

20. Pril.

PRIMORSKI SLOVENSKI BIOGRAFSKI LEKSIKON

20. SNOPIČ

DODATEK

M · Ž

Uredil Martin Jevnikar

GORICA 1994

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

SODELAVCI 20. SNOPIČA IN NJIHOVE ZNAČKE

ab	dr. Aleš Breclj, prof., Devin
Adč	dr. France Adamič, univ. prof. v p., Lj.
A. Pr.	dr. Anton Prijatelj, zdravnik, Zdravstveni dom, Nova Gor.
Bevk	Samo Bevk, prof. zgod., ravn., Mestni muzej, Idrija
B. Kolar	Bogdan Kolar, salezijanec, Lj.-Rakovnik
B. Lu.	dr. Lučana Budal, prof., Gor.
B. Lušina	Branko Lušina, založnik, Nova Gor.
B. Mar.	dr. Branko Marušič, znan. svetnik, ZRC SAZU, Solkan
B-n	Pavel Budin, pravnik, preds. temeljnega sodišča, Nova Gor.
B.Z.	Božo Zuanella, župnik, Trčmun
Čeligoj	Vojko Čeligoj, prof., Ilirska Bistrica
Češč.	dr. Marija Češcut, prof., Gor.
Danč	dr. Danijel Čotar, agronom, Gor.
Darovec	mag. Darko Darovec, arhivist, Pokrajinski arh., Koper
DaV	Darko Viler, prof. zgod., kustos, Mestni muzej, Idrija
Dolenc	Janez Dolenc, prof. v p., Tolmin
E.D.	dr. Emil Devetak, prof., Gor.
Er. Dol.	Ervin Dolenc, znanstveni sodelavec, Inštitut za novejšo zgod., Lj.
Godeša	dr. Bojan Godeša, znan. sodelavec, Inštitut za novejšo zgod., Lj.
Guštin	mag. Damijan Guštin, Inštitut za novejšo zgod., Lj.
Har.	dr. Zorko Harej, urednik v p., RAITrsta, Trst
Ij	Ivo Jevnikar, časnikar, RAITrsta, Trst
Ir. Mislej	dr. Irene Mislej, znan. sodelavec, Znan. inštitut, Filozofska fakulteta, Lj.
i.t.	Igor Tuta, urednik, RAITrsta, Trst
I. Ur.	Ivana Uršič, prof. zgod., arhivist, Pokrajinski arh., Nova Gor.
Ivan Vogrič	Ivan Vogrič, publicist, Nabrežina
Jan	Zoltan Jan, prof., sodelavec U Trst, drž. svetnik, Nova Gor.
Jem	dr. Martin Jevnikar, univ. prof. v p., Trst
Jok	Jožko Kragelj, župnik v p., Vipava
K.K.	Karla Kofol, etnologinja, Pečine
Koren	Jože Koren, časnikar v p., Trst
Kralj	Franc Kralj, prof., župnik, Slap pri Vipavi
Kvčč	Janez Kavčič, prof. zgod., kustos, Mestni muzej, Idrija
L.B.	dr. Lojzka Bratuž, prof., asistent, U Videm, Gorica
L. Chiabudini	Luciano Chiabudini, beneški kulturni delavec, Ščigle
Idt	Lida Debeljak Turk, urednica RAITrsta v p., Trst
Les	Ivana Leskovec, etnologinja, kustos, Mestni muzej, Idrija

MACEDONIO Francesco (Cesco), režiser, pisatelj, r. 19. febr. 1927 v Idriji, živi v Gor. Oče Donio, po poklicu krojač, se je zanimal tudi za glasbo in je poučeval na gor. it. glasbeni š.; mati Frančiška (Fani) Vidmar. Osn. it. š. in učiteljske opravil v Gor., kjer je diplomiral 1946. Prvo službo je nastopil kot vzgojitelj v it. zavodih v Gor. in Gradišču ob Soči. Ko je stopil v stalež, je služboval najprej v Trevisu, nato na Goriškem, kjer je nekaj let pred upokojitvijo (1982) vodil dramski krožek na osn. slov. š. s celodnevniim poukom A. Gradnika v Števerjanu. Za gledališče se je začel zanimati 1949. M. in F. Saletta sta 1953 ustanovila gledališko skupino mladih, ki je prvič nastopila v gor. gledališču Verdi s tremi enodejankami (T. Williams, W. Saroyan, M. Achard). Iz te skupine je nastal pozneje Piccolo Teatro Città di Gorizia, ki je deloval v okviru društva Ginnastica Goriziana in pri katerem so sodelovali mdr. W. Birsa, sin ljudskega pesnika Maria Birse (PSBL I, 83), D. Cej (PSBL I, 177-78), G. Toplikar (PSBL III, 30), J. Vetrlih (PSBL III, 200). Skupina, ki jo je M. vodil do 1967, je predstavljala prelomnico v tradiciji gor. amaterskih gledaliških društev. M. je namreč uprizoril kulturno zelo pomembna (il diario di Anna Frank) in umetniško dovršena dela iz svetovne dramatike (Ruzante, Miller, Lorca, Goldoni, Čehov, Molière, De Musset) ter je pri odrskih postavitvah upošteval izkušnje sodobnega, še posebej ruskega (Mejerhold, Stanislavskij) teatra. Poleg režiserskega je M. v mnogih primerih opravljal tudi scenografsko delo, sam in skupaj z drugimi. Z gor. skupino Piccolo Teatro je zmagal več nagrad, med katerimi prvo nagrado za režijo na dež. natečaju Primavera Spilimberghese della Prosa 1959, 1961 in 1963; 1966 je v sodelovanju z it. trž. Stalnim gledališčem (TST) uprizoril predstavo Gorizia 1916, ki je v določenih ambientih povzročila veliko polemik zaradi svojih antiretoričnih in pacifističnih idej. V sezoni 1967-68, ko je začel stalno sodelovati s TST, je M. uprizoril drsko adaptacijo F. Bordona povesti Il mio Carso S. Slataperja (PSBL III, 387-88), 1971/72 Grumov Dogodek v mestu Gogi v prevodu Sergija in Licie Pahor, 1976/77 Cankarjevo delo Martin Kačur z naslovom L'Idealista (Martin Kačur, biografia di un idealista) v adaptaciji in prevodu trž. pisatelja F. Tomizze (PSBL IV, 15-17). S tem delom je trž. it. Stalno gled. gostovalo v raznih it. mestih in tudi v Lj., Zgbu in Bgdu. Do 1990 je za TST zrežiral okoli 20 predstav (Ibsen, Goldoni, Gozzi, Bordon), med katerimi Maldobrie,

Noi delle vecchie province in L'Austria era un Paese ordinato, ki sta jih napisala trž. pisatelja L. Carpinteri in A. Faraguna. Že 1969 je začel sodelovati z it. in (nekoliko pozneje) hrvaškim dramskim ansamblom reškega gledališča I. Zajc, za katerega je med 1969-76 in 1982-83 zrežiral okoli 10 del (Cervantes, Molière, Weiss, Ruzante, Shakespeare). V sezoni 1971-72 je v sodelovanju s scenaristom M. Lipužičem uprizoril za lj. Dramo Mercierjevo grotesko Flint, 1972-73 pa Ruzantejevo Vdovo iz Ancone. Od 1972 do 1982 je z avtorjem dramskih tekstov V. Franceschijem postavil na oder za dramsko skupino Nuova Scena iz Emilie Romagne osem del. Apr. 1976 je stopil kot ustanovni član v trž. skupino La Contrada, za katero je do 1994 zrežiral 27 del, še posebej srednjeevropskih in trž. sodobnih avtorjev (Turini, Gel'man, Arbuzov, Mrožek, Grisancich, Cecchelin). Uprizoril je tudi nekaj tekstov za mlajše, ki jih je napisal sam (La vecchia e la luna, Teatro per fisarmonica, L'inverno del pettirosso, Racconta tu che racconto anch'io, E tutto per una rosa, Dietro la cometa).

Prim.: Osebn. podatki; Corriere di Trieste 2. nov. 1958; Gazz. 21. maja 1959; R. Joos, Dieci anni di Piccolo Teatro, Inizi 1961 (III), 6, 55-59; Dometi apr. 1971, 1/2, 117-18; L'Arena di Pola 18. mar. 1975; V. Predan, Groteska o uporniku, Delo 1. jun. 1972; Delo 13. febr. 1976, 8. in 11. febr. 1977; La Voce del Popolo 7. jan. 1976; Il Meridiano 19. febr. 1976; Jana 9. febr. 1977; O. Bertani, L'Idealista, Il Dramma febr. 1977, 16-18; Vjesnik 8. apr. 1977; Ridotto 1978, 1, 37-38; G. Ziani, Teatro, luogo di memorie per un regista di frontiera, Picc. Illustrato 25. nov. 1978 (I), 39, 18-20; Picc. 30. dec. 1978, 5. in 21. dec. 1988; A. Devetag, Francesco Macedonio: l'oscuro fascino della regia, Il Punto 30. apr. 1979, 7, 21-23; PDk 26. okt. 1982; I Quaderni del Teatro, Trieste 1989, 42, 71-74; Il Tempo 16. jan. 1992; Il Messaggero 18. jan. 1992; Corriere della Sera 19. jan. 1992; Scuola Nostra 1994, 24/25.

Vh

MAČUS Franjo, ekonomist, javni delavec, r. 7. jan. 1905 v Trstu, u. 22. jan. 1974 v Buenos Airesu. Oče Franc, policist, mati Josipina Miklus, gosposinja, oba doma iz gor. okolice. Osn. š. je obiskoval v Trstu, konec prve svet. vojne se je družina preselila v Mrb. Že 1920 je opravil dvoletno trg. š., naslednjega leta se je zaposlil v mrb. Mestni hranilnici, kjer je ostal v službi vse do 1938, ko je za tri leta prevzel ravnateljstvo rudnika Peklenica v Murskem Središču. Ob tem je postal vsestranski strokovnjak za davčne zade-

ve, zemljeknjižne posle, likvidacijo kmetijskih dolgov, hranilnično pravo itd. Nad deset let je vršil posle revizorja Zveze jsl. hranilnic v Lj. in Zgbu. Poleg tega je tudi uspešno študiral, saj je opravil izpite in maturo na realki (1929), 1933 diplomiral na Ekonomsko-komercialni visoki š. v Zgbu. L. 1939 pa promoviral za doktorja ekonomsko-komercialnih znanosti v Benetkah s tezo o Agrarnih dolgovih v Jsl in o zakonodaji v zvezi z njihovo odpravo. - Takoj po prihodu v Mrb. se je vključil v organizacijo Sokol in postal celo načelnik mrb. župe. Bil je nasprotnik komunistov ter je skušal društvo »očistiti komunističnih infiltrirancev«. Polit. je zelo aktivno delal v Jugoslovanski nacionalni stranki ter je bil dolga leta član strankinega mestnega odb. Bil je aktiven športnik, najprej tekmovalec v odbojki, nato pa mednar. sodnik za odbojko. V tej športni disciplini se je v drž. merilu odlikovala tudi njegova žena. 1931 je objavil informativni priročnik *Odbojka*. Dva meseca po nacistični okupaciji je bil odpuščen iz službe brez odpravnine, ker pa mu je nato grozila tudi aretacija, se je umaknil v Lj. Kot štajerski begunec je imel težave z zaposlitvijo, želel se je kot strokovnjak zaposliti pri hranilnici lj. pokrajine, tudi kot trgovski dopisnik Jutra, vendar je dobil le začasno službo pri založbi in tiskarni Jugografika (Neografika). Pri tem mu niso dosti pomagala tudi priporočila oziroma znanstva z bivšimi liberalnimi ministri. V začetku 1943 pa je postal tudi sodni izvedenec pri lj. okrožnem sodišču. - V polit. pogledu je kljub nekaterim pogovorom s predstavniki OF ostal njen nasprotnik. Bil je sicer član t.i. Štajerskega odbora, deloval pa je tedaj kot član Samostojne demokratske stranke (SDS) v okviru liberalnih oziroma sokolskih organizacij. Postal je član Sokolskega vojnega sveta, član gospodarskega odbora Napredne delovne skupnosti in sodeloval tudi pri izdajanju ilegalnega četniškega glasila Svoboda ali smrt. Zaradi ilegalnega delovanja so ga 1943 it. oblasti zaprle, a je bil kasneje po zaslugi intervencije škofa Rožmana izpuščen. Poleti 1942 je ob angl. porazih na fronti E. Kardelj želel močnejše udariti tudi po lj. pristaših Draže Mihailovića ter je Zdenki Kidrič svetoval, da bi bilo poleg drugih dobro likvidirati tudi Mačusa. - Po kapitulaciji It. se je M. z nekaterimi drugimi liberalnimi in katol. nasprotniki OF umaknil v Rim, kjer je po nekaterih poročilih imel stike tudi z Vatikanom. Po osvoboditvi Rima je sodeloval v neformalnem t.i. Slovenskem narodnem odboru, ki ga je vodil ta-

krat že bivši minister Miha Krek. Odb. si je prizadeval navezati stike z zah. zavezniki ter jim predočiti nujnost zasedbe Sje, da bi se preprečila pričakovana dominacija komunistov ob koncu vojne. Doma mu je bila na podlagi označbe »narodni izdajalec« in na podlagi poročila Udbe zaplenjena imovina. - Po nekajletnem bivanju v It. se je M. - ker ni uspel priti v ZDA - priključil množičnemu valu slov. izseljencev v Argentino. Po začetnih eksistencialnih težavah je postal najprej zastopnik General Motorsa, zatem pa samostojni gospodarski svetovalec. Bil je aktiven tudi v emigrantskem polit. življenju; kot član izvršnega odbora SDS je bil dolga leta podpreds. Narodnega odbora za Sjo. Med drugim je bil izbran tudi za starostno Osrednjega odbora za obnovo jsl. sokolstva v izseljenstvu. Občasno se je oglašal tudi v emigrantski publicistiki.

Prim.: Rasto Mačus (ustna izjava); Zgod. arhiv Ministrstva za notranje zadeve Lj. (VOS-II-1, 4.7.1942, Elaborat Mačkovšek-Novakove grupe, str. 338); Klic Triglava 9. avg. 1969; F. Lubej-Drežče, Odločitve, Lj. 1980, 213, 340; M. Šnuderl, Dnevnik 1941-45, I, Mrb. 1993, 99.

Mlakar

MADON Blaž, duhovnik, r. 10. sept. 1816 v Podlaki, u. 22. avg. 1904 v Šempasu. Posvečen je bil v Gor. 21. sept. 1841. Bil je najprej kaplan v Prvačini, nato je postal vojaški kaplan pri 34. avstr. pešpolku v Bergamu. Bil je premeščen na fregato Guarriera, kasneje na fregato Belono. Zapuстил je vojaško kuratsko službo in bil župnik v Ločniku, Prvačini in nazadnje v Šempasu.

Prim.: Soča 31. avg. 1904; Gorica 27. avg. 1904; ŠematGor.

B.Mar.

MADON Zoran, državni poslanec, r. 5. dec. 1961 na Kanalskem Vrhcu. Oče Albert, mati Gabrijele Bucik. Diplomiral je na Biotehn. fak. U v Lj. (živinorejska smer). Služboval je kot pospeševalec na Kmetijsko veterinarskem zavodu v Novi Gor., od maja 1991 do dec. 1992 je bil sekretar za kmetijstvo in gozdarstvo Skupščine občine Nova Gor. Dec. 1992 je bil kot kandidat Slovenske ljudske stranke izvoljen v Držav. zbor. Deloval je v organih zbora in vodil komisijo, ki je raziskovala probleme trgovine z orožjem.

Prim.: Kdo je kdo (1993), 140.

Ur.

MADONIZZA Antonio, politik, publicist, r. 8. febr. 1806 v Kopru, u. 24. avg. 1870 v Poreču. Končal je študij prava v Padovi in opravil odvetniško prakso v Trstu pri D. Rossettiju. Od 1845 je bil odvetnik v Kopru. Med bivanjem v Trstu je bil ustanovitelj in sodelavec revije *La Favilla* (1836-46), katere značilnost je bila precejšnja naklonjenost Slovanom. L. 1848 se je vključil v polit. delovanje istrskih It. in bil v koprskem okraju apr. 1848 izvoljen v dunajski drž. zbor. Med štirimi istrskimi it. poslanci je M. zastopal nekoliko bolj umirjeno stališče zlasti v odnosu do avstrij. drž. oblasti ter do sosednjih Slovanov. Vendar se je jul. 1848 krepko uprl predlogu, da bi se beneška Istra vključila v nem. zvezno državo. S tem v zvezi se je vnela v poletju 1848 javna polemika. M. je sodeloval pri resoluciji istr. drž. poslancev, da se uradno prizna italijanstvo Istre (razen okraja Podgrad). 24. jan. 1849 so prebivalci krajev Osp, Loka, Tinjan in Kubed izrekli M. nezaupnico. M. je takrat sodil, da je protest zakrivila »tuja duhovščina«. Pričevanja o M-ovem poslanskem delovanju so ohranjena v pismih, ki jih je pisal z Dunaja in Kromeriza. Pri odnosu do Slovanov je poudarjal njih pravico, da se nacionalno osvestijo, toda pri tem je izvzel istrske Slované. M-ovo stališče se zrcali tudi v akcijah koprške občine jan. 1849, ki je s posebnim vprašalnikom želela izvedeti o istrskih Slovanih, o njih nagnjenjih in jezikovnih željah. V javnost se je M. ponovno vrnil 1861, ko je bil izvoljen za poslanca istrskega dežel. zbora (ponovno izvoljen 1870). Deloval je v it. nacionalnem taboru, med »nessunisti« (ime zaradi tega, ker so nasprotovali, da it. drž. poslanci delujejo v dunajskem parlamentu). 1867 je sodeloval pri ustanovitvi časnika *La Provincia dell'Istria*.

Prim.: G. Quarantotti, Figure del Risorgimento in Istria. Trieste 1929, pass.; A. Madonizza, Di me e de' fatti miei (1806-1870). Trieste 1951; Isti, Lettere dalla costituente austriaca del 1848-49. Venezia 1966; M. Pahor, Koprška nota iz leta 1848 (ali prvi poskus namerne italijanizacije Istre), ZČ 19-20/1965-1966, 275-94; S. Granda, Prepis o nacionalni in državnoopravni pripadnosti Istre v revolucionarnem letu 1848/49, Kronika 37/1989, 66-75; F. Semi, Istria e Dalmazia. Uomini e tempi. 1. Udine 1991, 297-99.

B. Mar.

MADOTTO Aldo (Čakarín), zgodovinar in kulturni delavec, r. 6. jun. 1920 v Osojanah, u. 17. okt. 1987 v Huminu (Gemona). Oče Simeone je bil po poklicu trgovec, mati Raffaella Di Lenardo pa mu

je pomagala. L. 1925 se je družina preselila v mesto Sopron na Madžarskem, kjer je imel oče trg. z it. sadjem. Zato je M. opravil osn. š. v madžarskem jeziku. Z družino se je vrnil v It. 1930 in je opravil nižjo sred. š. pri salezijancih v Gor. Maturiral je na klas. lic. v Vidmu 1939. Po maturi se je vpisal na Fak. za polit. vede na tržaški U in se za plačevanje študija zaposlil kot vzgojitelj v dijaškem zavodu v Gradišču ob Soči. 1943 se je pred Nemci umaknil v Režijo in se tam pridružil partizanom briško-beneškega odreda, kjer je bil komisar v prvi četi rezijanskega bataljona. 1948 se je zaposlil na občini v Režiji in do nov. 1976 opravljal del funkcionarja na tamkajšnjem anagrafskem uradu. 1962 se je poročil z Ano Negro iz Solbice, stanovala sta v Osojanah in nista imela otrok. M. je bil od 1952 do 1982 stalni dopisnik iz Režije za dnevnik *Il Gazzettino*. Od 1955 do 1965 je bil tudi sodelavec statističnega instituta Doga iz Milana. 1963 je bil med ustanovitelji krajevné sekcije socialistične stranke in več let tudi njen tajnik. Bil je tudi član partiz. združenja ANPI in član Evr. feder. gibanja. 1980 je bil izvoljen v rezijanski občinski svet na krajevni listi. - M. je bil med glavnimi pobudniki in tudi prvi preds. kult. društva »Rozajanski Dum«, ki je bilo ustanovljeno 26. nov. 1983. Pod njegovim vodstvom je društvo organiziralo vrsto tečajev o zgod. in kult. domače doline v tamkajšnji sred. š. Za osnovnošol. mladino pa je pripravil nekaj natečajev za spise v rezijanskem narečju ter vrsto kult., glasb. in pev. nastopov v dvorani »Kulturne hiše« na Ravanci. V tem času je tudi pripravil za objavo Loschijev zapis o B. de Courteneyevi knjigi *Resia e resiani*. V Lj. pa je 13. dec. 1973 govoril o rezijanski kulturi ob predstavitvi Matičetove knjige *Zverinice iz Režije*. M. je v samozaložbi izdal naslednje knjige: 1982 *La Val Resia e i suoi abitanti* (kratek pregled zgod. in posebnosti te doline), 1985 *Resia - paesi e località* (v prvem delu govori o ljudeh in kult., v drugem pa opisuje posamezne kraje in njihovo preteklost), 1987 *Vivere fra le montagne* (prikazuje življ. v Režiji v prvi polovici tega stol.). O pomembnejših dogodkih domače doline v povojnem času pa je zbral in uredil svoje članke v treh knjigah z naslovom *Pagine di storia. Resoconti di vita resiana*. Zapisi so kronološko razdeljeni po letih in po mesecih. Prva knjiga je izšla 1983 in obsega dogodke od 1951 do 1960, druga knjiga (izšla 1984) dogodke od 1961 do 1970 in tretja knjiga dogodke od 1971 do 1980. Tretji del je izšel po njegovi smrti, in sicer 1994. Knjigo je izdalo kult. dru-

štvo »Rozajanski Dum« in sta jo uredila njegova žena Ana in Luigi Paletti (gl. čl.). V vseh M-ovih knjigah je tudi veliko starih fotogr. posnetkov Rezijske. Za župnijski list Pod Čanynowo sinco je M. v št. apr./maj 1973 napisal članek *Nel 30° anniversario commemorati a Oseacco i caduti e dispersi in Russia* (med katerimi tudi njegov brat Silvio) in v št. jan./febr. 1975, str. 112, članek *L'alluvione e l'incendio che distrussero Stolvizza*. V reviji *Il Pensiero* iz Vidma je 2. dec. 1986 izšel njegov članek *Il socialismo in Val Resia*. V M-ovi knjigi *Pagine di storia* tretji del je na str. 253 objavljena dolga pesem v rezijanščini, ki so jo ob njegovi smrti pripravile in zapele ljudske pesnice iz Rezijske.

Prim.: Družinski podatki; M. Matičetov, Resia, Graphik Studio Udine 1981, str. 36; L.D., o avtorju v *Vivere tra le montagne* (1987); L. Paletti, Ob M. smrti, Žup. list Pod Čanynowo sinco 18. nov. 1987 s sl.; L. Paletti, Aldo Madotto: 67 anni vissuti intensamente, NMat 29. okt. 1987 s sl.; ur., Umaru je Aldo Madotto, Dom 31. okt. 1987 s sl.; ur., Aldu Madottu v spomin, PDK 21. okt. 1987 s sl.; L. Paletti, A. Madotto, *Il Pensiero* 3. nov. 1987 s sl.

i. t.

MADRIAN (MODERJAN, MODRIJAN, MADRAN) Janez, slik., r. okoli 1810 v Rovtah pri Logatcu, u. v mladih letih po vsej verjetnosti v umobolnici v Gor. po l. 1858. Slikarstva se je učil v Trstu pri J. Tomincu (PSBL IV, 13-15), potem v Benetkah, kjer je napravil več lepih slik. Razstavljal je še kot učenec v Trstu na I. (1829) in II. (4. okt. 1830) razst. (Esposizione di lavori di Belle Arti degli studiosi triestini), ki jih je priredila trž. Società del Gabinetto Minerva v prostorihi Hepborn v mestnem delu (contrada) Lazzaretto vecchio. Teh razst. so se udeležili znani trž. slik. (mdr. Tominc, Bison, Gatteri - PSBL I, 412). Med 1840 in 1848 se je M. udeležil tudi razst., ki jih je organizirala Società triestina di Belle Arti. Iz te dobe je portret zdravnika G. Capellettija. Po 1848 je odšel za nekaj časa na Dunaj. Njegova zadnja nam znana dela so križev pot iz l. 1858 in sliki Jezusovega in Marijinega Srca, ki jih je napravil za žpk. c. v rojstnem kraju. Še mlad je zblaznel in u. v umobolnici.

Prim.: SBL II, 4; ZD 1858, 181; Steska, SlikM, M 1926 (VII), 6, 223; D. de Tuoni, Tergeste, Scene e figure di vita triestina, Trst 1926, 340; S. Ruteri, Trieste. Spunti dal suo passato, Trst 1968, 228-29; Cossar, Storia, 323-24, 331; G. Caprin, I nostri nonni, Trst 1973 (ponatis), 219; A. Tama-

ro, Storia di Trieste I-II, Trst 1976 (ponatis), II. 504.

Vh

MAHNIČ Viljan, informatik, računalniški strokovnjak, r. 8. jul. 1954 v Lj., živi prav tam. Oče Danilo, livar, mati Marija Sluga, uslužbenka. Šolal se je na osn. š. v Sežani (1961-69), gimn. v Postojni (1969-73). Po maturi je nadaljeval šolanje na Fak. za elektrotehniko U v Lj., smer računalništvo in informatika. Diplomiral je 1978 in nato vpisal podiplomski študij, ki ga je zaključil z dosego naslova magistra 1981. Z nalogo *Optimizacija poizvedovanj v relacijskih podatkovnih bazah, ki so realizirane z mrežnimi datotekami* je 2. apr. 1990 dosegel doktorat znanosti. Takoj po končanem študiju se je zaposlil kot stažist raziskovalec v Laboratoriju za programsko opremo, 1980 pa je bil izvoljen za asistenta na omenjeni fak. 1981-84 je bil zaposlen na Odseku za uporabno matematiko Inštituta Jožef Stefan, jun. 1991 pa izvoljen za docenta na Fak. za elektrotehniko in računalništvo. Avtor in soavtor je več učbenikov (M. Krisper, F. Žerdin, V. Mahnič, *Informacijsko inženirstvo; Programiranje v osnovi*, Lj. 1986). - M-ovo raziskovalno področje so bile podatkovne baze, kjer je raziskoval in preverjal zlasti možnosti, ki jih dajejo mrežne organizacije, poleg tega je deloval v vrsti aplikativnih projektov glede organizacije in izbora programske in strojne opreme za poslovne in javne sisteme. Posebno intenzivno se angažira pri gradnji informacijskih sistemov univerz. Sodeloval je v projektu Evropske skupnosti TEMPUS JEP 1852 Kompiuterizacija administracije in vodenja v visokem šolstvu, kjer je izdelal študijo FNISID: Programska oprema za fakultetni nivo informacijskega sistema izobraževalne dejavnosti (z B. Vilfanom, I. Rožancem, I. Škrabo, T. Jarcem, T. Poštuvanom in J. Zabukovcem). Vodil je skupino za razvoj programske opreme za informacijski sistem U v Lj. Celotna Mahničeva bibliografija obsega okoli 25 člankov in 11 izvedenih del. M. je prejel nagrado občine Sežana in Vidmarjevo priznanje za izjemno pedagoško delo na fak.

Prim.: Osební podatki.

Guštin

MAINATI Nicolo Giuseppe, zgodovinar, r. 24. febr. 1760 v Trstu. Oče Costantino Badoerio, poveljnik na trg. ladji, ki je u. na poti v Carigrad, ko je bilo M. 2 leti; mati Antonia Bresaucich. M. se je že mlad posvečal gimn. in filoz. študijem in zgodaj čutil poklic za samostansko življenje.

Po nasvetu p. Giacinta Kleza je stopil v frančiškanski red v Rimu 1777, napravil slovesne zaobljube in prevzel ime Giuseppe Maria. Po bogoslovnih študijah in mašniškem posvečenju 10. jul. 1785 je bil najprej vodja gregorijanskega petja, nato učitelj novincev v samostanu S. Pietro Montorio na Gianicolu. Ko so Francozi 1798 zasedli papeško državo, je bil izgnan iz Rima in se je 1800 vrnil domov. Zaprošil je in dosegel, da je postal svetni duhovnik. V Trstu je bilo veliko pomanjkanje duhovnikov, zato ga je škof I. Gaetano Buset de Feistemberg rad sprejel in mu dodelil mesto cerkovnika pri Novem sv. Antonu. Po 2 letih je postal začasni kpl. v lazaretu sv. Tereze. Njegova zasluga je bila, da je bila speljana prevozna pot od ul. sv. Mihaela, Madonnine in Bosca do stolnice. Zelo je skrbel za ljudi. 1805 je dosegel premestitev 200 bolnikov iz Benetk v lazaret v Trst. 1807 je postal cerkovnik trž. stolnice: 1827 ga je škof Antonio Leonardis imenoval za stolnega vikarja, kar je ostal do smrti. Njegovo veliko veselje je bilo brati knjige, ki jih je dobil iz ukinjenih trž. samostanov. Hotel je postati filolog, zgodovinar, pisatelj. Prva M-jeva knjiga je bila zbirka molitev kot priprav na praznik Marije sedem žalosti, v velikih časteh v Trstu (1806). 20 let pozneje so izšli *Dialoghi piacevoli in dialetto vernacolo triestino* s prevodom v it., z dodatkom 8 pisem trž. škofa P. Bonoma o domači zgodovini in s tlorisom nekdanjega Trsta. Vrednost knjige predstavlja zapis starodavnega trž. narečja. Poskusil se je tudi v domači zgod. Prvo tako delo je: *Estratto delle materie più interessanti che riguardano le antiche costumanze ed il sistema della veneranda chiesa cattedrale di San Giusto di Trieste stabilite dai 22 canonici dall'anno 1439 sino all'anno 1515*. Spis je izgubljen. Kar zadeva spis *Vita e martirio del glorioso san Giusto e de' santi Servolo, Sergio, Bacco, Lazzaro, Apollinare, Primo, Marco, Giasone e Celinio, Eufemia e Tecla sorella, Giustina e Zenone, protettori della città e porto franco di Trieste*, kljub drugačnim uvodnim izjavam, gre v glavnem za objavo teksta, ki ga je našel pri p. Ireneu della Croce. Pri naslednjih M-jevih delih *Croniche ossia memorie storiche sacro-profane di Trieste* in *Croniche ossia memorie storiche di Trieste estratte dalla storia del P. Ireneo della Croce carmelitano scalzo con annotazioni e aggiunte gre* za objavo dela neizdane kronike omenjenega redovnika Ireneja z dodatki, ki jih je povzel po časn. Osservatore Triestino. M-jeva zasluga pri tem je, da je zbral in objavil zgod. Trsta in prikazal pomen zgod. Ireneja della Croce.

Prim.: Archeografo triestino, Trst 1890, XVI, 224-30; Vita e martirio del glorioso san Giusto e dei santi... Benetke 1816 (tisk. Picotti); Croniche ossia memorie storiche sacro-profane di Trieste, Benetke 1817, 1818 (Picotti); Croniche ossia memorie storiche antiche di Trieste, B. 1819 (Picotti); Jacopo Pirone, Attinenze della lingua friulana date per chiosa ad una iscrizione del MCIII., Videm 1859, str. 8; Cimeli dell'antico parlare triestino, Arch. triest., Trst 1879-1880, VI., str. 199; Regesto delle pergamene del reverendissimo capitolo cattedrale di Trieste, Arch. triest., Trst 1878-1879, V., idr.; Storia della città di Trieste del p. Ireneo della Croce, Trst 1878, II., str. 32 (tisk. Balestra).

Har.

MAKUC Andrej (Macuzzi Andrea), šolnik in borec, r. 20. nov. 1913 v Štandrežu, u. 1. jul. 1989 v Gorici, pokopan v Štandrežu. Oče Andrej, kmet in gostilničar, mati Jožefa Zavadlav, gospodinja. Oče padel med I. svet. vojno kot avstrijski vojak, mati z osmimi otroki v begunstvu v Litiji. Matura na gor. gimn. 1934, pravo v Padovi, promoviral 8. jul. 1938. Nato stopil kot koncipient v odv. pisarno K. Podgornika (PSBL III, 28). Vojaški rok opravljal v Gor., postal podčastnik, od 1941 s presledki do 8. sept. 1943 v it. vojski na meji med Albanijo in Jugoslavijo ter Grčijo in Albanijo, nato pripadnik odreda ELAS na vzhodni obali Grčije, Slovenske čete 3. bataljona I. makedonsko-kosovske udarne brigade, I. avtobrigade GS NOV in POM, vojaškega sodišča komande mesta Beograd, 7. banijske udarne divizije in I. proletarske udarne divizije JA. Zaradi vključitve v partizanske enote so mu po vojni it. oblasti odvzele čine. 1945-48 civilni sodnik v Vipavi, Ajdovščini in v Tolminu. Nato se preselil v Gor., 1949-74 poučeval zgod., filozofijo in pedagogiko na liceju in učiteljišču. Napisal šol. skripta za filozofijo: *Zapiski iz filoz. starega veka*, Gor. 1958; *Zapiski iz zgod. filozofije od renesanse do Kant*, Gor. 1959. Istočasno in tudi po upokojitvi opravljal manjše odvetniške posle. Dvakrat izvoljen v gor. pokrajinski svet kot predstavnik SDZ. Za zasluge v NOB je bil odlikovan z medaljo za hrabrost, z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo in s plaketo vstaje. Bil je nosilec tudi dveh it. vojaških priznanj.

Prim.: Boj pod Olimpom, Slovenci v NOB Makedonije, Grčije in Albanije 1941-1945, Ljubljana-Koper 1984, 37, 40, 70, 81, 92, 93, 103 s sl., 104, 110, 351, 455, 487; Pdk 4. jul. 1989, 8 s sl.; KatG 6. jul. 1989, 3; Arhiv gor. šol. skrbništva; IzvGor

podatki o službovanju na raznih šolah; A. Sfili-goj, Slovenska demokratska zveza v Gorici, Gor. 1969, 53, 66 s sl., 77, 78, 109; Slovensko šolstvo na Gor. in Trž. 1945-1985, Trst 1986, 151; podatki žene Ane Špacapan.

Sirk

MALEČKAR Nela, časnikarka, r. 14. jun. 1960 v Postojni, živi v Lj. Oče Jože, delavec, mati Zora Zadel, učiteljica. Osn. š. je obiskovala v Koritnicah, Knežaku in Ilirski Bistrici, gimn. pa v Postojni, maturirala 1978. Študirala je časnikarstvo na FSPN v Lj., kjer je 1986 diplomirala. Po diplomi je imela status samostojne kult. delavke, v istem času opravlja posle tajnice v ured. Nove revije, od apr. 1992 pa je zaposlena kot kult. ured. v uredništvu Razgledov. Že v osn. š. se je izkazala z liter. sestavki, kasneje tudi s poezijo. V zadnjih letnikih gimn. je v reviji Mladina objavila krajše zgodbe in pesmi, 1979 pa je Literarno društvo Ilirska Bistrica izdalo knjižico njenih pesmi *Prebujenje* (skupaj z Jovico Djurić). Zgodaj je pokazala nagnjenje k časnikarskemu delu, po razpisu za mlade časnikarje pri Mladini je postala njen dopisnik iz Ilirske Bistrice, v reviji Stop pa objavlja intervjuje z lokalnimi rock ansambli. Ob študiju na U je kot zunanja sodelavka pisala o kult. problemih za Radio študent, Tribuno in predvsem za Mladino, kjer je v letih 1983-86 izšlo več kot 40 njenih intervjujev. 1984 je s T. Mastnakom uredila zbornik *Punk pod Slovenci*, kjer je izšel tudi ponatis nekaterih njenih člankov. Prav z intervjuji je od 1987 sodelovala pri reviji Ars vivendi. V knjigi pogovorov z mlajšo generacijo slov. literatov Začasno bivališče je bila ena izmed izpraševalk (1990). V letih 1986-90 je bila menedžerka znane pevke Nece Falk pri projektu Maček Muri, nastopala pa je tudi kot moderatorica pri javnih predstavitev književnikov, npr. Aleša Debeljaka. Zelo kakovostna in odmevna je bila redna tedenska kult. oddaja, ki sta jo v okviru Studia v letih 1988-92 pripravljali z Aino Šmid.

Prim.: Kdo je kdo (1993), 142; Razgl 17. sept. 1993 s sl.; osebni podatki.

Mrakar

MALNI Virgilio, grafik, slik., r. 31. jan. 1912 v Gor., u. 26. jan. 1994 prav tam. Oče Rodolfo, čevljar, se je rodil v Trstu iz družine (Malnig), ki je izhajala iz Ročinja na Tolminskem, mati pa je bila benečanka Maria Venuti iz vasi Clenia v Nadiški dolini. Od 1917 do 1919 je bil z družino v

begunstvu na Češkem. Osn. š. (1919-24), strok. š. (1924-27) in triletno industr. š. (1927-30) je opravil v Gor. Nato je odšel v Benetke, kjer je dokončal Umetnostni lic. (prof. mu je bil slik. Bruno Saetti) in se vpisal na Fak. za arhitekturo ter diplomiral 1943 z diplomsko nalogo o urbanistični ureditvi gor. mestnega centra. Med vojno je bival nekaj časa v Vidmu (1941), nato (1944) je odšel v Puglio in ostal tam še po vojni, s kratkimi presledki, do 1948. Po povratku v Gor. se je 1949 zaposlil na sred. š., kjer je poučeval lik. vzgojo do 1976. V 50. letih je nekaj časa študiral na Dunaju, nato pa je obiskoval tečaje za litografijo in lesorez v Urbinu. Pozneje se je udeležil izpopolnjevalnih tečajev za razne grafične tehnike v Benetkah. Slikati je začel že v mladih letih. Med njegovimi prvimi deli je portret gor. župana Bombi(g)a (PSBL I, 98) iz 1930. Ko je bil v Vidmu, je stopil v stik z raznimi slik. (Anzil, Tomea). Seznanili so ga z nekaterimi ekspresionističnimi in metafizičnimi komponentami evropskega slikarstva, ki so zapustile vidno sled še posebej v njegovih slikah med 1941 in 1953 (mdr. olje Noturno del Castello di Gorizia, 1946) in so vplivale tudi na njegova grafična dela po 1953. V času, ki ga je preživel v Pugli kot vojak, je spoznal znane grafičnega G. Barbisana, ki ga je uvedel v svet oblikovanja z grafičnimi tehnikami. V prvem obdobju se je M. bavil s slikanjem na olje, z akvareli, z risanjem in skiciranjem. Njegovi priljubljeni motivi so bili pejzaži, portreti, tihožitja. Od 1953 pa se je posvetil predvsem grafiki, še posebej tehnikam globokega tiska in kombiniranim tehnikam (jedkanica, akvatinta, suha igla, vernimu, mezzotinu). V teh tehnikah je njegova pozornost usmerjena pretežno na tihožitja, v manjši meri na portrete in pejzaže (kraški motivi), ki so pa izdelani prefinjeno in zelo natančno. M. je imel od 1945 okoli 25 osebnih razst. v Gor., Vidmu, Trstu, N. Gor., Venlu na Holandskem, Trentu idr. Udeležil se je tudi nešteti skup. razst. v It., Avstriji in Sji. O njem so pisali mdr. L. Danelutti, D. Gioseffi, G. Manzini, M. Medeot, S. Moles, F. Monai, S. Sitar.

M-jev brat **Giordano**, arhitekt in akvarelist, r. 19. avg. 1914, u. 6. okt. 1976, je izdelal načrt za gor. slov. Katoliški dom (Oratorio D. Savio) in za razne gor. šole, cerkve in javne stavbe (Zeleni križ, Gor. hranilnica). Imel je tudi dve osebni razst. v Gor.

Prim.: Osebni podatki ge. Malni; Görz Kunst Heute, katalog ob skup. razst. gor. likovnikov v Wiener Neustadt 1974; Alto Adige 18. nov. 1974;

L. Danelutti, La grafica isontina nel segno di Malni v *Il Piccolo Illustrato*, II., 32 (11. avg. 1979), 48-49; E. Buda, S. Moles in drugi v katalogu Virgilio Malni, Incisioni e disegni, Gradišče ob Soči 1982; PDK 23. sept. 1987; *Il Meridiano di Trieste* 24. sept. 1987; *Picc.* 3. okt. 1987.

Vh

MAMOLO Umberto, šolnik, glasbenik, športnik, r. 31. avg. 1930 v Trstu pomorščaku Antoniu in Albini Ferluga. Oče it., mati slov. narodnosti. Osn. š., nižjo in delno višjo š. opravil na it. š., končal in maturiral na Znanstv. lic. Fr. Prešerna 1950. 1957 je dosegel diplomu škofij. š. za cerkv. glasbo, 1961 univ. diplomu iz polit. ved., 1962 uspos. diplomu za poučevanje telesne vzgoje. Ta predmet je poučeval na nižjih in višjih slov. š. od 1951/52 do 1970/71. Od tega leta do upokojitve 1993 je bil ravn. nižje sred. š. Fr. Levstika na Proseku. 1973 jo je spremenil v celodnevno sred. š., edino s slov. uč. jezikom v It. Bil je pobudnik in organizator obč. in dež. seminarjev o celodnevnem pouku, od 1974 do 1984 član dež. odb. za preučevanje problematike celodnev. pouka v F-JK, vodja mnogih spopolnitvenih tečajev za prof. nižjih sred. š., avtor raziskav: *Nekatere značilnosti slov. trž. maturantov* (Most 1973) in *Celodnevna šola* (1990). Od 1960 je vodja cerkv. pev. zbora in organist v c. v Rojanu v Trstu, od koder slov. rad. postaja v Trstu oddaja od 1965 nedeljske in praznične maše. Vodil je pev. zборе v Nabrežini, Mačkovljah, na slov. nižjih in sred. š., večkrat združene zборе na božičnih koncertih ZCPZ. Od ustanovitve te organizacije mar. 1963 je v njenem vodstvu. V letih 1959-65 je bil zunanji sodelavec trž. sedeža RAI, nekaj let član pokraj. sveta in raznih strok. komisij SSk in večkrat njen kandidat na obč. in drž. volitvah. Kot športnik je tekmoval v letih 1950-54 v veslanju z odličnimi rezultati na drž. in mednar. tekmah. Bil je član osmerca, ki je 1952 na odločilni finalni tekmi za udeležbo na olimpiadi v Helsinkih osvojil 2. mesto.

Prim.: Časopisna in revijalna kronika; Izv Trst; A. Rupel, Telesna kultura med Slov. v It. (1981); Slov. šolstvo na Goriškem in Tržaškem, 1986; Slov. cerkv. petje na Tržaškem (1986); Most 37/38, 1973; osebni podatki; M. Kemperle, H.M., PDK 3. sept. 1993 s sl.

Har.

MANFREDA Anton, deželni poslanec, r. 22. mar. 1861 v Idrskem pri Kobaridu (Pri Gompju), u. 19. apr. 1942 prav tam. Oče Anton, kmet, mati Katarina Kurinčič. 25. jun. 1885 se je poročil z Ma-

rijo Matelič z Livških Raven. M. ni imel nobenih šol. Komaj 18-leten je šel za zaslužkom v Bosno, kjer je delal pri gradnji cest. Nalezel se je tifusa, ki ga je kasneje le s težavo pozdravil. 1903 je postal župan v Idrskem in 1909 je zmagal na volitvah v goriški dežel. zbor v splošni kuriji. Dežel. poslanec je bil eno mandatno dobo. 1913 je bil kandidat SLS - stara struja, vendar ni bil več izvoljen. V času mandata je bil v dežel. zboru zelo delaven in se zavzemal za koristi domačega kraja in širše Kobariške. Poskrbel je za regulacijo potoka Drganjšček, za most preko njega in za gradnjo nove ceste preko Mlinskega v Kobarid. Dosegel je ustanovitev nove ljudske š. v Smašteh in si prizadeval za osuševanje močvirja Blato pri Kobaridu. Glede tega je vlagal interelacije v dežel. zboru. V Idrskem je ustanovil in vodil krščansko-socialno hranilnico in posojilnico. Vodil je knjige omenjene hranilnice in posojilnice vse do razpustitve 1926. Pred 1. svet. vojno je bil v Idrskem prvi kulturni razcvet in pri skrbi za napredek domače vasi mu je pomagala družina Uršič (Lomanovi).

M-ov sin Ivan je naredil 4. razr. realke in nadaljeval rod pri Gompjih. Med drugo svet. vojno je rešil Idrsko pred nem. požigom.

Prim.: Blagajniška knjiga Hranilnice in posojilnice Idrsko (Pokrajinski arhiv v Novi Gorici); Izjava vnuka Iva Manfreda, Idrsko; V. Melik, Volitve na Slovenskem 1861-1918, 378; Krstna in Družinska knjiga župnije Kobarid; Petrattazioni.

Rupnik

MANKOČ Jakob, veletrgovec, r. 8. jul. 1812 na Kalu pri Sv. Petru na Krasu (Pivka), župnija Košana, u. 17. dec. 1900 v Trstu. Oče Blaž Mankuč, mati Marija Biščak. 1847 je začel v Trstu v ul. Fontana z lesno trgovino, ki se je počasi razvila v veletrgovino, nakupil si je, (tudi na dražbah), več nepremičnin, tako da ga štejejo med najbogatejše trž. Slov. v tistem času. Marica Bartolova (PSBL I, 38-39) poudarja, da se M. »ni po vzgledu mnogih Kranjcev, Kraševcev in drugih slov. priseljencev v Trst navzel it. tujega duha, ne, ostal je do smrti mož stare slov. korenine in v njegovi rodbini se je govorilo vedno le slov. M-evi otroci, dasiravno niso pohajali slov. š., ker jih sploh ni bilo, so ostali po duhu, po srcu in po jeziku Slov. In zato lahko rečemo: Slava očetu M., ki nam je znal v onih tako nevarnih časih ohraniti tako vzorno rodbino! Mnogo so M-evi darovali za DCM bodisi v denarju bodisi v drugih dragocenih darovih za razne dobitke.« Rodbina M. je bila med sofinancerji trž. Narodnega do-

ma (Pozzetto). Prvotni priimek Mankuč je c. kr. namestništvo v Trstu 20. maja 1898 spremenilo v M., družina pa je to obliko uporabljala že po prihodu v Trst; v zgodnjih letih so obe obliki pisali še v bohoričici (Mankuzh, Mankozh). Rodbinska grobnica družine M. na trž. pokopališču pri Sv. Ani je najstarejša s slov. napisom. Dve imeni sta, verjetno pod Ternovčevim vplivom, napisani na ruski način: Jakob Blažević M., Milena Bogdanovna Ternovec.

Žena **Marija**, roj. **Obersnu** (Obersnel), r. 1824 v Divači, poročena 1847, u. 1880 v Trstu. »Izvrstno je odgojila obilo svojo rodbino ter jo učila tudi spoštovati i ljubiti slov. svoj narod« (E 8. dec. 1880). Rodila je 10 otrok.

Sinovi: **Josip**, trgovec z lesom pri Sv. Petru na Krasu (Pivka) in v Trstu, r. 10. mar. 1849 v Trstu, u. 16. nov. 1907 v Šmihelu pri Sv. Petru na Krasu (nesreča na lovu). Bil je nadporočnik okoličanskega bataljona, odbornik Slovanske čitalnice in starosta trž. Sokola. Poročen z Margareto Dobrin (1875-1961), hčeri Olga in Gabrijela-Zdenka.

Ivan, veletrgovec, r. 5. maja 1855 v Trstu, u. 11. febr. 1923 v Lj. (pokop. v Trstu). Do 1895 je delal anonimno v očetovi tvrdki, od 1896 družabnik pri očetu. Po očetovi smrti je postal lastnik podjetja, po prihodu It. se je 1919 umaknil v Lj. in na Bled. Javno delovanje: v Slovanski čitalnici - odbornik od konca 1882 do konca 1904, vmes od konca 1886 do konca 1889 blagajnik in 1891-92 podpreds., pri trž. Sokolu 1888-89 starosta, pri polit. društvu E odbornik od konca 1888 do konca 1892, pri Trž. posojilnici in hranilnici - soustanovitelj, 1894-96 odbornik, 1896 podpreds. in vsaj do 1902 preds., pri Jadranski banki - soustanovitelj, član uprav. sveta in 1909-1913 preds. Bil je velik dobrotnik DCM. Razen tvrdke je vse njegovo premoženje podedovala sestra Milka.

Jakob ml. (Metto, pomanjšano od Giacometto), c.kr. višji carinski oficial, r. 20. jul. 1858 v Trstu, u. 25. nov. 1932. Žena Ljudmila, roj. Foerster, sin Igor.

Ferdinand, žena Ana, otroci Ljudmila, Kazimir, Stana.

Hčere: **Marija**, u. 11. okt. 1882 v 34. letu, poročena z **Ivanom Knausom**, sinova Ivan (Janko) (1868-1912) in Maks. Sin Ivan Knaus ml. je bil trgovec in prokurist tvrdke M., poročen s Pavlino Hmelakovo iz Lokavca pri Ajdovščini. Njuna hči (Saša 1905-75) je bila poročena z umetnostnim zgodovinarjem Francetom Mesesnelom (PSBL III, 413-14), sinova umetn. zgodovinar Janez (PSBL III, 414-15) in Andrej (r. 1940), dipl. inž. elektrotehn.

Karla (Lotica - pomanjšano od Karlota, tudi Duška), r. 29. jul. 1852 v Trstu, u. 21. spet. 1920 v Lj. (pozneje prepeljana v Trst), poročena z višjim kontrolorjem ogrskih drž. železnic **Edvardom Margreiterjem** (u. 3. nov. 1901 v Trstu). 1900 je bila tajnica, 1901-1906 pa podpredsednica ženskega odseka DCM. »Pred božičnico je bilo v M-evi hiši živo gibanje. Gospodična Milka je znala blago od raznih tvrdk, gospa Lotica je krojila, par šivilj je šivalo, da so se za Božič oblekli revni otroci iz š. DCM. Del M-evega stanovanja je bil od meseca sept. do novega leta spremenjen v skladišče, kamor so se k oblekam in čevljem pridružili pred Božičem še celi zaboji pomaranč, fig, datljev in drugega južnega sadja, s katerim so obdarovali vse otroke na š. DCM« (M. Bartolova). Ko je u. brat Ivan, so tudi njeno truplo prepeljali v Trst.

Ana (Milena), r. 1856 v Trstu, u. 1885 v Sežani (pokop. v Trstu), mož sodnik **Matej (Bogdan) Ternovec** (PSBL III, 643-45), sinovi Stanislav, Vladislav, Boleslav. Vladislav je bil pri tvrdki M. pod Ivanovim lastništvom prokurist, po Ivanovem odhodu iz Trsta pa je postal lastnik.

Antonija (Antoinette), r. 1860 v Trstu, u. ob drugem porodu 1886 v Logatcu (pokop. v Trstu), poročena 1882 z zdravnikom **Stankom Stergerjem**. Njuna hči Marija (Meri 1885-1938) se je 1905 poročila s častnikom in pesnikom Rudolfom Maistrom (1874-1934), poznejšim generalom, sinova Hrvoj (1905-82), dipl. ekonom., in Borut (1908-84), dipl. inž. gradb.

Milka gl. čl.

Prim.: Krstna knj. in Status animarum župn. Košana; Nagrobnik rodbine M. na trž. pokop. pri Sv. Ani; Almanacco e guida schematica di Trieste 1862-1902; Guida Generale di Trieste 1900-1921; M. Pozzetto, Poskus arhitekturne ocenitve »Lj.« Dunaja - Diskusija, Dunaj in Slov., Posvetovanje, Lj. 1994, 127; Samo Pahor, Rodbina M., gradivo 1994, tipkopis; osmrtnice in nekrologi - oče: E 18., 20. dec. 1900; SN 18. in 19. dec. 1900; Soča 20. dec. 1900; Josip: E 18., 20., 21. nov. 1907, SN 18. nov. 1907; Ivan: E 13., 14., 15., 20., 21., 22. febr. 1923, SN 13. febr. 1923; J 13. febr. 1923; M. Bartolova, I.M., KDCM 1924, 48-51 s sl. (tudi o Karli); Marija: E 11. okt. 1882; E. Margreiter: E 4. nov. 1901; Ana: E 25., 28. febr. 1885; Antonija: E 22. dec. 1886; B. Hartman, Rudolf Maister, v Lj. 1989, 25-29, 184, 191.

Ry

MANKOČ Milka (Ljudmila, it. Emilia), narodno-obrambna delavka, r. 2. jun. 1866 v Trstu, u. 23. okt. 1954 v Lj. (pokop. v Mariboru). Oče Jakob,

veletrgovec, mati Marija Obersnu (Obersnel). Osn. š. v roj. kraju (seveda it., ker slov. tedaj ni bilo), nato še sred. š. pri uršulinkah v Lj. Tako je od doma in iz š. govorila slov., it. in nem., sama pa se je naučila še rusko, franc. in angl. V sorodstvu je ohranjeno izročilo, da so bratje M. kot najmlajšo sestro prosili, naj se ne poroči, ker so njene 3 sestre umrle po porodih. To potrjuje tudi njena prijateljica Marica Nadlišek-Bartolova (PSBL I, 38-39). Tako je ostala samska in se posvetila narodnoobrambnemu in karitativnemu delu. 1887 so v Trstu ustanovili žensko podružnico DCM, bila je to prva tovrstna podr. na vsem slov. ozemlju in je štel 110 članic. DCM je v Trstu vzdrževala po dve osn. š. pri Sv. Jakobu in v ul. Acquedotto ter več otr. vrtcev v mestu in okol. M. je bila soustanoviteljica te podr., bila je izbrana za blagajničarko in ta posel je opravljala 15 let. Vmes je bila 1888-89 celo preds., pa je to čast kmalu odložila. Po 15 letih ni želela biti več v odboru, ostala pa je preglednica računov, njeno delo za družbo pa se ni veliko spremenilo. Marica Bartolova je njeno delovanje opisala tako: »Pred Božičem postaja njeno stanovanje izdelovalnica otroških oblek; tu se striže, meri, šiva, izbira, nabira, da se o Božiču oblečejo ubogi slov. otroci. In ko roma pred božičnimi prazniki od hiše do hiše vedno radostnega srca, jo sprejemajo z veseljem vsi in vsi ji radi plačajo svoj narodni davek. Seveda je ona in njena rodbina vedno med prvimi in najdarežljivejšimi darovatelji ob vsaki priliki! Ob 25-letnici ženske podružnice DCM so praznovali tudi 25-letnico delovanja M. in slavnostna govornica Zinka Rybář (PSBL III, 261) je tedaj poudarila, da je M. duša vse podružnice. Njeno znanje jezikov ji je omogočalo, da je veliko potovala, ne samo po Evropi, tudi po Mali Aziji in Egiptu. S prihodom It. v Trst in nastopom faš. je prenehalo delovanje DCM in je bilo treba iskati nove oblike. M. je bila med prvimi 4 pobudnicami, ki so 1922 ustanovile v Trstu Žensko podporno udruženje. Poleg nje so bile še Marica Bartolova, Milka Martelančeva (PSBL II, 366-367) in Antonija Slavikova (PSBL III, 383). V krogu tega Udruženja so iste pobudnice osnovale tudi revijo ŽS. M. se je postopoma začela seliti v Sjo. V svojem stanovanju v Lj. na Dunajski cesti 65 (okrašenem s portreti njenih domačih) oz. v uti na vrtu se je zbiralo mnogo Prim., za vsakega je imela dobro besedo s svojim altovskim glasom v svoji značilni govorici, ki jo je prinesla iz očetove hiše v Trstu. V Sji ni več javno delala. V Ma-

riboru je 1922 v Maistrovi ulici kupila hišo in jo dala na razpolago svoji nečakinji Mariji (Meri), hčeri svoje sestre Antonije Sterger. Marija je bila poročena z generalom in pesnikom Rudolfom Maistrom. Generalova družina je od tedaj dalje bivala v tej hiši, R. Maister je bil od 1923 upokojen. »Maistrov dom v Mariboru je bil nekakšen salon umetnikov« (B. Hartman). Ob smrti so M. tudi pokopali v grobu rodbine Maister.

Prim.: Mrliška knjiga matičnega urada Lj. 1954; 25-letnica ženske podr. DCM v Trstu: E 12. maja 1912; Slov. ilustr. tednik 23. maja 1912 s sl.; SPor 25. in 29. okt. 1954 (osmrtn. in zahv.); M. Bartolova, Milka M-eva, KDCM 1913, 25-28 s sl.; V. Bartol, Mladost pri Sv. Ivanu, PDK 12. febr. 1955 s sl.; P. Hočevnar, Pot se vije, Trst 1969, 74, 121; B. Hartman, Rudolf Maister, Lj. 1989, 25-29, 35, 184, 191; Almanacco e guida scematica per Trieste 1888-1902; Guida generale di Trieste 1900-1915; Samo Pahor, Rodbina Mankoč, gradivo, tipkopis 1994.

Ry

MANZANO, ugledna gor. plemiška družina, ki je v prejšnjih stol. bivala v raznih krajih Furlanije in na Goriškem. Po mnenju nekaterih zgod. je družina prišla v 12. stol. z Bavarske in je bila v sorodstvu z znano rodbino Wittelsbach. Po mnenju drugih zgod. pa naj bi izhajala iz mogočne bavarske družine Reicherthausem, ki je izumrla že 1151. So tudi zgod., ki trdijo, da je družina prišla ob koncu 12. stol. iz nekega gradu na Tridentinskem. Po vsej verjetnosti je razlog za te domneve dejstvo, da so se med 12. in 13. stol. vrstile na posestvih gospodstva v Manzanu različne družine, ki so nosile predikat di Manzano. Družina je vsekakor prvič omenjena v listini iz 1106: **Herman di M.** je za pričo pri pogodbi, s katero salzburški škof Perthold daruje grad Attems nečakinji Matildi in njenemu možu Konradu, ki je bil advocatus oglejske Cerkve. Sept. 1166 Ulrih Attems, mejni grof v Toscani, prisili oglejskega patriarha Ulriha II., da se odpove nekaterim fevdom v korist Attemsove hčere Luicarde, njenega moža Henrika di M. in njenega sina Konrada. **Konrad di M.** je 1213 opat v Sesto al Reghena, neki Konrad di M. (isti?) je 1227 imenovan za patriarhovega namestnika (vicedominus) oglejske C. in Pellegrino je 1214 prošt v kraju S. Felice di Aquileja. Quonzio (Concio) di Siniudo (Siurido, Siegfried?) di M. je dobil 1250 v Manzanu in Fagagni fevde, ki so bili last oglejskega patriarha, Konrad in Fino(u)ssio sta med 1256-57 restavrirala grad, ki je pogorel iz nam nezanih razlogov. Oglejski patriarh Gregor se je 1267 mu-

dil v Finossievi hiši v Villanovi pri Farri in tam ga je gor. grof Albert dal ugrabiti in zapreti v ječo v noči med 20. in 21. jul. V drugi polovici 13. stol. so oglejski patriarhi podelili članom družine di M. številne fevde v raznih krajih naše dež. in iz teh krajev se je v naslednjih stol. rodbina razširila po srednji Evropi in se naselila celo v Ameriki (Mehiki). V 13. stol. je družina imela posestva v Tolminu, v 14. stol. je bila vključena v društvo tolminskih plemiških grajskih varuhov, 1508 je bil **Leonardo** načelnih tolminskih plemičev, 1569 (1567?) je bila rodbina vključena v gor. dež. stanove, 1623 je bila sprejeta med gor. patricije, nekoliko pozneje pa v društvo čedajskih plemičev. Številni člani te rodbine so dosegli visoke časti in službe, nekateri so se odlikovali tudi kot kulturniki. **Sciplone** (1508-1596) je bil priznan pesnik, **Francesco** (1801-95) pa slik. in zgod. (gl. čl.). Ces. Ferdinand I. (1835) in ces. Franc Jožef (1857-58) sta potrdila bratom **Sigismundu** (1800-1887), **Francescu** in **Oktaviu** (1803-1890) plemiški naslov in pravice. Ces. Franc Jožef je podelil 1898 naslov grofov avstr. ces. tudi **Leonardu** (Sigismundovemu sinu), **Alfredu** (Francescovemu simu), ki je bil okrajni glavar (u. 1918), **Otonu** in **Arturu** (Edvardovima sinovoma).

Prim.: Spreti, Enciclopedia, IV., 329-33; Schiviz, Görz, pass.; A. Jacobi, La nobiltà gor., rkp. v BiblStIs (mns. 152 Civ), 367-69; Rutar, Tolm., 31, 83; Gabršček I, 135; di Crollanza, Dizionario, III, 68; Czoernig, pass.; T. Miotti, Castelli del Friuli. Le giurisdizioni del Friuli orientale e la Contea di Gorizia (Castelli del Friuli/3), Udine 1978, 279-84 in bibliografija na str. 469.

Vh

MANZANO Francesco, grof, zgodovinar, slik., r. 8. jan. 1801 v Jasihu (Giassico), u. 6. mar. 1895 prav tam. Njegov oče Leonardo di Manzano je bil pripadnik stare furlanske plemiške družine. (gl. čl.), ki je prvič omenjena v listini iz l. 1106, in je bil član Furlanskega parlamenta; mati je bila Antonia de Nicoletti, potomka zgod. Marc' Antonija Nicolettija (iz 16. stol.). Njegov prvi uč. je bil duhovnik Jacopo Pigani iz vasi Zompicchia del Torre. Po dveh letih šolanja v čedajskem zavodu, ki so ga vodili redovniki Somaschi, se je M. vrnil 1810 v domačo vas in nadaljeval študije s Piganijem. Od 1811 do 1813 je obiskoval javno š. v Čedadu, nato se je spet vrnil v Jasih, kjer je za njegovo izobrazbo poskrbel domači učenjak in duhovnik Nicolò Jacuzzi. Med 1819 in 1821 je študiral na liceju v Vidmu, od 1822 do 1825 pa je obiskoval z dobrim uspehom Akademijo lepih

umetnosti v Benetkah, kjer je imel za uč. znanega it. slik. Zandomeneghija. Zaradi bolezni na očesih se je M. vrnil v Jasih. Ko je ozdravel, se je ponovno posvetil študiju in slikanju. Med 1834-61 je opravil nekaj potovanj po Furlaniji, Venetu in Štajerski ter si ogledal veliko umetnin in drugih zanimivosti. Do 1876 je tudi veliko slikal (okoli 100 slik); napravil je oltarno sliko za c. v kraju Bolzano pri Nadiži, lepo število oljnatih portretov in pejsažev (pretežno fantastičnih), nekaj družinskih portretov s svinčnikom. Največje zasluge pa si je pridobil kot krajevni zgodovinar, še posebej kot avtor prve moderne zgod. furlanske dež. (*Compendio di storia friulana, Udine 1876*) in zbiratelj listin in dokumentov iz pretekle zgod. Furlanije in gor. pokrajine. Od 1840 do 1887 je napisal vrsto knjig (*Annali del Friuli - Ossia raccolta delle cose storiche appartenenti a questa regione, Udine 1858-79, I-VII; Cenni Biografici dei Letterati ed Artisti Friulani dal secolo IV al XIX, Udine 1885; Nuovi Cenni Biografici..., Udine 1887; Raccolta delle Cose storiche del Friuli, disposte per ordine cronologico-manifesta d'associazione, Venezia 1853*), nekaj brošur in lepo število člankov (mdr. *Il castello di Cormons; Cenni storici sui confini del Friuli e la sua nazionalità*), ki so bili objavljeni v raznih revijah in časopisih (Pagine Friulane; Archeografo Triestino; Forumjulij; L'Eco dell'Isonzo; Rivista Friulana). Izdelal je rodovnik gor. grofov, posredoval 1869 vrsto podatkov in informacij o Furlaniji baronu Czoernigu. M. je bil obč. svetovalec (1827-89) in župan (1828-29, 1850-55) v Brazzanu, komisar za varstvo cerkva v istem kraju, v raznih letih občinski svetovalec v Manzanu, Čedadu, Krminu, Sv. Ivanu pri Nadiži, Cornu di Rosazzo. Bil je tudi častni član društva Regia Deputazione Veneta sopra gli studi di storia patria, član društva Accademia udinese della Deputazione veneta di storia patria in gor. Kmetijske družbe. 1857 mu je ces. Franc Jožef podelil diplomu z grofovskim naslovom.

Prim.: A. Jacobi, La nobiltà goriziana, Gor. 1924, rkp. v BiblStIs (mns. 152 Civ.), 367-68; Gabršček I, 135; Marchetti, Il Friuli. Uomini e tempi, Udine 1959, 547-53 in pass.; Czoernig, pass.; C.G. Mor-F. Salimbeni-H. Kitzmüller-G. Bergamini, Francesco di Manzano. Storiografo e pittore (in tam navedena bogata bibliografija), Krmin 1983.

Vh

MANZINI Giuseppe, socialni delavec, r. 28. apr. 1837 v Podbonescu (Pulfero), u. 1920 v S. Danie-

le del Friuli. Oče Antonio, mati Ana Cristancich. Najbrž je bil župan v Roncu, potem se je preselil v Videm (Udine) in bil tajnik v tehničnem zavodu. Veliko vnemo je posvetil borbi proti pelagri, bolezni, ki izbruhne zaradi pomanjkanja vitamina B2 in podhranjenosti in je bila tedaj zelo razširjena v Furlaniji, skoraj brez nje pa je bila Beneška Slovenija. To ga je spodbujalo, da se je boril za raznovrstno prehranjevanje, v nasprotju s skoraj izključnim uživanjem koruzne polente. Boril se je neustrašeno in pošiljal vloge na cerkvene in civilne oblasti. Obrnil se je tudi na Garibaldija, tedaj parlamentarca, ki je spoznal bedne razmere furlanskih kmetov in mu brzojavil: »Sram me je, da sem Italijan.« Kot zdravilo za bolezen je M. predlagal ustanovitev kmečkih pekarn, da bi iztrgal oblasti plemiških posestnikov uporabo pekarn. Nekatere izmed teh kmečkih pekarn so še danes aktivne (Remanzacco, Pasian di Prato, S. Giovanni di Casarsa, Rivignano) in pričajo o pomembnosti M-jeve pobude. L. 1875 je objavil *Kmečki priročnik* (Manuale del contadino), v katerem razpravlja o pelagri, daje koristna navodila za gojenje sviloprejk, opisuje različne postopke za pridobivanje sadnega mošta idr. V slovensko narečje, kakor so ga govorili v Roncu, je prevedel Boccacciovo novelo, ki so jo uvrstili v publikacijo za proslavo V. stoletnice it. pisatelja. V zakonu z Angelino Corner so se mu rodili trije otroci: Vincenzo, Anna in Mario.

Sin Vincenzo, jurist, r. 20. avg. 1872 v Vidmu, u. 16. apr. 1957 v Benetkah. Oče Giuseppe, mati Angelina Corner. Bil je najimenitnejša postava italijanskega pravnega sveta v prvi polovici tega stoletja. Odličen penalist, pripravil je nad deset tisoč strani *Codice di procedura penale*, ki ga je izdala v desetih vezikih UTET iz Turina. Učil je na univerzah: Ferrara, Sassari, Siena, Turin in Padova. Bil je edini sestavljalec znanega »*Codice Rocco*« (Kodeks Rocco). Akademik dei Lincei in akademik Italije. Po njem je poimenovana ulica v Vidmu, Trgov. tehn. zavod S. Daniele del Friuli, doprsni bronast kip v sodni palači v Padovi.

Sin Mario, geometer, dopisnik (koriespondent), Giuseppejev sin in Vincenzov brat. Rodil se je 1876 v Vidmu, izginil neznano kdaj in kje. Sodeloval je pri gradnji transsibirske železnice. Dopisoval je v videmski časopis La patrie del Friul, kjer so njegovi spisi izhajali 1900 kot *Lettere siberiane*. Predstavljajo dragoceno pričevanje o delu Furlanov na tej velikanski železniški progi. L.

1902 se je preselil na Antile in po 1920 ni bilo več sledu o njem.

Prim.: Lastni arhiv in tedanja časopisana poročila.

L. Chiabudini

MANZINI Mario, učitelj, r. 4. mar. 1902 v Podbonescu (Pulfero), u. prav tam 21. sept. 1947, pokopan je v Brišči. Oče Armando, mati Regina Cher. Učiteljske je dovršil v Špetru ob Nadiži, potem je s pomočjo bratranca Vincenza (gl. čl.) doktoriral na U v Neaplju. Poučeval je na it. šolah v tujini, v Tunisu in Sarajevu. Poznal je glasbo in igral violino. Po 8. sept. 1943 se je vrnil v domovino in poučeval v občin. osn. šolah. Pod nem./kozaško okupacijo je ustanovil z župnikom A. Cuffolom in zdravnikom Manlijem Fruchom neke vrste odbor za javno blaginjo, ki naj bi blazil nastope različnih vojaških oddelkov, ki so se menjavali pri okupaciji Benečije, od Nemcev, republikancev, kozakov, mongolov, slov. partizanov, garibaldincev, beneške čete itd. Poznanje ruskega jezika je bilo odločilno, da kozaki niso požgali Laz kot maščevanje za partiz. napad. Čeprav je imel zasluge, so ga po vojni sumili, da je prijatelj Slovanov (»filoslavismo«), 3° CVL ga je nadzoroval, doživljal je sramotitve, žalitve in nasilja. Njegovo znanje slovenščine nam je zapustilo samo prevod Cankarjeve črtice *La sigaretta del mattino*, ki je izšla v videmskem dnevniku »Libertà« dne 19. apr. 1947.

Prim.: Lastni arhiv.

L. Chiabudini

MARAŽ Bojan, oblikovalec, r. 29. jun. 1954 v Vrtojbi pri Gorici, živi v Šempetru. Oče Marjan, delavec, mati Irma Pirihi, šivilja. Osn. š. v Vrtojbi in Šempetru, 1970-73 vajeniška šola v N. Gor., 1973-74 modelni mizar v Gostolu, ob delu opravil prvi letnik na šoli za oblikovanje v Lj., 1974-77 redni študij na šoli za oblikovanje, 1977-80 dipl. študij na Manchester polytechnic, oddelek za umetnost in oblikovanje, 1980-81 zaposlen kot pripravnik pri gor. opekarnah TOZD Keramix, 1981-82 služil JLA. Na začetku 80-ih let se ukvarjal s fotografijo in tudi vodil fotografske tečaje. Od 1982 v glavnem samostojno izvaja projekte iz področja oblikovanja na lokalni, republiški in mednar. ravni. Najpomembnejša dela do 1987: 1978 - natečajna nagrada za izvirni design pri multinacionalni ITT; 1980 - (diplomsko delo) oblikovanje večnamenskega vozila; 1981/82 - prostorska ureditev in oblikovanje spominskega parka v Česteregu; 1985 - notranja in grafična oprema

Centra za razvoj mladinske kulture (CRMK) v Šempetru pri N. Gor.; 1986 - avtor grafične podobe II. kongresa ZSS; 1986 - celostna grafična podoba za jsl. simpozij o izkoriščanju rudnega bogastva; 1986 - celostna grafična podoba Mednar. gledališkega festivala Alpe Jadran v obeh Goricah; 1987 - celostna grafična podoba fotografske razstave mladih slov. fotografov v pokroviteljstvu Cankarjevega doma; 1987 - projekt Zemono: promocija in oblikovanje Mednar. klavirske šole in tekmovanja. 1987 med ustanovitelji agencije za oblikovanje Krea v Gor., katere osnovna dejavnost je koncipiranje blagovnih znamk in industrijsko oblikovanje. Svetuje, načrtuje in oblikuje nove blagovne znamke, celostne podobe, promocijske akcije in predstavitve ter izdelke za malo ali velikoserijsko proizvodnjo. Agencija je v zadnjih letih dobila nove sodelavce - omeniti velja ožjega sodelavca Arturja Mužiča (pri.: Deofficio, Office design competition 1993, 30 s sl., 32), tako da so pravzaprav njene storitve sad timskega dela. Tako so izdelali koncept in oblikovali znamko Vincent, v slov. vinsko izrazje so uvedli pojem »obedno vino«, repozicionirali in preoblikovali blagovno znamko Royal Caffé iz Tr., izdelali so oblikovno zasnovano za prestižno knjižno zbirko »The Most Wanted Piano Teachers in the USA«, repozicionirali blagovno znamko WC Račka in ustvarili novi - WC Raček in WC Mega, predstavitve Slovenije v Regensburgu v Nemčiji, projekt »Ad Frigidum«, obeležitev 1600-letnice znamenite bitke pri Ajdovščini (oblikovali in izdelali predstavitvene mape in priložnostno znamko), projekt celostne podobe it. vin, celostna podoba podjetja Vozila Gorica, oblikovanje mobilnega radijskega telefona za Ascoom, projekt novega pisarniškega telefona za vietnamski in kitajski trg, oblikovanje monografije PDG Ob otvoritvi Nove gledališke hiše, N. Gor. 1994 (v tej je tudi prispevek M. o celostni podobi PDG str. 116-17), logotip za lj. Mohorjevo družbo, oblikovanje raznih knjižnih izdaj (npr. pesniško zbirko Maria Carneluta) itd. Da bi matično agencijo s sedežem v Gor. razbremenili nalog trženja na tujih trgih, so za slov. trg 1993 ustanovili marketinško podjetje M. point d. o. o. 1991 prejeli nagrado »Cordon d'excellance« za najlepši design na mednar. vinskem sejmu v Lj. Konec 1993 je agencija Krea dobila nagrado za najbolj kreativno rešitev projekta na milanskem mednar. sejmu pisarniškega pohištva EIMU. Pro-

jekt Kree je bil izbran izmed 172 iz 12 držav.

Prim.: Vprašalna pola jun. 1994; MM - Marketing Magazin maj, 1994, 28; avg.-sept. 1990, 29; okt. 1991; jul. 1990, 3; Sinteza št. 91-94, 1992, 102-03; Podjetnik 7, 1992, 32-34; PDk 24. sept. 1987; 31. maja 1990; 3. jun. 1990; 1. sept. 1994; Telex 19. nov. 1987, 20-21; 13. apr. 1989, 16-17; Delo 19. mar. 1986; 11. avg. 1988; Dnevnik 22. mar. 1986; PrimN 1. jan. 1981; 8. apr. 1983 s sl.; 17. febr. 1984; 4. avg. 1987; 18. avg. 1987 s sl.; 11. sept. 1987 s sl.; Picc. 29. maja 1990; DEn 5. dec. 1985; MessV 31. maja 1990; Češkolovenske fotografije 1988, št. 1, 16.

Sirk

MARC Leon, publicist in politični delavec, r. 16. jun. 1968 v Šempetru pri Gorici (porodnišnica). Oče Danilo, mati Marija Rupnik. Bival je v Ajdovščini, kjer je tudi obiskoval osn. š., sred. š. za elektroniko pa v TŠC v Novi Gor. Od 1986 študent Fak. za elektroniko in računalništvo v Lj., 1991 absolvent na smeri elektronike. - Članke je objavljal že v srednješol. glasilu. Avtor je učbenika za srednje šole *Elektronske naprave* (1985), leta 1988 sledi druga, popravljena in predelana izdaja, kasneje ponatis. Med študijem je veliko objavjal v mesečniku Tretji dan o odnosu kristjanov do politike in Cerkve, politika in Cerkev, vloga laikov, literarne kritike: (*Cerkev, verniki in ustavne spremembe; Sodobna razpotja slov. laika, Nastavki za načrt študentske pastorale... in o njeni pomembnosti*). Članke o tem je objavljajal tudi v *Družini*, kasneje v *Slovencu*, pa tudi drugod. Do 1991 je bil tudi član ured. odb. Tretjega dne. Od 1989 do 1991 je bil tajnik *Medškofijskega odbora za študente*. V tem času je v reviji *Mentor* objavil nekaj ljubezenske lirike. Od 1990 do 1992 je bil dopisnik Katol. glasa iz Sje. Sodeloval je z mednar. katol. mirovnim gibanjem Pax Christi in o tem objavil članke v zbornikih omenjene organizacije: (*Nationalism, Pluralism & Civil war in Ex-Yugoslavia; Pax Christi Slovenia on Disarmament and East/West; On the situation in Slovenia; Politics and Principles*). Prevod brošure *Pax Christi - Kaj je in kaj dela*, je pa iz angl. izdal 1991. - Bil je med ustanovnimi člani Slovenskega socialnega gibanja (kasneje se je preimenovalo v Slovenske krščanske demokrate), bil je tudi član sveta stranke in član Izvršilnega odbora Mladih krščanskih demokratov. Od okt. 1992 je osebni tajnik preds. Slovenskih krščanskih demokratov Lojzeta Peterleta, od febr. 1993 mednar. tajnik SKD.

Prim.: Osebni podatki; lastni arhiv.

B. Rustja

MARCINA Franc, delavec pri Soških elektrarnah, tigrovec, r. 23. sept. 1907 pri Sv. Luciji (Most na Soči), u. 9. mar. 1969 v Plaveh. Mati Marija Marcina (oče neznan). Osn. š. pri Sv. Luciji. Med gradnjo Soških elektrarn je bil zaposlen kot skladiščnik gradb. materiala pri Sv. Luciji, nato pri gradnji elektrarne v Ampezzo Carnico pri Tolmezu. Med zaposlitvijo pri Sv. Luciji ga je preganjala faš. polic., predvsem polic. komisar Bicchi v Tolminu, ki je ponovno uradno pismeno zahteval od glavnega inž. Giorgia Forlija, naj M. odpusti iz službe zaradi protiti. mišljenja. Inž. Forli je nekajkrat odgovoril komisarju, da je M. zanesljiv in pošten delavec, ki vestno opravlja svoje posle, zato ga ne more odpustiti, in še dodal, naj M. aretira, če so razlogi za to. Ker komisar ni odnehal, je inž. Forli med srečanjem s prijateljem polk. karabinjerjev, poveljnikom varnostnih sil za Videmsko vojno področje v Vidmu, dejal, naj Bicchija premesti, če bi imel kako mesto, ker neprestano sitnari. Bicchi je bil kmalu premeščen. M. je bil inž. všč, in ko je bil zaposlen v Ampezzo Carnico, je inž. pokazal M. Bicchijeva pisma in mu tudi povedal, kako je prišlo do njegove premestitve. M. je bil zelo zaveden Slov. Takoj po vojni 1919 se je vključil v obnovljeno PD in pev. zbor pod vodstvom Zdravka Munih. M. je dobro igral in druge učil violino. Ob ukinjanju slov. šol je razdeljeval abecednike Kolačke in Prve korake ter sodeloval pri tajnem pouku slov. otrok. K temu je veliko prispevala učit. Ana Gerželj. M. je po prepovedi PD in pev. zbora, ki je seveda skrivaj deloval, med prvimi sodeloval v podtalni protifaš. dejavnosti in še zlasti s člani tajne celice Edijem Taljatom, J. Šorlijem, A. Kovačičem. Tajna ileg. liter. je prihajala iz Podbrda in Grahovega. M. in T. Rutar sta se na pobudo Srečka in J. Šorlija sestala v potoku Gadiča pri Prapotnem. - M. je bil vodja in organizator ileg. gibanja na področju Sv. Lucije. Tu je ustanovil celico mladih in starejših. Tajna celica je delovala tudi v Modreju. Zaupnike je imel tudi v drugih krajih. - V NOB je sodeloval na terenu, po vojni je bil zaposlen v Centrali Doblar, nato v Plaveh, kjer je nepričakovano umrl.

Prim.: Osebni arhiv; T. Rutar, Kratek pregled delovanja ileg. org. TIGR na Tolminskem 1927-40, TolmZb 1975.

Rut

MARCOLA Franc, misijonar, r. 29. avg. 1911 v Breginju, u. 15. sept. 1986 v bolnišnici sv. Jožefa v Cartagi v Kostariki. Oče Anton, delavec, mati Alojzija Rakar. Imel je štiri brate in štiri sestre,

med prvo svet. vojno sta mu umrla brat in sestra, po rojstvu zadnje sestre pa še oče. Tako je morala mati sama vzrediti in vzgojiti sedem otrok; vcepila jim je globoko vero, poštenje in delavnost. Otroci so si morali že zgodaj poiskati kruha pri dobrih ljudeh v domači vasi in drugod. Franc je odšel po svetu s petnajstim letom. Breginjski rojak Anton Češornja, takrat župnik v Ukvah, (gl. čl.), mu je preskrbel službo pastirja pri dobri družini v Ovčji vasi. Na pašo je večkrat vzel molitvenik in molil, zato je Češornja materi svetoval, naj bi ga dala v kak samostan, toda sin za to ni imel veselja. Končno se je župnik obrnil na salezijance v Turinu in ti so obljubili, da bodo sami prevzeli stroške šolanja. M. je odšel v Turin in po enem letu noviciata v Chieriju pri Turinu 14. dec. 1934 naredil prve zaobljube. Da bi mati pospešila njegovo šolanje, je morala večkrat prosjačiti po Kobariškem Kotu, pri sorodnikih v Sužidu, pomagal je Češornja in družina iz Ovčje vasi. Počasi mu je zorel misijonski poklic, zato je šel po posredovanju žpka Češornje v Srednjo Ameriko in v Cartagi v Kostariki nadaljeval študije. Teologijo je dovršil v San Salvadorju in bil 23. sept. 1944 posvečen v duhovnika v Sv. Tekli. Bil je srečen, da je pri 33 letih postal duhovnik, in to srečo je izrazil tudi s tem, da je dal novomašniške podobice natisniti tudi v slov. Nadaljeval je študij in postal prof. in ravn. salezijanskega zavoda v Masayi v Nikaragvi. Tu je s svojo dobroto spreobrnil neko bogato grofico, ki mu je zapustila vse premoženje, M. ga je odstopil salezijancem. Ob krvavem prevratu v Nikaragvi so ga dvakrat postavili k zidu za streljanje in to ga je tako pretreslo, da je dobil Parkinsonovo bolezen, da se je tresel po vsem telesu. Zdravil se je v Milanu in dec. 1979 se mu je zdravje toliko popravilo, da se je vrnil v Nikaragvo. 30. spet. 1979 ga je papež Janez Pavel II. odlikoval z redom križa za Cerkev in papeža. V Nikaragvi je ostal do 1983, ko se je zaradi poslabšanja zdravja in težkih polit. razmer preselil nazaj v Cartago v Kostariki. V malem semenišču je nadaljeval z duhovniškim delom, dokler ni popolnoma omagal. - Predstojnik Oscar Rodriguez je o M. zapisal: »Gospod Fr. Marcora je 37 let goreče in z ljubeznijo deloval med ubožnejšo mladino v Masayi, kjer so ga imeli zelo radi in ga spoštovali. Bil je zares božji človek: velikodušen, radodaren, zvest, požrtvovalen v svoji službi, iskren, preprost, mož globoke vere, vedno pripravljen pomagati vsakemu pomoči potrebnemu, zaupanja vreden in zanesljiv prijatelj, svetova-

lec, služabnik vseh» (Salezijanski vestnik 1988, 31-32).

Prim.: Fr. Rupnik, Misijonar Fr. M., Dom, Čedad 1987, št. 22 s sl.; Isti, F.M., Salezijanski vestnik, Lj. 1988, št. 2, 31-33 s sl.

Jem.

MARGON Milko (Bogomil), duhovnik, r. 25. febr. 1913 v Trstu, župnija Katinara, u. 18. avg. 1983 v Ankaranu, pokopan v Truškah. Oče Mihael, carinar, mati Marija Barič. Sred. š. je opravil v Malem semenišču v Gor., tudi bogoslovje v Gor. V mašnika je bil posvečen v Trstu 28. jun. 1936. Prvo službeno mesto je imel v Predloki, od koder je skrbel za župnijo Tinjan (1. sept. 1936 - 31. jan. 1938). Od 1. febr. 1938 do 31. avg. 1939 je bil župnij. uprav. v Dekanih, a je moral zaradi pritiska it. oblasti zapustiti župnijo. Poslali so ga na Suhorje, kjer je ostal do konca apr. 1942. Od tu je moral bežati, ker so ga osumili sodelovanja s partizani. Imenovan je bil za kaplana vikarja pri Sv. Justu v Trstu in je bil uslužben tudi na škofiji. A v Trstu ni ostal, ker je bil imenovan za vojaškega kaplana. Pot ga je vodila v taborišče Cairo Montenotte (Savona), kjer je dva meseca in pol pomagal ljudem. Bil je nekaj časa tudi prefekt v škofij. zavodu v Este (Padova). 1. jan. 1944 je bil nastavljen za župnij. uprav. in nato za župnika v Truškah (slov. Istra). Nekaj časa je upravljal župnijo Pomjan, dalj časa pa župnijo Marežige. Od 1950 do 1962 je bil dekan krkavške dekanije. Aktiven župnik v Truškah je bil skoro 40 let, vse do smrti. - Malo pred velikonočnimi prazniki 1944 so ga Nemci zaprli. Zdi se, da je šlo za pomoto. Verjetno so iskali duhovnika Jakoba Marinska, ki je bil pred Margonom v Truškah in je zbežal. Na posredovanje škofa Santina so ga spustili iz zapore, tako da je lahko obhajal Veliko noč v svoji opustošeni župniji (Nemci so 1. okt. 1943 zažgali župnišče). M. so Nemci tik pred razsulom spet prijeli, a ga takoj izpustili. Bog je dal M. lepe talente: prodornega duha, močno voljo, blago srce, krepak glas. »Trudil sem se, da bi vedno vršil svojo dolžnost. Pred vojsko sem delal in se trudil, da bi čimbolj zavrnil poitalijančevanje našega ljudstva. To so delali vsi primorski duhovniki. Med vojsko sem imel na razpolago dve opredelitvi: ali za SS ali za NOV. Opredelil sem se po svoji vesti za NOV. Vse moje delo je obstajalo v izvrševanju telesnih del usmiljenja. Nasičeval sem lačne in zbiral hrano, oblačil sem s svojo obleko gole in raztrgane, dal sem svoje čevlje bosim, zbiral sem zdravila za bolne in ranjene, reševal sem naše ljudi iz rok Nemcev. Kjer-

koli sem mogel, sem pomagal in tolažil. Po vojski sem se skušal vživeti v nove razmere, da bi mogel uspešno vršiti svoje poslanstvo» (osebno pismo 15. apr. 1982). - Bil je nosilec številnih visokih državnih odlikovanj in drugih družbenih priznanj.

Prim.: Osební podatki; ŠkA Trst; Poročila slov. škofij, sept. 1983; Družina 29. nov. 1981; Delo 28. avg. 1983; Letopis Cerkve na Slovenskem 1985, 278.

Škerl

MARINČIČ Marko (Marco), časnikar in javni delavec, r. 3. avg. 1958 v Gorici, kjer živi. Oče Ivan (PSBL II, 359), časnikar, mati Angela Scattolin, gospodnja. Osn., nižjo in višjo š. v Gor., mat. na klas. liceju Trubar 1977, prom. na Pravni fak. trž. U apr. 1984 z dipl. nalogo *Il sistema di accesso all'occupazione nella RS di Slovenia*. Od 1. febr. 1984 je zaposlen na PDK v Gor. Članke na Gor. strani podpisuje z imenom in priimkom ali MM. V 70-letih je bil tabornik pri RMV, član košarske ekipe ŠD Dom, Mladinskega krožka, Mladinskega odbora SKGZ, Medšolskega študentskega odbora (Comitato studentesco interscolastico), v 80-letih v odboru ZSKD, od 1980 v Pokraj. odboru SKGZ, od 1982 član Kinoateljeja (odg. ured. periodičnega glasila Kinoateljeja od 1988), aktiven v DP, od 1987 pri Zelenih (izvoljen v Rajonskem svetu v Štandrežu 1990-94), preds. Konzulte za mestno etnično manjšino pri občini Gorica 1987-90 (Posvet o slov. prisostnosti v Gor., maja 1989), nato član. Od 1986-91 je vodil oddaje na Goriškem valu Radia Trst A.

Prim.: Vprašalna pola jan. 1994; IzvGor 1965-1975, 35 in 1975-1985, 131; V. Prinčič, Sportno združenje Dom, Gorica 1989, 41 (druga vrsta, tretji od leve proti desni); PDK 12. in 13. maja 1989; 10. febr. 1994; 25. mar. 1994.

Sirk

MARINI Vincenzo, javni delavec, r. 6. avg. 1917 v Krminu, živi prav tam. Izučil se je za mizarja in mlad stopil v ilegalno KPI. L. 1935 je bil pred posebnim sodiščem obsojen na zaporno kazen. Po vrnitvi iz zapore je nadaljeval z ilegalnim delovanjem in bil po kapitulaciji It. (sept. 1943) med organizatorji it. odpora na Gor. in Furlaniji. V začetku l. 1944 je postal komisar bataljona in nato komisar garibaldinske brigade. Po vojni je deloval kot polit. v organih KPI v Gor., kasneje tudi pri it. združenju političnih preganjancev antifasistov (ANPPA). M. je bil tudi publicist in zgodovinar. Članke in razprave o delavskem gibanju na Gor., o antifasističnem odporu ter dogodkih

med drugo svet. vojno je objavil v videmski Storia contemporanea in Friuli (Rassegna di storia contemporanea) in drugod. Uredil in objavil (1988) je seznam gradiva v arhivu L. Gasperinija (gl. čl.). Ilegalno ime Banfi.

Prim.: L. Patat, Il Friuli orientale fra le due guerre. Udine 1985, 317; Antifascisti nel casellario politico centrale. 12, Roma 1993, 105.

Ur.

MARINIČ Mihael, deželni poslanec, r. 3. okt. 1868 v Podsabotinu (Marmorje 2), u. 13. febr. 1937 v Gor. Oče Jožef, kmet, mati Karolina Cotič. Mihael je bil njihov edini sin. Opravil je štiri gimn. razr. v Gor. 4. sept. 1895 se je poročil s Kristino Jeretič (se je priženil v zaselek Podsenica), ki je u. 12. marca 1925. Imel je devet otrok, dva od teh sta umrla že v prvem letu starosti. Pozneje se je poročil z učiteljico Pavlino Kumar. Na volitvah v deželni zbor Goriško-Gradiščanski je bil izvoljen 1909. Bil je kandidat Slov. ljud. stranke (SLS) in volilni proglas ga je propagiral kot pravega kmečkega predstavnika. Na volitvah v dežel. zbor 1913 kot kandidat SLS (stara struja) ni bil več izvoljen. Kot deželni poslanec je skrbel predvsem za briške šole. V prvi svet. vojni je bil z družino v begunstvu v Piemontu in vrnil so se šele po vojni. Po vojni je bil župan v Podgori.

Sin Jožef je naredil dva razr. gimn. in bil pozneje partizanski aktivist v času 2. svet. vojne. M. je bil velik zemljiški posestnik. Premoženjsko je hitro napredoval in sezidal hišo v Gor. Bil je tudi lovec.

Prim.: Izjava Mihaela Mariniča (r. 1941, Podsabotin 10); župnijski urad Kojško; Vasilij Melik, Volitve na Slovenskem, 375; Gorica 5. okt. 1909; Gabršček II, 323.

Stres

MARINŠEK Zoran, strojnik (energetik), r. 14. dec. 1945 v Pivki, živi v Domžalah. Oče Matija, mizar, mati Frančiška Ostanek, gospodinja. Osn. š. v Pivki in v Postojni, prav tam tudi gimn. (matura v Lj. 1963). Na Strojni fak. lj. U je diplomiral 1969, prav tam je postal magister (1973) in doktor tehniških znanosti (1987) z nalogo *Vpliv tlačnih nihanj na nastanek mehurčkov pri vrenju*. Studijsko se je izpopolnjeval v Grenoble (1973-74) ter v ZDA (1978). Služboval je od 1969 na Inštitutu Jožef Stefan v Lj., nato na Centre d'Etudes Nucleaires v Grenoblu (Francija), nato ponovno na Stefanovem inštitutu ter od 1987 pri podjetju INEA v Domžalah (spada v tehnološki park Inštituta Jožef Stefan), kjer je 1991 postal generalni direktor. Od 1969 je bil sodelavec

ali vodja različnih raziskovalnih nalog (ocena varnosti jedrske elektrarne Krško, raziskovanje vrenja, zvočni pojavi, vpliv tlačnih nihanj in varnostna instrumentacija v jedrskih elektrarnah). Objavil je več razprav in poročil s področja raziskav vrenja, racionalizacije porabe energije z vodenjem procesov, prav tako pa tudi poročil s področja varnostnih analiz in varnostne instrumentacije jedrskih elektrarn ter racionalne rabe električne energije. M. je bil med rednim študijem demonstrator na Strojni fak., prav tam tudi honorarni asistent (avtomatika v energetiki), na mrb. Tehniški vis. š. je bi izvoljen za prof. (predmet Prenos toplote). Objavil je skripta *Osnovni težaji jedrske tehnologije (I-II, 1975-1976)*.

Prim.: Kdo je kdo za Slovence (1993), 145; osebni podatki (pismo 29. avg. 1994).

B. Mar.

MARIZZA Jožef, sindikalni voditelj, r. 6. apr. 1877 v Nabrežini pri Trstu, u. 20. dec. 1961 tam. Oče Ivan, mati Agneza Radovič. Po poklicu je bil klesar; v ospredje je stopil v času najdaljše stavke v zgod. nabrežinskih kamnolomov (nov. 1904 - apr. 1905); v tem času je imel opravka z žandarmerijo. 1907 je zastopal nabrežinske in tržaške kamnarje na kongresu Zveze kamnarskih delavcev na Dunaju. Isto leto je bil med soustanovitelji krajevne organizacije JSDS. 1908 je predsedoval okrajni konferenci JSDS v Gorici, naslednje leto pa kandidiral na listi te stranke na deželnozborskih volitvah. Večkrat je nastopil kot govornik na prvomajskih in siceršnjih polit. in sindikalnih zborovanjih. Sodeloval je v levičarskih listih, včasih je objavil tudi daljše zapise (npr. v Delavskem listu 1908-09 in Naših zapiskih 1913-14). Na konferenci klesarskih organizacij južnoavstr. dežel (ta je bila v Nabrežini 1912) je bil izvoljen v tajništvo tega telesa. - Zaradi pacifističnega agitiranja na nabrežinski železniški postaji ga je vojaško sodišče v Gor. 1915 obsodilo na dve leti in pol strogega zapor, poostrenega s trdim ležiščem in postom. Po vojni je postal preds. krajevne bolniške blagajne, angažiral se je tudi v sindikatu stavbinskih delavcev za Julijsko krajino (tj. organizaciji, ki je združevala tudi kamnarje). 1921 je vstopil v upravni svet Delavskih zadrug za Trst, Istro in Furlanijo. Deloval je tudi v Socialistični stranki; bil je član dežel. odbora unitarne frakcije, v stranki je ostal tudi po razkolu s komunističnim krilom. Spričo tega ga je časopis Delo spomladi 1922 kritiziral. Isto leto ga je škvadristična tolpa pretepla med

vdorom na sedež bolniške blagajne v Nabrežini. V naslednjih letih so ga faš. oblasti preganjale in večkrat zaprle. - Po 2. sv. vojni je nadaljeval polit. delovanje in bil izvoljen na listi KPI v devinsko-nabrežinski občinski svet.

Prim.: Krstne matice v Nabrežini; Naši zapiski 1914, 1-2; E 25. febr. 1915; A. Škrk, Nabrežinski kamnolomi nekdanj in danes, Ljud. koledar 1953; Delo 6. apr. 1922; Proletarec 16. apr. 1921; G. Piemontese, Il Movimento Operaio a Trieste, Dalle origini all'avvento del fascismo, Rim 1974; M. Kacin-Wohinz, Primorski Slovenci pod italijansko zasedbo 1918-1921, Mrb. 1972.

Ivan Vogrič

MARKEŽIČ Marijan, duhovnik, prosvetni delavec, r. 10. nov. 1951 v Pregari v slov. Istri (Koper). Oče Karel, mati Avgusta Boškin, oba delavca. Osn. š. v Pregari (3 leta) in Gradinu (2 l.), sred. š. v Slov. Gračišču. Nato je študiral v malem sem. v Pazinu, kjer je opravil izpite na drž. gimn.; teologijo na Reki (2 l.), v Zagrebu (1 l.), Lj. (3 l.), vmes en semester v Rimu; med počitnicami se je udeležil raznih tečajev v Nemčiji in It. V mašnika je bil posvečen 29. jun. 1976. Službovati je začel najprej kot nedeljski kpl. (sobota in nedelja) v Trnju, Pivki in Šmihelu (1976-77), nato 2 l. kot kpl. v Kopru; 10 let kpl. v Gor., kjer je bil duhovni asistent slov. gor. skavtov in odgovoren za slov. mlad. pastoralo v gor. nadšk. ter duhovni asistent v ZSKP od 1985 dalje. Od 1989 je žpk v Sovodnjah ob Soči, Gabrjah in na Vrhcu sv. Mihaela. Kot veroučitelj slušbuje v Gor. od 1980/81 na osn. š., od 1981/82 na sred. š. Ivana Trinka in od 1986/87 tudi na višji š. Življenje na Gor. ga je privedlo k neposrednemu, zelo aktivnemu sodelovanju v raznih ustanovah. Od 1980 je preds. odbora Kat. doma v Gor.; od 1985 glavni ur. mladinske revije Pčk in član KTD; od 1993 je zaradi večletnih izkušenj pri obnovi mnogih sakralnih spomenikov, župnišč in dvoran član nadškof. komisije Arte Sacra; od 1971 je član Amnesty International s posebnimi nalogami v Vzhodni Evropi zaradi domačnosti z mnogimi slovan. jeziki. - Že v študentskih letih se je posvečal pisanju. Svoje prispevke je najprej objavil v Pazinu v sem. listu Vrelo, katerega je bil tudi sourednik. Med študijem na Reki je pisal v list študentov teologije Pogledi pesmi in krajše meditacije, v škof. tednik Bakarska zvona pa razna poročila o dogodkih iz zah. Istre ter nekaj pesmi v domačem narečju. Med študijem v Lj. je sodeloval pri mladinski reviji Ognjišče. Ob prihodu v Gor. je začel pisati za Pčk in KatG. Uredil je, oblikoval in pisal spremne besede raznim publi-

kacijam iz Pastirčkove knjižnice. Skupaj z Verno Koršič je pripravil in izdal knjižico *Cerkev sv. Martina v Sovodnjah ob Soči*, ki je izšla v zbirki Sakralni spomeniki Primorske pod št. 207 ob obnovitvi cerkve v začetku 1993. Poleti 1993 je spisal, uredil in izdal knjižico *Pregara v slov. Istri* v isti zbirki pod št. 135. Od 1980 do 1990 je urejal glasilo Slov. dušnopastirskega središča v Gor. *Vestnik*; od 1990 dalje pa izdaja glasilo župnij sovojenjske občine *Naša družina* (Sovodnje, Gabrje, Rupa). V študentskih letih in prva leta kaplanovanja je vodil razne mladinske dramske skupine na Koprskem. S koprsko študentsko skupino je prevedel in sinhroniziral iz it. v slov. 18 filmov o zakramentih. Vse od začetka pisanja v študentske liste in druge revije je uporabljal (kadar se ni podpisal) razne oznake: MM, Mn, mč, nč. - M. opravlja svoje dušnopastirsko poslanstvo z veliko zavzetostjo in požrtvovalnostjo, podjeten je pri delu, dober organizator, poln mladostnega zagona. Takega se je pokazal že kot kpl. v Gor. Izredno veliko je naredil za obnovev cerkve in župnišča v Sovodnjah. Zadnje čase se zelo trudi tudi pri vodenju obnovitvenih del v Kat. domu v Gor. in pri gradnji novega sedeža Slov. centra za glasb. vzgojo E. Komel v Gor.

Prim.: Osebni podatki; Izvestje slov. sred. š. v Gor., 1985; KatG sept. 1989; 30 let Zveze slov. kat. prosvete, Gor. 1989; PDK 24. apr. 1993; KatG 29. apr. 1993; NL 29. apr. 1993; VoceI 29. maja 1993; V. Zalar, Istrska Pregara na stoletnem obmejnem prepihu, Slovenec 3. avg. 1993; J. Gril, Pregara v slov. Istri, Družina 8. avg. 1993; S. Kerševan, Štirideset let glasbe na Placuti št. 18, Gor. dec. 1993.

E.D.

MARKOVIČ Lojze (Zvonko), sindikalist in politik, r. 27. febr. 1915 v Fojani (Gor. Brda). Oče Ignacij, mati Marija Simoniti. Osn. š. v Fojani, 1930 se je preselil v Trst, 1938 v Tržič (Monfalcone), kjer je dobil delo kot elektromehanik v ladjedelnici. Tu se je vključil v sindikalno gibanje in bil predstavnik delavcev. Bil je tudi član glavnega odbora Delavske enotnosti (gl. knjigo Galiano Fogar: L'antifascismo operaio monfalconese fra le due guerre, 1982, 240 in pass., in PDK 8. maja 1990, kjer je tudi omenjeno, da je imel 26. jul. 1943 govor v Tržiču pred stavkajočimi delavci). 5. maja 1945 je bil med organizatorji kolesarske manifestacije 2500 delavcev, ki so šli od Tržiča ob Soči do Gorice, še isti dan pa je šel kot predstavnik tržičkih delavcev na prvo zasedanje slov. vlade v Ajdovščino. - Bil je v pripravljalnem odboru za ustanovitev povelj-

nega slov. društva v Tržiču. Društvo Triglav so ustanovili 1945 in je delovalo do 1947. M. je bil edini preds. Triglava, kjer so delovale poleg pev. zbora še kult., folklorna in atletska skupina. Kult. skupina je prirejala v glavnem predavanja in plese, baletna skupina, ki jo je vodila Hilda Cainardi, je nastopila v Vipavi, Medani in na Dobrovem, atletska se je tudi kot prva zamejska primor. skupina športno srečala v Lj. v lahki atletiki. - Po vojni se je politično angažiral in 1947 ga je partija nastavila za tajnika KPI v obč. Devin-Nabrežina, kjer živi. Po vojni je priobčil tri članke v Ljudskem koledarju: *Po Srebrničevih stopinjah* (1953, 57-61); *Sto let volilnih borb* (1954, 53-59); *Velika stavka v Nabrežini* (1955, 37-40). Sodeloval je pri zbiranju podatkov za knjigo Galliana Fogarja. 1989/90 je dvakrat predaval na sedežu društva Jadro v Ronkah, kateremu je podaril tudi knjige in grb društva Triglav.

Prim.: Osebni podatki; Galliano Fogar, *L'antifascismo operaio monfalconese fra le due guerre*, 1982, 240, 285, 289, 293, 299; PDK 8. maja 1990.

Mučič

MARTELANC Vladimir, kegljač, r. 25. avg. 1915 v Dornberku, u. 4. jun. 1993 v Kranju. Bil je član kegljaškega kluba »Triglav« iz Kranja, v letih 1971-73 tudi njegov preds. M. je bil dvakrat državni prvak v narodnem in mednar. slogu (1953, 1960), dvakrat pa je dosegel 2. mesto v parih na drž. prvenstvih (1967, 1972). Kot član kegljaškega društva je bil devetnajstkrat v jsl. reprezentanci, ki je 1953, 1957 in 1959 zmagala na svet. prvenstvu v kegljanju. L. 1959 je M. na prvenstvu v Bautzenu dosegel tretje mesto kot posameznik in svoj največji uspeh, 1962 pa 5. mesto.

Prim.: Enc Sje 7, 10; Kronika kegljaškega kluba »Triglav« 1951-1981, Kranj 1981.

Godeša

MARTIN Ezio, univ. prof., prevajalec, urednik, po rodu Provansalec, r. 8. nov. 1921 v Turinu, toda otroška leta je preživel v trgu Bussoleno (Valle di Susa). Oče Giovanni Onorato, učitelj, mati Irene Barral, gospodinja, umrla že 1924. Osn. š. pri očetu v Bussolenu, niž. gimn. v Susi in že tedaj je znal in uporabljal štiri jezike: provansalsčino, it., franc. in piemontesčino, klas. maturo je dosegel 1939 v Turinu. Vpisal se je na Fak. za književnost in študiral klas. jezike, 8 let pa je študiral tudi violino. Febr. 1941 so ga vpoklicali k alpincem in po šoli za rezervne častnike so ga mar. 1942 kot podporočnika dodelili alpincem divizije Cuneense in poslali v Rusijo. Po

dveh mesecih ob Donu se je zaradi izpitov vrnil v It. Febr. 1943 so ga poslali v Jul. krajino in njegov bataljon se je utrdil na Kneži (obč. Tolmin). Za Slovence se je že prej zanimal, zdaj pa je začel študirati slov. po slovnici Marice Gregorič, nadaljeval pa po Nemčevi slovnici in Budalovem Slov. cvetniku. V Kneži si je našel deklet Marijo Kuštrín-Kumrovo in se z njo poročil v Turinu 8. jul. 1951, ko so ji šele po tretji prošnji izdali potni list (hčerki: Irena 1954 in Helena 1956). Seznanil se je z vsemi ljudmi v vasi in širši okolici in se tako dobro naučil slovenščine, da jo govori brez naglasa in napak. Po krajši internaciji v Borovnici se je sept. 1945 vrnil domov in 1. jul. 1947 doktoriral iz primerjalnega jezikoslovja. Ker ni našel primerne službe, se je preselil v Francijo in se 8. mar. 1948 ustavil v Lyonu, se vpisal na U in se preživljal z ročnim delom. 1950 je postal asistent it. jezika in civilizacije na Visoki šoli za trgovino. Sodeloval je pri kult. življenju it. kolonije, pisal v emigrantski list *Voce d'Italia* iz Pariza, bil ustanovni član kult. društva Dante Alighieri, sekcija Lyon, 9 let vodil pev. zbor Pro Ticino idr. V Lyonu je učil do 1966, potem je odšel v Pinerolo in poučeval 20 let. Bil je med pobudniki provansalskega kult. prebujenja v mestu, ustanovni član, tajnik in sodelavec glasila provansalske kulture *La Valaddo*, predaval o narodnostnih in kult. vprašanjih Provanse in 4 leta vodil pev. zbor v Mentouli v Val Cluzonu. L. 1989 je iz zdravstvenih in družinskih razlogov stopil v pokoj. - M. so v Bukovem in Kneži povedali za Bevka, začel se je zanimati za njegovo delo in prevedel v it. njegovo mladinsko povest *Pesterna*. Po večletnem iskanju založnika je izšla 1957 v Locarnu kot *La Bambinaia* in prevajalec pravi o knjigi: »Ko sem zagledal tisto publikacijo, sem ostal zaprepaden. Ilustracije so bile idiotske čačke, ki niso bile vredne počenega groša; toda najhujše je bilo, da so bili besedilo sramotno okrnili, da bi ga lahko stlačili v 36 strani, standardno številko za zvezke Edizioni Svizzere per la Gioventù. Štiri poglavja od osemnajstih so bila v celoti izločena, ostala pa so bila tuptatam nerodno okrnjena. Zaradi tega je bila veljava povesti resno oškodovana, še več, uničena« (Zaliv 1979, št. 1-2, 38). L. 1959 je izdal pri Paravii v Turinu Bevkovo Pesterno in Tovariša pod naslovom *Ragazzi soli* (145 str. in 12 večbarvnih podob; ponatis 1965). Iz Bevka je prevedel še: *Kaplan Martin Cedermaç*, *Legende*, *Pastirci*, *Grivarjevi otroci*, *Mati Polona* in *Mrak za rešetkami*. Izšel je samo Mrak za rešetkami kot *Crepuscolo* (ZTT Trst 1989, uvod

Elio Apih), rkp. Kaplana Martina Čedermaca in Legend pa je poklonil Knjižnici Fr. Bevka v Novi Gorici. Prevedel je še: Prežihov Voranc: *Dobrodo, Janko Jurančič: Južnoslovanski jeziki*, Matej Bor: *Ples smeti*, Bratko Kreft: *Balada o poročniku in Marjutki*, Ivan Pregelj: *Dom gospe matere Serafine*, Boris Pahor: *Nekropola*, Ivan Cankar: *Slavostni govor in Blage duše!* (vse je ostalo v rkp.). Na izrecno avtorjevo željo je prevedel v it. knjigo Tone Ferenc: *Fašisti brez krinke*. Dokumenti 1941-1942, Mrb. 1987. Izšla je kot *La provincia italiana di Lubiana*. Documenti 1941-1942. Izdal jo je Istituto Friulano per la Storia del Movimento di liberazione, Udine 1994, 582 str. (gl. PDK 20. mar. 1994, 18). - Z Bevkom si je začel dopisovati 21. maja 1951 in do 23. avg. 1970 mu je Bevk poslal 240 dopisov: 104 pisma, 4 dopisnice in 132 razglednic. Vse to je M. komentirano izdajal v Zalivu pod naslovom *Bevkovo dopisovanje z menoj* (Zaliv 1977, št. 58-59, do vključno 1983, ko je brez napovedi prenehalo, čeprav je na koncu pisalo: »Nadaljevanje sledi«). Izšlo je 77 pisem in več razglednic. M. je pisal komentarje v it., v slov. so rkp. prevedli Al. Rebula, M. Kacinova in Radoslava Premrl. V Zaliv je pošiljal tudi kratka poročila, daljši zapis je *Iz dnevnika 1957* (Zaliv 1985, 38-48). Svoje vojaško življenje na Slovenskem je nazorno in z veliko naklonjenostjo do Slovencev opisal v daljših spominih *Izjemnost in beda nekega obdobja* (Zaliv 1988-90). Podpisal se je z materinim deklinškim priimkom Barral. - Nabavil si je Zbrana dela slov. pesnikov in pisateljev, literarne zgodovine in vrsto novejših leposlovnih del.

Prim: Mar. Brecelj, Dr. Ezio Martin, Vestnik založbe Lipa, Koper 1961, št. 13-14 s sl. (povzetek pogovora z avtorjem o prevajanju predvsem Bevka); Isti, Bibliografija prevodov iz slov. leposlovja, Le livre slovène IX/1971, 13; E. Martin, Bevkovo dopisovanje z menoj, Zaliv 1977-83; J. Moder, SLNP, 181; B. Pahor, Napoved nove plovbe, Mrb. 1992, 119-20; Alojz Rebula, Provansalec po rojstvu, Slovenec po srcu. Intervju z Ezio Martinom, Clc Zvon, junij 1993, 69-85 s sl. (Rebula je postavil vprašanja in prevedel odgovore).

Jem.

MARUŠIČ Franjo, bazoviški junak, r. 4. mar. 1906 v Rocolu (predmestje Trsta), ustreljen na bazoviški gmajni 6. sept. 1930. Marušičevi so imeli v Rocolu svojo hišo. Oče Franc je bil po spominu nekaterih znancev tudi bančni urad., (umrl 1960), mati Katarina Kobal, gospodinja. Umrli mu je, ko je bil Franjo še majhen. Znanci so ga občudovali, ker je kljub mladosti s tako ljube-

znijo in požrtvovalnostjo stregel bolni materi. Po njeni smrti se je oče ponovno oženil in imel še sina in hčer. Mačeha Franju ni bila naklonjena. - M. je obiskoval Ciril-Metodovo šolo pri Sv. Jakobu. Njegova učiteljica Pavla Hočevarjeva se ga spominja v svoji knjigi *Pot se vije*: »Nič posebnega ni bil, miren in tih. Kdo bi si mislil, da se bo tisti fantič razvil v junaka, pripravljen darovati svoje mlado življenje za svoj narod.« Po končanem šolanju se je zaposlil pri Živnostenski banki (pozneje banka Italo-Americana). Hodil je v službo, v prostem času pa se posvečal prosv. delu. Bil je preds. Mladinskega društva Rocol. Zelo rad je hodil na izlete. Nekoč je s slikarjem Jožetom Cesarjem plezal v Glinščici. Drugič spet so se zbrali Štrekelj, Marušič in Cesar ter odšli peš iz Trsta na Montaž. Drago Pahor piše v spominih, da je M. večkrat nastopal na prosv. večerih v mladinskih društvih. Spominja se takega večera v mladinskem društvu »Ladja« na Kontovelu. »Z Marušičem in mladincem Zorkom smo šli na gostovanje. Iz Barkovelj smo se vzpenjali v hrib in nosili s seboj temnomodre zavese, da smo ustvarili primerno ozadje našim recitacijam.« M. je bil dober recitator, mladina ga je navdušeno poslušala. Na predvečer rapalskega dne je bil M. v akciji. Tisto noč je odnesel slov. trobarvni trak v Lokev na grob ustanovitelja trž. mladinskega gibanja Svobodina Čoka. - Imel je zaročenko Milo Lah, sestro Cesarjeve žene Rože. Takoj po bazoviški tragediji je morala preko meje, ker ni imela miru pred fašisti. Zatekla se je v Kranj, kjer je živila močna skupina Primorcev. V Kranju je bil postavljen tudi prvi spomenik bazoviškim žrtvam - v Prešernovem gaju so postavili piramido. Že v letih 1926/27 so začeli faš. razpuščati mladinska društva. Mladini so ostali samo še izleti daleč v naravo, kjer so svobodno prepevali, še tu pod stražo mladincev, da bi ne prišlo do neljubega srečanja s faš. V posebno lepem spominu je ostal mladini izlet v Povir pri Sežani 1928. Tudi M. se ga je udeležil in bil celo zgovornejši kot običajno, kajti po značaju je bil resen in zaskrbljen. Tu pa je tudi recitiral in vzbudil med mladino veliko navdušenja. Vedno je bil aktiven, vedno delaven. - Toda prišel je april 1930 - zgodilo se je. M. so aretirali doma v Rocolu. Odpeljali so ga v koprski zapor in strašno mučili. Potem v Trst v Coroneo in spet mučenje in izsiljevanje priznanja za vsako ceno. »Danes vemo, pod kakšnimi okoliščinami so iztisnili priznanja. Neki očividec s procesa nam je pretresen pripovedoval, kako so obtoženci kazali

svoje krvave prste skozi rešetke.« Dne 1. sept. 1930 se je začel v Trstu pred Posebnim sodiščem za zaščito države prvi tržaški proces proti 87 slov. in hrv. obtožencem, od teh jih je preiskovalna komisija 9 izpustila zaradi pomanjkanja dokazov, 26 jih je bilo odsotnih, eden je v ječi umrl. Razprava se je končala 5. sept. 1930 s štirimi obsodbami na smrt (Ferdinand Bidovec, Franjo Marušič, Zvonimir Miloš, Alojzij Valenčič), z dvanajstimi obsodbami na različna leta zapor in dvema oprostivama. Po izrečeni obsodbi so faš. patrulje krožile po vsem mestu in deželi. Tržačani so se zaprli v svoja stanovanja, od koder so opazovali, kaj se dogaja po ulicah. Čul se je glas prodajalcev časopisov, ki so prodajali izredno št. Il Piccolo, ki je že tik po polnoči objavil obsodbo. Vse okoliške vasi so bile silno zastražene, posebno Bazovica in vse poti do mesta. Zavedne družine so prižgale brljivke ali sveče v svojih stanovanjih v znak žalovanja za štirimi mučeniki. Žrela topov vojnih ladij so bila obrnjena proti mestu. Kmalu po treh ponoči so se začeli vkrcavati na tovornjake na dvorišču korojskih zaporov faš. (600 po številu) pod poveljstvom konzula Diamantia. Med njimi sta bila dva oklopna avtomobila. V enega so položili štiri nebarvane krste. Med dolgo vrsto karabinjerjev in faš. so slednjič prikorakali zvezani in v posebnem spremstvu štirje junaki. Z večjim številom karabinjerjev so stopili v oklopni avtomobil. Vsa karavana je odpeljala proti bazoviški gmajni. Tu so izstopili najprej faš., nato vsi člani izrednega faš. sodišča. Ko so se faš. razvrstili in so postavili štiri stole v bližino, so izstopile štiri žrtve. M. je bil vidno utrujen od nepopisnega napora, ki ga je preстал v dneh procesa. A še bolj vidna je bila posledica bolezni, ki ga je mučila ves čas zapor (bolehal je na jetrih). Čeprav je bil fizično strtl, je korakal v smrt kot borec, zavedajoč se, da se žrtvuje za boljšo bodočnost svojega naroda. Ob 5. uri 43 minut 6. sept. 1930 je konzul Diamanti dal povelje za strel. Takoj po smrti so jih zabili v pripravljene krste in jih v strogi tajnosti pokopali na tržaškem pokopališču pri Sv. Ani. Po vojni so grob odkrili in uredili. Poseben odbor je naročil arh. Franju Kosovelu, da je izoblikoval spomenik in ga postavil na bazoviški gmajni (gl. Fr. Kosovel v Dodatku). spomenik so it. nasprotniki večkrat poškodovali. - Bazoviške žrtve so postale simbol borbe za enakopravnost slov. manjšine v It., istočasno pa navdih mnogim pisateljem in pesnikom, npr.: Karel Širok, *Kako je bilo tebi, Marija, pri srcu takrat*, v zbirki

Kapelica, Lj. 1935; Drago Pahor, *V pesti nam je stisnilo roke gorje*, PDK 30. avg. 1970; Vekoslav Španger, *Bazoviški spomenik*, Trst 1965, ponat. 1986; Pavla Hočevnar, *Pot se vije*, Trst 1969; Vid Vremec v celi vrsti razprav idr. (gl. Drago Pahor, *Odmeki bazoviških žrtev v slov. umetnosti*, JKol 1973, 103-15 in JKol 1980, 89-93).

Prim.: Osební arhiv; OZE NŠKT; Vekoslav Španger, *Bazoviški spomenik*, Trst 1986, sl. pri str. 128, sl. spomenika v Bazovici in Kranju; Utripi, Trst, dec. 1975 - mar. 1976, 14-23; trž. časopisi ob obletnicah.

Min. Pah.

MARUŠIČ Miran, kmetijski strokovnjak, r. 6. mar. 1924 v Šempetru pri Gor., živi v Portorožu. Oče Mirko, zidarski mojster, mati Otilija Trobec, učiteljica. Osn. š. v Kustošiji pri Zgbu, gimn. v Zgbu (1942), prav tam tudi Agronomsko fak. (1951). L. 1976 je na zgb. U magistriral z nalogo o vplivu gnojenja s fosforjem in kalcijem nekatereh vinskih trt v Slov. Primorju. Po diplomi je deloval na Primor.: Ajševica (1951-54), Lože pri Vipavi (1955-60), Seča (1961-70), nato je vodil zemljiško skupnost na slov. obali in do 1982, ko je stopil v pokoj, kooperacijo vrtnin podjetja Droga-Portorož. M. je vodil dela urejanja zemljiških kompleksov družbenih posestev in zadrug. Veliko je predaval (predavatelj višje kmetijske š. v Poreču), objavljial strok. članke in referiral na strok. zborovanjih. M. ima velike zasluge za dvig primor. vinarstva.

Prim.: Poljoprivreda Jsl. 1939-1969, Bgd 1970, 341; Enc Sje 7, 14; Sodobno kmetijstvo, 1994, št. 4.

Adč

MARUŠIČ Tomaž, javni delavec, r. 19. maja 1932 v Solkanu in tam živi. Oče Franc (gl. čl.), mati Vida Mejač, gospodinja iz Komende pri Kamniku, brata Branko (gl. čl.) in Ivan (gl. čl.). Osn. š. obiskoval v Gor., niž. gimn. v Gor. in Ajdovščini, maturiral na gimn. v Šempetru pri Gor. 1952. Na lj. U vpisal pravo in diplomiral 1957. Po sodnem pripravništvu je bil sodnik okraj. sodišča v Ajdovščini, sodnik v Novi Gor. in Idriji. Od pomladi 1964 je bil odvetnik v Novi Gor. Nastopal je na simpozijih in odvetniških dnevih z referati, predvsem s področja organiziranosti odvetništva in odvetniške poklicne etike, sodeloval je v stanovskih organizacijah in je član uprav. odb. Odvetniške zbornice Sje. M. je pričel javno delovati že v mladih letih (politika, šport). 1964 je postal prvi preds. Krajevne skupnosti Solkan. 1968 je bil izvoljen še za odbornika Skupščine občine Nova Gor. Ko se je 1972 umaknil iz aktivnega polit.

življenja, se je posvetil športu in se uveljavil kot organizator smučanja na sev. Primor. Smučarska zveza Sje mu je podelila priznanje, ki ga prejemajo najzaslužnejši smučarski delavci. V politiko se je M. vrnil s slov. pomladjo. 1990 je postal preds. novogoriškega Demosa in funkcijo opravljal vse do Demosovega razpusta. V maju 1993 je bil izvoljen za preds. Skupščine občine (župana) Nova Gor. kot član Slovenske ljudske stranke, ki je v novogoriški izvršni oblasti koalicijski partner. Funkcijo je opravljal neprofesionalno. V številnih javnih nastopih je s svojimi govorniškiimi sposobnostmi županski funkciji vtisnil pečat novih demokratičnih časov.

Prim.: Osebni podatki.

B-n

MARVIN Nives, prof. zgod. in umetnostne zgod., r. 23. jul. 1957 na Vogrskem, živi v Portorožu. Oče Severin, glasbeni pedagog, mati Silva Furlan, uslužbenka. Osn. š. je obiskovala v Šempetru pri N. Gor., gimn. v N. Gor., kjer je 1976 maturirala. Istega leta se je vpisala na Filoz. fak. v Lj., smer zgod. in umetnostna zgod. Po diplomi 1982 se je zaposlila na novogor. gimn. kot prof. likovne vzgoje in zgod. Bila je uspešna mentorica svojih dijakov pri raziskovalnih nalogah: Vipavski Križ, Goče, Kanal ob Soči, Šmartno v Goriških Brdih, Attemsov dvorec na Vogrskem, Marijina cerkev na Kostanjevici nad Novo Gor., cerkev sv. Križa na Kojškem itd. Vseskozi je organizirala likovne razstave v galerijah, na gimn., ex tempore in slikarske kolonije. V dnevno časopisje (Delo, Dnevnik, PDK, PrimN) in strok. revije (Likovne besede, PrimSreč) redno piše strok. ocene in kritike s področja likovnega ustvarjanja primor. in drugih avtorjev. Avtorica je nekaterih monografij (Klavdij Tutta, Zvest Apollonio) in številnih katalogov. Spremlja in piše o slikarskih kolonijah v Zakojci, na Snežniku, Rivieri Poreč, Vipavskem Križu, Hamer na Dolenjskem itd. Njen opus obsega preko sto bibliografskih enot o avtorjih: Klavdij Tutta, Negovan Nemec, Zmago Posega, Rafael Nemec, Zvest Apollonio, Tomo Vran, Vladimir Makuc, Klavdij Palčič, Marjan Bažato, Jože Ciuha, Rafael Podobnik, Gianni Borta itd.

Prim.: Osebni podatki.

DaV

MATEUCIG Dionisio, duhovnik, r. 4. dec. 1937 v Pacuhu pri Dreki. Oče Antonio, kmet, mati Pierina Peternelli, gospodinja. Osn. š. v Dreki, malo semenišče v Castellerio, klas. matura videmsko nadšk. semenišče, bgsl. je zaključil v

Vidmu in bil posvečen 29. jun. 1965. Kot kpl. je od posvetitve do 1973 služboval v Cussignaccu pri Vidmu, nato je bil do 1978 žpk v Forni di Soto, ko je bil premeščen za nadžupnika v Sappado (BL). Tu je služboval do 13. okt. 1991, ko je bil premeščen v Špeter kot žpk in dekan za fare Nadiških dolin. K špetrski župniji spadata še Barnas in Ažla. Med slovesnostjo ob 800-letnici špeterske župnije, 29. jun. 1993, ga je videmski nadšk. Battisti imenoval za častnega kanonika čedajskega kapitlja. Veroučitelj na zasebni dvojezični šoli v Špetru. V župnijah, kjer je služboval, je še zlasti skrbel za pastoralno delo za mladino. Veliko pozornost posveča ohranitvi sakralnih zgradb in njihovi obnovi, kakor tudi obnovi župnišč (Ažla). V bogoslužju uporablja tudi slov. benečansko narečje, občasno tudi v priložnostnih letakih in župnijskih listih. V homilijah ob posebnih slovesnostih (npr. ob 500-letnici sv. Kvirina, 29. maja 1993) poziva k strpnosti in sožitju med It., Furl. in Slov., govori o enotnosti Cerkve in prijateljstvu med ljudmi. V tem smislu razvija navodila videmskega nadšk., ki je večkrat, tudi v Špetru na posvetu 23. nov. 1992, pozval duhovnike in tudi vernike, da delujejo v smislu vraščanja verskih in duhovnih vrednot v kulturno čutenje prebivalstva. Bil je v delegaciji Benečanov, ki jih je 3. maja 1992 v videmski stolnici sprejel papež Janez Pavel II. in z njimi spregovoril nekaj besed. O tem pastoralnem obisku in velikem nauku strpnosti in sožitja s strani papeža je govoril tudi med oddajo Nediški zvon RAI Trst A 9. maja 1992. Vključil se je torej v benečansko stvarnost, saj je, kot pravi m.q. (Marino Qualizza) v članku *Pozdrav novemu špietarskemu famoštru an dekanu nediških dolin*, Dom 15. jul. 1991, človek, »ki zastope, kaj za no dielo je bolj nujno par nas«.

Prim.: Osebni podatki; Stato personale e locale dell'Arcidiocesi di Udine, Videm 1991; Dom 15. jul. 1991, 6; 31. okt. 1991, 4 s sl.; 15. maja 1992; 30. avg. 1992; Srečanje med Furlani in Slovenci v Petjagu, 25. maja 1993; 15. jul. 1993; Vita cattolica 18. okt. 1991.

M. Tavčar

MATTEUCIG Giorgio, biolog in potresoslovec, akademik, r. 7. jul. 1940 v Neaplju, kjer živi. Fašist. rasistični zakoni so razlog, da nosi materin priimek. Mati Rosalia je bila doma iz Gorenjega Tarbija in je sinu privzgojila globoko ljubezen do Benečije, ki jo redno z družino (sedem otrok) obiskuje. Oče je bil iz ugledne kretske družine. Maturiral je leta 1958 na neapeljskem klas.

liceju Genovesi in se vpisal na Fak. za kemijo, predvsem zaradi slavnega raziskovalca F. Giordani. Po njegovi smrti se je zaradi spremenjene usmeritve prepisal na biologijo in bil med učenci prof. B. De Lerma. U. študij je zaključil leta 1967 z raziskovalno nalogo o biofotogenezi bakterij. Za krajšo dobo je bil štipendist Min. za š. na Inšt. za biolog. in genet. U v Neaplju. Kot pov. prof. za fiz. in labor. je učil na DTIS (ITIS) E. Fermi in v obdobju od 1970-71 do 31. jan. 1974 na DTIZ A. Rigi, ko je bil razrešen, ker je bil 1. nov. 1973 uradno imenovan za rednega asistenta na Inšt. za zool. Naravoslov. fak. U Federico II. v Neaplju. Natečaj za rednega univ. asistenta na Biol. je zmagal 1971, naslednjega leta pa natečaj za univ. asistenta na Zool. Prelomnega pomena v njegovem razisk. delu je bil potres v Benečiji (1976). Začel se je zanimati za bioindikatorje, za biološke napovedovalce, za globalno nadzorstvo okolja in zaščito ogroženih vrst. Še zlasti se je zanimal za vprašanje napovedovanja potresov na osnovi opazovanja obnašanja živali in drugih živih bitij. Glede na fizikalno izobrazbo pa povezovati te znake s pojavi (podzemna temperatura, šumi in zvoki iz podzemlja), ki jih je mogoče proučevati po tem ključu. Rezultate primerjajo s statističnimi podatki o potresnih presledkih in premikih v zemeljski skorji. Kot predavatelj je veliko nastopal po raznih italijanskih potresnih področjih (tudi v Furlaniji in Benečiji) in se kmalu uveljavil v svetovnem merilu. Tako je preds. Medn. razisk. centra Before day, 15. jan. 1987 je bil imenovan za akademika, člana Rimske ak. Med. in Biol. znanosti, član je American Geophysical Union (AGU), član Seismological Society of America in združenja American Association for The Advancement of Science. Imenovan je bil v komisijo za nujne posege ob potresu 1980 in flagrejskih bradezijskih pojavih pri neapelj. obč. upravi in Deželi Campania. Bil je med organizatorji števil. znanstv. posvetov na vsedrži. in medn. ravni. Udeležil se je 1. medn. konference o potresnih predhodnikih (International Conference Earthquake precursors) ICEP v Tokiu (1986), istega leta je sodeloval na medn. konf. AGU v San Franciscu, naslednjega leta na 2. konf. ICEP v Peking, leta 1988 je v Lizboni predaval na medn. konf. OZN o napovedovanju potresov in je bil sam sklicatelj 3. ICEP v Neaplju (Castel dell'Ovo). V Zborniku tega posveta, NA 1988, je izšla študija, soavtor je Roberto Farabone, *Informatizzazione dei sistemi automatici di controllo dell'ambiente*. Indijska Ustano-

va za vodno bogasto ga je 1989 povabila v New Delhi na posvet o možnosti preventive in lajšanju posledic naravnih katastrof. Leta 1990 je bil, v sodelovanju z videm. pokr. upravo, sklicatelj 4. ICEP v palači Belgrado v Vidmu. V Zborniku, ki ga je izdala pokr. uprava, je izšla študija, soavtor Giovanni Parisi, *Stimolazione fisica dell'attività dopamina α -idrossilassica*. Leta 1991 se je udeležil 2., naslednjega leta pa 3. konf. *Global Change* v Washingtonu v priredbi Ustanov NASA, NOAA in ERIM (Ustanova za ekološka vprašanja države Michigan). Leta 1992 je z jap. kolegom Torijamo Hideom predaval v Münchnu na posvetu *Space in Service of the Changing Earth* v priredbi evr. vesoljske agencije ESA, EGS in DARA. Predstavila sta temo *Anomalous bioelectric potentials of silk trees in Naples Zoo prior to an earthquake in May, 1991*, izšla je istočasno v Proc Central Symposium of the International Space Year Conference, Munich Germany, 30 march-4 april, 1992 (ESA SP - 341, July 1992) in v *Science Reports of Tokyo University* n. 95-98, 1992. Po potresu, ki je 1980 prizadel Campanio in Basilicato, je napisal knjigo *Terremoto: ecologia ed etologia*, Napoli 1981, 2. izdaja 1987; ob posvetu ICEP v Neaplju 1988 je poskrbel za prevod dela sicilskega jezuita o. N. Longobardija, vidnega matematika, ki je deloval na Kitajskem z imenom Long Huamin. Ta je leta 1626 napisal Razpravo o potresih in vanjo vnesel vse dotedanje, še zlasti antično in renesančno znanje o tem pojavu. S tem se je na Kitajskem začelo dokumentirano preučevanje potresnih napovedovalcev. V Neaplju izdano delo nosi naslov *Long Huamin - p. Longobardi, Sui terremoti e precursori*. V sledečih dnevnikih in revijah je objavil več poljudnih člankov: Biologi italiani nov. 1987; Il Mattino 27. apr. 1984, 3. febr. 1994; La Repubblica 11. apr. 1984; Il Tempo 24. jun. 1984; Il Giornale di Napoli 9. avg. 1986; Il Gazzettino 6. sept. 1998; Il Messaggero Veneto 15. sept. 1998; Europeo 7. apr. 1994; Metropoli '80 maja 1994. Zadnja leta se je zelo angažiral proti tistim, ki zahtevajo ukinitve zool. vrtov. Kot zoolog in biolog zagovarja stališče, da je dolžnost človeštva, da z vsemi sredstvi, torej tudi z zool. vrsti, ki naj bi jih posodobili, ohrani čim več živalskih vrst in podvrst, ker predstavljajo neprecenljivo genetsko bogastvo, ki bi ga lahko v naravi, če bi nekatere živalske vrste prepustili same sebi, resnično izgubili.

Prim.: Osební podatki; Novi Matajur 1. sept. 1988, 2. avg. 1990, 22. nov. 1990; Messaggero Veneto 27. febr. 1994; M. D'Urso e G. Salvatore, Il

cammino della ricerca biologica a Napoli, 1992; Podatki oddelka za Zool. U Federico II., Napoli.

M. Tavčar

MATOH Bine, gledališki igralec, r. 16. maja 1946 v Zemlju pri Metliki v Beli krajini, živi v Novi Gorici. Oče Albin, uradnik, mati Ana Muc, prodajalka. Šolal se je v Lj.: osn. š. in nedokončana sred. š. Z igranjem je pričel kot amater 1963-68 v Šentjakobskem gled. v Lj. L. 1970 je bil nastavljen v Lutkovnem gled. v Lj. kot igralec in animator in odigral preko sto večjih in manjših vlog do 1976, ko se je vpisal na AGRFT. Po Akademiji se je zaposlil v Primorskem dramskem gledališču, kjer je še danes. Občasno je sodeloval tudi na radiu, televiziji in pri filmu. Od prihoda v PDG je M. odigral štirideset vlog in se zapisal kot eden nosilcev repertoarja. Zaupane vloge zna izpeljati dinamično, z izredno natančnostjo, intelektualno prodornostjo, učinkovitim zanosom in prefinjenim sarkazmom. - Pomembnejše gled. vloge so: *Točaja* (G. Strniša, Žabe), *Don Juan* (Molière, Don Juan), *Fran Levstik* (M. Kmecl, Levstikova smrt), *Sančo Pansa* (M.A. Bulgakov, Don Kihot), *Martin Kačur* (Cankar-F. Tomizza, Idealist), *Peter Pajot* (G. Strniša, Ljudožerci), *Veršinin* (A.P. Čehov, Tri sestre), *Cyrano* (E. Rostand, Cyrano de Bergerac), *Voranc* (D. Zajc, Voranc), *Til-den* (S. Shepard, Pokopani otrok), *Don Jere* (R. Marinković, Glorija), *Torvald Helmer* (H. Ibsen, Nora), *Henrik IV.* (L. Pirandello, Henrik IV.), *Patriarh* (D. Smole, Krst pri Savici), *Jonathan* (Brecht, Opera za tri groše). Sodeloval je na TV v nekaj dramah in nadaljevanjih. Vloge: *Pavel* (Ž. Kozinc, Suha veja, rež. A. Stojan), *Ivan* (A. Gala - D. Rupel, Manj strašna noč, 5 zgodb, rež. A. Stojan), *Jane* (T. Partljič, Oblaki so rudeči, 4 epizode, rež. A. Stojan). - M. je prejel številne nagrade in priznanja. L. 1980 Prešernovo in Severjevo nagrado za vlogo *Točaja* v Strniševih Žabah ter nagrado na Festivalu malih scen v Arezzu; Borštnikovo nagrado za vlogo *F. Levstika* v Kmeclovi Levstikovi smrti; bronasto vrtnico GSMO za vlogo Molièrovega *Don Juana*; nagrado Prešernovega sklada 1984; bronasto vrtnico SGJ za ansambelsko igro v Kroetzovi igri *Ne krop ne voda*; 1988 Borštnikovo nagrado in Sterijino nagrado ter kasneje Bevkovo nagrado za kulturno ustvarjalnost.

Prim.: Osební podatki; arhiv PDG Nova Gor.; gled. listi; Enc. Sje 7, 24-25.

nsf.

MAURENSIG Paolo (Pavel), pisatelj, r. 26. mar. 1943 v Gorici, živi v Foletto Veneto (Videm). Oče Ermenegildo Maurensig (Maurenčič), slaščičar, mati Zora Podgornik, krojačica in gospodinja. Do 2. raz. na it. osn. š., nato na slov. Po dveh letih slov. gimn. se vpisal na it. licej. 1961-64 izloženec izvedenec v Gor., 1964-66 uradnik, arhivar, prodajalec v Milanu in Genovi. 1966-70 vodil agencijo za prodajo enciklopedij in umetnostnih reprodukcij, nato prenesel agencijo v Videm in jo vodil do 1977. 1977-84 imel import-eksport, nato zavarovalec in prodajalec kompjuterjev. Kot šahist je nastopal na raznih prvenstvih in si pridobil naziv igralca »prve državne kategorije«. Za veselje igra flavto in violončelo, izvedenec je tudi v rekonstrukciji renesančnih in baročnih pihalnih glasbil. Kljub raznim poizkusom z nekaterimi založniki, pred *La variante di Lünenburg*, ni izdal nobene knjige razen nekaj krajših prispevkov v lokalnih revijah. Il Piccolo 22. jul. 1994 je objavil neobjavljen liter. prispevek. Roman *La variante di Lünenburg* je izšel pri založbi Adelfi v Milanu 1993 in v istem letu doživel sedem ponatisov. Glavna protagonista zgodbe, ki se odvija v času nacizma, sta judovski in nemški šahist. M. ni slučajno izbral obdobja judovskega preganjanja in koncentracijskih taborišč, saj je njegova družina slov. rodu v času nemške okupacije zelo trpela. Prvenec je bil 1993 deležen sledečih knjižnih nagrad: Giuseppe Berto, »Procida, Isola di Arturo - Elsa Morante« in PEN Club Italiano. Do jul. 1994 je bilo prodanih 150 tisoč izvodov. Okt. bo roman izšel v nem. prevodu, sledile bodo izdaje v 12 evrop. jezikih; knjiga bo izšla tudi v japonščini. Pisatelja je pred kratkim razveselila vest, da bo *La variante...* izšla tudi v Izraelu. Podpisana je že pogodba s filmsko založbo Cecchi Gori za filmsko izvedbo.

Prim.: Vprašalna pola jan. 1994; PDK 7. jul. 1993; IzvGor 1953-54, 15; Isonzo-Soča, št. 12, 1993, 34, 35; Rocca, št. 20, 15. okt. 1993, 56; Picc. I. in 5. jul. 1993, gor. str. s sl.; 21. okt. 1993, gor. str.; 21. in 22. jul. 1994, 9 s sl.; Città di confine, conversazioni sul futuro di Gorizia e Nova Gorica, ediciclo, Portogruaro 1994, 145-155.

Sirk

MAVEC Dušan, tekmovalec in trener v konjeniškem športu, r. 23. okt. 1947 v Lokvi, živi v Lipici. Oče Franc, kmet, mati Karolina, šivilja. Že od mladih nog si je želel dela s konji, kar pa mu je uspelo šele v drugi polovici šestdesetih let. Poklicnim obveznostim v kobilarni v Lipici je pridružil športno udejstvovanje in v konjeniškem športu dosegel pomembne uspehe. 1976 je opra-

vil izpit za trenerja, 1982 pa postal trener in vodja državne reprezentance, od 1990 dela kot trener v Avstriji. Največji uspehi: 1981 prvič državni prvak (Lipica), 1982 18. mesto na Svetovnem prvenstvu v Švici v nalogi Grand Prix in 4. mesto v prostem programu z glasbo (konj Pluto Canisa), 1983 6. mesto ekipe v Aachnu, 1984 20. mesto na Olimpijskih igrah v Los Angelesu, 1985 dve zaporedni zmagi v nalogi na državnem prvenstvu, 1991 1. mesto na državnem prvenstvu (Lipica). Enkrat je bil tudi finalist tekmovanja za svetovni pokal Volvo World Cup.

Prim.: osebni podatki.

B-n

MAVRI Rafael, gospodarstvenik, r. 22. sept. 1936 v Cerknem, živi tam. 1960 je končal sred. tehnično š. v Lj. Že 1955 pa se je zaposlil v podjetju Rempod, predhodniku današnje tovarne elektrotermičnih aparatov ETA iz Cerknega. V začetku šestdesetih let je postal vodja proizvodnje tovarne ETA Cerkno. 1964 pa je bila sprejeta njegova smela odločitev o prestrukturiranju proizvodnje in izbiri programa, ki je še danes dolgoročno perspektiven. Med 1967 in 1974 je bil pomočnik gl. direktorja, 1974 pa je prevzel vodstvo podjetja, ki ga vodi še danes. ETA je danes eno najpomembnejših podjetij v Sji. Že 1968 je sklenilo dolgoročno kooperacijsko pogodbo z zahodnonem. podjetjem C.G.O. iz Oberdendingna. L. 1994 je zaposlovalo okrog 1700 delavcev in ustvarilo okrog 110 milijonov DEM letnega prihodka, od tega 90% z izvozom na tuje trge. Tovarna ETA je prav po M-jevi zaslugi vlagala v razvoj kraja in celotne Cerkljanske, tako da je to danes v vseh pogledih eno razvitejših območij v Sji. Za svoje delo je M. prejel priznanje Gosp. zbornice Jsle, red dela z zlatim vencem, priznanje občine Idrija in 1988 nagrado Borisa Kraigherja - kot najvišje priznanje v Sji za gospodar. dosežke trajnega pomena.

Prim.: Enc Sje 7, 1993, 27.

Ur.

MAVRIČ Alojz, posestnik, javni delavec, r. 27. jun. 1874 v Fojani v Brdih, u. 4. febr. 1954 prav tam. Oče Jožef, mali kmet in gostilničar, mati Režika Zamar, umrla, ko je imel sin štiri leta. Študiral je v zavodu pri kapucinih v Gor. Bil je priden dijak, ker pa se ni odločil za duhovniški poklic in ni mogel zanj nihče plačevati, je moral pred maturo študij opustiti. Vrnil se je v Fojano, se poročil z Angelo Zuljan iz Boršta in sta imela deset otrok. Postal je občinski mož in sploh vodilni mož v vasi. V prvi svet. vojni je bil avstr.

vojak v Devinu, Ronkah in Štivanu, ranjen na Krnu, zajet na Kostanjevici in poslan v it. ujetništvo v Avezzano. Po vojni sta z ženo kupila nove zemlje, sezidala novo hišo in vsadila nove vinograde. - M. je bil med ustanovitelji Poljedelskega društva kolonov in malih posestnikov v Fojani 9. apr. 1922 ter prvi preds.; od 1929 do 1950 je bil nepretrgoma preds. in duša Fojanske zadruge. Ta zadruga je bila izredno pomembna za Fojance, ki so bili v glavnem koloni, ker jim je dala pravno osnovo za odkup in obnovo grofove zemlje. Lastniki zemlje so bili grofje Baguer, lastniki gradu Dobrovo (gl. PSBL I, 28), ki so hoteli po prvi svet. vojni prodati posestva v Fojani in Barbani nekemu grofu iz Milana. Grozila je nevarnost za obstoj slov. družin. Razmišljali so, da bi vsakdo kupil svojo kolonsko kmetijo, toda niso imeli denarja. Veliko oporo so našli v pobudah in nasvetih dr. M. Tume in inž. Guštinčiča. Kasneje je grozila še nevarnost, da odkupi zemljo Ente di Rinascita ter naseli it. kolone. Kljub zaprekam in revščini, neredni vojni odškodnini, slabim letinam, krizi so v letih 1941 in 1942 postali gospodarji na svoji zemlji. Bistri in izredni možje so tako rešili potujčenja dve slov. vasi na skrajni zahodni meji: Fojano in Barbano. Izmed vseh pa se je najbolj odlikoval možati in brkati Al. M.

Prim.: Pisni podatki prof. Krasulje Suhadolc 31. mar. 1987 (arh. PSBL); Ludvik in Ciril Zorzut, Svobodni kmetje, Dobrovo v Brdih 1974, pass.

Jem.

MEDEN Franc, priložnostni pesnik, r. 26. maja 1843 v Senožečah, u. prav tam 5. apr. 1872. Oče Anton, kmet, mati Marija Pegan. 1866 je v Novicah objavil tri pesmi in nekaj drugih poročil. Pesmi *Umrli sestre*, *Spomladanska* in *Jesenska* so lirične in se jezikovno zgledujejo pri Prešernu, vendar ne dosegajo takratne slov. pesniške ravni. Njegovo poročilo o izvolitvi župana v Senožečah kaže na njegovo slov. narodnopolit. usmeritev in na prizadevanje za ustanovitev narodne čitalnice v Senožečah.

Prim.: Matične knjige, arhiv župnišča v Senožečah; Novice 1866, št. 20, 39 in 46.

Er. Dol.

MEDVEŠ Zdenko, pedagog, r. 18. okt. 1940 na Livku, živi v Lj. Oče Viktor, šofer, mati Zora Miklavič. Osn. š. je začel v Lj. in prve štiri razr. je zaključil na Livku. Nižjo gimn. je končal v Tolminu, prav tam tudi 1961 učiteljske, potem pa je kot vzgojitelj služboval v Zavodu za gluho mladino v Portorožu. 1963 se je vpisal na Filoz. fak.

v Lj., kjer je 1967 diplomiral iz pedagog. in filoz. V Lj. je 1987 tudi doktoriral z disertacijo *Odnos med splošno in strokovno izobrazbo v razvoju šolskih sistemov*. Po diplomi je bil v l. 1968-75 na Pedagoškem inštitutu pri U v Lj. V l. 1976-82 je bil na Republ. komiteju za vzgojo in izobraževanje in telesno kulturo. 1982 se je zaposlil na U v Lj. in poučuje Primerjalno pedagogiko, Zgodovino pedagogike in šolstva ter Teorijo vzgoje. 1987 je bil izvoljen v naziv docenta in 1994 v naziv izred. prof. Med službovanjem na Pedag. inštitutu je opravil več raziskovalnih nalog in bil izvoljen v naziv raziskovalnega sodelavca (1971) in višjega raziskovalnega sodelavca (1974). V letih 1972-76 je bil dir. tega inštituta. S poučevanjem na U je pričel kot zunanji sodelavec v š. letu 1978/79. Od 1989 sodeluje tudi v podiplomskem študiju kot mentor mladim raziskovalcem. - Posebej v segmentu poklicnega šolstva je pomembno vplival na razvoj šolstva. Od 1987 do 1993 je bil preds. Slov. društva pedagogov, od 1989 pa je član ur. odb. SodP.

Prim.: Osební podatki; Enc Sje 7, 53.

Stres

MEDVEŠČEK Emil, arhitekt, r. 11. okt. 1911 v Trstu, u. 9. avg. 1963 v Lj. Na lj. Tehn. fak. (odd. za arhitekturo) je diplomiral 1937. Po drugi svet. vojni je bil zaposlen na ministrstvu za gradnje LRS, nato pri Slovenija-projektu, od 1961 pri gradbenem podjetju Tehnika in pri projektantski organizaciji Progres. Izdelal je načrte za velike industrijske komplekse (Sava Kranj, predilnica in tekstilni kombinat v Štipu, Novotekst v Novem mestu), predvsem pa so pomembne M. rešitve arhitekture nekaterih zgradb v Lj. Tako je skupaj z O. Jugovcem zasnoval stavbo Glavne združne zveze Sje (1954-55), projektiral je poslovno-stanovanjsko stavbo Tehnike, stavbi Koteks-Tobus in Industrijska montažna podjetja. M. je tudi projektiral lj. hotel Lev (1961-62) ter v Kopru zgradbo Interevrope.

Prim.: Enc Sje 7, 53.

Ur.

MELINK Branko, duhovnik in publicist, r. 30. dec. 1950 v Čolnici nad Kanalom ob Soči, biva na Štjaku. Oče Franc, kmet, nato delavec v cementarni Anhovo, mati Jožica Paravan. Osn. š. v Ligu in v Kanalu ob Soči, gojenec Malega semenišča in dijak Sred. verske šole v Vipavi v letih 1965 do 1969, vojak v Skopju 1969 in 1970, zatem matura v Sred. verski šoli v Vipavi. V letih 1970 do 1976 v lj. semenišču slušatelj Teolo-

ške fak. V duhovnika posvečen 29. jun. 1975 na Sveti Gori pri Gorici. 1975 kaplan v Piranu, 1976 kaplan v Št. Petru na Krasu (Pivka). V jeseni 1976 je bil imenovan za prefekta v Malem semenišču v Vipavi. Na škofovo željo se je vpisal na slavistiko in romanistiko na Filoz. fak. v Lj., absolvirал 1980, med tem je bil 1977/78 nedeljski kaplan v Dornberku. 1979 je prevzel delno poučevanje slov. in it. jezika na SVŠ v Vipavi. Do 1990 je opravljal obenem tudi službo duhovnega pomočnika v Vipavi, o Veliki noči 1990 je prevzel župniji Vrabče in Štjak, kamor se je v jeseni 1991 preselil. Bil je soustanovitelj semeniškega glasila *Iskre*, po eno leto je urejal glasilo bogoslovcev v Lj. *Virtuti et musis* in *Pogovore*. V Vipavi in Lj. je sodeloval v dramskih skupinah. Priložnostno je objavljал nabožne, literarne, jezikovne in umetnostne sestavke v Družini, Cerkvi v sedanjem svetu in Oznanjenju, po eno predavanje v Goriškem letniku in Primor. srečanjih. Lektoriral je veroučne priročnike Ognjišča in druge publikacije, prevajal iz it.: samostojno knjigi *Antikrist in njegovi predhodniki*, Štjak 1990 (izbor odlomkov iz dela Marije Valtorte), in *Jezus prijatelj*, Dolnji Logatec 1993. Ljubiteljsko se ukvarja s cerkv. arhitekturo, umetnostjo in posebej z zvonarstvom.

Prim.: Osební podatki.

T.P.

MEMON Vladimir, pesnik, r. 11. mar. 1953 v Celju, u. 20. maja 1980 v Lj. Oče Ciril, prof., mati Marija Brečko, medicinska sestra. Osn. š. v Kopru (1960-68) in vse razr. končal z odličnim uspehom. Sodeloval je tudi v literarnem krožku na šoli. Šolanje je nadaljeval na gimn., ki jo je z odliko zaključil 1972. Poleg študija je 4 leta uspešno urejal glasilo *Maestral* ter sodeloval v filmskem krožku. 1972 se je vpisal na FF U v Lj. (A - primerjalna književnost, B - francoščina) in diplomiral v šol. letu 1977/78. Isto leto je kot dodatni B študij vpisal španščino na FF v Zagrebu in kot prvi slov. študent dobil devetmesečno stipendijo španske vlade za študij sodobne španske književnosti na U Complutense v Madridu (okt. 1978 do jun. 1979). Že med študijem se je intenzivno ukvarjal s filmsko kritiko in bil stalni sodelavec revije *Ekran*. V Pionirskem domu v Lj. je predaval o sodobnem filmu. Objavljал je prozo in poezijo v Obali in Primorskih srečanjih ter v osrednjih slov. revijah: *Sodobnost*, *Dialogi*, *Problemi* itd. Sodeloval je tudi z uredništvom kult. in liter. oddaj Radia Lj. v oddajah *Literarni nokturno*. Njegove pesmi so izšle v dveh samo-

stojnih zbirkah: *Meje* (Lj., MK 1979 - zbirka je po pesnikovi smrti prejela nagrado Zlata ptica) ter posthumna zbirka *Flamenko na sodu smodnika* (Lj., CZ 1983). »Pesnik kristala in razlagalec razuma« je z omenjenima zbirkama ter s pesmimi in proznimi teksti, objavljenimi v liter. revijah, zapustil neizbrisno sled tako med slov. pesniki kot liter. teoretiki. Njegovo poezijo in njegovo prezgodnjo smrt povezujejo z usodami Murna, Ketteja in Kosovela. Ob izidu prvenca *Meje* so kritiki opozorili na nenavadno zrelost Memonove poezije. »Zbirka prinaša v slov. mlado poezijo razmišljanje in čutenje jezika, ki pozna namesto razkošne, neponovljive, a prav zato varljive in mnogokrat prazne govorce, jezik resnosti in prizadetosti, jezik, v katerem so se znova prebudile sanje črk, besed in rekel« (Denis Poniž). Posmrtna zbirka *Flamenko na sodu smodnika* pa je obogatena s spoznanji, ki si jih je pridobil med študijem španske književnosti v Madridu. M-ova poezija poudarja usodno navezanost na telo in čutnost. Izredno močan je ritem, tako da pesem zazveni v svojevrstno melodijo. »Predmeti otrpnejo na svoji površini, postanejo gladki, svetli in nepredirni kristali. Na telo in čutnost pa sta vezana tudi domišljija in življenjski nagon, s katerima se pesnik upira temeljni določenosti človeka: smrti. Njegova poetična imaginacija pa se prav s tolikšno silovitostjo bojuje proti redu skibernetizirane civilizacije« (Marjan Kovačević). Nekatere pesmi so prevedene v tuje jezike in posthumno objavljene v posameznih revijah in antologijah.

Prim.: Podatki pesnikovega očeta; bibliografija pesnikove vdove Nine Kovič; PrimSreč 1980, št. 20, str. 94-96; 1983, št. 44, str. 439-40; Delo 29. maja 1980 in 31. maja 1990; Dnevnik 29. maja 1980; NR 1982/83, št. 9, str. 926; Knjiga 1983, št. 8-9, str. 473; PrimN 15. jul. in 30. sept. 1983 in 28. sept. 1990; NRazgl 1983, št. 22, str. 646; Sdb 1984, št. 2, str. 196-201; PDK 17. maja 1984 s sl.

ViK

MERCINA Ivan, učitelj, kulturni in gospodarski delavec, r. 20. apr. 1885 na Gočah pri Vipavi, u. 18. apr. 1971 v bolnišnici v Lj., pokopan v Ložu pri Starem trgu. Oče Franc, učitelj in posestnik, mati Ivana Cotič. Osn. š. na Gočah, učit. v Lj., diplomiral 5. jul. 1904. Poučeval je na Slapu pri Vipavi od 31. avg. 1904 do 30. avg. 1908, nato v Ložah pri Vipavi od 31. avg. 1908 do 20. okt. 1924, ko so ga faš. oblasti odpustile iz službe in celo izgnale. Izelil se je v Jslo in bil 14. jan. 1925 imenovan za upravitelja osn. šole v Starem trgu pri Ložu. Tu je ostal do it. okupacije, bil aretiran 24.

jun. 1941 in zaprt v Lj., nato v tržaških zaporih, od koder so ga odpeljali v koncent. taborišče Isernia (Campobasso). Po kapitulaciji It. je zavezniki odšel v Afriko in živel pod šotori v taboriščih El šat, Tolum bat, Kairo in drugod v Egiptu, včasih pri slov. zdomcih. Po vojni se je 15. jul. 1945 vrnil domov v svojo hišo v Starem trgu. Poučeval je še v osn. š. in se upokojil 31. dec. 1946. Po upokojitvi je honorarno poučeval na niž. gimn. v Starem trgu, istočasno je do 1962 vodil pev. zbor Svoboda. - M. je bil eden tistih slov. učiteljev, ki so vse moči in sposobnosti posvetili kult. in gospodar. napredku svojega ljudstva. Zapustil je trajne sledove svojega delovanja, pospeševal je napredno vinogradništvo, vinarstvo, živinorejo, poljedelstvo. S pomočjo brata Jožeta, učitelja na sred. tehn. šoli v Lj., si je zgradil hišo v Starem trgu. Njegov starejši brat Franc je bil upravitelj na osn. š. v. Grahovem. Tudi M-ov sin in hčerka sta učitelja. V Starem trgu je poleg že omenjenega pev. zbora vodil pev. oktet, v Ložu pa godbo na pihala. Dajal je pobude za napredno sadjarstvo in vrtnarstvo. Bil je vnet lovec. Vzdrževal je ilegal. povezave tigrovcev okraj Javornikov. Pri njem so se ustavljale oborožene trojke pred prehodom meje in po vrnitvi. Hranil je njihovo opremo in jih kril pred jsl. oblastmi. Pomagal je ubežnikom s Primorske, da so dobili zaposlitev.

Prim.: Lastni arhiv.

Rut

MERCINA Jožef Higl, part. ime **Gino**, politični in gospodarski delavec, r. 7. apr. 1930 v Koprivi na Krasu, u. 9. jan. 1983 v Sežani, pokop. v Koprivi. S 13 leti je postal vajenec v trgovini v Senožečah in ostal tukaj do 1939, nato je bil težak do odhoda k vojakom. Ob razsulu It. je prišel domov in odšel k partiz. v Kosovelovo brigado. Okt. istega leta so ga dodelili v center okrož. komit. KPS za Kras. V centru je z Mirkom Pahorjem urejal *Tedenski pregled dogodkov* in dnevne *Radijske vesti*. Center se je selil iz Koprive v Gorjansko in Sveto. Po vojni je delal kot tajn. okraja Sežana, nato kot sekretar okrož. komit. KPS v Tržiču (Monfalcone). Po operaciji na nogi je postal dir. konzorcija gostilničarjev za Trst in okolico, kasneje še vodja avtoparka na Hrvaškem. Jan. 1951 je bil nameščen kot direktorjev pomočnik v tovarni Pletenin v Sežani, že avg. istega leta pa je prišel v tedanje okraj. skladišče, poznejšo Preskrbo. 1955 je postal pri Preskrbi vodja komerciale in ostal tu do upokoj. 1975. - M. je bil aktiven član odbora aktivistov okrajev Komen

in Sežana. Dobil je več priznanj in odlikovanj.

Prim.: Olga Knez Stojković, Umrl je zvest kraški borec Jožef Higin Mercina-Gino, PDK 29. jan. 1983 s sl.; pismo Vilme Krapež iz Kopra 29. apr. 1993.

Jem.

MERCINA Marija, pisateljica, publicistka, strokovna pisateljica, r. 31. dec. 1948 v Postojni. Oče Pavel (1912-82), delavec, mati Hermina Vidrih (1915), gospodinja. Rod izvira z Goč in je sodeč po župnijskih knjigah verjetno povezan s Francem Ksaverjem M., Ivanom M. Starši so bili narodno zavedni, saj je bil oče zaprt 1931, celotna materina družina pa 1943 zaradi sodelovanja s partizani. Zaradi materine bolezni je dva razr. osn. š. obiskovala na Gočah, ostale pa v Ajdovščini, kjer je družina živel. Po gimn. v Novi Gor. (1962-67) je na Filoz. fak. v Lj. študirala slov. in primerjalno književnost, dodatno tudi franc., ter diplomirala 1974. Še pred tem se je omožila, nekaj mesecev delala v Lavričevi knjižnici v Ajdovščini, od 1973 pa učila slov. na gimn. v Idriji. Po ločitvi se je preselila v Novo Gor. ter učila najprej na šolskem centru za blagovni promet (1979-90), nato pa na gimn. v Novi Gor. 1992 je dosegla naziv prof. svetnica. Kot prof. vrsto let vodi dijaške gledal. skupine, ki so za svoje predstave prejele več priznanj in nagrad (Zlata Linhartova značka 1991), o svojih izkušnjah pa je tudi večkrat pisala strok. članke (PrimSreč. 1987, Vzgoja in izobraževanje 1988, JiS 1994/95). Od 1989 vodi tečaje slov. za lt. v Benečiji in Gorici, pripravila je več radijskih in TV oddaj o praktičnih vprašanjih slovenščine. O svojih metodičnih izkušnjah in pogledih na pouk slov. jezika je napisala več kot 15 člankov ter referirala na strok. posvetovanjih (Primorska srečanja 1992, 1994). S kritičnimi prispevki spremlja literarno in tudi splošno kulturno dogajanje v Primorskih srečanjih (od 1987), posega pa tudi na ožje strok. področje slovenistike: *Kosmačeve medvejke* (Sdb 1992, str. 683-92); *Kam s Pleteršnikom* (v priročniku Učna ura s slovarji, Lj. Zavod za šolstvo 1994). Konec osemdesetih let je pričela objavljati novele, najprej v PrimSreč, nato tudi v drugih revijah. Kasneje je te motive združila v sklenjeno zbirko novel *Imena* (Nova Gor. 1992). Navzven so razvrščene v dva sklopa (*Imena*, *Hiša*), ki ju zaokrožata dve samostojni pripovedi (Feniks, Gruden). V prvem delu knjige se nam razkriva ustvarjalni princip, ki postavi v središče domala vseh pripovedi očeta (moški princip življenja v vsej razumskosti kot značilni komponenti

življenja). Vsako od pripovedi zaznamuje eden izmed Heraklitovih elementov: Raztegnica je npr. ime za vaško pot v vipavskih Gočah, v noveli pa se ob spominih na otroštvo in na vaško življenje pojavlja zemlja kot dominanten element; Šumljak je potok, v noveli pa se ob anekdotičnih utrinkih zarisuje voda; v Vrnjenem daru imamo v središču vetrove. Zadnje novele tega razdelka ne obvladuje ogenj, ki ga najdemo šele v zaključnem delu (Feniks), pač pa pripoved o pripovedovanju, tako da se nam razkrije, kako se »iz minulih dob vračajo že pokopani dogodki in ljudje«. Drugi razdelek s petimi novelami je po zgradbi zrcalna podoba prvega in ga obvladuje ženski princip, v njem pa je mozaik tudi sorodnih motivov, vendar podan tako stilno kot izpovedno z nasprotnega zornega kota. Nasproti razumski vertikali prvega dela je tu postavljena čustvena horizontala. Posamezne novele nam razkrivajo pripovedovalko na značilnih in pomenljivih življenjskih postajah: preraščanje punčke v dekle ter njeno osamosvajanje (Znova), vstop v svet ženske in materinskosti (Obiskovanje), razkroj in križ. varljivega zakonskega življenja (Vetrje) itd. Delo se nam tako razkrije kot premišljeno oblikovana pripoved, stkana iz drobnih vsakdanjih zgodb, ki jih najdemo kot semena, vržena v Vipavsko dolino.

Prim.: Osební podatki; dokumentacija Goriškega muzeja in Goriške knjižnice F. Bevka; intervjuji: Marijana Remias (PrimSreč 1993, št. 151, str. 817); Neva Železnik (Otok in družina 1993, št. 7/8, str. 19); recenzije: Mladina 23. nov. 1992, št. 50, str. 38 (Miha Bergant); PrimN 28. nov. 1992, št. 100 (Milojka Žižmond-Kofol); Delo 30. dec. 1992, št. 301 (Stanko Klinar); PDK-Republika 5. febr. 1993, št. 36 (Simon Bizjak); Literatura 1993, št. 28, str. 104 (Vida Mokrin-Pauer); PrimSreč 1993, št. 140, str. 82 (Zoltan Jan); PrimSreč 1993 1993, št. 146, str. 464 (Bojan Bratina); NL 18. nov. 1993, št. 1899 (Jurij Paljk).

Jan

MERHAR Ivan, publicist, r. 9. nov. 1874 v Prigorici pri Ribnici na Dolenjskem, padel 4. jul. 1915 pri Sv. Martinu na Krasu kot rezervni nadporočnik avstro-ogrske armade. Osn. š. je obiskoval v Dolenji vasi, gimn. v Kočevju in Lj. (matura 1895), na dunajski U je študiral klas. in slov. filologijo (promoviral 1901). Okt. 1900 je postal suplent na tržaški drž. gimn. (1905 pravi učitelj, 1908 prof.), kjer je za prof. Karlom Glaserjem (gl. čl.) poučeval slovenščino. Poleg jezikoslovja je M. zanimalo narodopisje in prav z oznako Valvasorja kot etnografa je na dunajski U promoviral.

Svoje narodnopisne prispevke in književne kritike je objavljajal v LZ, NZ in tržaški Ski; obširno je zlasti ocenjeval Cankarjeva dela (pozornost je vzbudila zlasti ocena Cankarjeve Knjige za lahkomišelnice ljudi v Ski 25. febr. 1902). M. je učil v Trstu vse do vpoklica v vojsko. Bil je aktiven član slov. društev, sodeloval je v tržaški DCM in predaval v Ljudskem odru. Njegov sin Boris M. slov. literarni zgodovinar (gl. čl.).

Prim.: SBL II, 97; I. Cankar, Zbrano delo. 1-30, Lj. 1967-1976, pass.; H. Tuma. Pisma. Osebnosti in dogodki (1893-1935), Lj. 1994, pass.

B. Mar.

MERKÚ Jasna, slik., grafičarka, ilustratorica, r. 4. jun. 1958 v Trstu. Oče Pavle, skladatelj in slavist (PSBL II, 406-08), mati Marta Jerič, prof. angleščine. Osn. š. (v ul. Donadoni, 1964-69), niž. sred. (pri Sv. Ivanu, 1969-72) in Znanstv. lic. (F. Prešerna 1972-77) opravila v Trstu. Med 1976-77 je obiskovala tudi tečaje globokega tiska pod vodstvom slik. M. Kravosa (PSBL II, 193-94). Po maturi se je vpisala na Visoki zavod za uporabno umetnost (I.S.I.A.) v Urbino in diplomirala 1981 v smeri za grafično in reklamno oblikovanje z dipl. nalogo o ikonografiji čarovnice. V naslednjih letih je obiskovala tečaj akta pod vodstvom prof. Perizzija (1982-83) v mestnem muzeju Revoltella, tečaje keramičnega oblikovanja v delavnici O. Brunettijeve (1983-87) v Trstu, 1990-91 se je izpopolnjevala v kiparstvu s prof. D. Tršarjem na Akadem. za lik. umetnost v Lj., poleti 1992 se je udeležila slik. kolonije v Svečah. Od 1982 poučuje lik. vzgojo na slov. š. v Trstu. Zelo aktivna je na področju lik. eksperimentiranja. V nenehnem iskanju izraznih možnosti, ki jih posamezni materiali dovoljujejo, se poslužuje različnih tehnik, kot so grafika, keramično oblikovanje, papirnate in polimaterične lepljenke. Od prvih risb in poskusov v visokem tisku s kompozicijami novokonstruktivističnega in geometričnega značaja, preko figurativnih barvnih akvatint s tihožitji do informalnih keramik, ki so »nabita sinteza slikarstva in kiparstva« (A. Castelpietra); od punčk, glinastih reliefov in lepljenk z različnimi materiali do »žarnih papirjev« (debelejši in hkrati mehki papirji, ki jih umetnica sama izdeluje in na katere vnaša zgoščene slik. poteze in drobce vsakdanjih materialov), ki so nastali med kolonijo in po njej v Svečah, nam lik. slik. opus »govori o ustvarjalni igri različnih materialov, kot jih more oblikovati in nato razmestiti po prostoru likovni ustvarjalec« (A. Bassin). Razstavljati je začela 1978. Od takrat je imela okoli 10 samo-

stojnih razst. v Lj. (1978, 1986, 1991), Trstu (1983, 1985, 1991, 1992), na Opčinah (1985) in v Celcu (1993). Udeležila se je tudi preko 20 skup. razst. v It., Sji in Avstriji. Poleg slikanja se M. ukvarja z grafičnim oblikovanjem, reklamnim in založniškim načrtovanjem ter knjižno ilustracijo. Sodeluje s trž. centrom za mladinsko književnost A. Alberti, z združenjem Lupusinfabula, ki je nastalo v okviru ZSKD na pobudo skupine animator, katere si prizadevajo, da bi z raznimi dejavnostmi popestrile in izboljšale položaj otrok in mladih ljudi v naši družbi. Ilustrirala je berilo *Po Našin. Primo libro di lettura nel dialetto dell'Alta valle del Torre* (Videm 1993), ki ga je uredil oče Pavle M., izdelala lepo število platnic in ilustracij za Slov. Matico, ZKOS, ZTT, zasnovala nekaj plakatov in reklamnih sistemov, prispevala številne ilustracije za otroške revije Galeb in Skrat. Udeležila se je razst.: I Mostra regionale dell'illustrazione per l'infanzia 1989 in 8 illustratori per l'infanzia dell'Isontino e dintorni, Gor. 1990. O njej so pisali M. Bambič, A. Bassin, A. Castelpietra, S. Cesar, Magda Jevnikar, J. Mesešnel, S. Moles, G. Montenero, M. Renner, L. Safred, L. Sossi.

Prim.: Osebn. podatki; Picc. 15. sept. 1978; Delo 4. jan. 1979; PDK 4. apr. 1984; Picc. 1. maja in 13. jun. 1985; PDK 28. maja 1989; Picc. 1. nov. 1991; PDK 2. nov. 1991; Trieste oggi 16. nov. 1991; M(Trst) XXXVII (1992), 237; PDK 2. jan., 22. in 28. mar. 1992; Il Mercatino 21.-27. mar. 1992; Picc. 2. apr. 1992; PDK 8. okt. 1992; PDK 1. in 14. dec. 1993; Picc. 10. dec. 1993; L. Safred, Jasna Merku (katalog v it., slov. in nem. jeziku), Trst 1993.

Vh

MERLAK Jasna, harfistka, koncertistka, r. 17. mar. 1966 v Trstu. Oče Ottavio Corrado, mati Neva Merlak, pianistka (gl. čl.). Slov. osn. šolo je obiskovala v Trstu, niž. sred. š. pa v okviru kons. »Tartini«. Tu je nadaljevala študij harfe. Njeni prof. sta bili Evelina Via in Mariagrazia Consoli. Z odliko in pohvalo je diplomirala 1985. Od tedanjega preds. it. republike je kot najboljša diplomiranka prejela odlikovanje ob Evropskem letu glasbe. Izpopolnjevala se je v Angliji, Avstriji in na Nizozemskem. Med 1984 in 1988 se je udeleževala tečajev na »Eastman School of Music« v Rochestru (ZDA). S petnajstim letom je imela svoj prvi koncert, in sicer v Alessandrii. Od tedaj neprekinjeno koncertira doma in v tujini. Kot solistka je nastopila s številnimi pomembnimi orkestri: s Simf. ork. RTV Lj., Slov. filharmonijo, Filharmonijo iz Rochestra (ZDA), Solunskim ork.,

European Community Chamber Orchestra (s katerim je 1987 posnela ploščo pri založbi Hyperion), Ork. gled. »Verdi« (Trst), Simf. ork. iz Abrucov, Ork. »Pomeriggi musicali« iz Milana, Kom. ork. iz Bratislave, Opernim ork. iz Züricha in z Wienerkammer Orchester z Dunaja (dir. P. Entremont). Koncertirala je v Trstu, It., Sji, Evropi, ZDA. Nastopila je na številnih poletnih festivalih (Festival dei Due Mondi - Spoleto, Ludlow in Warwick - Anglija, Concertgebouw - Amsterdam, Bad Ischl - Avstrija, Montpellier - Francija). Ob Mozartovem jubileju (1991) je nastopila v dunajski Konzerthaus in v züriški Opernhaus. 1993 je imela samostojen koncert v gled. La Fenice v Benetkah v okviru proslav ob 200-letnici gledališča. Snemala je za RAI, RTV Sja, BBC, ORFF in Radio France. 1981 je zmagala na drž. tekmovanju harfistov v S. Margherita Ligure. 1986 je prejela prvo nagrado na Mednar. tekmovanju za harfiste v Parizu. V njenih nastopih so uvrščene v program številne, njej posvečene praznovanja. Na svojih nastopih je žela izredno laskava priznanja domače in mednar. kritike. Uvršča se torej v svetovno elito umetnosti harfe.

Prim.: Osebna pola; Picc. 7. okt. 1987; Gazz. 17. dec. 1992; Trieste oggi 16. nov. 1992; Delo 12. nov. 1992; Il Tempo D'Abruzzo 24. jan. 1989; Il Centro 22. jan. 1989.

T. Simčič

MERLAK Neva, pianistka, glasbena pedagoginja, r. 17. jun. 1946 v Trstu. Oče Danilo, operni pevec, mati Ana Cej, zborovska pevka v Operni hiši v Splitu. Slov. osn. šolo je obiskovala v Škedenju, nato niž. sred. š. in učiteljsko A.M. Slomška, kjer je matur. 1964. Klavir je začela študirati s starši, nato z zasebnimi učitelji, s petnajstimi leti je bila sprejeta na trž. konservatorij Tartini (razred prof. Maureen Jones). Dipl. izkl. klav. leta 1967 in dobila nagrado Fabio Peressoni za najboljšo diplomu leta. Izpopolnjevala se je v Salzburgu (Mozarteum) in v Rimu (prof. Renzo Silvestri). Njen stalni mentor pa je bil prof. Luigi Toffolo. - Od 1967 do 1970 je bila izredni, od 1970 do 1973 pa redni prof. na GlasbM v Trstu. 1973 je začela poučevati na trž. kons. Tartini, kjer je naslednje leto postala redna prof. za stranske predmete. Od 1977 do danes pa je prav tam redni prof. za klavir. - S koncertno dejavnostjo je začela že pred diplomom. Kot korepetitor je sodelovala pri GlasbM. Snemala je za Radio Trst A, za Radio Koper in za RTV Lj. Nastopala je kot solist z ork. GlasbM. Z ork. RTV Lj. (Samo Hubad) je snemala Žebretov Concertino, isto

skladbo je v Trstu predstavila tudi z ork. SF. 1973 je skupno s petimi trž. glasbeniki ustanovila Tržaško komorno skupino (vokalni kvartet + klav. štiriročno), s katero je izvajala romantične (Brahms, Schumann) in sodobne skladbe trž. avtorjev (Merkù, Zanettovich, Viozzi). Sama in v sodelovanju z instrumentisti ter pevci je nastopala v It. (Neapelj, Rim, Milan, Turin, Benetke, Firenze itd.), Sji (Maribor, Ptuj, Celje, Lj., Koper), na Hrvaškem (Reka, Šibenik, Zadar itd.), Avstriji (Celovec, Dunaj), Švici (Ženeva) in žela laskava priznanja s strani glasbene kritike. V zadnjem desetletju se je posvetila študiju po krivici pozabljenih avtorjev. Izvajala je tako Kogojeve Fuge, celotni komorni opus Antonia Smareglie. 1992 je skupno z drugimi glasbeniki dala pobudo za Glasbeno ustanovo Sonora, v okviru katere deluje kot organizator koncertov, seminarjev in poletnih tečajev.

Prim.: Osebna pola; Picc. 29. jan. 1977, 31. avg. 1993; Il Mattino 10. apr. 1973; G. Viozzi, Cronache musicali (RAI 14. dec. 1972); MessV. 8. avg. 1980; PDK 14. jan. 1970 (s sl.); J. Koren, Spontana, mediteranska muzikaliteta, PDK (s sl.).

T. Simčič

MERTENS Karl, vojak, c.k. namestnik v Trstu, r. 25. jul. 1803 v Herzogenburgu (Nižja Avstrija), u. 25. mar. 1874 na Dunaju. Po poklicu je bil vojak in do 1846 opravljal različne vojaške službe. Nato je postal vojaški referent pri dvornem vojnem svetu na Dunaju. Sodeloval je pri gašenju revolucije na Dunaju in na Ogrskem (1848-49). Nekaj let je načeloval avtrij. vojski na tleh nem. držav (1850-54). Med 1854-59 pa je bil namestnik v Trstu. Predsedoval je tudi avstrij. osrednji pomorski upravi (ustanovljena 1850 v Trstu in podrejena ministrstvu za trgovino). Ko je končal službovanje v Trstu, se je vrnil v vojsko; 1867 je postal član gosposke zbornice.

Prim.: ÖBL 6, 236.

B. Mar.

MERVIC Stanko, gospodarstvenik, r. 6. nov. 1922 v Idriji, u. 28. nov. 1974 prav tam. Oče Filip, gozdar, mati Jožefa, gospodinja. Osn. in sred. š. v Idriji, potem se je v Hruševju pri Postojni izučil za trgovca (1937-40). Do jan. 1942 je tam tudi ostal kot trgov. pomočnik. Najlepša mladostna leta je kot večina njegovih vrstnikov preživel v it. vojski, po kapitulaciji It. pa v partiz., v Dolomitskem odredu, dokler ni bil nov. 1946 demobiliziran. 1948 je v Bgdu končal višjo finančno š., potem

je do 1952 služboval pri Ministrstvu za finance LRS v Lj., nadalje do 1957 kot finančni inšpektor OLO v Tolminu in Novi Gor., nato pa do 1964 pri SDK v Novi Gor. prav tako kot finančni inšpektor. 1. avg. 1964 je nastopil službo dir. podjetja ETA Cerkno (tovarne elektrotermičnih aparatov). Z bogatimi izkušnjami na finančnem področju, kakor tudi pravim občutkom za gospodarjenje je bil zaslužen za razvoj tovarne, specializacijo za velikoserijsko proizvodnjo in uspešen prodor na zahtevna tuja tržišča. 1968 je bila podpisana pogodba o blagovni menjavi med ETA in zahodnonemško firmo E.G.O., kar je pomenilo začetek dolgoročnega sodelovanja s tujim partnerjem, to pa tudi tehnološki napredek znotraj tovarne. - S pravilno štipendijsko in kadrovsko politiko se je podjetje okrepilo, domači izobraženci pa so ostajali doma. Z razvojem in utrditvijo industrije v Cerknem se ustavi odsejavanje prebivalstva v druge razvitejše kraje. - Pod njegovim vodstvom je ETA postala in kasneje ostala med vodilnimi delovnimi organizacijami v idrijsko-cerkljanski regiji, razvila pa se v eno pomembnih delovnih organizacij na področju elektro-industrije v širšem prostoru. Bil je član uprav. odb. Ljubljanske banke - podružnice Nova Gor., član poslovnega združenja Maris Maribor in član Skupščine Gospodarske zbornice Sje, bil je tudi preds. poslovnega odb. ETA-E.G.O. Za delo je prejel vrsto odlikovanj in priznanj (tudi Kraigherjevo nagrado, posmrtno 1975).

Prim.: Naših 30 let. Publikacija ob 30-letnici tovarne ETA, 1977.

Les.

METERC Stane, slikar, r. 18. avg. 1927 v Ribnem pri Bledu, od 1945 živi v Ronkah. Oče Stanislav, zidar, mati Ana Tomc. Osn. š. v Zabreznici (Jesenice), gimn. na Jesenicah. V letih 1942-44 je prakticiral pri slikarju Jemcu z Bleda. Razstavlja od 1946. Samostojne razstave je imel v Lj., na Jesenicah, v Celovcu, New Yorku, Rimu, Vidmu, Trstu, Imperiji, Tržiču ob Soči (Monfalcone), Gradežu, Celju, Novi Gor. in Šempolaju. Skupinske razstave v Gradežu in Ronkah. - Posebno priljubljeni so mu kraški motivi in naravne lepote. V slikah izstopajo njegove spretnosti in bogate ter izrazito mojstrske barve v oljih. Na njegovih slikah dobimo poleg dovršenih cvetic še kraško pokrajino s kamenišči in dolinami. Značilne so tudi dozirane modre barve nebes in rdečkasti listi ruja. Dobro je poznan med Ital. v Laškem, o njem je večkrat pisal Il Piccolo, predvsem kritik Montenero. Zadnjič je razstavljal v Knjižnici v

Ronkah na skupinski razstavi 6 slov. umetnikov z Laškega (konec mar. 1992). O tem so pisali vsi dežel. časopisi.

Prim.: Razgovori s slikarjem; časopisna poročila ob razstavah, PDK, NL, KatG, Picc., MessV.

Mučič

METLIKA Janez Milko, misijonar, r. 13. jul. 1918 v Klancu pri Kozini, u. 1. jun. 1991 v Valparaiso v Čilu. Oče Janez, občinski sluga, mati Antonija Pečar, gospodinja. 1932 je vstopil v salezijansko semenišče v Bagnolo pri Turinu, kjer je začel študirati. Že 1936 so ga poslali v Čile, kjer je dovršil gimn. in teologijo in postal nov. 1947 duhovnik. Nadaljeval je študij in diplomiral iz filoz. in usmerjevalne psihologije, potem je učil na gimn. Ves se je posvetil mladini in jo uvajal v glasbo, petje, šport, razvedrilo, mladina ga je imela rada, ker je znal z njo ravnati, bil je njen vzgojitelj, učitelj in spovednik. V življenju ga je vodilo eno samo geslo: Bodi dober in vesel. Zato je bil med vsemi priljubljen. Zadnjih dvajset let ni bil član salezijanske družbe, ampak je bil škofijski duhovnik v Valparaiso. Njegove duhovniške postaje so bile: Santiago, La Serena, Concepcion, Iki, Valparaiso.

Prim.: Duhovnik Milko Metlika, Družina 1991, št. 29; podatki brata Bogdana, duhovnika v Ankaranu, 11. febr. 1992.

Jem.

MIKELN Anton, umetnostni zgodovinar, r. 31. jan. 1943 v Celju, živi v Piranu. Oče Miroslav, delovodja, vodja skladišča in ekspedita ter upravnik Mohorjeve družbe na Prevaljah in kasneje v Celju. Pri Mohorjevi družbi je delal celotno delovno dobo - skoraj 50 let. Bil je Maistrov borec za sev. mejo (Malgajeva četa). Mati Ana Mihelčič iz znane glasbene družine, računovodkinja pri Mohorjevi družbi v Celju. Osn. š. je obiskoval v Petrovčah pri Celju, gimn. v Celju. Istočasno glasb. š. - 10 razr. Učil se je klavirja in pozavnice ter intenzivno delal v mladinskem pev. zboru. Po gimn. je nadaljeval študij na Filoz. fak. v Lj., kjer je vpisal najprej sociologijo in umetnostno zgod., kasneje tudi muzikologijo. 1970 je diplomiral na odd. za umetnostno zgod. pri prof. Nacetu Šumiju z nalogo *Koprška stolnica - stavbni razvoj*. 1. sept. 1966 je na priporočilo prof. Naceta Šumija še kot študent prišel v Piran na Zavod za spomeniško varstvo, ki je takrat ostal brez strok. delavcev. Na samem začetku službovanja je moral predvsem vzpostaviti organizirano spomeniško službo za območje vseh treh obalnih občin. Od 1966 do 1984 je delal kot rav. Medobčinske-

ga zavoda za varstvo naravne in kult. dediščine, od 1984 pa je tam zaposlen kot konservator. V povezavi s strok. delom in uveljavljanjem spomeniške službe na Obali in v Sji je aktivno deloval v najrazličnejših organih na področju kulture in stanovanjskega gospodarstva v občini Piran, Obalni skupnosti in republiki. Bil je polit. aktiven v SZDL in ZKS v občin. in republ. merilu. Bil je preds. Skupščine Občine Piran (od 1978 do 1982), dva mandata član Izvršnega sveta Skupščine Občine Piran ter 1990 tudi njegov preds. Delal je tudi v strok. društvih - Umetnostno zgod. in v Slov. konservatorskem društvu - in s prispevki ter referati sodeloval na vrsti simpozijev. Bil je pobudnik ustanovitve Skupnosti zavodov za varstvo naravne in kult. dediščine v Sji in njen prvi preds. Z referati je sodeloval tudi na mednar. strok. srečanjih o prenovi mest. Član je Nacionalnega komiteja ICOMOS. Večina strok. dela je ostala v strok. gradivih Medobčin. zavoda za varstvo naravne in kult. dediščine kot posebne strok. podlage in konservatorski programi. Nekaj od tega je bilo tudi »izdano« v večjem številu izvodov kot gradiva zavoda (Razglasitve kult. in zgod. spomenikov v občini Piran, Razglasitve... v občini Izola, Prenova Pirana I, Prenova Pirana II, itd.). Največ strok. gradiv je povezanih s problematiko mestne prenovе oz. prenovе naselbinskih območij. V turističnem vodiču *Piran* (Portorož 1972), ki je izšel v slov., it., angl. in nemšč., je prispeval umetnostno-zgod. del. V reviji *Obala* (1971, št. 8, str. 32-35) je izšel njegov članek o prenovi *Pretorske palače v Kopru*. Za uspešno delo je prejel priznanje Občine Piran ter Steletovo priznanje, ki ga podeljuje Slov. konservatorsko društvo.

Prim.: Osebni podatki; katalogi Domoznanskega oddelka koprške Osrednje knjižnice.

ViK

MIKLAVČIČ-BREZIGAR Inga, etnologinja, kulturna delavka, r. 5. nov. 1952 v Opatiji (Hrvaška). Oče Viktor (r. 1922) je po poklicu železničarski tehnik, mati Severka Afrič (1927-79) je bila učiteljica. Družina se je večkrat selila, tako da je M. preživela otroštvo v Plaveh, kjer je obiskovala prve štiri razr. osn. š., ki jo je zaključila v Kanalu. Po maturi na gimn. v Novi Gor. je študirala etnologijo in angleščino na Filoz. fak. v Lj. ter diplomirala 1978. Najprej se je zaposlila na Zavodu za spomeniško varstvo v Novi Gor. Odbornica Občine Nova Gor. je od 1900. V Gor. muzeju dela kot kustos etnologinja od 1983, ko je

pričela tudi intenzivneje javno delovati ter se usmerila v muzejsko etnologijo. Poleg redne skrbi za etnografsko muzejsko zbirko je pripravila ali sodelovala pri več strok. razstavah (*Solkanski mizarji* - 1984, *Kmečka oblačila nekoč* - Tolmin 1984, *Šentviška planota* - 1986, *Kmečke skrinje na Primorskem* - 1989, *Ljudska kultura na Tolminskem* - 1990, *Ljudske vezenine* - Tolmin 1990). Pripravila je tudi postavitev stalne razstave muzejske zbirke *Trentarski muzej*. Istočasno je sodelovala kot mentorica pri mladinskih raziskovalnih taborih (1985-92) ter sodelovala z različnimi šolami, tako da je pomembno tudi njeno mentorsko delo z mladino ter njihovo animiranje za vrednotenje etnografske dediščine. Sodelovala je tudi v vrsti radijskih oddaj, imela javna predavanja ter referate na strok. posvetovanjih. Ob strok. delu je nastala vrsta strok. člankov, med drugim *Življenje v Breginju pred potresom 1976 in po njem* (GorLtk 1983, str. 39-60), *Šentviška planota, življenje na njej danes* (PrimSreč 1987, str. 468-70), *Dolina Trente nekoč in danes* (GorLtk 1988-89, str. 25-62), *Prenova Trentarskega muzeja, Prva faza* (Glasnik Slov. etnografskega društva 1993, str. 46-58). Objavila je tudi vrsto strok. recenzij različnih razstav in publikacij: PrimSreč (1985, 1987, 1991-), Glasnik SED (1986-87, 1992-93), PrimN (1987), Etnolog (1992), Oko (1994).

Prim.: Osebno podatki; dokumentacija Goriškega muzeja.

Jan

MIKLAVEC Bruno, gospodarstvenik, r. 14. mar. 1943 v Seči, živi v Izoli. Oče Martin, kovač, mati Frančiška Benčič, gospodinja. Izučil se je za kovinostrugarja in bil zaposlen do 1964 v piranski ladjedelnici. L. 1970 je diplomiral na Fak. za strojništvo in ladjedelništvo U v Zgbu. Po diplomu je bil najprej projektant in tehnični vodja v Mehanotehniki v Izoli (1971-74), nato zaposlen pri koprskem Trgoavtu, kjer je 1979 postal glavni direktor. Podjetje je uspešno vodil in 1993 dobil nagrado Gospodarske zbornice Sje.

Prim.: Enc Sje 7, 134.

B. Mar.

MIKULETIČ Jurij, ilustrator, slikar, r. 21. nov. 1955 v Ajdovščini. Oče Vitomir, gozdarski inž. in lovec, mati Valentina Peršič. Osn. š. in gimn. je obiskoval v Tolminu (1961-74), nato se je vpisal na Biotehniško fakulteto U v Lj., kjer je diplomiral 1982 v veterinarski smeri. Že v svojih otroških letih, ki jih je večinoma preživel na babičini kmetiji, je začel upodabljati živali v njihovem na-

ravnem okolju. Njegov oče ga je večkrat vzel s seboj na lov in ga vzpodbujal k opazovanju narave in živali. Njegove prve risbe so bile objavljene 1962 v Pionirskem listu. Tehnike, ki jih uporablja pri svojem delu, so perorisba, olje, akvarel in pastel. Oblikuje tudi kipce živali v glini. Njegovo umetniško izražanje se zelo razlikuje od mrzlih in neosebni tovrstnih ilustracij, ki jih prinašajo didaktične in znanstvene publikacije. M., »lovec, ribič, veterinar, slikar živali in njihovega življenjskega okolja - je obenem pronicljiv psiholog, kajti poleg anatomske neoporečne risbe so živali v njih zajete že kar s humoreskno obdelavo basnopisca« (J. Šter). Do sedaj je imel več kot 30 samostojnih razstav v Sji (mdr. v N. Gor., Lj., Tolminu, Radovljici, Kranju, Škofji Loki, Postojni, Lipici), It. (v Vidmu, Trstu, Bellunu, Pavii, Aosti, Turinu), Nemčiji (v Hamburgu) in na Hrvaškem (v Zagrebu). V Sji je ilustriral pet knjig pri Zlatorogovi Knjižnici, eno pri Založbi Lipa-Koper (F. Setinc, *Jurij in divje živali*, Koper 1994), dve brošuri za Prirodoslovni muzej Sje, učilo *Domače in divje živali* pri DZS, dva priročnika (Pravilniki o dresuri in tekmovanju lovskih psov). V It. je ilustriral *Il patrimonio capriolo in Il patrimonio camoscio*, v Nemčiji *Künstlerische Waffengravuren Ferlacher Meister* in veliki stenski koledar *Jäger* za l. 1994 pri Jahr Verlag - Hamburg. Izdelal je risbe, slike in vinjete za domače in tuje revije (Lovec, Ribič, Lovačke novine, Moj mali svet, Pirsch, Deutsche Jägerzeitung, Diana, Armi), številne osnutke za plakete, značke, praporje, nalepke. Marca 1991 je prejel častni red svetovnega muzeja lovstva in postal član Deutsches Jagd- und Fischerei Museum - München, 1992 je prejel Grand Prix artistic CIC, 1972 (bronasto), 1992 (srebrno), 1993 (zlato) plaketo revije Lovec za sodelovanje in umetniško delo.

Prim.: Osebni podatki; razne brošure in zloženke ob razst. in predstavitev knjig; Pavliha 16. jan. 1963, str. 5 in 5. apr. 1967, str. 12; PrimN 15. jan. 1971, 2. jun. 1978, 8. nov. 1991, 3. in 28. jul. 1992, 15. mar. 1994; Delo 28. febr. 1986, 24. mar. 1988, 3. mar. 1994; Slovenske brazde 1992 (II), št. 1, str. 1 in 5; Nedeljski dnevnik 19. febr. in 9. avg. 1992, 23. jan. in 7. avg. 1994; Dnevnik 1992 (XLII), št. 149, str. 24; Veterinarske novice 1992, št. 7/8, str. 207 in 1993, št. 11/12, str. 302-03; Lovec 1993, št. 7/8, str. 254, št. 12, str. 414 in 1994, št. 1, str. 38; Slovenec 15. jan. 1994; Pdk 31. maja 1994 (s sl.).

Vh

MILAVEC Ivan, orglarski mojster, r. 22. febr. 1874 v Cerkovski vasi pri Zgornjem Logatcu, u.

18. jan. 1915 v Lj. Orglarske obrti se je učil v Lj. pri znamenitem mojstru Frančišku Goršiču od 21. sept. 1888 do 21. jan. 1892 in ostal pri njem kot pomočnik do 18. maja 1895. Od 20. maja do 29. sept. 1895 je delal v Lenarčičevi delavnici za harmonije na Vrhniki. Po vojaščini je od 18. sept. 1898 do 14. okt. 1900 delal v orgl. delavnici pri mojstru Krieglu. Ta ni bil uspešen, da so ga začeli boljši delavci zapuščati in je izgubil zaupanje ljudi. Zapustil ga je tudi Milavec in se osamosvojil, a ni mogel dobiti naročil, čeprav je že od nov. 1900 imel obrtni list. Prvo naročilo je dobil šele 1904. Nanj se je obrnil P. Bohinjec, žpk v Škocjanu pri Dobravi. Delo se je posrečilo. Strokovnjaki so zlasti pohvalili odlično intonacijo. M. je pohvalil H. Sattner in ga priporočil. Vrata so bila odprta in sledila so mnoga naročila, da je mojster v 10 letih zgradil 37 orgel, ki so po mnenju poročevalca v CG dobre, prav dobre, izborne. Največje njegovo delo so orgle v lj. stolnici z 52 registri in s 3 manuali. Slovijo tudi orgle na Bledu, v Žireh, v zavodu sv. Stanislava v Šentvidu nad Lj., v Šmartnem pri Kranju, v Zgornjem Logatcu in tudi manjše, kakor so v Dolu pri Lj., pri Sv. Jakobu ob Savi, na Selih pri Šumberku. Delal je tudi na Hrvaškem in v Avstriji. M-eve orgle dokazujejo veliko mojstrovo znanje in nadarjenost, kar zadeva tehniko in še bolj intonacijo, ki je mehka, sočna, izrazita; registri se vedno lepo in učinkovito spajajo v najrazličnejše kombinacije. Nekaterim M-evim orglam sta zamislila izvirne in moderne omare Janez in Ivan Vurnik.

Prim.: SBL II, 123; CG XXIV, 5, 10 (1911); XXV, 9, 12 (1912); XXVIII, 2, 3, 4 (1915).

Har.

MILEK Dragojila (Karolina), učiteljica, pesnica, kulturna delavka, r. 11. nov. 1850 v Zalogu pri Lj., u. 22. jul. 1890 v Lj. Oče Anton, nižji uslužbenec na magistratu, mati Katarina Leban, gospodinja. Kasneje se je družina preselila v Lj. (Žabjek 6). M. se je najprej šolala pri uršulinkah, za učiteljske izpite se je pripravljala na zavodu Julije Moosove. Bila je za tedanji čas zelo izobražena, poleg nem. je govorila franc. in it. jezik. V Kobarid je prišla kot prva učiteljica jeseni 1872, ko je bil tam pesnik Gregorčič kaplan. Bila je zelo prizadevna v š. in izven nje. Uvedla je pouk žen. ročnih del v š. in za odrasle in ob sklepu leta prirejala razstave; organizirala je majniško praznovanje in božičnico, ko so s pomočjo tržanov šolarje pogostili in obdarovali. Izdelovala je pamente, vodila je ženski cerkv. pev. zbor. Bila

je tajnica kobariške čitalnice ter režiserka diletantskega odra; z vodjem čitalnice S. Gregorčičem sta prirejala veselice (bésede) s petjem, deklamacijami in igrami. A. Gabršček ugotavlja, da je prav ona veliko pripomogla, da je postal Kobarid najbolj narodno zaveden trg na Slov. Bila je tudi pesniško nadarjena, G. je našel v njej sorodno dušo. V obeh se je zbudilo ljubezensko hrepenenje, a kmalu sta spoznala, da je njuna ljubezen brezupna, saj na celibat ni bil obsojen samo on kot duhovnik, ampak tudi ona kot učiteljica, ker bi s poroko izgubila službo. Dekan A. Jekše je kot predstojnik modro ukrepal in G. so prestavili v Rihemberk (Branik). Čustva ob ločitvi sta oba izpovedala v verzih: Dragojila v pesmi *Sloves*, S. Gregorčič pa s kantato o »plainski roži« *Ohrani Bog te v cveti*, ki jo je uglasbil prvi G. Ipavec. Njej veljajo še Gregorčičeve pesmi *Cvete*, *cvete pomlad*; *Dobre starke umne glave*; *Enkrat te v življenju sem videl samo*, *Megla pada na ravnine*; *Ne zveni mi*; *Nikar, nikar se me ne boj*; *Ti meni svetlo sonce*; *Kropiti te ne smem*. - M. je v Kobaridu službovala do 1888. Dobro je poznala slovar, slovstvo, brala pa je tudi hrv. in rusko. Naročena je bila na Z, LZ, V, UT in rusko Njivo. Za V je uporabljala za svoje objave psevdonime Petrovna, za LZ pa Črnogorka. Sodelovala je tudi pri Popotniku (*Črtica o preji in njeni obrtniji*) ter v rkp. pripravila knjigo *Zenska ročna dela v ljudski šoli* (rkp. izgubljen). Zbirala je ljudske pesmi in za Fr. Erjavca rastlinska imena. Ker je bila šibkega zdravja in se je z delom preutrudila, je morala 1885 na daljši bolniški dopust. Takrat je bila več mesecev pri sestri Viktoriji, učiteljici v Šmarju pri Jelšah, kjer je spoznala pesnika Aškerc. Ker je bilo podnebje v Kobaridu zanjo preostro, je morala 1888 včasni pokoj; ob novem l. 1889 pa je bila nameščena v Podzemlju v Beli krajini. Tu je kmalu zbolela za jetiko in u. na domu svojih staršev v Lj. Za jetiko so že prej umrli trije njeni bratje. - Z Gregorčičem si je še po ločitvi dopisovala, a ta pisma se niso ohranila; njegova pisma in mnogo njenih pesmi je po smrti uničila sestra Viktorija. Pač pa se je ohranilo 21 njenih pisem J. Cimpermanu in zvezek njenih pesmi (NUK Ms 484).

Prim.: Krstne in mrliške knjige v NadškAlj; SN 1890, št. 182; UT 1890, 254, 280; V 1890, 135; Zober, LZ 1915, 476-8; I. Grafenauer, DS 1918, 106; Glonar, JAlm 1923, 167-70; Gabršček I, 191, 263; SBL II, 1933, str. 125; Tuma 40; M. Boršnikova, Anton Aškerc. Lj. 1939, 42-44; Istra 1937, št. 35;

Koblar, Gregorčič, 45-51, 348-49; J. Dolenc, Simon Gergorčič, Lj. 1989, 55-63 s sl.

Dolenc

MILEVOJ Lea, roj. **MILHARČIČ**, agronom, univ. prof. r. 28. mar. 1947 v Matenji vasi pri Postojni. Oče Janez Milharčič, kmet, mati Julijana Mrše, gospodinja. Osn. š. v Prestranku, gimn. v Postojni in tu maturirala 1966. Diplom. je 1971 na Biotehn. fak. (BTF) v Lj., na odd. za agronomijo in prejela Prešernovo nagrado za študente. 1977 je istotam magistrirala in 1988 doktorirala iz zdravstvene problematike kmetijskih rastlin. Tam se je zaposlila 1971, najprej kot brezplačni volonter, 1972 pripravnica, 1974 tehnična sodelavka, 1977 asistentka za varstvo rastlin, 1988 izvoljena za docentko za Varstvo rastlin in Entomologijo ter 1994 za izred. prof. za predmete Entomologija in Varstvo rastlin. Mentorica je številnim diplomantom na višješolskem, visokošolskem in podiplomskem študiju na BTF. Nosilka je predmeta Izbrana poglavja iz entomologije na podiplomskem študiju, smer Fitomedicina na BTF v Lj. V Katedri za varstvo rastlin (sedaj Inštitut za fitomedicino) na BTF, oddelku za agronomijo, je tudi raziskovalka. Doselej nosilka ali sodelavka v raziskovalnih projektih: Vpliv nekaterih herbicidov na občutljivost gojenih rastlin proti boleznim in na fiziološke procese pri parazitskih glivah; Zatiranje plevelov v rži s herbicidi; Patologija koruze (proučevanje razširjenosti Fusarium vrst in drugih gliv na koruzi ter preučevanje odpornosti hibridov in domačih linij koruze na Fusarium vrste, preučevanje razširjenosti škodljivcev koruze; koruzna večča, sovke, strune, listne uši); Zatiranje močvirske preslice na Ljubljanskem barju s herbicidi; Raziskava zatiranja plevelov na intenzivnih pašnikih s herbicidi (v projektu: Optimalizacija pridelovanja poljščin, travinja in vrtnin); Raziskava talne favne na pašnikih (v projektu: Pridelava krme in uravnatežena raba travnišč Slovenije); Raziskava parazitoidov za zatiranje listnih uši - Aphididae (v projektu: Integrirana fitomedicina Slovenije); Raziskava bolezni in škodljivcev pri vrtninah. Njeno strok. delovanje, ki je povezano s kmetijsko prakso, obsega strok. predavanja in svetovanje. Uvedla je gojenje koristnih vrst za potrebe biotičnega zatiranja fitofagnih žuželk. Doselej je objavila 18 izvirnih znanstvenih del v domačih in tujih znanstvenih revijah. V njih obravnava zlasti zdravstveno problematiko in odpornost koruze, stranske učinke herbicidov na glive, problematiko zapleveljeno-

sti pašnikov, vpliv paše na favno na pašnikih, bolezni ajde, bolezni kumar, koristne (entomofagne) vrste žuželk, razkuževanje zemlje s pomočjo sonca (solarizacija). Med temi so važnejša: *Vpliv nekaterih herbicidov ureatov na okužbo koruze z glivami Fusarium spp* (Zb. BTF Univ. v Lj. 31, 1978); *Prispevek k preučevanju bolezni koruze v Sloveniji* (Zb. BTF Univ. v Lj. 37, 1981); *Prispevek k poznavanju Agriotes ustulatus Schall. v Sloveniji* (Zb. BTF Univ. v Lj. 45, 1985); *Buckwheat diseases* (Fagopyrum 9, 1989); *Preučevanje zoofagne hrčice Aphidoletes aphidimyza (Rond.) (Diptera, Cecidomyiidae) v Sloveniji* (Zb. BTF Univ. v Lj. 57, 1991); *Parazitoida Aphidius matricariae Hal. in Diaretella rapae (M'Intosh) Hym. (Aphididae) na Rhopalosiphum padi L. Hom. (Aphididae) v Sloveniji* (Zb. BTF Univ. v Lj. 59, 1992); *Über den Einfluss einiger Harnstoffherbizide auf das Wachstum von Bacillus cereus Frankl. et Frankl. (Fragmenta herbologica croatica 16, 1972); Die Wirkung der Harnstoffherbizide-Chlorbromuron, Flumeturon und Metobromuron auf das Wachstum einiger Pilze* (Ekologija 9, 1974, 1); *Delovanje herbicida na disanje gliva Fusarium spp* (Fragmenta herbologica Jugoslavica 16, 1987, 1-2); *Problematika pri zatiranju plevelov na intenzivnih pašnikih Slovenije* (Fragmenta herbologica Jugoslavica 17, 1988, 1-2); *Preizkus solarizacije zemlje v predalpskem klimatskem prostoru* (Zaštita bilja 40, 2, 1989; 188); *Der Einfluss moderner Technologien auf das Auftreten des Falschen Gurkenmehltaus - Pseudoperonospora cubensis / Berk. et Curt. / Rostow* (Med. Fac. Landbouww. Rijksuniv. Gent, 56/2b, 1991); *Varstvo koruze* (poglavje v knjigi *Koruzna, ČZP Kmečki glas*). Aktivno se je udeležila številnih kongresov in simpozijev z referati s področja varstva rastlin (fitomedicine) in ekologije: Beograd, 1973; München, 1978; Vrnjačka Banja, 1982; Osijek, 1984; Opatija, 1985, 1986, 1987, 1988; Lj., 1980, 1987; Barcelona, 1987; Regensburg, 1988; Ohrid, 1988; Pulj, 1990; Gent, 1991, 1994; Graz, 1991; Göttingen, 1992; Keszthely, 1993. V domačem in tujem strok. tisku je objavila 40 prispevkov iz tematike varstva rastlin pred boleznimi, škodljivci in pleveli. Članica je Slov. entomološkega društva Štefan Micheli, Slov. društva za varstvo rastlin, European Weed Research Society, IOBC-West Palearctic Regional Section.

Prim.: Osební podatki jun. 1994; Kdo je kdo za Slovence, Lj. 1991, str. 163.

Danč

MILHARČIČ Alojz, duhovnik, magister cerkvenega in civilnega prava, škofijski ekonom v Kopru, r. 26. apr. 1951 v Matejni vasi pri Postojni. Oče Janez, mati Julijana Mrše. OŠ Prestranek, gimn. v Malem semenišču v Vipavi, kjer je maturiral 1970. Na Teološki fak. v Lj. je 1977 pri prof. Smoliku diplomiral z nalogo *Liturgične reforme Pistojske sinode*. V duhovnika je bil posvečen 29. jun. 1976 v Kopru. Nato je bil eno leto nedeljski kaplan v Črnem Vrhu nad Idrijo. 1977 je odšel na podiplomski študij v Rim. Na Lateranski univerzi (Inštitut za obojno pravo) je naredil licenco iz cerkv. in civil. prava. 1980 je uspešno zagovarjal nalogo *Zakonski zadržki na Tridentinskem koncilu*. Po vrnitvi iz Rima je 1981 postal škofij. tajnik in škofij. ekonom v Kopru. Od 1990 opravlja službo škofij. ekonom in duhovnega pomočnika v Kortah nad Izolo, kjer je 1991 postal župnik. - V Malem semenišču v Vipavi je urejal šolsko glasilo *Iskre* in pri njih sodeloval s prispevki. V času študija na Teol. fak. v Lj. je dve leti vodil CDSB (Cirilsko društvo slov. bogoslovcev), v Bogoslovnem semenišču pa Marijino kongregacijo. Kot magister prava je pomagal pri prevodu Zakonika cerkvenega prava (Lj. 1983). Pri njem je prevedel stvarno kazalo. O novem zakoniku je pisal tudi v Bogoslovnem vestniku. Na Katchetskem tečaju - sedaj Teološko pastoralna šola - predava cerkv. pravo. - Kot škofij. ekonom je pomagal pri različnih novogradnjah tako cerkva kot drugih cerkv. objektov in pri adaptaciji mnogih starih cerkva in stavb. Kot ekonom je pomagal pri vzpostavitvi Duhovniškega doma v Šempetru pri Gor. in pri popravilih Malega semenišča v Vipavi ter vzpostavitvi Škofijske gimn. prav tam. Dejavno je sodeloval pri prenovi škofij. stavbe v Kopru in gradnji prizidka, kjer ima prostore revija in založba Ognjišče. Prav tako je sodeloval pri ustanavljanju Krekove banke, kjer je tudi v upravnem odboru.

Prim.: Osební podatki; Letopis Cerkve na Slovenskem 1991; Naslovník slovenskih škofij 1993/4.

Rustja

MILHARČIČ-HLADNIK Mirjam, sociologinja, r. 8. okt. 1959 v Postojni, živi v Lj. Oče Danilo Milharčič, kmetijski tehnik, mati Marija Mikuž, učiteljica. Osn. š. in gimn. je obiskovala v Postojni, maturirala 1979. Študirala sociologijo na FSPN v Lj. in diplomirala 1984. Na Odd. za sociologijo Filoz. fak. je 1989 dokončala magistrski študij z nalogo *Egalitarizem in šolski aparat*, 1994 pa je prav tam zagovarjala doktorsko disertacijo z na-

slovom *Šola kot instrument konstituiranja državljanstva in enakosti pravic*. Med l. 1985-86 je bila zaposlena na TV Lj., v notranjepolit. redakciji je spremljala področje šolstva. Od 1990 je honorarno vodila seminarske vaje pri sociologiji na PA v Lj., 1992 je prav tam nastopila službo asistentke za sociologijo, 1994 je bila izvoljena v naziv docentke za sociologijo vzgoje. V času študija je delala na Radiu študent kot povezovalka, kot sodelavka revije Mladine pa je pričela s spremljanjem in pisanjem o šol. politiki. Pred prihodom na PA je nekaj let delala kot mlada raziskovalka na Pedag. inštitutu in skupaj s sodelavci izvedla nekaj empiričnih raziskav. 1986 je z Janezom Sušteršičem izdala knjigo *Šolska reforma je papirnati tiger*. Pri svoji raziskovalni in strokovni dejavnosti poleg problemom samega šolstva posveča pozornost zlasti učiteljskemu poklicu in njegovemu vrednotenju, zgod. formiranja tega poklica, nastanku ženskih združenj, sindikalnih organizacij ipd. Na teh področjih je aktivna tudi izven strogo strok. okvirov, npr. v civilno-družbeni Skupini za obdelovanje šolskega polja. Izpopolnjevala se je na U v Birminghamu, redno pa se udeležuje strok. srečanj in kongresov. 1992 je sodelovala pri organizaciji mednar. posveta o pedagog. šolstvu Kaj hočemo, kaj zmoremo v Lj. Kot ur. in soavtorica je sodelovala pri nekaterih zbornikih, v tujih publikacijah je objavila tudi dele svoje disertacije. Objavila je na desetine znanstv. in strok. razprav in člankov doma in v tujini. Sodelovala je z Evropskim centrom za humanistične študije, ko ni bila mentorica pri magistriranjih, prevajala je strok. besedila za domače revije in zbornike. Članica je Svetovnega sociološkega združenja, Evrop. združenja za svobodo v izobraževanju ter sodeluje pri slov. društvu Amnesty International. Njen soprog je **Hladnik-Milharčič Ervin** (gl. čl.).

Prim.: Osebni podatki; Delo 26. jun. 1991 s sl. Mlakar

MILIČ Pavel, tehn. izvedenec, gospodarstvenik in podjetnik, r. 29. jun. 1930 v Briščikih (Zgonik) v obrtniški in podjetniški družini. Oče Josip, doma iz Briščikov, šofer, a je delal tako pri očetu v kamnolomu kot v gostilni pri materi Kristini, mati Marija Tavčar, gospodinja, roj. v Krepljah. Prvi dve leti osn. š. v Briščikih, ostale razr. na Opčinah, kamor se je družina preselila l. 1938. Faš. oblast je 1936 poitalijančila ime in priimek v Paolo Emili, a že 1947 je oče dosegel spremembo v izvirno slov. obliko Milič. Obiskoval je sred. š.

Brunner v Rojanu, saj tedaj na Opčinah še ni bilo sred. šol, nato pa teh. zavod A. Volta in maturiral 1949. Želja po nadaljevanju študija se mu ni izpolnila, kajti s tehnično diplomom tedaj ni bil mogoč vpis na U. Tako se je zaposlil pri očetovem gradbenem podjetju, ki ga je kasneje tudi prevzel. Kmalu je začel delati tudi na športnem področju, saj se je še zelo mlad vključil v športne vaške organizacije, najprej kot član nogometne ekipe Prosveta na Opčinah, kasneje pa v motorni klub Jadran in športno društvo Polet, za katero je kot gradbeni tehnik pripravil načrte in kot gradbenik zgradil športne objekte na Pikelcu. Ukvarja se tudi z jadralsvom in kot jadrallec je preds. nadz. odb. YC Čupa. Kot gospodarstvenik je bil že 1969 izvoljen v upravni odbor Hranilnice in posojilnice na Opčinah; več let je bil njen podpreds., a od 1983 je njen preds. in s svojim delom je veliko pripomogel k rasti hranilnice in njenemu razvoju v moderen denarni zavod - Zadržno kraško banko (po združitvi s Hranilnico in posojilnico iz Nabrežine). Več let je tudi član uprav. odb. Deželne zveze hranilnic in posojilnic v Furlaniji-Juljski krajini; tu se zavzema predvsem za uveljavljanje naših zadržnih denarnih ustanov, ki imajo poleg vsesplošnih tudi specifične probleme kot »banke« manjšine. Letos je bil izvoljen tudi v glavni odbor Osrednjega kreditnega zavoda hranilnic in posojilnic (IC-CREA) v Rimu. Kot družbeni delavec je bil 1978 med pobudniki za ustanovitev organizacije za zaščito Opčin, v kateri še danes deluje kot njen preds., predvsem pa nastopa proti najrazličnejšim špekulacijam tako politične kot narodnostne in socialne narave; 1985 je bil izvoljen na splošnih volitvah v juserski odbor na Opčinah kar s 1960 preferenčnimi glasovi in tako postal tudi njegov preds.; tu se poteguje zlasti za odpravo velikih pomanjkljivosti pri upravljanju juserske dediščine, ki jo je vsa povojna leta in še do pred kratkim tržaška občinska uprava povsem zane-marjala.

Prim.: Arhiv OZE pri NSK Trst; Arhiv HPO; NL 29. apr. 1992; PDk 4. sept. 1994 in 15. okt. 1994 s sl.; osebni podatki 10. okt. 1994.

Ropot

MILOST Franc, politik, r. 1. apr. 1877 v Gor., u. 25. jun. 1943 v Trstu. Oče Peter, gostilničar, mati Lucija Pičulin. Izučil se je za peka in bil med prvimi socialističnimi aktivisti na Gor. Uredil je nekaj števil prvega socialističnega lista na Gor. *Nuova idea* (1902-1904). Na Gor. je 1907 kandidiral za dežel. zbor; takrat je o M. pisala Gorica

(30. mar. 1907), »da zna komaj usta odpreti«. Preselil se je v Trst, kjer je bil med drugim tudi preds. polit. odb. dežel. organizacije JSDS (1912-13). Kandidiral je tudi na tržaških mestnih volitvah (1909). Okoli 1910 je preživel eno leto v Bregenzu, kjer je bil preds. izobraževalnega društva it. delavcev. Nekaj časa je bil tudi odg. ur. dvojezičnega glasila pekovskih delavcev *International* (izhajalo je v Trstu v letih 1906-15). Dopi-soval je v časnike Rdeči prapor, Delavski list, Il Lavoratore, Zarja (ta list je objavil M-ovo predavanje v tržaškem Ljudskem odru 22. in 23. nov. 1912 o pariški komuni - Zarja 1912, št. 445-447, 449, 452) in Naprej ter v revijah Naši zapiski in Njiva. Po prvi svet. vojni je delal v socialističnem gibanju tudi po razkolu na kongresu v Livornu (1921). Takrat pa »zaradi svojega nerednega življenja ni mnogo štel« (H. Tuma).

Prim.: NadškAGor; Primorec 7. sept. 1906; Delavski list 11. jun. 1909; Zarja 8. mar. 1912; Tuma, pass.; I. Regent, Spomini, Lj. 1968, pass.; Kacinova 365, 434; GorLtk 7/1980, 47-54; Tuma, Pisma, pass.

B. Mar.

MIRT Franc, slikar, r. 17. nov. 1860 v Kobaridu, u. 18. jan. 1937 v Trstu. Oče Franc, mati Marija Perincig. Osn. š. v Kobaridu, nato se je vpisal na gimn. v Gor., a druž. razmere mu niso dopustile, da bi dokončal študij. Peto leto je izstopil in odšel v Trst, kjer se je posvetil trgovini, ves svoj prosti čas pa je uporabljal za slikanje. Kot slik. je bil pravi samouk in je dobil prve slik. napotke pri mojstru E. Scompariniju, vodji slik. oddelka š. za obrtne mojstre, iz katerega so izšli S. Godina (PSBL I, 438-39), A. Sirk (PSBL III, 368-69) in A. Černigoj (PSBL I, 233-34). Njegova prva slika, ki jo poznamo, avtoportret s svinčnikom, je iz 1891. Razstavljal je samo enkrat, in sicer v Lj. 1902 na II. razst. slov. slikarjev, skupno z Jakopičem, Groharjem, Veselom in drugimi znanimi slik. Bil je prvi trž. slov. slik., ki je poslal svojo sliko na lj. razst. in je bil deležen pohvale R. Maistra-Vojanova v Lj. zvonu. Slikal je skoraj izključno z oljnatimi barvami portrete, pokrajine, tihožitja vrtnin in cvetlic.

Prim.: LibBapt. v nadškAGor.; LZ 1902 (XXII), 10, 714-15; 11, 787-89; Luč II (1928), 51-52 in reprodukcija slike; M. Bambič, Franc Mirt. Ob petdesetletnici smrti prezrtega trž. slov. slik., NRzgl 11. mar. 1988 (št. 5), 144.

Vh

MISELJ Vladimir, diplomat, r. 11. nov. 1889 v Crnem Vrhu nad Idrijo, u. 31. okt. 1944 v Ženevi

zaradi raka na jetrih, pokopan v vasi Thônex pri Ženevi. Oče Josip iz Logatca, učitelj, nato dacar, mati Ana Prosen. Osn. š. na Vrhniki, realna gimn. v Lj. Gmotno sta ga podpirali starejši sestri učiteljici Ema in Angela, veliko pa je tudi inštruiral, mdr. J. in F. Kozaka. Na dunajski U je 1913 diplomiral iz prava. Navdušen panslavist, pisal je v štud. liste s psevdonimom Vrhovan, obvladal več jezikov. Navezanost na slov. književnost je pozneje izkazoval z mecenskimi darovi za izdajanje zbranih del. Vojsko je služil v Clcu, kjer je dobil zvezo s preporodovci. Med I. svet. vojno se je dal 1914 ujeti Kozakom na Karpatih, 1915 pa se je prijavil med dobrovoljce in se v zimi 1915-16 udeležil znanega težkega srbskega umika čez Albanijo. Ranjen in odlikovan. S sodelavci so mu zaupali skupino otrok srbskih veljakov, ki so jih prepeljali do Drača in Valone ter nato z ladjo na Korziko. Tam se je M. povezal z angl. častniki in bil 1917-19 štipendist v Cambridgeju, kjer je absolviral ekon. Vrnil se je v Lj., se udeležil bojev za severno mejo (odlikovan) in postal 1920 član sekcije SHS medzavezniške plebiscitne komisije v Clcu. Kot jsl. diplomat je 1921-40 delal v sekretariatu Društva narodov v Ženevi v oddelku za medn. prevoze, nato kot vodja Mandatne sekcije za bivše nem. in turške kolonije ter pri varstvu človekovih pravic. Zelo si je prizadeval za pravice koroških in primorskih Slov., zato je bil v zvezi z odv. J. Vilfanom (PSBL IV, 214-17), sodnikom Julijem Felaherjem in vodjo Manjšinskega inštituta v Lj. Vinkom Zormanom. Zaradi vojne so ga 1940 predčasno upokojili. V Bgdu je zaman iskal novo zadržitev, zato se je vrnil v Švico. Pomagal je jsl. vojakom, ki so se tja zatekli, ilegalno pa bil s svojimi bogatimi zvezami z vzdevkom Bled od dec. 1941 do smrti verjetno najpomembnejši vezni člen med nekomunistično ilegalo v Sji in jsl. begunsko vlado ter zahodnimi zavezniki, saj so do njega vodili pomembni kanali za polit. in obveščevalne stike (inž. Janko Mačkovšek, PSBL II, 320-21, polk. Vladimir Vauhnik). Ko je umrl, je o smrti »Bleda« poročal tudi Radio London, Journal de Genève pa je pisal o njegovi široki kulturi, liberalizmu, ki je bil povezan z dobrosrčnostjo, prijaznostjo, skromnostjo in diplomatskih vrlinah. Vauhnik je v pismu inž. J. Sodji o njegovi prezgodnji smrti zapisal: »To je bil strašen udarec za naše delo.« Po vojni so njegovega sina Vladimira (r. 10. jul. 1923 v Ženevi, evang. pastor) pri vojaki zaprli, nakar je bil »na zahtevo UDB za LRS prepeljan v centralne zapore v Lj. s ciljem, da bi se razči-

stilo delovanje njegovega očeta in njega z angl. obveščevalno službo» (arhiv MNZ).

Prim.: Žpk. arh. Črni Vrh nad Idrijo; podatki sina Vladimira iz Kranja, nečaka Marka Zalokarja iz Kalifornije in Damijane Zelnik iz Inštituta za narodnostna vprašanja v Lj.; Arhiv Ministrstva za notranje zadeve v Lj., ZA Mačkovšek ing. Jan-ko, ZA Vauhnik Vladimir; Ernest Turk, Josip Jeras in Rajko Paulin, Dobrovoljci kladivarji Jugoslavije 1912-1918, Lj. 1936, 157, 170, 198; Dr. M., Vladimir Miselj, Journal de Genève 4.-5. nov. 1944; pismo Vladimira Vauhniku Jožetu Sodji 24. jun. 1946; Vladimir Vauhnik, Nevidna fronta, Bs. As. 1965, 275, 301; Ruda Jurčec, Skozi luči in sen-ce II., Bs. As. 1966, 319-45.

ij

MIŽIGOJ Aleš, gospodarstvenik, r. 8. jul. 1928 na Plešivem (Medana), živi v Lj. Oče Anton, kmet, mati Karolina Simčič. Zaradi faš. nasilja se je oče odločil, da se bodo preselili v Jslo. Aleš je bil med preselitvijo najmlajši od osmih otrok. Kupili so kmetijo v Stari vasi, občina Videm ob Savi na Štajerskem. V novem domu sta se družini rodila še dva otroka. V osn. š. je hodil v Vidmu, l. 1940 pa se je vpisal na mešč. š. v Krškem. Po kapitulaciji Jsle so okupatorji v ta del Štajerske naseljevali Nemce. Družino M. so oblasti 26. okt. 1941 izselile in poslale v zbirno taborišče Brestanica (Rajhenburg). Uspelo jim je pobegniti in 30. okt. 1941 so ilegalno prestopili nem.-it. mejo in se naselili v Lj. 1944 se je po zaključeni meščanski šoli vpisal na trgov. akad. v Lj. 25. maja 1945 so se vrnili na opustošeno domačijo v Staro vas. Šolanje je nadaljeval v Lj. in 1948 maturiral na sred. ekonom. š. Po maturi je bil razporejen v tovarno Litostroj. Okt. 1950 je šel v šolo za rezervne oficirje in po vojaškemu roku se je 1951 vpisal na Ekonom. fak. v Lj. V času študija je večkrat delal v Nemčiji. 1958 je diplomiral in nastopil službo pri Glavni zadružni zvezi v Lj. 1959 je bil imenovan za dir. stanovanjskega sklada občine Škofja Loka. 1. sept. 1961 je postal komercialni dir. Medexa v Lj. Še isto leto je postal v.d. in 1964 glavni dir. Podjetje je pod njegovim vodstvom doseglo izredne uspehe, 1992 se je preobrazilo v Medex International d.d. - Po l. 1974 je prejel za delo veliko odlikovanj. V letih 1965-75 je bil preds. odb. za gospodarsko sodelovanje Sje z Avstrijo. 1980 je prejel Kraigherjevo nagrado. Aktivno deluje v Zvezi čebelarских društev Sje. Napisal je nekaj strok. člankov (Slov. čebelar, Gospodarski vestnik, Delo, LDk). Preds. je Avto moto društva Lj. Deloval je tudi na področju telesne in Tehnične kulture. Bil je eden od ustanoviteljev funda-

cije za ekonomske vede v Lj.

Prim.: Osební podatki; Enc. Sje 7, 167.

Stres

MLAKAR Albin, častnik, r. 25. febr. 1890 v Planini pri Rakeku, u. 21. jul. 1946 v Mrbu. Oče Štefan, uradnik na železnici, mati Marjeta Beg. V Kremsu na Donavi je končal kadetnico, 1909 je postal praporščak, 1912 je napredoval v poročnika pri saperskem bataljonu št. 14., s katerim je ob izbruhu prve svet. vojne odšel na rusko bojišče. Tu se je prvič odlikoval v boju s kozaki in bil ranjen in se še po nepopolnem okrevanju prostovoljno prijavil na bojišče. Febr. 1916 je kot saperski poročnik prišel na tirolsko bojišče, kjer je 26. maja 1916 v predrzni akciji zavzel it. trdnjavo Casa Ratti in bil odlikovan za hrabrost z viteškim križcem Leopoldovega reda. Naslednji Mjev uspeh je bila razstrelitev vrha gore Monte Cimone (1230 m) nad Arsierom; 23. sept. 1916 je v komori pod it. kavernami eksplodiralo 4500 kg dinamita, 870 kg diamonala, 1000 kg črnega smodnika. Nastal je 22 metrov globok krater s premerom 50 m. Leto dni kasneje je M. skušal podobno akcijo izvesti na Vršiču v krnskem pogorju; 24. okt. 1917 je avstrijska eksplozija omogočila pehoti, da je zavzela Vršič; za osebno hrabrost je bil nadporočnik M. odlikovan z redkim odlikovanjem, z zlato medaljo za oficirje. Zaradi eksplozije je zbolel za živčno boleznijo. Manj znana in redko omenjena vojaška akcija pod poveljstvom nadporočnika M. je bila odstranitev it. žičnih ovir pri Monte Costoni, kar je omogočilo prodor avstrijske pehote; datum in podrobnosti o akciji niso znane. 1918 je bil povišan v stotnika in bil predlagan za red Marije Terezije. Zaradi razpada vojske odlikovanja ni dobil. - M. je bil najznamenitejši slovenski častnik v avstroogrski vojski. V prevratnih dneh nov. 1918 je organiziral slov. vojsko na Ptuj, kjer je hotel izvesti udar, ki ga je preprečila intervencija predstavnika ptujskega narodnega sveta pri generalu Maistru. Po zdravljenju zaradi živčne bolezni se je maja 1919 vrnil v vojsko in sodeloval v bojih za Koroško. Sprejet je bil v jsl. vojsko kot inženirski kapetan II. stopnje. Kapetan M. je bil dodeljen inženirskemu odseku Dravske divizijske oblasti, kjer je služboval do okt. 1920. Nato je bil upokojen. Od upokojitve je živel v Mrbu in na Ptuj, kjer je izdeloval radijske aparate; napredoval je v čin rezervnega majorja. Ob nem. okupaciji je sodeloval v organizaciji nem. oboroženih sil Todt v Ormožu. Sept. 1944 je nenadoma sto-

pil v partiz. vojsko in bil z odredbo Glavnega štaba nameščen v pisarni Belokranjskega vojnega področja v Črnomlju; vodil je gradnje cest in mostov. V tem času je izdelal »Mlakarjeve tabele za mostove«; po njegovih načrtih je bil apr. 1945 postavljen most v Brodu na Kolpi.

Prim.: Janez J. Švajncer, Kron 38/1990, 50-56; Enc Sje 7, 186.

Svp.

MLAKAR Iztok, gledališki igralec in kantavtor, r. 21. jun. 1961 v Postojni, sicer doma iz N. Gorice, kjer tudi živi. Oče Alojz, oficir v pokoju, mati Matilda Kevelj, gospodinja. Osn. š. v N. Gor., prav tako gimn. (mat. 1980). 1980-81 vojaški rok. Nato se vpisal na AGRFT v Lj. in dipl. 1986. Kot gimnazijec je začel z gledal. delom in uspešno deloval v Mladinskem odru. Od 1986 je zaposlen v PDG v N. Gor. V repertoarju tega ima viden delež. Njegova prva večja vloga v sezoni 1986-87 Toulon (Rdeči nosovi), za katero je prejel Borštnikovo diplomo in nagrado TV Lj. za mladega igralca na 21. Borštnikovem srečanju v Mariboru. V sezoni 1988/89 je za vlogo Jude (Evangelij po Judi), Ferruccia (Komedijant) in Novaka (Jasnovidka) prejel nagrado Društva dramskih umetnikov Sje. Izkazal se je tudi v sezoni 1991-92 v Poskrbi za Amelijo (G. Feydeau) in 1992/93 v Henriku IV. (L. Pirandello). Odlikuje ga lastnost oblikovanja vlog »s posebnim cinizmom«. Nasplah se je odlikoval v predstavah za mladino in otroke (A. Goljevšček: Čudežni kamen, M. Shwinz: Kraljevi smetanovi kolački, F. Lainšček: Čiren čaj in juha kokos kvak kvak) s svojo sproščeno komedijantarsko igrivostjo. Kot študent je glasbeno nastopal in vodil skupino Stribor, ki je črpala glasbene oblike po starih narodnih zapisih. 1990 je izdal kaseto v primorsko-kabarejsko - šaljivem slogu *Štorje in baldorije*, za katero je 1993 prejel nagrado F. Milčinskega Ježka. Maja 1994 je izdal svojo drugo kaseto *Balade in štroncade*. Vseh devet skladb je napisal sam, priredbe je naredil D. Suligoj, ki je tudi odigral vse instrumente. V mehkih in rahlo zasanjanih pesmih (harmonika, kitara, orglice in bas) se spominja starih - dobrih časov. Junak njegovih pesmi je mali človek. Posnetki so prežeti s prijetno ironijo.

Prim.: Vprašalna pola apr. 1994; PDG ob otvoritvi nove gledal. hiše, N. Gor. 1994, 79, 81, 87, 100, 104 s sl.; Borštnikovo srečanje (Zbornik) 1988, 45; PrimSreč 123, 1991, 606; Dnevnik 27. dec. 1988; PDK 3. jun. 1994; PrimN 3. jun. 1994.

Sirk

MOČNIK Peter, profesor, odvetnik, politik, r. 24. jul. 1958 v Trstu, kjer živi. Oče Silvester Anton, trgovec, mati Marija Aleksandra Mahnič, učiteljica v otroških vrtcih. Osn. in prvi razr. niž. sred. š. je obiskoval v Trstu, nato je študij nadaljeval v Trevisu, kamor se je preselil z družino. V Trevisu se je vpisal na Znanstv. licej, ki ga je po vrnitvi dokončal v Trstu. Tu je maturiral 1977. Študiral je pravo na trž. U in diplomiral 1986 z disertacijo iz pomorskega prava. - Sept. 1985 je začel poučevati pravo in ekonomijo na slov. viš. sred. šolah v Trstu, in sicer na DTTZ Žiga Zoisa in na DSZ J. Stefana. Jeseni 1990 je po opravljeni habilitaciji vstopil v stalež na DTTZ Žiga Zoisa, kjer poučuje. 1990 je opravil tudi drž. izpit za opravljanje odvetniškega poklica. Od jes. 1990 vodi samostojno odvetniško pisarno v Trstu. Kot odvetnik nastopa tudi v številnih razpravah širšega narodno-polit. pomena. Posebno pomembna je bila v tem oziru razsodba Dežel. uprav. sodišča v zvezi s pravicami jusarskih odborov v trž. občini. Kot pravni svetovalec sodeluje tudi s Sindikatom slovenske šole. - Od 1978 je član ital. košarkarske federacije kot »sodnik pri mizi«, za kar je 1986 opravil drž. izpit, od 1992 pa je usposobljen tudi za tekme A-lige. 1978-88 je bil blagajnik košarkarske sekcije SZ Bor. Med leti 1979-92 je bil član škofij. pastor. sveta v Trstu, 1987-92 njegov tajnik, 1979-86 je bil član škofij. komisije za mlad. pastoralo in 1983-86 njen podpreds. Od 1986 polit. dela v SSK, kjer je bil sprva tajnik mestne sekcije (1986-89), nato član pokraj. sveta stranke. Od 1989 je član pokraj. izvrš. odb. in podtajnik stranke. Med leti 1988 in 1992 je bil svetovalec SSK v rajonski konzultu za Vzhodni Kras. 1993 je bil na listi Zavezništva za Trst kot predstavnik SSK izvoljen za občinskega svetovaleca v Trstu. Istega leta je postal tudi član dežel. tajništva stranke. Sept. 1994 je bil izvoljen za pokraj. tajnika SSK. Aktiven je v kult. in prosv. življenju na Tržaškem, zlasti v katol. društvih. S članki je vrsto let sodeloval pri KatG, Mladiki in na Radiu Trst A. 1984 je predaval na »Dragi« o vrednotah mladih.

Prim.: Oseb. pola; »Rast« 1983, 13; Draga 1984, Trst 1985; Mladika 1989 (1), 1992 (4); PDK 4. sept. 1984, 15. jul. 1990, 17. nov. 1993 s sl.; Picc. 6. dec. 1993; »Skupnost« dec. 1993.

T. Simčič

MODONUTTI Antonio, duhovnik, r. 28. jun. 1916 v Orsariji pri Premarjagu v Furlaniji, u. 15. apr. 1988 na polikliniki v Vidmu, pokopan z velikimi častmi v Sovodnjah: vsi trije videmski škofje, so-

vodenjski župan s civilnimi oblastmi, veliko vernikov iz Sovodenj in Gor. Barnasa. Po študijih v Vidmu je bil 9. jul. 1939 posvečen v duhovnika. Ker je bilo tedaj v vid. nadšk. preveč duhovnikov, ga je poslal nadšk. Nogara v Istro, kjer je bil žpk v Lovranu in Moščenicah, ne daleč od Reke. Hitro se je naučil hrvaščine in jo uporabljal z verniki. - 1950 se je M. vrnil v vid. nadšk. in bil žpk v Sovodnjah in Gor. Barnasu. V Sovodnjah je obnovil cerkev in župnišče, v zadnjem času je obnavljal cerkev tudi v Gor. Barnasu. Za to delo je prispeval veliko tudi iz svojega. Zelo poznan je bil tudi zato, ker je gojil čebele in prideloval dober med. Živel je skromno, vrsto let je bil brez gospodinske pomočnice. Bil je prijatelj vsem in je zelo skrbel, da bi se imeli farani radi med seboj. Zadnje leto je bil bolan in od okt. 1987 je manjkal na fari. Za Veliko noč se je vrnil, toda že po nekaj dneh je moral nazaj v bolnišnico.

Prim.: (Sauodnja), Umaru je g. A. M. fajmoštar od leta 1950, Dom 1988, št. 8 s sl.; Umaru je naš gaspuod, NMat 21. apr. 1988 s sl.

Jem.

MOERING Karl, tržaški namestnik, r. 19. maja 1810 na Dunaju, u. 26. dec. 1870 prav tam. Izšolal se je za vojaka. Ukvarjal se je tudi s polit. publicistiko in že 1847 izdal knjigo *Sibyllinische Bücher aus Österreich*, nekakšno pripravo na revolucijo 1848. V tem letu je izdal knjigo *Politische Mischelle*. L. 1848 je bil izvoljen v frankfurtski predparlament. Potem se je udeležil bojev v It., nato je služil pri vojni mornarici, vojnem ministrstvu in 1868 postal cesarski namestnik v Trstu, potem ko je moral njegov predhodnik Bach odstopiti zaradi krvavih spopadov v Trstu jul. istega leta. V tem času je bil M. že feldmaršal, svoj prihod je najavil v dopisu z dne 5. avg. 1868 (»enake pravice vsem, postavna svoboda vsem!«). Njegovo kratkotrajno delovanje na Primorskem so Slov. sprejeli z naklonjenostjo. Zaradi bolezni je 1870 stopil v pokoj. Bogat zgod. vir je M-ov dnevnik, ki dotlej še ni bil v celoti objavljen. Odlomke in povzetke, ki govorijo o Benečiji in Furlaniji v 60. letih, je objavila Luisa Ricaldone (1992). M-ov predhodnik Eduard Bach (1815 - 8. febr. 1884) je bil brat Alexandra B., avstrijskega državnika (Bachov absolutizem); tržaški namestnik je postal 1867.

Prim.: ÖBL 5, 339; J. Merku, Fatti di luglio, Zalliv 1970-1978; L. Ricaldone, Diario di un caro nemico, Gor. 1992 in tam navedena liter.

B. Mar.

MOKRIN-PAUER Vida, pesnica, publicistka, urednica, r. 22. jan. 1961 v Šempetru pri Gor. Oče Alojz je bil po poklicu socialni delavec (r.1932), mati Vera Kristan je bila učiteljica razrednega pouka. Po maturi na gimn. v Novi Gor. (1979) je (1984) diplomirala iz primerjalne književnosti in liter. teorije na Filoz. fak. v Lj. ter se zaposlila kot bibliotekarka v Goriški knjižnici Franceta Bevka (1984-89). Od tedaj se kot svobodna umetnica - literatka preživlja s pisanjem, od 1992 je liter. ured. Primor. srečanj. Kot bibliotekarka je pripravila več knjižniških razstav, kot pesnica je sodelovala na vrsti liter. večerov (Nova Gor., Lj., Koper, Tolmin, Dobrovo, Sežana, Murska Sobota, Štatenberg, Polzevo, Domžale, Platac pri Cedadu, Prem itd.), večkrat predstavljena v radijskih in TV programih različnih postaj. V različnih revijah (Prim. srečanja, Dialogi, Literatura), časopisih (PrimN, Oko), na Radiu Koper in Slovenija je do 1995 objavila približno 70 recenzij liter. del. Poezijo je pričela objavljati že v gimn. letih, ko je na srečanju Mladih jsl. pesnikov v Kikindi prejela priznanje. Od tedaj se pojavljajo njene pesmi tudi v revijah, najprej v Primorskih srečanjih (1978-), nato pa tudi v Mladini (1978,1979), Torišču (1979, 1981), NRazgl (1980, 1983), Mi mladi (1983), Kurirčku (1989-91), Novi govorici (1984), Novi reviji (1986, 1988, 1991, 1993), Dialogih (1987, 1993), Literaturi (1991, 1994), Separatio (1991), Sodobnosti (1992), Mentorju (1992), Kekcu (1992-), Jadranskem koledarju (1994), pa tudi po Radiu študent in Radiu Slovenija. Desetletje po prvi objavi je dozorela njena prva pesniška zbirka *Mik* (Lj., Mladinska knjiga 1988, komentiral Aleš Berger) z značilnim podnaslovom »Poezija med zgodbo in sliko«. Naslednje pesniška zbirka *Jezik v ušesu* (Lj. Založništvo slov. knjige 1991, ilustr. Zvonko Čop) je namenjena otrokom, kot tudi radijska igra *Kozlarija* (Radio Sja 1993). Zelo pohvalne kritike dosežeta tudi njeni zbirki: *Pasti v slasti* (Radovljica, Didakta 1992, ilustr. Almira Bremec, komen. Vita Žerjal-Pavlin) ter *Narcisa v vodi* (Lj., Lumi 1992). V zadnjem času objavlja tudi kratko prozo (Srce in oko 1992, Sodobnost 1994), a zaenkrat ostaja predvsem pesnica. M. »je kot občutljiva in intelektualno močna ustvarjalka jezikovno bogate in radožive, a tudi ironične, elegične in celo absurdne poezije. Tako je samo-svoje nastopila v pesniški generaciji osemdesetih, ki ji sicer ni tuje povezovanje erotike in bivanjske problematike, različno lirizirana narativna struktura in postmodernistična zavest o po-

sameznikovi prežetosti s preteklo in sodobno kulturo. Svojo sprepleteno, a nezgrehljivo žensko vsebino oziroma umeščenost izpisuje v ljubezenski zvezi, družini in domu. Pesmi so variante analize te zavesti in izpostavljajo pomen erotike, a tudi drugih komunikacij. Zbirka je pravi slovar poimenovanj erotike od elitno metaforičnih do plebejskih, njeni pomeni so mnogovrstni: je izraz razpetosti, samospoznavanja ter (dez)iluzije, da je mogoče ljubezen doživeti in opisati (samo) kot božansko. Ljubimca sta valobrana osebne in družbene problematike, pritiskov vsakodnevnega življenja, tudi bivanjske praznine, zavesti smrti. Razmerje eros-tanatos je predstavljeno groteskno, trpko ironično in realistično. Protisloven je tudi odnos do poezije, o kateri govori kot o obrtni racionalnosti, naveličanosti, še veliko bolj pa o zaverovanosti vanjo, čudežnosti. Zaveda se protislovja življenje-poezija, vendar je poezija edini verodostojen spomin na pisano ljubezensko polnost» (Vita Žerjal - Pavlin). V novejših pesmih se postopoma premika od razčlenjevanja odnosov moški-ženska-poezija k obdelavi večplastne pesniške ujetosti v malomestnem patriarhalnem okolju in v emocionalno ter moralno kriznem času. Ustvarja izrazito, netipično (žensko) poezijo, ki jo pojmuje kot izraz, ljubezen in usodnost.

Prim.: Osební podatki; dokumentacija Goriške knjižnice F. Bevka; intervju: Neva Železnik: Ko besede šelestijo, pesem rodijo, Otroci in družina 1994, št. 3. Recenzije: Delo 18. avg. 1988, št. 191, Književni listi (Peter Kolšek); PrimN 11. okt. 1988, št. 78 (Jožek Štucin); Literatura 1988, št. 7 (Vita Žerjal); PrimSreč 1989, št. 91/92 (Marija Mercina); Sdb 1989, št. 1 (Igor Gedrih); Dial 1989, št. 3/4 (Jožek Štucin); NRazgl 1989, št. 19 (Vid Snoj); Delo 12. sept. 1991, Književni listi (Vita Žerjal-Pavlin); PrimSreč 1991, št. 128/129 (Jožek Štucin); PrimN 10. jan. 1992, št. 2 (Tatjana Gregorič); Delo 26. mar. 1992, Književni listi (Denis Poniž); PrimSreč 1992, št. 131 (Marija Mercina); Delo 7. jan. 1993, Književni listi (Denis Poniž); Mladina 1993, št. 17 (Mihael Bregant); Literatura 1993, št. 28 (Vita Žerjal Pavlin); PrimSreč 1992, št. 141-142 (Marija Mercina) in št. 143-144 (Jožek Štucin); Republika 19. jan. 1993 (Tea Štoka); Revija 2000, št. 69-70 (Rade Krstič).

Jan

MORATO Nada, roj. **RAVBAR**, predmetna učiteljica zemlj. in zgod., zbirateljica domoznanskega blaga, r. 11. nov. 1927 v Dolu pri Vogljah (pod Repentabrom), živi v Kortah (Izola). Oče Ivan, gostilničar, trgovec in kmet, mati Marija Bizjak, kuharica. V rodbini so se vedno tudi šolali, in sicer za vzgojiteljske poklice (duhovnik, učitelj, prof.).

Osn. š. je obiskovala na Repentabru, nato gospodinjstvo v Tomaju. Med vojno je poučevala kot pomožna učiteljica na osn. š. Repentabor. Po vojni je šla na tolminsko učiteljsko in zaradi potrebe po učiteljih morala predčasno v službo. Maturirala je 1949. Poučevala na Pivškem, se vpisala na Višjo pedagog. š. v Lj., 1955 diplomirala iz zemlj. in zgod. Poučevala je v višjih razredih osnov. šol v Dekanih, 25 let pa v Kortah in v Izoli. Za š. rabo je sestavila *Zgodovino Izole in Priročnik za ekskurzije*. Sodelovala je pri I. delu Krajevnega leksikona Sje (1968). Objave v reviji PrimSreč. (1987, 1988) ter v zborniku Annales (1991, 1992). Članica ured. odb. Slovenske istrske vasi in Kraske vasi. V tem okviru je pripravila knjižico *Korte* (1989) in *Svet ob meji - Repentabor* (1993), v okviru Analov pa samostojno publikacijo *Ravnikova dediščina v Kortah* (1994).

Prim.: Osební podatki.

Darovec

MOREL Rafael, duhovnik, r. 2. sept. 1893 na Mali Pristavi v župniji Šmihel pri Pivki (Sempeter na Krasu). Oče Anton, mati pa Jožefa Kaluža. Osn. š. v Šmihelu, gimn. v škofijah zavodih v Št. Vidu nad Lj., bogoslovje v Lj. V mašnika je bil posvečen 8. jun. 1917. Umrl je na Mirenskem Gradu 4. sept. 1983, pokopan je v Zagorju pri Pivki. - Po bogoslovju je bil poslan za kaplana v Poljane nad Škofjo Loko, kjer je ostal malo več kot eno leto. V jan. 1920 je bil premeščen v Šmarje pri Grosupljem. Sept. 1921 je prišel v It. v tržaško koprsko škofijo. Tu je bil nastavljen za kaplana v Ilirski Bistrici. Po smrti župnika dr. Kržišnika je nekaj časa vodil župnijo. 4. jul. 1926 je dobil dekret za vikarja župnije Zagorje, 1929 je postal župnij. uprav., 1948 pa župnik. (Zagorje je prešlo pod reško škofijo, ki je bila ustanovljena 25. apr. 1925 in jo je od 1933 vodil škof Anton Santin). Od Zagorja se je M. poslovil 25. avg. 1967, ko je odšel v domačo župnijo Šmihel, ki jo je opravljal devet let. 1976 je prepustil župnijo nasledniku in ostal kot upokojenec pri njem. 1980 se je preselil v Knežak in nekaj mesecev pred smrtjo na Mirenski Grad, kjer je ostal do smrti. - It. oblast ga je skupaj s slov. duhovniki ob meji v začetku vojne proti Jsli (od 31. marca do 26. apr. 1941) konfinirala v Verono. Ko je škof Anton Santin prišel na Reko, je z okrožnico 1. jun. 1934 v soglasju z rimsko Kongregacijo za obrede prepovedal rabo slovenščine pri nekaterih bogoslužnih opravilih (kot npr. pri evharističnih pobožnostih, procesijah, podeljevanju zakramentov, pogrebih...), češ da je raba slov. jezika proti

cerkvenim zakonom, ki predpisujejo za bogoslužje lat. jezik. Slov. duhovniki so se pritožili v Rimu in se niso držali škofovega odloka. Škof je zato 1. nov. 1936 določil, da je »suspendiran« (ne more maševati) tisti duhovnik, ki se tega ne drži. Odlok je veljal do 31. dec. 1938. - Ker je bil A. Santin imenovan za tržaško-kopskega škofa in je 3. sept. 1938 prišel v Trst, je nastalo nerešeno vprašanje: ali so bili slov. duhovniki res suspendirani? In če so bili suspendirani, so bili zato »iregularni«? Ali jih je kdo in kdaj rešil cerkvene kazni? - Dne 26. jun. 1935 je bila v Knežaku dekanjska konferenca in duhovniki so sklenili, da bodo konference še nadalje v slov. jeziku in tako tudi poročilo na škofijo. Poročilo, ki so ga poslali škofu, je podpisal Morel. Škof ni bil seveda zadovoljen in je M. suspendiral za 5 dni. Iz Trsta je Santin poslal Morelu lepo pismo za njegovo zlato mašo (1967). - Morel je bil zelo blagega in umirjenega značaja, izredno pobožen duhovnik, ki je veliko molil in zelo rad spovedoval. V težkih časih pod faš. oblastjo je moral marsikaj prestati, kakor mnogi drugi primor. duhovniki, vendar je odlično branil verske in narodne pravice svojih vernikov. Ljudje so ga imeli za strogega in gorečega duhovnika. Osebnost je bil zelo skromen. Za cerkev mu nobena stvar ni bila predobra ali predraga.

Prim.: SKATršt; žup. arhiva v Šmihelu in Zagorju; Družina, junij 1977; L. Čermelj, Il vescovo Antonio Santin e gli Sloveni e Croati delle diocesi di Fiume e Trieste Capodistria, Lj. 1953; Sporočila slov. škofij, str. 135.

Škerl

MOROVIČ Andrej, pisatelj, r. 23. avg. 1960 v Lj. Oče Štefan, inž. strojništva, mati Marjeta Klemenčič, predmetna učiteljica. Zgodnje otroštvo je preživel v novem Travniku in Novem mestu. Šolal se je v Kopru, kjer je obiskoval osn. š. in gimn., ki jo je končal 1979. Po gimn. je odšel za nekaj časa v Lj. Želel je študirati filmsko režijo, vendar niti v Lj., niti drugje ni imel sreče s sprejemnimi izpiti. Ko so vsi poskusi propadli, se je vpisal na primerjalno književnost Filoz. fak. v Lj., vendar je že po prvih predavanjih študij opustil in komaj dvajsetleten odšel v svet, kar je bila že od pubertete njegova vroča želja. Sedaj živi v glavnem v Berlinu. Nemirni in iščoči duh, ne nazadnje pa tudi okoliščine so ga gnali v številne dejavnosti. Ukvarjal se je s filmom, glasbo, fotografijo, videom, bil nekaj časa turistični vodič, prodajalec slik, prevajalec, natakator itd. Prvi daljši postanek na njegovih potovanjih so bile Benet-

ke (1979-80), kjer je pel v glasbeni skupini »Blau Reiter«. Potoval je po Evropi, Afriki, Mali Aziji, Ameriki in Avstraliji, kjer je napisal prvo kratko zgodbo *Priložnosti na ulici* (1985 - izšlo v samozaložbi s pomočjo Kulturne skupnosti Koper). Kratka avtobiografska knjižica je ena sama novela, ki fabulativno prinaša nekajmesečne peripetije mladega narkomana. »Je odlična in zahtevna literatura, izhajajoča iz izdelanega pogleda na socialno in eksistencialno okolje, ki ga opisuje. Novela je napisana v izdelanem slogu, bogati metaforiki in mnogokrat zahtevnih intelektualnih asociacijah, ki so za liter. prvenec zelo redke« (A. Zorn). Po preselitvi v Berlin (1986) je izdal drugo, tudi avtobiografsko delo *Prosti tek* (Lj., MK 1986). To so kratke zgodbe, med katerimi je *Priložnosti na ulici* spet objavljena poleg še dveh zgodb. Po daljšem bivanju v Veliki Britaniji, Španiji in ZDA se je vrnil v Berlin in izdal delo *Bomba la petrolija* (Lj., MK 1989). To je nagla, sunkovita, dinamična, dramatična proza. Besed in stavkov ne tehta, ampak jih bruha in sproti veže v izpoved o sebi, prijateljih, starših, narkomanih, policajih, zaporih, evropskih državah, umetnosti, filmu, glasbi, fotografiji... in še posebej pretresljivo o vojski. Kot v nekakšnem neomejenem potopisu se vse to razvija pred nami v zgodbo zreveltiranega mladostnika (V. Mokrin-Pauer). Sledita dve zbirki kratkih zgodb: *Padalci* (Lj., Aleph 1991) in *Potapljači* (Lj., CZ 1992) ter roman *Tekavec* (Lj., Sklad »Vladimir Slejko«, 1993). Vsa njegova dela so v glavnem avtobiografska. So bolj ali manj »realistično sanjski« potopisi zapuščanja sistemsko-moralistične klavstrofobičnosti rodne prostora in premikajoče prežemanje z bitjem in žitjem Zahoda (V. Mokrin-Pauer). Njegova proza je »predrzna, osupljiva, škandalозна, nora, kratko in malo sijajna proza« (A. Inkret). Objavlja tudi v revijah: *Problemi, Literatura, Naši Razgledi, Dialogi* itd. ter v nekaterih tujih, kot so: *Wespennest, Ling, Matrix, Uy Simposion* itd. Sodeloval je v antologiji *Mlada slovenačka proza* (Bgd 1990) in v antologiji *Modra svetloba* (Lj., 1990). Dobitnik je liter. nagrade »Zlata ptica« 1992 za knjigo *Potapljači*.

Prim.: NRazgl 19. jul. 1985; 24. okt. 1986; Dnevnik 24. okt. 1985; Delo 21. avg. 1986; 29. jan. 1987; Knjiga 1986, št. 10-11-12; Teleks 21. maja 1987; Quorum 1989, št. 5-6, str. 746-47; PrimSreč 1990, št. 103; Začasno bivališče - portreti mlade književne generacije 80-ih let (Lj. 1990); Le livre slovene 1990, št. 2; Slovenec 17. okt. 1991; PrimSreč

1992, št. 137; 1993, št. 150; Borba 20. febr. 1992; Literatura 1992, št. 16, str. 94-95; št. 17, str. 82-84; PrimN 4. avg. 1992; SlovN 27. avg. 1992; Srce in oko sept. 1992; Delo 10. sept., 5. in 21. nov. 1992; Literatura 1993, št. 28, str. 92-93; Kako pišejo (Lj. 1993, str. 161-70); SlovN 23. sept. 1993.

ViK

MOSCONI Antonio, politik, senator, r. 8. sept. 1866 v Vicenzi, u. 13. jul. 1955 v Rimu. Od 19. jul. do 8. dec. 1919 je bil izredni civilni komisar za mesto Trst, nato do 30. okt. 1922 generalni civilni komisar za JK. Od 9. jul. 1918 do 20. jul. 1932 je bil minister za finance v Mussolinijevi vladi. Oblastno funkcijo v JK je opravljal v neposredni podrejenosti predsedstvu ministrskega sveta prek Osrednjega urada za nove province. To svojo dejavnost je opisal v spominih. *I primi anni del governo italiano nella Venezia Giulia* (Bologna 1924), iz katerih so razvidna njegova stališča do ključnih vprašanj v zadnjem letu okupacijske uprave in prvih dveh letih po aneksiji. Dne 13. jul. 1920 so fašisti požgali slov. Narodni dom v Trstu, Mosconi tega ni preprečil, češ da je bil vzrok požiga v »neukrotljivi reakciji vsega tržaškega it. elementa na provokacije Slovencev, ki so postali... nasilni in predrzni« (Kacinova 317). Zato tudi ni preganjal požigalcev, ampak je slov. politikom naložil odgovornost (talci) za morebitno slov. vstajo. Vprašanje drugorodcev mu je bilo najvažnejše in najtežje, pravi sam, ravnal se je po načelu pravičnosti, toda »moči it. države, ki je slonela na etnični enotnosti, niso smele zasenčevati neznatne drugorodne manjšine... Požig Narodnega doma je bil sicer obžalovanja vreden, toda končni učinek... je dogodku odvzel pečat nasilnega dejanja... na eni strani so se... zdrave sile naroda zavedle svoje moči, so sovražne sile spoznale, da v Trstu plamen patriotstva še ni ugasnil« (Mosconi, n.d., 22-25). Do faš. je že ob njegovi ustanovitvi 1919 ugotavljal, da ima v JK isti cilj kot okupacijska oblast, da gre za dve vzporedni sili, ki bosta prej kot drugje v It. pripomogli k spremembi polit. položaja; imel ga je za edino silo, ki je sposobna upreti se boljševizmu, zato mu je sekundiral. Proti veliki stavki (sept. 1920), pri zatrtju Labinske republike in vstaje na Proštini (apr. 1921) so sodelovale vojaške, polic. in faš. sile. Kazenske ekspedicije (Marezige, maj 1921; Drežnica, jun. 1922) in teror proti slov. in hrv. ter delavskim ustanovam je civilna oblast dopuščala. M. je ocenjeval, da so se Slov. množično pridruževali socialist. revolucion. gibanju zgolj iz nacionalnih in protiit. nagibov

in so stranko potiskali na skrajne, komunistične pozicije. Med spopadi pri Sv. Jakobu v Trstu sept. 1920 - (barikada) je bilo med 500 aretiranimi delavci 2/3 slov. narodnosti, kot je sam poročal. Zavzemal se je za nepopustljivost It. pri reševanju jadranskega vprašanja, pri razmejanju z Jsl., da naj zahteva tudi Dalmacijo. Nasprotoval je obnovi dežel. avtonomije v JK iz privrženosti unificirani It., ker bi nekakšni »parlamentki« utegnili spodbujati slovan. separatistične težnje. V začetku kampanje za odstranitev gor. nadškofa F.B. Sedeja pa se je zavzel zanj in ocenil njegovo »izbiro rimske liturgije namesto slovanskega nacionalizma« kot zagotovilo, da bo zaviral slovan. iredentizem iz nasprotovanja pravoslavju. Konec okt. 1922 je bil generalni civilni komisariat ukinjen, med M-jevo poslovilno večerjo (27. okt. 1922) so faš. začeli pohod na Rim in v Trstu zasedali oblastne in upravne sedeže, ne da bi jih kdo oviral. M. je zamenjal prvi prefekt JK Francesco Crispo Moncada.

Prim.: Dizionario storico politico italiano, Firenze 1971, 873; M. Missori, Governi, alte cariche dello stato e prefetti del regno d'Italia, Roma 1973, pass.; E. Apih, Italia, pass.; Tiberio (Giuseppe Piemontese), Il fascismo a Trieste negli anni 1919-1923, Documenti e reminiscenze, Udine; A. Oberdorfer, Il socialismo del dopoguerra a Trieste, Firenze 1922; L. Cermelj, Slovenci, pass.; Kacinova, pass.; Kacinova 1921-28, pass.; M. Kacin-Wohinz, Revolucionarno gibanje v Julijski krajini v letih 1920 in 1921. V: Labinska republika 1921, Rijeka 1972, 223-48; M. Kacin-Wohinz, Sedej v dokumentih it. oblasti, Sedejev simpozij v Rimu, Celje 1988, 242-64; Ester Capuzzo, Dal nesso asburgico alla sovranità italiana, Milano 1992, pass.; Ista, Il parlamento italiano 1861-1988. XII/2, 501-02.

M.K.-W.

MOZETICH (MOZETIČ) Marjan, skladatelj, prof. kompozicije, r. 7. jan. 1948 v Gor. Oče Alfonz, tehnik, mati Mila Makuc, gospodinja. Živi na Hove Island (Kanada) in poučuje kompozicijo na Queen's University v Kingstonu (Ontario). 1953 se je družina izselila v Kanado. Pri devetih letih je M. začel s študijem klavirja in glasb. teorije pri prof. Reginaldu Bedfordu v Hamiltonu. 1971 je diplomiral iz klavirja, na U v Torontu pa diplomiral 1972. 1973-75 se je kot štipendist izpopolnjeval v Rimu in v Sieni. 1976-78 je bil umetniški vodja Arraymusic, skupine za sodobno glasbo v Torontu. Prejel je številna priznanja in nagrade, med temi 1976 2. nagrado na natečaju Gaudeamus International Composers Competition na Nizozemskem za skladbo za pihalni

kvintet *It's in the Air*, 1977 1. nagrado na natečaju CAPAC v Kanadi za delo *Nocturne* za godalni orkester. Njegova skladba *Disturbances* je zastopala Kanado na mednar. natečaju v Parizu 1979. Najbolj uspešna dela, s katerimi se je uveljavil v mednar. glasb. krogi, so tudi: *Fantasia*, *El Dorado*, *Procession*, *Dance of the Blind*.

Prim.: Podatki sorodnikov iz Nove Gor.; M. Mozetich, Baroque Diversion, a Jaymar Publication, Canada.

Češč.

MOZETIČ (MOSETTIG, MOSETIG) Andrej (Andreas, Andrija), zdravnik, r. 25. sept. 1773 v Renčah pri Gor., u. 30. mar. 1857 v Gor. (in Arce, št. 490). Obiskoval je gor. gimn., nato se je vpisal (verjetno 1793 - iz kat. Medic. fak. na Dunaju je razvidno, da je bil 1795 v 3. letniku) na Medic. fak. dunajske U, kjer je 7. dec. 1797 promoviral za dr. medic. Verjetno je takoj po študiju deloval na Madžarskem. Ni znano, kdaj je M. začel delati v Dalmaciji (bil je pokraj. protomedicus), dobro pa je poznal tamkajšnje razmere, saj je z referatom 4. febr. 1818 zahteval, naj v Zadru ustanovijo babiško šolo. Že 26. avg. 1817 je guverner Dalmacije baron Tomašić izdal odredbo, da morajo zdravniki, ki delujejo v Dalmaciji, imeti avstr. diplomo in dokazati, da so vešč v porodništvu in živinozdravništvu. Iz tega lahko sklepamo, da je M. izpolnjeval vse te pogoje. Cesar Franc I. je 31. okt. 1820 podpisal odločbo o ustanovitvi babiške š. v Zadru. Tomašić in M., ki je medtem postal tudi stalni cesarsko-kraljevi vladni svetnik, sta 9. jan. 1821 izdala razpis natečaja za prvega prof. novoustanovljene babiške š. (kandidati naj bi bili dr. medicine in kirurgije, vešč v porodništvu in naj bi obvladali hrv. in it. jezik). Prvi ravn. in prof. te š. je postal M.; sestavil je tudi tekst za diplomu, ki so jo učenke prejele po opravljenem izpitu. L. 1827 pa M-evo ime izgine. Na šoli mu nasledita Hrvat Josip Drčić, za tem pa spet Slovenec Franjo Weber (že drugi pomembni slov. zdravnik 1. pol. 19. stol. v Dalmaciji). L. 1836 je bil M. s cesarskim odlokom z dne 29. apr. premeščen kot protomedicus in dvorni svetnik za Moravsko in Šlezijo in deloval v Brnu (1845 je bil še tam). Med 1846-50 je stopil v pokoj in se preselil v Gor. (v Kol. kmetijske družbe za l. 1850 omenjen kot upokojenec med člani z bivališčem v Gor.). Okrog 1836 se je poročil (verjetno v Brnu) z neko Vilhelmino, po rodu Madžarko (u. v Gor. 10. nov. 1856), in imel z njo 7 otrok (gl. Claricini!). - M. je bil od 1817 član C.kr. kmetijskega društva v Gor. in bil odlikovan z ve-

liko zlato medaljo za uvedbo in razširitev cepljenja proti črnim kozam na Madžarskem. M. ima glavne zasluge za ustanovitev babiške šole v Zadru. »Bil je velik človek in zdravnik, ki ga ne smemo pozabiti niti sedanje niti bodoče generacije« (M. Škarica).

Prim.: NadškAGor (LibDef. gor. stolnice 1853-72) mapa 24/G; Arhiv dunajske U (tudi za rojstni datum); Catalogus Medicinæ Doctorum, Med. 9.5, 1752-1821, 108; Acta Facultatis Medicæ, Med. 1.13, 1776-1802) (podatke na prošnjo posredoval dr. K. Mühlberger); Quod felix faustumque sit nomina iuvenum in gymnasio goriensis scholarum piarum humanioribus litteris studentium ex ordine classium in quas anno scholastico elapso referri meruerunt 1787, 1788 (1. in 2. zv.) (neošt. str.); Calendario per l'anno comune 1842 pubblicato dall'Imp. Reg. Società Agraria di Gorizia (neošt. str.); isto za l. 1845 (str. 33), 1849 (str. 42) in 1850 (str. 60); Claricini 387; M. Škarica, Andrija Mosetig in babiška šola v Zadru, ZstV 1958, 462-63 (z lit.!). B. Gregorig, Lineamenti di storia medica goriziana, Acta medicæ historiae patavina XI, a.ac. 1964-65, 72.

V-č

MOZETIČ Dean, dipl. inž. in mag. fizike, r. 7. jul. 1966 v Kopru, sedaj živi v ZDA. Oče Ferdinand Čič-Mozetič, dipl. ekonomist, mati Silvija Mozetič, časnikarka (gl. čl.). Osn. š. in gimn. je obiskoval v Kopru. V osn. š. je dvakrat preskočil razred. Vsakozi je bil odličnjak in zato oproščen mature. 1989 je diplomiral na U v Lj. na FNT - fizikalno matem. smer. (Vmes je 1987/88 in 1988/89 študiral tudi kemijo). Po diplomi je odšel v ZDA na podiplomski študij na privatno U John Hopkins University v Baltimoru - Maryland. 1991 je magistriral in dobil naziv Masters of Arts. Sedaj tam pripravlja doktorat. - Že v osn. š. in nato v sred. ga je zanimala fizika, računalništvo, matem. in kemija. S tem v zvezi se je udeleževal republ. in zveznih tekmovanj. V letih 1981, 1982, 1983 je zasedel prvo mesto na republ. tekmovanjih iz fizike. V teh letih je bil tudi zvezni prvak. 1981 je bil republ. prvak iz računalništva, 1983 pa tudi republ. prvak iz matem. V letih 1981-83 je kot edini Slov. zastopal Jslo na mednar. fizikalnih olimpiadah (Bolgarija, ZRN, Romunija). Štiri leta (1984-87) je bil tudi prvak jsl. univerz iz znanja fizike. 1981 se je udeležil XII. mednar. fizikalne olimpiade v Bolgariji (Varna) in prejel tretjo nagrado in nagrado najmlajšega udeleženca olimpiade. 1982 je sodeloval na XIII. mednar. fizikalni olimpiadi v ZRN (Malente). Prejel je II. nagrado, srebrno medaljo, nagrado za najbolj iz-

virno rešitev nalog in nagrado najmlajšemu udeležencu. 1983 se je udeležil tudi XIV. olimpiade v Romuniji (Bukarešta) in prejel diplomu. Bil je prvi v takratni Jsli, ki je na fizikalnih olimpiadah dosegal največje uspehe. Tuji časopisi so veliko pisali o mladem tekmovalcu, ki tekmuje z »vrstniki«, ki so do sedem let starejši od njega. Bil je aktiven tudi kasneje kot študent. Na U. v Lj. je bil član fakultetnega sveta in član odbora za študijska vprašanja.

Prim.: PrimN 12. okt. in 23. okt. 1981; Delo 3. jun. 1982; Teleks 10. jun. 1982; Vjesnik 18. jun. 1982; Delo 1. jul. 1982; PrimN 6. jul. 1982; Politika 8. jul. 1982; PrimN 9. jul. 1982; Lj. dnevnik 29. jul. 1982; PrimN 13., 18. in 24. maja 1983; Delo 6. jul. 1983; Mladi fizičar 1981, 1982, 1983.

ViK

MOZETIČ Karmen, red. ime s. Tadeja, šolska sestra, misijonarka, r. v Biljah pri Gorici 4. apr. 1949. Oče Alojz, kmet, mati Alojzija Černic. Osn. š. obiskovala v Biljah, niž. sred. v Mirnu, sred. medicinsko v Zemunu v Srbiji, letnik teol. v visokošol. inštitutu Regina mundi v Rimu. Kot mladostnica delala v tovarni otroške obutve v Mirnu. Z 19. letom vstopila v red. družbo Šolskih sester sv. Frančiška s tiho željo, da bi odšla v misijone. A do uresničenja te želje je morala skozi razne etape, ki so ji odlično služile za pripravo na misijonsko delo: noviciat v Repnjah, vodstvo gospodinjskih tečajev za dekleta, medicinska šola, katehistinja v Dobropolju, Vodica in Ajdovščini. L. 1990 odšla v Paragvaj na obširen Misijon Šol. sester v San Leonardu v paragvajski pampi, sev. zah. od prestolnice Assuncion. Vodi zdrav. ambulantno, na skrbi ima osn. zdravljenje ljudi in vzgojno zdrav. preventivo, na misij. sred. šoli poučuje verouk, osnove medicine, matematiko. V odsotnosti soc. in drž. ustanov je misijon šol. sester edina opora za indijansko pleme Nivacle, kateremu se s. Tadeja vsestransko posveča.

Prim.: Krstna knjiga žp. Bilje; Letopis Cerkve na Slov. Lj. 1991, str. 446; Mladika, Trst, št. 3, 1993, 69-74 (Interv. Zore Tavčar).

Smč

MOZETIČ Miroslav, pravnik, družbeni delavec, r. 7. febr. 1950 v Taboru pri Dornberku, živi v Medvodah (Vaše 5 d). Oče Leopold, delavec, mati Alojzija Cotič, gospodinja. Osn. š. je obiskoval v Dornberku (1957-64). Sred. versko š. v Vipavi (1964-68), kjer je tudi maturiral 1968. Po enoletnem študiju na Teol. fak. v Lj. (1968-69) je bil vpoklican k vojakom (1969-1970, Strumica v Make-

doniji), nato je nadaljeval študij teol. (1970-71). Od 1971 do 1975 je študiral pravo na Pravni fak. v Lj., kjer je 1975 diplomiral s področja lastninskega prava (dedovanje kmetij). 1974 se je poročil z Ido Stanonik, s katero imata štiri otroke. Med študijem je bil vključen v katoliška študentska občestva, pozneje pa v zakonska občestva. - Pripravniško službo je opravil v Tekstini (Ajdovščina, 1974-75), pravosodni izpit pa 1979. Zaposlen v pravnih službah: v Donitu (Medvode, 1976-80), Meblu (Nova Gor. 1980-85) ter Metalki (Lj. 1986-92). Član Slov. krščanskih demokratov (SKD) od dec. 1989; sodeloval je pri ustanavljanju področnih odborov. Opravljal je službo preds. občin. odbora SKD Lj.-Šiška, na prvih svobodnih volitvah (1990) izvoljen v Skupščino mesta Lj.; preds. mestnega odbora SKD ter član gospodar. in pravne komisije v republ. stranki SKD. Na volitvah dec. 1992 je bil izvoljen v drž. zbor, nato za podpreds. istega zbora (skupaj z dr. Kreftom in Toplerjem). Član je delegacije v parlamentarni skupščini Sveta Evrope v Strassburgu, član odbora za znanost in sodelovanje pri Evropski demokratični uniji (EDU) pri krščanskih demokratih.

Prim.: Osebni podatki (1993).

R.V.

MOZETIČ Silvija, časnikarka, r. 19. dec. 1934 v Renčah, živi v Kopru. Oče Ludvik, gradbenik, mati Olga Nemec, gospodinja. Gimn. je obiskovala v Gor., Šempetru in Novi Gor., sred. polit. š. v Kopru, ob delu se je izpopolnjevala na Modnem inštitutu v Turinu. S časnikarstvom je začela 1955 na Radiu Koper v ured. slov. programa. V 60-ih in 70-ih letih se je ukvarjala tudi z modnim časnikarstvom in sodelovala pri Slov. poročevalcu, Večer, Lj. dnevniku, PDK in PrimN. Na Radiu Koper je urejala modno rubriko v slov. in it. programu. 1984 je, prva v Sji in tudi v takratni Jsli, vnesla računalništvo v radij. oddaje. Nad 30 let ureja na Radiu oddajo za mlade. - Vedno pa je tudi aktivno sodelovala v javnem življenju in na družbeno-polit. področju. Opravljala je različne funkcije od občine do republike in zveze. 8 let je bila delegatka v občinski in obalni skupščini, dva mandata delegatka v Zboru združene-ga dela v Republ. skupščini Sje, v letih 1978-82 pa tudi vodja skupine delegatov šestih južno-primor. občin v Republ. skupščini. Za svoje uspešno delovanje na področju dela z mladimi in za družbeno delo je prejela več priznanj: Red dela s srebrnimi žarki, Priznanje s plaketo Skupščine občine Koper, Zlati znak Zveze prijateljev mla-

dine Sje ter številna druga. Za zasluge pri razvoju RTV Sje pa: Srebrno plaketo RTV Sje, Zlato in srebrno plaketo Radia Koper ter Srebrno plaketo Zveze novinarjev za razvoj novinarstva.

Prim: Priznanja in nagrade »15. maj« občine Koper, Koper 1982; PrimN 14. maja 1982 s sl.; Kdo je kdo za Slovence, Lj. 1991.

ViK

MOŽINA Livij, slikar, r. 6. nov. 1941 v Škedenju pri Trstu. Oče Franc, delavec, mati Marija Komar, gospodinja. Osn. š. v Škedenju, Niž. sred. š. (zdaj I. Cankarja) pri Sv. Jakobu, učiteljske A.M. Slomška v Trstu (matura 1958). Po maturi se je posvetil slikarstvu, ki ga je gojil že v šolskih letih na učiteljskišči, kjer je bil njegov učitelj risanja umetnik Avgust Černigoj. Čeprav je Černigoj prepuščal dijakom popolno svobodo pri izbiranju motivov in pri podajanju, M. ni šel v skrajnosti. Javno se je oglasil v dijaških Literarnih vajah. Dokazujejo nadarjenost, spretnost, smisel za opazovanje in humor, spretnost v risanju in opazovanju najmanjših podrobnosti v neposredni okolici in v naravi, pa tudi ljubezen do kraške narave in življenja v njej. Nekatere slike so tako žive in naravne, kakor da bi bile posnete s fotoografskim aparatom, v več pa imajo duševno razpoloženje in odsev notranjega življenja. Študiral je in ustvarjal in se razvil v značilnega tržaškega slikarja, ki uživa vsesplošno priznanje. L. 1971 se mu je odprla pot v svet. Tega leta je priredil v Trstu kar štiri razstave: prvo v škedenjskem društvu Ivan Grbec, drugo v Tržaški knjigarni, tretjo v Gal. Alabarda in četrto v Gal. Tergeste. S temi razstavami je stopil v svet umetnosti in odprla so se mu vrata v galerije in med ljudi. 1973 je priredil tri razstave, vse v Trstu: Občin. gal., dvorana moder. umetnosti Russo in Kraška gal. v Velikem Repnu. Sledile so razstave: Milan 1975, 1977, 1980, 1982, 1994; Bologna 1979, Sattendorf v Avstr. 1977 in v Trstu 1976, 1985, 1986, 1989, 1993. Slike so izdelane do podrobnosti, barve so žive in sveže.

Prim: C. Milic, MessV 20. marca 1985; G. Montenero, Picc. 3. febr. 1986; Cl. Martelli, deplian 1989; Elis. Luca, deplian 1993; Cl. M. Martelli, Artisti di Trieste, dell'Isontino, dell'Istria e della Dalmazia, APC - Trieste 1985, 169-70 z dvema sl.

Jem.

MRAK Boris, časnikar, publicist in politični delavec, r. 25. nov. 1916 v Trstu, živi v Kopru. Oče Alojz, urednik Edinosti v Trstu, mati Antonija

Dekleva, trgovska upravница. V Trstu je obiskoval prvi razr. slov. osn. š. v Rojanu, ostale razr. na it. osn. š. v ul. R. Manna, nato še dve leti trgovskega zavoda »Da Vinci«. V letih 1936-37 se je vključil v organizirano polit. delovanje v delavskem gibanju in postal član KPI. V povezavi s Paolom Morganom, sekretarjem KPI za Trst in Istro, je delal pri organiziranju in povezovanju partij. celic predvsem v tovarnah, v organizaciji Rdečega križa in med poklicnimi gasilci. Zaradi tega je bil aretiran 1937, zaprt 3 mesece v Coroneu in nato kot jsl. državljani za trajno izgnan iz It. Odšel je v Zagreb k sorodnikom, privatno nadaljeval študije predvsem marksističnih ved in obenem aktivno delal v mladinski sekciji društva primor. in istr. emigrantov Istra. 1938 je skušal z rednim jsl. potnim listom priti preko Avstrije, Češkoslovaške in Nemčije v Pariz, kamor je nameraval ilegalno, ker mu Francija ni izdala vstopnega vizuma, da bi nato preko Pariza odšel v Španijo v mednar. brigade. Ker mu to ni uspelo, se je vrnil v Zagreb, se znova povezal z mladinsko organizacijo društva Istra in iskal zaposlitev kot delavec, ker bi drugače ne mogel dobiti. Ob razpadu Jsle 1941 se je vključil v Protiimperialistično fronto in kmalu nato v zgb. slov. organizacijo OF in istočasno študiral. Nov. 1941 so ga ustaške nadzorne oblasti aretirale in obsodile na 2 leti zapora. Nekaj mesecev je preživel v zgb. zaporih na Savski cesti, spomladi 1942 je bil poslan v zloglasno ustaško taborišče Jasenovac in od tam po enem mesecu v taborišče v Staro Gradiško. Za Božič 1943 je bil izpuščen kot »rimokatolik«, se vrnil v Zagreb in tam v vrstah KPJ in OF ilegalno delal do avg. 1944, ko je odšel v partizane na Kalnik (Moslavino) na območje vojaškega okrožja 10. zgb. korpusa NOVJ in postal oficir za mobilizacijo. Dec. 1944 je bil na Kalniku ranjen, se zdravil v partiz. bolnišnicah v Moslavini in bil po evakuaciji bolnišnic zaradi bližajoče se »sremske fronte« po osvoboditvi Beograda premeščen v partiz. bolnišnico na območje Papuka v Slavoniji in od tam s sovjetskim letalom prepeljan v bolnišnico v Beograd. Takrat je bil kot rekonvalescent in invalid odpuščen iz vojske, se iz Beograda s posebno propustnico ministra za Hrvaško v Bakaričevi vladi vrnil v Zagreb prav na dan osvoboditve mesta, od tam pa s priporočilom zgb. organizacije OF prišel preko Lj. 13. jun. 1945 na polit. delo v Trst. Tu je bil dodeljen kadrovskemu odseku KP Jul. krajine kot član mestnega komiteja in vmes dokončal srednješol. študije. 1946 je bil pet mesecev predavatelj na

partij. š. v Opatiji. 1947 je bil nekaj mesecev zaprt v Trstu zaradi polit. delovanja, nato pa nekaj časa zaposlen pri Vojaški upravi Jsl. armade (VUJA) v Kopru in se mar. 1948 ponovno vrnil v Trst in bil na prvem kongresu KP STO imenovan za sekretarja mestnega komiteja KP STO. Ob resoluciji Informbiroja se je opredelil proti Vidalijeve stalinistični liniji in ostal še naprej član CK KP STO na protinformbirojevski liniji vse do razpusta. 1950 se je pridružil na novo ustanovljeni Neodvisni socialistični zvezi (USI) Cucchija in Magnanija in bil član vsedržavnega sveta stranke v Rimu. Bil je tudi v vodstvu in nekaj časa sekretar Slov. it. antifaš. unije. Že od prvega povratka v Trst 1945 se je ukvarjal s časnikarstvom pri it. listih kot ured. mesečnika »Il comunista« (1949) in pisal članke in razprave polit. ideol. vsebine pod psevdonimom »Bordon«, bil je komentator pri tedniku »Il Progresso«, pisal je tudi v »Il Corriere di Trieste«, v PDK in razne revije, članke skoraj izključno polit.-ideol., teoretične in polemične vsebine. 1962 je iz Trsta odšel v Lj., 1966 dokončal študije na Visoki šoli za novinarstvo in polit. vede z diplomom na temo *Intelektualci in družba* in delal kot strok. sodelavec za stike s tujino pri Zvezi sindikatov Sje. Konec 1966 se je preselil v Koper in se vrnil v časnikarski poklic kot komentator in ured. programa v it. na Radiu Koper. Deloval je tudi kot predavatelj zgod. filoz. na slov. in it. gimn. v Kopru do upokojitve 1975. Med drugim je bil preds. komisije za gojitev tradicij NOB pri Obalnoкраškem odb. Zveze združenj borcev. Ima status borca NOB iz leta 1941, nosilec je Reda bratstva in enotnosti z zlatim vencem, Reda bratstva in enotnosti druge in tretje stopnje in Reda za hrabrost.

Prim.: Osebna izjava piscu j.k. mar. 1944; (j.k.) Jože Koren, Boris Mrak 70-letnik, PDK 25. nov. 1986 s sl.; arhiv OZE pri NŠK v Trstu; arhiv SZDL v Lj.; članki v tržaških it. in slov. povojnih listih in revijah.

Koren

MRŠNIK Pavel, duhovnik, r. 27. jun. 1916 na Premu, pogreb je bil 16. jun. 1994 v Ilir. Bistrici. Študiral je na Reki in v Benetkah, v duhovnika je bil posvečen 20. dec. 1941 na Reki. Dušno pastirsko službo je opravljal v Opatiji, Lovranu, v Ilir. Bistrici, kar 30 let pa je bil župnik v Klani. Pred 14 leti je stopil zaradi bolezni v pokoj in se nastanil pri sorodnikih na Mali Bukovici, župnija Ilir. Bistrica. Ti so do smrti lepo skrbeli zanj. M. je na vseh službenih mestih lepo skrbel za vernike in za cerkvene prostore. - Pogrebni obred

je vodil v Ilir. Bistrici koprski škof Metod Pirih. Od rajnega so se poslovili nadškof. kancler z Reke, predstavnik župnije Klane, pel pa je tamkajšnji župn. zbor.

Prim.: L. Furlan, Duhovnik P. Mršnik, Družina 1994, št. 27; Cerkev na Slov., Lj. 1971, 294.

Ured.

MULITSCH Emilio, javni delavec, r. 25. jul. 1891 v Gor., u. 4. jul. 1964 prav tam. Oče industrijec Giuseppe, mati Elisa Seppenhofer. M-ev ded Carlo je zasnoval železarska obrata v Štandrežu in Batujah (Mulčev mlin). Osn. š. in realko (začel jo je obiskovati 1902) je obiskoval v Gor., kjer se je v dijaških letih vključil v skupino mladih mazzinijancev in sodeloval pri njih glasilo *La Libertà*. Univ. študije je opravljal na Dunaju in v Firencah, diplomsko nalogo je opravil na Dunaju jan. 1915. V času, ko je It. vstopila v vojno, je bil v Firencah, postal je it. vojak in odšel na fronto. L. 1916, potem ko so It. zasedli Gor., je skrbel za ohranjanje kulturne dediščine (knjižnice). Vrnil se je na fronto in ob koncu vojne (nov. 1918) prevzel skrb za organizacijo šolstva na Gor. Pri tem opravilu, kjer je zagovarjal tolerantnost do slov. šolstva, je prišel v nesoglasja z vladno politiko in se odpovedal funkciji šol. referenta še pred koncem šol. leta 1919-1920. Apr. 1920 je postal član PSI in nato v začetku 1921 član KPI (sodelavec goriško-videmskega tednika *Spartaco*) in deloval zlasti v združnem gibanju. Po nastopu faš. se je umaknil iz javnega polit. življenja. Povedal se je družinskemu podjetju, tovarni kmečkega orodja v Batujah. Med drugo svet. vojno je kot zastopnik KPI sodeloval pri gor. CLN in v taki vlogi pri navezovanju stikov s predstavniki slov. NOB (sestanek v Zavinem 30. jul. 1944, v Kromberku 10. avg. 1944). V dneh ob koncu vojne, ko so bile v gor. CLN razprave o bodoči razmejitvi med It. in Jsl., ni soglašal z aneksijskimi zahtevami slov. strani. Kasneje je sodeloval pri UAIS (SIAU) in pisal članke za glasilo *Fronte Unico*. Tudi po vrnitvi it. drž. obl. na Gor. je deloval v KPI (dopisnik dnevnika *Unità*). S članki je sodeloval pri reviji *StudGor*. M. je bil tudi med organizatorji gor. CAI (spominska plošča na planinski koči na Nevejskem sedlu, tu v bližini se je med prvo svet. vojno boril in bil ranjen).

Prim.: Anagrafski urad občine Gor.; Picc. 6. jul. 1964; B. Marin, *StudGor* 60/1984, 7-11; A. Agnelli, *StudGor* 60/1984, 13-19; G. Mellinato, *Annali di storia Isontini* 5/1982, 37-67; S. Plahuta, *Prim-Sreč* 1987, 67-68, str. 9-14.

B. Mar.

MUNIH Franc, krajevni zgodovinar in šolnik, r. 29. sept. 1914 v Volčah pri Tolminu, živi v Ilir. Bistrici. Oče Jakob, orožniški podoficir, mati Katarina Gerbec, gospodinja. V letih 1929-34 je končal v Lj. učiteljskišče, med 1939-41 v Zagrebu Višjo pedagog. šolo. Kot učitelj je služboval v Rogatcu 1936-39; 1945 je bil predmetni učitelj na Jesenicah. V letih 1946-57 rav. nižje gimn. v Ilir. Bistrici, 1958-63 pedagog. svetovalec v Kopru, 1963-80 rav. osn. š. v Ilir. Bistrici. - V šol. praksi je 1959 uvedel v 1. razr. osn. šole v Ilir. Bistrici pouk začetnega branja in pisanja po globalni metodi (narrativna metoda). Še pred. uvedbo pouka nove matem. je uvedel elemente nove metode v 1. razr. in izdelal ustrezna ponazorila. Učiteljski zbor je sproti seznanjal z novimi metodami pouka za osn. šole na podlagi domače in tuje strok. liter. Za uspešno šol. delo je 1976 prejel Žagarjevo nagrado. - Napisal je mnogo izvirnih člankov: *Ob 100-letnici kulturno prosvetnega dela v Ilirski Bistrici*, objavljeno v mesečniku Snežnik 1964. Napisal je serijo člankov: *Sprehodi po starih gostilnah v Ilir. Bistrici*, objavljeni v lokalnem časopisu Krajan 1983. Za krajevni leksikon Sje je napisal: *Opisi občine in posameznih krajev (1968)*. Težišče njegovega dela je bila organizacija vzgojno izobraževalnega dela na šol. področju. Bil je aktiven član in preds. društva za krajevno zgod. in kulturo. Sodeloval je pri mnogih kult. akcijah v kraju. Članke je objavljaval pod psevdonimom - M v mesečniku Snežnik in časopisu Krajan.

Prim: Ob 70-letnici članek in jubilatov portret v PrimN; članek in portret v Krajanu in Delu; v Zborniku Žagarjevih nagajencev.

Min. Pah.

MUNIH Pavel, kemik, r. 10. apr. 1941 na Mostu na Soči, živi v Kranju. Oče Zdravko Munih (gl. čl.), mati Dragica Makarovič, uslužbenka. Osn. š. je končal na Mostu na Soči (1947-51), gimn. v Tolminu (1951-55) in v Novi Gor. (1955-59) (matura 1959). Kemijo je študiral na Fak. za naravoslovje in tehnologijo U v Lj. Diploma 1964 (*Alumooksidna keramika*), magistririj 1974 (*Vezava guma - medenina*), doktorat 1985 (*Interakcija na osnovi absorpcije mikrovalovne energije*). Za diplomsko delo je prejel 1965 študentsko Prešernovo nagrado, za doktorsko disertacijo pa 1985 nagrado Janeza Puharja. Zaposlen je bil najprej v tovarni ETA v Cerknem (1967-68), od 1968 dalje pa v kranjski Savi. S področja gumarstva, posebej avtomobilskih pnevmatik in predelave odpadkov ima M. več patentnih prijav (Termozolacijska penasta guma Savalit, negorljiv elasto-

merni material Savabar, Elastomerna ležišča Savael, Savael Slide in Savael Top Slide, Cestne dilatacijske spojnice Savadil) ter patentnih listin za patente: Pionirski razvoj radialne pnevmatike v Savi Kranj, Predelava gumenih odpadkov, Offset gumena obloga (priznanje Rast YU, Reka 1987) in Hladno obnavljanje avtoplaščev (patentna listina za ovojnico). M. je avtor izuma Ločevanje gume od kovine z visoko frekvenco. Zanj je dobil nagrado Sklada Borisa Kidriča (1981) in priznanje Rast YU (Reka 1982). 1987 je prejel v Zgbu nagrado za Predelavo polimernih materialov, priznanji Raziskovalne skupnosti Sje za inovacijsko verigo (1982) in za inovacije za stabilizacijo (1987). Za Izdelek Savabar sta mu podelili priznanji Zaščita Kranj in SPIM (1993). M. je član Slov. kemij. društva in Slov. združenja za požarno varnost. Zelo plodno in razgibano je tudi M-ovo glasbeno delovanje. Prepeval je in prepeva v različnih pev. skupinah (kvartet Zvonček, vokalni kvartet Spev, Kranjski kvintet in ima okoli 100 radijskih in televizijskih posnetkov), s tem si je prislužil zlato Gallusovo značko.

Prim.: Osební podatki.

Svd.

MUŠEVIČ Igor, fizik, r. 24. okt. 1954 v Postojni, živi v Lj. Oče Almas, avtomehanik, mati Olga Rolih, inž. organizacije dela. Osn. š. v Ilirski Bistrici. Na lj. U je diplomiral iz tehnične fizike (1979), 1990 je opravil magistririj, 1993 je postal dr. fizike z nalogo *Študiji elementarnih ekscitacij v feroelektričnem tekočem kristalu*. Od 1979 je bil zaposlen na Inštitutu Jožef Stefan v Lj. (odd. za trdne snovi), njegovo raziskovalno področje je bila fizika trdnih snovi, kondenzirane materije in tekočih kristalov ter optika. Rezultate raziskav je objavljaval kot soavtor v mednar. fizikalnih revijah (The Physical Review Letters, Ferroelectrics itd.), kot soavtor (najpogosteje z Boštjanom Žekšem, Robertom Blincem in Ireno Drevenškovo) je podpisal preko dvajset objav. Kot soavtor je tudi imetnik treh mednar. izumov. 1981 in 1986 je prejel kot sodelavec nagrado Sklada Borisa Kidriča za izume in tehnične izboljšave, nagrado slov. države za tehnične izboljšave je prejel tudi 1993. Naslednje leto je bil dobitnik svetovne nagrade Glenna Browna za najboljšo doktorsko disertacijo s področja fizike in kemije tekočih kristalov. M. je kot glasbenik (bobni) sodeloval pri skupini Begnagrad (CD plošča Tastare, 1993).

Prim.: Osební podatki; Snežnik, avg. 1994, štev. 8.

Čeligoj

MUŽEVIČ Boris, dipl. sociolog, politik, r. 29. maja 1949 v Postojni, živi v Lj. Oče Marjan, oficir JLA, (po končani višji ekonom. š. pa direktor podjetja »Enotnost« v Izoli), mati Mira Benčina, gospodinja. Osn. š. je končal v Pivki, gimn. 1969 v Kopru. Nato se je vpisal na Fak. za sociologijo, polit. vede in novinarstvo v Lj. in 1976 diplomiral. Od rane mladosti je sodeloval v taborništvu, kasneje pa je aktivno deloval v politiki. Ob prihodu na študij v Lj. je delal na Radiu Student; najprej kot časnikar, nato kot urednik in glavni urednik. Istočasno se je ukvarjal tudi s politikom. 1974 je postal predsednik Zveze skupnosti študentov Slovenije, nato je odšel v Beograd, kjer je bil do odhoda k vojakom (1977) član Predsedstva Zveze Socialistične mladine Jsle. Po prihodu iz JLA se je zaposlil v Beogradu kot sekretar Tiskovnega sveta Zvezne konference SZDL. 1980 se je vrnil v Sjo, kjer je delal kot sekretar Tiskovnega sveta pri Predsedstvu RKSZDL, nato pa kot član Predsedstva SZDL, odgovoren za področje informiranja. 1986 je ponovno odšel v Beograd, kjer je prevzel delovno mesto izvršnega sekretarja Predsedstva CK ZKJ z zadolžitvijo za ideološka vprašanja ZK. Dve leti kasneje je bil izvoljen za člana Predsedstva CK ZKJ. Po odhodu Slov. delegacije s 14. izrednega kongresa ZKJ je bil še nekaj mesecev v stranki demokratične prenove, nato pa si je ustanovil zasebno podjetje Interomnia, kjer je še vedno zaposlen. Ukvarjal se je tudi s prevajalstvom. Skupaj z Devano Jovan iz Kopra je prevedel iz it. Gramscijeve *Politične spise* (Izbor političnih spisov 1914-1926, Lj. 1982) ter napisal 24 str. obsegaajoč predgovor. Iz it. je prevedel tudi *Drugo internacionalo* iz zbirke Zgodovina marksizma (*Marksizem v obdobju Druge internacionale*, v Lj. 1986). Za polit. delovanje na mladinskem področju je prejel zlato značko Zveze Socialistične mladine Sje.

Prim.: Osební podatki; M. Šetinc, Delo 25. febr. 1989 s sl.

ViK

MUŽINA Aleksander, javni in kult. delavec, r. 17. maja 1936 v Gropadi pri Trstu. Oče Ivan, kmet, občasno mešetar, mati Angela Marc, gospodinja in babica. Osn. š. je obiskoval v Gropadi in v Bazovici, srednjo pri Sv. Jakobu v Trstu. Matu-

riral je na slov. klas. liceju v Trstu 1956. Vpisal se je na Fak. za mat., fiz. in naravoslovne vede na trž. U, a po 2 letih je zaradi težkih druž. razmer študij opustil. 9 let je bil redar v trž. obč.; od 1970 tajnik, najprej v rajonskem svetu za Škedenj-Carbolo, nato za Kolonjo-Škorkljo; od 1986 je uradnik v obč. izpostavi za Vzhodni Kras. - V mladih letih je bil član Slov. dijaške zveze; član, igralec, odbornik, režiser ter gled. pisec pri Bazoviškem odru v Bazovici; član skavtske organizacije, podnačelnik, načelnik 6. skupine v Bazovici; član stranke SSK, njen kandidat na pokraj. volitvah, več let tajnik njenega pokraj. sveta; član gropajsko-padriškega šport. združenja GAJA, od 1967 njen odbornik in dolgoletni tajnik; od 1985 član in tajnik KD SKALA v Gropadi; član in odb. istoimenske gospod. zadruga; dolgoletni odbornik in tajnik pri SLOKADU. Sodeluje pri M (Trst), Pastirčku, Ognjišču, Škratu, KatG, PDK, tudi kot sestavljalec ugank. Napisal je gled. igri: *Ples največjega tatu* (1961) in *Legendo o sv. Juriju* (1962) ter priložnostne igrice za sv. Miklavža: *Miklavževanje*, *Naše gore list*, *V korak s časom*, *Ti presneta laž*. Za radio je prelin v gropajsko narečje 3 enod. G. Radoleja in napisal igri: *Turizem posebne vrste* (1975) ter *Nastanek Gropade* (1978). Nekaj njegovih črtic je izšlo v zbirki *Zlate slive*, ki jo je 1978 izdala GMD.

Prim.: Osební podatki; KatG; NL.

Har.

MUŽINA Danilo, zdravnik, r. 7. avg. 1948 v Trstu. 1966 je opravil maturo na klas. gimn. v Trstu. 10. jul. 1972 je dosegel doktorat v medicini in kirurgiji. Od 1972 do 1977 je bil asistent na kliniki splošne kirurgije tržaške U pri prof. Montiju. Od 1975-77 se je specializiral na kliniki za plastično kirurgijo na lj. Kliničnem centru. 1977 je opravil specialistični izpit iz kirurgije v Trstu. Od 1977 dela kot privatnik v estetski kirurgiji v Trstu, Milanu, Rimu, Mestrah in Trevisu. Izpopolnjeval se je v Rio de Janeiru, Los Angelesu, Atlanti, Lausanni in Buenos Airesu. Od 1986 je v vodstvu združenja it. estetskih kirurgov. Opravil je več kot 6.000 operacij in sodi med vodilne estetske kirurge v It.

Prim.: Osební podatki.

A. Pr.

N

NALDINI Paolo Francesco, koprski škof, r. 15. okt. 1632 v Padovi, u. 21. apr. 1713 v Kopru. Stopil je v red avguštinskih eremitov, 1655 je bil posvečen v duhovnika. Vodil je najprej noviciat svojega reda v Padovi, nato deloval kot asistent predstojnika reda v Rimu. 1685 je bil imenovan za koprskega škofa, naslednje leto je bil posvečen. V Kopru je deloval do smrti. Ker je kmalu spoznal, da je škof na narodnostno mešanem ozemlju, na katerem so opravljali duhovniško službo glagoljaški duhovniki, je pričel pripravljati v Kopru glagoljaško semenišče, ki je pričelo delovati 1711 (delovalo do 1828). V Kopru je obnovil škofij, kapelo in uredil škofij. arhiv (1690), sklical je škofij. sinodo, prenovil je koprski škofij. dvorec ter temeljito predelal koprsko stolnico. 1700 je v Benetkah objavil knjigo *Corografia ecclesiastica o'sia descrizione della città e della diocesi di Giustinopoli detto volgarmente Capo d'Istria*. Knjiga ima šest poglavij, v njih opisuje župnije (cerkve), cerkvene ustanove in versko stanje v škofiji. V šestem poglavju omenja istrske Slované (Slovence), hvali njihovo vernost; »srečni so, ker v cerkvi rabijo svoj materni jezik«.

Prim.: Cenni su fra Paolo Naldini vescovo di Capodistria. Capodistria 1858; Enc Sje 7, 282-83; podatki Alberta Pucerja (Pokraj. arhiv Koper).

Ur.

NANUT Anton, gostinski delavec in gospodarstvenik, r. 22. nov. 1927 v Gor., u. 31. maja 1993 tam. Oče Anton, kmetovalec, mati Natalija Turri, gostilničarka. Osn. š. v Štandrežu in Gor., sred. š. v Gor., kjer je tudi dokončal slov. klas. gimn. - lic. (matura v Postojni 1948). Do poroke z Vero Hmeljak iz Sovodenj 1952 je študiral kem. na trž. U. Istega leta je prevzel družinsko gostilno na Tržaški cesti, bolj na obrobju Gor. in v bližini današnjega mednar. mejnega prehoda Štandrež-Vrtojba. Zakonca Nanut sta dvignila raven gostinskega obrata. V šestdesetih letih sta se odločila za gradnjo motela onkraj Trž. ceste, nasproti gostilne. Motel je bil dokončan 1971. Nato je prišla na vrsto dozidava starega gostinskega obrata, kateremu so dodali več kot dvajset moderno opremljenih hotelskih sob. Ves kompleks je bil dograjen 1986. - N. je bil eden vid-

nejših slov. gospodarstvenikov na Gor. in je delal pri SDGZ. 1977 je aktivno sodeloval pri preureditvi organizacije in ustanovitvi njenega gor. pokraj. odb. 1986 je bil izvoljen za 2. preds. tega odb. (prvi preds. Viljem Nanut) in to funkcijo opravljal do 1992. Zavzemal se je za pluralizem znotraj organizacije slov. gospodarstvenikov in za avtonomijo njenih pokraj. odborov. 1992 se je gor. del SDGZ pod njegovim preds. osamosvojil in se preimenoval v Slovensko gospodarsko združenje SGZ Gorica. Tedaj se je v okviru SGZ osnovala tudi družba Go-servis, ki pomaga članom združenja pri urejanju knjigovodskih in fiskalnih zadev. - Kot eden vodilnih članov SDGZ oz. SGZ si je N. prizadeval za tesno sodelovanje z gospodarstveniki v Sji. Obenem se je trudil za čimvečjo uveljavitev strok. organizacije slov. gospodarstvenikov v odnosu do it. gosp. operaterjev in njihovih organizacij. Tako je npr. gor. pokraj. odb. SDGZ 4. okt. 1988 kot slov. organizacija sodeloval pri podpisu kolektivne pogodbe za urejanje vprašanja strok. usposabljanja (contratti di formazione) z vsedrž. it. sindikalnimi zvezami CGIL, CISL, UIL. 25. jul. 1991 se je gor. pokraj. odb. SDGZ pridružil predstavnikom gor. gospodarstva ob podpisu posebne peticije na rim. vlado. Peticija je vsebovala prošnjo za davčne olajšave gor. gosp. operaterjem kot protiutež za škodo, ki so jo utrpeli zaradi vojne v Sji in med jsl. krizo. Ob otvoritvi novega sedeža gor. pokraj. odb. SDGZ 5. jul. 1991 se je N. pred številnimi uglednimi gosti zavzel za takojšnje priznanje svobodne in neodvisne Sje in Hrvaške tudi zato, ker je v tem dejanju videl možnost izhoda iz krize, v katero so zašla številna podjetja v obmejnem pasu zaradi zgoraj omenjenih dogodkov. Pod njegovim preds. gor. pokraj. odb. združenja je SDGZ v sodelovanju s Trg. zbornico v Gor. in pod pokroviteljstvom dežele F-JK nov. 1991 poskrbelo za organizirano prisotnost it. in slov. gospodarstvenikov iz F-JK na mednar. sejmu v beloruskem gl. mestu Minsku. Dec. istega l. je delegacija beloruskih gospodarstvenikov in ekonomistov vrnila obisk. V Gor. so jo sprejeli predstavniki oblasti in Trg. zbornice ter voditelji SDGZ, med njimi N. Beloruska delegacija je tedaj mdr. podpisala pogodbe o medsebojnem so-

delovanju s Trg. zbornicami iz Gor., Vidma, Trsta in Pordenona. - N. je bil tudi v odb. Konference Svetovnega slov. kongresa - SSK - za F-JK. Udeležil se je ustanovne seje SSK, ki je bila v Lj. 27. jun. 1991, ko je že izbruhnila vojna za slov. neodvisnost.

Prim.: Osební podatki (posredovala V. Hmeljak Nanut); Arhiv SGZ - Gorica (podatke posredoval I. Orel); Slovensko deželno gospodarsko združenje-Unione regionale economica slovena 1946-1986, priloga Gosp, NMat in PDK 24. okt. 1986, str. 18 s sl.; Gosp 23. nov. 1990 s sl.; PDK 27. nov. 1990; Gosp 30. nov. 1990; Že skoro 70 let na voljo gostom, Gosp 18. jan. 1991 s sl.; Predsednik GZ Slovenije Horvat na Trgovinski zbornici in SDGZ, PDK 12. jun. 1991; Slovesno odprtje novega sedeža SDGZ v Gorici. Veselje in zadovoljstvo zatemnjujejo temni oblaki nad sosednjo Slovenijo, PDK 7. jul. 1991 s sl.; Tra fiducia e timori. Inaugurata la nuova sede dell'URES, Picc. 7. jul. 1991 s sl.; SDGZ je slovesno odprlo novi sedež v Gorici, NL 11. jul. 1991 s sl.; Ugodna ocena misije SDGZ na mednar. sejmu v Min-sku, PDK 17. dec. 1991; Zanimanje za možnosti sodelovanja med Belorusijo in Gorico oz. F-JK, PDK 22. dec. 1991; Fa »gola« alla Bielorussia il Centro servizi sull'Est, Picc. 22. dec. 1991; Zakaj Slovensko gospodarsko združenje v Gorici, NL 16. apr. 1992 s sl.; Umrl je Anton Nanut, predsednik SGZ, PDK 1. jun. 1993; Cordoglio per la morte di Antonio Nanut, Picc. 1. jun. 1993; Umrl je Anton Nanut, NL 3. jun. 1993 (vsi s sl.); Preminul goriški gospodarstvenik Anton Nanut, KatG 3. jun. 1993.

ab

NANUT Ivan, športnik, r. 1. maja 1886 v Rubijah (Sovodnje ob Soči), u. 28. mar. 1958 v Tržiču ob Soči (Monfalcone). Oče Janez, mati Marija Gherbez, žena Coriana Prinčič. Najprej je delal kot kmet v Sovodnjah pri Judu Leviju iz Villanove. Nato je z letom 1903 z drugimi domačini bival v Gradcu kot kovaški vajenec in študent strok. šole. Kot športnik se je ukvarjal s klasično rokoborbo in z njo tekmoval po celi Avstriji. 1906 je prav v Gradcu pridobil prvenstvo avstro-ogr. cesarstva in diplomu športnega učitelja. - Ker so odpri ladjedelnico v Tržiču (Monfalcone), se je tam zaposlil 1908 in tam delal do upokojitve. Postal je tudi delovodja in aktivni član NOB. 1909 je ustanovil v Sovodnjah telovadni odsek, ki se je pridružil domačemu pev. društvu Zvezda in je tam pred prvo svet. vojno organiziral marsikatero javno manifestacijo (1910 tudi v Števerjanu). Športniki so nastopali v orodni telovadbi, v grško-rimski borbi in s prostimi vajami. S Športnim klubom iz Tržiča pa je dobil 1919 zla-

to medaljo v dežel. tekmah kot rokoborec. - V Ljudskem koledarju je priobčil dve krajši razpravi: *Delavsko prebujanje na Goriškem* (1954, 113-14) in *Kako so sovodenjski kmetje postali koloni* (1955, 34-36).

Prim.: Osební podatki; časopisna poročila.

Mučič

NEGRO Luigia, kulturna in javna delavka, r. 29. apr. 1965 na Solbici v Reziji. Oče Simeone, delavec, mati Santina Clemente, gospodinja. Osn. š. je opravila na Solbici in niž. sred. š. na Ravanci. Tehnični inštitut za turizem je obiskovala v Lignano Sabbiadoro v letih 1979-84. Nato je bila dve leti zaposlena v Nemčiji. 1987 se je vrnila na Solbico in sodelovala pri projektu Evr. skup. za pomoč nerazvitim področjem »Partecipazione e sviluppo«, kjer si je z uspehom prizadevala za realizacijo novih delovnih pobud za mladino. Od 1990 je zaposlena kot tajnica na sedežu ZSKD za Rezijo na Solbici. Poročila se je 1992 in tudi njen mož Dino Valente dela v kult. in družbenem življenju v Reziji. Živita v Osojanah. Od 1982 je nastopala pri rezijanski folklorni skupini in v tem času je sodelovala pri vseh pomembnejših kult. prireditvah v domači dolini. 1991 je postala predsednica kult. društva »Rozajanski Dum«. Piše članke o Reziji v N. Matajur, PDK, Il Gazzettino in Il Messaggero veneto. Od začetka je glavna ured. periodične publikacije »Giornale di Resia«, ki jo izdaja tamkajšnja obč. uprava. 1990 je bila izvoljena v občinski svet na krajevni listi in je tudi članica krajevné turistične ustanove. Sodelovala je pri tečaju rezijanščine na tamkajšnji sred. š. in pri mladinskem natečaju za spise v domačem narečju. Sodeluje tudi pri vseh razstavah in prireditvah v okviru praznika »Šmarnamiša« (15. avg.). Skrbi za izdajo vsakoletnega stenskega koledarja *Naš kolindren*. 1989 je pripravila tekst in ga tudi podala v videokaseti o Reziji *Val Resia*. Kot tajnica je dec. 1991 sodelovala pri organizaciji mednar. študijskega posvetna na Ravanci o osnovah za prvo rezijansko slovnico. O Reziji je N. napisala zapis *Helica tuw Borovičje* v JKol za 1994 str. 127-130.

Prim.: Osební podatki; NN, Voglia di vivere e lavorare a Resia, NMat 22. dec. 1988 (intervju s sl.); NN, Kulturni prepoved, PDK 27. mar. 1991 s sl.; R. Pavšič, Rezijansko stvarnost še ovrednotiti, PDK 1. febr. 1992 s sl.; NN, Nozze a Resia, NMat 23. jul. 1992 s sl.; C. Quaglia, Rozajanski dum, NMat 28. jan. 1993 (intervju s sl.); R. Pavšič, V Reziji vse bogatejša kulturna ponudba, PDK 1. okt. 1993 s. sl.

i.t.

NEMEC Nataša, zgodovinarica, r. 1. mar. 1950 v Vrtojbi, živi v Biljah. Oče Jožef Cučič, sobar, mati Nasta Podgornik, gospodinja. Osn. š. v Šempetru pri Gor., gimn. v Novi Gor. (matura 1969). Na Filoz. fak. U v Lj. je študirala zgod. in sociologijo (diploma 1989). Med 1974-88 je poučevala zgod. na osn. š. v Šempetru pri Gor., občasno tudi na gimn. v Novi Gor. L. 1988 se je zaposlila v Gor-Muz, kjer je kot kustos za zgod. sooblikovala muzejsko zbirko o prvi svet. vojni na Sveti Gori ter strokovno vodila nastajanje Kobariškega muzeja (ta muzej je 1992 prejel Valvasorjevo nagrado in bil 1993 razglašen za evropski muzej leta). Poleg člankov v reviji Vzgoja in izobraževanje je 1989 objavila knjigo *Bilje-Kronika* ter vodnik po kobariškem muzeju (1993 v štirih jezikih). Med 1978-83 je vodila aktiv učiteljev zgod., bila je delegat zadnje skupščine SRS, 1990 je postala delegat v občinski skupščini v Novi Gor. (v okviru dela skupščine je bila preds. komisije za lokacijo grobišč vojnih in poveljnih žrtev) in bila tajnik Zgod. društva za sev. Primorsko.

Prim.: Osebni podatki.

Svp.

NICOLETTI Marcantonio, kronist, r. ok. 1536 v Čedadu, u. 21. apr. 1596 prav tam. V r. kraju je tudi študiral in opravljal notarski poklic. Bil je v službi tudi na čedajski občini ter pisar samostana Santa Maria in Valle v Čedadu. Napisal je več kronističnih del, ki pa so vsa ostala v rkp. Napisal je biografije oglejskih patriarhov, pisal je o šegah in navadah Furlanov, sestavil je rokopis s 155 življenjepisov furlanskih necerkvenih piscev, napisal je kroniko Čedada (1176-1384). Pregled teh rokopisov podaja F. Manzano (Cenni 139-140), nekateri izmed teh so bili kasneje objavljeni. V življenjepisov patriarha Filipa d'Alençon (1381-1387) je opisal tudi značaj in navede Tolmincev.

Prim.: Manzano, *Annali* II, 322; Rutar, *Tolm.* 80, 224; G. Marchetti, *Il Friuli. Uomini e tempi.* Udine 1979, 994; DBF 359 (in tam navedena literatura).

B. Mar.

NIEDER Fabio, skladatelj, pianist, pedagog, r. 27. okt. 1957 v Trstu. Živi tu. Oče Aldo, risar, oblikovalec, mati Licia Ravalico, gospodinja. Osn. in sred. š. je obiskoval v Trstu. Nato se je vpisal na trž. konservatorij »Tartini«, kjer je diplomiral iz klavirja 1979. Kompozicijo je študiral v Trstu s prof. Viozzijem, izpopolnjeval se je s Poljakom Witoldom Lutoslawskim. Od 1979 do 1983 je učil

klavir na videmskem konservatoriju »Tomadini«, od jes. 1983 pa uči na trž. kons. »Tartini«. N. se je zelo zgodaj usmeril v kompozicijo in se je kmalu uveljavil na mednar. ravni, posebno na festivalih sodobne glasbe (Beneški Bienale, Holland Festival, Journées de musique contemporaine v Parizu itd.). Med mlajšimi tržaškimi skladatelji je N. gotovo dosegel največji mednar. sloves. Njegove skladbe so bile nagrajene na tekmovanjih »Bucchi« v Rimu (1979), SIMC v Avstriji ter trikrat na »Gaudemus muziekweek« na Nizozemskem. Večkrat so bile predvajane po ital. programih RAI in v tujini. Obenem je N. aktiven tudi v kulturno-polit. življenju ter se zavzema za sožitje med tu živječima narodom. Zanima se za slov. kulturo, in še zlasti za slov. glasbo. Sodeloval je z Godalnim kvartetom Slov. filharmonije, pianistom Bojanom Goriškom in Kvartetom Muzina. Vrsto let je bil tajnik pri Skupini '85 v Trstu, piše za *Il Piccolo*, PDK, PrimSreč, za RTV Lj. je pripravil oddajo o M. Kogoju. Leta 1978 je v Lj. pripravil krstno izvedbo celotne zbirke Kogojevih Malenkosti. V njegovi glasbeni govorici so opazni zanimanje za ljudsko glasbo, dialog s preteklostjo, posluš za pomenskost in magičnost tonske barve. Rad ima kratke oblike. Ne uvršča se v nobeno utečeno »smer«, v njegovi glasbi so zaznavni vplivi številnih »smeri« in obdobj. V zadnjih letih se je njegovo zanimanje prevesilo k duhovni glasbeni drami (*Manifestazione di frate Francesco piccolino* - 1994). Mnoge njegove skladbe je navdihnili slovenska ljudska ali umetna pesem. V skladbi *Kresna* (1983) (v več različicah) uporablja belokranjsko lj. pesem. *Kantata Kresnik* (1986) sloni v celoti na slov. ljudskem motivu svetoivanske noči. V komorni operi *Saga* (1987) besedila pesnika Kleeja kombinira s Kosovelovimi in rezijanskimi. Tudi v skladbah *Jybare* (1987) in *Love songs on a white surface* je prisotno ljudsko besedilo iz Režije. Leta 1991 je priredil 4 Kogojeve Malenkosti za instrumentalni ansambel. Med ostalimi skladbami omenjamo še koncertno arijo *Das Glanzen der Natur* za sopr. in ork., izvedeno v gled. »La Fenice« v Benetkah 1985.

Prim.: Osebna pola; Delo 29. dec. 1978; Frankfurter Allgemeine Zeitung 7. sept. 1980; Die Welt 16. sept. 1982; Die Kleine Zeitung 10. okt. 1983; PDK 11. dec. 1985; Glasbena mladina 4/1987; PDK 9. sept. 1986 s sl. in 13. dec. 1987; NRazgl 18. nov. 1988; Mladika 1/1988; Picc. 28. okt. 1988; Intart internazionale d'arte, Celovec-Lj.-Videm 1989; P. Merku, Oddaje na RAI TrstA (rokopis); Lidia Bra-

mani, Fabio Nieder, »Notiziario Ricordi« n. 71/1993; PrimSreč 141-2/1993; Die Zeit 25. jun. 1993.

T. Simčič

NOVAK Andrej, izumitelj, r. 16. febr. 1821 v Košanjevici na Krasu, u. 19. jan. 1901 prav tam. Oče Jožef. Novak je bil nepismen. Že 1845 je L'Osservatore Triestino pisal, da je N., »contadino meccanico« iz okolice Gor., iznašel nekaj perpetuum mobile. Okoli 1859 je predstavil izum topa, ki se je polnil od zadaj. Izum je predstavil z dvema modeloma in želel je, da bi ga upoštevala vojaška oblast. Zato je potoval tudi na Dunaj. Za izum pa je prejel le 25 gold. nagrade, ki mu jo je podelilo štacijsko poveljstvo v Trstu. N. je pripravil tudi posebno mast za lečenje strelnih ran.

Prim.: Župnijski arhiv Vojsčica; L'Osservatore Triestino 8. jan. 1845; Edinost 31. dec. 1892.

B. Mar.

NOVAK Vida, roj. **TREO**, narodna dama, kulturna mecenka, r. 12. jun. 1894 v Postojni, u. 30. nov. 1984 v Lj. Oče Dragotin Treo, odv. in javni delavec (PSBL IV, 53-54), mati Marija (Mici) Mahorčič, hči sežanskega župana in dež. poslanca Rajmunda Mahorčiča (PSBL II, 230). S starši se je 1900 preselila v Gor., tam obiskovala osn. š. in Dekliški licej pri Ubogih šol. sestrach de Notre Dame. Poleg slov. je iz šole znala nem. in it., naučila se je tudi franc. in angl. ter pozneje srbohrv. Z družino se je preselila 1916 v Lj., tu se je 1917 poročila z odvet. in liberalnim politikom Franom Novakom (1877-1944); v zakonu ni bilo otrok. Zanimala se je za književnost in umetnost, obiskovala predavanja s teh področij na U v Lj., potovala v Pariz, London in Firence. Josip Vidmar jo označuje kot »vidno in elegantno lj. damo« in pravi: »Nekako v tem času (1924) se je ta gospa odločila, da bo skušala ustvariti v svojem domu nekakšen kulturni salon.« Jože Javoršek pa piše, da je zaradi svojega vnetega zanimanja za literaturo in umetnost sploh »zbirala v svoji bogati hiši umetnike, pa tudi tiste, ki so se za umetnost samo zanimali«. To so bili lj. kulturniki iz liberalnega kroga, kakor npr. zgodovinar Milko Kos (PSBL II, 130-32) in slikar Gojmir A. Kos (PSBL II, 127-28), slavista Fran Ramovš in Aleksander V. Isačenko, romanist Stanko Leben, pravnik Boris Furlan (PSBL I, 393-94) in Ivan Tomšič, franc. lektor Jean Lacroix s soprogo Clary, franc. konzul Remerand, filozofka Alma Sodnikova, preds. Narodne galerija Fran Windischer, igralec Ivan Levar, pesnika Oton Župančič (občasno) in Pavel Golia, kritik Jo-

sip Vidmar, posebna privlačnost salona pa je bila pesnica Lili Novy, ki je prav tedaj doživljala življenjski pretres (možev odhod na zdravljenje za vedno), tako da se je na N. izjemno navezala in se z njo družila skoraj vsak dan. J. Javoršek poudarja, da je bila N. pesničina »zavetnica, najboljša prijateljica in zaupnica«. Posledica tega prijateljstva je bila, da je pesnica 1929 podarila N. zvezek svojih nem. pesmi Lillys Gedichte - Lilie pesmi s posvetilom: »Edinemu človeku, ki ima dovolj vpliva name, da me spodbudi k zbiranju.« Te pesmi niso bile nikjer objavljene, ne dolgo pred smrtjo jih je N. izročila J. Vidmarju in J. Javoršku, da je zadnji o njih poročal v svoji monografiji o pesnici. Javno delovanje N. se je povečalo od 1932 dalje, ko je mož postal senator in do 1933 podpreds. senata, 1934 pa v Uzunovičevi vladi kot edini Slov. minister (za socialno politiko in narodno zdravje). Ta možev položaj je povzročil, da je N. prišla v sam vrh med slov. narodnimi damami, takoj za dvorno damo Franjo Tavčarjevo in Ferdinando Majaronovo. Ta položaj je zahteval, da je bila pri mnogih zadevah dobrotnica in pokroviteljica, obiskovala dobrodelnostne prireditve, nove maše, koncerte itd. Dobila je tudi zveze z beograjskimi politiki, generaliteto in diplomatskim zborom. Na čajankah v svojem stanovanju, najprej na Napoleonovem trgu, potem pa v lastni novi hiši na Erjavčevi 3 (danes 7) in v vili v Tacnu je zbirala vedno več ljudi. Na takih čajankah je ponavadi kd izmed književnikov kaj prebral ali kak glasbenik kaj zaigral, sicer pa so bile na vrsti različne debate. Med kulturniki, ki so se pri njej zbirali, niso bili samo ljudje njene starosti ali starejši, temveč tudi mlajši in celo študentje, tako npr. Fedora Ravnihar (pozneje poročena Umek), kiparka Liza Obereigner in njen poznejši mož Zoran Hribar itd. Sodelovala je s študenti, ki so ustanovili 1933 Akcijo za univerzitetno knjižnico, bila je prva podpisnica Akcije za Dom visokošolk, naslednje leto pa podpreds. Društva Dom visokošolk. Kot ministerva žena je imela dosti možnosti, da je omogočala podpore in štipendije, pa tudi sama je s svojimi sredstvi marsikaj podpirala, tako da jo pesnik Božo Vodusek v enem svojih sonetov imenuje »visoko damo s cekini«. Tako je leta 1936 omogočila pri Akademski založbi izid Prešernovih pesmi v nem., v prevodu L. Novy. Prav tako je bila skupaj z L. Novy ter Dano Škerl, lastnico te založbe, in njenim možem Silvestrom (PSBL III, 549-50) v konzorciju za izdajo del Otona Župančiča. Bila je tudi aktivna v Franc. krožku in Angl.

društvu. Z it. okupacijo Lj. je bilo konec njenih čajank, naslednje leto so It. oba z možem zaprli in po izpustitvi sta oba ostala v hišnem priporu. V času nem. okupacije 1944 so moža ponovno zaprli in poslali v taborišče Dachau, kjer je kmalu u. Po letu 1945 je bila kot predstavica bivšega režima deležna raznih nevšečnosti, tako ji npr. do leta 1957 niso uredili pokojnine po možu, dolgo časa se je morala pravdati za svojo stanovanjsko pravico v lastni hiši. Četudi ni bilo več stalnih čajank, je ostalo nekaj starih prijateljev in nekaj novih, ki so jo še obiskovali, tako npr. F. Ramovš z ženo Albo in sinom Primožem, skladateljem, pravnika Lado Vavpetič in Ivan Tomšič z ženo Pino in s hčerko Dubravko, pianistko. - Pisateljica Ljuba Prennerjeva je v svoji komediji *Veliki mož* (lj. Drama od 20. jan. 1943, 21 predstav) karikirano predstavila N. v vlogi Vide Praznikove, »pokroviteljice lepih umetnosti«. - Portret N., delo G.A. Kosa, je bil že razstavljen in večkrat natisnjen, tako npr. v knjigi F. Stele, Slov. slikarji, v Lj. 1949, sl. 78, ter v katalogu G.A. Kos, retrospektiva, Lj. 1993.

Prim.: Jahresbericht d. Mädchenlyzeums d. armen Schulschwesteren de Notre Dame in Görz 1913; mrliška knjiga mat. urada Lj. 1984; osebni dokumenti, last družine Čampa, Lj.; Gledališki list, Drama, Lj. 1942/43, št. 10; S. Kremenšek, Slov. študentovsko gibanje 1919-1941, Lj. 1972, 279, 407-408; J. Vidmar, Obrazi, Lj. 1979, 170-71, 174; J. Javoršek, Lili Novy, Lj. 1984, 65-66, 72-73, 79, 85-86, 101, 109; Čajanka pri V. N-ovi v tridesetih letih, Želodec, Lj. 1, Zbornik razisk. nalog, Lj. 1993, 72-83; Fr. Novak, SBL II, 206; Enc Sje 8.

Ry

NOVAKOVIĆ Predrag, arheolog, r. 18. sept. 1963 v Postojni, živi v Lj. Osn. š. in gimn. je obiskoval v Sežani, kjer je 1982 maturiral. Na Filoz. fak. lj. U je študiral arheologijo in 1989 diplomiral. Prav tam je nadaljeval tudi s podiplomskim študijem z interdisciplinarno temo Mikroregionalni pristop v arheologiji na primeru Krasa (Vremška dolina). V okviru podiplomskega študija se je izpopolnjeval na U v Durhamu v Veliki Britaniji. 1992 se je zaposlil kot pripravnik na Odd. za arheologijo lj. Filoz. fak., kjer sodeluje pri izvajanju njenega raziskovalnega in pedag. programa. Od 1988 je član ured. strok. revije *Arheo* in od 1994 je njen glavni ur. Med 1992-94 je bil preds. Slov. arheološkega društva, sept. 1994 je bil organizator Ustanovnega kongresa Evropske zveze arheologov v Lj. Bil je pobudnik, organizator in vodja dveh mladinskih raziskovalnih taborov (Škokjan 1990, Lokev 1992), vodil je ar-

heološka izkopavanja na prazgod. gradišču Graček pri Famljah (1990, s P. Turkom), na prazgod. gradišču Libna nad Krškim (1993), arheološko rekonstruiranje na znamenitem galskem gradišču Bibracte v Burgundiji v Franciji (1994, z M. Guštinom in B. Mušičem). Redno objavlja v slov. in tujih strok. revijah in zbornikih, pomembnejši so predvsem njegovi teoretični in metodološki prispevki npr. (skupaj z D. Grosmanom) *Research Concepts and Strategies* v zborniku Roman Countryside Project (urednik N., Lj. 1992), *Arheologija, teorija informacij in lingvistika* (Arheo 13, Lj. 1991), (skupaj z Z. Stančičem) *Uporaba geografskih informacijskih sistemov pri vrednotenju ogroženosti kulturne dediščine* (Lj. 1994). Iz angl. je prevedel knjigi E. Harris, *Načela arheološke stratigrafije* (Lj. 1990, skupaj s P. Turkom) in P. Barker, *Tehnike arheoloških izkopavanj* (skupaj z M. Plevelom). Z referati je sodeloval na petih mednar. simpozijih doma in v tujini ter vodil tri mednar. diplomске seminarje za študente arheologije.

Prim.: Osebni podatki.

Er. Dol.

NOVIČ Milko, kemik, r. v Postojni 16. jan. 1956, živi v Lj. Oče Božidar, kamnosek, mati Milka Svetina, trgovka. Šolal se je v Dutovljah (osn. š. 1962-70), v Postojni (gimn. 1970-74) in Lj. (Fak. za naravoslovje in tehnologijo U v Lj., odd. za kemijo in kemijsko tehnologijo, 1974-79). Na isti fak. je dosegel 1986 magisterij z delom *Uporaba elektrokemijskih detektorjev v pretočni injekcijski analizi* in 1991 doktorski naziv z disertacijo *Študij in uporaba eno in dvofazne separacije v pretočni injekcijski analizi*. Po zaključku študija se je zaposlil najprej v Tovarni organskih kislin v Ilirski Bistrici, 1982 pa na Kemijskem inštitutu v Lj., sprva na Oddelku za kemijo, tehnologijo in biologijo voda, od 1991 v Laboratoriju za analizo kemijo. 1986-87 je bil na daljši praksi v Inštitutu IMW v Glattbruggu v Švici. Ož. je raziskovalno področje, iz katerega je dosegel tudi akademska naziva, mu je bila analiza vodá, zlasti odpadnih. Drugo N-ovo raziskovalno področje pa so avtomatični analizni sistemi in ionska kromatografija visoke ločljivosti pri reševanju problemov varstva okolja. Z referati in posterji (koreferati) je sodeloval na okoli 25 znanstv. sestankih, celotna bibliografija obsega nad 60 znanstv. in strok. člankov ter izvedenih del, soavtor je ene tehnične izboljšave.

Prim.: Osebni podatki.

Guštin

NOVŠAK Albin, športnik (smučarski skakalec), r. 10. febr. 1915 v Gorenji vasi pri Kanalu ob Soči, u. 29. jan. 1992 v Lj. Oče Ivan, krojač, mati Marija Koblar, gospodinja. Z začetkom bojev na Soški fronti se je družina preselila v Bohinjsko Bistrico, kjer je N. hodil v osn. š. (1921-28). 1932 se je izučil v Kranjskih dežel. elektrarnah (KDE) za elektromonterja. Zaposlen je bil v KDE, Elektrizirte Werke Kärnten (EWRGK) in v Državnih elektrarnah Sje (Elektro Kranj), področno nadzorništvo za Tržič do upokojitve 1976. Ves čas je deloval pri gradnji, montaži, vzdrževanju in nadzoru naprav za prenos električne energije in pri elektrifikaciji Gorenjske. 1937 in 1938 je služil vojaški rok v vojni mornarici, sodeloval je v NOB. 2. okt. 1943 je bil med aretacijo Gestapa ranjen v koleno in zaprt v Begunjah do 28. sept. 1944. - N. je začel smučati (1923) v SK Bohinj, najprej kot tekač, nato se je posvetil skokom. Bil je najboljši jsl. predvojni smučarski skakalec, drž. rekorder v smučarskih skokih (Planica 1934, 66 m; Planica 1936, 81 m in 89,5 m) in večkratni drž. prvak (Planica 1934, 1936, 1937, 1939, 1940). Na sedmi planiški prireditvi 1941 je

dosegel dolžino 103 m s padcem, kar je bil do tedaj najdaljši skok Slovenca (Jugoslovana) na smučeh. N. je bil član jsl. olimpijske reprezentance na olimpijskih igrah (OI) v Garmisch-Partenkirchnu (1936), kjer je s skokoma 54 m in 58,5 m zasedel 41. mesto. To leto je v Planici opravil krstni skok (53 m) na Bloudkovi velikanki in bil (22. dec. 1936) proglašen za športnika leta med smučarji. Tekmoval je tudi v Štrbskem Plesu, v Chamonixu, Celovcu. Zadnjič je skočil 20. mar. 1947 v Planici (75 m s padcem). Vodil je planiško š. skakanja (1935-41 in po vojni), v Bolgariji je vadil bolgarske in madžarske skakalce na smučeh (1947). Za poletno vadbo si je pred OI 1936 na Polici pri Kranju zgradil skakalnico, pokrito s slamo (skoki do 24 m), prvi tovrstni smučarski objekt v Sji in Evropi. Za športne in delovne uspehe je dobil različna priznanja in odlikovanja. Poleg smučanja je tudi kolesaril in dirkal z avtomobili.

Prim.: Slovenske brazde 23. jan. - 2. apr. 1992; družinski arhiv.

Svd.

O

OBLJUBEK Franc, polit. delavec, r. 28. jul. 1863 na Bregu, Krasno v Brdih, ubili so ga 22. maja 1944 na domu Nemci kot talca. Oče Franc, posestnik, mati Jožefa Marinič z Vrhovlja. 27. nov. 1889 se je poročil s Karolino Mušič iz Šmartnega (sorodnico slikarja Zorana Mušiča). Mati mu je umrla v otroških letih, in ko je imel pet let, se je oče še enkrat poročil s Terezijo Korečič iz Kožbane. O. ni imel posebnih šol. Duhovnik ga je naučil nekaj brati in pisati. Prevzel je posestvo na Bregu pri Kojskem. V času Avstro-Ogrske in tudi za časa It. je bil župan v Kojskem. Pozneje je bil nekaj časa tudi podestà. Jan. 1907 je bil kot župan v Kojskem in veleposestnik na Bregu izvoljen v Izvršni odbor Narodno napredne stranke. Prvič je kandidiral v dežel. zbor 1908 na listi liberalne stranke. Izvoljen je bil v veleposestniški kuriji. Kandidiral je tudi v kmečki kuriji, in čeprav je dobil veliko glasov, je SLS pod vodstvom Antona Gregorčiča pridobila še nekaj furlanskih glasov in dosegla izvolitev svojih kandidatov. Tretjič je kandidiral 1909. 1913 je kandidiral na listi SLS (nova struja) in spet ni bil izvoljen. Med prvo svet. vojno je bil v begunstvu v It., najprej v Palermu in nato v kraju Voghera (Lombardija). Domov je prišel po vojni. Pogosto je vzel iz sirotišnice po dva otroka, ki so potem živeli in delali v družini. Spodbujal je tudi druge družine, da so vzele k sebi otroke iz sirotišnice. Družina je imela več kolonov. 1936 so kupili zadolženo posestvo sorodnikov v Drnovku. Zaradi težkih finančnih razmer so ga hoteli pozneje prodati furlanskim gospodarjem. Ker so ti hoteli odsloviti vse slov. kolone, se je O. premislil.

Prim.: Krstna knjiga župnije Gradno, št. 4, str. 63; Vasilij Melik, *Volitve na Slovenskem, 1861-1918*, 369, 375; Gabršček II, 242, 323; Izjava Dore Obljubek, Drnovk.

Stres

OBLJUBEK Franc, kult. delavec, r. 14. febr. 1933 na Bregu, Krasno (v Brdih), u. 19. jan. 1986 v Thunder Bayu (Kanada). Oče Karlo, posestnik, mati Dora Sirk iz Višnjevika. Osn. š. je obiskoval v Višnjeviku, gimn. v Šempetru pri Gor. in v Lj. Leta 1951 je zaradi svoje osebnosti, »ki se je v Jsli počutila kakor v kletki ptica«, ilegalno zapustil Jslo. Nekaj časa je bil v zbirnem centru Bagnoli pri Rimu in nato pri sorodnikih. 1952 je

emigriral v Kanado, kjer je sprva delal v gozdovih. Že ob odhodu od doma je načrtoval študij v Kanadi in res je potem ob delu študiral in diplomiral na U Lakehead in pozneje magistriral iz knjižničarstva na torontski U. Bil je knjižničar, zaposlen pri Ontario Library Service v Nipigonu. 1959 se je poročil z Mary Ožbolt in imel dve hčerki. 1960 je postal svetnik knjižničarstva, 1968 pa preds. Ontario Public Library Association. Skrbel je za izobraževanje lokalnih knjižničarjev. Leta 1975 je prevzel funkcijo preds. Multikulturnega društva v Thunder Bayu. Veliko je delal in publiciral v smislu multikulturne ideje. Načrtovali so posebne knjižnice v indijanskih rezervatih. Od 1980 do 1984 je bil tudi preds. Multikulturne zveze za severozah. del Ontaria. Bil je ustanovitelj in ur. časopisa Northern Mosaic in sodeloval pri pripravah narodnostnih konferenc in folklornih festivalov. Za delo na kult. področju je dobil srebrno medaljo kraljice Elizabete. Njemu je posvečena stavba multikulturnega društva v Thunder Bayu. Po njegovi smrti je bila ustanovljena letna spominska ustanova F. Obljubka.

Prim.: Northern Mosaic, jan.-jun. 1986 (Thunder Bay, Ontario); The Chronicle Journal 21. in 22. jan. 1986; KatG 8. jan. 1987; pismo domačim z dne 4. sept. 1951.

Stres

OLIVA Giovanni, delavski voditelj, r. 5. jul. 1852 v Trstu, u. prav tam 30. dec. 1920. Oče Giacomo, mati Carolina Bramo. V Trstu je obiskoval osn. š. in realko, s štirinajstim letom pa je postal tiskarski vajenec. Takrat se je seznanil s Carlom Ucekarjem (gl. čl.), s katerim sta delovala pri irendentistično in republikansko nastrojeni Società operaia triestina. Potoval je nato z zaslužkom po It., 1888 se je vrnil v Trst, kjer je služboval kot tiskar (tiskarne Lloyd, Menighelli, Tipografia Moderna). V 1890-1892 se je preusmeril k socialističnemu gibanju, pri katerem je v Trstu vodilno vlogo prevzel zlasti po Ucekarjevi smrti (1902). Vodil je sindikat tiskarjev, sodeloval pri štrajku 1902 in bil odg. ur. časnika *Il Lavoratore*. Skupaj z Valentinom Pittonijem (gl. čl.) sta predstavljala tipična tržaška socialista tistega časa, navdahnjena z internacionalizmom in polemič-

na z iredentisti. Take pozicije je O. ohranjeval tudi med prvo svet. vojno. Po vojni je deloval za združitev tržaških socialistov s PSI (1919). Avg. 1919 so ga faš. fizično napadli.

Prim.: Delo (Trst) 31. dec. 1920; G. Piemonte, *Il movimento operaio a Trieste*. Roma 1974, pass.; F. Andreucci-T. Detti, *Il movimento operaio italiano*. Dizionario biografico. IV, Roma 1978.

B. Mar.

OMAN Alessandro, gozdarski inž., publicist, prosv. delavec, r. 25. mar. 1956 v Ukvah pri Naborjetu (Kanal. dolina), živi v Ukvah. Oče Andrej, rudar, mati Margherita Prescheren, kmetica, gospodinja. Osn. š. obiskoval v Ukvah (1962-67), niž. sred. š. in znanstveni licej na Trbižu (1967-75). Po maturi se je vpisal na Fak. za gozdarske vede U v Padovi, kjer je diplomiral 1980. Namesto vojaščine je opravil eno leto civilne službe pri gozdarskih čuvajih na Trbižu. Pri gozdarski upravi je potem ostal še eno leto in sodeloval pri botanični raziskavi, ki jo je vodil prof. Poldini. Od 1982 je zaposlen v Tablji (Pontebba) pri tamkajšnji Gorski skupnosti (GS Canal del Ferro - Val Canale) kot odgovoren za področje kmetijstva. Več let je med starejšimi domačini v Kanalski dolini zbiral podatke in narečno izrazoslovje za kmečka opravila, orodje in predvsem stara slov. imena rastlin, ki jih uporabljajo v Ukvah, Ovčji vesi, Žabnicah in Dipalji vesi. Obširno gradivo, ki ga je zbral, je 1992 objavil v knjigi *Etnobotanica della Valcanale* - Zal. Zadruga DOM, Čedad. V knjigi so zbrana krajevna imena za rastline ter izrazi za kmetijsko, gozdarsko in pastirsko orodje s posebnim ozirom na lesene predmete. Zabeleženi so podatki o tradicionalnem zdravljenju z rastlinami ter izreki, pregovori in zanimivosti iz slov. kulture v Kanalski dolini. Že med univerz. leti je O. začel sodelovati pri župnijskem vestniku *Ukve*, ki ga je urejal duh. Mario Gariup. Objavil je nekaj člankov o ukvanskih šegah in prispevek o Slovencih v Kanalski dolini ob priliki Foruma v Čedadu mar. 1991 (Vita Cattolica 23. febr. 1991). Napisal je vrsto člankov o kmetijski dejavnosti v Kanalski dolini. S posebno pozornostjo je analiziral vprašanja živinoreje, sirarstva in planšarstva na območju tamkajšnje gorske skupnosti (Voce della Montagna, apr.-maj 1988). Stalno sodeluje pri pisanju in urejevanju lista Malborghetto notizie, ki je glasilo občinske uprave Naborjet-Ovčja ves. - O. je aktivno vključen v razne polit. in gospodarske org. v Kanalski dolini: od 1987 odbornik za kmetijstvo, gozdarstvo

in kulturo v občini Naborjet-Ovčja ves; preds. soškega konzorcija v Ukvah, to je stare organizacije iz časov avstro-ogrskega cesarstva, ki upravlja pravice ukvanske soseske, predvsem izkoriščanje gozdov in poletno pašo na planinah; od ustanovitve 1986 preds. cvetličarske zadruge Valcanale Agricola Lillium, ki se ukvarja z gojenjem in prodajo lilij; preds. nadzornega odbora zadruga rejcev (Coop. Allevatori Valcanale), ki upravlja zadržno sirarno v Ukvah, v kateri zbirajo in predelujejo mleko iz vse Kanalske doline; član pokraj. odbora pri združenju furlanskih zadrug (Ass. Coop. Friulane); aktiven član društva prostovoljnih ukvanskih gasilcev.

Prim.: Osební podatki maja 1994; PDK 12. apr. 1992, 11. mar. 1993 s sl.; M(Trst) mar. 1992, št. 3; Dom 31. maja 1992; Novi Matajur 9. apr. 1992; Proteus jan. 1993, št. 5; glasilo Ukve febr. 1993, št. 36; glasilo Opinione sept. 1993; Gazz. 27. maja 1992; Il Messaggero Veneto 29. maja 1992; intervju Radio Trst A jul. 1992.

DanČ

ORTAR Miranda, dipl. inž., športna plezalka in alpinistka, r. 30. avg. 1967 v Šempetru pri N. Gorici, sicer doma z Mosta na Soči (Sv. Lucija), kjer živi. Oče Ivan, obrtnik kovinske stroke, mati Marija Trojer, delavka in gospodinja. Osn. š. na Mostu na Soči, mat. 1986 na sred. š. J. Vega v Idriji, dipl. jun. 1993 v Lj. na Fak. za elektro-tehniko in računalništvo. V Soškem alpinističnem odseku (SAO) Tolmin od 1986. Preplezala več smeri v Alpah tudi do VIII. težavnostne stopnje. 1990 član odprave SAO v Kenijo, Mt. Kenija, Diamondov ozebnik, V, VI, z M. Ravhekarjem. 1992 preplezala s Š. Čopijem (izbran za najboljšega slov. ekstreznega smučarja 1993) smer Nos (A2 - 4 dni) v steni El Capitana - Yosemite. O vzponu objavila članek Nos v srcu v PlanV, št. 3, 1993. Od 1988 nastopa na tekmovanjih v športnem plezanju: 1988 3. v Vipavski Beli, 1989 2. na drž. prvenstvu v Bohinjski Beli, 1990 7. na tekmi za svet. pokal na Dunaju, 1991 1. na tekmi za drž. prvenstvo in osvojila drž. pokal ter 19. na tekmi za svet. pokal v Birminghamu. 1992 plezala na pogled predvsem v plezališčih ZDA do VIII+. 1993 3. za drž. pokal in 3. za drž. prvenstvo. Na pogled plezala do VIII+/IX- (7b). 1993 med ustanovitelji in predsednica Športno - plezalnega odseka Tolmin pri PD Tolmin, katerega pripadniki si prizadevajo, da bi se športno plezanje razširilo tudi na Slovenskem. Med sodelavci plezalnega vodnika T. Česna *Plezališča Slovenije*, Lj. 1994.

Prim.: Vprašalna pola jan. 1994; Delo 14. sept. 1992 s sl.; 2. nov. 1992; 14. dec. 1992; 17. jan. 1994; 31. jan. 1994; 7. febr. 1994; PrimN 18. okt. 1988 s sl.; 7. jan. 1992 s sl.; Slovenec 12. jan. 1994.

Sirk

OSGNACH Lovrenc, misijonar, r. 31. jul. 1925 v Ošnjah (Osgnetto) v podutanski fari v Beneški Sloveniji, u. 10. apr. 1992 v Pordenonu, pokopan pri Sv. Lenartu. Vstopil je k misijonarjem presv. Srca in pel novo mašo 11. jun. 1950 v cerkvi v Gorenji Mersi. Po posvetitvi so ga predstojniki poslali na Portugalsko v Visco, kjer imajo patri kombonijanci (misijonarji presv. Srca) svoje semenišče. Tu je preživel 13 let in bil v semenišču za misijonarja v Mozambik v vzh. Afriki, kjer je deloval v Mangi idr. Po sedmih letih je nevarno zbolel, zato se je vrnil v It. Najprej se je ustavil v Bologni v hiši kombonijancev, ko je ozdravel, je odšel v dušno pastirstvo v Milan, nazadnje je bil župnik v neki mestni župniji v Pordenonu in živel v hiši patrov kombonijancev. Patri misijonarji so odprli v hiši karitativni center, ki skrbi za ljudi iz dežel tretjega sveta. O. se je posvetil tudi tem ljudem, posebno črnim iz Afrike. - Na pogrebu pri Sv. Lenartu 13. apr. 1992 je bilo tudi predstavništvo afriških vernikov, ki so nesli O. v cerkev in po maši na pokopališče. Med potjo so peli zamorsko pesem, s katero so se poslovili od dobrotnika.

Prim.: Letopis Cerkve na Slov. 1985, pass.; bz, Zbuogam p. Osgnach, Dom 1992, št. 8 (30. apr. 1992); Misijonar L. O., Misijonska obzorja, 6/1992, št. 3, 14.

Jem.

OSREDKAR Uči, roj. **FAJGELJ**, doktor kemije, r. 31. avg. 1927 v Kredu pri Kobaridu, živi v Lj. Oče Rafael, učitelj, mati Gabrijela Pavšič, gospodinja. Osn. š. in del sred. š. je obiskovala v Pevmi oz. Gorici do 1943. 12. sept. 1943 je šla stara 16 let v partizane, najprej v Gregorčičevo brigado. Po decembrski ofenzivi 1943 je bila dodeljena Briško-beneškemu odredu. Po vojni se je naselila z možem Milanom Osredkarjem v Lj., nadaljevala z večerno gimn. in 1948 maturirala. L. 1949 se je vpisala na Fak. za naravoslovje in tehnologijo in 1954 diplomirala na oddelku za kemijo s področja sinteze polimerov (makromolekul). Po diplomi se je zaposlila na kriminalističnem oddelku republ. sekretariata za notranje zadeve do 1967. Vmes je bila nekaj več kot tri leta z družino na Dunaju, kjer je bil mož Milan zaposlen pri Mednar. agenciji za atomsko

energijo. Sept. 1967 se je zaposlila v Kemijskem inšt. Boris Kidrič na odd. za kemijo in tehnologijo polimerov, 1974 je magistrirala in 1977 doktorirala s področja sinteze in karakterizacije akrilnih polimerov. 1981 je prevzela vodstvo odd. za kemijo in tehnologijo polimerov in na tem mestu ostala do upokojitve 1990 v svojstvu znanstvenega svetnika. - Po upokojitvi je nadaljevala s strok. delom na odd. S sodelavci je objavila približno 80 znanstv. in strok. del pretežno v svetovnih strok. revijah, kjer so navedeni jsl. avtorji z največ publikacijami s področja polimerov. Med njimi je na prvih mestih navedena tudi Ojeva. 1978 in 1989 je s sodelavci prejela nagrado Sklada Borisa Kidriča. Ves čas po vojni je bila aktivna družbeno polit. delavka, v zadnjih 20 letih predvsem na področju republ. raziskovalne dejavnosti. Nosilec je več odlikovanj in rez. kapetan. Poročena je in mati dveh odraslih otrok (Radko, 1945 in Mojca, 1947).

Prim.: Fr. Črnugelj-Zorko, Na zahodnih mejah - 1943, Knjižnica NOV in POS 27/3 (1986), str. 47, 56, 162, 187, 203 in 256 ter Na zahodnih mejah - 1944 istega avtorja, Partiz. knjižni klub št. 5 (1993), str. 176, 189, 204 idr.; časopis Polimeri 8 (12), 338 (1987) in 9 (13), 263-65 (1988); pisna izjava U.O. febr. 1994.

Koren

OTA Aleksander (Saša), časnikar-snemalec, fotograf, kult. delavec, r. 14. jul. 1957 v Trstu, u. 28. jan. 1994 v Mostarju. Raznesla ga je minomet. granata med snemanjem posebne oddaje za 1. tv mrežo RAI o usodi otrok v vojni. Ob njem sta bila ubita še časnikar Marco Luchetta in snemalčev pomočnik Dario D'Angelo. Vsi trije so bili uslužbenci dež. sedeža RAI v Trstu. Oče Sergij, mati Ada Turk, lastnika bara in natakarka. Osn. š. je obiskoval pri Sv. Ani, n. sred. š. pri Sv. Jakobu, maturiral je leta 1976 na znan. liceju F. Prešerna v Trstu. Po opravljenem vojaškem roku se je 1978 vpisal na Fak. za lesno inž. U v Lj. Kot študent je začel sodelovati pri tedniku Gospodarstvo. V RAI je vstopil z začetkom dež. tv-oddaj leta 1979, ko je zmagal natečaj za tv. in film. snemalca, 17. jul. 1990, ko je opravil drž. časnikarski izpit, je postal časnikar-snemalec. V dijaških letih je bil košarkar pri ŠD Bor, igral je harmoniko pri GM, pri ansamblu Miramar in nekaj časa pri ansamblu Explorer 74. Fotografija ga je navdušila že v otroških letih in kot dijak se je vključil v delovanje fotokrožka, ki je v Trstu od leta 1959, dejavnosti pa je poživil v zadnjih 70 letih. V tej dobi se je Ota zavzemal za formalno uredi-

tev položaja krožka in s člani so leta 1980 poskrbeli za ustanovitev po zakonskih predpisih. Nastal je tako fotokrožek Foto Trst 80, ki mu je bil tudi dolgoletni predsednik (1980-90). Kot član trž. fotokrožka je že 1978 sodeloval na nekaterih skupinskih razstavah v priredbi KD V. Vodnik, KD F. Prešeren, SKD Slavec in KD Slovenec iz dolinske obč. Pomembnejše razstave, pri katerih je sodeloval, leta 1980: skupinska razstava 28. nov. v dolinski Torkli; 1981: 30. jan. razstava in dia-večer v Trebčah, 27. maja fot. razstava in dia-večer v Gregorčičevi dvorani, od nov. do maja naslednjega leta vodi tečaj za začetnike v Mlad. krožku na Proseku; 1982: 11. mar. skup. članska razstava v Babni hiši v Ricmanjah, 20. mar. v palači Costanzi v Trstu na razstavi *Fotografija v Trstu danes*, 7. maja meddržavni natečaj Dia-Primorske v Novi Gor., 12. maja na natečaju dia na temo *Ombre* v Galeriji Fenice v Trstu. Bil je pobudnik prvega natečaja Foto Trst 80, ki ga krožek skoraj redno prireja. Končna svečanost I. je bila 20. nov., udeležilo se ga je 96 fotogr. iz vse dežele; 1983: 12. mar. v Babni hiši v Ricmanjah, 2. dec. članski večer v Gregorčičevi dvorani; 1984: 30. mar. v Gregorčičevi dvorani samostojna razstava barvnih fotografij, 20. jun. v Kraški hiši v Repnu, 14. jul. v Galeriji Kultur. doma v Novi Gor., 12. nov. razstava *Pomlad na avtocestni trasi* v Gregorčičevi dvorani v Trstu; 1985: 30. mar. Dia-večer *Europa tour* v priredbi KD Rovte Kolonkovec, 2. nagrada na fot. natečaju *Odkrivajmo Sv. Jakob*; skup. razstava v Piranu v Križnem hodniku min. samostana, dia večer *Kmetijstvo na Tržaškem* na Kmetijskih dnevih v Boljuncu; 1986: 18. apr. v Gregorčičevi dvorani; 1988: febr. skupinska razstava v Ljubljanski banki na Titovi ul. v Lj., dia večer *Kmetijstvo na Tržaškem* v okviru Kmetijskih dnevov v Boljuncu; 1993: dec. Extempore *Božič v Trstu*. Kot snemalec je v okviru RAIa posnel vrsto pomembnih filmov in dokumentarcev. Med temi naj omenimo, leta 1984 dokumentarec *Stradivari in valigia*, režiser MP. Bellizzi, o izdelovalcu violin G. Picciniju. Leta 1985 je posnel dokumentarec o načrtovalcu jaht Sciarelliju, z naslovom *La barca di Dio*, režiser G. Lepre. Naslednjega leta je za istega režiserja snemal film *Il seduttore filantropo* po noveli I. Sveva. V glavni vlogi je nastopala Marinka Počkaj. Leta 1986 je bil med snemalci I. tridimenzionalnega filma *Giulio & Giulia*, režiser Peter Delmonte. Z režiserjem F. Maluso je 1987 posnel dokumentarec o Maksimilijanu Habsburškem z naslovom *La sfida impossibile*. Izven službena

snemanja: leta 1980 je posnel vsa dogajanja okrog dolinske Majence, 1988 je v okviru delovanja tržaškega Dijaškega doma posnel film o problemu prizadetih otrok in njihovem vključevanju v družbo. Od 1985, ko se je preselil v Zabrežec, kjer si je kupil staro hišo in jo obnavljal, je bil član in zadnja leta podpreds. KD Slovenec iz Boršta in Zabrežca. V letih 1987/88 je pripravil dokumentarec *Mlini v Glinščici*. Leta 1989 je pod naslovom *Od poletja do poletja* predstavil diapozitive - utrinke vaškega življenja v Borštu in Zabrežcu in poseben dokumentaren dia-večer ob 10-letnici delovanja KD Jože Rapotec iz Prebena. V KD Slovenec je 1990 predstavil dokumentarec *NOB v Borštu* v spomin na padle v tamkajšnjem bunkerju. Njegove fotogr. so objavljene v knjigah B. Kureta o Borštu in Ricmanjah, v reviji ESA, Koledarju Kmetijske zadruge 1990 in še kje. Vrsto let je za SSG snemal predpremiere in skrbel za luči in svetlobne kulise nekaterih dram. Ob smrti in pogrebu so o njem in ostalih žrtvah obširno pisali vsi it. in slov. časopisi. V spomin mu je bilo podeljeno *Odličje prijateljstva obč. Dolina* (16. apr. 1994), v maju 1994 posebno priznanje komisije natečaja *Premio nazionale per la cronaca fot. e tv a Chia - Sardinija*, 25. jun. spominsko odličje na Balaton Festival v kraju Kasteleyley na Madžarskem in 7. jul. 1994 priznanje *Fraternità della speranza, Arsenale della pace*, Sermig, (TO). Pogrebne slovenosti so bile skupne za vse tri žrtve v stolnici sv. Justa 31. jan. Mašo, med katero je bilo slišati tudi slov. besedo, je daroval škof msgr. Bellomi, drž. oblasti je predstavljal sen. Spadolini. V njihov spomin je bil ustanovljen poseben sklad za pomoč bosanskim sirotam. Postavili so jim ploščo na pročelje sedeža Časnikarske zbornice v Trstu.

Podobne nasilne smrti med služb. potovanjem v Mogadiš (Somalija), je 20. mar. 1994, ob časnikarki RAI TG3 Ilariji Alpi, umrl drugi cenjen slov. snemalec iz Trsta, **MIRAN HROVATIN**. R. 5. jun. 1948 pri Sv. Alojziju v Trstu, živel je v Barkovljah. Oče Alojz, uradnik, mati Nada Renko, šivilja in gospodinja. Osn.š. v ul. sv. Frančiška, n. sred. š. pri Sv. Jakobu, dosegel diplomu elektrotehnika na zavodu A. Volta v Trstu, matura 1966. Kot dijak je bil aktiven med trž. taborniki. Kmalu se je poklicno usmeril v fotografijo in se zaposlil v trgovinah Fototecnica in Eurojapan, odprl je tudi lasten studio. Leta 1975 je pod okriljem ZTT začela delovati Agencija Alpe Adria. V njej se je zaposlil kot snemalec. Posnel je na stotine prispevkov za kpr., lj. in druge tv. Leta

1978 je prvič tvegaj življenje med snemanjem reportaže o fronti Polisario v Alžiru. Leta 1989, ko je Agencija A-A propadla, je z nekaterimi delovnimi kolegi ustvaril oz. prevzel tv agencijo Videoest. Pod tem imenom je posnel vrsto umetniških reportaž. Med drugim o Miramarskem gradu. Od dogodkov ob osamosvojitvi Sje je prepotoval bojišča v bivši Jsli. Spremljal je boje na Hrv. in v Bosni ter Hercegov. Njegove posnetke je še zlasti naročala RAI, ki ga je tudi najela za nekajdnevno delo v Somaliji. V teku je preiskava, ki naj bi pojasnila ozadja njunega umo-

ra. Tudi ob tej smrti je bil v Trstu na dan pogreba, 23. mar. 1994, dan žalovanja. Pogrebni obredi pri Novem sv. Antonu, ki jih je vodil škof Bellomi, se je udeležilo več tisoč ljudi.

Prim.: Za Oto: Družinski podatki; Arhiv RAI Trst A, v knjigo vezani članki ob smrti in pogrebu; PDK 6. jun. 1986, 4. jun. 1987; Il Piccolo 11. apr. 1987; Mauro Manzin, La Zeiss Ikon di Sasha, L'ultimo reportage, Il Piccolo febr. 1994; NL 3. feb. 1994; KatG, 3. febr. 1994; Govori na žalni seji v Srenjski hiši v Borštu 1. febr. 1994. Za Hrvatina: Podatki brata Janka; PDK 21., 23., 24. mar. 1994; NL 24. mar. 1994. M. Tavčar

P

PACOR Mario, časnikar in zgodovinar, r. 12. mar. 1915 v Trstu, u. 1. maja 1984 v Bergamu. Oče Giovanni, delavec, mati Marija Ferfoggia, gospodinja. Osn. š. in klas. licej je obiskoval v Trstu, maturiral 1933. Bil je član raznih faš. organizacij, vendar je zaradi druženja s tržaškimi delavci in tudi slov. komunisti politično do 1940 prešel na levico. Sprva ni imel stalne zaposlitve, občasno je pisal za Popolo di Trieste, poučeval na sred. š. 1939 je bil sprejet v službo v Lloyd Triestino. Ob tem je študiral pravo na U v Padovi ter doktoriral 1939. Po izbruhu vojne je bil vpoklican v vojsko, služil je pri artileriji v Klani, nato v Trstu na poveljstvu tržaške cone. 1942 je bil že član komun. odporniškega gibanja. 7. apr. 1943 so ga aretirali pripadniki inšpektorata javne varnosti in odvedli ter zasliševali na svojem sedežu v ul. Bellosguardo. Po kapitulaciji It. je zbežal iz Coronea ter se skrival pred oblastmi do začetka avg. 1944, ko je odšel k partiz.; najprej k Južnoprim. odredu. Pozneje je opravljal funkcijo zveznega častnika med slov. 9. korpusom ter it. garibaldinskimi brigadami. Od okt. 1944 je urejal list *Il Nostro Avvenire*; nekaj časa tudi še po vojni v Trstu. Tu je bil aktiven v komun. gibanju, vodil je tudi časnik *Il Lavoratore*, 1948 pa se je kot večina tržaških komunistov opredelil za resolucijo Informbiroja. Za krajši čas je sodeloval kot časnikar z listom *Stasera*, nato pa vse do 1961 s časopisom *Unità*, tudi kot ured. v Milanu. Po odhodu iz Trsta je počasi omilil svoja polit. stališča, pričel pa se je intenzivno ukvarjati s polpreteklo zgod., predvsem s t.i. vzhodnim problemom It., JK, odnosom med It. in Jsl. (Sjo) ipd. S tega področja raziskovanja je že 1964 izdal knjigo *Confine orientale. Questione nazionale e Resistenza nel Friuli-Venezia Giulia*, ki je imela izreden odmev, z njo pa si je tudi pridobil sloves resnega in upoštevanega zgod. za probleme JK. 1967 je postal prvi rav. Inštituta za zgod. odporniškega gibanja v Novari, vodil ga je deset let, do 1978 pa je bil tudi ured. inštitutove revije *Resistenza unita*. Napisal je še nekaj odmevnih knjig, predvsem *Italia e Balcani dal Risorgimento alla Resistenza* (Milano 1968) ter *Lotte sociali e guerriglia in pianura* (Roma 1972). Organiziral je tudi nekaj znanstvenih posvetovanj.

Prim.: PDK 4. maja 1984; *Resistenza unita* (Novara), št. 6, jun. 1984; *Qualestoria*, št. 2, avg. 1984, 128-31; Mario Pacor, Ob dvajsetletnici 8. sept. v It. PZDG 1963, št. 1-2, 95-112; Arhiv Sje, Referat I, fond Glavni odbor KP Julij. krajine, mapa: Mario Pacor.

Mlakar

PADOAN Giovanni, it. partizanski borec, publicist, r. 25. jun. 1909 v Krminu, živi prav tam. Od mladih let je kot delavec deloval v delavskem gibanju in 1923 stopil v KPI. L. 1924 je emigriral v Francijo. Po povratku (1932) je nadaljeval s tajnim polit. delovanjem v Furlaniji in bil 17. jul. 1934 zaprt in obsojen pred posebnim sodiščem na 16 let zapore. Iz zapore se je vrnil sredi l. 1941 in bil med organizatorji odporniškega gibanja v Furlaniji, zlasti po kapitulaciji It., ko je pri Kobalarju v Brdih sodeloval pri ustanovitvi prvega garibaldinskega bataljona. Kasneje je postal komisar brigade Garibaldi-Natisone, ki se je borila tudi na slov. tleh v sestavi 9. korpusa. Po vojni je deloval kot politik (Pordenone, Videm). Kasneje, ko se je začela preiskava proti nekaterim voditeljem furlanskega odporniškega gibanja v zvezi z likvidacijo osovopskih partizanov pri Porčinju (*«fatti di Porzus»*), je zbežal na Češko-slovaško. Vrnil se je v It. in 1956 ponovno emigriral po sodbi, ki jo je izreklo sodišče v Firencah. Živel je v Pragi in Bukarešti, od koder se je vrnil v Krmin, potem ko je bila objavljena amnestija. Deloval je v it. borčevski organizaciji (ANPI) ter v organih KPI. L. 1966 je objavil knjigo *Abbiamo lottato insieme. Partigiani italiani e sloveni al confine orientale* (1967 druga izdaja). Spomine na partizanski čas je nato P. izdal ponovno v knjigi *Un'epopea partigiana alla frontiera tra due mondi* (Udine 1985). P. partizansko ime Vanni.

Prim.: I. Juvančič, Borec 18/1966, št. 6-7, 591-596; GorSreč 2/1967, št. 5, str. 37-38; L. Patat, Il Friuli orientale fra le due guerre, Udine 1985, 307; Antifascisti nel casellario politico centrale. 14, Roma 1993, 23.

Ur.

PAGON Dušan, matematik, r. 18. jul. 1955 v Lj., živi v Mariboru. Oče Maks, predmetni učitelj matematike, mati Adela Žgavec, uslužbenka. Osn. š. v Cerknem, gimn. v Idriji (matura 1973). Kot osnovnošolec in dijak se je udeleževal šol. občin.

in republ. matem. tekmovanj, kjer je dosegel vidna mesta in priznanja. Visokošolski študij matemat., raziskovalna smer, je pričel na Fak. za naravoslovje in tehnologijo U v Lj. in ga 1974 nadaljeval na Mehaniko-matem. fak. Moskovske drž. univ. »M.V. Lomonosov«. Po treh letih splošnega študija je pričel na odd. za Višjo algebro s specializacijo pod mentorstvom prof. dr. A.I. Kostrikina in 1979 na tem odd. z odliko diplomiral. Nadaljeval je podiplomski študij pri istem prof. in okt. 1982 v Moskvi zagovarjal disertacijo *Deformacije gradiranih algeber*, ki jo je 1983 nostrificiral na Prirodno-matem. fak. Vseučilišča v Zgbu. 1983 se je zaposlil na Odd. za elektroniko Inštituta Jožef Stefan v Lj., istočasno je vodil vaje iz matem. na Fak. za elektrotehniko in računalništvo. 1985 se preseli v Mrb. in se redno zaposli kot docent na Pedag. fak. v Mrbu. - Od 1990 je izredni prof. na U v Mrbu. Med 1991-93 je bil prodekan Pedag. fak. Od 1990 tudi odg. ur. Znanstvene revije Pedag. fak. za področje naravoslovja in matem. Nadaljuje z raziskovalnim delom in je preko Inštituta za matem., fiz. in mehaniko iz Lj. od 1993 tudi koordinator mednar. TEMPUS projekta JEP-4315 The Improvement of Mathematics Education in Secondary Schools. Predmet njegovih raziskav so še naprej neasociativne, predvsem Liejeve algebre. Ukvarja se tudi s problemi, povezanimi z vnašanjem znanstvenih rezultatov v izobraževalni proces in zgodnjim vključevanjem mladih v raziskovalno delo na področju matem. Udeležil se je dveh svet. kongresov o matematičnem izobraževanju (Budimpešta 1988 in Quebec 1992). S predavanji in referati je sodeloval na različnih srečanjih in seminarjih: Bayreuth (1987 in 1991), Novosibirsk (1989), Szombathely (1991), Quebec (1992), Zagreb (1993), Tarragona (1993). Objavljal je v domačih in tujih strok. revijah. Prevedel je tudi knjigo N. Virčenka *Matematika v aforizmih, izjavah in citatih* (Lj. 1990)

Prim.: Osební podatki; Kdo je kdo (1993), 167. Les.

PAHOR Adrijan, šolnik, publicist, zgodovinar, r. 11. jun. 1956 v Trstu, živi v Devinu; oče Boris - pisatelj (gl. čl.), mati Radoslava Premrl - učiteljica (gl. čl.). Osn. š. v Barkovljah, niž. sred. š. v Trstu, nato Klas. licej F. Prešerna v Trstu, kjer je maturiral 1975. Leta 1982 se je vpisal na Leposlovno fak. v Trstu, na kateri je pod mentorstvom prof. J. Pirjevca doktoriral 1987 z disertacijo iz sodobne tržaške zgodovine. Vsa leta

poučuje na slov. šolah v Trstu in Gorici, med leti 1987-90 na učiteljskišči v Gor. 1990 je po habilitacijskem izpitu postal redni prof. na TZ Žige Žoisla v Gor. 1993 je dobil premostitev na pedag. licej Simona Gregorčiča v Gor. V študentskih letih je bil član SKK in SZSO, pel je pri Tržaškem meš. zboru in pri Fantih izpod Grmade, štiri leta je bil član Tržaškega pihalnega orkestra. V letih 1990-92 je bil član pokraj. sveta SSk (Trst). Piše prispevke za Radio Trst A in za Novi list, občasno pa tudi za PDK, Mladiko in revijo 2000 (članek o Virgilu Ščeku). 1993 je Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček iz Trsta izdal njegovo disertacijo z naslovom *Il crepuscolo del Territorio libero di Trieste e i partiti autonomi sloveni (1952-1954)* (Somrak Svobodnega tržaškega ozemlja in samostojne slovenske stranke 1952-1954). Le-ta se vključuje v vrsto disertacij, ki natančno in temeljito preučujejo povojno samostojno politično nastopanje Slovencev na Tržaškem in Goriškem.

Prim.: Osebna pola; ZČ 1994 (48); NL 27. jan. 1994; Delo 29. jan. 1994; PDK 29. jan. 1994; Picc. 7. maja 1994 (R. Spazzali); Delo 20. maja 1994 (I. Bratož).

T. Simčič

PAHOR Anton, duhovnik, r. 27. jun. 1848 v Jamljah na Krasu, u. 17. avg. 1910 v Gorici. V duhovniku je bil posvečen 27. avg. 1876. Služboval je v Srpenici, Opatjem selu, Komnu, Rihemberku (Branik), nato kot vikar v Kromberku (od 1894) in Sovodnjah pri Gor. (1905-09). »Bil je vnet duhovnik, vrl boritelj za kršč. načela in za narodne pravice Slovencev. Trudil se je vedno za dušne kakor tudi za gmotne potrebe svojih duhovnikov« (PrimL).

Prim.: NadškAGor.; PrimL, Gor. 18. avg. 1910, št. 33.

E.D.

PAHOR Borut, državni poslanec, politik, r. 2. nov. 1963 v Postojni, živi v Lj. in v Šempetru pri Gor. Oče Franc, mati Iva Vodopivec. Osn. š. je obiskoval v Šempetru pri Gor., gimn. v Novi Gor. (matura 1982). Študiral je na lj. FSPN; diplomiral iz mednar. politologije 1987. Za diplomsko nalogo je prejel Zoretovo in Prešernovo nagrado za študente. Po šolanju se je zaposlil na CK ZKS, in sicer prav v času, ko so se pripravljale spremembe družbenopolit. sistema v Sji. P. je zagovarjal spremembe in geslo »o sestopu partije z oblasti«. Dec. 1989 je bil izvoljen za člana predsedstva CK ZKS in apr. 1990 izvoljen za poslanca skupščine republike Sje. Ob spremembah v

slov. ZKS je postal podpreds. Stranke demokratične prenove Sje, od 1993 je podpreds. Združene liste socialnih demokratov Sje. Bil je tudi preds. Demokratičnega foruma Sje. Dec. 1992 je bil ponovno izvoljen za držav. poslanca. P. je bil tudi preds. delegacije slov. Držav. zbora v parlamentarni skupščini Sveta Evropa in preds. skupščinskega odb. za mednar. odnose. Napisal je več člankov o zunanji polit. slov. države.

Prim.: Osební podatki; Slovenski almanah '92, 60; Kdo ji kdo (1993), 168.

Nn

PAHOR Evelina, učiteljica, prosvetna delavka, katehistinja, odbornica ACM, r. 11. sept. 1916 v Trstu, u. 17. mar. 1994 v Šempetru pri Novi Gorici. Oče Franc iz Kostanjevice na Krasu, mati Marija Ambrožič iz Male Pristave pri Št. Petru na Krasu, zdaj Pivka, brat dr. Boris, pisatelj (gl. čl.). Obiskovala je osn. š. v Rojanu, Ciril Metodovo pri Sv. Jakobu, sred. š. pri benediktinkah v Trstu, kmetijsko-gospodinjstvo v Lj. Opravila je učiteljsko maturo 1947 v Tolminu (ekspozitura v Portorožu). Službovala je kot partiz. učiteljica v Gornji Košani v letih 1943-45, 1945-46 v Mavhinjah, 1946-47 v Povirju. Kot suplentka do 1949 v Marezigah in na Pradah pri Kopru. Od 1949-53 je pri Slov. prosv. zvezi vodila dodatni pouk za učence osn. šole pri Sv. Jakobu in osn. šole v ul. Donadoni v Trstu. Od 1963 do 1967 v Briščikih, 1967-68 v Borštu, 1967-75 na Proseku kot stalna učit., od 1975 do upok. 1982 v Briščikih. - Kot učiteljica se je P. potrudila, da je nudila več, kot je zahteval poklic. V Košani je 15. okt. 1944 priredila slovesnost ob 100-letnici rojstva S. Gregorčiča, medtem ko je jun. 1945 pripravila prvi mladinski nastop na radiu Trst s prizorom *Vrnitev*, ki ga je sama napisala. Prav tako so sledile prireditve v Mavhinjah 1946, v krožku Redivo 1948, ob zaključku šol. leta je na kult. sporedu pri S. M. Magdaleni doživela napad slov. kominformovcev. Zelo doživete so bile prireditve na šolah na Proseku in v Briščikih, kjer je sodeloval tudi ansambel »Vesela pomlad« z Opčin. Uspešen je bil dramski prikaz na prostem ob 1100-letnici smrti sv. Metoda s 60 sodelujočimi na Repentabru in drugod, tudi v Sji. Tudi drugače se je P. razdajala. Pred drugo vojno je bila katehistinja za osnovnošol. otroke in dobila za to škofovo nagrado. Prav tako jo je Sja nagradila za medvojno delovanje na šoli. Kot publicistka je P. sodelovala v Katoliškem glasu, v Trinkovem koledarju 1982, v Mohorjevem Koledarju 1984,

v Ekumenskem zborniku 1973, 1979, 1981, 1984. V reviji Pastirček v letih 1981/82, 1983/84, 1987/88, 1988/89. Na Radiu Trst A je organizirala in vodila 49 oddaj *Rišimo skupaj* za mladino 1. in 2. stopnje. Učenci so bili nagrajeni; s svojimi izdelki pa so sodelovali na mednar. natečajih za najboljše risbe, tako je učenec iz Briščkov odnesel zlato odličje na nagrajevanju v Forte dei Marmi. Na Radiu Trst A je P. sodelovala z izborom in komentarjem odlomkov iz del pomembnih slov. pisateljev: Slomšek, Erjavec, Finžgar, Meško, Voranc, Pregelj, B. Pahor. Sodelovala je pod psevdonimom Evelina Ambrožič. Zadnja leta je bila P. zelo aktivna kot odbornica ACM, še posebno pa pri organiziranju ekumenskega gibanja. Zaradi tega svojega delovanja je bila v stiku z visokimi predstavniki slov. Cerkve v Sji in v Vatikanu. - Na grobu v Smihelu pri Pivki, materini rojstni fari, se je od nje poslovil tudi brat Boris.

Prim.: Osební zapiski; podatki brata dr. Borisa; Po krajši bolezni umrla učit. E. P., PDK 18. mar. 1994; Slovo od E. P., NL 24. mar. 1994 s sl.; F. V., E. Pahor v spomin, KatG 31. mar. 1994; Metka Kacin Beltrame, E. Pahor v spomin, M (Trst) 1994, 83 s sl.

Jem.

PAHOR Nadja, por. **VERRI**, kulturna delavka, prof., r. 9. jan. 1946 v Trstu, kjer živi. Oče Roman, narodni delavec (gl. čl.), mati Angela Grmek, uradnica. Osn. š. v Rojanu, niž. sred. pri Sv. Jakobu, matura na Drž. trg. tehn. zavodu Ž. Zoisa v Trstu 1964. Vpisala se je na Viš. š. za tolmače in prevajalce v Trstu (nemšč. in angl.), zaradi gmotnih težav se ji je morala po opravljenih pisanih preizkušnjah odpovedati in se je zaposlila v podjetju SAFEM 8. mar. 1965 do 1970, od 1970 do 1976 pri podjetju EUROTRADE. 1980 je doktorirala z odliko in pohvalo na U v Vidmu s tezo *Pesniški svet Andreja Budala*. Od 1980 je poučevala na DTTZ Ž. Zoisa v Trstu slov. in zgod. z drž. vzgojo, 6. maja 1993 se je morala upokojiti iz zdravst. razlogov. Od 30. jan. 1993 je član kuratorija muzeja Revoltella. - 1977 je za RAI Trst A napisala za Otroški koticček cikel 13 oddaj *Čudoviti otroški svet* (na sporedu od 4. okt. do 27. dec. 1977); v okviru Jutranjega almanaha so predvajali njen cikel 13 oddaj *Marijine božje poti v naši deželi* (od 7. apr. do 30. jun. 1980); v Almanahu je bil na sporedu njen cikel 26 oddaj *Tri slovenske sestre: 130 let Družbe sv. Mohorja* (od 8. jan. do 2. avg. 1982); v rubriki Krajevne stvarnosti je za oddajo Od Milj do Devina napisala

la 16 uvodnih razmišljanj *Pogled na trenutno kulturno dogajanje na Tržaškem* (od 4. okt. do konca dec. 1992). Od 28. dec. 1992 do 22. mar. 1993 so prenašali 13 njenih oddaj *Taborišče Gonars - pričevanja preživelih*. - V zborniku Slovensko šolstvo na Goriškem in Tržaškem 1945 - 1985, Trst 1986, je objavila prispevka: *Poročilo o proslavi 40. obletnice obnovitve slov. šol v Trstu* (str. 17-20) in *Drž. tehnični zavod »Žiga Zois« z oddelkom za geometre* (278-80). V PrimSreč 1981, št. 27/28 je priobčila razpravo *Pesniški svet Andr. Budala*. - Po naročilu občine Gonars je napisala zgod. knjigo *Oltre il filo*, v kateri je podala pričevanja še živih slov. internirancev in nekaterih it. stražarjev. Knjigo je založila obč. Gonars in jo predstavila ob 50-letnici razpusta taborišča 26. sept. 1993. - 27. jan. 1988 je kult. odbornišтво Gor. pokrajine nagradilo tezo o Budalu.

Prim.: Osebni podatki; H. Jovanovič, Tragedija gonarskega taborišča v spominih bivših internirancev, NL 30. sept. 1993 s sl.; Auspici di pace e fratellanza senza dimenticare il passato, MessV 5. okt. 1993 s sl.; J. Koren, O svetu »Preko žice«, PDK 14. okt. 1993; P. Marcolin, Grido di libertà da un campo di concentramento, Picc. 15. nov. 1993; M. Jevnikar, N. Pahor Verri, Oltre il filo, M (Trst) 1993, 217-18.

Jem.

PAHOR Vladimir, zdravnik, r. 28. mar. 1923 v Sovodnjah ob Soči, živi v Rimu. Oče Franc, kmet, mati Marija Koritnik, gospodinja. Osn. š. v Sovodnjah, klas. gimn. v Gor. Vpisal se je na Medic. fak. v Padovi, potem v Zgbu. Doktoriral je febr. 1951 med prvimi vpisanimi na Medic. fak. v bivši SFRJ. Dosegel je specializacijo v interni medicini v Lj. Od 1951 do 1956 je bil zaposlen na interni kliniki v Lj., 1956 je ustanovil interni oddelek splošne bolnišnice v Novi Gradški in ga vodil do 1960. 1961 je ponovno doktoriral na Medic. fak. v Rimu. Od takrat opravlja prosti poklic zdravnika internista v Rimu. Publiciral je v raznih medic. revijah v bivši SFRJ, Nemčiji, Franciji, Španiji in Italiji. Sodeloval je s predavanji na mnogih mednarod. medic. kongresih v Avstriji, Franciji, Nemčiji in Italiji. - Poročen je z Nedo Roth, prof. jezikov na šoli za prevajalce. Ima dva sinova. Starejši, Carlo, rojen v Gorici, je zdravnik na Kat. U v Rimu, specialist za gerontologijo in interno medicino, raziskovalec z več kot 156 publikacijami v največjih svet. medic. revijah. Mlajši sin, Giorgio, je prevajalec za angl. in franc. jezik.

Prim.: Osebni podatki (pismo z dne 1. jul. 1994) E.D.

PALETTI Luigi (Bertùl), kulturni in politični delavec, r. 9. febr. 1940 v kraju Ronk v Režiji. Oče Fiorendo je bil gozdni čuvaj, mati Adele Valente pa gospodinja. Osn. š. je obiskoval na Ravanci, niž. sred. š. na Tablji (Pontebba) in Tehnični zavod Zanon v Vidmu, kjer je diplomiral 1959. Poleg učenja franc. in nemšč. je opravil tudi tečaj slov. jezika na seminarju v Lj. V letih od 1961 do 1963 je služil vojaški rok in opravil vojaško šolo Cecchignola v Rimu. Od 1963 do upokojitve dec. 1989 je bil uslužben v tajništvu rezijanske občine. 1970 se je poročil z Albino Grazioli, nima otrok in živi na Ravanci. Maja 1990 je kandidiral na krajevni listi za obč. svet, bil izvoljen in postal župan. Od 1959 je član planinskega društva CAI na Trbižu in še vedno rad hodi v gore, obdeluje zemljo in goji čebele. 1965 je postal član krajevnih turističnih ustanov in nekaj let je bil tudi njen tajnik. Febr. 1983 je bil med ustanovnimi člani prvega industrij. podjetja v Režiji (M.I.R.) v Osojanah. 1963 je bil med ustanovitelji in nato v vodstvu rezijanske sekcije Socialistične stranke. Rezijanščine se je naučil doma in v vaškem okolju. Kasneje pa je ob sodelovanju Alda Madotta (gl. čl.) poglobljal poznavanje domačega narečja, etimologijo, zgod. folkloro ter običaje in navade po raznih krajih doline Režije. Od 1957 je član folklorne skupine »Val Resia« in od 1973 do 1988 je bil tudi njen preds. V tistem obdobju je imela skupina okrog 60 nastopov na leto tako doma kot v Sji in It. ter v mnogih evr. državah. Zlasti v tistem obdobju je imel zelo pogoste stike z raznimi znanstvenimi raziskovalci Režije in predvsem s prof. M. Matičetovim (gl. čl.) in prof. J. Strajnarjem iz Lj., s prof. P. Merkujem (gl. čl.) iz Trsta, s prof. G. Frauom z U v Vidmu, in prof. R. Leydijem, preds. U DAMS v Bologni. Nov. 1983 je bil med ustanovnimi člani kult. društva »Rozajanski Dum« in je član vodstva. Nekaj let je sodeloval s študijskim centrom »Nediža« pri organizaciji narečnega natečaja za otroke »Moja vas«. O Režiji in o njihovi folklori skupini je predvsem ob raznih nastopih pisal članke v PDK, v N. Matajur, Il Messaggero veneto in v Sodobnost. Intervjuvali so ga na televiziji za RAI 1 in RAI 2, za TV Koper in TV Sja ter Telefriuli. Od 1986 sodeluje pri tedenskih oddajah o Režiji Radia Trst A. Sodeloval je tudi pri izdaji knjige v ital. *Resia e resiani*, ki jo je napi-

sal Baudouin de Courtenay. Za krajevno gorsko skupnost je 1994 poskrbel za izdajo knjige *Tradizioni orali nel Canale di Ferro e Valcanale*. Veliko je tudi pomagal pri izidu tretjega dela posmrtno Madottove knjige *Pagine di storia. Resoconti di vita resiana*, ki jo je 1994 izdalo kult. društvo »Rozajanki Dum«. V knjigi je tudi objavljen njegov zapis o potresu (str. 234). P. je za rezijanski verski list Pod Čanynowo sinco napisal febr. 1975 zapis *Folclore resiano* in 1979 *Gruppo folkloristico - Val Resia, dalle origini al 31 ott. 1979*. V knjigi s posegi z mednar. posveta Fondamenti per una grammatica pratica resiana, izd. CLEUP v Padovi 1993, je prispeval uvodni zapis. 1980 in 1991 je sodeloval pri organizaciji dveh mednar. konferenc o izhodiščih za oblikovanje prve rezijanske slovnice. 1988 pa je ob 150-letnici ustanovitve njihove folklorne skupine »Val Resia« pripravljal na Ravanci v »Kulturni hiši« pomembno manifestacijo s posegi raznih znanstvenikov in s koncertom orkestra RTV Lj., ki je izvajal vrsto novih skladb slov. skladateljev na rezijanske glasbene motive. Maja 1978 je P. sodeloval na Konferenci o etničnih in jezikovnih skupinah s prispevkom o Reziji (Atti di Conferenza str. 215).

Prim.: Osební podatki; M. Matičetov, Resia, Graphik Studio Udine 1981, str. 37; A. Sirk, Nad Rezijo zavel svež veter, PDK 10. feb. 1991 (intervju s sl.); NN, Vicini alla Slovenia, NMat 11. jul. 1991 s sl.; NN, Luigi Paletti - pogovor z županom, NMat 17. sept. 1992 s sl.; C. Quaglia, Ma il comune di Resia non intende cedere, NMat 8. jul. 1993 (intervju s sl.); R. Pavšič, La Regione è distante dalle nostre esigenze, NMat 30. sept. 1993 (intervju s sl.); R. Pavšič, Skrb občine za rezijansko kulturo, PDK 8. maja 1994 (intervju s sl.).

i.t.

PALJK Jurij, pesnik, publicist, r. 27. jul. 1957 v Velikih Žabljah na Vipavskem, živi v Terzo d'Avquileia pri Ogleju. Oče Jožef, kmet, mati Violanda Štokelj, gospodinja. Osn. š. v Vipavskem Križu, Skriljah in Dobravljah, nato je vstopil v malo semenišče (tedaj Sred. verska š.), kjer je 1976 maturiral. Po vojaščini v Zrenjaninu pri Beogradu (1976-77) je 1978 ponovil maturo na Znanstv. lic. F. Prešerna v Trstu. Istega leta se je vpisal na U v Trstu, kjer je študiral medic. in filoz. - Že kot dijak je pisal v šolski časopis osn. š. Dobravlje »Čaven«. V malem semenišču je skupaj z Andrejem Vovkom urejal glasilo »Iskre«, v katerega je tudi pisal. Po prihodu v Trst se je začel intenzivno posvečati pisanju in kult. delu

in sodelovati pri Radiu Trst A, zlasti pri kult. kroniki in pri oddaji Goriški val. Za radio je pisal tudi novele, knjižne ocene, leposlovne cikle o različnih tematikah, npr. o morju, evrop. katedralah, mestih. Kasneje je začel sodelovati tudi pri slov. zamejskem periodičnem tisku. Kot svoboden publicist je pisal za PDK, NL, KatG, Mladiko, Pretoke, Koledar GMD, Jadranski koledar in druge zamejske publikacije. Od 1994 je kot publicist v službenem razmerju pri Mohorjevi drugi v Gor. - Drugo področje njegovega delovanja je poezija. 1986 je izšla njegova pesniška zbirka *Soba 150* (Smrekk - Gor. 1986). Naslov zbirke se nanaša na številko sobe v študentskem domu v Trstu. Motivno so P. pesmi izpoved bivanjske tragike mladega človeka, razpetega med spomini na kmečki dom in tujim mestnim okoljem. Pesmi so mu sredstvo za izražanje bolečine, razoračanja, hrepenenja, etičnih uvidov, pa tudi avtokritike. Nekaj je ljubezenskih, nekatere pa vsebujejo kritične misli na račun »ustaljene« kulture in ideologije. V njih odmeva pesnikovo iskanje Boga in Smisla. »Pesmi so odsev pesnikovega razpoloženja, čustvene in lirične, napisane tako, kakor so mu privrele iz srca. V glavnem so kratke, razumljive, z miselnim sklepom, s poanto, včasih blizu aforizmu. V njih ni iskanja in narejenosti, pesniški jezik je stvaren, naraven (...)« (M. Jevnikar). Nekaj pesmi iz te zbirke je za lit. revijo »Fontana« v it. prevedla Jolka Milič, nekaj pa jih je N. Pertot uvrstila v antologijo Od antike do danes. V teku je izdaja druge pesniške zbirke pri založbi Pegaz v Lj.

Prim.: Os. pola; J. Paljk, *Soba 150*, Gor. 1986, 5-11; M(Trst) 1987, 77 (M. Jevnikar); N. Pertot, Od antike do danes, Trst 1990, str. 735.

T. Simčič

PAPEŽ Milan (Emil Jožef Martin), zdravnik in fotograf, r. 19. nov. 1873 v Krškem na Dolenjskem, u. 31. mar. 1948 v Lj. Oče Anton, mati Amalija Kos. Osn. š. je obiskoval v Krškem, gimn. pa v Novem mestu. Študiral je na Medic. fak. U v Gradcu in promoviral za doktorja medicine 16. apr. 1898. V času od 1. okt. 1898 do 31. mar. 1899 je opravil vojaško službo v garnizijski bolnišnici v Lj. in bil nato do 1. okt. 1900 sekundarni zdravnik v cesarski bolnišnici v Kandiji pri Novem mestu. Od 1. okt. 1900 do 30. sept. 1901 je opravljal operacijsko prakso na Dunaju, nakar je postal pripravnik na univ. kliniki za otroške bolezni in to službo vršil do 31. jul. 1902. S 1. avg. 1902 je bil imenovan za oddelčnega asistenta v

Wilhelmski bolnišnici na Dunaju, kjer je delal do konca 1904. Ministrstvo za poljedelstvo, ki je bilo takrat nadrejeni organ direkcije rudnika živega srebra v Idriji, ga je 16. jan. 1905 nastavilo za drugega rudniškega zdravnika (Bergarzt), sprva začasno, s poskusno dobo treh let. P. se je izkazal kot zelo prizadeven in uspešen zdravnik ter bil zato že predčasno (5. mar. 1908) imenovan za stalnega rudniškega zdravnika. Poleg rudniških zavarovancev sta z nadzdravnikom češkega rodu dr. Štverakom po potrebi oskrbovala tudi ostalo in okoliško prebivalstvo ter letno skupaj opravila skoraj 16000 pregledov. Ob izbruhu prve svet. vojne poleti 1914 je bil mobiliziran, vendar je pri vojaki kmalu zbolel in se že v nov. vrnil v Idrijo. Ko je konec 1914 nadzdravnik dr. Štverak umrl, je moral P. prevzeti sam vso skrb za idrijsko prebivalstvo, ob koncu leta 1915 pa so mu naprtli še dolžnost področnega okraj. (Logatec) zdravnika. Leta 1918 je predlagal ustanovitev zdravilišča za idrijske tuberkulozne bolnike v Ledinah nad Idrijo, vendar se zamisel ni uresničila. V spremenjenih razmerah pod it. oblastjo se ni najbolje počutil, zaradi narodnjaškega prepričanja in sokolskega delovanja pa je bil deležen tudi polit. pritiskov. Kraljevska korporacija rudnikov na tržaškem območju je 28. sept. 1923 dobila obvestilo, da je notranje ministrstvo odklonilo P. prošnjo za it. državljanstvo, s čimer se mu odpoveduje služba rudniškega zdravnika v Idriji. Zaposlil se je v Logatcu, kjer je do upokojitve služboval kot višji okraj. zdravnik ali »sreski sanitarni referent«. Starejši Idrijčani se ga še danes (tudi v mnogih anekdotah) radi spominjajo kot uglednega in spoštovanega zdravnika. Bil je dejaven v raznih društvi, najbolj pa ga je privlačila dokumentarna fotografija, kateri je namenjal ves prosti čas. Vse življenje je bil velik ljubitelj in zbiralec fotografij ter ustvaril bogato zasebno zbirko. V letih službovanja v Idriji se je izkazal kot odličen fotograf in zapustil pravo fotomonografijo (1271 fotografij) o rudniku in mestu v prvih dveh desetletjih tega stoletja. P-eva zapuščina je tako izjemno dobrodošla raziskovalcem idrijske preteklosti, saj so mnogi njegovi fotografski motivi pravi unikati. Mestni muzej Idrija je veliko tega gradiva uporabil za slikovne priloge svojih publikacij in zlasti za obogatitev stalne muzejske razstave v idrijskem gradu.

Prim.: Podatki matičnega urada občine Krško; Fototeka Mestnega muzeja Idrija; Samo Bevk, IdrR 1988, št. 1; Jože Pfeifer, Idrijski zdravnik

dr. Milan Papež in zdravstvene razmere v Idriji v njegovem času, IdrR 1988, št. 2.

Kvčč

PAULIN Majda, roj. **ZAVADLAV**, učiteljica, igralka, r. 10. sept. 1949 v Volčah pri Tolminu, živi v Štandrežu (Gor.). Oče Emil, mehanik, mati Vida Gaberšček, gospodinja. Osn. š. v Štandrežu, nižjo sred. š. v Gor. (matura 1967). 1970 je zmagala na natečaju za osn. š. in kot redna učiteljica poučevala 1971-72 v Devinu, Štmavru (1974-75), Gor. (1975-78), od 1978 poučuje na osn. š. F. Erjavca v Štandrežu. V letih 1978-83 je sodelovala pri Pčk z rubriko *Rišemo, pišemo, učimo se* in z ilustracijami. Ilustrirala je glasilo PD Štandrež »Štandreški zvon«, ki je izhajal od 1970 do 1974; z grafičnimi prispevki je sodelovala pri publikaciji *Iz kmečkih korenin sem pogнал. Pričevanja o preteklosti Štandreža*, 1993. Že od mladih let je njena velika ljubezen gledališče. Na odru je začela nastopati 1962, od 1965 je članica dramske skupine PD Štandrež, v okviru katere je odigrala 36 vlog, predvsem izrazitih karakternih ženskih likov. Tako je igrala v delih: Vilhar, Poštena deklica; Gogolj, Ženitev; Marinc, Komedijska o komediji; Christie, Deset zamorčkov; Goldoni, Krčmarica in Prebrisana vdova; Povše, Milijonarji v oblakih; Nušič, Gospa ministrica. 1989 je nastopila v opereti Planinska roža, 1992 pa v opereti Srce in denar, oboje v organizaciji ZSKP. Režirala je predstave za otroke in mladino, v okviru šole je pripravila vrsto šol. prireditev. Oblikovala je lepake štandreške dramske skupine ob premierah. 1979 je prejela Linhartovo značko ZKO Sje za gledališko dejavnost, 1989 pa priznanje ZSKP za 30-letno dramsko in pevsko dejavnost.

Prim.: Osební podatki; 10 let dramske dejavnosti, Štandrež 1975; Dvajset let župnijskega doma A. Gregorčič, 1965/85; 20 let dramske dejavnosti, Štandrež 1985; 30 let dramske dejavnosti PD Štandrež (v tisku); 30 let ZSKP, Gor. 1989, 7, 82, 84 s sl.; R. Gobec, Planinska roža, Gor. 1989; V. Vodopivec, Srce in denar, Gor. 1992.

Cešč.

PAVLICA Stanislav, zobozdravnik, r. 26. maja 1893 v Braniku (Rihemberku), u. 20. jan. 1991 v Bologni, pokopan v Trstu. Oče Franc, kmet, mati Amalija Pipan. Maturiral je na nemški gimn. v Gor. 1913. Medicinski študij v Gradcu je po dveh semestrih moral prekiniti zaradi vojne vihare, ki ga je zanesla na razne fronte. Po vojni je medicinske študije nadaljeval v Pragi, kjer je

1921 diplomiral iz splošnega zdravstva. Najprej je eno leto delal v Mariboru, nato se je zaposlil kot splošni zdravnik v Vipavi, od koder se je zaradi faš. pritiska 1931 odpravil na Dunaj, kjer je obiskoval tečaj iz zobozdravstva. Iz stomatologije se je specializiral v Bologni. Po kapitulaciji It. je postal partiz. zdravnik, po vojni pa nadaljeval svoj poklic v Vipavi do 1950, ko se je preselil v Trst in opravljal poklic do svojega 93. leta. Vedno je bil povezan z ljudmi in jim kot zdravnik nesebično pomagal. Od 1978 do 1987 je bil preds. Slov. dobrodelnega društva v Trstu, nato pa njegov častni preds.

Prim.: Osební podatki sina dr. Pavla (28. mar. 1994); PDK 26. maja 1983 s fotografijo; Slov. dobrodelno društvo 1948-1988, Trst, nov. 1988.

M. Bajc

PAVLIČEK Julijan (Henrik), pravnik, organizator planinstva, r. 28. dec. 1878 v Kobaridu, u. 12. nov. 1924 v Lj. Oče Franc, žandarmerijski uslužbenec (doma iz Litultovic v Šleziji), mati Marija Ostan. Končal je gimn. v Gor. (1900), študiral pravo v Pragi (promoviral 1913). Med študijem v Pragi je prišel v stike s člani češke podružnice SPD (Dvorsky, Čermak). Bil je tajnik akademskega krožka te podružnice. Sodeloval je pri gradnji Koritniške koče (Log pod Mangartom) na južni strani Jalovca in Mangarta (koča odprta 1. avg. 1909).

Prim.: PV 24/1924, 296; 53/1953, 501-13; 56/1956, 567-68; ZČ 44/1990, 454 (naveden napačen podatek o rojstvu); podatki žup. ur. Kobarid (pismo 20. febr. 1992).

B. Mar.

PAVLIN Marta, por. **POVODNIK**, slavist, r. 5. okt. 1958 v Mirnu, živi prav tam. Oče Srečko, čevljar, mati Marija Petejan, gospodinja. Osn. š. v rojstnem kraju, gimn. v Novi Gor. (matura 1977). L. 1979 je diplomirala na PA v Lj., nato 1982 diplomirala na Filoz. fak. (slavistika) U v Lj. Od dec. 1981 je bila zaposlena na osn. š. v Mirnu. Pedagoške izkušnje je strnila v dveh priročnikih (z vajami) za slov. jezik *Oblikoslovje* (Lj. - Nova Gor. 1992) in *Skladnja* (Lj. - Nova Gor. 1993).

Prim.: Osební podatki (sept. 1994).

Nn.

PAVŠIČ (PAUSIC, tudi PAUSICH) Franc (Francisco), kanonik in bogoslovni prof., r. 6. okt. 1876 v Oseku, u. 4. maja 1927 v mestu Paraná (argentina provinca Entre Ríos). Oče Pavel, mlinar in kmet, mati Terezija Hrovatin. Vsa družina, v njej so bili še otroci Elizabeta (r. 1879), Ciril (r.

1882) in Frančiška (r. 1885), je 29. jan. 1888 odšla v Argentino in se nastanila v provinci Entre Ríos. V njenem gl. mestu Paraná je bil P. gojenec zavoda sv. Jožefa (Colegio San José), kjer je dovršil klas. gimn. Nato je študij nadaljeval v semenišču v mestu Santa Fe. Mašniško posvečenje je prejel 22. dec. 1900 v stolnici v Paraná. Od 1904 je služboval kot kpl. v kraju Villa Libertad, 1910 pa je postal žpk v mestecu Rosario del Tala (oba kraja sta v provinci Entre Ríos). 1916 je bil imenovan za drugega kanonika subdiakona, 1917 pa za prvega kanonika subdiakona pri stolnici v Paraná. Nato je 1918 postal drugi kanonik diakon, 1919 pa stolni kanonik. Od 1. mar. 1919 je poučeval kot prof. v škofij. semenišču v Paraná. Bil je znan po radodarnosti in dobroti do revežev. P. je bil dolga leta naročnik knjig Moh. družbe. To dokazuje, da je ohranil znanje slov., čeprav je zapustil domovino kot otrok in živel do smrti v povsem tujem okolju. - P-eva družina je spadala v skupino tistih rojakov iz širše gor. okolice, ki so se proti koncu sedemdesetih in v osemdesetih let 19. stol. zelo verjetno kot prvi Slov. izselili v Arg. Nekateri izmed njih so se naselili na severu države, v mestu Formosa in okolici, drugi, med njimi Pavšičevi, pa so se nastanili nekoliko južneje, v t.i. arg. Mezopotamiji, in sicer v mestu Paraná in okolici ter v krajih Colonia Cerrito in Lucas González v provinci Entre Ríos. Tu so živeli večinoma kot kmetje, saj je področje rodovitno, ohranili so marsikateri domač običaj in bili medsebojno povezani. O njih je prvi izčrpnje pisal izseljenski duhovnik msgr. Janez Hladnik (PSBL I, 535-36) v verski reviji Duhovno življenje, ki izhaja v Buenos Airesu nepretrgoma od 1933.

Prim.: Matične knjige v ž. uradu v Oseku; dopis z dne 21. okt. 1993 nadškofije v mestu Paraná dr. Ireni Mislejevi s kratkim Pavšičevim življenjepisom; A. Mrkun, Argentina, KolGMD 1929, 93; J. Kastelic, Jugoslovanski izseljenci v mestu Rosario in okolici, Duhovno življenje, maj 1937, 190; J. Hladnik, Po Argentini sem ter tja. Najstarejši Slovenci v Argentini, Duhovno življenje, nov. 1939, 209-10; R. Švent, Bibliografsko kazalo Duhovnega življenja I-LX: 1933-1992, Lj. 1993, 5-6 (iz prispevka I. Mislej Duhovno življenje v slovenski skupnosti v Južni Ameriki); I. Mislej, Slovenci v Novem svetu. Prijazna pokrajina med rekama, PDK 10. febr. 1994.

ab

PAVŠIČ Rudi, kulturni in družbenopolitični delavec, r. 17. jun. 1952 v Gorici. Oče Franc, gradbeno-mizarski delavec, mati Gizela Maraž,

gospodinja. V Gor. je dokončal slov. osn. š. in niž. sred. š., maturiral 1971 na gor. slov. učiteljsko Simonu Gregorčiča, se vpisal na Fak. za tuje jezike videmske U., a študijev ni dokončal. 1972 je začel sodelovati pri Primor. dnevniku v Gor., kjer se je 1977 redno zaposlil kot fotoreporter. Nekaj let kasneje je bil televiz. snemalec in sodelavec uredn. televiz. agencije Alpe-Adria, pri gor. PDK pa je ves čas skrbel za športno problematiko. Po ukinitvi agencije Alpe-Adria je postal časnikar gor. uredn. PDK. Apr. 1991 je prešel v uredn. tednika Slovencev Videmske pokrajine Novi Matajur in prevzel tudi dopisništvo iz Videmske pokrajine za PDK. V vseh teh letih je sodeloval z različnimi it. in slov. časopisi in revijami, več kot deset let je sodelavec Radia Trst A, še posebej pri oblikovanju oddaje »Na goriškem valu« in kot sodelavec iz Benečije za časnikarske programe. Od 1992 je odgov. ur. gor. informativnega tednika *Glasiło*. Uredil je informativno brošuro o gor. Kulturnem domu in nekaj priložnostnih publikacij prosvetno-kult. značaja. Kulturno in družbenopolit. delovati je začel kot dijak v Športnem združenju Dom v Gorici, kjer je bil nekaj časa preds. športne organizacije, kasneje pa član vodstva Mladin. krožka Gorica in odbora za mladino pri SKGZ. - V sedemdesetih letih je obnovil kulturno dejavnost v spodnjem delu Brd in bil za tri mandatne dobe preds. kult. društva Naš prapor iz Pevme, Št mavra in Oslavja. Bil je član dežel. vodstva SPZ in kasneje ZSKD. Na začetku osemdesetih let je postal tajnik ZSKD za Goriško, nato njen preds., kar je še vedno. Pred desetimi leti je bil izvoljen v pokraj. odbor SKGZ za Goriško, 1992 je postal član izvrš. sveta SKGZ in 1993 preds. komisije za kulturo pri SKGZ. Od 1985 je član Slov. konzulte za vprašanja slov. narodnostne skupnosti pri gor. občini. ZSKD je nekaj let zastopal v Enotnem šolskem odboru za Goriško. Član je SPD Gorica, član mest. odb. naravovarstvenikov WWF, član odb. Narodne in študijske knjižnice in od 1990 do 1993 preds. Stanovanjske zadruge Ivan Cankar v Gorici. - Polit. je začel delovati v osemdesetih letih najprej kot član in kasneje kot preds. Slov. komisije PSI za Goriško. 1991 je postal preds. Deželne komisije slov. socialistov in član takratnega pokraj. in kasneje dežel. vodstva PSI. Za delo na mladinskem področju na Goriškem je prejel priznanje ZSM Sje. Kot fotograf je sodeloval na nekaterih natečajih in prejel razna priznanja, med katerimi prvo nagrado za zbirko na natečaju Dia Primorska v Novi Gorici.

Prim.: Osebna pisna izjava mar. 1994; arhiv ZSKD in SKGZ v Gorici in v Trstu; poročila v tisku (PDK Trst-Gorica-Videm, NMat-Čedad).

Koren

PEČAN Breda, državna poslanka, r. 2. okt. 1946 v Lj., živi v Izoli. Na lj. U je diplomirala iz biologije (1972). Službovala je v tovarni Delamaris v Izoli, v Drogi Portorož in pri skupnosti obalnih občin. Od 1992 je vodila podjetje Itis v Izoli. Dec. 1992 je bila izvoljena kot kandidat Združene liste socialnih demokratov v Državni zbor.

Prim.: Ženska imena v politiki, Lj. 1994, 14-15.

Ur.

PELAN Igor, režiser, kulturni delavec, r. 25. jan. 1924 v Mariboru, u. 18. febr. 1985 v Kopru. Oče Oton, trgovski poslovodja, mati Marta Ažman, uradnica. Po petletnem bivanju v Mariboru se je družina vrnila v Lj., kjer je odrasčal in se šolal. Po osn. š. je obiskoval I. drž. real. gimn. v Lj. in 1943 maturiral. Po vojaškem roku v JA (1945/47) je študiral (1947/52) na Akademiji za igralsko umetnost v Lj. - oddelek dramaturgija-režija. Jul. 1952 je bil poslan v Koper na delovno mesto režiserja v slov. redakciji Radia jsl. cone Trsta (kasneje Radio Koper). Medtem je sodeloval kot režiser tudi v Gledališču za Slov. primorje v Postojni in v polpoklicnem Ljudskem gledališču v Kopru. V letih 1954/57 je deloval kot režiser in organizacijski tajnik Gledališča Slov. primorja v Kopru. 1957 se je poročil z Mijo Hvala, hčerko pok. bančnika Zorana Hvala, Tržačana, direktorja Istrske banke v Kopru v nekdanji coni B. Od 1958/60 je bil vodja Turističnega biroja v Portorožu, nato do 1964 poklicni tajnik Okraj. sveta Svobod in prosvetnih društev v Kopru, ter od 1964/67 strok. sodelavec za prireditve pri Obalni turistični zvezi Koper. Nazadnje pa je delal do smrti kot poslovodja v koprski knjigarni »Lipa«. - Že kot gimnazijec-višješolec je več let obiskoval v Lj. dramsko šolo GlasbM pri znanem prof. Osipu Šestu. Kot študent Akademije je sodeloval v kulturno-umetniških programih v mladinskih delovnih brigadah v Sji in Bosni. Od mladih let je bil aktiven v skavtski (kasneje taborniški) organizaciji. Od ustanovitve taborniške organizacije na obalnem območju (1954) je aktivno deloval kot funkcionar v raznih forumih od enote v Kopru do republ. Zveze tabornikov. Več let je deloval tudi v okraj. odb. Zveze prijateljev mladine v Kopru. Kot tajnik Okraj. sveta Svobod in prosv. društev in kot strok. sodelavec pri Turistični zvezi je veliko delal pri organizaciji kult.

življenja, zlasti prireditve. Dve leti je bil tudi delegat Primor. v republ. skupščini. Objavljal je v Gledališkem listu GSP in bil njegov urednik. Za zasluge je prejel naslednje pohvale in nagrade: Pohvala in Častni zlati znak Zveze tabornikov Sje; Diploma Zveze tabornikov Jslje; dve diplomii Okraj. ljud. odb. Koper za delo na kult. področju; Častni srebrni znak Turistične zveze Sje; odlikovanje Medalja dela 1966.

Prim.: Podatki pokojnikove soproge.

ViK

PELEGRIN, plemič iz Solkana, r. proti koncu 13. stol.; v zgod. virih se navaja kot Pelegrinus, Pellegrius, Peregrinus, Pilgrinus, Pylgrimus, Pilgram in Pilgreym. V virih je prvič omenjen 1306 kot priča v listini gor. grofa Henrika II., v podobni funkciji nastopa tudi 30. mar. 1307. 11. jun. 1307 je bil v Gor. navzoč, ko sta si gor. grofa Henrik in Albert med sabo razdelila posesti, še istega leta (12. dec.) je v Lienzu ponovno prisostvoval porazdelitvi posesti gor. grofov. Kot priča se na listinah javlja tudi 1312 in 1317. S prisego je 9. apr. 1314 potrdil mir med občino Treviso in gor. grofom Henrikom. P. je imel posesti tudi na Koroškem, nekaj dohodkov teh posesti je podelil samostanu v Vetrinju (1314) in v Millstattu (1317). Posesti pa je imel tudi v Furlaniji, na Krasu in v Istri. Nekaj teh posesti (med njo tudi dvor v Solkanu) je prepustil gor. grofu Henriku (1321) in svoji soprogi Diemudi (1322). P-ovo osebnost je pisatelj Bevk očitno uporabil v svoji legendi Češnja (v zbirki Legende, Lj. 1939). Zgodba se dogaja na pobočjih Škabrijela, P. se imenuje Pilgrim.

Prim.: F. Kos, Solkan v srednjem veku; JAlm 1924, 135-42.

B.Mar.

PELIKAN Josip, fotograf, r. 9. dec. 1885 na Trbižu, u. 18. jun. 1977 v Celju. P-ova družina je bila skozi tri rodove fotografska. Oče in mati sta bila po rodu Čeha. S fotografijo sta pričela v ateljeju v Pragi. Odselila sta se v Trbiž, imela samostojno fotografsko obrt ter vsako soboto v mesecu odhajala z vozom v oddaljeno Idrijo, kjer je oče našel dodatni zaslužek s portretiranjem rudarjev, posameznikov in skupin. P. se je fotografske abecede naučil od očeta, v Pragi izšolanega fotografa, po materini smrti (1892) pa sta se preselila v Idrijo. P. je očeta vseskozi spremljal na fotografskih potovanjih po bližnji in daljni okolici, si ob njem izostril občutke za svetlobo in spoznal skrivnosti fotografiranja na mokre plošče (kolodijski postopek). Med 1905-08 pa je

znanje obogatil še pri vrhunskih fotografskih mojstrih fotografije v Gradcu, na Dunaju in v Pragi. Po vojaškem roku je maja 1910 prijavil samostojno fotografsko obrt v Idriji. Po dveh letih se je v Idriji pričela njegova uspešna fotografska pot. Vmes sta jo prekinili prva svet. vojna in it. priključitev Primorske. Po vrtnitvi s fronte se je pred novimi oblastniki umaknil v Kraljevino SHS. Po neuspelem poskusu odprtja lokala v Osijeku in nekajmesečnem delu v Brežicah se je sept. 1919 dokončno naselil v Celju. Prevezal je moderen atelje celjskega fotografa Johanna Martina Lenza in v njem ustvarjalno sooblikoval podobo slov. fotografije. - Sredi dvajsetih let je razvil svojo dejavnost še v Rogški Slatini, ustvarjal je na Dobrni in v Rimskih Toplicah. P. je začetnik industrijske in reklamne fotografije na Slov. ter je fotograf, ki je imel izrazit občutek za fiksiranje zgod. v njenem nastajanju.

Prim.: PV 77/1977, 641-43; Kron 34/1986, 204-07; 150 let fotografije na Slovenskem 1839-1919, Lj. 1989.

Rihter

PERAT Zvonko, matematik, r. 9. jul. 1945 v kraju Hercegovac (Hrvatska), živi na Jesenicah na Gorenjskem. Oče Anton, sirar (doma s Peratov pri Livku), mati Helena Pipan, trg. pomočnica. Osn. š. je obiskoval v Tolminu, prav tam tudi učiteljske (matura 1965). Vpisal se je na Fak. za naravoslovje in tehnologijo Lj. U (diploma prof. matematike in fizike 1970). L. 1972 je pridobil naslov inž. matem. in 1983 končal PA v Lj. in nato opravil magistririj na lj. Ekonom. fak. (1993). L. 1970 se je zaposlil v železarskem izobraževalnem centru na Jesenicah, učil pa je tudi na tamkajšnji gimn. in sred. ekonom. š. L. 1987 se je zaposlil na zavodu republike Sje za šolstvo. V samostojni obliki je objavil vrsto učbenikov za osn., poklic. in sred. š. Članke o metodiki pouka matem. je objavil v Sodobni pedagogiki, Prosvetnem delavcu, Obzorniku za matem. in fiz., Solških razgledih, Pedagoških obzorjih, v reviji Matematika v šoli ter v zgb. Matematiki, ki je strokovno-metodični časopis.

Prim.: Osební podatki.

Nn.

PERCAN Milan, slikar, r. 12. apr. 1961 na Jesenicah, živi v Portorožu. Gimn. v Kopru, diplomiral na Akademiji lepih umetnosti v Benetkah pri prof. Tiozzu. Med l. 1988-93 je bil vodja grafičnih oblikovalcev na TV Koper, od 1984 dalje pa

je imel več samostojnih in skupinskih razstav doma (Lj., Izola, Portorož, Koper, Trbovlje, Celje) in v tujini (Benetke, Bari, Trst, Vilnius). »Percan je slikar kromatičnih pejzažev, čistih barvnih nanosov, ki se skupaj z bežnim, minljivim čustvovanjem pojavljajo in vibrirajo v informnem slikovnem ekranu. Njegova manira je blizu abstraktnemu ekspresionizmu; njegovo delo potrjuje svojsko slikovno avtonomijo, ki bi jo le težko klasificirali v različne periode, v jasno, evidentno primerjavo različnih slikarskih tem in likovnih načinov,« predstavlja P-na Andrej Medved in dodaja: »Slikar je pripravljen na različne variante in nasprotja istega slogovnega procesa, kjer končno delo zaznamuje temeljna struktura, likovna sinteza.«

Prim.: Slikarstvo slovenske Obale. Nove generacije, Piran 1994; osebni podatki.

Darovec

PERIC Boris, ekonomist in javni delavec, r. 9. avg. 1961 v Gorici, kjer živi. Oče Mirko (Federico), šofer v pok., mati Bernarda Devetak, gospodinja. Osn. š. v Dolu, niž. sred. v Gor., matura 1979 na učit. S. Gregorčiča v Gor., dipl. na trž. Ekonom. fak. 12. mar. 1987. 1987-91 zaposlen pri Globetrade italiana, od 1991 pri finančni družbi Pro invest. Kot mladinec igral odbojko pri Domu, 1974-80 pri Mlad. krožku. Med ustanovitelj Goriškega loka (1986-88). 1986-89 preds. mlad. odbora SKGZ, 1989-92 preds. odbora za Goriško. Član uprav. odbora Kulturnega doma v Gor. od 1986, preds. nadz. odbora Dijaškega doma v Gor. od 1992. Od 1991 preds. Transmedia, družbe, ki upravlja in vodi kinodvorano Vittoria v Gor. Od 1992 dež. tajnik SKGZ, član uprav. odb. Kmečke banke, član uprav. odb. SSG v Trstu, od 1994 preds. dobrodelnega sklada D. Sardoč. Avtor nekaterih člankov gospodar. vsebine, objavljenih v Commercio internazionale, med avtorji knjige *Etnia e sviluppo, Ruolo della presenza slovena nell'area Goriziana*, Gorizia 1992 s prispevkom o slov. ekonom. potencialu.

Prim.: Vprašalna pola avg. 1994; IzvGor 1975-85, Gor. 1985; PDK 12. jan. 1981; 18. jan. 1991, Priloga Gospodarstvo IV. s sl.; 23. nov. 1991; 22. nov. 1992; 18. dec. 1993, 1 s sl. in 4 s sl.; 20. dec. 1993; Picc. 6. jan. 1991, gor. str.; 12. jan. 1991, gor. str. in gospod. str.; 17. nov. 1991, gor. str. s sl.

Sirk

PERTOT Aleksandra, violinistka, pedagoginja, dirigentka, r. 15. febr. 1960 v Trstu, kjer živi. Oče Stojan, trgovec, mati Alma Regent, gospodinja.

Osn. in niž. sred. š. je obiskovala v Trstu, tu tudi Znan. lic. F. Prešerna, kjer je maturirala 1979. Viol. se je začela učiti na GlasbM v Trstu 1965 pri prof. O. Kjudru, nato od 1979 v Lj. pri prof. C. Veroneku. Iz viol. dipl. 1985 v Lj. in na konservatoriju Tartini v Trstu. Izpopolnjevala se je pri G. Žislinu (tečaj v Grožnjanu) in v Lj. pri V. Balžaroskem. Istočasno je študirala solopetje pri prof. Z. Ognjanoviču v Lj., kjer je 1989 diplomirala na Sred. glasb. š. Na GlasbM v Trstu je obiskovala 3-letni tečaj (1979-82) za zbor. dirigiranje (prof. Slosar, Ban in Ota). Zaposlena je na šoli GlasbM »Marij Kogoj« v Trstu, kjer uči viol. V š. l. 1989/90 je pri GlasbM vadila otroški zbor, v š. l. 1992/93 pa šol. godalni orkester. V letih 1985-87 je bila članica Godalnega kvarteta GlasbM. Kot violinistka sodeluje tudi v drugih kom. zasedbah. Kot pevka je večkrat sodelovala na raznih nastopih in snemala za RAI Trst A. Med 1979 in 1989 je sodelovala pri zboru »Obala« iz Kopra. 1982 je ustanovila mešani pev. zbor v Barokvljah, ki se je 1984 preimenoval po sklad. Milanu Pertotu (gl. čl.). Zbor je vodila 10 let in z njim dosegla pomembne uspehe doma in po svetu. Naštudirala je programe, ki so zaobjemali vsa stilna obdobja, od gregor. koral do sodobnosti ter ljudsko pesem. Nekateri skladatelji so zboru posvetili svoje skladbe (Vrabec, Florjanc). Z zborom je nastopala v It., Sji, Avstriji in Nemčiji. V letih 1989 in 1990 je uspešno gostovala v Dalmaciji. 1990 se je uvrstila v prvo kakovostno skupino na tekmovanju Corovivo v Gorici. Večkrat je vodila božični koncert v trž. stolnici. 1991 je z zborom sodelovala pri pobudi »Gallusovo zvočno bogastvo«. Snemala je za RAI Trst A, radio Koper in za radio Celovec. Med leti 1990 in 1993 je bila um. vodja Tržaškega okteta (gostovanja in koncerti po It., Sji, Avstriji, Argentini).

Prim.: Osebna pola; Je petje... - MPZ »Milan Pertot« 1982-1992, Trst 1992 s sl.; PDK 6. febr. 1988; 18. jun. 1989; 23. dec. 1989; 3. in 20. jun. 1990; 9. jun. 1991; 20. maja in 24. jun. 1992; 27. jan., 6. apr. in 5. jun. 1993; Picc. 30. nov. 1988; 27. maja in 10. jun. 1991; 19. maja 1992; KatG 12. jun. 1986; Družina 30. jan. 1994.

T. Simčič

PERTOT Josip (Jože), učitelj in narodni delavec, r. 8. febr. 1858 v Rojanu, u. tam 14. febr. 1938. Učiteljske je dovršil v Kopru z maturo 1878, usposobljenostni izpit prav tam 1881. Učil je v Bazovici 1887-1902 in v Rojanu 1902-15. Bil je vnet narodni delavec in v Bazovici je ustanovil Vzajemno društvo za zavarovanje goveje živine

(15. maja 1898 do zdaj) in Pev. društvo Lipa (1899-1926). V Rojanu je bil v odb. Konsumnega društva (ust. 15. sept. 1891 - do 1927) in preds. rojan. Sokola (1911-23). Prav tako je bil v odb. kot tajnik in blag. Kmet. in vrtnarske družbe za Trst in okolico (ustan. 1894-1902) in v odb. Edinosti. Pri Sokolu so vadili še isti večer pred požigom dvorane Konsum. društva (8. sept. 1921). Bil je tudi tržaški občinski odbornik.

Prim.: J. Pertot, Rojan skozi čas, Trst 1978, 23, 90, skupin. sl. 21; Minka Lavrenčič Pahor, Primorski učitelji, Trst 1994, 307.

Jem.

PERTOT Mojca, atletinja, r. 23. sept. 1959 v Postojni, živi v Šempetru pri Gor. Oče Franc Šavle, mati Angela Marc. Osn. š. v Šempetru pri Gor., gimn. v Novi Gor. (matura 1978). V Lj. je študirala na Fak. za šport (diploma 1983). Zaposlila se je kot učitelj telesne vzgoje v Novi Gor. Z atletiko je pričela 1973 v atletskem klubu Nova Gor., tekmovati je prenehala 1985. Njena tekmovalna disciplina je bil tek na 400 m z ovirami. Pri tem je postavila 11 rekordov Slov., pet članskih in 2 mladinska rekorda Jsl. Na prvenstvih Jsl. je osvojila 4 zlate medalje (1981, 1983, 1984, 1985), sedemnajstkrat je nastopala za jsl. drž. atletsko reprezentanco, štirikrat je tekmovala v finalu evrop. atletskega pokala, osvojila je bronasto kolajno na mediteranskih igrah (Casablanca 1983) ter na balkanskih igrah (Sarajevo 1981). Najboljši rezultat v teku na 400 m z ovirami znaša 58,28 (dosežen v Atenah 1984). Tekmovala je tudi v teku na 200 m z ovirami ter v teku na 300 in 400 m. L. 1980 je bila izbrana za najboljšo športnico Primorske, prejela je tudi bronasto in srebrno Bloudkovo značko.

Prim.: Kdo je kdo za Slovence (1993), 175; Osebn. podatki (pismo 5. jul. 1994).

B. Mar.

PERTOT Vojteh, zdravnik, primarij, specialist internist in infektolog, r. 25. jan. 1921 v Mrbu, živi v Luciji (Portorož). Oče Viktor, uradnik, mati Valerija Gruden, gospodinja, oba iz Nabrežine, od koder sta se umaknila v Mrb. po prvi svet. vojni. Po maturi 1939 na realni gimn. v Mrbu je začel s študijem medicine v Bgdu., nadaljeval v Lj. in Padovi, kjer je diplomiral 1945. Po stažu v Trstu in po kratkotrajnem službovanju v bivši coni B STO se je specializiral na infekcijski kliniki v Lj. iz infektologije. Od 1952 je bil uslužben v piranski bolnišnici. Ko je bil 1955 odprt oddelek za nalezljive bolezni, je postal njegov

predstojnik in ga uspešno vodil do 1975. Leta 1970 je opravil dodatno specializacijo iz interne medicine in prevzel 1975 vodstvo internega oddelka splošne bolnišnice Koper v Ankaranu. Z oddelkom se je preselil v novo bolnišnico nad Izolo, kjer je ostal do konca delovne dobe 1988. Spopolnjeval se je na infekcijski kliniki v Zgbu in sodeloval na strok. srečanjih doma in v tujini. Večkrat je predaval v okviru istrske podružnice Slov. zdrav. društva, ki ga je 1982 imenovalo za častnega člana. Več strok. člankov s področja infektologije (importirana malarija, infekcije centralnega živčnega sistema), epidemiologije in interne medicine (bolezni jeter) je objavil v reviji ZstV, in sicer v letnikih 21, 26, 29, 30, 33, 38, 43, 44, 45, 47, 52 in 53; v Archivio italiano di ot. rin. lar., LXXIII, 1962, Milan; v reviji Hrana i ishrana, 8, Bgd 1967, dve predavanja sta objavljeni v Zborniku radova III. nauč. sastanka infektologa Jugoslavije, Zgb 1968. - Deset let je predaval na srednji medicinski šoli v Piranu. Bil je član strok. komisij in sedem let (1967-74) poslanec v socialno-zdravstvenem zboru republ. skupščine. - Že med študijem v sred. š. in na univ. je deloval na glasb. področju. Igral je violino v šol. orkestrih in v komornih ansamblih. Pel je v pev. zborih in okteti, med drugim tudi v emigrant-skem društvu Istra, Trst, Gorica v Bgdu in v zboru GlasbM v Lj. 1943 je kmalu po it. kapitulaciji organiziral v Nabrežini me.p.z. mladih pevcev, ki so se v zboru poleg petja prvič soočili tudi s knjižno slov., ki se je v š. niso mogli učiti. Pevcev je bilo okoli 40 in peli so zelo navdušeno na številnih nastopih. Zaradi vojne je zbor neredno deloval, a je mlade tako povezal v slov. zavesti, da so se ob koncu vojne spet zbrali in zbor obnovili. V Komnu je bila 2. sept. 1945 na prostem velika proslava osvoboditve. Udeležilo se je je ogromno ljudi. Poleg mladinskega zbora je nastopil manjši moški zbor odreda jsl. armade. Vodil ga je poznani glasb. pedagog Dore Matul. Ta je nabrež. zbor posebej pohvalil in tudi fotografiral. Zbor je nehal delovati, potem ko je V.P. odšel iz Nabrežine. - Njegova sestra je prof. dr. Nada Pertot (PSBL II, 632-33).

Prim.: Osebn. podatki; seznam strok. člankov je v arhivu PSBL.

M. Tavčar

PERUSINI Gaetano, polihistor in narodopisec, r. 16. jul. 1910 v Cimetta del Montello (Treviso), u. nasilne smrti 13. jun. 1977 v Trstu. Bil je potomec stare furlanske rodbine in veleposestnik na graščini Rocca Bernarda blizu kraja Ippolis di

Premariacco. Mati Giuseppina Perusini Antonini, tudi sama je pisala o furlanskih starosvetnostih, je bila po rodu iz Trsta. Čeprav je diplomiral v Bologni 1934 agronomijo, so ga zanimali predvsem problemi pravne zgod., umetnostne zgod., arheologije, numizmatike, heraldike in narodopisje Furlanije. 1962 je postal docent na U v Rimu, 1963 je začel predavati tudi na U v Trstu, kjer je 1975 postal redni prof. na stolici »Storia delle tradizioni popolari«. P. je bil eden najpomembnejših raziskovalcev furlanskega narodopisja, zbral je nešteto ustnih in pisnih pričevanj o preteklosti, veliko arhivskega gradiva, etnografskih predmetov in ustvaril izjemno bogato knjižnico. Pomemben je tudi za slov. narodopisje, ker je v svojih delih opisal slov. Benečijo in Slov. v Benečiji, npr. *Antichi costumi popolari friulani. Zona di Cividale* (Udine 1941); *Consuetudini giuridico-agrarie della Provincia di Udine* (Archivio Scialoja 10, 1943) ali v knjigi *Vita di popolo in Friuli* (Firenze 1961) in članka *Strumenti musicali e canto popolare in Friuli* (Ce fastu? 20, 1944, izd. 1945). Razprave o Slovencih so naslednje: *Poesia popolare degli sloveni friulani* (Ce fastu? 23, 1947, 30-31), *Rezijanski izseljenci v šestnajstem stoletju* (SE 1, 1948, 57-65), *Un dizionarioetto e due Paternoster resiani inediti* (Ricerche Slavistiche 4, 1956, 76-87, soavtor M. Matičetov), *Notizie di folklore in uno storico friulano del '500* (Lares 24, 1958, 55-60), *Sopravvivenze e modificazioni di usi e tradizioni popolari nelle valli dell'Isonzo dal '500 ad oggi* (Alpes orientales 2, Graz 1961, 63-68), *Le condizioni di vita in Val Resia nel secolo XVI* (SE 16-17, 1963-64, 257-276); *Friulani e sloveni* (Narodno stvaralaštvo, Folklor 4, 15-16, Bgd 1965, izd. 1966, 1246-1255), *Le forme della vita rurale nella Slavia Italiana* (La Storia della Slavia Italiana, Quaderni Nediža 3, 1878, 43-56), *Note per la storia del Goriziano nel sec. XVI* (Memorie storiche forogiuliesi 42/1956-1957, 199-208).

Prim.: PDK 15., 16., 17. in 29. jun. 1977; Picc 15. jun. in 28. avg. 1977; Nedeljski dnevnik 7. avg. 1977; M. Matičetov, *Traditiones* 7-9/1978-1980, 276-78; L. Ciceri, *Sot la nape* 2, 1977, 123-24; G.P. Gri, *Memorie storiche forogiuliesi* 57/1977, 189-91; Ce fastu? 53/1977, 5-22; DBF 395.

Mal.

PETAROS Drago, organist in zborovodja, r. 31. dec. 1913 v Zabrežcu. Oče Jožef je bil telefonist, mati Karolina Kraljič. Š. z 2 razredoma in 6 odd. je opravil v Borštu. Glasbe se je učil pri glasb. pedagogu in skladatelju Stanetu Maliču, ki je ta-

lentiranega fanta sprejel v svojo zasebno š. 1929 in ga 3 l. učil klavir, harmonijo in kontrapunkt. Že okt. 1930 je P. postal organist in zborovodja v Borštu. Nasledil je Karlu Hreščaku, ki je u. 1929, ter Vinku in Vladu iz znane ricmanjske družine glasbenikov Svara, ki sta po H. smrti hodila učiti in orglat v Boršt. Do 2. svet. vojne in nekaj l. po njej so isti pevci gojili cerkv. in svetno pesem. Potem je iz ideloških in polit. razlogov prišlo do razcepitve in sta nastala sva zbora, cerkv. in svetni. P. vodi cerk. petje in orgla nepretrgano od 1930 razen v l. 1942-45, ko je to delo opravljala domačinka, poštna uradnica Milena Petaros. Zbor PD Slovenec je P. vodil do 1957. Po 10-letnem premoru, ko je v Boršt prihajal učiti Sveto Grgič, je spet vodil borštanski prosvet. zbor do 1983. V l. 1936-45 je hodil učiti in orglat v cerkev v Ricmanje; po vojni je do 1984 občasno učil in vodil tamkajšnji prosv. zbor Slavec. Nekaj časa je učil tudi meš. pev. zbor Vodnik v Dolini in z njim nastopil na prvi povojni javni prireditvi v Bazovici. P. je s svojimi zbori nastopal na domačih in okoliških praznikih, na kult. in javnih prireditvah in bil stalno prisoten na zborovskih revijah ZCPZ in Primorska poje. Njegova strokovnost, nadarjenost in natančnost in dolga prisotnost pri glasb. delu ga uvrščajo med stebre slov. zborovske kulture na Tržaškem.

Prim.: Slov. cerkv. petje na Tržaškem, Trst 1983; 30 let ZCPZ, Trst 1993; osebni podatki; PDK, KatG, NL.

Har.

PETELIN Stojan, doktor strojništva, univ. prof., izvedenec za jedrsko energijo, r. 22. okt. 1952 v Gabrovici pri Komnu. Oče Avgust, mizar, mati Nada Furlan, šivilja. Osn. š. 1959-67 v Piranu; sred. pomor. š. Piran, smer pomorsko strojništvo 1967-71; FS (Fakulteta za strojništvo) U v Lj. 1971-75 pridobil naziv dipl. inž. strojništva in 1978 prav tam magister strojništva z nalogo: *Prenos toplote in snovi ter padec tlaka pri protitoku filma vode in vlažnega zraka med vertikalnima ploščama*, mentor prof. dr. Branko Gašperšič. 1985 tromesečno izpopol. na US NRC (Ameriška uprava za jedrsko varnost) kot štipendist Mednar. agencije za atomsko energijo z Dunaja in Ameriške akademije znanosti: tu opravil vse predpisane preizkuse znanja za nadzornike jedrskih elektrarn. 1987 na FS U v Lj. pridobil naslov doktor strojništva z disertacijo: *Termohidrodinamični popis tokov vodnega filma in vlažnega zraka*, mentor prof. dr. B. Gašperšič. Po srednji šoli 1971 se je tri mesece zaposlil pri

Splošni plovbi Piran kot asistent stroja na ladji dolge plovbe. Po diplomu 1975 se je redno zaposlil na IJS (Inštitut Jožef Stefan), odseku za reaktorsko tehniko. 1989 je bil habilitiran na FS U v Lj. za področje Prenos toplote in snovi; 1993 imenovan za nosilca predmetov Prenos toplote in Jedrska varnost na Fak. za naravoslovje in tehnologijo U v Lj. v sodelovanju z IJS. Od 1990 predava tudi na Visoki pomorski in prometni šoli Piran, kjer je nosilec predmeta Termodinamika in ladijski parni stroji. V njegovo pedagoško dejavnost spadajo še predavanja operaterjem jedrske elektrarne Krško v procesu dopolnilnega izobraževanja v jedrski tehnologiji. P. je delovni mentor številnim mladim raziskovalcem in mentor tujim študentom na počitniški praksi. Njegove raziskave so usmerjene v eksperimentalno in teoretično delo. Doslej je delal predvsem na različnih raziskovalnih in aplikativnih programih IJS. Na področju raziskovalnega dela se je v tem času ukvarjal z raziskavami hladilnih stolpov in analizo procesov z interakcijo vode in vlažnega zraka pri prototoku in sotoku z analizo razmer v mejni plasti. Pri tem je aktivno sodeloval pri meritvah delovanja in vpliva na okolje hladilnega stolpa termoelektrarne Šoštanj III. Zadnja leta se je baval predvsem z analizo dvofaznih tokov in možnostjo računalniškega modeliranja. Namen teh raziskav je odkriti postopke modeliranja, s katerimi naj bi realistično napovedovali izide nezgod in prehodnih pojavov v jedrskih elektrarnah in sorodnih termohidravličnih sistemih. Obenem pa te raziskave pomenijo tudi razvoj metodologij za projektne analize hidravličnih sistemov. Preverjanje matematičnih modelov z meritvami na velikih energetskih sistemih je praktično nemogoče, ker ni podatkov za nezgodna stanja, ki nas najbolj zanimajo. Zato razvite države gradijo pomanjšane eksperimentalne modele pravih energetskih sistemov, ki jih opremijo s sodobno merilno opremo. Na takšnih napravah je mogoče brez škodljivih vplivov na okolje opazovati poljubna nezgodna stanja z najbolj zahtevnimi procesi dvofaznih tokov s prenosom toplote in snovi. Poleg splošnega popisa integralnega eksperimenta se je P. v zadnjem času osredotočil na raziskave kritičnega iztoka vrele ali podhlajene kapljevine skozi zlom in obnašanje dvofaznih tokov pri nizkih tlakih. Na Odseku za reaktorsko tehniko IJS, kjer P. sodeluje, so se uspešno vključili v številne tuje eksperimente v Franciji, Italiji, Finski, Madžarski in Angliji. P-ovo raziskovalno in aplikativno de-

lo je močno usmerjeno v varnostne analize jedrskih elektrarn. V tem okviru je sodeloval pri zagonskih preizkusih posameznih sistemov in bil vključen v reševanje druge tekoče problematike jedrske elektrarne Krško. Njegove raziskave segajo tudi na področje računalniško podprtih varnostnih analiz predpostavljenih nezgod in prehodnih pojavov, kot so: velika izlivna nezgoda, mala izlivna nezgoda, lom cevi v uparjalniku in analize odpovedi različnih sistemov, kot je na primer napajanje uparjalnikov. Ob pojavu prvih težav z uparjalnikom v jedrski elektrarni Krško, leta 1982, je pričel razvijati stacionarni model uparjalnika SMUP, ki ga je uspešno dokončal in z njim analiziral vpliv rekonstrukcije sistema napajanja uparjalnikov in vpliv čepljenja cevi uparjalnikov na parametre primarnega in sekundarnega sistema. Njegovo delo je tako v veliki meri usmerjeno v termohidrodinamično modeliranje in analizo primarnega in sekundarnega sistema jedrske elektrarne in pomanjšanih modelov. P. je nosilec nacionalnega raziskovalnega projekta Industrijski hazard 1990-94 in 1994-97 ter od 1979 do 1994 sodelavec pri petih nacionalnih raziskovalnih načrtih, ki zadevajo obratovanje in varnost jedrskih elektrarn. Obenem je nosilec in sodelavec pri številnih aplikativno-razvojnih projektih. Sodeloval je pri sedmih mednarod. projektih v okviru OECD CSNI International Standard Problem in International Atomic Energy Agency. V zadnjih letih je bil večkrat član pripravljalnih in vodilnih odborov na mednarod. seminarjih in konferencah. 1985 je skupaj s prof. dr. B. Gašperšičem in mag. L. Fabjanom prejel Nagrado sklada B. Kidriča za raziskave hladilnih stolpov in evaporativnih procesov. 1991 in 1993 je prejel priznanji Author Recognition, ki jih podeli American Nuclear Society v San Franciscu. P. je član v raznih komisijah in svetih: Strokovna komisija za jedrsko varnost, Ministr. za okolje in prostor RS; Komisija za preverjanje znanja operaterjev pri Repub. upravi za jedrsko varnost, Ministr. za okolje in prostor RS; Pedagoško znanstveni svet, Fak. za naravoslovje in tehnologijo, smer Jedrska tehnika, univ. v Lj.; Znanstveno pedagoški svet Visoke pomorske in prometne šole Piran, univ. v Lj.; P. je član v strok. združenjih: American Society of Mechanical Engineers (ASME); European Nuclear Society (ENS); Nuclear Society of Slovenia (NSS); Slov. društvo za mehaniko; Gesellschaft für Angewandte Mathematik und Mechanik (GAMM), Germany. Izredno plodno strok. in znanstv. delo P.

sproti objavlja v obliki referatov in člankov. V mednar. in domačih znanstv. revijah je objavil 22 člankov, večinoma v angleščini. Na mednar. in domačih konferencah je v sodelovanju z drugimi raziskovalci predstavil 78 objavljenih referatov. Poleg tega je sodeloval pri sestavi 123 institutskih dokumentov, ki so označeni z ustrezno številko. Sodeloval je pri sestavi znanstv. zbornikov, tehniških slovarjev in podobnih strok. publikacij doma in v tujini. Kot predavatelj je nastopil v številnih evrop. državah ter v Amerikah.

Prim.: Kdo je kdo za Slovence, Lj. 1991, str. 189; osebni podatki maja 1994; podatki, poslani na izdajateljsko podjetje Marquis Who's Who iz New Providence ZDA za 12. izdajo, 1995-96, leksikona Who's Who in the World. Natančen seznam člankov, referatov, institutskih dokumentov, strok. publikacij in predavanj je v arhivu PSBL.

DanČ

PETERLIN Ivan - Joži, športni delavec, r. 28. avg. 1951 v Trstu, kjer živi. Oče Jože, prof. in kult. delavec (gl. čl.), mati Lojzka Lombar, kult. delavka (gl. čl.). Osn. š. v Rojanu in na Opčinah, Niž. š. (zdaj I. Cankarja) pri Sv. Jakobu, Klas. liceje Fr. Prešerna v Trstu, matura 1970. Diplomiral na Visoki šoli za telesno kulturo v Rimu (ISEF) 1974. Od 1974 stalni prof. za telesno vzgojo na slov. niž. sred. šolah v Trstu. V sezoni 1975/76 je bil odbojarski trener žen. članske vrste pri ŠD Breg, v sezoni 1976/77 trener nogometne članske vrste pri FC Primorje. Od sezone 1977/78 naprej neprekinjeno trener članskih in mlad. vrst pri SZ Sloga. Od 1978 tajn. pri SZ Sloga. Od 1981-86 odb. pri Združenju slov. športnih društev v It. Od 1986 neprekinjeno dežel. tajn. ZSSD v It. Od 1989 preds. odb. za šport in član Izv. odb. SKGZ. Od 1985-89 dežel. odb. Dežel. odboj. zveze (FIPAV), odgovoren za mlad. dejavnost. Od 1989 dežel. preds. odbojarskih trenerjev F-JK in član Odboj. zveze. Od 1993 dežel. referent Odboj. zveze za mladinsko odboj. dejavnost pri It. Olimp. odb. (CONI). 1981 je dobil nagrado najboljšega mlad. trenerja v F-JK - Premio Regionale S. Giorgio. - Od 1965 do 1970 član glasb. ansambla Plejades (bobnar). Od šestega leta starosti vsekozi član Radij. odra s celo vrsto odigranih mladinskih vlog do 1970 in tudi za odrasle v okviru Slov. prosvete v raznih dvorinah in na prostem. Do 1972 je bil redno vpisan v seznam publicistov F-JK. Sodeluje predvsem s športnimi poročili v slov. in it. listih in revijah: Mladika, PDK (stalna rubrika), R Trst A, Trieste Oggi - La Cronaca (stalna rubrika) idr. Na RAI TRST A je od začetka od-

daje sodelavec pri Šport in glasba in imel samostojne oddaje: Glasbeni ping-pong, Nedeljsko športno popoldne, Halo? Kdo tam?, Dijaška tribuna. - Politično deluje v stranki Slovenske skupnosti in bil večkrat kandidat na pokraj. in dežel. volitvah. L. 1992 je bil izvoljen kot neodvisen v tržaški pokraj. svet, ki pa je bil kmalu razpuščen. Član je trž. pokraj. sveta stranke SSk od 1994. Na športnem področju je opravil raziskavo in izdal dve knjigi: *Slovenski zamejski šport v letu 2000* - I. del (1991) in *Slovenski zamejski šport po letu 2000* - II. del (1993). Obe je založil Odbor za telesno kulturo pri SKGZ. Izšli sta v strojep. avtogr. obliki.

Prim.: Osebni podatki (20. sept. 1994); IzvTrst 1974-; časopisna poročila ob delu; Skupnost (glasilo SSk) maj 1992, 3 s sl. in volilno izjavo.

Jem.

PETERNEL Josip, javni delavec, r. 16. mar. 1883 v Plužnjah na Cerkljanskem, podatki o smrti niso znani. Oče Friderik, mati Marija Simonič. Služboval je po prvi svet. vojni v Gor. kot uradnik pri gor. dežel. odb. L. 1926 se je iz Gor. preselil v Rio di Pusteria pri Brixnu. Po prvi svet. vojni je v Gor. deloval pri italofilskem listu Goriški Slovenec (1919-21) in se kazal naklonjenega socialistom. H. Tuma ga je zato hotel pridobiti v socialistično stranko. P. se je kasneje opredelil za fašizem in je skupaj z učiteljem Vincom Bandljem (gl. čl.), vipavskim županom Josipom Petrovčičem in Italijanom Galleusigom ustanovil v Gor. (22. nov. 1922) Slov. vladno stranko, ki je začela izdajati svoje glasilo *Nova doba* (1922-25); prva št. *Glas Julijske Benečije*.

Prim.: Anagrafski urad občine Gor.; D. Sedmak, Fašistična stranka v Gorici do razkosanja goriške pokrajine leta 1923, JKol 1979, 180-97; ZHT.

B. Mar.

PETITTI DI RORETO Carlo, vojak, r. 18. dec. 1862 v Turinu, u. 27. jan. 1933 prav tam. Kot oficir je 1911 sodeloval v it.-turški vojni, 1916 je bil poslan na Solunsko fronto kot poveljnik 35. divizije, po umiku it. vojske na Piave je poveljeval XI. in XXVIII. armadnemu korpusu. Od nov. 1918 do avg. 1919 je bil guverner JK, nato poveljnik kraljevih karabinjerjev ter armadnih korpusov v Firencah in Turinu. Od 1919 je bil senator Kraljevine It. 3. nov. 1918 se je izkrcal z it. vojsko v Trstu in kot guverner prevzel civilno in vojaško oblast na zasedenem ozemlju JK. Bil je hkrati poveljnik XIV. armadnega korpusa. V imenu vlade Narodnega sveta države SHS v

Trstu ga je pozdravil dr. O. Rybář in izrazil prepričanje, da se bo z njegovim prihodom vrnil mir in red ter da se bo začelo novo srečno obdobje za oba naroda. P. je z razglasitvijo »pravice osvajačalca« uvedel izredno okupacijsko upravo, ki je trajala do rapalske pogodbe oz. aneksije JK k It. jan. 1921. Dobil je nalogo uvesti ostre ukrepe, da se zagotovi pravilna strogost vojaške oblasti, toda z vsem možnim spoštovanjem do Slovanov. Slov. prebivalstvu je v posebnem razglasu obljubil več šol, kot so jih imeli v Avstriji, in naj bodo prepričani, »da bo velika, zmagovita Italija skrbela za svoje državljane, ne glede na njihovo narodnost« (Čermelj, Slovenci 25). Po pritožbah tržaških it. nacionalistov je preds. vlade Orlando ugotavljal, da je P. nasvet o taktnosti do Jugoslovanov vzel kot popustljivost, čemur je sledilo navodilo načelnika vrhovnega poveljstva Badoglija 25. nov. 1919 za zatiranje manifestacij slovanskih čustev in podpiranje it. nacionalnih struj. Že izdanim ukazom o razorožitvi prebivalstva, ustanovitvi vojaškega sodišča, uvedbi preventivne cenzure tiska, prepovedi stikov preko demarkacijske črte, prostega gibanja po zasedenem ozemlju, prepovedi javnih zborovanj in manifestacij so sledili posebni ukazi o prepovedi izobešanja zastav in nošenju kokard s slovanskimi barvami ter ukaz o zaporni kazni od 5 do 8 let za vsakogar, ki bi s čemerkoli prejudiciral interese polit. in vojaške situacije v JK ali verbalno ali z dejanji žalil simbole in osebnosti, ki zastopajo te interese. Slov. so najbolj prizadeli ukinitve narodnih svetov, zamenjave predvojnih županov z it. civilnimi komisarji, zaporne kazni za izražanje nacionalnih čustev, internacije vračajočih se vojakov, izgoni, zlasti izobražencev čez mejo ali v internacijo, emigracija imovitejših družin, prepovedi organizacij, kult. prireditvev in tiska, uvajanje italijanščine v urade itd. P. je tudi odločilno vplival na odstavitve slov. škofa tržaško koprške škofije Andreja Karlina (1919). Sicer pa je užival veliko spoštovanje it. prebivalstva, zlasti socialistov, zaradi poštenosti, nepristranosti, prizadevanj v korist delavcev, preprečevanja spopadov in ukinitve ekstremističnega odbora za čiščenje. S skrbjo za prehrano in omiljevanjem posledic vojne je poskušal pridobiti simpatije slov. prebivalstva in it. vlado je moral nenehoma prepričevati, da je pomirjevalna in popustljiva politika do Slov. in Hrvatov koristnejša za It. kot preganjanje. Jul. 1919 je vlada omilila okupacijski sistem z uvedbo mešane civilno - vojaške uprave, guvernerja

P. je zamenjal generalni civilni komisar Augusto Ciuffelli (gl. čl.).

Prim.: Dizionario storico politico italiano, Firenze 197,975; Trieste Ottobre-Novembre 1918, Raccolta di documenti del tempo a cura di Salvatore Francesco Romano, III, Milano 1958; L. Čermelj, Slovenci, pass.; E. Apih, Italia, pass.; Kacinova, pass.; G. Valdevit, Chiesa e lotte nazionali: il caso di Trieste (1850-1919), Udine 1979, 275-288.

M.K.-W.

PETRONIO Amalia, bibliotekar., r. 21. mar. 1952 v Piranu, kjer tudi živi. Oče Mario, mati Sabina Gusman. Osn. in sred. it. š. je končala v Piranu, diplomirala na Fak. za družb. vede v Lj. Deset let je poučevala sociologijo na Sred. it. š. v Piranu, nato se je zaposlila kot bibliotekar (referent za italijanistiko) v Osrednji knjižnici »Srečka Vilharja« v Kopru. Ukvarja se z raziskovalnim delom, kult. dejavnostjo in publicistiko, zlasti v zvezi s problematiko it. manjšine v Sji ter strok. bibliotekarskim delom. Objavlja v Annales, Kroniki, PrimSreč, v izdajah Osrednje knjižnice Srečka Vilharja in Skupnosti Italijanov Piran (Comunità degli Italiani Giuseppe Tartini di Pirano). Pri slednji je tudi sicer zelo aktivna, saj je tudi njen preds., za it. manjšino v Sji pa se tudi polit. zavzema; na volitvah (1992) v drž. zbor je skupaj z Robertom Battelijem kandidirala na njeni listi za mesto poslanke.

Prim.: Osební podatki.

Darovec

PFEIFER Jože, zdravnik, zgodovinar, r. 23. nov. 1919 v Lj., u. 24. febr. 1991 v Idriji. Oče Josip, častnik (major) starojsl. vojske, mati Ana Hodnik, poštna uradnica. Osn. š. je obiskoval v Zgbu, gimn. pa v Lj. in maturiral 1938. Študiral je najprej na Pravni fak. lj. U in končal dva letnika. 1940 se je še v Lj. vpisal na medicino, po začetku vojne (1941) pa je nadaljeval študij medicine v Gradcu. Pred iztekom študija je bil 1944 mobiliziran v nem. vojsko in spomladi 1945 zajet od amer. vojske na Češkem. Po letu 1945 mu nova jsl. oblast ni priznala prejšnjega šolanja, zato je moral po 1947 v Lj. ponoviti vse letnike medicine in diplomiral 1951. Služboval je kot splošni zdravnik v Cerknem (1953-59) in v Idriji (1959-65), kjer je bil šest let tudi direktor zdravstvenega doma. 1965 se je zaposlil v Psihiatrični bolnišnici Idrija, opravil 1971 specialistični izpit za nevropsihiatra in nato delal v psihiatriji do upokojitve (1983). Malo pred smrtjo je prejel najvišje priznanje Slov. zdrav. društva. Poleg redne

službe se je mnogo ukvarjal z zdravstveno in higiensko prosveto in preventivo, pogosto predaval po šolah in ustanovah ter vrsto let pomagal organizaciji Rdečega križa. V Idriji se je vsa leta dejavno vključeval v javno, zlasti društveno in kult. življenje, predvsem kot zunanji muzejski in arhiv. sodelavec ter strok. svetovalec. Bil je med najvidnejšimi pisce in člani ured. revije in zbornika IdrR ter soustvarjalec ciklusa predavanj Muzejski večeri, ki jih že enajst sezon (od 1984) prireja Mestni muzej Idrija. Na pobudo muzeja in nekdanje Raziskovalne skupnosti je iz nem. prevedel dve temeljni deli za spoznavanje starejše zgod. idrijskega rudnika (Johann Jacob Ferber: *Beschreibung des Quecksilber - Bergwerks zu Idria in Mittel - Krain*, Berlin 1774 ter Balthasar Hacquet: *Oryctographia Carniolica*, II. Theil, Leipzig 1781). Zgod. ga je privlačevala vse življenje, zato je v Idriji več kot dvajset let sistematično pregledoval rudniški arhiv in temeljito raziskal zlasti problematiko merkuralizma (zastrupitve z živim srebrom), ki je v vseh obdobjih usodno ogrožala idrijsko prebivalstvo. V IdrR je v letih 1972-1991 na podlagi dotlej še neizkoriščenega arhivskega gradiva objavil več kot dvajset člankov in razprav iz zgodovine idrijskega zdravstva. Obravnaval je predvsem teme iz 18. in 19. stol., med drugim razvoj idrijske ranocelniške, zdravniške, porodniške in lekarniške službe, dejavnost starih idrijskih bolniških in kopaliških ustanov, poklicna obolenja rudarjev, pojavljanje epidemij (npr. epidemije koz in vpe-ljavo cepljenja) ter delovanje nekdanjih zaslužnih idrijskih kirurgov in zdravnikov. Zbral in objavil je množico dragocenih življenjepisnih in mediko-historičnih podatkov o znamenitih zdravstvenih delavcih in znanih osebnostih, kot so bili npr. Scopoli, Hacquet, Mrak, rodbina Freyer, Kern, Fanton, Makovic, Hafner, Dolinar, Gerbec, Papež in drugi. Mestni muzej Idrija je 1989 izdal njegovo knjigo *Zgodovina idrijskega zdravstva*, ki v sintetični obliki podaja zanimivo in zapleteno idrijsko socialno in zdravstveno problematiko od začetka 16. stol. do prve svet. vojne. Tehtno delo, ki se dosledno opira na arhivske vire, se ne omejuje samo na omenjeno tematiko, temveč se dotika tudi drugih pomembnih vprašanj; tako npr. natančno opisuje razvoj metalurgije, ker sta bila pač obseg in stopnja merkuralnih zastrupitev odvisna predvsem od bolj ali manj izpopolnjenih postopkov žganja živosrebrove rude. P-jeva knjiga spada med temeljna izvirna dela idrijskega zgodovinopisja,

obenem pa tudi med temeljne monografije s področja zdravstvene zgod. in medicine dela na Slovenskem.

Prim.: Idrijski razgledi (revija in zbornik, od 1972 do 1991); podatki sina Jurija Pfeiferja (tipkopis v hemeroteiki Mestnega muzeja Idrija); Tomaž Pavšič, govor na pogrebu v Idriji 26. febr. 1991 (tipkopis v hemeroteiki Mestnega muzeja Idrija); Dr. Jože Felc: In memoriam dr. Jože Pfeifer, Notranjski časopis 2. mar. 1991.

Kvčč

PINTBAH Jože, župan v Ratečah pri Kranjski Gori, tigrovec, r. 24. apr. 1893 v Ratečah pri Kranjski Gori, u. tam 9. apr. 1969. Oče Jožef, mati Marija Kerštanj. Bil je eden najbolj zavednih Slov. v Ratečah. Zanimal se je tudi za zamejske Slov., sodeloval s primor. emigranti, organiziranimi v ileg. organiz. TIGR. Poznal je zavedne Slov. v Kanalski dolini, jim nosil ali oddajal v Ratečah knjige in razno propagandno liter., ki jo je dobival na Jesenicah od P. Bizjaka, uslužbenca pri obmejnem komisariatu, doma iz Podmelca v Baški grapi, in od Slavka Jelinčiča, uslužbenca pri komisariatu na Jesenicah, doma iz Gorice. Jelinčič je literaturo nosil P. v Rateče in tesno sodeloval z njim, ki je bil v stiku, kar se te dejavnosti tiče, z obmejnimi komisarjem Tonetom Batageljem, doma iz Šturij (Ajdovščina). P. je veliko sodeloval z dr. Dolharjem na Trbižu, tudi s T. Duhovnikom, ki je bil kaplan v Koroški Beli. Nosil je liter. zavednim slov. duhovnikom v Kanalsko dolino. P. je gestapo takoj ob prihodu v Rateče aretirala. Po šestih mesecih zapore v Celovcu je bil izpuščen. Ob vračanju ga je na meji aretirala it. faš. policija. Bil je obsojen na 30 let in zaprt v Portolongone. Po padcu faš. It. se je 1944 vrnil in živel v težkih razmerah v Ratečah.

Prim.: Po pripovedovanju Slavka Jelinčiča in Petra Bizjaka; T. Rutar, Kratek pregled delovanja ileg. org. TIGR na Tolminkem 1927-1940, TolmZb. 1975.

Rut

PIPAN Danilo, uslužbenec, član Borbe, r. 8. nov. 1912 v Preserjah pri Komnu, živi v Lj. Oče Jožef, mati Marija Orel, kmetovalca. P. je živel s starši in se že 1928 vključil v ileg. boj proti faš. Bil je načelnik tajne TIGR celice v Preserjah pri Komnu, a je z mnogimi sodeloval po skoraj vseh vseh zahodnega Krasa, v prvi vrsti z Vlad. Kavčičem iz Lipe, ki je bil vodja in organizator ileg. boja proti faš. na zahodnem Krasu. P. je od Kavčiča prejemal liter., a mu jo je tudi oddajal. V Lipi je sodeloval tudi s člani celice Jož. in Ant.

Kavčičem, v Komnu pa z dijakom Milanom Šucem, Justom Godničem in več drugimi. V Vojščici z zelo agilnim St. Pircem, v Tomačevici s Ton. Šibeljo (narod. heroj), v Škrbini z Maksom Dugolinom, v Trstu z inž. Gustijem Starcem. Sodelavce je imel tudi v Braniku, Dornberku. Ob tragediji Vladimira Gortana so po vseh vaseh na Krasu pisali »Slava Gortanu, smrt Mussoliniju!« Faš. so aretirali veliko mladeničev, jih zaprli v Komnu, nato v Gor. ter jih v obeh zaporih hudo pretepali. Marjan Volčič je zaradi pretepanja bolehal in umrl. Njegov oče, komenski župan Jos. Volčič, je bil odstavljen in je kmalu za sinom umrl. Ker dokazov ni bilo, so bili izpuščeni in dani pod polic. nadzorstvo; morali so se javljati pri karab. To faš. nasilje zapiranje je trajalo kar dve leti, zato so bežali ileg. čez mejo v Jslo. P. je pobegnil 1930. Z Mihom Zavadlalom iz Vojščice sta se večkrat vračala na Prim. in prinašala s seboj liter., ki sta jo v Lj. prejemale od Justa Godniča in T. Černača. Tudi z Rafaelom Križmanom iz Birsov (Branik) je prišel iz Jsle na Kras. Ko sta 1933 P. in Zavadlav skrila orožje in drugo v Zalogu, so ju faš. ujeli na Otlici. P. je bil v Gor. zaprt z Vik. Birsom in Albinom Pečenkom, ki so se kot tigrovcı poznali že prej in sta bila aretirana 1933. P. je bil poslan na otok Ponzo za 5 let konfinacije. Med prestajanjem kazni je bil prepeljan v Komen in obsojen zaradi dezerterstva na 2 leti zapora. V Komnu je zvalil v celico paznika Tamburinija (bivši karabinjer), da mu popravi posteljo. Med Tamburinijevo zaposlenostjo je P. smuknil iz celice, odprl vhodna vrata in bežal preko Sunke nad Pedrovim ter se skrival v luknji za bršljanom 3 dni. Faš. so preiskali vse hiše in vsa poslopja na Preserjih in ga iskali dalje. P. je po 3 dneh prišel k teti v Lipo, nato se je skrival pri St. Pircu v Vojščici in pri Jož. Zavadlalu v Klanacu. Dolgo ni smel ostati v istem kraju. Pirc je pisal prijatelju v Lj., naj v P-ovem imenu piše v Preserje Pipanovim. Ko so ti prejeli pošto iz Lj., je faš. polic. opustila lov za P., ki se je mirno kretal in z gotovostjo ileg. prešel drž. mejo. V Jsli je z raznimi zaposlitvami v raznih krajih dočakal vojno in sodeloval v NOVJ. Že več let živi upok. v Lj. Zadnja leta kot invalid na vozičku.

Prim.: Osebni arhiv.

Rut

PIPAN Judita, šolska sestra, r. 1. jul. 1905 v Tomaju na Krasu, u. 4. nov. 1984 v Žabnicah v Kanalski dolini. V mladih letih je izgubila starše, zato ji je postal samostan Šolskih sester v Toma-

ju drugi dom. Redovno preobleko je prejela v Mariboru 15. avg. 1924. V Žabnice je prišla po drugi svet. vojni. Tedaj je bilo treba samostan obnoviti, ker so Nemci med vojno sestre pregnali iz Žabnic. Od 1945 do 1962 je s. P. vodila žabniški cerkveni pevski zbor in ga dvignila na visoko raven. Ob cerkvenem petju je gojila tudi ljudsko (narodno) pesem. Bila je tudi žena molitve. Večkrat je cele ure hodila okrog župne cerkve z rožnim vencem v roki in molila. - 1962 so s. P. izvolili za provincialko Šolskih sester v Trstu. To službo je opravljala v Trstu sedem let, nato so jo izvolili za vrhovno svetovalko reda Šol. sester v Rimu. V Rimu pa ji podnebje ni prijalo, zato se je po opravljeni službi vrnila v Žabnice. 15. avg. 1984 je obhajala biserni jubilej redovniškega življenja. Pokopali so jo v Žabnicah.

Prim.: S. Venosi, Zadnje slovo od sestre Judite Pipan, Dom 1984, št. 15 s. 1.

Ured.

PITTONI Valentino, javni delavec, r. 28. maja 1872 v Krminu, u. 11. apr. 1933 na Dunaju. Oče Giovanni Tosoni-Pittoni, posestnik in trgovec, zato se je izučil tudi P. za ta poklic, mati Caterina Angeli. V Trstu je stopil v Società operaia Triestina in se seznanil s Carlom Ucekarjem (gl. čl.) ter okr. I. 1896 z vrhom avstrijske socialdemokratske stranke (V. Adler, W. Ellenbogen). Med tržaškimi socialisti slov. in it. rodu je bil tudi teoretično najbolj pripravljen, da je mogel po Ucekarjevi smrti (1902) prevzeti vodstvo gibanja ter je tako postajal eden izmed prvakov socialdemokratske stranke v Avstro-Ogrski. Takrat si je zastavil dva cilja, in sicer, da se delavsko gibanje socialistične smeri gospodarsko okrepi in da se z idejo delavskega internacionalizma upira nacionalizmu pri it. in slov. polit. strankah v takratnem Avstr. Primorju in avstr. monarhiji. Eden izmed rezultatov takega javnega P. nastopanja je bila ustanovitev Delavskih zadrug (Cooperative operaie) konec 1903; zadruge so bile tudi po slov. krajih (zlasti po prvi svet. vojni). Sodeloval je pri utrjevanju drugih gospodar. temeljev za delovanje stranke (tiskarna lista Il Lavoratore), socialnih, kult. in drugačnih ustanov (Circoli di studi sociali). V Trstu je bil dvakrat izvoljen za drž. poslanca: 14. maja 1907, ko je v splošni kuriji v 2. in 4. občinskem okraju premagal kandidata it. liberalcev Manesinija in slov. kandidata Matka Mandiča, in 20. jun. 1911, ko je na istem območju v ožji volitvi ponovno premagal Manesinija. V. je bil tudi akter socialistične zmage na mestnih volitvah v Trstu 1909 (takrat

je postal član mestnega sveta, sem je bil izvoljen tudi 1913). P. je 21. maja 1905 pripravil v Trstu sestanek avstrij. socialistov, na njem se je zavezal za internacionalnost gibanja zlasti v odnosu do iredentizma in potrdil svojo privrženost brnskemu programu (1899) avstrij. socialdemokracije (»meščanski iredentizem naj zamenja resnični iredentizem, iredentizem proletariata, katerega temelj je povezava zatiranih narodov proti skupnemu zatiralcu za doseg končne emancipacije«). Pri tem je P. znal razlikovati med ohranjanjem it. kult. dediščine in možnostmi polit. pripadnosti Trsta, zavedajoč se vezi Trsta z zaledjem. Predvidel je možnost vojaških konfliktov, zato je pozival socialiste, naj z dejanji dokazujejo svojo miroljubno politiko. P. dejavnost je prekinila prva svet. vojna, vpoklican je bil v vojsko. Ko se je pomladi 1917 obnovilo delo dunajskega parlamenta, se je P. vrnil v javnost. V polemikah, ki so se proti koncu vojne vnele tudi znotraj it. tržaških socialistov, se je P. v nasprotju z Edmondом Puecherjem zavzemal za avtonomno tržaško državo (podobno kot H. Tuma). Zmaga antante in prihod It. v Trst je vse te avstromarksistične iluzije razblinila. Po vojni se je postopoma umikal iz polit. delovanja, zlasti ob razcepu v socialistični stranki It. (1919-1921). Deloval je še pri Delavskih zadrugah in časniku *Il Lavoratore*. V začetku 1920 se je preselil v Milan, kjer je do 1925 deloval v organizacijah it. združnega gibanja. Zaradi pritiska faš. se je umaknil na Dunaj, kjer je deloval v upravi časnika *Arbeiter-Zeitung*. - P. je imel stalne in intenzivne povezave tudi s slov. socialisti, zlasti s H. Tumo. Sodelovanje je bilo intenzivno in odlično posebno ob začetku vojne, ko so se it. in slov. socialisti povezovali pri načrtovanju bodoče državne pripadnosti Trsta in njegovega bližnjega zaledja. Tako so primor. socialisti apr. 1915 sprejeli izjavo o Trstu kot »samostojnem svobodnem samoupravnem mestu«. P-evi članki so v prevodu izhajali v slov. socialističnem tisku (npr. Zarja 9. jan. 1912, 23.-25. jan. 1913).

Prim.: F. Andreucci-T. Detti, Il movimento operaio italiano. Dizionario biografico. 4, 1978, 180-84 (in tam navedena liter.); E. Apih, Il socialismo italiano in Austria. Saggi. Udine 1991, 35-100; Tuma, Pisma, pass.; DBF 408-09; Slov. in it. socialisti na Primorskem 1900-1918. Socialisti sloveni e italiani nel Litorale. Lj.-Trst 1979, pass.

B. Mar.

PLACER Ladislav, geolog, r. 25. maja 1938 v Divači, živi v Lj. Oče Alojz, trgovec iz Lokve pri Sežani, mati Marta Obersnel, posestnica iz Divače. V Divači je obiskoval štiriletno osn. š., nato nižjo in višjo gimn. v Postojni (matura 1956). Študiral je v Lj. na Fak. za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo (Odsek za arhitekturo, 1956-61) in na Fak. za naravoslovje in tehnologijo (Oddelek za montanistiko, Odsek za geologijo, 1962-67). Diplomiral je v jan. 1969 iz geologije ozemlja med Črno na Koroškem in Razborjem. Služboval je najprej pri rudniku živega srebra v Idriji (1969-77), od 1977 pri Geološkem zavodu v Lj., sedaj na Inštitutu za geologijo, geotehniko in geofiziko v Lj. V Idriji se je ukvarjal z nastankom zgradbe rudišča živega srebra in z nastankom zgradbe zahodne in jugozah. Sje. 1981 je dosegel doktorat geoloških znanosti z disertacijo o razvoju tektonske zgradbe idrijskega rudišča. V letih 1979-85 je preučeval nastanek strukture rudišča urana v Gorenji vasi in geologijo zah. dela Skofjeloškega hribovja. Od 1982 se ukvarja zlasti z nastankom zgradbe ležišč premoga v Zasavju (Zagorje, Trbovlje, Hrastnik, Laško) in geologijo celotnih Posavskih gub. Uvedel je metodologijo geološke spremljave pri izgradnji cestnega predora skozi Karavanke (1988). Od 1988 do 1992 je predaval tektonsko geologijo na Odseku za geologijo Fak. za naravoslovje in tehnologijo v Lj. V slov. geologijo je vpeljal nove metode kvalitativne in kvantitativne kinematske analize tektonskih premikov.

Prim.: Osebni podatki.

Kvčč

PLANISCIG Leo, umetnostni zgodovinar, r. 31. avg. 1887 v Gor., u. 7. jul. 1952 v Firencah. Oče Albert, deželni uradnik in gor. kronist, mati Francesca Pregel. V Gor. je končal realko (1907) ter študiral nato zgod. umetnosti na dunajski U, kjer je bil učenec F. Wickhoffa, M. Dvořáka in Juliusa von Sclosserja, pri katerem je tudi doktoriral (1912) z nalogo o beneški skulpturi 14. stol. Postal je asistent kulturnozgod. dvornega muzeja na Dunaju ter se na podlagi gradiva, ki ga je muzej hranil, razvil v evrop. poznavalca umetnosti med gotiko in renesanso. Na Dunaju je živel do 1938, ko se je preselil v Firence, kjer je med drugo svet. vojno izgubil bogato knjižnico. - P. se je posebej posvečal tudi zgod. umetnosti na Gor. in v sosednjih deželah. Objavljal je že v študentovskih letih pod vplivom dunajske umetnostnozgod. š. in navdahnjen v gor. okolju, ki sta ga posebej

ljala Frančišek B. Sedej in Karl Drexler. Ena njegovih prvih raziskovalnih nalog je bila obravnavanje oglejskih mozaikov kmalu po tistem, ko so bili odkriti (1909). O tem je pisal v revijah *Emporium* (30/1909, 473-80), *Adria* (2/1910, 101-08) in *Forum Iulii* (1/1911, 357-62). Loteval se je tudi drugih umetnostnih problemov, tako je zlasti v reviji *Forum Iulii* pisal o cerkvi sv. Ignacija v Gor. (2/1911, 33-39), o oglejski baziliki (1/1910, 53-56, 69-73), o restavratorskih posegih, ki jih je v njej opravil patriarh Markvard iz Randecka (1/1910, 154-58), o freskah v absidi bazilike (2/1911, 65-73). O oglejski baziliki je pisal tudi v reviji *Emporium* (33/1911, 274-93), prav tam pa je poročal tudi o sodobnih umetnikih (npr. o kiparju Meštroviću, 32/1910, 323-38). V *Forum Iulii* (1911-1913) je skupaj z A. Leissom objavil *Lessico biografico degli artisti italiani e di quelli che nel Friuli operano*. Ob začetku vojne v Posočju je P. objavil na Dunaju *Denkmale der Kunst in den südlichen Kriegsgebieten*; v delu je opozoril na umetnostnozgod. podobo krajev, ki jih je vojna ogrožala. Skupaj z H. Folnesicsem je zasnoval pregled *Bau- und Kunst-Denkmale des Küstenlandes* (Wien 1916).

Prim.: L'eco del Litorale 28. dec. 1910; A. Leiss, *Forum Iulii* 3/1912, 43-44; A. Morassi, *The Burlington Magazine* 34/1952, 360-61; W. Gramberg, *Kunstchronik* 5/1952, 270-75; G. Mariacher, *Arte veneta* 6/1953, 183-84; G. Bergamini, *Enc FVG*, 3, 1797; S. Tavano, *I monumenti fra Aquileia e Gorizia: 1856-1918*, Udine 1988, pass.; Isti, *Gorizia e il mondo di ieri*, Udine 1991, pass.; Isti, G. B. Brusin e L. Planisicig, *Antichità Altoadriatiche* 40/1993, 215-31.

S. Tavano

PLANIŠČEK Lavoslav, tigrovec, koroški borec, r. 5. jan. 1893 v Pevmi pri Gorici, u. 30. dec. 1941 v Dragi pri Begunjah (ustreljen). Gimn. in licej je obiskoval v Gor., tam je tudi maturiral. Med 1. svet. vojno je bil oficir avstrij. vojske, kasneje se je kot Maistrov borec bojeval na Koroškem. V Grebinju pri Velikovcu se je spoznal z zavedno Slovenko Marico Ručigaj in se z njo poročil. Po demobilizaciji se je zaposlil pri takratni jsl. carini, kasneje pa je ustanovil samostojno špedicijo na Jesenicah. Bil je dolgoletni preds. primor. emigrantskega društva Soča, v katerega so bili včlanjeni primor. emigranti iz sedanje jeseniške in radovljiške občine. Društvo je štelo 220 članov, od katerih je bilo kasneje 50 aktivnih udeležencev NOB. Glavna P-ova zasluga je bila, da je številnim primor. emigrantom nudil poleg mo-

ralne tudi finančno pomoč in jim v mejah možnosti preskrbel tudi službe. Društvo Soča je tesno sodelovalo s protifaš. organizacijo Rdeča pest na Primor. Na pritisk It. in Nem. je bilo društvo Soča na Jesenicah jun. 1940 ukinjeno. Zaradi protifaš. delovanja je bil P-u onemogočen obisk bratov in sestra v It. Z bratrancem Karlom Širokom sta bila aktivna člana organizacije TIGR, kar sta plačala z življenjem. P-a so Nemci aretirali 6. maja 1941. Nekaj dni je bil zaprt na Jesenicah, nato so ga odpeljali v Celovec. Tam je bil zaprt polnih 7 mesecev. 29. dec. 1941 so ga pripeljali v Begunje. Naslednjega dne so ga skupaj s tigrovcem Nikolajem Loncnerjem ustrelili v Dragi pri Begunjah. Na grobišču talcev v Dragi je bil to tretji grob. Kot zaveden primor. Slovenec in protifašist je postal ena prvih okupatorjevih žrtev na Gorenjskem. Sodelavec in bratranec, primor. pesnik Karel Širok, je bil ustreljen v Begunjah le nekaj dni kasneje.

Prim.: Tone Ferenc, *Akcije organizacije TIGR v Avstriji in Italiji* spomladi 1940, Zal. Borec, Lj. 1977, str. 161-265; Jože Vidic, *Krik v Dragi*, Zal. Borec, Lj. 1984; ustna pričevanja Franca Fona, člana društva Soča na Jesenicah.

E.D.

POČKAJ Lučka, gled. igralka, r. 30. dec. 1966 v Trstu. Oče Hilarij, šofer, mati Bruna Jakomin, gospodinja. Osn. š. Fr. S. Finžgarja v Barkovljah, sred. š. F. Erjavca v Rojanu, maturirala 1985 na DTTZ Žiga Zoisla v Trstu. Istega leta se je vpisala na AGRFT v Lj. na oddelek za igro in diplomirala 1989. Nastopila je v diplomskih predstavah z vlogami Ines in Marija ter ženska v delih J. P. Sartre Zaprta vrata in V. Bartol - J. Rakovšček Don Lorenzo. V dijaških letih je obiskovala gled. šolo SSG v Trstu in statirala v številnih predstavah. 1984 je nastopila v vlogi Angela v Fojevem Burkaškem misteriju (rež. S. Verč), prod. ZSKD. V obdobju študija na AGRFT v Lj. je P. nastopala v lj. Drami SNG, v tržaškem gled. in v SLG v Celju ter v izven institucionalnem gled. Akademski studio. - Od sezone 1989/90 je P-jeva članica ansambla SSG v Trstu. Igrala je domala v vseh predstavah tržaškega gledališča, med pomembnejše vloge sodijo: Luiza Miller (F. Schiller: Spletke in ljubezen, r. Šedlbauer), iz Cankarjevega ciklusa: Ana (Jakob Ruda, r. Mlakar), Lojzka (Hlapci, r. Kobal), Pavla (Romantične duše, r. Möderndorfer); Emily Webb (T. Wilder: Naše mesto, r. Rustja), Mati (M. Kleč: Vsega je kriva Marjana Deržaj, r. Mlakar), Nataša (A. Rebula: Operacija Timava, r. Uršič), Usta

(S. Beckett: Ne jaz, r. Uršič). 1992 je nastopila v PDG Nova Gor. v naslovni vlogi Marinkovičeve Glorije (r. Pipan). 1994 je za SSG igrala vlogo Nele (D. Jančar: Hallstatt, r. Kobal) v Veroliju na svet. festivalu sodobne dramaturgije DIONYSIA ter sodelovala v predstavi P. Handke: Čas, ko nismo vedeli ničesar drug o drugem (r. Pressburger) v sodelovanju s Stalnim gled. F-JK na Mittelfestu v Čedadu. - P-jeva je odigrala več filmskih vlog, od katerih je najpomembnejša Alenka Korošec v filmu Do konca in naprej (r. J. Pervanja); za to vlogo je 1991 prejela na filmskem festivalu v Celju nagrado za debitantko leta. Nastopila je v številnih telev. filmih, posnela glasbeni film in razne reklame. Kot igralka sodeluje na tržkaški radij. postaji. Po mnenju kritike se P-jeva vpisuje med pomembnejša imena slov. odrske umetnosti. Vloge zna odigrati natančno, subtilno, silovito in občuteno. S sugestivno interpretacijo zna menjavati občutenja tesnobe, groze, ranljivosti, upanja in nemoči. Čustveni razvoj opravi P-jeva presunljivo, iz začetne svežine prehaja v presenetljivo karakterno igro. Tenkočutna in nadarjena igralka je 1989 prejela Severjevo nagrado za najboljšo študentsko stvaritev v vlogi Ines v Sartrovem delu Zaprta vrata. 1993 je prejela Borštnikovo diplomu in nagrado za najboljšega mladega igralca za vlogo Glorije, PDG Nova Gor., in Varje, Češnjev vrt, SSG Trst.

Prim.: Osební podatki; PDk 14. okt. 1990; 1. mar. 1994; Delo 4. apr. 1990; 1. mar. 1994; PrimN 46/1992, št. 78; Dnevnik, Lj. 18. febr. 1992; Razgledi 1. apr. 1994.

POČKAR Bojan, magister gozdarskih znanosti, vrhunski alpinist, r. 17. mar. 1963 v Postojni, sicer doma s Prema, živi v Lj. Oče Avgust, delavec, mati Jožica Valenčič, delavka in gospodinja. Osn. š. v Ilirski Bistrici, mat. 1981 na sred. gozdar. š. v Postojni. Po letu dni služenja vojaškega roka se je vpisal na Gozdar. odd. Biotehnične fak. v Lj. in promoviral 24. dec. 1987 z dipl. nalogo *Strategija rasti gozda na zgornji gozdni meji - primerjava med Dinaridi in Julijskimi Alpami* (1988 je dobil za to Prešernovo nagrado U v Lj.). Že med študijem se je vključeval v raziskovalno delo na Gozdar. odd., 1986 pa je bil eden izmed koordinatorjev študentskega srečanja v okviru UIFRO organizacije. 1. febr. 1988 se je redno zaposlil na Gozdar. odd. Biotehnične fak. v Lj. kot mladi raziskovalec v okviru programa »2000 mladih raziskovalcev«. Jeseni 1988 je vpisal podiplomski študij gozdarstva z usmeritvijo v gojenje gozdov. Poleg pedagoških obveznosti (vaje s študenti) je

sodeloval pri različnih raziskovalnih nalogah. Njegovo delo se je nanašalo predvsem na gozdne rezervate Sje, ravnanje z gorskim gozdom, gozdnogojitveno načrtovanje, prebiralni gozd in na stike gozdarstva z javnostjo. Raziskavo na nizkem Krasu je zastavil 1989 in jo uspešno zagovarjal z mag. delom 14. jan. 1992 z naslovom *Ekološki dejavniki in razvoj avtohtone vegetacije na Krasu* (takrat najmlajši magister gozdar. znanosti v zgod. slov. gozdarstva). Od 1. jul. 1992 je zaposlen na Oikos d.o.o., Svetovanje za okolje. Njegov status je mladi raziskovalec za pretok na Geograf. odd. Filoz. fak. v Lj. O gozdovih in ekologiji objavlja vrsto let v GozdV (mnogi članki so bili prirejeni in objavljeni v New Scientist). Zahtevnejših plezalnih smeri se je lotil 1986 v Švici, It. in Sji. 1987 prvenstvena smer v južni steni Mururata, Slovenska smer, ED, Bolivia, z B. Pograjcem. 1988 nova smer, Na sončni strani Alp, VII, v južni steni Yamnуска, Kanada, z N. Škofom in nova smer, Slovenska direttissima, VII-, v sev. steni Mount Temple, Kanada, z N. Škofom in B. Pograjcem. 1989 poizkus nove smeri v sev. z. steni Ama Dablam, Himalaja, z V. Furlanom. 1990 nova smer, Gringo, ED-, vzh. stran M. Rosa, z V. Furlanom. Istega leta v Kanadi nova smer, Slov. smer, ED-, v sev. steni Mount Robson, s S. Škarja. 1991 poizkus nove smeri v Kumbhakarna, Nepal, z V. Furlanom. Istega leta v prostem plezanju prvenstvena smer Obraz Planje v Jul. Alpah, VIII. 1992 nova smer, No pasaran, ED, v vzh. steni M. Rosa, It., z M. Jamnikom. Istega leta nova smer, Slov. smer, ED, VII-, v vzh. steni Kumbhakarna, Nepal, z V. Furlanom. 1993 nova smer, Slov. smer, VII-, vzh. stena M. Rosa, It., z M. Jamnikom. Preplezal je več prvenstvenih smeri v Sji, tudi zimskih. V športnem plezanju pleza do 8a, na pogled do 7bc. Članke oz. potopise je objavljal v Planinskem vestniku, PrimN in Novi progí.

Prim.: Vprašalna pola jan. 1994; Guide des Alpes Valaisannes Du Theodulpass an Monte Moro, N 4, Maurice Brandt, Club Alpin Suisse, 1993; American Alpin Journal 1988-93; Canadian Alpin Journal 1991; Iwa to yuki 1992-93; Mountain Review, št. 5, 1993; High 1993; V Angliji se ravno tiska knjiga »Velike himalajske stene«, kjer bo obravnavan tudi poizkus nove smeri v Kumbhakarni, enem zadnjih nepreplezanih sedemtisočakov na svetu.

Sirk

PODBERŠČEK (PODBERŠČIK) Anton, prosvetni in športni delavec, r. 27. nov. 1873 v Gorenji vasi pri Kanalu ob Soči, u. 22. dec. 1959 v Trstu.

Oče Anton, kmet, mati Jožefa Paravan. O njegovem šolanju ni podatkov, vendar je moral imeti določeno izobrazbo, ker je bil najprej v Gorici, potem nekaj časa pri železnici v Divači, v Trstu pa 26 let uradnik Tržaškega podpornega društva (1903-29). »Iz Gorice je peš priromal v Trst leta 1899 in še istega leta ga že srečamo v tedanjem šentjakobskem društvu Kolo ter pri njegovem tamburaškem odseku. Leto kasneje ga vidimo tudi pri svetoivanskem Sokolu ter pri takratnem pevskem zboru« (M. Škrap, Uporna mladina, 91). Sodeloval je skoraj pri vseh takratnih pomembnejših narodnih organizacijah, najbrž ni bilo slov. manifestacije, da bi se je P. ne bil udeležil ali pri njej sodeloval. Pri trž. kolesarskem društvu Balkan je bil blagajnik; ko so ga po prvi svet. vojni obnovili, preds. Pri polit. društvu Edinost je bil odbornik, pri Šolskem društvu pri Sv. Ivanu preds., pri Sokolskem društvu centrala v mestu odb., pri Sv. Ivanu zadnji starosta Sokola, član Planinskega društva, odb. Trgovskega izobraževalnega društva in Narodne delavske organizacije. Kot preds. Adrie je uredil nogometno igrišče v ul. Calvola pri Sv. Andreju (za Lloydovim stolpom) in dovolil tudi Svetoivančanom, da igrajo na njihovem igrišču, morali pa so pomagati zaspiti južno stran igrišča. Ko so začeli na Tržaškem 1921 ustanovljati mladinska društva, je povabil v odbor Balkana dva predstavnika mladinskih društev, Fr. Gombača in Draga Žerjala, ki je prevzel tajn. mesto, Balkan so prekrstili v Adrio, »in to brez "j", kar je bilo nekako dvoumno, mi smo ga pojmovali v smislu slov. Jadrana, faš. pa so si ga lahko tolmačili po svoje« (Dr. Žerjal, Spomini... 29). Ker se je šport v mladinskih društvih razvil, je nastalo »12. sept. 1924 Športno združenje, z nalogo, da izdela pravilnike za posamezne športe (nogomet, hazeno, kolesarstvo in lahko atletiko) ter organizira in nadzoruje tekmovanja... Preds. je postal A.P.« (Dr. Žerjal, o. d. 29). - P. je bil vseskozi pokončen Slovenec in delaven v številnih organizacijah, zato je imel 22 faš. hišnih preiskav. Po napadu It. na Jslo je bil aretiran in 10 dni zaprt, od sept. do nov. 1942 je bil zaprt v Trstu, nato interniran v Kalabriji do konca vojne. Po vojni se je spet vrgel v delo in bil podpreds. PD Škamperle pri Sv. Ivanu, 1959 je bil soglasno izvoljen za častnega preds. Tudi pod Anglo-Amerikanci je imel preiskavo vojaške in civilne policije. - Pri Sv. Ivanu si je ustvaril družino, toda življenje mu ni bilo nikdar naklonjeno, vedno se je moral boriti za obstanek. Tudi v visoki starosti »je bil prisiljen

obdelovati zemljo, da si je s skromnim zaslužkom utiral pot v življenje in da si je tako zagotovil košček vsakdanjega kruha. Pri 85. letu svoje starosti in še dalje je imel v najemu košček zemlje, na katerem se je z vrtičkanjem boril za svoj življenjski obstanek. Pridelano povrtnino je prodal in v jeseni krizanteme« (Škrap, o. d. 92).

Prim.: Podatki Anice Udovič, Trst; Svetoivančani, A. P. je umrl, PDK 23. dec. 1959 s sl.; Milko Škrap, Uporna mladina, Trst 1971, 90-93; Drago Žerjal, Spomini in razlage, Trst 1990, 28-30; Župnijski urad Kanal 20. febr. 1992.

Jem.

PODGORNIK Dušan, akademski slikar, grafik, r. 25. okt. 1956 v Mrbu, živi v Boninih pri Kopru. Oče Jože, mati Angela Leščak. 1959 se je družina preselila v Koper, kjer je P. obiskoval osn. š. Po sred. š. za oblikovanje v Lj. in diploml na Akad. uporabnih umetnosti v Bgdu (katedra za grafiko) je pričel s samostojnim delom na področju slikarstva, fotografije in grafičnega oblikovanja, 1983 pa je pridobil status svobodnega umetnika. Večje število samostojnih in skupinskih razstav doma (Obalne galerije Piran, Likovni salon Celje, Jakopičeva Galerija itd.) in v tujini (Kultur Centrum Bonn, Art Hamburg - Hamburg, Buenos Aires itd.). V letih 1992-93 ustvarja v Kölnu; dobitnik je nagrade 3. slov. grafičnega bienala (1994). V osemdesetih letih izide nekaj knjig v sodelovanju z Markom Pogačnikom, oblikuje številne izdaje Pokraj. muzeja in arhiva iz Kopra, Pomorskega muzeja iz Pirana in knjižne zbirke revije Annales ter druge publikacije kult. ustanov.

Prim.: Slikarstvo slovenske Obale. Nove generacije, Obalne galerije Piran, 1994; osebni podatki.

Darovec

PODGORNIK (PIEMONTESE) Giuseppe, javni delavec, publicist, r. 10. nov. 1876 v Gor., u. 9. okt. 1968 v Trstu, mati Marija Podgornik s Ponikev na Tolminskem. Bil je posinovljenec Virginia Menottija, lastnika tovarne igralnih kart v Gor. Osn. š. je obiskoval v Alessandriji (Piemont), kamor se je družina preselila potem, ko je propadla gor. tovarna. V Trstu je bil nato trg. vajenec, 1889 pa je začel delati kot vajenec v tiskarstvu. Služboval je v Trstu, nato po raznih mestih Avstro-Ogrske, potoval je po It. Med službovanjem v češkem mestu Karlovy Vary je postal član socialdemokratske stranke (1896). Med 1900-1902 je v Pulju sodeloval pri glasilu Proletario, nato je v Trstu deloval v delavskem giba-

nju socialistične usmeritve, dopisoval je v socialistični tisk (Risveglio, Vorwärts). Jun. 1907 je odšel v Nemčijo, kjer je v Berlinu in Hamburgu urejal glasilo L'Operaio italiano za it. delavce v Nemčiji. 1912 se je vrnil v Trst, kjer je deloval v sindikatu delavcev v prometu. Naslednje leto je prišel v ur. lista Il Lavoratore v Trstu, nato se je vrnil v Nemčijo, kjer je ponovno urejal list L'Operaio italiano. Po vojni, ki se je udeležil kot avstro-ogrski vojak, je v Trstu deloval v PSI tudi po razcepu v stranki (1921). Okt. 1922 je sodeloval pri nastanku enotne socialistične stranke (PSU) in urejal strankino glasilo Unità socialista. Do l. 1930 je delal pri tržaških Delavskih zadru-gah (Cooperative operaie), nato je v Milanu živel kot prevajalec in ur. založbe Minerva. Po povratku v Trst se je l. 1939 pridružil ilegalni KPI in z njeno vednostjo je med drugo svetovno vojno med drugim služboval tudi kot prevajalec pri nem. okupacijski oblasti v Trstu. Po vojni se je posvetil raziskovanju zgod. delavskega gibanja v Trstu. L. 1946 je v Lj. objavil knjigo *Ventinove mesi di occupazione italiana nella Provincia di Lubiana* (v nekoliko skrajšani verziji je izšla istočasno tudi v ruskem, angleškem in francoskem jeziku). Knjigo je podpisal kot Piemontese (tako obliko spremenjenega priimka je rabil od začetka l. 1928). S psevdonimom Tiberio je objavil delo *Il fascismo a Trieste negli anni 1919-1923. Documenti e reminiscenze* (Udine 1956). 1961 je izšla P. knjiga *Il movimento operaio a Trieste. Dalle origini alla prima guerra mondiale*, v dopolnje-ni podobi je izšla posmrtno kot *Il movimento operaio a Trieste. Dalle origini all'avvento del fa-scismo* (Roma 1974).

Prim.: F. Andreucci-T. Detti, Il movimento ope-raio italiano. Dizionario biografico. IV, Roma 1978; DBF 414.

B. Mar.

PODGORNIK Matija, eden voditeljev velikega tolminskega punta l. 1713. Po Preglju (Tolmin-ci) je bil doma iz Čepovana. Obsojen je bil na smrtno kazen, ki je bila izvršena na gor. Travni-ku 23. apr. 1714 (skupaj s P. obglavljena in raz-četverjena še Valentin Lapanja in Valentin Munihi).

Prim.: Ista literatura kot pri Laharnar Andrej (gl. čl.).

B. Mar.

PODOBNIK Janez, zdravnik in politik, r. 17. sept. 1959 v Lj., živi v Cerknem in Lj. Oče Janko Po-dobnik, kmet, mati Rozalija Prezelj, delavka, brat

Marjan (gl. čl.). Osn. š. je obiskoval v Cerknem, gimn. Jurija Vege v Idriji in maturiral 1978. Štu-diral je na Medic. fak. v Lj., se po diplomu (1984) zaposlil v Zdravstvenem domu Idrija in do 1992 delal v splošni ambulanti v Cerknem. Na prvih demokratičnih volitvah v Sji je kandidiral na li-sti Demosa za občinsko skupščino v Idriji in bil 9. maja 1990 izvoljen za preds. skupščine obče-ne Idrija. Funkcijo predsednika (župana) opravlja neprofesionalno. V dec. 1992 je bil izvoljen na li-sti Slov. ljudske stranke za poslanca v drž. zboru slov. parlamenta. Že v dijaških letih se je vključil v laično cerkveno gibanje (ki se je kasneje poimenovalo Pot) pod vodstvom Vinka Kobala. Kot študent je bil dve leti tajnik Medškof. odb. za študente. Redno je pisal v študent-sko glasilo Bilten, ki se je pozneje preimenovalo v Tretji dan. Seznanil se je z intelektualnim krogom 2000 in začel sodelovati z Revijo 2000. V njej je priobčil več zapisov in doživel velik odmev z objavo Vojaškega dnevnika (dnevniški zapisi ob služenju vojaškega roka v Novem Sadu). Kot zdravnik je v IdrR prispeval zanimive zapiske iz svoje poklicne prakse pod naslovom *Iz zdravniške torbe*. Društvu 2000 je predsedoval ravno v času, ko se je v njegovi sredini 10. mar.1989 obli-kovalo Slov. krščansko socialno gibanje; kasne-je so se iz gibanja razvili tudi Slov. krščanski demokrati in Krščanski socialisti. Personalistič-na usmeritev kroga 2000 je vplivala na nadalj-nje P-ovo javno delovanje. Dejavno se je vključil v Slov. ljudsko stranko (SLS), bil na njenem tret-jem kongresu izvoljen za preds. Programskega sveta in začel pomembno sodelovati pri obliko-vanju strankinega programa. Kot poslanec v drž. zboru se predvsem posveča socialnim vpraša-njem (reforma zdravstvenega in pokojninsko-invalidskega sistema), reformi lokalne samou-prave in skladnemu regionalnemu razvoju Sje.

Prim.: Osební podatki.

Kvčč

PODOBNIK Marjan, dipl. inž. kmetijstva in po-litik, r. 24. dec. 1960 v Cerknem, živi v Cerknem in Lj. Oče Janko Podobnik, kmet, mati Rozalija Prezelj, delavka; mlajši brat Janeza P. (gl. čl.). Osn. š. je obiskoval v Cerknem, gimn. Jurija Ve-ge v Idriji in maturiral 1979. Študiral je na Bio-tehniški fak. v Lj. (oddelek za živinorejo) in bil eno leto tajnik njene takratne mladinske orga-nizacije. Kot študent se je ukvarjal s športom in glasbo ter skupaj z bratom Janezom sodeloval v študentski skupini katol. mladinskega duhov-

nega gibanja Pot (Vinko Kobal). V okviru gibanja je delovala tudi istoimenska glasbena skupina, za katero je nastopal in prispeval več skladb; 1987 je založba Ognjišče izdala njihovo kaseto *Ko korenin se zavemo*. Kot absolvent živinoreje se je 1985 zaposlil v idrijski kmetijski zadrugi in v vlogi kmetijskega pospeševalca skrbel za okoli 250 kmetij na Idrijskem in Cerkljanskem. Na problemski konferenci o kmetijstvu v Žalcu febr. 1988 je postal član iniciativnega odbora Zveze slov. kmečke mladine. Sodeloval je na javni kmečki tribuni 12. maja 1988 v lj. hotelu Union, ko so uradno ustanovili Slov. kmečko zvezo in Zvezo slov. kmečke mladine. V naslednjih dveh letih, ko se je Slov. kmečka zveza razvila iz stanovske organizacije v opozicijsko polit. stranko, je prevzel vodstvo Zveze slov. kmečke mladine (1989) in postal podpreds. Slov. kmečke zveze. Konec 1989 je predlagal formulo volilnega nastopa, ki je omogočila nastanek Demosa - združene opozicije Slovenije (Kmečka zveza, zeleni, socialni demokrati, krščanski demokrati in Slov. demokratična zveza) in postal član predsedstva Demosa. Na volitvah 1990 je bil izvoljen za poslanca v idrijskem in republiškem družbenopolit. zboru. Od maja do nov. 1990 je služboval kot dir. idrijske kmetijske zadruge, nato pa se je profesionaliziral kot vodja poslanskega kluba Slov. kmečke zveze. Dec. 1990 je uredil prvo številko Slovenskih brazd, ki je izšla tik pred plebiscitom; takrat je postal tudi član sveta RTV Sje. Spomladi 1991 ga je vodstvo Slov. kmečke zveze predlagalo celo za kmetij. ministra, vendar predlog ni prodril. Ko se je Slov. kmečka zveza v febr. 1992 preimenovala v Slov. ljudsko stranko in potem spomladi zavrnila predloge za združitve s Slov. krščanskimi demokrati, je P. kot preds. stranke zamenjal Ivana Omana. Na dec. volitvah 1992 je Slov. ljudska stranka dobila 10 poslancev v 90-članskem drž. zboru. P. je brez uspeha pozival k oblikovanju desnosredinske koalicije in konec jan. 1993 se je s Slov. ljudsko stranko znašel v opoziciji. Na tiskovnih konferencah je nato ostro kritiziral krščanske demokrate, ki so stopili v »veliko koalicijo« (skupaj z Združeno listo - naslednico komunistov, in liberalnimi demokrati) in pomagali ustoličiti vladno Janeza Drnovška. V razdobju 1993-1994 je v vrstah opozicije nasplošno zastopal dokaj radikalna stališča. Tako je npr. spomladi 1993 zaostroval polemike o visokih poslanskih plačah in predlagal, naj bi poslanci prejeli samo povprečno slov. plačo. V parlamentarni preiskovalni komi-

siji, ki se je ukvarjala z domnevnimi malverzacijami v novogoriškem Hitu, se je zavzemal za odločnejše ukrepanje, do katerega pa ni prišlo.

Prim.: Osební podatki; Marjan Podobnik - tisti politik, ki hoče biti poštenjakar, Mladina 30. nov. 1993.

Kvčč

PODVERŠIČ Bruno, javni delavec, državni poslanec, r. 4. febr. 1926 v Gor., živi v Gradnem (Brda). Oče Hermenegild (dolgoletni župan v Števerjanu), mati Helena Božič. Osn. š. je obiskoval v Števerjanu in v Cerovem. 1936 je vstopil v gor. semenišče in obiskoval gimn., ki pa jo je zaradi vojne končal jeseni 1946. Poleti 1944 je bil mobiliziran k domobrancem v Trstu, od tu je kmalu zbežal k partizanom in deloval v Brdih kot partiz. učitelj. Po vojni je učil v Števerjanu, nato v Višnjeviku in Golem Brdu, kasneje na nižji gimn. na Dobrovem. 1955 se je zaposlil na občini Dobrovo, nato je v letih 1959-61 obiskoval višjo upravno š. Po šolanju je delal do 1968 na Krajevnem uradu Dobrovo, nato pri Stanovanjskem podjetju v Novi Gor. 1981 je bil upokojen. V Višnjeviku je ustanovil prosv. društvo Jez, deloval je kot odbornik občinske skupščine v Novi Gor. 1988 je sodeloval pri ustanovitvi prve podružnice Slov. kmečke zveze na Primorskem. 1989 je v gradu Vipolže organiziral okroglo mizo o takratnih aktualnih problemih. 1990 je bil izvoljen za poslanca slov. skupščine (zbor občin) in za odbornika skupščine občine v Novi Gor. Kot republ. in kasneje drž. poslanec je deloval v zakonodajnoupravni komisiji, v odb. za pravosodje, v skupščinski komisiji za poslovniki in v odb. za varstvo naravne in kult. dediščine. Dopisoval je v Demokratico, Slovenske brazde in PrimN. V slov. parlamentu je deloval kot poslanec Slov. kmečke zveze-Ljudske stranke (kasneje Slov. ljudske stranke).

Prim.: Osební podatki; Slovenski almanah '92, 63.

Stres

PODVERŠIČ Hermenegild (Gildo), javni delavec, r. 18. febr. 1902 v Doljnem Cerovem, u. v Gor. 14. jul. 1993. Oče Anton, kmet, mati Tina Mrak, gospodinja. Osn. š. je obiskoval v Gornjem Cerovem. Z osnovnim izobraževanjem je svojo kratko študijsko pot tudi zaključil. Novembra 1924 se je poročil s Heleno Rožič in se preselil v Števerjan. V mladih letih se je huje poškodoval koleno, tako da ni niti odslužil vojaškega roka. Med 2. svet. vojno je bil angažiran v delavski četi, ki

je predstavljal brezplačno delo na kmetijah, katerih gospodarji ali moška delovna sila so bili pri partizanih. Kasneje je prevzel vlogo posrednika, ko se je šlo za dostavljanje raznih uslug in potrebščin partizanom iz »zunanjega sveta«, npr. od Furlanov. Po vojni se je posvetil svoji vasi Števerjan. 1951 je bil na listi Kemčko delavske zveze Lipe izvoljen v obč. svet. Od 1953 do 1961 je bil preds. KDZ, ki se je na 9. občnem zboru 22. febr. 1975 preimenovala v sekcijo SSK za Števerjan. Po odstopu takratnega župana Cigliča 1954 je bil imenovan za njegovega naslednika in ostal na tem mestu do l. 1965. Vseskozi je bil občutljiv za problematiko Slovencev nasploh, vendar pa se je kot kmet oprijemal konkretnih in realnih potreb povojnega človeka-slovenskega še posebej. Pobuda v njegovih treh mandatnih dobah so bile predvsem praktičnega značaja, od gradnje cest do gradnje šolskih struktur v znamenju ovrednotenja slovenske prisotnosti na tem območju. 1961 in 1965 je na listi lipove veje SDZ kandidiral za gor. pokr. svet. Bil je tudi podpreds. konzorcija za zaščito briških vin. Za svoje delo je prejel več odličij in priznanj. 1965 se je iz aktivnega političnega življenja umaknil v zasebnost. Zadnja leta svojega življenja se je preselil v Gor.

Prim.: Družinski podatki, KatG 22. jul. 1993, s sl.; NL 22. jul. 1993, s sl.; M(Trst) 7, 1993, 183; Sfiligoj, 46, 78 - 79, 109 s sl., 110; M. Terpin, Števerjan, Gor. 1983, 231, 235 s sl., 236, 238 s sl.

Z-I

PODVRŠIČ Albin, magister farmac., tigrovec, r. 3. febr. 1905 v Vipolžah, u. 24. jul. 1988 v Lj. Oče Jožef, kolon, zaposlen na gradu v Vipolžah, mati Jožefa Reja. Osn. š. Vipolže, realka Idrija, univ. Padova. Kot dijak in študent je bil zelo predan boju za obrambo slov. manjšine pred faš. zatiranjem. Že v Idriji je bil povezan z ileg. organ. TIGR, v Gor. je sodeloval z vodilnimi člani gibanja: Z. Jelinčičem, Alb. Rejcem, dr. Avg. Sfiligojem, zdravnikom dr. Potrato, Fr. Bevkom, Dam. Fajglom, Alb. Valentinčičem, Iv. Lebanom, študentom Dragom Bajcem idr., v Trstu z Dor. Sardočem, Ant. Kosovelom idr. Drago Bajc je nosil liter. v Vipolže in prenočeval pri Podvršičevih, bil je zaposlen pri ured. E v Gor., v Padovi je stanoval skupaj s P. Na begu pred aretacijo ga je P. spremil do Benetk in mu je dal svoj plašč, v katerem je umrl na begu v Biljah okt. 1928. P. je v Vipolžah pridobil za organ. vrsto ljudi, prav tako v drugih krajih. Udeležil se je vrste sestanov in zborovanj tigrovcev: 1929 zbora tigrovcev

v Vrhovlju, izleta PD Brd v Slov. Benečijo, dijaškega tedenskega tečaja v Cvetrežu 1928, zbora dijakov na Čavnu, zbora briških PD sept. 1927 v Marijacet idr. Bil je tudi aretiran in zasledovan. Podeštat na Dobrovem D'Ottone ga je osebno aretiral in odpeljal na polic. v Gor. 1935 je pobegnil v Jslo. Sodeloval je v NOB, bil vojaški farmacevt v Trstu, nato v Lj., kjer je živel z družino.

Prim.: Osebni arhiv; podatki A. Podvršiča, Jož. Gradnika, Hen. Cukjatića, A. Simčiča-Dekeja, Alb. Valentinčiča, Iv. Simčiča.

Rut

POHOLE Franc, slikar, restavrator, r. 8. sept. 1920 v kraju Gaberje, obč. Ajdovščina, u. 27. dec. 1993 v Brooklynu v New Yorku (ZDA). Oče Franc Florijan, trgovec, mati Amalija Polonija Makovec, gospodinja, oba iz Gaberij na Vipavskem. Po otrokovem rojstvu se je družina preselila v Trst, potem v Planino pri Rakeku in odprla trgovino. Tu je P. najbrž hodil v osn. š., med 1934-37 pa je študiral v trapistovskem samostanu v Banja Luki (Bosna), nato najbrž na Trg. akad. v Lj. (1937-40) in na U (1940-41). Pred vojno je trgovina opešala, med vojno so mu Nemci pri partizanih ustrelili brata, partizani pa očeta, ker »na javnem mestu ni govoril v njihov prid« (Slovenec). Sam je delal za zaveznike in po vojni nekaj časa prevajal v zavezniški armadi v Trstu. Nato se je zaposlil na ladji in z njo doživel grozljiv brodolom ob sardinski obali. Na pol potopljenega je rešila domačinka Maria Filippa Falchini z njo se je 11. nov. 1947 poročil v Trstu. Rodil se jima je sin Francisco Mario in 1948 se je z družino preselil v Argentino. Na U v Buenos Airesu je diplomiral iz polit. ved (1962) in ob študiju delal, da je preživel družino. Potoval je po raznih deželah in se naučil 16 jezikov. L. 1962 se je preselil v New York (ZDA) in delal nekaj let kot prevajalec na kriminalističnem oddelku sodišča mesta N.Y. - V ZDA je začel P. slikati, in sicer samo s prsti. Z nadarjenostjo je dosegel, da se je ta umetnost uveljavila tudi drugod po svetu, on sam pa ima kot vodilni slikar te smeri v amer. slikarstvu posebno mesto. Vpisan je v zlato knjigo tisoč najzaslužnejših Američanov in preds. Ronald Reagan mu je podelil posebno priznanje za zasluge (en izvod zlate knjige je imela P-etova sestra Zorka Ninin iz Gorenjega Polja pri Anhovem). Član je bil številnih združenj in društev v raznih državah, prav tako so v mnogih državah stalne razstave njegovih del (v Sjo še ni prodrli). Riše pokrajine, tihožitja, viharje na morju, ljudi

in živali z veliko domišljijo in strokovno spretnostjo. Barve so žive in sveže, a tudi mračne, ustrezajo pač motivu. - L. 1989 ga je bolezen priklenila na posteljo, kjer je počasi ugasnil.

Prim.: Podatki sorodnikov (4. sept. 1994); Miran Mihelič, Fr. Pohole, Slovenec 14. febr. 1994; The International register of Profiles, 732 s sl.; Artists/USA, 7. izd. 1978, 109 s sl. in kratkim življenjepisom v angl. in sl. »Tropical Island«; v enaki knjigi so na str. 109 štiri slike njegovih del; Izpisek iz rojstne matične knjige, obč. Ajdovščina, 24. nov. 1993 (v vseh amer. publikacijah je naveden kot roj. kraj Trst, gotovo po ustni izjavi, ker je navedel večji kraj).

Jem.

POLETTO Silvino (Benvenuto), partizanski borec, urednik, publicist in družbeno-politični delavec, r. 20. avg. 1921 v Pordenonu v družini tekstilcev. Oče Giuseppe, tekstilni tehnik, mati Teresa Gasparotto, tekstilna delavka. Mladost je preživeljal v Gor., v Ronkah, Mestrah, Roè Volciano (Brescia), v Pordenonu in nazadnje spet v Gor., kakor je zahtevala družinska tekstilna dejavnost. Izučil se je za tekstilnega izvedenca, predilca, 1944 se je pridružil odporniškem in osvobodilnemu boju. S partiz. imenom Benvenuto je bil komisar bataljona v 157. brigadi Guido Picelli v sestavi divizije Garibaldi-Natisone, febr. 1945 je postal član polit. urada divizije na področju Cerknega, ko je divizija delovala v sklopu slov. IX. korpusa. Ob osvoboditvi je prišel v Trst in bil sodelavec lista *Nostro Avventure*, ki ga je urejal Mario Pacor, nato pa član ured. obnovljenega lista *Il Lavoratore*. Do 12. jun. 1945 je bil v Trstu tudi član tiskovnega urada NOO. Potem je bil ur. *Il Lavoratore* za Gor., skupaj s prof. Leopoldom Gasparinijem in prof. Emiliom Mulitschem pa je sodeloval v periodičnem glasilu okrož. odb. SIAU *Fronte unico*. Spomladi 1947, ob ponovni ustanovitvi gor. pokraj. federacije KPI, je prevzel vodstvo tednika *L'ora dei lavoratori* in ga urejal skupaj s prof. Mulitschem. Apr. 1949 je bil izvoljen za tajnika Posoške federacije KPI namesto Lina Zocchijsa (Nincija), ki je bil imenovan za dežel. nadzornika KPI. V letih 1959-63 je delal v Rimu pri drž. vodstvu KPI in bil po povratku v deželo F-JK imenovan za tajnika Vsedrž. zveze za drug (Lega Nazionale delle Cooperative) za F-JK. Do 1988 je bil za več mandatnih dob izvoljen v gor. pokraj. svet na listah KPI. Več let je že preds. pokraj. odb. VZPI-ANPI za Goriško, član dežel. odb. VZPI-ANPI in svetnik v vsedrž. vodstvu VZPI-ANPI v Rimu. Trije so bili ključni trenutki v njegovem polit. delovanju: 1956 je za gor. fe-

deracijo KPI jasno obsodil sovjetsko intervencijo na Madžarsko; 1968 je zavzel zelo kritičen odnos do napadov na Dubčkovovo »praško po-mlad« s strani vojaških sil Varšavskega pakta; 1975 in pozneje je v okviru posoške federacije in dežel. federacije KPI, kakor tudi na drž. ravni, vodil odločno bitko za uresničenje Osimskih sporazumov. V času svojega delovanja v Zadružni zvezi je bil dir. revije *Rivista della Cooperazione*, ki se je zavzemala za vrednotenje zgod. tradicij ljudi ob meji v srednjeevrop. okviru. V knjigi *Personaggi ed avvenimenti dell'Isontino*, ki jo je izdal Furlanski inštitut za zgod. osvob. gibanja (Istituto Friulano per la storia del Movimento di Liberazione), je skupaj z Luigijem Pillonom pripravil pregled dogajanj in osebnosti, pomembnih za dežel. zgod. Napisal je vrsto razprav in študij o družbenem načrtovanju in medsosedskih odnosih in zgod. esejev o odporništvu in narodnoosvob. boju, kakor se skozi vse njegovo družbenopolit. in publicistično delovanje vije rdeča nit prizadevanj za sožitje med It. in Slov. ob meji in za pravice slov. narodnostne skupnosti v It.

Tudi njegova žena **Nelli Roset** je bila borka v vrstah primor. slov. partiz. enot. Živi v Pevmi pri Gor.

Prim.: Izjava S.P. piscu 16. febr. 1994; arhiv KPI za Goriško; arhiv OZE pri NŠK v Trstu; razni članki in poročila v PDK in drugih listih.

Koren

POLIG (POLITIUS, POLIČ) Marko, teolog, duhovnik, r. 23. apr. 1619 v Vrtojbi (Gornja), u. 18. sept. 1669 v Gor. Dosegel je akademski naslov »baccalaureatus in sacra theologia«. Služboval je kot vikar v Šempetru pri Gor. (1649-69), bil je spovednik klarisinj v Gor.

V Šempetru pri Gor. je bil za duhovskega pomočnika tudi **Polig Jakob** (r. 22. jul. 1635) iz Vrtojbe.

Prim.: A. Vetrih, Cerkev srca Jezusovega v Vrtojbi z orisom zgodovine župnije, Vrtojba 1994, 61; J. Balič, Soča 19. febr. 1887.

B. Mar.

POLJŠAK Marjan, državni poslanec, r. 8. sept. 1945 v Ajdovščini, živi prav tam. Na Lj. U je diplomiral za inž. kemijske tehnologije. Dec. 1992 je bil kot kandidat Slov. nacionalne stranke izvoljen v Drž. zbor. Po razkolu v stranki se je ločil od skupine, ki jo je vodil preds. stranke Zmago Jelinčič. Ustanovil je jul. 1993 novo Nacionalno stranko dela (registrirana 31. avg. 1993). P. je član šestih odborov (komisij) Drž. zbora.

Prim.: Kdo je kdo (1993), 184; Mladina 15. dec. 1992 in 18. jan. 1994; Oko 18. nov. 1993.

Mal.

PONIŽ Venceslav (Wenczeslaw), metalurg, projektant jeklenih konstrukcij, r. 25. sept. 1900 v Vipavi, u. 20. nov. 1967 v Varšavi. Oče Jernej, zidarski mojster, mati Jožefa Premrl iz Dupelj, lastnica pekarnice. Osn. š. v Vipavi, realka v Idriji in bil med tem tudi v prvi svet. vojni. Študij je nadaljeval v Pragi, nato v Lvovu, kjer je 1925 diplomiral (J. Zachwatowicz navaja l. 1926). Postal je asistent prof. Stefana Bryla, znanega strokovnjaka za železne konstrukcije na Poljskem. P. se je specializiral za proučevanje in gradnje varjenih jeklenih konstrukcij. S projektiranjem jeklenih konstrukcij je začel 1926 in zgradil vrsto mostov (cestni most čez reko Sludva pri Lowiczu, znan kot prva konstrukcija te vrste na svetu), v Katovicah je projektiral 6 do 7 nadstropne varjene jeklene konstrukcije, kar predstavlja pridobitev v hitri gradnji industrijskih in poslovnih objektov, 1929 pa v varjeni jekleni konstrukciji 16-nadstropni objekt Prudential (sedaj hotel Varšava v Varšavi), kjer je bil v času druge svet. vojne štab varšavskega upora. Stavbo so Nemci obstreljevali z najtežjo artilerijo in najtežjimi letalskimi bombami, vendar je ni bilo mogoče zrušiti. L. 1934 (po drugih virih 1943) je v Lvovu doktoriral iz tehnike, na temo varjenih konstrukcij in še isto leto začel predavati na Politehniki v Varšavi, kjer je ostal do smrti. Vzgojil je vrsto inženirjev, konstruktorjev in znanstvenikov. Med vojno je sodeloval s poljskimi domoljubi. Kljub nemški prepovedi je Politehnika ilegalno delovala, P. je na njej predaval že med vojno. Sodeloval je pri pripravljanju varšavskega upora. Po vojni je takoj odšel v Lublin, takratni sedež poljske vlade, ker je bila Varšava porušena. Sodeloval je pri obnovi varšavske Politehnike, hkrati pa je bil tudi svetovalec ministrstva za obnovo. 1946 se je selil spet na Politehniko v Varšavo. Organiziral je projektivni urad za gradnjo in obnovo industrijskih objektov in sodeloval pri obnovi Varšave ter gradnji neštetihi objektov. Med 1947 - 49 je delal v zahodnih predelih Poljske pri obnovi mostov, pri ustanovitvi Politehnike v Szczczinu na Odri in pri ustanovitvi mnogih inštitutov (med drugim Inštituta za gradbeništvo in Fakultete za gradnjo industrijskih objektov). 1952 je dobil drž. nagrado za delo pri obnovi Poljske. Zaradi nenehnega dela ga je zadela kap. Po enem letu je ozdravel, potem se je posvetil predvsem znanstvenemu delu, za neštete odgovorne nalo-

ge, ki jih je uspešno opravil, so mu predsedstvo vlade in razna ministrstva podelili številna priznanja in imenovanja. Poleg znanstvenega dela je kljub letom opravljal številne dolžnosti in funkcije (med drugim je bil redni prof. na kompleksni katedri eksaktnih znanosti varšavske Politehnike, član Poljske akademije znanosti), preds. vrste organov (komité inženirstva pri PAN, komiteja kovinskih konstrukcij pri društvu gradbenih inž. Poljske) ter tudi aktiven član pri delu vrste organov (komiteja inženirstva pri PAN, komiteja kovinskih konstrukcij pri društvu gradbenih inž. Poljske). Objavil je nad 150 znanstvenih del, ki so izšla v poljskem jeziku in tudi v jezikih drugih narodov, kot samostojna dela oz. objavljena v strok. časopisih. Aktivno je sodeloval na številnih mednar. konferencah, posvetih in kongresih.

Prim.: Ž. u. v Vipavi; podatki Vere Poniž iz Vipave (8. mar. 1994); J. Jan, NRazgl 25. nov. 1967, 631; J. Zachwatowicz, Nauka Polska, št. 2, 1968, str. 192-94.

I. Ur.

POTEPAN Josip-Škrljev, napreden kmet, prosvetni delavec, nadžupan, r. 8. mar. 1848 v Dolenjem Zemonu, u. tam 6. mar. 1893. Oče Josip, kmet, mati Marija Samsa iz Ilir. Bistrice. Bil je posestnik, napreden sadjar in čebelar ter odličen poznavalec in opisovalec krajinskih etnografskih posebnosti. Vsa tedanja strok. liter. navaja njegove izsledke s področja njegovih arheoloških raziskovanj domače okolice. Bil je uspešen nadžupan v Jablanici. Kljub svoji bistrosti je obiskoval le osn. š. v Trnovem. Gotovo pa je k njegovemu velikemu duhovnemu vzponu mnogo pripomogla domača vzgoja napredno usmerjenih staršev. - Za očetom je prevzel Škrljevo kmetijo in vnašal v kmetovanje številne novosti. Navdušen nad uspehi je razsvetljeval tudi kmetovalce iz svoje okolice. Obnovil je sadovnjake in jih plemenitil z novimi vrstami sadnega drevja, ki je bilo ustrežnejše podnebju. Da bi spodbudil domače sadjarje k sodobnejšim posegom, je na svoje stroške kupil večjo količino sadnih cepičev in jih brezplačno razdelil kmetom. Daleč naokoli je bil znan tudi njegov čebelnjak in njegovo resno delo v njem. Naročen je bil na številne časopise in liter., bil je tudi redni dopisovalec Bleiweisovih Novic in drugih časopisov. Če prebiramo Novice iz let 1881 do 1884, zasledimo njegovo veliko vlogo, s katero je nastopal v svojih dopisih ali predlogih za napredek kmetijstva v različnih kmetijskih družbah, kjer je bil član. Zahteval je

več praktične pomoči kmetovalcem, zaščito kmečkih živali pred nevarnostjo raznih bolezni. - Boril se je za ohranjenje izvirnih domačih pijač: brinjevca, tropinovca, slivovke in jagodovca. Opozarjal je na siromašenje domačega kmetijskega prebivalstva, vodil zbiralne akcije idr. - V močno oporo pri njegovem delu na področju sadjarstva je bilo njegovo prijateljstvo z Matijo Rantom, učiteljem na Premu, največjim slov. sadjarjem v tem času na Slovenskem. - Dopisi J. P. so pogosto podpisani s psevdonimom Nadoslav Škrlijev ali kar Nadoslav Potepan, posestnik na Dolnjem Zemonu, kot piše na žigu, s katerim so bile opremljene vse knjige njegove bogate knjižnice. - Njegova največja zasluga za rojstno vas D. Zemon je zgraditev novega šol. poslopja in svečano odprtje v letu 1878. Ob njegovi vsestranski pomoči so zbrali 1600 gold., kolikor je poslopje stalo. Zastavil je svoj ugled in dosegel, da je k stroškom gradnje prispeval 700 gold. dežel. zbor v Lj., cesar Franc Jožef I. pa 250 gold. Za več kot 150 otrok, kolikor jih je bilo takrat godnih za šolo v Gornjem in Dolnjem Zemonu in v Bukovici, je bila to velika pridobitev. - Za zasluge pri zavze-manju za umno kmetijstvo je bil imenovan za člana Cesarsko kraljeve Kmetijske družbe za Kranjsko v Lj. Za vidne uspehe pri sadjarstvu in čebelarstvu pa je v letu 1884 prejel posebno častno diplomu. V svoji in širši okolici je užival velik ugled in bil zato imenovan za nadžupana za nadžupansko okrožje Jablanice, ki je tedaj obsegalo osem vasi: Gornji in Dolnji Zemon, Trpčane, Kuteževo, Jablanico, Vrbrico, Vrbovo in Jansen. - Poročil se je z Marijo Hrabar iz Jelšan. V zakonu so se jima rodili 4 otroci: 3 hčere in sin Josip, ki je kasneje prevzel posestvo. Po njegovi smrti se je njegova duhovna in materialna dediščina razgubila. Etnografske predmete in arheološke izkopanine so ljudje raznesli. Pravnukinji Nadji Gombač, ki živi sedaj v Trnovem, je uspelo ohraniti le neznaten delček pradedove bogate knjižnice in peščico rimskih novcev.

Prim.: Lastni arhiv.

V. Čeligoj

POVŠE Fran, kmetij. strokovnjak, politik, r. 1. jan. 1845 v Poljanah pri Litiji, u. 4. jan. 1916 v Lj. Oče Anton je bil kmet. Ljudsko š. in gimn. je opravil v Lj., kmetij. akademijo (1864-67) v Magyar-Ovár na Madžarskem. 1869 je nastopil službo kot strok. uč. in ravn. slov. oddelka dež. kmetij. š. v Gor., ki je bila ustanovljena okt. 1869. V začetku 1871, po odhodu ravn. Ohlsena, je postal začasni ravn. obeh oddelkov kmetij. š., jesc-

ni i.l., na prošjo vseh it. in slov. dijakov, pa stalni ravn. Z velikim navdušenjem je vodil š. do 1884. P. se je uspešno vključil v slov. gor. družbo in bil začetnik mnogih uspešnih gospodarskih, socialnih in polit. pobud. Aktivno je deloval v gor. c. kr. Kmetij. društvu, v katerem so bili v glavnem člani it. in furlanski veleposestniki, in si prizadeval, da bi navajal slov. kmetovalce s poljudnimi predavanji na umno kmetovanje, vinorejo in sadjarstvo. Bil je glavni pobudnik Sadjerejskega trg. društva, ki je bilo ustanovljeno 1873 z namenom, da bi gor. sadjarji pod boljšimi pogoji prodajali svoje pridelke na Dunaj in drugam po Avstriji. Deloval je tudi izven Goriške. Na vabilo kranj. dež. zbora je med 1875 in 1876 pomagal s svojimi nasveti pri ustanovitvi kmetij. š. na Grmu pri Novem mestu in pri ocenjevanju govejih pasem na Gorenjskem, Dolenjskem in Notranjskem. Napisal je nešteto člankov s strok. navodili za gor. slov. kmetij. glasilo GospL in ga tudi urejal od 1870 do 1875 in od jul. 1881 do 1884. Med 1875-77 je na podlagi svojih predavanj na gor. kmetij. š. izdal pri MD priručnik *Umni kmetovalec ali splošni poduk, kako obdelovati in zboljšati polje, travnike, vrtove in gozde* v 3 zvezkih. L. 1875 je priredil (po Haberlandtu) in izdal *Navod k vzgoji sviloprejk*, ob koncu 70. let je priredil dve vinski razst.: v Dornberku za vipavsko, v Kojskem pa za briško področje. P. se je s časom začel zanimati tudi za politiko. Že 1871 je bil v komisiji za volitve novega odb. društva Soča, 1874 je imel glavno besedo na občnem zboru društva Gorica za ustanovitev slov. dekliske š. v Gor., 1876 je postal preds. polit. društva Sloge. 1877 je bil izvoljen v kuriji slov. kmetij. občin v gor. dež. zbor, 1878 je kot preds. Sloge imel glavni govor na taboru v Kobaridu, 1879 je neuspešno kandidiral proti A. Winklerju za drž. zbor, 1883 je bil ponovno izvoljen v gor. dež. zbor kot predstavnik slov. veleposestva. Ko je okt. 1884 iz zdravstvenih razlogov zapustil vodstvo kmetij. š., je odložil tudi poslanski mandat. V vseh teh letih je neutrudljivo deloval v korist slov. kmeta. Tako je nov. 1881 v GospL objavil pravila posojilnice v Št. Jakobu v Rožni dolini in poudaril važnost posojilnic in zadrug za gosp. rast kmetovalcev, 1882 se je v GospL in v Soči zavzemal za ustanavljanje kmečkih posojilnic, ob koncu 1881 je bil med soustanovitelji Slov. bralnega in podpor-nega društva, 1882 je postal njegov preds., 1883 je sodeloval pri ustanovitvi Gor. ljudske posojilnice in postal njen član. Ko je 1885

stopil v pokoj, je odšel v Lj. Tam je stopil v vrste kat. narodne stranke in bil izvoljen 6. apr. 1886 v obč. svet, kjer je ostal do 1892. V naslednjih letih je bil izvoljen v dež. (1889) in v drž. zbor (1891) ter obdržal oba mandata do smrti, 1892 je bil izvoljen za preds. I. kat. shoda v Lj., 1896-1908 je bil dež. odbornik in storil mnogo koristnega za kmetij. na Kranjskem. Tudi v parlamentu si je prizadeval za uvedbo novih zakonov v korist kmetov in bil član mnogih parlamentarnih ustanov (Agrarne zveze, c. kr. kmetij. sveta, c. kr. veterinarskega sosveta itd.). Nekaj časa je bil načelnik Slovanske kršč. zveze in 1912 kandidat za dež. glavarja, za katerega pa je bil imenovan dr. Šušteršič. Že ko je bival v Gor. (nov. 1882), je P. kupil od dedičev Antonije Erberg Attems (med katerimi so bili Jožefina Tacco, Berta Baum in Janez Ludvik Attems) graščino Dol pri Lj., jo prodal apr. 1884, jo ponovno kupil jan. 1909 in jo ohranil do smrti. Nekaj časa je bil tudi lastnik gradov Poganek pri Litiji (1904-10) in Zalog pri Moravčah (1894-1910).

Prim.: Gosl 1869-75, 1876-79, 1881-86; SBL III, 466-68 in tam navedena bibliografija (še posebej Gabršček I, pass.); Gospodarska in družbena zgod. Slov. Zgod. agrarnih panog I-II, Lj. 1970-1980, I, 382, 540, 552, 554, 556; M. Waltritsch, Slov. bančništvo in posojilništvo na Goriškem, Gor. 1982, 51-53, 55, 59; M. Smole, Graščine na nekdanjem Kranjskem, Lj. 1982, 136, 370, 557.

Vh

POVŠIČ Boleslav, vseučiliški prof. latinist, r. 7. apr. 1921 v Grgarju, živi v Bowling Green, Ohio, ZDA. Oče Štefan, kmet in trgovec, mati Terezija Selič, gospodinja. Osn. š. v Grgarju, pripravnica za gimn. v Gor. pri Giti Podobnik, klas. gimn. pri salezijancih v Turinu. Maturiral na liceju Massimo D'Azeglio v Turinu 1945. Na drž. U v Rimu je študiral klas. jezikoslovje (1946-53) in dosegel doktorat. Vmes je študiral teologijo (1948-51) na papeški U Gregoriana v Rimu in dosegel baka-lavreat v teologiji in naredil dodatne izpite k licenci. - Najprej je poučeval v Collegio Boccarini v Ameliji (1953-54) it. in zgod., na gimn.-liceju v Macerati (1954-55) lat., gršč., zgod., na gimn. S. Roberto, Gualdo Tadino (1955-56) lat., gršč., zgod. - 1956 se je preselil v ZDA, kjer je študiral angl. jezik in liter., prvič na Hofstra University, Hempstead, NY, in potem na Fordham univ. v New Yorku. V jeseni 1957 je postal pridružen prof. in šef oddelka za filoz. in teol. na St. Joseph College, Emmitsburg, Maryland

(1957-62). Leta 1962-63 je postal prof. in šef oddelka za klas. jezikoslovje na St. Francis College, Loretto, Pennsylvania. Poleti 1963-66 je poučeval kot gostujoči profesor na St. Michael College, Winooski, Vermont. V akad. l. 1963 je P. postal prof. za romanske jezike na Bowling Green State University, Bowling Green, Ohio, do upokojitve 1990. - P. je velik strokovnjak za latinščino. 1974 je v It. izdal latin. slovnico: *Grammatica Latina*, casa Edit. Ciolfi, Cassino, 214 str., ki je bila zelo pohvalno ocenjena v klasičnih revijah. Uveljavil se je tudi z razpravo: *In Quibus Marci Tulli Ciceronis et Martini L. King Scripta inter se Conveniant et Discrepent: v Melanges Offerts à Léopold Sédar Senghor*, Les Nouvelles Editions Africaines, Dakar 1977, 383-91. Napisal je nad 60 strok. člankov in razprav, izmed katerih moremo omeniti le važnejše (celoten seznam vseh publikacij je v arh. PSBL): *Quomodo Latinarum litterarum Rudimenta Tradenda Sint*, Palaestra Latina, 202: 67-77, jun. 1968; *Quintus Horatius Flaccus*, Vita Latina, 48:5-17, 1972; *Commentarii in Decimi Iunii Iuvenalis Saturam Tertiam*, Palaestra Latina, 226, 27-44, 1975; *Commentarii in Decimi Iunii Iuvenalis Saturam Tertiam (II)*, Palaestra Latina, 227, 91-106, 1975; *De Grammatica latina, Africa et Roma*, Acta Omnium Gentium ac Nationum Conventus Latinis Litteris Linguaeque Fovendis, Roma, L'Erma di Bretschneider, 195-217, 1979; *Qua Ratione Linguam Latinam Americae Gentes Doceant*, Hermes Americanus, vol. I, Liber II-III, 140-56, 1983. *Quomodo Civitatum Foederatarum Americae Septentrionalis Earumque Urbium Nomina Latine Reddi Possint*, Hermes Americanus, vol. I, Liber IV, 244-58, 1983. - P. je imel vrsto nastopov na znanstv. amer. in svetov. kongresih in bil pogosto delegat na svetov. zborovanjih zbora amer. klasičnih filologov (American Philological Association), npr. v Avignonu (1969), v Bukarešti (1970), Pau v Franciji (1975), v Dakarju v Senegalu (1977), Durhamu na Angleškem (1985), v Trierju v Nemčiji (1981) in drugod. P. je tudi predaval na številnih univ. tudi v Evropi: na lj. U 8. apr. 1977, na U des Saarlandes v Nemčiji, na Inštitutu za latin. v Strassbourgu v Franciji, na lovanski U v Belgiji. - P. je član raznih strok. združenj in je bil dvakrat izvoljen za preds. zbora profesorjev klas. jezikov in liter. v zvezni državi Ohio. P. je tudi odbornik za znano revijo *The Philosopher's Index*, ki jo izdaja oddelka za filozofijo na Bowling Green State University, in član Academia Latinitati Fovendae, ki ima sedež

v Rimu. - P. je stopil v pokoj 1990 in postal emeritus prof. romanskih jezikov in se zdaj posveča z ženo s prostovoljnim delom po domovih upokoencev in pri izobraževanju ljudi, ki se zanimajo za katoliško vero (Rite of Christian Initiation for Adults).

P. se je poročil z **Francko Bolho** iz Goriče vasi pri Ribnici na Dolenjskem. F. je redna prof. književnosti in šefinja oddelka: Curriculum and Media Center na Bowling Green State Univ. in avtorica *Eastern Europe in Children Literature*, Greenwood Press, New York, 201 str., 1986; *The Soviet Union in Literature for Children and Young Adults*, Greenwood Press, New York, 288 str., 1991.

Sin **Tomaž** je doktoriral na Inštitutu za tehnologijo, Pasadena, California, iz kemije, 1991, in nadaljuje študije v medicini na Harvard Medical School (1991-95).

Hči **Marija** je diplomirala iz fizične terapije na Marquette univ., 1988, in je zaposlena v St. Vincent bolnišnici v Toledo, Ohio, ter nadaljuje študije za magisterij na Indianapolis univ., Indianapolis, Indiana.

Prim.: Osebni podatki 28. jan. 1990 (v arh. PSBL); The New Yorker, April 11, 1988; Joseph Velikonja and Rado L. Lencek, Who's Who of Slovene descent in the United States, Seattle - New York 1992, 71-72, za ženo Frances (Francka) str. 72.

Jem.

PREGELJ Žarko, drž. poslanec, r. 2. sept. 1956 v Kopru, kjer živi. Oče Karel, mati Metoda Pregelj. V Kopru je obiskoval osn. š. in gimn., po študiju gradbeništva pa se je vpisal na PA. V osemdesetih letih je poučeval najprej v Lj., nato pa od 1985-90 v Kopru. Že kot srednješolec se je vključeval v polit. dejavnost preko ZSMS in ZKJ, vendar ga je slednja predvsem na študiju v Lj. razočarala, tako da je našel več zadoščenja kot član eksperimentalnega kult. društva Kinetikon (v letih 1979-83). Od 1986-90 je deloval v ekološki sekciji pri ZSMS v Kopru, ko je bil preds. te sekcije. Tedaj se je s skupino podobno mislečih vključeval v aktualne probleme okolja ter se tako začel ukvarjati tudi s polit. življenjem. Kot predstavnik obale so ga vključili v Svet za varstvo okolja. Tako je bil na volitvah 1990 na listi stranke zelenih izvoljen v slov. skupščino. Tedaj je bil izvoljen tudi za delegata skupščine občine Koper. Zaradi razpada Demosa, ki mu je želel ostati zvest, se je kot večina njegovih tesnih soimišljenikov pridružil Slov. ljudski stranki. Na li-

sti te stranke je bil na volitvah 1992 izbran za poslanca v drž. zboru, kjer je preds. odb. za okolje in infrastrukturo, podpreds. odb. za lastniška preoblikovanja, član odb. za šolstvo in šport, komisije za pravilnik, preiskovalne komisije za odgovornost občinskih funkcionarjev ter komisije za nadzor varnostno-obveščevalnih služb.

Prim.: Osebni podatki; Delo 19. sept. 1994.

Darovec

PREMRL Božidar, kulturni delavec, prevajalec, r. 3. febr. 1947 v Vipavi, živi v Lj. Oče Franc. Osn. š. v Vipavi, matura na gimn. v Novi Gor. 1966, nato je študiral na Filoz. fak. v Lj. primerjalno književnost in slov. ter diplomiral 1971, postdiplomski študij je vpisal 1988 na etnologiji (mag. naloga: *Kramarstvo na južnem Primorskem v 20. stoletju*). Poročen z Vido Premrl, prevajalko. Po diplomi se je najprej ukvarjal s prevajanjem, predvsem iz srbohrv. (I.G. Kovačić, E. Kumičić, A. Cesarec, M. P. Miškina, H. Kikić, N. Simić, A. Nametak, V. Marinović) ter lektoriral za različne založniške ter časopisne hiše, status svobodnega prevajalca od 1972. Pogosto prevajal tudi dnevno aktualne članke, kot soprevajalec sodeloval pri knjižnih izdajah: Vjekoslav Kaleb: *Gost* (Lj. 1979); Kočo Racin: *Izbor* (Lj. 1981); z ženo je pripravil tudi knjigo *Eseji o kulturi* (Lj. 1981). Pri sekretariatu za notranje zadeve je bil zaposlen kot ur. revije *Varnost* (1974-1983), nato pa je postal samostojni svetovalec za založništvo in knjižničarstvo na takratni Kulturni skupnosti Sje, sedaj je višji svetovalec za založništvo na Ministrstvu RS za kulturo. Na tem mestu sodeluje pri podeljevanju državnih podpor in subvencij za slov. založniške programe.

Prim.: Osebni podatki; SLNP.

Jan

PRETIS-CAGNODO Sisnlo, državni uradnik, c.k. namestnik v Trstu, r. 14. febr. 1828 v Hamburgu, u. 15. dec. 1890 na Dunaju. Njegov oče je bil avstrij. diplomat. U je študiral v Innsbrucku, Pragi, Göttingenu in Heidelbergu, kjer je promoviral za dr. prava (1850). L. 1852 je služboval pri finančni prokuraturi v Trstu, prav tam je stopil v službo pri c.k. namestništvu in osrednji pomorski upravi. Do 1870, ko je postal minister za trgovino, je opravljal več služb v drž. pomorski upravi ter v zunanji trgovini. V letih 1871-72 je bil postavljen za c.k. namestnika v Trstu, nato je bil izvoljen za drž. poslanca (1872-82). L. 1879 je bil finančni minister v Stremayrjevi vladi, nato je postal 1879 že v drugo tržaški namestnik, kar je

ostal do 1888. Nasledil je Slov. prijaznega barona Feliksa Pina-Friedenthala (gl. čl.). - P-ovo delovanje v Trstu so Slov. spremljali s pomisleki in kritiko, češ da vodi politiko, ki je naklonjena it. nacionalistom (v času njegove službe v Trstu je 1882 sicer nastala Oberdankova aferi). Zato je bil P. oseba, ki »se ne ujema niti z načeli in namerami voditelja notranje državne politike, niti s težnjami ogromne večine slovensko-italijanskega prebivalstva te dežele« (Soča 2. apr. 1880). P. je bil trikrat izvoljen v gor. dežel. zbor kot poslanec Červinjana, Tržiča in Gradeža. Prvič 1867, drugič 1870 in nato še 1880 (takrat je bil izvoljen namesto barona Pina); 1882 je odstopil. - 27. jun. 1883 je bil izvoljen tudi v istrski dežel. zbor, a je kmalu odstopil. 1871 je bil povzdignjen v viteški stan, 1873 je bil imenovan za tajnega svetnika. P-ov priimek se pogosto pojavlja tudi v obliki De Pretis, zato so ga tudi zamenjaval z Agostinom Depretisom, it. ministrskim preds. prav v času, ko je P. drugič opravljal dolžnost namestnika v Avstrij. Primorju.

Prim.: ÖBL 8, 268-69; ZČ 29/1975, 127-38; V. Melik, Volitve na Slovenskem 1861-1918, Lj. 1965, 371, 372, 410; Soča 29. avg. 1879.

B.Mar.

PREZELJ Viktor, publicist, r. 20. febr. 1924 v Ravnah nad Cerknim, živi v Cerknem. Oče Alojz, kmet-bajtar, mati Antonija Bevk, gospodinja. Osn. š. v Ravnah (1930-37), 1941 se je v Cerknem izučil za krojača. 1943 je bil mobiliziran v it. vojsko, na Sardiniji se je po kapitulaciji It. (1943) pridružil NOV. Po vojni se je vrnil nov. 1945 v rodne Ravne. Nato je bil med 1946-48 krojač v Zabeznici pri Vrbi. 1948 je v Ravnah ustanovil Krajevno krojaško šiviljsko podjetje, ki je delovalo do 1952. Jun. 1955 se je preselil v Cerkno, kjer je delal kot krojač. Febr. 1962 se je zaposlil v tovarni ETA in tu ostal do upokojitve (1980). Kot delavec v tovarni je opravljal najrazličnejše funkcije (preds. sindikata, vodja ali član različnih komisij). Kjerkoli je bival, se je vključeval v kult. življenje. Po vojni je bil prvi preds. obnovljenega kult. društva Zora v Ravnah, bil je aktivno vključen v kult. društvo »Simon Gregorčič« v Cerknem, bil je član pev. zbora »Peter Jereb«. Kasneje se je ukvarjal predvsem z zbiranjem gradiva o lokalni zgod. V samozaložbi je izdal dve knjigi *Moje Ravne* (1989) in *Prispevki za zgodovino Cerkljanske* (1992). 1994 je pri založbi Bogataj (Idrija) izdal knjigo *Od kje in od kod Kofolov rod*. Za svoje delo je prejel več priznanj in odlikovanj. (1992 - Nagrado občine

Idrija za kulturno in domoznansko delovanje).

Prim.: Osební podatki; Hemeroteka Mestnega muzeja Idrija.

Les.

PRIMOŽIČ Vid (Vito), župan, r. 3. nov. 1936 v Gabrijah, občina Sovodnje ob Soči, kjer živi. Oče Stanislav, kmet, mati Klara Grilj, gospodinja. Osn. š. v Gabrijah, mat. 1950 na slov. Strok. š. v Gor. 1954-71 v službi kot barman v gor. kavarni, nato prevzela z ženo Ljubko Tomsič znano slov. gostilno Pavlin na Drevoredu XX. septembra v Gor. Gostilno, ki je pravo zbirališče za gor. in briške Slovence, upravljata ob pomoči hčerk Svetlane, Vesne in Jasne. 1960 je bil med pobudniki obnove prosv. društva Skala, ki je bilo ukinjeno 1927, in do 1980 njegov preds. Na prvem občnem zboru SPZ 19. nov. 1960 je bil izvoljen kot podpreds. v ožji odbor. To funkcijo je opravljal do 1971. Do takrat je bil tudi član pev. zbora Kras. 1965-75 v obč. sovođenjskem svetu. Od 1980 župan občine Sovodnje, tretji mandat se bo iztekel 1995. Kot zaveden Slovenec je zahteval potek sodnijske obravnave za banalen prekršek v slov., v kar sodnik ni privolil. Po prizivu na TAR v Trstu je sodnik razveljavil sodni postopek v Gor. dne 1. sept. 1992 in dovolil rabo slov. jezika.

Prim.: Osební podatki okt. 1993; PDk 22. nov. 1992 s sl., 11. apr. 1993 s sl., 27. jun. 1993, 28. jul. 1993; IzvGor 1950, 16 (pod Primožič Živko).

Sirk

PRINCES Miro, kmet, gostilničar, tigrovec, r. 16. jul. 1909 v Vipavi, u. 28. apr. 1985 (samomor), pokopan v Vipavi. Oče Franc, sluga pri ONOO, mati Marija Žvokelj. P. je bil med tistimi zavednimi slov. fanti, ki so se odločno uprli faš. poitalijančevanju in zatiranju prim. Slov. Trgovca St. Poniž je bil povezan v Gor. z Z. Jelinčičem in drugimi ter prejemal v zabojih z drugim blagom abecednike Prve korake in drugo liter. To so delili po vseh vipav. vaseh. Ko tako ni šlo več, so oglarji z Nanosa prinašali abecednike Ponižu v vrečah za oglje. Sodeloval je zlasti študent Drago Bajc iz Vipave, ki je delal v ured. Edinosti v Gor. Med temi podvigi je nastala solidna tajna celica: Stanko Poniž, Miro Princes in Ivo Može, ki so tesno sodelovali z oboroženo trojko iz Jsle, ki se je zadrževala v Podragi pri Jož. Uršiču. P. je z njimi sodeloval, nosil hrano oboroženi trojki v Podrago in v druge kraje. Razdeljeval je liter. po vaseh Slap, Lože, Goče, Št. Vid (Podnanos), Lozice, zlasti pa jo je delil številnim sodelavcem v Vipavi. P. je s sodelavcema v trojki ter z Jož. Uršičem, T. Mohorčičem povezoval pod-

talno protifaš. dejavnost po vseh vaseh gornje Vipav. doline. V Podragi je poleg Jož. Uršiča uspešno sodeloval s sinovi pesnika Žgurja, Stankom in Radetom.

Prim.: Osební arhiv.

Rut

PRINČIČ Aleš, arhitekt, r. 9. mar. 1958 v Vidmu. Oče Stanko, podjetnik, mati Marija Češcut, uradnica. Živi v Vidmu, poročen z Alessandro Vidusi. Osn. in sred. š. je obiskoval v Krminu, kjer je doma njegova družina. Znanstveni licej Duca d'Aosta v Gor. z maturo 1977. Študiral na FAGG Lj. U in 1982 diplomiral iz arhitekture. Za dipl. nalogo *Tipologija in istovetnost naselja Slapnik v Gor. Brdih* je prejel 1983 Prešernovo nagrado, namenjeno diplomantom slov. U. Na U v Benetkah je dosegel nostrifikacijo diplome in 1985 opravil drž. izpit za opravljanje poklica. Na FAGG Lj. U nadaljuje podipl. študij za dosego magistrirja in od 1993 tudi predava o arhitektonski kompoziciji. - P-eva dokaj razvejana poklicna dejavnost, tako v samostojnem delovanju kakor v sodelovanju s priznanimi it. in slov. arhitekti (Marconi, Valle, Fagnoni, Gabrijelčič), obsega načrtovanja novih in restavriranja starih bivaliških, poslovnih in javnih poslopij in prostorov, pa tudi urbanistična urejanja. Za primer udeležba pri natečaju za novo žup. cerkev v Sesljanu (1987), za novo bolnišnico v Irkutsku v Sibiriji (1988), za večnamenski športni center BOR v Trstu (1988), za koncertno dvorano v Kopenuhnu (1993); izdelani načrti za turistično naselje Borgo Sole v Sappadi (1986), za obnovo palače iz 18. stol. v S. Vito al Tagliamento za sedež Videm. ljud. banke, trgovsko središče, urade in stanovanja (1983) itd. - Na povabilo FAGG Lj. U sodeluje pri urbanističnem in arhitekt. urejanju ter preosnovi slov. obale od Milj do Pirana (1992). Kot zunanji svetovalec je udeležen pri mednar. idejnem projektu za slov. prestolnico »Ljubljana 2000« (1993). Zadolžen je pri zbornici furlan. arhitektov za kulturni odsek in za stike s slov. arhitekti. V ta sklop sodi organizacija niza predavanj slov. arhitektov v Vidmu (1988), zlasti pa Seminar, ki ga je P. priredil v Vidmu (1994) s sodelovanjem Lj. FAGG in videmske U na temo »Master plan za Videm« oz. idejne hipoteze za razvoj mesta Videm (mesto in okolica, zelene površine in parki, prometno omrežje, oživitve mestnega jedra s prostori za kulturno, trgovsko, poslovno in širšo družbeno dejavnost ipd.). - Prisoten je z izvirnimi študijami na raznih odmevnih arhitekt. razstavah, tako v Piranu

(1991), v Celovcu v sklopu arhitektov iz dežel Alpe-Jadran (1992), v Pesaru na razstavi mladih it. arhitektov (1993).

Prim.: Podatki iz osebnega arhiva; D.B. - Arhitekt. Bilten FAGG Lj. U; dnevnik MessVen 3. jul. 1994.

Smč

PRINČIČ (PRINCI) Vili, športni organizator, publicist, r. 24. sept. 1947 v Gor. Oče Karlo, čevljar, mati Jožica Mavrič, bolničarka. Osn. š. opravil v Pevmi (1953-58), nižjo strok. v Gor. (1958-62). Nato je obiskoval trg. tehn. zavod Ž. Zoisa v Trstu, kjer je diplomiral 1969. Prvo službo je nastopil kot referent pri raznih gor. uvozno-izvoznih podjetjih, od 1976 pa je zaposlen kot športni funkcionar pri ZSSDI v Gor. Za šport se je začel aktivno zanimati v letih, ki jih je preživel v Trstu, kjer se je posvetil odbojki, nato še košarki pri SZ Bor. Ko se je po maturi vrnil v Gor., je stopil 1971 v gor. SZ Dom, ki mu je zaupalo vodstvo nastajajočega košarkarskega odseka. Med 1974 in 1984 je bil tudi preds. tega športnega društva, sedaj pa je v njegovem odb. P. je dober poznavalec slov. zamejskega športa, zlasti še gor. Napisal je knjigo *Športno združenje Dom. 25 let Gorica 1963-1988*, ki je izšla v Gor. 1989. Poleg tega se zanima za modelarstvo in je napisal priročnik *Modelarstvo: letalski trupi iz umetnih snovi, krila in stiropor, barvanje modelov*, Gor. 1987 (samozaložba, tipkopis). Spis je objavila tudi specializirana modelarska revija TIM iz Lj. P. je bil 20 let član pev. zbora O. Župančič iz Štandreža. Občasno se aktivno ukvarja tudi z ljubiteljsko glasbo. Vrsto let sodeluje pri nekaterih revijah in časopisih (Glasilo, PDK, Delo, PrimN) in pri oddajah trž. slov. radia s prispevki o športu, modelarstvu, glasbi in raznih hobbyjih.

Prim.: Osební podatki; M. Kranner, Ob branju knjige Športno združenje Dom v KatG 1. jun. 1989; I. Komel, Bogat pregled četrstoletnega razvejanega delovanja SZ Dom v PDK 17. jun. 1989.

Vh

PRINČIČ Tanja, por. MAMOLO, biolog, univerzitetni asistent, r. 12. mar. 1948 v Trstu (Rojanu), kjer živi. Oče Virgil, trgovec iz Gornjega Cerovega v Goriških Brdih, mati Sonja Stubel, uradnica iz Trsta, ded Adalbert Stubel, šolnik (gl. čl.). Osn. š. v Rojanu (1954/58), nižja gimn. pri Sv. Jakobu (1958/61), maturirala z odliko na klas. liceju F. Prešerna v Trstu (1961/66). - V okviru prosv. delovanja je nastopala v sklopu dejavnosti Marjinega doma v Rojanu v ul. Apiari, nato v ul. Cor-

daroli. V gimn. letih je sodelovala z rojansko dramsko skupino Dom in pod vodstvom prof. Jož. Peterlina nastopala na mnogih šol. prireditvah. Sodelovala je v Slov. kulturnem klubu (SKK) v ul. Trento in v ul. Donizetti. Po maturi se je vpisala na Znanstveno fak. trž. U in 23. jul. 1971 diplomirala z odliko in pohvalo iz biologije. V akad. letu 1971/72 je prejela štipendijo U.I.L.D.M. (Unione Italiana Lotta alla Distrofia Muscolare, Sezione di Trieste) in se ukvarjala z raziskovalnim delom na Inštitutu za fiziologijo trž. U. V šol. letu 1971/72 je kot suplent poučevala prirodopis na Znanstv. liceju F. Prešerna ter matematiko na Trgov. tehn. zavodu Žige Zoisa. 1. nov. 1972 je nastopila kot redni asistent na stolici za Fiziologijo Medic. fak. trž. U. Od akad. leta 1976/77 poučuje kot pov. prof. fiziologijo na Znanstv. fak. trž. U (Diplomska smer iz biologije - Corso di Laurea in Scienze Biologiche). - Objavila je več strok. člankov v it. in mednar. revijah ter sodelovala na mnogih strok. kongresih. Od 1991 sodeluje z Inštitutom za fiziologijo Medic. fak. v Lj. Glavno področje njenega raziskovalnega dela so fizio-farmakološki problemi v kardiovaskularnem sistemu. Sodelovala je s Pavlom Chersijem pri prevodu in priredbi učbenika za slov. višje sred. šole *Kemija* avtorjev H. C. Metcalfe, J. E. Williams, J. F. Castka (1992). V slov. je priredila *Bilingual aphasia test* avtorja Michela Paradisa (1994).

Prim.: Osební podatki.

Pan

PUCER Alberto, arhivar, r. 9. apr. 1955 v Kopru, živi v Padni. Oče Emil, kmet, mati Ana Pribac, gospodinja. Osn š. je obiskoval pri Sv. Petru in v Sečovljah, gimn. v Kopru. 1973 je vpisal zgod. (enopredmetno) na dvostopenjskem študiju Filoz. fak. v Lj. Seminarso nalogo o znani koprski plemiški družini Gravisi je opravil pri prof. Ferdu Gestrinu, dipl. nalogo o *OVRI* (Organizzazione volontaria per la repressione antifascista) pri prof. Mirku Stiplovšku. 1978 se je zaposlil v Pokraj. arhivu Koper - enota Piran, kjer še vedno dela. 1983 je opravil strok. izpit iz arhivistike, 1988 pa se je strok. izpopolnjeval v Trstu na seminarju »Il documento e l'archivio nell'area Altoadriatica e l'informazione attraverso gli strumenti archivistici«. - Avtor je naslednjih del: *Portorož - 100 let organiziranega turizma* (Koper 1985 - katalog ob razstavi); *Padna* (Koper 1986); *Krkavče* (Koper 1991); *Inventar* - Inventario della collezione Giuseppe Tartini 1654 - 1951 (Koper 1993). Sodeloval je tudi pri delu *Stari statuti Kopra, Isole in Pirana* (Koper-Rovinj 1993). V pripravi ima vodnik Portorož, ki bo izšel kot samostojna publikacija v zbirki Poti Slovenije. Objavil je okrog 80 člankov s področja zgodovine, entografije in domoznanstva, največ v PrimN. Sodeloval je v dokumentarnih oddajah s TV Koper-Capodistria (v slov. in it.) o vaseh Padna in Sv. Peter ter imel na Radiu Koper več oddaj o zanimivostih iz preteklosti Istre.

Prim.: Osební podatki; Domoznanski katalogi koprské knjižnice.

ViK

R

RADIEUCIG (RADETIĆ, RADETZ), ugledna gor. plemiška družina. O njenem izvoru nimamo gotovih podatkov. Po mnenju nekaterih zgod. izhaja iz stranske veje bosanske kraljevske rodbine in je bila v sorodstvu z gor. grofi (prva žena poslednjega gor. Leonharda je bila hči slavonskega bana oz. bosanskega kralja Nikolaja). Družina je bila v sorodstvu z najbolj uglednimi plemiškimi družinami v Gor. in njeni člani so vedno opravljali vestno in pošteno javne službe, do katerih so se povzpeli. **Andrej Radivics** ali **Radetz** je bil v začetku 16. stol. lastnik grofije v Zvorniku in gospodar Bosne. Pod turškim pritiskom (1527 so Turki zasedli Banjaluko) so se člani družine umaknili na Madžarsko. **Štefan Radetz** (u. 1586) je bil nadšk. v mestu Erlau in upravnik na Madžarskem, **Peter Radetz** je bil v časih ces. Rudolfa II. škof v Waitzenu. Andrejev pravnuk **Peter Radetz** si je pridobil zasluge pri avstrij. ces. za pomoč, ki jo je nudil avstrij. poslancu na poti iz Bizanca in ob raznih prilikah tudi kristjanom, ki so živeli pod turškim jarmom. Okoli 1601 je prišel v Gor., kupil tam hiše in posestva ter posodil grofom della Torre (Thurn) Valsassina (PSBL IV, 38-43) veliko denarja za odkup člana te ugleadne gor. družine, ki je bil v turškem ujetništvu. Peter se je poročil s predstavnico druž. Kuhnemburg in bil sprejet 30. nov. 1605 med gor. patricije. Nekaj časa zatem se je sprl s predstavnikom plem. družine di Manzano (gl. čl.) in ga v sporu ubil, sam pa je podlegel maščevanju nekaterih gor. plemičev (Peter in Anton Degrazia, Suila Richiero). Petrov brat **Mihael** je pomagal generalu Lenkoviču, ki je bil hudo ranjen med obleganjem Kanisze. Ko je po bratovi smrti prišel v Gor., da bi podedoval njegovo imetje, ga je grof della Torre prijateljsko sprejel. Ces. Ferdinand III. mu je za zasluge podelil 3. avg. 1640 sodno oblast v Mirnu in Rupl. Kot polkovnik v ces. vojski se je Mihael boril proti Švedom, nato je prevzel poveljstvo beneške vojske, ki je pripravljala pohod na Kreto, a so ga 1647 njegovi tekmeči umorili na trgu sv. Marka v Benetkah. Njegovega sina **Ivana Pavla** pa so zahrbtno ubili rokovnjači v Biljah. Zapustil je dva sinova, od katerih je **Ivan Pavel** imel več potomcev. Med temi je bil **Ludvik** (1702-1778), poslanec gor. stanov in

glavni davkar za Gor. Ces. Marija Terezija je 17. jul. 1755 podelila članom družine privilegije gospostva v gor. dež. stanovih in povzdignila 29. avg. 1761 Ludvika v baronski stan. Njegov sin **Ivan Pavel** je bil 1761 med patriciji, ki so skrbeli za ureditev dež. arhiva. V zadnjih letih vladanja ces. Marije Terezije je bil glavni davkar za Gor. Zadnja predstavnika družine sta bila **Ivan Anton** (u. 1817) in njegov sin **Ivan Pavel Martius Klemens** (1782-1869). Anton je bil član dež. stanov, dež. glavar, član društva Società letteraria Arcadica Sonziaca. Stalno si je prizadeval za korist gor. in gradiščanske dež. Ivan Pavel je študiral v Terezijanišču na Dunaju in bil v raznih javnih službah v Vidmu in v Trstu, kjer je živel in kjer je bil upokojen kot drž. svetovalec.

Prim.: Schiviz, Görz, pass.; A. Jacobi, La nobiltà goriziana, Gor. 1923, rkp. v BiblStIs (mns. 152 Civ.), 459-65; Morelli II, 132, 161 in III, 81, 91; Czoernig 1969, 688-89, 502-06 in pass.

Vh

RADOVIČ Igo, šolnik in glasbenik, r. 11. mar. 1954 v Nabrežini, živi v Šempolaju. Oče Dušan, posestnik, mati Milena Zavadlal, gospodinja. Osn. in niž. sred. š. v Nabrežini, Znan. lic. Fr. Prešerna v Trstu (matura 1973). 1979 je diplomiral na Filoz. fak. (psihološka smer) trž. U z disertacijo *La scuola della minoranza slovena a Prosecco: tempo pieno educativo e problemi didattici*. Od 1979/80 poučuje slov., zgod., drž. vzgojo in zemlj. na niž. sred. š. v Sv. Križu pri Trstu (habilitacijo je dosegel z natečajnim izpitom 1983). V akad. l. 1985/86 in 1986/87 je bil štipendist na Filoz. fak. v Lj. na osnovi it.-jsl. dogovora. Tedaj je pripravil gradivo za slov.-it. in it.-slov. slikovni slovar strok. izrazja v zvezi z avtomobilstvom, cestnim prometom in kmetij. stroji, ki bi bil moral iziti pri ZTT. - Skupno z bratom Nevom (gl. čl.) in nekaterimi prijatelji je 1973 ustanovil Ansambel Iga Radoviča, ki se je ukvarjal z nar. zabavno glasbo. Ansambel je nastopal do 1983. Med svojim delovanjem je posnel 6 kaset: 4 s slov. pesmimi in 2 s furl. (v glavnem prevedenimi iz slov. originalov). R-eva glasb. skupina je na Festivalu nar. zabavne glasbe v Števerjanu 1976 prejela nagrado občinstva, 1981 pa nagrado za najboljši zamejski ansambel in nagrado za najboljšo

melodijo. Pri marsikateri skladbi, ki jo je izvajal ansambel, je za besedilo in uglasbitev poskrbel sam R.

Prim.: Osební podatki; NL 9. avg. 1973; PDk 13. jul. 1976; 7. jul. 1981.

ab

RADOVIČ Nevo, šolnik in kmetij. podjetnik, r. 8. mar. 1958 v Nabrežini, kjer živi. Osn. in niž. sred. š. v Nabrežini, nato Znan. lic. Fr. Prešerna v Trstu (matura 1977). 1987 je diplomiral na Fak. za tuje jezike in literature videmske U z disertacijo *Bilinguismo tra gli Sloveni triestini* (con particolare riferimento alle abitudini linguistiche nella scuola media) - *Bilingvizem pri tržaških Slovencih* (s posebnim poudarkom na rabo jezika pri nižješolcih). Od 1980/81 poučuje slov., zgod., drž. vzgojo in zemlj. na slov. sred. šolah na Tržaškem. Obenem se ukvarja z domačo kmetijo in s sindikalnim delom na kmetij. področju. 1980 se je včlanil v Zvezo neposrednih obdelovalcev (Col-diretti). Od 1988 je preds. njene trž. federacije in od 1991 zadolžen za stike s Sjo. Od 1986 je v vodstvu Pokraj. odb. za lov v Trstu (Comitato provinciale caccia). 1990 je postal član odb. Centra za permanentno usposabljanje kmečkih družin CEFAP (Centro formazione agricola permanente famiglie rurali) v F-JK. Od 1991 je v odb. Združenja bioloških proizvajalcev APROBIO (Associazione produttori biologici) v F-JK. Od 1991 je tudi v odb. Drž. inštituta za zunanjo trgovino v Trstu ICE (Istituto nazionale per il Commercio Estero). - R. se je mlad vključil v kult. delo v domači vasi. 1972-80 je bil član MPZ Igo Gruden, 1973-82 je sodeloval pri Godbenem društvu Nabrežina, 1973-83 pa je bil član Ansambla Iga Radoviča, ki ga je vodil brat Igo (gl. čl.).

Prim.: Osební podatki.

ab

RAINER Friedrich, pravnik, nacistični funkcionar, r. 28. jul. 1903 v Št. Vidu ob Glini (St. Veit an der Glan), u. 19. avg. 1947 v Lj. Oče Norbert, učitelj, mati Friederike Klein, gospodinja. Osn. š. je obiskoval v domačem kraju, realno gimn. v Clcu. V bojih za južno mejo Koroške po prvi svet. vojni je bil član paravojaških nem. enot. Po maturi je bil nekaj časa bančni uradnik v domačem kraju, nato je študiral pravo na U v Gradcu. Po doktoratu (nov. 1926) je opravljal poklic notarja, sprva v Ebersteinu, nato v Clcu. Že zgodaj je deloval v raznih nacionalističnih združenjih, postal je npr. visok funkcionar Turnvereina, bil član štajerskega in koroškega Heimatschutza.

Postal je član udarnih enot (SA) v rojstnem kraju, ob deseti obletnici koroškega plebiscita pa je vstopil tudi v nacistično stranko, v kateri se je hitro vzpenjal po hierarhični lestvici. V zvezi s prevratno nacistično dejavnostjo je bil 1936 tudi R. nekaj mesecev v zaporu. Po prevzemu oblasti in Anschlussu (1938) je postal najprej drž. sekretar v kabinetu ministra Huberta Klausnerja, že maja 1938 pa je bil imenovan za gauleiterja in dežel. glavarja (od 1940 državnega namestnika) v Salzburgu. Nov. 1941 je postal gauleiter in drž. namestnik za Koroško, zatem pa še šef civilne uprave na zasedenih območjih Koroške in Kranjske. 10. sept. 1943 ga je Hitler imenoval za vrhovnega komisarja novoustanovljene Operacijske cone »Jadransko primorje«. V tej funkciji je bil R. odgovoren neposredno Hitlerju. Glavno mesto operacijske cone je bil Trst, kjer je R. ponavadi posloval enkrat tedensko, pretežno pa se je še vedno zadrževal v Clcu. Kot šef civilne uprave in kot vrhovni komisar je vodil nacistično okupacijsko politiko na dobri polovici slov. narodnega ozemlja ter je bil posredno in deloma tudi neposredno odgovoren za kršenje mednarod. in siceršnjega prava na zasedenih ozemljih, tako tudi za številne nacistične zločine nad slov. prebivalstvom. Ob koncu vojne - 7. maja 1945 - je R. v Clcu podal ostavko z vseh svojih funkcij ter skušal prenesti oblast na novo meščansko vlado. Pred prodirajočimi britanskimi in jsl. četami se je skupaj s sodelavci skril v koroške hribe, a so ga Britanci konec maja izsledili in zaprli. Sprva je bil kot britanski jetnik na razpolago kot priča na procesu proti vojnim zločincem v Nuernbergu, zatem pa je bil v amer. ujetništvu v taborišču Dachau. 13. mar. 1947 je bil predan jsl. oblastem. Skupaj z drugimi nacističnimi častniki in funkcionarji je bil obtožen vojnih zločinov, sledil je v dneh od 10. do 19. jul. 1947 proces pred vojaškim sodiščem 4. jsl. armade v Lj. R. je bil obsojen na smrt.

Prim.: Nikolaus Preradovich, Oesterreichs hoehere SS-Fuehrer, Berg 1987, 64-73; Pier Arrigo Carnier, Lo sterminio mancato, Milano 1982, 13 sl.; D. Željznov, Rainerjev proces, 7D, 17. jul. 1980 - 6. avg. 1981; Rainer in Globotschnig ujeta, SPor 2. jun. 1945; J. Jarc, Vojni zločinec dr. Friedrich Rainer, SPor 13. jul. 1947; D. Nečak, Iz zasljanja nacističnega gaulajterja Koroške dr. Friedricha Rainerja pred jugoslovanskimi oblastmi, Vestnik koroških partizanov 1973, št. 2-3, 106-13; Zgod. arhiv Ministrstva za notranje zadeve, Lj., Rainer dr. Friedrich.

Mlakar

RAKAR Albin, geodet-komunalec, r. 6. febr. 1946 v Breginju, živi v Kranju. Oče Jože, delavec, mati Kristina Rakar, gospodinja. Osn. š. v Breginju (1952-56) in Kobaridu (1956-60), gradbeno tehniška š. v Lj., kjer je maturiral 1964. Po sred. š. je bil kot geometer poldrugo leto zaposlen na Katastrskem uradu v Tolminu. 1971 je diplomiral na Fak. za arhit., gradb. in geodezijo (FAGG) U v Lj. Tam je 1976 magistriral z nalogo *Potreba in možnosti snovanja velikih sistemov na področju oskrbe z vodo glede na policentrični urbani sistem SR Slovenije* in postal magister prostorskega in urbanističnega planiranja. Doktorat tehničnih znanosti je dosegel 1980 s tezo *Nekateri vidiki rasti urbanih aglomeracij*. 1971 je bil izvoljen za asistenta, 1981 za docenta in 1986 v naziv izred. prof. za predmetno področje komunalno gospodarstvo. Od 1978 dalje je na FAGG predstojnik Komunalne študijske smeri in Inštituta za komunalno gospodarstvo. 1977, 1986 in 1993 se je kot štipendist mudil v ZR Nemčiji, kjer je predaval na U v Leipzigu (trikrat) in na Tehniški U v Berlinu (štirikrat). S predavanji gostuje tudi na Biotehn. in Filoz. fak. U v Lj. ter na Tehn. fak. U v Mrbu. Med 1986-90 je občasno predaval tudi na Ekonom. fak. v Bgdu. Raziskovalno je delal v okviru Inštituta za komunalno gospodarstvo, predvsem na področju urbanskih stroškov, komunalne zemljiške politike in ekonomike komunalnih oskrbovalnih sistemov. Rezultate znanstvenoraziskovalnega dela je objavil v šestnajstih publikacijah, od katerih sta bili dve prevedeni v srbohrv., ter v člankih v domačih in tujih revijah (Ekonomika revija, Geodetski vestnik, Revija za planiranje, Stambena i komunalna privreda, Voda i sanitarna tehnika, Suvremeni promet). Z referati se je udeležil številnih domačih in tujih posvetovanj ter ene mednar. konference. 1987 je prejel naziv zaslužnega člana Zveze geodetov Sje.

Prim.: Osebni podatki; Kdo je kdo (1993) 193; ULjBB 3.

S. Tor.

RAKAR Stelto, zdravnik, ginekolog - porodničar, r. 22. dec. 1941 v Trstu, živi v Lj. Oče Just, delavec, mati Marčela Kariš, gospodinja. Osn. š. (Sv. Ana 1947-52), nižjo gimn. pri Sv. Jakobu (1952-55), Znanstveni licej Fr. Prešerna (1955-60) je obiskoval v Trstu. Na Medic. fak. v Lj. se je vpisal 1961 in diplomiral nov. 1966. Za dr. medicine in kirurgije je promoviral jun. 1967 v Padovi. Že kot študent se je ukvarjal z raziskovalnim delom in

je za temo *Preiskava jeter z Roze Bengal J 131* prejel skupaj s sodelavcem nagrado na strok. kongresu študentov medicine 1964. L. 1965 je prejel skupaj s sodelavko Prešernovo nagrado za študente: *Hemofilija v Sloveniji*. Magister s področja ginekološke onkologije je postal 1982 z zagovorom magistrskega dela: *Postoperativna evolucija cystadenoma serosum papilliferum ovarii* na U v Lj. L. 1985 je promoviral za dr. medicinskih znanosti z disertacijo: *Nuklearni progesteronski receptorji pri endometrijskem adenokarcinomu*. 1978 je bil izvoljen v naziv asistent, 1985 v naziv docent in 1991 v naziv izredni prof. na katedri za ginekologijo in porodništvo. Več let že vodi in sodeluje s predavanji in demonstracijami operacij na tečajih za tuje ginekologe, ki jih organizira Univ. ginekološka klinika. Na strokovnem izpopolnjevanju je bil v Stockholmu, v Londonu, v Milanu, v Münchnu, v New Yorku. Član je ured. odb. *Journal of Gynaecological Endocrinology* (Padova, Montreal) in sodelavec publikacije *Annual Report of Cancer Treatment* (Stockholm), ki jo izdaja komisija za raka pri mednar. združenju ginekologov in porodničarjev (FIGO). Član je tudi izvršilnega odb. European Society of Gynecologic Oncology in član European Association of Gynecologist and Obstetricians ter častni član Scientific Society of Oncologists Ministry of Health, Georgia.

Prim.: Osebni podatki (pismo 5. jul. 1994).

A. Pr.

RASPET (Respet, Razpet) Andrej, bogoslovni učitelj, r. 4. okt. 1821 v Labinjah (Cerkno), u. 6. mar. 1891 v Gor. V Gor. je bil 21. sept. 1846 posvečen v duhovnika. Kasneje je študiral (doktorat) v dunajskem Avgustineju, šolanja pa ni končal (v času revolucije 1848 na Dunaju je prišel domov in se na Dunaj ni več vrnil). 1857 je postal prof. pastoralke v gor. bogoslovju, že od 1856 je bil katehet v gor. gimn. (pred tem je kaplanoval v Kanalu in na Gorenjem Polju pri Anhovem) in učil prav tam slov. jezik. 1880 je stopil v frančiškanski red in potlej nosil redovno ime p. Teofil. Bil je tudi ravn. malega semenišča v Gor.

Prim.: Soča 8. mar. 1891; Nova Soča 13. mar. 1891; A. Marušič, Moja doba in podoba, Gor. 1891, 70, 104; Seznam škofij. duhovnikov, rojenih v dekaniji Cerkno od 18. stol. dalje, Cerkno 1977, 5.

B. Mar.

RAUCH Tomaž, glasbenik, r. 25. mar. 1964 na Jesenicah na Gorenjskem, živi v Čikečki vasi pri Murski Soboti. Oče Rudi, geometer, mati Bože-

slava Kavčič, gradbeni tehnik. Osn. in glasb. š. je pričel obiskovati v rojstnem kraju, nato nadaljeval v Tolminu, kjer je družina živel. Tu je obiskoval in zaključil tudi gimn. V dij. letih je kot harmonikar sodeloval pri folklornih skupinah in pri tolminski godbi na pihala. Na AG v Lj. je diplomiral 1990. Svojo ustvarjalno pozornost je namenil ljudski glasbi. 1986 je s sopranistko Majdo Luznik iz Tolmina imel več koncertnih nastopov s slov. ljudskimi pesmimi, za katere je napisal nove instrumentalne spremljave, ki jih je tudi sam izvajal na harmoniki. Med 1987-93 je sodeloval v glasb. skupini Trinajsto prase, s katero je gostoval po Sji ter po svetu (Avstrija, It., Belgija, Argentina, Velika Britanija). Namen skupine je bil, da oživi zanimanje za ljudsko glasbo, zlasti instrumentalno s poudarkom na iskanju identitete in načinu igranja. Napisal je več glasbe za gledališke predstave, lutkovne igrice, risane filme in drugo (npr. glasba od podeljevanju vsakoletnih književnih nagrad Kresnik na Muljavi). Pisal je glasb. kritike za revijo Glasbena mladina in druge časnike in revije. Vodil je več glasb. delavnic za mladino.

Prim.: Osebn. podatki; Glasbena mladina 21/1990, št. 1.

S.M.

RAVBAR Vojka, ekonomist, r. 27. apr. 1954 v Dubrovniku, živi v Lj. Oče Mirko, doma iz Vogelj pri Repentaboru, mati Danica Bandelj iz Tomačevice pri Komnu. Družina se je zaradi narave očetove službe pogosto selila. Tako je del otroštva preživela v Bosni in Hercegovini, del pa v Črni gori. Prvih pet razr. osn. š. je končala v Titogradu, po preselitvi v Sjo v Tomačevico pa je osn. š. nadaljevala in končala v Svetem pri Komnu. Gimn. je začela obiskovati v Novi Gor., nadaljevala pa v Lj., kamor se je družina spet preselila. Na Ekonom. fak. v Lj. je 1977 diplomirala in za diplomsko nalogo prejela študentsko Prešernovo nagrado. Po diplomi se je zaposlila na republiškem Izvr. svetu, nadaljevala študij ob delu ter magistrirala, prav tako na Ekonom. fak. Vse njene zaposlitve so bile v slov. republ. oz. drž. vladnih organih na področju ekonomskih odnosov s tujino: od pripravnice do svetovalke preds. repub. komiteja za ekonom. odnose s tujino v letih 1977-80, do vladne svetovalke do 1990, ko je vodila Oddelek za ekonom. odnose s tujino v republ. komiteju za mednar. sodelovanje. Od konca 1990 do začetka 1993 je bila v Ministrstvu za zunanje zadeve namestnica zunanjega ministra

Sje, na čelu Oddelka za ekonom. odnose s tujino. Od začetka 1993 pa kot drž. sekretarka za ekonom. odnose s tujino v Ministrstvu za ekonom. odnose in razvoj vodi Upravo za ekonom. odnose s tujino. V času osamosvajanja Sje je v vladnem osamosvojitvenem načrtu vodila projekt ekonom. odnosov s tujino. - Svoje delo poskuša opravljati čim bolj profesionalno in strokovno. Imela je veliko intervjujev za domače in tuje časopise, pisala je članke o slov. gospodarstvu oz. ekonomskem razvoju predvsem za tuje publikacije ter slov. publikacije v tujih jezikih, z namenom, da bi promovirala slov. gospodarski razvoj.

Prim.: Življenjepis mag. Vojke Ravbar (pismo 21. mar. 1994); Kras, febr. 1994, št. 1; Ženska imena v politiki, Lj. 1994, 50-51.

I.Ur.

RAZA FLOREANCIG Claudia, slikarka, grafičarka, ilustratorica, r. 16. jan. 1943 v Čedadu, živi in dela v Nabrežini pri Trstu. Oče Romeo, podjetnik, mati Marija Muner iz Čedada. Osn. in niž. sred. š. je opravila v Čedadu (1949-57), nato je obiskovala tehn. zavod za ženske dejavnosti, a ni zaključila študijev zaradi družinskih razmer. Že od mladih let je živela v ambientu, ki je bil zelo spodbuden za lik. ustvarjanje, in njen materin stric G. Muner je bil priznan slikar. Za slik. se je začela zanimati še kot študentka in je prvič razstavljala v Čedadu, ko je imela 18 let. Po dolgem časovnem presledku, v katerem si je uredila zasebno življenje in pomagala pri delu možu, ki je veterinar, je med 1980-83 obiskovala tečaj za akt, ki ga je vodil slik. N. Perizzi v trž. muzeju Revoltella. V začetku 80. let se je vpisala tudi na Mednar. grafično š. v Benetkah, kjer je v teku dobrega desetletja uspešno obiskovala celo vrsto tečajev in dosedla diplomo v raznih umetniških in obrtniških tehnikah: v lesorezu, globokem in visokem tisku, litografiji, sitotisku, monotipiji, eksperimentalni grafiki, umetniški knjižni opremi, ročnem izdelovanju papirja itd. Kot ustanovni član umetnostne tiskarne Stamperia Bottega del Tintoretto v Benetkah (1988), je prav tam vodila seminarje umetnostne grafike. Ko je bivala v Čedadu, je bila med upravniki Beneške galerije in skrbela za programacijo razst. Po selitvi na Tržaško se je v 80. letih udeležila tudi raznih slik. kolonij v Sji in Avstriji. 1988 je vodila tečaj za grafiko pri kult. domu Tabor na Opčinah, avg. 1992 tečaj za eksperimentalne tehnike tiska v polletni koloniji sesljskega Centra Štekkelj (organizatorji ZSKD, DZL in združenje animatork

Lupusinfabula), 1994 tečaj za grafiko pri Laboratorio aperto v Devinu v okviru srečanja Dui-nocoloreaperto. R. se zanima tudi za knjižno ilustracijo. Nov. 1992 se je udeležila razst. Mitologia v Obč. galeriji v Štarancanu, okt. 1993 razst. Le Streghe: tra favola e fantasia. Od 1979 do danes je priredila okoli 30 samostojnih razst. (Čedad 1979, 1984, 1991, 1992, 1993; Monfalcone 1980, 1982, 1992; Sesljan 1981, 1991; Trst 1982, 1985, 1986, 1987, 1988, 1990, 1994; Videm 1983, 1985, 1993; Piano d'Arta 1983; Milan 1985; Ilirska Bistrica 1986; Špeter 1987; Salzburg 1987, 1990; Tricesimo 1987; Tolmezzo 1988; Opčine 1988; Gor. 1989; Benetke 1993) ter sodelovala na nešteti skupinskih razst. v It., Švici, Franciji, Sji, Avstr. in Angliji. Dokumentacijo o njenem delovanju hranijo v Arhivu za it. umetnost 20. stol. v Firencah. O njej so pisali mdr. M. Bambič, A. Bassin, S. Cesar, M. Conti, L. Danelutti, B. Gruden, Magda Jevnikar, B. Kovič, N. Lukež, J. Merku; C. Milic, S. Moles, G. Montenero, L. Perissinotto, P. Petricig, L. Safred, E. Santese, F. Udovič, J. Vetrih.

Prim.: Osebni podatki; C. Rovati v Arte e Cultura mar. 1985, 51; L. Silvi v Eco d'Arte Moderna okt. 1985, Catalogo della Grafica in It., št. 15, 182 in št. 16, 171; Arte Moderna Italiana, št. 21, 85; C. Milic, Claudia Raza. Opere su carta 1980-1987 (katalog), Tolmezzo 1988; Arte Italiana Contemporanea 1989, str. 208; Catalogo Internazionale d'Arte Contemporanea 1991; Gli Artisti per i musei. Istituto d'Arte Contemporanea, Milano 1991, str. 178; PDK 5. jul., 19. in 25. avg. 1992; Picc. 19. avg. 1992 in 11. apr. 1993; Triesteoggi 15. jul., 19. in 25. avg. 1992; Natività-Rojstvo (katalog skup. razst.), Špeter 1993; Giornale di Graphia, št. 40 (Staranzano, 5/1993); E. Santese, Claudia Raza v Triveneta delle arti (katalog skup. razst.), Piazzola sul Brenta (PD) 1994, 76-77.

Vh

RAZBORŠEK Maja, pesnica, r. 1. jul. 1959 v Lj. Oče Ivan (r. 1924) je po poklicu elektrotehnik in zbiralec ekslibrisov ter ljudske ornamentike, mati Marija Jankovič (r. 1925) je bila administratorka. R. je osn. š. obiskovala v Lj., nato š. za oblikovanje v Lj. (1974-78) ter pridobila poklic modna oblikovalka. Ukvarja se z oblikovanjem. Živi v Sežani. Od 1993 je redna sodelavka in urednica govornega programa Radia Val 1 (Sežana), večkrat je bila predstavljena v Liter. nočnih (Radio Sja), sodeluje v revijah PrimSreč, Sdb, Dial. Njena poezija je osebnoizpovedna, obravnava bivanjska vprašanja, v njej so pogosti ero-

tični motivi. Ritem in pesniška oblika sta prosti, metafora pa moderna. Njena prva pesniška zbirka *Pesmi - Poesie* je izšla v Arezzu 1988 (prev. Jolka Milič, ilustriral njen oče, ki je imel tam prijatelje ljubitelje ekslibrisov). Celoviteje je predstavljena v zborniku sežanskih literatov *Oktava* (Sežana, Zveza kult. organizacij 1990) ter v JKol 1993. V Vrbasu je na Festivalu jugoslovanske poezije mladih 1984 prejela tretjo nagrado.

Prim.: Osebni podatki; Dialogi 1993, št. 6/7 (Zora Tavčar).

Jan

RAZPET Marko, matematik, r. 22. mar. 1949 v Planini pri Cerknem, živi v Domžalah. Oče Lovrenc, rudar, mati Marija Planinc, kmečka gospodinja. Osn. š. v Cerknem, gimn. v Idriji (matura 1968). Že kot osnovnošolec in srednješolec se je navduševal za matem., sodeloval na obč. in republ. tekmovanjih, kjer je bil tudi nagrajen ali pohvaljen. 1968 se je vpisal na U v Lj. (tehnična matem.). Diplomiral je l. 1973 in bil istega leta izvoljen za asistenta za matem. na Fak. za strojništvo v Lj. Magisterij iz matem. je opravil 1984 na FNT s področja operatorske teorije. Aktivno je sodeloval pri nastajanju knjig *Zapiski predavanj* prof. dr. Tomaža Klinca, ki jo je napisal za študente strojništva. Recenziral je ponovno izdajo te knjige (1994), ki nosi naslov *Predavanje iz matematike*. Doktorsko disertacijo z naslovom *Uporaba umbralnega računa pri kombinatoričnem preštevanju* pod mentorstvom prof. dr. Tomaža Pisanskega je obranil jul. 1989. V delu prikazuje nekatere izsledke umbralnega računa, ki je nova smer na lj. U. 1989 je bil izvoljen za docenta za področje matem., v postopku pa je (1994) za izvolitev v naziv izred. prof. Od 1989 predava na Pedag. fak. v Lj. Poleg rednih obveznosti prireja seminarje za urejanje matem. besedil in risanje slik z računalnikom, s čimer želi spodbujati učence in učitelje k pisanju matem. besedil z uporabo računalnika. - Stalno je pisal in objavljajl članke s področja matem. v revijah Presek, Obzornik za matem. in fiz. in Elektrotehniškem vestniku. Članke s področja umbralnega računa, algebre in analize je objavil v uglednih tujih revijah v ZDA in Kanadi. Napisal je knjižico *Sedi in piši z LATEX-om*, knjigo *Umbralni račun*, sodeloval je pri izdajah publikacij za fiziko, kjer je z računalnikom oblikoval zahtevne slike. Sodeluje pri recenzijah mednar. člankov pri Mathematic Reviews. - V zadnjih letih je sodeloval na strok. seminarjih in srečanjih doma in v tuji-

ni: seminar Leoben-Lj.; simpozij teorija grafov v Lj. in kasneje na Bledu (1991); evrop. matem. konferenca (Pariz 1992); avstr. simpozij o Zgod. matem. (Neuhafen ob reki Ybbs 1992). Sodeluje v evrop. mednar. projektu TEMPUS. Opravljal je funkcijo namestnika predstojnika Odd. za matem., bil preds. računalniške komisije, bil član diplom. odb. na Pedag. fak. v Lj. in član Sveta Inštituta za mat., fiz. in mehaniko. - Kot radioamater je R. vzpostavil nekaj lepih zvez na ultrakratkem valovnem področju prek sporadičnega sloja E in polarnega sija s kolegi na Finskem, Švedskem, Nizozemskem, Veliki Britaniji, Portugalskem in Španiji.

Prim.: Osební podatki; Kdo je kdo za Slov. (1993), 196.

Les.

RAYER PARISI Nevenka, slikarka, r. 18. sept. 1930 v Ajdovščini, živi in dela v Turinu. Oče Boris, mati Zofija Jožefa Repič. Prvi umetnostni pouk si je pridobila pri Dedalu Montaliju, kasneje pa se je vedno bolj osamosvajala in v slikarstvu šla svojo pot. V svojih delih je prešla več faz, npr. od navzven usmerjene ekspresionistične k bolj intimistični, z očitnim razmišljanjem poudarkom. V njenih slikah pa najdemo tudi ironične in polemične prvine. Vsebinsko slikarinskih del dobro ponazarjajo že naslovi, npr. *Popoldansko sonce*, *Sončni zahod*, *Katedrale na krožnici*, *Raztreščene katedrale*, *Fragmenti iz dnevnika nekega konja*, *Dirkališča* itd. V deželi F-JK je razst. 1977 v Letoviščarski ustanovi v Gradežu.

Prim.: Matične knjige župnije Ajdovščina; Nevenka Rayer Parisi. 3A. Galleria d'arte moderna, Torino 1975; Picc. 14. jun. 1977.

M.V.

REINÖHL Josipina, roj. **SUHADOLNIK**, dobrotnica, r. 10. mar. 1843 v Lj., u. 3. mar. 1912 v Gor. V oporoki je zapustila vse svoje premoženje gor. podružnici DCM zlasti za vzdrževanje otroškega vrtca na Blančah. Pokopana je v Solkanu, kjer je na nagrobniku zapisano njeno dobrotništvo.

Prim.: Soča 5. mar. 1912; žup. ur. Solkan.

B. Mar.

REJA Ivanka Veronika (DE REYA), redovna sestra **Marla Juana**, r. 27. jan. 1904 v Kozani v Brdih, u. 1. okt. 1994 v Rimu. Oče Karlo, mati Marija Ferri. V I. svet. vojni je morala družina v begunstvo v Piemont. Oče se je zaposlil v Bielli (Vercelli), mati je že prej umrla. Otroci so našli zatočišče v Marijinem svetišču Oropa. Tu je Veronika obiskovala osn. š., sred. pa v Bielli. Oče

je umrl že 1916. Leta 1925 je Veronika skupaj z bratom Henrikom odšla v Argentino. 7. dec. 1930 je bila v Buenos Airesu sprejeta v kongregacijo Suore di Carità di Nostra Signora del Buono e Perpetuo Soccorso (ženski red, ustanovljen leta 1850, se je iz Rima razširil po Evropi, Argentini, Indiji in Filipinih). Veronika je sprejela redovno preobleko 8. avg. 1931 z redovnim imenom s. Maria Juana. Začasne obljube je opravila naslednje leto, večne pa 1935. Vse življenje je posvetila pouku in vzgoji otrok v sirotišnicah. 1938 je postala prednica notranje šole, 1940 učiteljica in vzgojiteljica sester novink, 1947 provincialka vsega reda v Argentini, 1954 spet vzgojiteljica novink. 1956 je bila poklicana v Rim kot svetovalka vrhovne predstojnice. Naslednje leto je bila imenovana za prednico svojega reda v Rimu. 1963 je postala provincialka za it. provinco svojega reda. 1965 je bila izvoljena za vrhovno predstojnico svojega reda po vsem svetu. Na to mesto je bila ponovno izvoljena 1971 in 1975. Leta 1982 se je odpovedala svoji vlogi v korist mlajšim močem za vodstvo te ustanove. Ostala pa je še namestnica vrhovne predstojnice in krajevna prednica. Bila je delavna in modra, sosestram je bila duhovna mati in svetovalka. Ure in ure je premolila v redovnici kapeli za mir in domovino.

Prim.: Življenjski podatki župnije Kozana v Brdih; Pro memoria redovnice same, Rim 20. okt. 1990; V.P., s. Ivanka Veronika Reja, Družina 1994, št. 42.

T.P.

REJC Dimitrij, glasbenik, r. 13. jul. 1955 v Postojni, živi v Novi Gor. Oče Zorko, pravnik, mati Rozika Lenartič, upravniški referent. Osn. š. in glasb. š. je obiskoval v Solkanu. Po gimn. v Novi Gor. se je vpisal v Akademijo za glasbo, kjer je zaključil višješolski študij dirigiranja pri A. Nanutu in visokošolski študij orgel pri H. Bergantu. Prvo službo je nastopil v jeseni 1983 na osn. š. Lj. - Polje kot učitelj glasbe, po dveh mesecih je odšel za učitelja klavirja na glasb. š. Kranj. 1985 je začel poučevati na osn. š. na Dobrovem v Brdih ter pogodbeno orgle v Gor. in na orglarski š. v Novi Gor. vodil meš. zbor Rupa-Peč 1985-87. Od 1989 je poučeval klavir na glasb. š. v Novi Gor. Začetek njegovega koncertiranja sega še v študijska leta (1977). Koncerte je imel v Lj. (1982-1983), Mrbu (1983), na Mirenskem Gradu (1983), Kanarskih otokih (1985), v Gor. (1986), Trstu (1987), Kranju (1987), Novi Gor. (1990-91), Clcu (1990), Tolminu, skupaj s sopranistko Tanjo Kuštrin (1993). V svoj koncertni repertoar najpogosteje vključuje dela J. S. Bacha, D. Buxtehu-

deja, C. Francka, F. Mendelssohna-Bartoldyja, od sodobnikov pa O. Messiaena, P. Ebna in P. Ramovša. Sodeluje tudi s PDG (v Lucija in Ambrozij nastopil kot pianist, v predstavi Tico-tico pa kot avtor-aranžer in izvajalec-pianist). Uglasbil je za orgle *Verseti na Kyrie* (1986), *Praeludium in Finale* (1990) ter *Graduale in Introitus* za ženski zbor in orgle (1988). R. je avtor komornih in klavirskih del ter skladb za zборе.

Prim.: Osební podatki; PrimN 2. febr. 1982; MessV 22. okt. 1987.

S.M.

REJEC Emil, gospodarstvenik, r. 6. jul. 1932 v Rutu na Tolminskem, u. 4. okt. 1991 v Grosupljem. Oče Valentin, kmet in gostilničar, mati Katarina Kos, gospodinja. Osn. š. v Rutu, gimn. v Novem mestu, na Strojni fak. U v Lj. je diplomiral 1957. Na isti fak. je 1975 dosegel tudi naslov magistra tehničnih znanosti z magistrskim delom *Model vzdrževanja delovnih sredstev*. Od 1957 do 1969 je delal v tovarni »Rudi Čajevec« v Banja Luki kot konstruktor, direktor proizvodnega obrata, direktor službe kontrole kvalitete in kot tehnični direktor. Od 1969 do 1971 je bil zaposlen polovični delovni čas v TIK Kobarid kot svetovalec in polovični čas na Zavodu za produktivnost dela v Lj. Odtlej je bil polno zaposlen na Zavodu za produktivnost dela kot strok. sodelavec-konsultant, pet let tudi direktor Zavoda. Od maja 1987 do konca 1988 je delal pri podjetju Black and Decker v Grosupljem na delovnem mestu tehničnega direktorja, od začetka 1989 in do smrti pa ponovno na Zavodu za produktivnost dela kot svetovalec. Glavna področja njegovega dela so bila vodenje in organizacija dela, kontrola proizvodnje, vzdrževanje, kontrola kakovosti, uvajanje informacijskih sistemov v proizvodnjo. S teh področij je opravil več tečajev v tujini (na Nizozemskem in v Švici). Kot konsultant je sodeloval pri več kot 30 velikih projektih v različnih pomembnejših jsl. podjetjih. Imel je predavanja s področja vzdrževanja tudi za študente tretje stopnje Tehnične U v Novem Sadu, na številnih tečajih, seminarjih in konferencah doma in v tujini. Kot konsultant je sodeloval tudi pri projektih v Somaliji in Etiopiji. - 1972 je ustanovil Društvo vzdrževalcev Jsle YUMO in bil njegov prvi preds. Bil je član evrop. združenja vzdrževalcev EFNMS, tudi član izvršnega odb. Od 1983 do 1987 je bil glavni ur. jsl. revije za vzdrževanje *OMO* (Održevanje mašina i opreme), od 1980 je bil član ur. odb. londonske revije *Maintenance Management*. 1985 je prejel

priznanje za izredno požrtvovalno delo v Društvu vzdrževalcev Sje. Objavil je knjigi *Terotehnologija* (*Suvremena organizacija održavanja sredstava*, Zgb 1974) in priročnik *Kontrola kakovosti* (tri je deli. Zgb 1971). Številni njegovi članki so objavljeni v zbornikih seminarjev in konferenc ter v različnih strok. glasilih v Sji in Jsli.

Prim.: Pismo sporočilo Renate Rejec (2. sept. 1994).

S. Tor.

RENAR Andrej-Drežček, mizar, partizan, polit.-socialni delavec, r. 30. nov. 1920 v Trstu (pri Banih). Oče Josip, čevljar, mati Marija Peršinič, gospodinja. Štiri leta osn. š. je opravil na Opčinah, potem je obiskoval večerno poklicno š. prav tam. Od 1934 do 1940 je bil zaposlen kot mizar v Trstu, nato je služil vojaški rok v Novari. Tam je dočakal kapitulacijo It., se vrnil v Trst in sredi sept. 1943 odšel v partizane v Kraški bataljon na območju Kobjeglave-Pliskovice. Do konca vojne je pripadal Kosovelovi brigadi. Po podofic. š. v Cerknem je dec. 1943 postal komandir čete v prvem bataljonu. Po vrnitvi 30. divizije s pohoda v Beneško Sjo (febr. 1944) je šel v oficirsko šolo v Novake pri Cerknem, postal namestnik komandanta 1. bat. Po povratku iz ofic. š. je v Beli krajini postal sept. 1944 komandant 1. bat. Kosovelove brigade in ostal na tem mestu do 22. jan. 1945, nato pa bil od 24. jan. do 26. apr. 1945 komandant brigade. Sodeloval je v številnih bojih na Krasu, na Pivškem, na Šentviški planoti in v Baški grapi, v Benečiji in v Trnovskem gozdu. Ranjen v bitki na Poreznu se je zdravil v zasilni bolnišnici v Davči in po okrevanju kot štabni oficir s činom kapetana v štabu 30. div. sodeloval v bojih za osvoboditev Trsta na Opčinah in v Miramarskem drevoredu. - Takoj po vojni je bil nekaj časa inštruktor enot KNOJ v vojašnicah pri Sv. Ivanu, na Rossettijski ulici v Trstu, nato komandant KNOJ v Prestranku in v Tolminu, nakar v Kopru vodja mejne policije vojaške uprave JLA in leta 1950 pokraj. preds. Narodne zaščite v Kopru. Po miličniški šoli v Sremski Kamenici in po povratku v Koper je opustil vojaško službo in postal vodja kopskega mizarskega podjetja STIL ter se 1952 dokončno vrnil domov na Opčine (Bane) in odprl lastno mizarsko delavnico pri Banih, ki jo je tudi odstopil za strok. tečaje Slov. dežel. zavoda za poklicno izobraževanje. Kot mizarski podjetnik je bil član odbora Slov. gospodar. združenja, izvoljen v odbor obrtniške bolniške blagajne in bil 20 let član obrtniške komisije pri Trgovin. zbornici v Trstu. Od 1973 do

1983 bil član Glav. odb. in od 1985 do 1989 član pokraj. odb. SKGZ. Polit. je deloval kot odb. v strankah KP-STO, Neodvisni social. zvezi in v Social. stranki It. Od 1970 do 1982 je bil član uprav. odb. TKB. Od ustanovitve je bil tajnik Vsedrž. zveze part. It. (ANPI) na Opčinah, nato tajnik pokraj. odb. VZPI-ANPI in od 1970 do danes podpreds. pokraj. odb. VZPI-ANPI. Bil je tudi član komisije za social. vprašanja borcev. Bil je ustanovni član Kraškega pusta na Opčinah in vaše zadruge pri Banih. Prejel je več vojaških odlikovanj, 1977 v Lj. Spominsko plaketo za razvoj borčevske organizacije in 1980 Priznanje OF za predano delo v narodnoosvob. boju in v raznih organizacijah Slov. v It.

Prim.: Izjava R.A. piscu, 1994; PDK 30. nov. 1990; J. Koren, Andrej Renar-Drežek danes sedemdesetletnik (s sl.); Radosav Isajevič-Rade, Kosovelova brigada, Knjižnica NOV in POS 22, Lj. 1973; arhiv OZE pri NSK v Trstu.

Koren

RENČELJ Stanislav, dipl. inž. agr., dr. agr. s področja živilske tehnologije; docent za področje tehnologije mesa na Biotehniški fak. U v Lj. R. 3. maja 1940 v Sežani. Oče Jožef, železničarski delavec, mati Justina Miklavec, gospodinja. Osn. š. v Sežani, gimn. v Postojni z maturo 1959. V Lj. na Biotehniški fak. je diplomiral 1963, magistrirjal 1979, doktoriral 1987. Docent na Fak. je od 1993. Prvo zaposlitev je dobil 1963 v Kmetij. zadrugi v Sežani in se po vojaškem roku zaposlil spet prav tam kot referent za živinorejo. V letih 1969-71 je bil direktor zadruge. Do 1981 je opravljal razne vodilne in vodstvene funkcije v podjetjih Kras Sežana in Timav Sežana, ki so vzdrževala kmetijstvo, trgovino, gostinstvo s turizmom in uvozno-izvozno dejavnost. Bil je med drugim odgovoren za razvoj kmetijstva, za živilsko-predelovalno industrijo in za investicije. V letih 1981-84 je bil namestnik ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v vladi Sje. Od 1984 do 1989 je opravljal funkcijo podpreds. Tozd Timav Koper in bil obenem zadolžen za program razvoja kmetijstva na Krasu in v Istri. Skrbel je tudi za razvojne programe ribištva in za izgradnjo hladilnic za meso. Od 1990 do 1992 je bil dir. zadruge Vinakras v Sežani in je od začetka 1993 do danes dir. kobilarne konjerejsko-turističnega centra v Lipici. Kot domačin se je predvsem ukvarjal z razvojem tehnologije za izdelavo kraškega pršuta in se zato tudi ukvarjal z raziskovalnimi projekti s tega področja in si pridobil status raziskovalca pri Raziskovalni skup-

nosti Sje v sodelovanju s Katedro za tehnologijo mesa na Biotehniški fak. v Lj., kjer tudi predava izbrana poglavja iz tehnologije mesa. Strok. in organizacijsko je vodil izdelavo tehnološkega projekta in realizacijo pršutarne v Šepuljah na Krasu. To je pomenilo selitev proizvodnje iz kmečkih objektov v nov industrijski objekt z naj-sodobnejšo tehnologijo. Ta projekt je bil tudi povod za navezovanje tesnejših stikov in sodelovanje s proizvajalci pršuta v It. v San Daniele in v Parmi, ki se je 1984 razširilo na konkretne oblike skupnih raziskovalnih programov Lj. Biotehniške fak. in Inštituta v Parmi. Na osnovi teh stikov je bil organizator prvega ocenjevanja mesnin Alpe-Adria z mednar. udeležbo strokovnjakov s tega področja v okviru kmetijsko-živilskega sejma v Gornji Radgoni. Kot Kraševac je posebej delal pri obnovi vinogradov in vinarstva ter pri gradnji in tehnološki opremlitvi vinske kleti v Sežani, ki je s svojo poslovnostjo in tehnologijo prispevala k uveljavitvi terana na tržišču in dvignila proizvodno kapaciteto od 200.000 na 4.200.000 litrov. - Na vseh vodstvenih mestih je bil več let posebej zadolžen za razvojne programe v Lipici. Na republ. ravni je bil preds. Izvrš. odb. živinorejsko poslovne dejavnosti Sje, dve mandatni dobi je predsedoval Izvrš. odb. Zveze hranilno-kreditnih služb Sje, bil preds. Vinogradniške poslovne skupnosti Sje in zdaj je preds. Poslovnega združenja za prehrano Sje. Bil je tudi preds. sveta Oddelka za živinorejo in je še član sveta Biotehniške fak. U v Lj. Na vseh odgovornih mestih je vedno našel čas za konkretne oblike povezovanja z ustreznimi organizacijami in ustanovami med zamejskimi Slov. predvsem prek Kmečke zveze in pri uresničevanju nekaterih njenih razvojnih programov. - Dr. R. je pisec pomembnih avtorskih strok. del: *Suhe mesnine - narodne posebnosti* (ČPZ Kmečki glas, Lj. 1990) s ponatisom; *Domače dobrote - domiselno in vabljivo* (ČPZ Kmečki glas, Lj. 1992); *Kruh na Slovenskem* (ČPZ Kmečki glas 1993). V pripravi ima delo *Mlečne dobrote na Slovenskem*. S strok. članki je zastopal samostojno ali skupaj s prof. na katedri Biotehniške fak. v Lj. v raznih slov., jsl. in drugih znanstv. revijah in publikacijah ter na domačih in tujih znanstv. srečanjih. - Med originalno znanstvenimi deli naj omenimo: *Vpliv sušenja v umetni klimi na tehnološke in senzorične lastnosti kraškega pršuta* - (Magistrsko delo, Lj. 1979); *Vpliv gnojenja na količino in kvaliteto pridelka kraških travnikov* (Lj. 1981); *Profil senzorične teksture in lehanske lastnosti raznih*

travnikov (Lj. 1981); *Profil senzorične teksture in lehanske lastnosti raznih tipov pršuta* (Disertacija, Lj. 1987). Med strok. deli še: *Študij razmer za kontrolirano proizvodnjo kraškega pršuta in vpliv programirane klime na kakovost kraškega pršuta* (Raz. skup. Sje, Lj. 1976, 77, 79). Za knjigo Suhe mesnine - narodne posebnosti strok. recenzent dr. Janez Bogataj ugotavlja, da »nas seznanja z živo dediščino in sodobnostjo prehranske ali kulinarne kulture. Poleg samih načinov predelave je avtor zelo skrbno zbral tudi terminologijo, kar je skupaj s knjigo v celoti pionirsko delo na tem področju.«

Prim.: Osebna izjava dr. R.S. piscu (j.k.) Korenu; Dokumentacija Biotehniške fak. U v Lj. habilitacijske komisije za področje »tehnologije mesa« za podelitev naziva docenta s seznanom dotlej napisanih in publiciranih strok. in znanstveno-raziskovalnih del in njih strok. oceno (28. febr. 1993).

Koren

RENER Leopold, publicist, javni delavec, r. 26. sept. 1922 na Ravnjah pri Štjaku, u. 10. okt. 1990 v Sežani. Oče Alojz, kmet, mati Mihaela Mislej, gospodinja. Osn. š. v domačem kraju, dva razr. nadaljevalne š. in gimn. v Gor. Sred. š. je končal z zaključnim izpitom na gimn. v Postojni. Na Lj. U je študiral pravo (diploma 1955). Od jan. 1943 je bil aktivist OF, do nov. 1943 je bil v it. zaporih. Nato je delo aktivista nadaljeval in bil tudi partiz. učitelj. Po vojni je služboval v organih OLO Sežana, bil je tajnik občine Divača in tajnik skupščine občine Sežana, posvečal se je tudi kulturnoprosv. dejavnosti. Po upokojitvi je deloval na področju krajevne zgod. in poleg več člankov v časopisu objavil brošuro *Zublji na Vrheh* (1973), kroniko o Štjaku in okoliških vaseh. Bil je tudi preds. odb. bivših aktivistov srednjeprimor. okrožja.

Prim.: Arhiv GorMuz; podatki matičnega urada občine Sežana.

Plah.

RENKO Sandi, designer, r. 8. okt. 1949 v Trstu, živi v Padovi, kjer tudi ustvarja. Doma je iz Škedenja, kjer je obiskoval osn. š., nižjo gimn. pri Sv. Jakobu, maturiral pa na it. umetnostnem liceju 1967. Kmalu nato se je preselil v Padovo in se zaposlil pri načrtovalnem uradu podjetja Longato Arredamenti; sodeloval je pri Longatovih načrtih za oblikovanje in uporabo plastičnih mas, kasneje pa pri načrtu za uporabo plastike pri postavljanju vmesnih sten, posebno pozornost pa

je posvečal njeni grafični uporabi. Od 1974 je sodeloval pri reklamnem studiu »Tre effe« iz Padove kot umetniški vodja in sodeloval pri različnih podjetjih pohištvene industrije. Istočasno pa je delal tudi kot umetniški oblikovalec opreme za podjetja iz različnih krajev It. Prav tako je umetniško oblikoval vrsto proizvodov za velika distribucijska podjetja in si zamislil udoben ležalnik za ameriški trg; po letu 1975 je izdelal vrsto načrtov za stekleno opremljanje kopalnic. 1977 je zmagal v izredno hudi mednar. konkurenci z načrtom za izdelavo plastičnih oziroma gumijastih sank, ki jih je mogoče napihniti, kar pomeni, da so zelo praktične. Kasneje je sodeloval pri Volkswagnu (Nemčija), Stocku (Trst) in različnih drugih tako domačih kot tujih podjetjih, ki izdelujejo pohištveno opremo iz aluminija, plastike, marmorja, kristala, stekla, keramike, do namiznih luči, lestencev in druge opreme, tudi za potrebe industrije. Njegovi izdelki upoštevajo predvsem skladnost med funkcionalnostjo, estetiko in tehnično-tehnološkimi sodobnimi izdelovalnimi in uporabniškimi procesi.

Prim.: Arhiv OZE pri NSK v Trstu; Panorama, marca 1978; PDK 6. apr. 1978; os. podatki maja 1990.

Ropot

RESCIC (RESCIG, RECCIG, RECTIUS, RECCIUS), jezuit, pridigar v slov. jeziku v Gor., r. 1578 v Udmatu pri Laškem, u. 12. okt. 1612 v Lj. V jezuitski red je vstopil v Gradcu 22. jan. 1597, noviciat (1597-98) je opravil v Brnu, v Ceskem Krumlovu je študiral retoriko (1600), v Gradcu filoz. (1602-04), v Pragi moralno teol. (1607-08). Med 1605 in 1618 se je izpopolnjeval in opravljal službo sholastika, knjižničarja, pridigarja, kateheta, spovednika in prefekta v raznih jezuitskih zavodih (Lj., Praga, Clc, Ceski Krumlov), 7. okt. 1618 je v Lj. dokočno vstopil v jezuitski red in bil posvečen v duhovnika. Pater provincial ga je poslal 1619 v Gor. s pomočnikom, sobratom švicarjem Nicolausom Malagrido (*murarius*), da bi pridigal gor. Slov. v njihovem jeziku. V Gor. je R. med 1619-20 poučeval gramatiko v prvem razr. novoustanovljene jezuitske gimn., ki jo je vodil p. L. Crisogono in v kateri je 1621-22 poučeval tudi poznejši gor. zgod. p. M. Bavčer (PSBL I, 50). R. se je 1620 vrnil v Lj. in preživel zadnja leta kot spovednik in pridigar v Pleterjah.

Prim.: Catalogus defunctorum S.I.; Historia Collegij Goritiensis pro Anno 1615-1726 (I, rkp., ki obsega 516 str.), 12-14 in Litterae Annuae Collegij Goritiensis Anno 1724-1772 (II, rkp., ki ob-

sega 349 str.): oba rkp. se nahajata v arh. Compagnia di Gesù, Prov. Veneto-Milanese, Aloisianum-Gallarate (VA); I. Lovato, I gesuiti a Gorizia 1615-1773 v StudGor XXV (1959/I), 85-141 (126) in XXVI (1959/II), 83-130 (z bogato bibliogr.); F. Spessot, Primordi, incremento e sviluppo delle istituzioni gesuitiche a Gorizia (1615-1773) v StudGor III (1925), 83-138 (89); Isti, Le istituzioni gesuitiche a Gorizia (1615-1773) v Gorizia e la Biblioteca Statale Isontina (1919-1969), Gorizia 1969, 7-20; L. Lukacs S.J. (uredil), Monumenta Historica Societatis Jesu, Catalogi Officiorum Provinciae Austriae I-V, Romae 1978-90, I, 762 in pass., II. pass.

Vh

RESEN Anton, salezijanski duhovnik, r. 1. maja 1905 v Gorici, u. 4. avg. 1992 v Trstu. Oče Ferdinand, trgovec s tekstilom, mati Jožefa Kapferer, brat Jožef, duhovnik in pedagog (gl. PSBL II, 199). Med gimn. v Gorici je vstopil 1921 po bratovem zgledu in zaradi poklica k salezijancem, dovršil bogoslovje v Gorici in bil posvečen 30. maja 1931. Služboval je v Trentu, Esteju in Legnagu. Ko je 1943 začela delovati salezijanska župnija sv. Janeza Bosca v Trstu, je prišel sem za spovednika predvsem za slov. vernike. Po letu 1945 so salezijanci vpeljali tudi slov. službo božjo in R. naložili skrb zanjo. Zato se je vrgel na delo, iskal in obiskoval slov. vernike in jih vabil k slov. bogoslužju, prirejal akademije in razne nastope in si pridobil velike zasluge za slov. versko življenje v župniji sv. Janeza Bosca. Veliko veselje sta mu bila glasba in petje. Zadnja leta je začel izgubljal vid, zato so mu dali v pomoč in potem za naslednika salez. duhovnika Stanislava Živica. - Pogrebno mašo je opravil beneški salezijanski inšpektor (provincial), udeležili pa so se je številni slov. in it. duhovniki in verniki.

Prim.: Letopis Cerkve na Slov., Lj. 1985, 494; aš, + A.R., KatG 13. avg. 1992.

Jem.

REŠČIČ Lucijan, slikar, ilustrator, grafični oblikovalec, r. 26. jun. 1946 v Šempetru pri Gor. Oče Jožef (1915-1963) je bil tapetnik, mati Jožefa Kandus (1920-74) je bila gospodinja. R. je osn. š. obiskoval v roj. kraju, 1966 pa je maturiral na učiteljskišči v Tolminu. Ker zaradi revščine in hudih družinskih razmer (zgodnja očetova smrt) ni mogel nadaljevati študija, se je zaposlil kot učitelj na osn. š. v Oplotnici na Štajerskem, od 1971 živi v Trebnjem na Dolenjskem. Vodil in učil je na podružnični š. Čatež (1971-74), nato je učil likovni in tehnični pouk na osn. š. v Trebnjem (1974-77), potem je bil 17 let samostojni svetova-

lec v Kazensko popoboljševalnem zavodu Dob pri Mirni. Od 1994 se je povsem posvetil slikarstvu in grafičnemu oblikovanju, že prej pa je sodeloval kot slikar in organizator mednar. likovnega tabora samorastnikov v Trebnjem, za kar je prejel tudi več priznanj. Prve spodbude za slikarsko ustvarjanje je dobil v Tolminu, kjer so nanj vplivali tamkajšnji ustvarjalci, pa tudi M. Pirnik (gl. čl.). V prvi fazi se mu pozna vpliv surrealizma, kasneje pa se približuje naivnemu slikarstvu, v njegovih delih se pojavlja fantazijski svet svoje in intimne simbolike, polne hrepenenja, nostalgije in želje po popolnosti. Svoja dela je predstavil na desetih samostojnih razstavah, prvič 1964 v Gor., nato pa v različnih krajih po Sji (1976 Ilijaš (BiH), 1977 Sevnica, 1980 Sežana, 1981 in 1985 Trebnje, 1988 Trbovlje, 1991 Novo mesto, 1993 Koper), poleg tega je sodeloval na približno petnajstih skupinskih razstavah. V njegovem ustvarjanju ima pomemben delež grafično oblikovanje in likovna oprema knjig ter drugih publikacij, med drugim je likovno urejal *Samorastniško besedo* (1975-85), reviji *Srečanja* (1977-) in *Rast* (1990-), knjižne zbirke (npr. *Utva, Srečanja*) ter vrsto samostojnih knjižnih izdaj, med katerimi je nekatere izdala tudi založba Lipa v Kopru.

Prim.: Osební podatki, katalogi ob razstavah, dokumentacija Moderne gal. v Lj.; dokumentacija gal. mednar. Tabora likovnih samorastnikov Trebnje; dokumentacija Študijske knjižnice M. Jarca, Novo mesto; korespondenca z M. Pirnikom v NUK; Slikar Lucijan Reščič, Rast 1991, št. 3, str. 273; Monografija občine Trebnje, Trebnje 1992, str. 46, 73; Šolstvo v Sentrupertu, Sentrupert 1994, str. 273; intervjuji: Dolenjski list 1977, št. 24; 1982, št. 28; 1986, št. 27; Lj. dnevnik 14. apr. 1980; 6. jul. 1985; Prosv. delavec 1990, št. 2.

Jan

REVEN Alojzija, redovniško ime *Iluminata*, šolska sestra, učiteljica in vzgojiteljica, r. 21. jun. 1910 v Idriji, u. 4. jan. 1989 v kraju San Lorenzo, v bližini mesta Rosario v argentinski provinci Santa Fe. Oče Josip, uradnik, mati Huberta Reumüller. Stopila je v Kongregacijo šolskih sester v Mrbu, kjer je bila preoblečena 15. avg. 1929, večne zaobljube pa je naredila 16. avg. 1933. V tistih letih je red šolskih sester na poziv hrvaškega frančiškana in izseljenskega duhovnika p. Leonarda Ruškovića razširil svoje delovanje v Argentino. Tam je bilo že od konca 19. stol. veliko hrv. izseljencev iz Dalmacije, v dvajsetih in tridesetih letih tega stol. pa je v to državo emigriralo veliko Slov. iz krajev, ki jih je 1918 zasedla

It. Prva skupina sester je prišla v Arg. 1931. Matično hišo so postavile v kraju San Lorenzo, ki je znan zaradi ene izmed prvih zmagovitih bitk, ki jih je proti Špancem izbojeval arg. osvoboditelj José de San Martín. Sicer pa je v bližnjem Rosariu in širši okolici prebivalo veliko hrv. priseljencev in njihovih potomcev. Tudi precej Slov. s Primorskega se je tedaj tam naselilo. - Sestre niso delovale samo med slov. in hrv. izseljenci, ampak so veliko svojih energij usmerile v ustanovitev cele vrste šol, zavodov in zdravstvenih ustanov za domačine. Da so bile kos temu poslanstvu, jih je do 1937 prišlo iz Sje 41. V San Lorencu so prevzele vodstvo osnovnošol. zavoda sv. Roze Viterbske. Danes je tam znana pedagoška akademija. Že 1933 so nekatere izmed njih šle v severno arg. provinco Formoso. Tam so v istoi-menskem gl. mestu province ustanovile zavod sv. Izabele, ki je kasneje prerasel v učiteljišče. V kraju Las Lomitas so odprle šolo in zavod sv. Terezije Deteta Jezusa, v frančiškanskem misijonu v kraju Laishi pa so delovale med Indijanci Tobas. V mestu Formosi so prišle v stik s tedaj še živimi prvimi slov. priseljenci v Arg., ki so prišli v tiste kraje ok. 1880. 1936 so razširile svojo dejavnost v sosednji državi Paragvaj in Urugvaj. V Paragvaju so postavile misijonsko postojanko v kraju San José Esteros, kjer so delovale med Indijanci rodu Chulupi. Danes opravljajo to poslanstvo v novem misijonu Sv. Leonarda de Escalante. Pripomniti velja, da je po njihovi zaslugi 1955 izšla prva knjiga v jeziku Chulupijcev, in sicer Moje prvo berilo oz. Yi Vatjuza K'isjaiyach. (Avtorica Serafina Černe; PSBL I, 231-32). V Paragvaju so odprle več šol in tudi zdravstvenih ustanov. V Urugvaju pa so ob kraju Colorado blizu Montevidea vodile prevzgjališče za zapuščena dekleta v kmetij. šoli in zavetišču Escuela Hogar Agrícola. V samem Montevideu so oskrbovale dom za bolne in onemogle duhovnike Hogar Sacerdotal Monseñor Jacinto Vera in tudi ustanovile še danes ugledni šol. center Brezmadežnega Srca, ki vključuje osn. in sred. šolo - licej. - Šolske sestre so pomagale pri upravi slov. verske revije Duhovno življenje, ki jo je 1933 v Buenos Airesu začel izdajati Jože Kastelic, prvi slov. izseljenski duhovnik v Arg. Ko je uredništvo revije prevzel msgr. Janez Hladnik (PSBL I, 535-36), so pomagale tudi njemu. S Hladnikom so sestre sodelovale tudi po vojni, ko je začel delovati v San José Pompeu, enem najrevnejših predelov v buenosaireškem predmestju Lanús. 1956 so štiri članice Kongregacije v tem

kraju ustanovile vrtec, čez nekaj let pa se je vrtcu pridružila najprej popolna, sedemrazredna osn. šola, nato pa še sred. šola za dekleta. - S. Iluminata je prišla v Arg. 31. dec. 1934 skupaj s tremi sosestrami. 1935 je začela poučevati v zavodu sv. Roze Viterbske v San Lorencu. Nato je 1937-45 vodila zavod Presvetega Srca Jezusovega v buenosaireškem mestnem okraju La Paternal, kjer je ob koncu dvajsetih in na začetku tridesetih let tega stol. prebivalo nekaj tisoč Slov. Šola in internat sta nastala po prizadevanjih dr. Izidorja Cankarja, tedanjega poslanika Kraljevine Jsle v Arg., izseljenskih duhovnikov Jožeta Kastelica in Janeza Hladnika ter nekaterih vodilnih mož v tedanji slov. skupnosti v Buenos Airesu, in sicer arh. Viktorja Sulčiča (PSBL III, 481-83), Viktorja Kjudra (PSBL II, 52), Franca Laknerja, Jana Kacina (PSBL II, 4-5), Avgusta Stolfja, Andreja Škrbca (PSBL III, 556-57). Zavod je bil namenjen izključno otrokom slov. priseljencev. Gojenci so zjutraj obiskovali arg. šolo, popoldne pa so pod vodstvom sester pisali naloge in se učili slov. ter verouka. V šol. l. 1943 so sestre odprle zavod tudi arg. otrokom, saj iz jsl. veleposlaništva niso več prejemale dovolj sredstev za vzdrževanje ustanove. Poleg tega je 1942 arg. min. za šolstvo odredilo, da se morajo taki zavodi odpreti za vse otroke. Internat in šola sta polagoma izgubljala slov. značaj tudi zato, ker so se Slov. večinoma že odselili iz Paternala na nove domove, ki so zrastle zlasti v mestni četrti Villa Devoto. Tu je 1938-39 nastala pobuda, da bi ob cerkvi sv. Rafaela nastala slov. osn. farna šola, ki naj bi jo vodile šolske sestre, med njimi s. Iluminata. Poskus ni uspel in šola je po dveh letih zamrla. Podobno usodo je doživela tudi slov. osn. šola v kraju El Saladillo, v predmestju Rosaria. Šola je nastala po prizadevanjih tamkajšnjega jsl. konzula Branka Rubeša, vodila pa jo je s. Alfonza Tratnik. Pouk se je začel 1938, šola pa je delovala do 1942, ker med rojaki ni bilo več dovolj zanimanja zanjo. - Omeniti velja, da je s. Iluminata postala 1935, ob ustanovitvi nove redovne province sv. Jožefa, s središčem v San Lorencu, pokrajinska svetovalka Kongregacije. 1936-42 je bila privatna učiteljica hčere dr. Izidorja Cankarja. Potem ko je 1945 zapustila zavod v La Paternalu, je delovala v skoraj vseh zgoraj omenjenih ustanovah Kongregacije šolskih sester. Najprej je bila učiteljica in vzgojiteljica v Urugvaju in Paragvaju. V Urugvaju je npr. delovala v vzgojnem zavodu Escuela Hogar Agrícola. Najdlje, in sicer več kot dvajset let, pa je bila učiteljica in ravna-

teljica v zavodu sv. Terezije Deteta Jezusa v Las Lomitas v arg. provinci Formosi. Slednjič ji je opešalo srce in je morala zapustiti to službo. Vrnila se je v San Lorenzo, kjer je do smrti jan. 1989 pomagala v zavodu sv. Roze Viterbske.

Prim.: LibBapt (liber XVII), str. 146, št. 82, ž. urad v Idriji; Iz Nekrologa naših sester (1987-92), arh. osrednje hiše Kongregacije šolskih sester sv. Frančiška in Kristusa Kralja v Rimu (podatke posredovala s. Biserka Zanjkovič); Podatki iz arh. provincialne hiše Kongr. šolskih sester sv. Frančiška in Kristusa Kralja v San Lorenzu, Santa Fe, Argentina (podatke posredovala s. Kristina Levec); arh. provincialne hiše Kongr. šolskih sester sv. Frančiška in Kristusa Kralja v Trstu (podatke posredovala s. Alojzija Kutin); Internado Sagrado Corazón de Jesús La Paternal (Crónica - Kronika), 15-23, arh. Internata Presvetega Srca Jezusovega v La Paternal, Buenos Aires; Un secolo di vita. Cento anni al servizio della Chiesa. Roma 1969. Izdalo vrh. predstoj. Kongr. šolskih sester v Rimu, 271-98; S. Kodrič, N. Palac, Šol. sestre sv. Frančiška in Kristusa Kralja, Lj. 1986, 156 in pass.; I. Mislej, Slovensko šolstvo v Argentini, Slovenski koledar, Lj. 1991, 188; Ista, Slovenske šolske sestre v Južni Ameriki, Rodna gruda, jan. 1992, št. 1, Lj., 34-35; 125 let Slovenskih šolskih sester, SvSI 29. sept. 1994, št. 36, Buenos Aires.

Ir. Mislej - ab

RIDOLFI Maurizio, duhovnik, r. 29. dec. 1951 v Magnano in Riviera. Obiskoval je industr. tehn. zavod v Vidmu, kjer je diplomiral 1970. Od 1972 do 1978 je bil v semenišču v Vidmu, kjer je bil 1978 posvečen v duhovnika. Najprej je bil kaplan na Trbižu, od nov. 1984 pa je župnik na Ravanci v Režiji. V okviru vidske cerkvene skupnosti je član študijske skupine za uveljavljanje furlan. jezika v krajevni Cerkvi. Na Ravanci je od vsega začetka skrbel za uporabo rezijanščine pri cerkvenih obredih. Pri mašah berejo v domačem narečju berila in evangelije, ki jih je prevedla Silvana Paletti (gl. čl.). V mašni knjižici, ki jo je izdala župnija, je poskrbel za objavo nekaj besedil in pesmi tudi v rezijanščini. V publikaciji, ki je izšla 1991 ob posvetitvi po potresu obnovljene cerkve na Njivi, je tudi nekaj zapisov v domačem narečju. Vsa leta R. sodeluje in skrbi za dober uspeh cerkvenega in ljudskega praznika »Šmarnamiša« (15. avg.). V župnišču prireja že nekaj let večerne tečaje slov. jezika, ki se jih tudi sam udeležuje. Štirikrat letno izdaja župnijski list *All'ombra del Canin - Ta pod Čanynowo sinco* o dogajanju v domači dolini s članki v it. in v rezijanščini. Dec. 1991 je sodeloval na dru-

gem mednar. študijskem srečanju na Ravanci o rezijanski slovnici s predavanjem *L'uso del resiano nella liturgia*. Poseg je objavljen v aktih tega srečanja *Fondamenti per una grammatica pratica resiana*, izd. CLEUP iz Padove 1993 (str. 9-17).

Prim.: Osební podatki; S. Paletti, Režija je prišla sue jere, NMat dec. 1984, št. 23-24; J.N., Senteve dei nostri, NMat 24. nov. 1988 s sl.; Franci Petrič, Glas te rozajanske doline, Družina 17. apr. 1994 s sl.

i.t.

RIJAVEC Damaz (krstno ime Jožef), redovnik in profesor teologije, r. 23. febr. 1913 v Trnovem pri Gorici. Osn. š. je opravil v Trnovem (1920-27). Po pripravnici v kapucinskem samostanu v Vipavskem Križu, je odšel v It., kjer je v letih 1929-37 v Veroni in Padovi opravil srednje šole. Bogoslovje je obiskoval v Benetkah in nato v Rimu na Gregorijanski univ., kjer je 1943 doktoriral iz teologije; na Bibličnem inštitutu je pa 1945 dosegel licenciat iz svetopisemskih ved. V kapucinski red je vstopil v Bassanu del Grappa 1930, duhovnik pa je postal v Benetkah 2. jul. 1939. Po vrnitvi iz Rima je predaval Sveto pismo stare in nove zaveze in to do 1976 na kapucinskem teološkem študiju v Benetkah, v teološkem patriarhalnem semenišču tudi v Benetkah in v Vicenzi na bogoslovni šoli za laike. Med tem časom je bil tudi v Vidmu in Padovi. Zadnja leta je spovednik v kapucinskem samostanu v Padovi kot eden naslednikov sv. Leopolda Mandiča, ki ga je osebno poznal. - P. Damaza zelo cenijo, ker je plemenit značaj in ga krasita srčna dobrota in plemenitost. Čeprav je vedno živel in delal med Italijani, je ohranil veliko ljubezen do slov. naroda in jezika.

Prim.: Osební spomini; Družina, Lj. 28. jun. 1992 (št. 26/27).

Škerl

RIJAVEC Janez - Glanni, glasbenik, pevec zabavne in resne glasbe, komponist in tekstopisec, r. 27. avg. 1962 v Postojni, živi v Trnovem pri Gor. Oče Alfred in mati Mara Peršič. Osn. š. in nižjo glasb. š. je obiskoval v Solkanu, gimn. v Novi Gor., v Lj. je na PA diplomiral iz glasbe in zborovodstva. Po vojaščini se je 1983 začel z glasbo resno ukvarjati, tega leta je postal član rock skupine Big Ben in vokalne skupine kvartet Big Ben, kjer so peli zborovsko glasbo. 1985 je Big Ben izdal prvo veliko ploščo in kaseto z naslovom Lep pozdrav ciao Mateja. Vse do 1994 je Big Ben vsako leto izdal po eno novo veliko ploščo ali CD in kaseto. L. 1989 je vokalni kvartet Big Ben izdal

prvi CD in kaseto z naslovom *No body knows*. 1991 je R. začel na prvem programu R Sja voditi zabavano glasbeno oddajo *Dej*, nehi no in delati kot glasbeni redaktor. Od 1994 dela glasb. oddaje tudi na TV Primorki in MMTV v Lj. O R. so pisale vse vodilne slov. revije, tedniki in časopisi. Ansambel *Big Ben* (rock skupina in vokalni kvartet) je gostoval po Sji, Evropi, v ZDA in Kanadi.

Prim.: Osebni podatki.

Mal.

RINALDINI Teodoro, tržaški namestnik, r. 19. jun. 1839 v Padovi, u. 12. febr. 1912 v Trstu. Oče je bil tajnik dežel. sodišča, brat Anton (1838-99), visok državni uradnik. Na padovanski U je končal študij prava in stopil v uradniško službo. 1889 je postal cesarski namestnik v Trstu. Skušal je pomiriti it. nacionalno gibanje in doseči sporazum med liberalnim in konservativnim delom tržaškega italijanstva. To se mu ni posrečilo. Zaradi zmage it. nationalistov na volitvah v drž. zbor (1897), h kateri je pripomogel, je moral tržaško namestništvo prepustiti nasledniku L. Goësu (gl. čl.). Slov. so o R. kot o njegovem predhodniku S. Pretisu-Cagnodo (gl. čl.) sodili, da je sovražnik Slovanov in da z odkrito podpora it. nacionalistom ogroža vladno avtoriteto v Avstrijskem Primorju.

Prim.: Soča 19. jul. 1889; Gorica 14. febr. 1911; Gab I, pass.; OBL 38, 167; ZC 29/1975, 127-38, 31/1977, 35-48.

B. Mar.

ROJEC Franc, posestnik in kovač, r. 10. okt. 1879 v Sovodnjah ob Soči, u. tam 14. febr. 1922. Oče Franc, kovač - mehanik, mati Marija Makuc. Osn. š. je obiskoval v domačem kraju. Nato je študiral v Gradcu na poklicni š. in se strok. usposobil za kovača. Kmalu je začel opravljati svoj poklic, saj je bil lastnik kovačije blizu vaške cerkve. K njemu so prihajali od časa do časa na prakso študentje iz Gradca. V sovodenjski občini je bilo v začetku 20. stol. več obrtnikov in trgovcev, precej je bilo tudi kmetov in delavcev, čeprav nimamo točnih podatkov o njihovem številu. Delavci so bili zaposleni v tovarnah v Gor. in Mirnu (čevljarska zadruga). Tudi Goriško je zajela gospod. kriza in zato je bilo ustanovljenih mnogo društev in zadrug gospod. značanja. Za potrebe prebivalstva so v Sovodnjah najprej ustanovili 10. nov. 1907 Konsumno društvo, ki je imelo namen nuditi društvnikom potrebno blago po nižjih cenah. Uspeh društva je domačine spodbudil,

da so sklenili ustanoviti posojilnico, ker so bili nekateri kmetje in delavci močno zadolženi. Hoteli so okrepiti zvezo gospod. zadrug in društev. Tako je prišlo 2. apr. 1908 (registr. 6. maja) do ustanovitve Kmečko-delavske hranilnice in posojilnice - registrovane zadruge z neomej. zavezo. R. je bil njen soustanovitelj, izvoljen najprej za načelnika na ustanovnem obč. zb. in postal njen prvi preds. Kljub težavam jo je uspešno vodil od ustanovitve do vojnih let. Bil je aktiven tudi na drugih področjih: kot član Vrtnarske zadruge, ustanovljene 9. avg. 1908, nekaj let (1905-07) član ožjega občinskega odbora (t.i. podžupan) in kot porotnik na gor. sodnji (1913). - Sin **Franjo**, višji carinski funkcionar in ljudski pesnik (gl. čl.).

Prim.: Žpk arh. Sovodnje ob Soči; GorS 15.2.1922; Gabršček, Ročni Kažipot 1906-07; PrimL 12.6.1913, št. 24; Sovodenjski zbornik 1983, Kmečko-delavska hranilnica in posojilnica v Sovodnjah, ur. Marko Waltritsch, str. 19-65 s sl.; M. Waltritsch, Slov. bančništvo in posojilništvo na Gor., ZTT 1983, 207, 458.

E.D.

ROJEC Franc - Franjo, višji carinski funkcionar in ljudski pesnik, r. 10. sept. 1914 na Peči, u. 6. sept. 1994 v Gor. Pokopan je v Sovodnjah ob Soči. Oče Franc, posestnik in kovač (gl. čl.), mati Marija Petejan. Po izbruhu vojne med It. in Avstro-Ogrsko je morala R-eva družina v begunstvo v Mozirje na Štajerskem. Tam je F. preživel svoja zelo mlada leta. Domov se je vrnil, ko mu je bilo pet let. Osn. š. je obiskoval v Sovodnjah ob Soči, pripravnico pa v Alojzijevišču v Gor. (prefekt Jožko Bratuž, učiteljica Pavla Makuc). Študiral je v težkih razmerah. Vpisal se je na trgov. š. v Gor. Nadaljeval jo je in dovršil z naslovom računovodje v Adis Abebi v Afriki, kamor se je izselil kot civilist 1936. Tam se je zaposlil kot drž. uslužbenec. A kmalu je bil vpoklican kot it. vojak in se nato udeležil it. osvajalnih pohodov po Afriki (Somalija). 1942 so ga ujeli Angleži in ga odpeljali v ujetništvo v Nairobi. 1947 se je vrnil domov po 11 letih bivanja v Afriki. Ker si je priporil ustrezne naslove, je dobil službo na računskem odd. finančnega urada (Intendenza di finanza) v Gor. Po opravljenih izpitih v Rimu je prestopil na področje carine in bil v službi kot carinski inšpektor do 1962. Tedaj je bil premeščen v kraj Fortezza pri Briksnu. Tam je služboval do 1965, ko je bil premeščen v Trst z vlogo višjega funkcionarja na dežel. uradu. To službo je opravljal do upokojitve (1973). - Bil je vsestran-

sko razgledan, aktiven in narodno zaveden Slovenec. Ob vestnem opravljanju zahtevnega poklica se je posvečal tudi drugim dejavnostim. Od 1956 je bil član in od 1965 preds. nadzornega odbora Kmečko-delavske hranilnice in posojilnice v Sovodnjah, ki je skrbela za gospodarski in obnem kulturni razvoj vasi (gradnja Kulturnega doma, podpora društvom itd.). Za dolgoletno prizadevanje v korist posojilnice je prejel 1972 zlato medaljo. 1970/71 je bil imenovan za drž. komisarja v upravnem svetu Drž. poklic. zavoda I. Cankarja v Gor. 1991 je poskrbel za ponatis knjižice zgod. črtic neznanega avtorja *Naši kraji v preteklosti* (Gor. Matica 1926). Zelo rad je preučeval domačo zgodovino. Od upokojitve dalje se je ukvarjal s pisanjem pesmi in zbiranjem narodnega blaga, zlasti sovodenjskih domačih izrazov. V dveh desetletjih je napisal na stotine pesmi z različno vsebino. V njih pogosto podoživlja bridke spomine na dobo 1. svet. vojne in vojne v Afriki, ki sta pustili v njem neizbrisno znamenje. V mnogih verzih se prepletajo občutki domotožja, duševne stiske, razočaranja, težave življenja, krute usode, celo obupa, misli, ki se zatekajo v neznano prihodnost, slutnja smrti ipd. Več pesmi je posvetil krajevni zgodovini, domoljubni tematiki in narodnostni problematiki. Rad je opeval goriške kraje (Peč, Gabrje...), Sočo, Vipavo ter naravo (ciprese, cvetje ipd.). Nekatere pesmi so uglasbili Ignacij Ota, Stanko Jericijo in Marinka Lasič za Sovodenjski nonet in zbor Sovodenjska dekleta (npr. Sončen dan, Sem in tja, Cvetlica dehteča, Vrbe, Zakaj vas tako moti?). PD Sovodnje in ZSPD nameravata izdati v letu 1995 izbor pesmi iz bogate R-eve zapuščine.

Prim.: Podatki svojcev; Sovodenjski zbornik 1983, izd. Kmečko-delavska hranilnica in posojilnica v Sovodnjah, ur. M. Waltritsch, 64-72 s sl.; V. Klemše, Ugasnila je pesem Franja Rojca, PDK 7. in 8. sept. 1994

E.D.

ROJEC Josip, okrajni sodnik v Koprju, r. 13. mar. 1881 v Sovodnjah pri Gor., u. 24. mar. 1920 v Trstu. Pokopan v Sovodnjah 5. maja 1920. Frančev brat (gl. čl.). Osn. š. je obiskoval v domačem kraju, gimn. v Gor., kjer je opravil maturo 7. jun. 1902. Nato je študiral pravo na Dunaju in tam promoviral. Prakticiral je na okrož. sodniji v Gor. Posvetil se je sodniškemu poklicu. Najprej mu je bila poverjena služba sodnika v Sežani. Tam se je poročil 1913 z Marijo Amf (u. 1971). Ker se je zameril avstrijski oblasti, je bil uradno premeščen na Cres. Tam je začel bolehati na srcu.

Umrli mu je zelo mlada hči Nada (1916). Kasneje je bil premeščen v Koper, kjer je služboval kot okrajni sodnik. Izkazal se je prvovrstnega drž. funkcionarja. Ker se mu je zdravje slabšalo, se je preselil v Trst, da bi se bolje zdravil. A tu je v mestni bolnišnici umrl po mučni bolezni. - Že mlad je aktivno deloval na prosvetnem področju. Bil je velik rodoljub. Kot osmošolec (1902) je ustanovil v Sovodnjah ob Soči bralno in pevsko društvo *Zvezda* krščansko socialne smeri, ki se je ohranilo do 1915; sedež je bila gostilna Vuk pri župnišču. Poživil je kulturno dejavnost v vasi in zbral ter uspešno vodil močan pevski zbor, največji na Gor. Tudi v Gor. je prirejal predstave z zborom in igralci, posebno v korist Slov. sirotišču in Šolskemu domu. Zbor je prihajal učiti v Sovodnje z delovnega mesta iz Sežane. Bil je odličen pevovodja. Njegovo dirigentsko sposobnost potrjuje dejstvo, da so ga izbrali, da vodi 1912 na skupni prireditvi nastop združenih primor. pev. zborov, zbranih na velodromu pri glavni železniški postaji v Gor. Poleg zbora iz Sovodenj so sodelovali tudi pevci iz Dornberka, Bilj, Mirna, Vrtojbe, Šempetra, Gor. in drugih okoliških vasi. Bil je to pomemben dogodek za Gor., ko je tu vladalo ostro trenje med slov. in it. življenjem. V Sovodnjah je tedaj delovalo poleg Zvezde in drugih društev gospod. značaja tudi liberalno bralno in pev. društvo Nada (do 1915). R. je imel brata Franca, soustanovitelja sovodenjske posojilnice (gl. čl.), in polbrata Ivana, dekana v Tolminu (PSBL III, 218-19).

Prim.: GorS 1. apr. 1920, št. 14; Gabršček II, 69, 300, 572; E 25. mar. 1920, št. 73; Žpk arh. Sovodnje; pričevanje sorodnikov; RAITršt A 1970, Iz lepih starih časov v Sovodnjah (arh.); Prosv. zbornik 1868-1968, Slov. prosv. zveza, Trst 1970.

E.D.

ROLIH Hilarij, pomorski inženir, projektant, podjetnik, r. 12. jan. 1932 v Trstu, živi v New Yorku (ZDA). Oče Josip, računovodja pri trž. Lloyd, mati Karmela Orel, gospodinja, oba Tržačana. Niž. sred. š. Duca D'Aosta, maturiral na liceju Oberdan 1949. Na U v Trstu je študiral pomorsko inžen. in diplomiral 1956. 1956-57 je učil na Istituto nautico na trgu Hortis, 1956 se je poročil z Zorko Pertot in se z njo naslednje leto preselil v ZDA, kjer sta že živeli dve sestri, poročeni z amer. oficirjema. Naselil se je v New Yorku, začel takoj delati, vpisal pa se je tudi na Politehnični inštitut U v New Yorku in dosegel 1959 Master of mechanical engineering. L. 1971 je dodal še drugo diplomu - Master of buisiness

administration na isti U. Dela ves čas pri podjetju George G. Sharp, ki je bilo ustanovljeno 1920 in je med vojno zgradilo 400 ladij (Victory ships) za prevoz vojnega materiala in 50 letalonosilki »Baby flat tops«. Ko je prišel k podjetju, so začeli projektirati prvo atomsko trgov. ladjo Savannah. Nastopila je na razstavi mirnodobne uporabe atomske energije in obšla številna pristanišča sveta, da so si jo ljudje ogledali in spoznali, da ni nevarna. Za ladjo so dobili priznanje »Sperry award«, ki ga podelijo vsakih deset let kakemu podjetju za uspešno in inovativno delo. Potem so zasnovali »integrirane ladje«, to so vlačilci, ki se združijo z ladjo v eno: en vlačilec za dve ladji, dva vlačilca za štiri ladje - ena naklada, druga razklada, vlačilec skrbi za usklajenje. Napravili so posebne ladje hladilnice za prevoz mesa iz Avstralije v ZDA. Bile so največje na svetu, z največjim hladilnim hramom, mesa je šlo vanj 40.000 ton, vse v kontejnerjih. Te načrte je osebno izdelal R., narisal je tudi načrt za ladjo za prevoz banan. - Skupaj so projektirali ladje za prevoz na stotine vozil (»roll on / roll off«), izdelali projekt za »ferry boat« za 6.000 ljudi, največji na svetu, ki se napolni ali izprazni v 8 min. in vozi med Manhattanom in State Islandom: 18 min. vožnje. Sodelovali so pri načrtu 16 ladij za čiščenje morja ob ekoloških katastrofah (ob izlivih nafte). - V podjetju G.G. Sharp je bil najprej šef sekcije pomor. inž., kmalu je postal dir. odd. inženirije in potem podpreds. celotne inženirije. 1983 je postal tehn. dir., nazadnje je zasedel najvišjo funkcijo, administrativni dir. uprav. sveta G.G. Sharp. - L. 1964 je kupil nekaj delnic podjetja G.G. Sharp, zdaj jih ima 30%, vseh delničarjev je 12. - Ustanovil je še lastno podjetje in ga razširil na kolege. Imenuje se Inlerc, Inc. (ime iz začetnih zlogov dejavnosti). Investirajo v stavbe za urade in v stavbe za oddajo v najem. - Piše znanstvene razprave iz mehanike in pomorstva. Sodeluje pri slov. prireditvah in slov. maši v N.Y. Bil je med ustanovitelji American-Slovene business community (eden izmed osmih dir. za vso Ameriko), dejaven je pri Svetov. slov. kongresu, tudi je eden izmed amer. dir. amer. banke LBS Bank v N.Y., vse delnice ima Ljubljanska banka v Lj.

Zena Pertot Zorka, uradnica, njen oče Milivoj je imel v Barkovljah pri Trstu mizarско delavnico, gradil pa je tudi jadrnice za it. Touring club. Maturirala je na Viš. real. gimn. (zdaj Liceja Fr. Prešerna) 1953, nato se je vpisala na Ekonom. fak. trž. U in delala za milansko prevozno po-

djetje. Tudi v ZDA je delala, ko pa je dobila sinova, je ostala doma. Ko sta fanta odrasla, dela v sinovem podjetju kot administratorka.

Sin Hilary je dosegel diplomu Master of business in ima s prijateljem podjetje s 50 uslužbenci. Ukvarja se s preverjanjem in iskanjem informacij za naročnike.

Drugi sin Peter je arhitekt in dela v očetovem podjetju. Riše načrte za urade in za moderniziranje hiš.

Prim.: J. Velikonja and R.L. Lencek, Who's who of Slovene descent in the United States, Seattle-New York 1992, 86-87; Z. Tavčar, Slovenci za danes: Dr. Hilarij Rolih, M (Trst) 1994, 137-44 s 5 sl., s sl. amer. doma in 10 ladij; IzvTrst 1948-54; podatki sorodnikov.

Jem.

ROSSMANN Aleksander, pravnik, deželni poslanec, r. najverjetneje 29. sept. 1817 v Bovcu, u. 14. apr. 1896 prav tam. V šestdesetih letih je bil sodnik v Bovcu in bil na nadomestnih volitvah v dežel. zbor v Gor. (8. apr. 1867) izvoljen za dežel. poslanca. O njem je clc Slovenec (18. apr. 1867) takrat zapisal, da je »rojen Slovenec«. V zboru je nastopal skupaj s Slov., kasneje ni več kandidiral. V Bovcu, kjer je živel tudi kot upokojenec (in notar), je deloval nemškutarsko (vodil je Schützverein).

Prim.: Podatki ž.u. Bovec (pismo 17. maja 1993); Gabršček I, pass.; V. Melik, Volitve na Slovenskem 1861-1918, Lj. 1965, 372.

B.Mar.

ROZMAN Andrej, sodnik, r. 13. febr. 1956 v Hotedršici in tam živi. Oče Tomislav, mizar, mati Vera, gospodinja. Osn. š. je obiskoval v Gor., Logatcu, gimn. v Idriji (matura 1974), Pravno fak. v Lj., kjer je diplomiral 1978. Zaposlil se je v pravosodju, bil 30. dec. 1981 izvoljen za sodnika, 10. jun. 1982 pa določen še za vodjo Enote v Idriji Temeljnega sodišča v Novi Gor. V dolgoletni sodniški karieri se je razvil v vrhunskega strokovnjaka s širokim pravniškim znanjem in razgledanostjo na različnih sodnih področjih. Z izjemnim občutkom preliwa življenjske izkušnje v poklicno odločanje, v pravniški nedorečenosti zapletenih civilnih sporov pogumno išče tudi izvirne rešitve, pri čemer ga vodita poštenje in pravičnost. V poklicnih krogih velja za pravo sodniško avtoriteto. Delovni elan pa krepi tudi z intenzivnim in navdušenim planinarjenjem.

Prim.: Osební podatki; podatki Temeljnega sodišča v Novi Gor.

B-n

ROZMAN Marjan, zdravnik, r. 24. dec. 1906 v Lj., u. 28. avg. 1993 tam. Medicinsko fakulteto je končal 30. jun. 1931 v Zgbu. Po končanem stažu je delal v splošni bolnišnici v Mrbu. Od 1934 na internem oddelku. Dec. 1941 je bil med prvimi slov. zdravniki poslan v Avstrijo na internistični oddelek v Mürrzuschlagg in Rottenmann. Po osvoboditvi je vodil intermistična oddelka bolnišnic v Celju in Mrbu. Od 1. sept. 1945 je vodil internistični odd. bolnišnice v Vipavi. Isti oddelek je vodil tudi, ko se je bolnišnica preselila v Šempeter pri Gorici. Upokojen je bil 1974. Zadnji dve leti pred upokojitvijo je opravljal dolžnosti šefa zdravnika bolnišnice. Med l. 1946 do 1949 je vodil protituberkulozni dispanzer v Vipavi in Ajdovščini, med l. 1951 do 1968 pa infekcijski oddelek v Ajdovščini. Prejel je red dela z zlatim vencem in pismeno priznanje za delo v bolnišnici dr. Franca Derganca v Šempetru.

Prim.: PrimN 15. okt. 1993.

A. Pr.

ROŽE Srečko, zbiralec vojaškega materiala, r. 21. jun. 1966 v Postojni, živi v Prelozah pri Lokvi na Krasu. Oče Albin, kamnosek iz Krepelj pri Dutovljah, mati Dragica Marc, vrtnarica. Osn. š. je obiskoval v Dutovljah, l. 1983 pa je zaključil poklicno š. v Sežani. Zaposlen je bil pri Kraškem zidarju v Sežani. Od mladih nog ljubiteljsko zbira vojaški material, ki danes obsega skoraj 20.000 primerkov. Spada med največje tovrstne zbiralce. V stolpu v vasi Lokev na Krasu je avg. 1994 odprl vojaški muzej.

Prim.: Osebni podatki (avg. 1994).

Nn.

RUCHINI Jožef (Pino), gradbeni tehnik, r. 10. sept. 1930 v Argentini. Oče Leopold iz Nabrežine, železostregar, mati Veronika Stepančič iz Temenice na Krasu, hišna gospodinja. L. 1933 se je družina naselila v Gor., kjer se je Jožef šolal do l. 1946, ko se je vpisal na arhit. oddelek l. srednje tehnične š. Po opravljenem študiju se je zaposlil pri Splošnem gradbenem podjetju Primorje. V 50. letih je na gradbišču Nova Gorica vodil gradb. dela današnje občinske palače, kavarne-restavracije sedanjega Park hotela, uprave soških hidroelektrarn, upravne stavbe Primorja Export; projektiral prvi novogor. šestorček in druge gospodarske objekte. L. 1956 spet v Gor., kjer je 4 l. poučeval v Središču za poklicno usposabljanje. V 60. letih vodil gradbišče gor. naselja Fatebenefratelli, projektiral in nadzoroval gradb. dela tekstilne tovarne Manifattura

Goriziana; 1973-8 sodeloval pri projektivi in nadzoroval gradb. dela gor. javnega kopališča na Rojcah, hkrati gradnjo športnega središča v Stražcah (Gor.). Posodobil in uredil za večje število uporabnikov gor. Dijaški dom, projektiral in nadzoroval dela za preureditev enega krila sedeža Kmečke banke; načrtoval novo avtobusno postajo in parkirišče za gor. avtobusno podjetje A.P.T. (uresničeno samo parkirišče), nadzoroval gradnjo 11 podzemnih transformatorskih postaj za gor. Mestno podjetje (Aziende Municipalizzate). Opravil je katastrska in zemljeknjižna dela za centrale SIP na Goriškem, za I.A.C.P. - Gorica, razdelitvene načrte in rikonfinacije za gor. občino, meritve za športno igrišče v Štandrežu. - V l. 1964-90 je bil odbornik Zbora industrijskih izvedencev, v l. 1976-90 njegov predsednik; v l. 1972-92 član gradbene komisije pri gor. občinski upravi. V š. l. 1978-79 poučeval tehnično vzgojo na gor. sr. š. Ivana Trinka.

Prim.: Osebni podatki; Izvestje državnih srednjih šol s slov. učnim jezikom v Gorici, 1975-85, Gorica 1985, 58.

B. Lu.

RUDOLF Gašper, duhovnik, pastoralni delavec, r. 29. julija 1930 v Lomeh, župnija Črni Vrh nad Idrijo. Oče Karel, mati Marija Zajec. Osn. š. v Lomeh, tri gimn. raz. v Malem semenišču Castellario pri Vidmu (1941-44), četrtega na šentviški gimn., tedaj v Lj. (1944-45). Od 1945-47 v Gor. na škof. klas. gimn. Nato privatni izpiti na klas. gimn. v Lj. Tam je tudi obiskoval Teol. fak. Med študijem je bil ob policijski represiji nad bogoslovci tri mesece v preiskovalnem zaporu (1951-52). - V duhovnika je bil posvečen 25. apr. 1954. Služboval je kot kaplan v Tolminu (1954-56), župnik na Vojskem nad Idrijo (1956-64), vmes je dve leti upravljal Gorenjo Trebušo, nato župnik v Mirnu pri Gorici (1964-76). L. 1976 je postal prvi župnik novoustanovljene župnije Kristusa Odrešenika v Novi Gorici, kjer je izpeljal natečaj za načrte nove cerkve. Gradnja cerkve, pri kateri se je zelo angažiral, je potekala od 1980 do dec. 1982, ko je bila posvečena. - Poleg gradnje cerkve je v Novi Gorici začel z delovanjem nove župnije. Sicer je R. znan kot pastoralni delavec, ki išče nova pota in se pogloblja v nove pastoralne probleme. Največ se je ukvarjal s pastoralnimi vprašanji na ravni pastoralnega in katehetskega načrtovanja. Večkrat je predaval na vseslov. pastoralnih srečanjih, tako 1969 za začetek uvajanja splošne pastoralne priprave na zakon v Sji; 1991 pa ob vzpostavljanju

Slov. Karitas. Vodil je različne tečaje za strok. usposabljanje duhovnikov in laikov, zaročencev... 1990 je zasnoval in potem vodil triletno Šolo verskega poglobljanja za odrasle. Od 1988 je tajnik Škofij. pastoralnega sveta v Kopru in član Slov. pastoralnega sveta. Med leti 1991-94 je bil ob enem tajnik Slov. pastoralnega sveta in je zasnoval njegovo reorganizacijo, prenovu in organski načrt dela. Pobudnik in sodelavec je pri zasnovi in nastajanju različnih škofij. in metropolitanskih teles. - Prav tako je izredno dejaven v koprski škofiji, kjer je za Pastoralno prenovu škofije, ki ima značaj pokoncilске sinode, predlagal cilje, zasnovu, potek in nadaljevanje dela po zborovanjih. Zasnoval je nekatere kroge in sodeloval pri končni redakciji. - Pri Mohorjevi družbi je bil med pobudniki za obuditev družinske revije Nova Mladika in nekaj časa njen sourednik. Član je prenovljenega Katehetskega sveta. Poleg predavanj in posegov na različnih škofij. in medškofij. pastoralnih zborovanjih in sestankih objavlja tudi v Družini, Cerkvi v sedanjem svetu, Novi Mladiki in Bogoslovnem vestniku.

Prim.: Osební podatki; Letopis slov. škofij 1985, 274.

Rustja

RUPNIK Ivan, gledališki igravec, r. 26. jun. 1956 v Črnem Vrhu nad Idrijo, živi v Lj. Oče Ivan, kmet, mati Marija Vihetlič, gospodinja. Osn. š. v Črnem Vrhu nad Idrijo, gimn. v Idriji (maturiral 1975). Od 1975 je študiral farmacijo na lj. U, postal absolvent in ni diplomiral. 1980 se je vpisal na AGRFT, kjer je 1985 diplomiral. Sept. 1985 se je zaposlil v Slovenskem mladim. gledališču v Lj., kjer dela še danes. Za vlogo pisar Mirza v Šeherezadi je za 1990 prejel nagrado Združenja dramskih umetnikov Sje. - Pomembnejše vloge v gledališču: Kempte (Ljubezen in država) - Hrv. narodno kazalište, Split 1989; pisar Mirza (Šeherezada) - Slov. mladim. gledališče, Lj. 1987-88; Robot (Atlantida) - Slov. mlad. gledališče, Lj. 1987-88; Jenny (Beraška opera) - Hrv. narodno kazalište, Split 1989; Alwa Schön (Lulu), Slov. nar. gledališče - Drama Mrb. 1989-90; Zdravnik (Vojček), Slov. nar. gledališče - Drama Mrb. 1990-91; Zlodej (Pohujšanje v dolini Šentflorjanski), Slov. mladim. gledališče, Lj. 1991-92; Franz (Razbojniki) - Slov. ljud. gledališče, Celje 1992-93. - Poleg tega sodeluje tudi na televiziji, radiu in pri filmu.

Prim.: Osební podatki (sept. 1994).

Bevk

RUPNIK Marko Ivan, duhovnik-jezuit, slikar, r. 28. nov. 1954 v Zadlogu pri Črnem Vrhu nad Idrijo, oče Ivan, zidar, mati Ivana Kavčič, gospodinja, živi v Rimu. Osn. š. v domačem kraju, nato sred. š. v Malem semenišču v Vipavi. 1973 je vstopil k jezuitom. V Lj. je dokončal študij filoz., 1977 se je vpisal na Likovno akademijo v Rimu. Tu je 1981 diplomiral iz slikarstva. Sledil je študij teologije na papeški univ. Gregoriana. 29. jun. 1985 je bil v Kopru posvečen v duhovnika, dan kasneje je v Črnem Vrhu pel novo mašo. Po posvetitvi je 1985-87 nadaljeval študij na Gregoriani, in sicer misijologijo. Leta 1991 je doktoriral na Gregoriani pri p. Tomašu Špidliku, enem največjih strokovnjakov za Vzhodno teologijo, s tezo *Teološko-misijski pomen umetnosti v esejih Vjačeslava Ivanoviča Ivanova*. Med leti 1987 in 1991 je deloval v Gor. v jezuitskem centru Stella Matutina. Dve leti je tu tudi poučeval verouk na gimn. »Primoža Trubarja«. Leta 1991 je od P. Generala DJ prejel poslanstvo za ustanovitev študijsko-raziskovalnega Centra za vprašanja vere in kulture v vzhodnoevrop. državah po zgod. spremembah leta 1989. Center je dobil ime »Ezio Aletti« po dobrotniku, v čigar hiši se nahaja. Njegov ravn. je p. Rupnik. Febr. 1992 je istočasno nastopil kot prof. na papeškem Vzhodnem inštitutu in na Gregoriani. - Kot študent je bil R. v Sji začetnik mladinskega duhovnega gibanja Kres, iz katerega se je razvila poznejša Skupnost krščanskega življenja. Že pri 21 letih je začel voditi ignacijanske duhovne vaje, za katere je eden izmed najbolj priznanih strokovnjakov, in postal iskan duhovni vodja med mladimi in med izobraženci. V Gorici je z duhovnimi vajami, duhovnim vodstvom, predavanji, kulturnimi pobudami in drugimi srečanji vzbudil izredno zanimanje, posebno med mladimi. Iz te duhovne izkušnje se je razvilo gibanje, ki si je nadelo ime Izvir in ki se je kasneje priključilo Skupnosti krščanskega življenja. Z izvirnimi in teološko podkrepljenimi pogledi na sožitje je globoko zaoral tudi med ital. mladino na Goriškem in Tržaškem. - V njegovem delovanju se neločljivo prepletajo duhovnik, umetnik, teolog, vzgojitelj, govornik. Osrednji poudarki njegove duhovne teologije so deleženje božje ljubezni, uveljavljanje vrednot v osebnem odnosu ter vzpostavljjanje edinosti v osebnem in družbenem življenju. Tako ni naključje, da so ga očarali vzhodni cerkveni očetje in ruska krščanska filozofija, zlasti Soloviev. Iz njegovih spisov izhaja vizija krščanstva, ki se napaja istočasno iz zah. in vzh. virov. K podobni sintezi

teži tudi kot slikar, ko skuša združevati vzhod kot zorno točko, s katere umetnik zre in ustvarja, in zah. moderno umetnost 20. stol. Od slikarjev starodavnih vzhodnih ikon je prevzel pojmovanje umetnosti ne kot izražanje lastne subjektivitete, ampak kot službo Nekomu, nadindividualni transcendenci. Njegovo osnovno umetniško hotenje je, »kako združiti silovitost polnosti sveta (...) in njen razkroj z božjim, ki je celostno in odrešljivo« (T. Kermauner). - Samostojne publikacije: *Il significato teologico missionario dell'arte nella sagistica di Vjačeslav Ivanovič Ivanov*, Rim 1992; *L'arte, memoria della comunione*, Rim 1994; *Lectio divina*, Gor. 1993. - Pomembnejši eseji in članki: *Umetnost terja v narodu alternativo*, v Na pragu tretjega tisočletja, Celje 1987, 249-65; *Biblično teološke osnove narodne zvestobe*, Celovski zvon 1991, 31; *Kako brati Pripoved ruskega romarja*, v Pripoved ruskega romarja, Lj. 1992, 5-30; *Vizija iz kaosa*, zbornik Drage 1991, Trst 1992, 91-116; *Ne gre za umetnost, ampak za umetnost življenja*, v Postmoderna in živo izročilo, Lj. 1993, 41-65; *Il dialogo interculturale secondo alcuni aspetti della teologia ortodossa*, v La missione della Chiesa nel mondo di oggi, PUG, Rim 1994, 47-60; *Ker Bog je ljubezen*, v Evropa na razpotju, Lj. 1994, 149-69; *Il sentimento religioso nel discernimento secondo sant'Ignazio di Loyola*, v Il sentimento religioso, Rim 1994; *La Sofia come memoria creativa da Soloviev a Tarkovskij*, v Sofiologia e teosofia tra Est e Ovest, Rim 1994. - Samostojne razstave: 1979 Rim, Milan, Baltimore (ZDA); 1980 Cleveland (ZDA), Lj.; 1981 Kranj; 1982 Dugo Selo (Zagreb), Vrbovec; 1985 Lj.; 1987 Rim; 1988 Trst; 1989 Gorica; 1990 Celovec, Maribor.

Prim.: Osebna polja; KatG 23. nov. 1989; PDK 25. nov. 1989; Picc. (Go) 14. in 19. dec. 1989; Marko Ivan Rupnik (katalog razstave v Gor. 1989), Gor. 1989; I. Sedej, Misel, ki je hkrati molitev in likovno premišljanje, Celovski zvon 1991, 30, 41-45; Pogovor s p. Rupnikom, Tretji dan, apr. 1991; Vizija iz kaosa, Zbornik Drage 1991, Trst 1992, 91-92 s sl.; Evropa na razpotju, Tretji dan, Lj. 1994, 149-69.

T. Simčič

RUPNIK Nande, slikar in kulturni delavec, r. 29. maja 1949 v Spodnji Idriji, živi v Idriji. Oče Jože, rudarski nadzornik, mati Suzana Seljak, vzgojiteljica. Osn. š. in gimn. je obiskoval v Idriji in maturiral 1968. Študiral je na Višji š. za zdravstvene delavce v Lj. - smer delovna terapija in diplomiral 1970. Kot višji delovni terapevt se je

zaposlil v Psihiatrični bolnišnici Idrija, kjer je od 1973 tudi vodja Oddelka za delovno terapijo. V letih 1975-80 je predsedoval Zvezi fizioterapevtov in delovnih terapevtov Jsl. 1987 je diplomiral še s področja organizacije zdravstvene dejavnosti na Visoki š. za organizacijske vede v Kranju. Ob rednem delu se vsa leta posveča društvenim in kult. dejavnostim ter nastopa kot organizator ali sodelavec številnih kult. prireditvev v Idriji, po Sji in v zamejstvu. Od 1983 vodi Likovno skupino Idrija, ki redno razstavlja vsako drugo leto. Uveljavlja se kot fotograf, vseskozi pa ga privlačijo in zaposlujejo tista področja, ki zahtevajo smisel in veščino iznajdljivega oblikovalca. Tako je doslej oblikoval številne publikacije, vabila, plakate, diplome, kulise ob prireditvah, izkaznice, značke, grbe, društvene prapore, plakete, spominke in drugo. Uspešno se je spoprijel tudi z reliefno spomeniško plastiko in med 1980-88 izdelal enajst tovrstnih obeležij po vsej idrijski občini. Kot slikar je presegel običajno raven ljubiteljskega ustvarjanja, zlasti z domiselnim in raziskujočim upodabljanjem idrijske vedute. Najprej je izdeloval precizne perorisbe s tušem in akrilne podobe na platnu, po 1987 pa se je usmeril v novo posrečeno kombinacijo tuša in akvarela. S to tehniko je dosegel sproščenije poteze, svobodnejši slikarski zamah, živahno barvno paleto in nove vsebinske poante na idrijsko motiviko; le-ta je pomenljivo zaznamovana z barvami idrijske zastave (barve živega srebra, zlata in cinobra) in dopolnjena z drobnimi narečnimi domislicami, komentarji in doživljajskimi zapisi. Po zgledu Ivana Seljaka-Čopiča (gl. čl.) se je R. lotil tudi zahtevnih stenskih dekoracij in v zadnjih petih letih realiziral šest monumentalnih zidnih poslikav v tehniki zgrafita (1990, hiša slovesa na pokopališču v Godoviču in predverje mestne hiše v Idriji; 1991, avla idrijske gimn.; 1992, sejna dvorana idrijske občinske skupščine; 1994, gasilski dom v Spodnji Idriji in nova avla Psihiatrične bolnišnice Idrija). Od 1977 je samostojno ali skupinsko razstavljal v Idriji, Spodnji Idriji, Cerknem, Tolminu, Lj., Škofji Loki, Trziču, Cerknici, Begunjah na Gorenjskem, na gradu Snežnik, v Špetru ob Nadiži in v Leipzigu. Nagrade in priznanja: Diploma za kvaliteto dela I. Ex tempore, Trzič 1984; Odkupna nagrada I. Ex tempore, Trzič 1984; Nagrada občine Idrija za leto 1985; Odkupna nagrada III. Ex tempore, Trzič 1986; II. nagrada IV. Ex tempore, Trzič 1987; II. nagrada V. Ex tempore, Trzič 1988; Odkupna nagrada Ex tempore 19. oktober,

Cerknica 1990; III. nagrada XII. Mednar. slikarskega natečaja »Podobe iz Nadiških dolin«, Špeter; Odkupna nagrada Ars moderne, Celje 1993.

Prim.: Zgibanka razstave v Idriji 20. aprila 1989, izdal Mestni muzej Idrija; osebni podatki.

Kvčč

RUPNIK Peter, gospodarstvenik, r. 8. jul. 1944 v Idriji, u. 25. febr. 1994 tam. Oče Pavel, rudar, mati Viktorija Krapš, gospodinja. Osn. š. in gimn. v Idriji (maturiral 1963). 1963 je pričel študij tehnične fizike na FNT U v Lj., kjer je jeseni 1969 diplomiral. V gimn. letih in med študijem je veliko deloval v mladinskih in študentskih organizacijah. 1967 in 1968 je bil preds. univ. odb. Zveze študentov Sje. Že pred diplomom se je 1969 kot višji tehnik zaposlil na Inštitutu Jožef Stefan v Lj. in delal pri pospeševalniku tipa Van de Graff, tu je pod vodstvom dr. M. Kregarja tudi pripravljal diplomsko nalogo. Po diplomi je dobil naziv mlajšega raziskovalca in se vpisal na študij tretje stopnje tehnične fizike. Napredoval je v višjege asistenta in istočasno delal kot asistent na Elektrotehnični fak. 1977 je končal magisterij in pridobil naziv samostojnega asistenta. Istočasno je pričel pripravljati doktorat, vendar ga zaradi drugih delovnih obveznosti ni nikoli dokončal. 1977 se je namreč preselil v Idrijo in prevzel direktorsko mesto tovarne Kolektor, ki ga je zelo uspešno vodil vse do svoje prezgodnje smrti. Na Inštitutu Jožef Stefan je sodeloval pri številnih raziskavah, predvsem v zvezi s fiziko jedra in skupaj s sodelavci sodeloval na številnih znanstvenih posvetovanjih in objavil vrsto razprav v tujih in domačih strok. časopisih, revijah in publikacijah. 1974 je skupaj s sodelavci prejel nagrado sklada Borisa Kidriča za analizo atenuiranega Dopplerjevega premika, upoštevajoč proces diskretnega ustavljanja, za nov pristop k analizi merjenja atenuiranega Dopplerjevega premika in za analizo meritev atenuacije Dopplerjevega premika pri uporabi nizkostonjskega procesa ustavljanja. 1978 pa s sodelavcem dr. M. Hribarjem nagrado iz sklada Borisa Kidriča za izume pri izpopolnitvi sonde za določanje koncentracije živega srebra v stenah vrtin. Po diplomi je vse do 1992 honorarno poučeval fiziko na gimn. v Idriji in bil 13 let preds. sveta šole. - Premomnica v njegovem življenju je bila prav gotovo 1977, ko je prevzel vodstvo tovarne Kolektor v Idriji. Pod njegovim vodstvom je podjetje doseglo velik razvojni korak v proizvodnji, tehnologiji in izvoru. V sedemnajstih letih njegovega

vođenja je Kolektor štirikrat povečal svojo proizvodnjo in postal uspešno mednar. podjetje v mešani lasti. Ob uspešnem sodelovanju s tujim partnerjem se je Kolektor v dvajsetih letih razvil iz obrtniške delavnice z nekaj deset zaposlenimi v drugega največjega proizvajalca kolektorjev v Evropi in s tem v sam svetovni vrh. 1992 je za dosežke na gospodarskem področju prejel nagrado Gospodarske zbornice Sje. 1983 je dobil najvišje priznanje občine Idrija; 1986 pa tudi Red zaslug za narod s srebrno zvezdo. - Od 1987 je bil preds. Sveta Krajevne skupnosti Idrija in v tem obdobju dosegel pravi preobrat v pojmovanju in urejanju komunalnih in infrastrukturnih problemov mesta. - Kot gospodarstvenik je vsa leta sodeloval v različnih strok. in uprav. odb. gospodarskih in drugih združenj v R Sji. Bil je član organov Komercialne banke Nova Gor. in zadnja leta tudi preds. njenega upravnega odb., bil je tudi član upravnega odb. Inštituta Jožef Stefan.

Prim.: Osebni podatki Nede Rupnik (sept. 1994); Arhiv in hemeroteka Mestnega muzeja Idrija.

Bevk

RUSJAN Bruno, elektrotehnik, r. 8. dec. 1927 v Biljah, živi v Lj. Oče Alojz, zidarski delovodja, mati Bernarda Čuk, gospodinja. Osn. š. je obiskoval v Biljah in Renčah do l. 1938. V Gor. je opravil tri leta Industrijske š. in dve leti Tehnične industrijske š. elektro smeri. Zaradi vojne je študij prekinil, l. 1948 pa je zaključil Srednjo tehnično š. v Lj. Vpisal se je na U v Lj., Fakulteto za elektrotehniko in diplomiral 1954. Zaposlil se je v tovarni TelaIskra in ob delu l. 1962 doktoriral na temo *Dvotočkova temperaturna regulacija*. V Iskri je bil zaposlen do 1991, ko se je upokojil. - Bil je član ur. sveta revije Avtomatika (Zgb), preds. Komisije za avtomatiko pri Raziskovalni skupnosti Sje in predstavnik Slov. v zveznem Znanstveno raziskovalnem skladu pri projektu Enotni regulacijski sistem ter pri makroprojektu Avtomatizacija proizvodnih procesov. Razvil je fizikalno matematični model za potek temperature okolja in prostorov (Micro-meteorological temperature variation and their electrical analogy, Berlin - New York 1981). V tujih in domačih znanstvenih revijah je objavil okoli 130 člankov, referatov in samostojnih elaboratov, ima 8 podeljenih patentov.

Njegov sin Edmond, r. 21. jun. 1959, dr. matemat. fizike, predava na U v Utici (New York).

Prim.: Osební podatki; Kdo je kdo (1993), 202-203.

Nn.

RUSTJA Božidar (Božo), duhovnik, r. 1. jul. 1963 v postojnski porodnišnici, živi v Kopru. Oče Janez, železničar, mati Ana Lozar, gospodinja. Mladost je preživel v Kamnjah na Vipavskem, kjer je obiskoval prva štiri leta osn. š., zadnja štiri pa v Dobravljah. Nato se je vpisal na gimn. v malem semenišču v Vipavi in 1982 maturiral. Po vojaščini (Zrenjanin, Gnjlane) je nadaljeval študij na Teološki fak. v Lj. in 1988 diplomiral pri prof. Steletu z nalogo *Versko-teološka misel v delih Alojza Rebule*. V akad. letu 1988/89 je obiskoval tudi pastoralni letnik Teol. fak. 29. jun. 1989 je bil posvečen v duhovnika na Sv. Gori pri Gorici. Nato je eno leto služboval kot kaplan v Sežani in Povirju. Od sept. 1990 pa deluje v ured. *Ognjišča* v Kopru in je obenem duhovni pomočnik v Bertokih in Kopru. - Že od dijaških let piše in opravlja ured. delo. Na gimn. v Vipavi je 1981/82 urejal dijaško glasilo *Iskre* in v njem tudi objavljajl svoje prispevke. V Lj. je urejal (1986/88) glasilo študentov Teološke fak. *Pogovori* in v njem objavljajl pesmi, krajšo prozo, razna poročila in aktualnosti. Bil je vedno vsestransko aktiven. Tako je npr. obiskoval predavanja in seminarje o pisanju, zlasti publicistiki in sredstvih družbenega obveščanja. Poleti 1988 je bil v Švici in Franciji na Univerzi Mednarodne zveze katoliškega tiska (UCIP) in se tudi pozneje udeleževal več njenih kongresov. Poleg že omenjenega uredniškega dela pri koprskem Ognjišču že od nastanka (1990) urejuje tudi revijo *Molimo s Cerkvijo* ter sodeluje pri glasilih Družina, Tretji dan, Božje oko, Cerkev v sedanjem svetu, Oznanjenje, Celovski zvon, Mladika (Trst). Pri slov. programu tržaškega radia je objavil preko 30 prispevkov. Večkrat sodeluje tudi na RTV (zlasti pri oddaji Obzorja duha) ter občasno z redakcijo slov. oddaj na Radiu Vatikan. Sodeloval je tudi s katol. agencijo AKSA (dokler je obstajala). Od 1993 vodi komisijo za sredstva družbenega obveščanja v okviru Škofij, pastoralnega sveta. Član je Mednar. zveze mladih časnikarjev s sedežem v Ženevi.

Prim.: Osební podatki; Celovski zvon 1989, št. 23, str. 95; Letopis Cerkve na Slovenskem (Lj. 1991).

ViK

RUSTJA Miran, glasbenik in pesnik, r. 4. sept. 1957 na Brjah (na Vipavskem), živi prav tam. Oče Stanko, kmet, mati Sabina Kodrič, šivilja. Osn. š. v domačem kraju, nato se je šolal na lesni teh-

nični š. v Novi Gor., obenem je študiral še klavir in solopetje. V Gor. je obiskoval zborovodsko š. in v Lj. AG. Od 1983 je bil zaposlen kot učitelj glasbe na osn. š. v Dornberku, Šempasu, Colu, Otlici, Komnu in spet v Šempasu. Od 1976 je vodil več pev. z. (Kozana, Šempas, Štandrež, Ajdovščina), z mešanim pev. z. »Lipa« iz Šempasa je posnel kaseti *Rad opeval bi lepoto in Tisoč slavošpevov krasnih* (posvečena V. Vodopivcu, izd. Ognjišče, Koper) ter kaseto z uglasbenimi besedili S. Gregorčiča. Z vokalno skupino Consort je v založbi koprškega Ognjišča posnel slov. postne pesmi. Kot skladatelj je zložil nekaj zborovskih pesmi, napisal je tudi več glasbenih del za mladino (*Juri muri, Mucin dom, Pokonci izpod korenin*). Izdal je pesniško zbirko *Našel sem izgubljene spomine* (1989; s spremno besedo T. Kermaunerja). Pesmi je objavil tudi v PrimSreč, Tretji dan in v almanahu Prelivanja (Nova Gor. 1991).

Prim.: Osební podatki; Glas upravljalca (Meblo Nova Gor.) 12. febr. 1986.

I.Ur.

RUST Pavel, partizanski borec, r. 9. jan. 1909 v Gradišču pri Vipavi, ustreljen 26. jun. 1942 v Forte Bravetta pri Rimu. Oče Franc, mali kmet, mati Marija Petrič, gospodinja. Osn. š. je opravil v domačem kraju. Po šolanju je ostal na domači kmetiji. L. 1941 se je priključil Pivški partiz. četi. Udeležil se je boja na Nanosu 18. apr. 1942. Tu so ga it. vojaki zajeli. Zaprt je bil v Rimu. Posebno sodišče za zaščito države ga je skupaj s petnajstimi partizani iz skupine »bratje Maslo«, ki so bili vključeni v OF, obsodilo na smrt 25. jun. 1942. Naslednji dan so jih devet usmrtili, sedmim pa so sodili v odsotnosti. Po njem se imenuje trg v Vipavi.

Prim.: Justin Adlovič, Kronika Gradišča pri Vipavi (Arhiv GorMuz); Justin Adlovič, ustna izjava; Aula IV (slov.), 70, 72 sl. in pass.; T. Ferenc, Primorska pred vseljudsko vstajo, Lj. 1983, pass. Plah.

RUTAR Franc, veterinar, r. 15. febr. 1905 na Ljubinju pri Tolminu. Oče Ivan, kmet, mati Marija Smrekar, gospodinja. Osn. š. in gimn. v Lj., realka v Idriji, U v Bologni. Veterinarsko službo je opravljal v Idriji, Stični na Dolenj., v Zagorju ob Savi in Kranju, kjer živi upokojen v svoji hiši. R. je od začetka uvažal moderno veterinarsko medicino in preventivo ter izboljševal zdravstveno stanje govedi. Na Dolenjskem je bil med najvnetejšimi člani Rejske zveze za uvažanje sivorjavega goveda. Kot okrajni veterinar in okraj.

Veterinar. inšpektor v Kranju ima velike zasluge za sistematično odkrivanje in zatiranje tuberkuloze med govejo živino. V povojnih letih je bilo na območju takratnega kranjskega okraja kar 24% tuberkulozne govedi. R. je bolezen zatrl. Prav tako je odkrival in zanesljivo zdravil vranični in šumeči prisad in trikomoniozo. Bil je med prvimi veterinarji na Gorenj., ki je z Veterin. zavodom Sje sistematično zatrl motnje pri plodnosti telic, uvažal je tudi umetno osemenjevanje in s tem zatiral spolne bolezni živine. Bil je med pobudniki ustanovitve Živinorejsko veterinarskega zavoda z osemenjevalnim središčem v Kranju in 1963 prevzel njegovo vodstvo. Kot ravn. tega zavoda je zaslužen, da se je osemenjevanje na Gorenj. hitro razvilo. Spoznal je tudi, da gorenjsko cikasto govedo ne ustreza več sodobni proizvodnji mesa in mleka. Zato so vpekljali svetlo lisasto raso. V zavodu je razvil poleg osemenjevanja široko kontrolo proizvodnosti. Po njegovi zaslugi je na Gorenj. družbeni obrat z najvišjo molznostjo v državi. Med prvimi je usmerjal na Gorenjskem proizvodnjo mleka in mesa. - Dr. R-ju so 1972 podelili Jesenkovo priznanje na predlog Veter. znanst. zavoda Sje, veterinar. odd. Biotehn. fak. ter Zveze veterinar. in veter. tehnikov Sje.

Prim.: Osebni arhiv in časopisna poročila o delu.

Rut

RUTAR Maks, pedagog, r. 8. jan. 1957 v Breginju, živi v Novi Gor. Oče Ivan, učitelj, po rodu iz Poljubinja, mati Vida Gorjup s Kanalskega Vrha, učiteljica. Oče je znan kult. delavec in amaterski igralec v Kobaridu. V javnosti je prisoten tudi kot publicist. - Osn. š. je obiskoval v Kobaridu, gimn. v Tolminu. L. 1976 se je vpisal na PA v Mrbu in jo zaključil 1979. Po vojaškem roku se je maja 1980 zaposlil na Upravi za notranje zadeve v Novi Gor. Febr. 1982 se je kot predmetni učitelj matem. in fiz. zaposlil na osn. š. Miren, kjer še zmeraj poučuje. - 1991 je pri založbi Jutro izdal priročnik z vajami iz matem. za 7. in 8. razr. *Svet matematike*. L. 1992 sta pri isti založbi izšli še dve knjigi s področja matem., in sicer posebej za 5. in 6. razr. osn. š. Vse knjige nosijo isti naslov *Svet matematike*. Od strok. sveta za vzgojo in izobraževanje Sje so bile potrjene kot priročniki za uporabo v slov. osn. šolah. Pripravljala še nadaljnje objave s področja matem.

Prim.: Osebni podatki.

Stres

RUTAR Matija, tovarniški delavec, tigrovec, r. 1. nov. 1905 v Čadrgu (Tolmin), u. 25. mar. 1971 na Jesenicah. Oče Andrej, mati Marija Jug, kmetovalca. R. se je kot zaveden Slov. po faš. ukinitvi slov. šol in PD predal ileg. boju proti nasilnemu fašizmu. Od 1926 je sodeloval v ileg. celici v Čadrgu, delil abec. Prve korake in ileg. liter. po tolm. vaseh. Z bratom Jakobom je prinesel iz Volč v Čadrg pis. stroj in ciklostil, po aretaciji brata Toneta apr. 1930 ga je nesel s tigrovci iz Čadrga v Jslo, da ga je org. TIGR uporabljala v hiši Danila Zelena v Lj. V Volčah pri Mihi Fortunatu pripravljeni ekrazit je nosil v Čadrg., ga skrival zunaj vasi, nato ga s člani celice v Čadrgu nosil v planino Govnjač za Kukom, da je TIGR v Jsli izdeloval peklenske stroje. R. je v Tolm. sprejemal ponoči slov. in it. antifaš., ki so po zvezah prihajali iz raznih mest v Gor. Iv. Leban jih je ponoči z avtom vozil v Tolm., R. v Čadrg. Tu so jih člani celice skrivali, hranili in ob primerem vremenu ileg. vodili čez gore v Jslo. Pri vodenju dr. Potrate, zdravnika v Gor., njegove žene in sestre so bile velike težave in nevarnosti zaradi visokega snega in viharjev. Zaradi močnih snežnih viharjev so se vodili z dr. Potratom morali vrniti. R. ga je 3 dni skrival v uro oddaljenem seniku in mu skrivaj v hudem mrazu nosil hrano. Nato so ga z močnim spremstvom vodili čez zasnežene gore v Jsl. Ko so nekaj kasneje prišli s Potratovo sestro čez mejo v plan. Govnjač, so v temi odstranili sneg s strehe in skozi luknjo v snegu in strehi prišli v stan in čakali jutro. R. je ob aretaciji brata Jakoba v Čadrgu stekel v temi po ledenih bližnjicah, napravil zasedo v Koritih in golorok napadel dva karabinjerja, rešil brata, karab. pa sta panično zbežala v Tolmin. Isto noč sta brata odšla v Jslo. Naslednje jutro je faš. polic. preiskala njuno rojstno hišo v Čadrgu od tal do strehe, odpeljala brata Jožefa in dva njegova nečaka v Tolmin, a so jih po zasliševanju izpustili. Tretjega dne so karabinjerji, polic., faš. in vojaštvo pridrveli in zasedli vas Čadrg. Preiskali so vse senike na obsežnih senočetih nad vasjo in okoliške gozdove, vse hiše s priimkom Rutar v Čadrgu, Ozidju in v Zalazu. Po neuspehu so vsak dan prihajali polic. in nadlegovali družino pobeglih, dokler ni polic. zasegla dopisnice na pošti, poslana iz Lj. Pobegla brata sta sodelovala s tigrovci na Jesenicah in nosila liter. na mejo tigrovcem na Prim. Po enem letu sta dobila zaposlitev v jeseniški železarni. Ob napadu nacifaš. na Jslo sta se pridružila Soški legiji. Po razsulu sta se vrnila, se zaposlila na progi in

sodelovala v NOB. R. je gestapo aretirala bolnega v postelji, v begunj. zaporih so ga hudo mučili, nato poslali v tabor. Dachau. Vrnil se je bolan, se spet zaposlil v jesen. železarni, se poročil. Bil je invalidsko upokojen, živčna bolezen ga je gnala v obup, da si je sam vzel življenje.

Prim.: T. Rutar, Ob obletnici Mat. Rutar iz Čadrga, PDK 23. jul. 1974; Isti, Aktivna četvorica vznemirjala faš. oblast, PDK 23. sept. 1979; Isti, Kratak pregled delovanja ileg. organ. TIGR na Tolminskem 1927-1940, TolmZb 1975.

Rut

RUTAR Matija, pravnik, dežel. poslanec, r. 24. jan. 1856 v Tolminu, u. 12. febr. 1941 v Gor. Oče Gašper, mati Marijana Kokošar. Maturiral je na gor. gimn. (1877) in študiral pravo. Deloval je v sodni službi in bil med drugim sodnik v Podgradu. Nazadnje je služboval v Gor., kjer je kot višji sodni svetnik prevzel vodstvo okrož. sodišča v Gor. Delal je tudi v polit. gibanju in bil 1901 med kandidati za drž. zbor (predlagalo ga je društvo »Sloga«). 30. okt. 1909 je bil izvoljen v gor. dežel. zbor (volitev razveljavljena 29. dec. 1909, znova izvoljen 23. apr. 1910) ter ponovno 10. avg. 1913. Obakrat je bil izvoljen v razredu veleposestva. R. je deloval v raznih društvih in združenjih Slov. na Gor. (tudi v vodstvu Kmečke banke).

Njegova sinova **Karel** (gl. čl.) in **Rudi** sta hodila za očetom.

Prim.: Podatki anagrafskega urada v Gor.; Nova Soča 10. jun. 1892; Gorica 4. jan. 1901; Soča 7. jan. 1901; Jutro 15. febr. 1941; Gab I in II, pass.; M. Waltritsch, Slovensko bančništvo in posojilništvo na Gor., Gor. 1982, pass.

B. Mar.

RUZZIER Fabio, športnik, r. 21. jan. 1953 v Lonjerju pri Trstu v kmečki družini Trčevih. Oče Aldo (u. leta 1972) je bil kmet, mati Marija Gombač, gospodinja. Osn. š. na Katinari (1959-63), niž. sred. š. prav tam (1964-66). V Trstu je nato obiskoval še profesionalno it. š. CIFAP (1967-68). 1969 se je zaposlil kot avtoelektričar. Od 1971 do 1974 je bil privatni avtoprevoznik. 1975 se je zaposlil pri ZTT (Prim. dnevnik) kot nočni šofer, po nekaj letih pa kot špediter, oddelek, kjer je uslužben še danes, čeprav je 1991 po znanih spremembah pri ZTT prestopil k podjetju EDIGRAF. - R. je pričel z lahko atletiko 1968 pri SZ Bor iz Trsta, kjer se je pod vodstvom Vojka Cesarja ukvarjal predvsem z mnogoboji (najprej kot mladinec z osmerobojem, nato pa kot član z deseterobojem). Od 1973 do 1975 je tekmoval pri tržaškem CUS-u, nakar je pri vaškem klubu

Adria, ki se je tedaj ukvarjal le s kolesarstvom, ustanovil atletski odsek, kjer je bil tako atlet kot trener. Zaradi hujše poškodbe desne rame (izpah) se ni mogel več ukvarjati z deseterbojem, zato je od 1976 do 1981 pretežno skrbel za društveni naraščaj, ki mu je v desetih letih delovanja prinesel številna in velika zadoščenja, saj se je pod njegovim vodstvom pri društvu z atletiko ukvarjalo čez 100 mladih iz Lonjerja, Katinare, Rocola in Rovt, vasi, kjer društvo deluje, poleg tega pa so k društvu pristopili tudi številni mladinci iz dolinske občine in iz mesta. 1976 se je poročil z domačinko Vlasto Čok, ki mu je 1977 povila prvorojenčka Gorana, 1979 pa še hčer Tjašo. - R. se je pričel ukvarjati s hitro hojo leta 1981, ko je pri Sv. Jakobu 24. jul. 1981 prvič startal na tekmi v hitri hoji in bil po cilju tekme na 5 km - diskvalificiran. To ga ni odvrnilo od discipline, ampak ga je le spodbudilo in se je trmoglavo odločil, da nadaljuje po izbrani poti. Že naslednje leto se mu je obrestovalo, saj je v 17 tekmah 7 krat zmagal in 20. jun. 1982 osvojil v Bazovici drž. naslov na 20 km hoje za člane športne zveze UISP in po nekaj mesecih treninga že nastopil na drž. prvenstvu na razdalji 50 km in ga tudi speljal do konca. Od 1983 do 1987 je spet pristopil k tržaškemu CUS-u, kjer so ustanovili številen in močan moški odsek, manjkalo pa jim je prav hitrohodcev. Čeprav je bilo takrat v Trstu več boljših in predvsem mlajših hitrohodcev, je vodstvo društva sklenilo zaupati prav R. To se jim je nato tudi obrestovalo, saj je R. pričel že tisto leto premagovati vso dežel. konkurenco, zmagal je dežel. naslov, na 18 tekmah zmagal 8 krat in pričel nastopati tudi zunaj dežel. meja (Reggio Calabria, Benetke, Cremona, Saronno, Porto S. Giorgio, Cascina in Ostia). 1984 je bilo zanj precej kritično, saj se zaradi zimske poškodbe ni uspel primerno pripraviti, kljub temu je v 13 tekmah 6 krat zmagal, poleg tega je v Paviji osvojil na 5 km drž. naslov CUS, v Vidmu pa še deželnega. Naslednje leto (1985) je bilo v znaku velikega kvalitetnega skoka, saj je pod vodstvom novega trenerja iz Neaplja izboljšal vse osebne rekorde, v 18 tekmah zmagal 6 krat, bil 2. na drž. finalu za društva v kraju Cattolica ter postavil nove dežel. rekorde, najprej v S. Vitu al Tagliamento na razdalji 20 km, nato na trž. stadionu Grezar še okt. na prestižni razdalji 50 km (poleg razdalj na 30 km in dvourni hoji). 1986 je v 16 tekmah zmagal 5 krat, spet za več kot 2' izboljšal rekord na 20 km, predvsem pa prvič nastopil zunaj drž. mej, in sicer 2. nov. 1986 na znanem newyorškem ma-

ratonu. Tu se je v množici 22.000 tekmovalcev uvrstil med hitrohodci na odlično 5. mesto in le napaka organizatorjev (ki so ga napačno vpisali kot tekača) ga je prikrajšala za veliko medn. priznanje. - Naslednje leto (1987) je bilo v vrstah CUS-a gotovo najuspešnejše, saj je prvič v karieri zmagal na tujem (v švicarski Lausanni), na tamkajšnjem Grand Prixu (razdalja 20 km). Na 19 tekmah je zmagal 7 krat, predvsem pa je 23. maja v Trstu dosegel nov absolutni dežel. rekord na klas. razdalji 10 km (43'08"4), na drž., zimskem prvenstvu je v Firencah zasedel 9. mesto na 25 km, mesec kasneje je bil spet 9. v Rimu na razdalji 35 km, konec leta v Ascoliju pa 10. na drž. prvenstvu na najdaljši razdalji 50 km z rekordnim časom 4.16'08". - L. 1988 je prestopil k rimskemu klubu Centro Lazio, za katerega tekmuje še danes. Prestop k temu društvu mu je končno omogočil nastopati tudi zunaj It., in res je že prvo leto nastopil v Španiji, Švici, Avstriji, Poljski ter spet v New Yorku. V skupno 20 tekmah je zmagal 6 krat, prestižne pa so njegove zmage v Zürichu z novim rekordom (na 20 km v 1.28'30"), 8. mesto na drž. prvenstvu Indoor na 5 km v Firencah, spet 8. mesto na zimskem prvenstvu (25 km) v Firencah, 8. mesto na prvenstvu 50 km v Molfetti z rekordnim časom 4.07'12", 3. mesto na avstrij. prvenstvu v Spittalu ter končno 7. mesto na newyorškem maratonu, kjer je premagal vso it. elito. - Leto kasneje mu ni uspelo izboljšati osebnih rekordov, je pa spet zmagal v Zürichu, jul. pa je bil spet prvi v švicarskem kraju Origlionu razdalji 20 km. To leto je obenem prvič nastopil v Franciji (v Parizu je zasedel 4. mesto) ter na Madžarskem, kjer je bil v Bekescabi 9. na tamkajšnjem tekmovanju Schweppes Kupa z močno konkurenco odličnih atletov iz Vzhodne Evrope. To leto je zasedel tudi doslej najboljšo uvrstitev na D.P., in sicer je bil 6. na 50 km. - Leto 1990 je bilo leto velikih zmag, saj je najprej zmagal v Parizu, teden kasneje v Zürichu (tretjič zaporedoma), nato pa še v nemškem Delmenhorstu. Poleg Nemčije je to leto prvič nastopil tudi na Čehoslov., kjer je bil v kraju Česka Lipa 2. na 20 km ter 3. na 5 km, in pa v Jslu, kjer je bil na republ. prvenstvu v Postojni 3. na 20 km. Omeniti gre še 3. mesto na mednar. tekmovanju v Barceloni (Španija), 5. mesto v Spittalu na avstrij. prvenstvu ter 6. mesto na mednar. klas. tekmi Roma-Castelgandolfo. - Leto 1991 je prineslo R. prvi absolutni drž. rekord, in sicer na razdalji 10 milj, kjer je na tržaškem stadionu Grezar 16. febr. dosegel čas 1.11'16"7. Dva tedna kasneje

pa je na dvakratni razdalji 20 milj (32,184 km) dosegel drugi najboljši čas v It., tokrat na stadionu švicarskega Lugana. Poleg teh rekordov je R. uspelo to leto zmagati še v španski Pollenci (Balearski otoki) na 20 km dolgi progi Intercityja. Prestižne so tudi njegove uvrstitve v Parizu (3.), madžar. Bekescabi (7.), avstrij. Tannheimu (5.), švic. Badnu (3.), na klas. rimski Roma-Castelgandolfo (4.), v hrv. Koprivnici (10. z veliko mednar. udeležbo) ter krstni nastop v SZ, kjer je v Minsku zasedel na tamkajšnjem olimpijskem stadionu Stajki najprej 2. mesto na 10 km, nato pa še 2. mesto v štafeti 3 × 3 km z rekordnim časom 12'34". - Naslednje leto je bilo za R. precej nesrečno, saj se je že jan. poškodoval na treningu, nato pa je imel avg. še hujšo nesrečo na delu, ki ga je prisilila za 2 meseca v bolnišnico, poleg seveda počasne rehabilitacije. Kljub temu pa je posegel po 4. mestu febr. v španski Calelli, spet 4. mesto v madž. Bekescabi, 2. mesto v Parizu, 2. mesto v beloruskem Minsku ter zmago v nem. Dresdenu. Poleg tega je prvič nastopil tudi v Litvi, kjer je v kraju Alytus potekalo tekmovanje Baltic Kup. - Leto 1993 je R. prineslo gotovo največja zadoščenja, saj je v skupno 20 tekmovanjih kar 10 krat zmagal, poleg tega pa je že v začetku sezone dosegel v švicarskem Luganu nov absolutni drž. rekord na razdalji 35 km, izboljšal je (pri 40 letih) osebne rekorde na 50 km (v kraju Alife s časom 4.06'38"), 20 km na cesti (v Zürichu - 1.28'26") ter na stezi (v Rimu - 1.29'20"6). Najprestižnejše pa so gotovo njegove zmage na Češkem, kjer je v kraju Upice potekalo Evropsko prvenstvo master na razdalji 30 km ter dvakratni svet. naslov iste kategorije na razdaljah 5 ter 20 km na svet. prvenstvu, ki je bilo okt. v japon. Mijazakiju. Poleg tega gre omeniti še 3. mesto v Slubicah (Poljska), 2. mesto v Parizu, 2. mesto v Zürichu ter krstni nastop v Luksemburgu, kjer je v močni mednar. konkurenci zasedel 7. mesto. V Parizu je 27. mar. 1994 zasedel 4. mesto, v Zürichu 2. apr. 1994 2. mesto. - Skupno je R. tekmoval v 16 različnih državah (It., Jsl., Avstr., Švica, Francija, Španija, Luksemburg, Nemčija, Čehoslov., Madžarska, Poljska, Belorusija, Litva, SZ, ZD ter Japonska). Izboljšal je 2 drž. rekorda (na 10 milj ter na 35 km) ter 7 dežel. (na 5 km, 10 km, 15 km, 30 km, 50 km, v enourni hoji ter v dvourni hoji za deželo F-JK) in 3 dežel. (na 10 milj, 35 km ter 20 milj za deželo Lacij). Osvojil je en evrop. naslov Master na razdalji 30 km (1993 na Češkem) ter 2 svet. naslova na razdalji 5 km in 20 km (1993 na Japonskem).

Prim.: Osební podatki; PDK 12. okt. 1993; časopisna poročila ob nastopih.

Min. Pah.

RYBÁŘ Miloš, bančni inšpektor in društveni delavec, r. 21. dec. 1896, krščen 31. jan 1897 v Trstu, u. 14. jul. 1971 v Lj., pokop. v Laškem - Štajerska. Oče Otokar, odv. in politik (PSBL III, 260-64), mati Zinka (Terezija) Kastelic (PSBL III, 261), ded Jan (PSBL III, 260), bratje Vladimir (PSBL III, 264-65), Dušan (PSBL III, 259-60) in Miran (gl. čl.). V Trstu obiskoval nem. realko, pred koncem šolanja izključen iz vseh sred. š. v državi zaradi protiaustrij. delovanja. Oče je kot poslanec imel stalen dostop do c.kr. namestnika v Trstu princa Konrada von Hohenlohe-Schillingsfürsta (PSBL IV, 619) in pri njem je našel rešitev, da je sin vendar lahko maturiral, toda namestnik je svetoval, naj R. zapusti Trst. Tako ga je vpoklic k vojakom doletel 1915 v Lj. in je zato služil pri c. in kr. peh. polku št. 17. Na tirolski fronti je bil ranjen in se je moral dolgo časa zdraviti. 1918-19 se je kot poročnik udeležil bojev na Kor. in bil pribočnik generala Smiljanića. Bil je ujet, stražil ga je njegov nekdanji častniški sluga od 17. polka, ki mu je omogočil pobeg. Družina se je ta čas že preselila v Lj. in na Bled in po rapalski pogodbi so vsi optirali za Jslo. R. je študiral na Dunaju na Visoki š. za svet. trgovino (dipl. 1922). Leta 1923 se je v Lj. zaposlil pri Narodni banki in v tej službi ostal do upokojitve. 1926 se je poročil z Andrejo (Reo) Elsbacher, hčerjo veletrgovca Konrada E. (PSBL IV, 560) iz Laškega na Štajerskem. 1936 premeščen v Maribor za pomočnika dir. družnice NB. Napad Nemčije na Jslo je dožival kot rez. kapetan 1. razr. v Osijeku, nem. ujetništvu se je izognil s preobleko v civilno obleko. Zatekel se je v Lj., vendar po nekaj tednih odšel k sestram v Bgd, preden so ga It. prišli aretirat. V Bgdu je stopil naprej v službo k NB, tam postal bančni inšpektor in od 1944 šef inšpektorata. 1947 se vrnil k NB v Lj. in bil naprej inšpektor do upokojitve 1959. Zaradi znana it. (to in slov. je govoril po trž.) je bil 1952 za pol leta dir. podr. NB v Piranu. - V času vojaškega službovanja 1915 v Judenburgu se je družil s pisateljem I. Cankarjem, dalje z resničnim kadetom Milavcem in podčastnikom Avguštinom Arselinom, ki ju Cankar opisuje v nekaterih črticah in v Podobah iz sanj. Med študijem na Dunaju je bil med študenti, ki so iz Gradca prenesli tja akademsko društvo Triglav in bil tudi njegov preds. ter je tudi po dipl. ostal v starešinstvu Triglava pri Zvezi naprednih akad. starešin. V Lj.

se je včlanil v športni klub Primorje in se do poroke aktivno bavil s športom (bil tudi načelnik lahkootletse sekcije), 1926-36 pa bil funkcionar (1928-32 podpreds. centr. odb., od 1933 pa član nadzorništva). V Lj. je bilo hudo nasprotstvo med domačim športnim klubom Ilirija in klubom Prim., kjer so bili včlanjeni begunci s Prim. Da bi to nasprotstvo ublažili, so 1930 za preds. Lj. nogometne podzveze (obsegala je vso Sjo z okr. 50 klubi - zveza pa je bila za vso Jslo v Zagrebu) želeli postaviti nekoga iz kluba Prim. in za to izbrali R., ki je bil »splošno sprejemljiv«. Preds. je vodil do 1934 in si v tem času »veliko prizadeval, da bi zgladil nesoglasja v slov. nogometnem športu« (D. Stepišnik). V času službovanja v Lj. do 1936 je bil tudi član nekaterih omizij, tako je zahajal med penate h »Kolovratu« (nekaj teh članov je poznal že od vojakov, npr. Pavla Golio, Mateja Šmalca) in pa k nedeljskemu omizju pri »Slonu« (Alfred Serko st., Niko Županič). Obiskoval je tudi svojo sorodnico Vido Novak (gl. čl.), ki je imela nekakšen »kulturni salon« in del te družbe vabil tudi k sebi na dom. V Mariboru je bil sprejet v Rotary klub kot predstavnik bančništva. V Bgdu je po odhodu nem. čet 1944 deloval v Slov. kulturno prosvetnem društvu »France Rozman«. Po vrnitvi v Lj. ni več društveno delal razen pri (Maistrovih) Borcih za severno mejo.

Prim.: Krst. knj. žup. Sv. Antona Novega v Trstu, lib. XXV, pag. 18; osebni dokumenti, avtorjeva last; Jahresbericht d. deutschen Staats-Oberrealschule in Triest, 1907-08 - 1913-14; Športni list 10. apr. in 31. maja 1930 s 3 sl.; 50 let ustanovitve vodstvene nogometne org. na Slov. (ur. D. Stepišnik), Lj. 1970, 26 s sl.; (E. Bergant:) Prve svečke žoge pri nas, Radar št. 173 (dec. 1990), 107-28 z 2 sl.; I. Cankar, Zbr. delo, Lj. 1975, 363-64.

Ry

RYBÁŘ Miran, ekonomist, r. 17. febr. 1901 v Trstu, u. 21. avg. 1977 v Bgdu. Oče Otokar, odv. in politik (PSBL III, 260-64), mati Zinka (Terezija) Kastelic (PSBL III, 261). V Trstu obiskoval nem. gimn. do 6. razr. 1918, 1918-19 slov. sred. š. tečaj za 7. razr., 1919-20 pa končal sred. š. z maturo na gimn. v Mrbu. Na vseh teh ustanovah je obiskoval realnogimn. vzporednice. Na Dunaju štud. Visoko š. za svet. trg. in se po dipl. 1923 vrnil k družini v Lj. in na Bled in z njo optiral za Jslo. 1924 se z družino preselil v Bgd, tam se zaposlil pri podr. Prve hrv. štedionice (hranilnice). 1925-37 delal pri Angl. - češkosl. kreditni banki. Od 1937 delegat družbe PRIZAD (privilegirana delniška družba za izvoz deželnih pridelkov) v

Istambul (Carigradu) v Turčiji. Ta družba se je ukvarjala tudi s prodajo opija in 1938 je sodeloval na jsl-turški konferenci za prodajo in cene opija ter o tem sestavil referat v franc. Pri jsl. poslanstvu v Ankari je opravljal tudi posle trg. atašeja. Ob napadu sil Osi na Jslo 1941 je kot rez. častnik stopil v vojaško službo tedaj že begunske kr. vlade Jsle. Napotili so ga v Jeruzalem, kjer je pod okriljem brit. poveljstva nastajala jsl. kr. vojska na Bliž. vzhodu. Od tam je prišel v Egipt in se v Kairu kot prim. Slov. povezal s člani Jsl. odbora iz It., predvsem z Ivanom M. Čokom (PSBL I, 245-45) in Ivanom Rudolfom (PSBL III, 230-31). S pooblastilom brit. poveljstva je obiskoval njihova taborišča voj. ujetnikov od Indije do Juž. Afrike, v katerih so bili slov. fantje kot it. vojaki, od 1943 pa tudi kot nem. vojaki. Navduševal jih je za vstop v jsl. kr. vojsko, in če so se mu hoteli pridružiti, jih je rešil voj. ujetništva. Iz teh vojakov so sestavili jsl. bataljon, ki je deloval v sklopu brit. armade v sev. Afriki (Libija, Egipt) in na Bliž. vzhodu (Palestina, Sirija). R. je bil komandir 1. čete. Z naraščanjem part. gibanja v domovini se je povečevala njihova propaganda tudi med rojaki v tujini. Tako se je v letu 1944 začela diferenciacija tudi med vojaki jsl. kr. vojske in večina se jih je izrekla za NOV ter s tem za odhod v domovino. Tudi R. se je 30. okt. 1944 tako odločil. Prva njegova naloga po tej odločitvi je bila, da je bil poklican v Anglijo in tam z dve-

ma drugima slov. častnikoma v zbirnem taborišču Leigh on Sea pri Londonu prevzel 300 Slov., ki so bili kot nem. vojaki v brit. voj. ujetništvu, ter jih prepeljal v Gravino v It., da se priključijo prekomorski brigadi NOV Jsle. Od tam je prišel v Split in Zadar, mar. 1945 pa k jsl. komisiji za sprejem ladijskih pošiljk pomoči UNRRA v Splitu. Ob koncu vojne je bil demobiliziran in se vrnil v Bgd, kjer sta živeli njegovi sestri in dva brata. Ob vrnitvi ga je OZNA zaprla za pol leta, potem pa se je zaposlil na Min. za finance Jsle in nato na uradu za zaščito jsl. imovine v tujini. 1947 se je poročil s Srbkinjo Zagorko Ludajić iz Sente. 1948 je bil član jsl. delegacije za pogajanja v Budimpešti o jsl. predvojnih in medvojnih terjativah do Madžarske. Od 1951 do upojitve 1959 je delal v Narodni banki Jsle na devizni direkciji. V tej službi je 1955 izdelal predlog za nov način evidentiranja dokumentarnih akreditivov. - Bil je aktiven telovadec pri trž. Sokolu in enako v Bgdu, kjer je bil tudi član uprave. V Lj. je bil aktiven v športnem klubu Primorje, v Istambul pa je deloval v društvu Jslov v Turčiji.

Prim.: Podatki sestre Nevenke R., Bgd; Jahresbericht d.k.k. Staats-Gymnasiums (Realgymn.-Abt.) in Triest 1912-13 - 1913-14; A. Klun, Prekomorci v NOV, Koper 1976, 913; Isti, Iz Afrike v NOV Jsle, Lj. 1978, 615; A. Novačan, Jeruzalem-Kairo, Lj. 1986, 58, 151, 240 (navedbe zmotno pripisane bratu Vladimiru).

Ry

S

SAKSIDA Igor, profesor slovenščine in primerjalne književnosti, r. 16. apr. 1965 v Lj., kjer živi. Oče Bogdan, zdravnik, mati Alenka Pegan (gl. čl.). Osn. š. začel na OŠ Ivan Rob v Šempetru pri Gorici (1972-73 - 1975-76) ter nadaljeval v Solkanu (1976-77 - 1979-80). Gimn. je obiskoval v Novi Gor., maturiral 1984. Od 1985-90 študiral na U v Lj. (Filoz. fak., slov. jezik s književnostjo in primerjalno književnost), diplomiral 1990 ter prejel Prešernovo nagrado za diplomsko delo. Na odd. za slov. jezik s književnostjo Filoz. fak. U v Lj. je zaposlen kot mladi raziskovalec, 1991 je bil izvoljen v naziv asistenta (ponovno 1994), 1992 je zagovarjal magistrsko delo na temo *Komunikacijski modeli v slov. mladinski poeziji*. Od 1991 se ukvarja s slov. mladinsko književnostjo in književno didaktiko. Doslej je rezultate svojega raziskovalnega dela objavil v treh znanstvenih publikacijah: *Mladinska književnost pri pouku na razredni stopnji osnovne šole, priročnik za učitelje* (Lj. 1992), *Izhodišča in modeli šolske interpretacije mladinske književnosti* (Trzin 1994) in *Mladinska književnost med literarno vedo in književno didaktiko* (Mrb. 1994). Skupaj z drugimi avtorji je objavil *Nemladinska povednost mladinske proze Gregorja Strniše* (v: *Gregor Strniša*, Lj. 1993) in *Interpretacija pesmi št.X, Konsa 5 in Sferičnega zrcala (odlomek)* (v: *Šolska ura s Kosovelovo Kons. 5*, Lj. 1993). S. je soavtor štirih učbenikov (*Hiša, hiška, hiškica, slovensko berilo za 2. razred osn. šole* (Lj. 1991, 1992, 1993), *Babica, ti loviš!* Slovensko berilo za 3. razred osn. šole (Lj. 1992, 1993), *Vsakdan je pisan pajčolan* (Lj. 1992), *Na krilih besed*. Slovensko berilo za 4. razred osn. šole (Lj. 1993, 1994) ter član skupine ocenjevalcev nalog na vsakoletnem srečanju mladih raziskovalcev srednješolcev, poleg tega pa je večkrat predaval učiteljem osn. šole v okviru t.i. permanentnega izobraževanja. 1993 so ga potrdili kot zunanjega izpraševalca za slov. jezik v okviru mednar. mature (International Baccalaureate). V domačih strok. revijah (SR, JiS, Otrok in knjiga, Sodobna pedagogika, Seminar slov. jezika, literature in kulture. Zbrornik predavanj) je objavil okoli 20 strok. člankov, prav tako pa je številne prispevke priobčil v drugi periodiki (Sd, katalog Kogojevi dnevi, PrimSreč, Dial itd.) So-

deloval je pri izdelavi učnih pripomočkov - videokaset k omenjenim učbenikom - ter aktivno sodeloval na mednar. simpozijih (Didaktika slov. jezika in književnosti s področja dežel Alpe Jadran, Mrb., mar. 1992), Mladinska književnost na razpotju, Mrb., dec. 1993) in na strok. srečanjih v Sji (zborovanje slavistov v Celju okt. 1993, okrogla miza o položaju slovenščine v šoli v Celju nov. 1993, vodenje lektorata na 29. Seminarju slov. jezika, literature in kulture v Lj. jul. 1993). S. je od 1992 tudi član ured. revije *Otrok in knjiga*.

Prim.: Osební podatki.

Svp.

SAKSIDA Miroslava (Mirka), roj. **BRAINI**, šolnica, javna delavka, r. 9. febr. 1946 v Šandrežu pri Gor. Oče Cvetko, kmet, mati Natalija Rijavec, kmetica. Osn. š. obiskovala v rojstni vasi, klas. gimn. in licej v Gor. (maturirala 1966); 1969 opravila učiteljsko maturo. L. 1981 diplomirala na Pedagoški fakulteti trž. U z dipl. nalogo *Osebnost in pastoralno delo nadškofa msgr. F. B. Sedeja v letih 1906-1931*. Poučevati je začela l. 1972: 1972-74 na srednji šoli Ivana Trinka v Gor., 1974-80 na osnovni š. A. Gradnika v Števerjanu, 1980-81 spet na sr. š. L. 1981 postala didaktična ravnateljica. 1981-84 didaktična ravn. v Dobrodo. Od 1984 vodi gor. didaktično ravnateljstvo, hkrati pa 1984-86 doberdobsko, 1986-90 svetovivansko (Trst), 1992-93 opensko. Ob poklicnih obveznostih si prizadeva za kulturno sožitje ital. in slov. skupnosti na Goriškem in pomaga ital. kulturnim skupinam spoznavati slov. stvarnost v Italiji. V ta okvir spada tudi njeno prizadevanje za sodelovanje med osn. š. O. Župančiča iz Gor. in ital. tržiško šolo Lungo Isonzo, ki traja že več let. Priča tega prizadevanja sta videofilm *Mi z vami - Voi con noi* (1994) in dopolnilna brošura (v tisku). S-a je bila med glavnimi pobudniki visokošolskega študija za učitelje ob delu, ki je stekel ob pomoči Pedagoške akademije iz Lj. v š. l. 1985-86. Med 1982-93 je bila član Dežel. komisije za probleme slov. šol v Italiji; vrsto let je članica in odbornica Sindikata slov. šole; od ustanovitve je članica deželnega odbora Slovenskega svetovnega kongresa in od l. 1994 njegova podpredsednica. L. 1986 je sodelovala na Sede-

jevem simpoziju v Rimu z referatom *Pogledi na vzgojo mladine v Sedejevih pastirskih pismih*. Isto temo je razvila v okviru niza predavanj o nadškofu Sedeju, ki so bila l. 1986 v gor. Kat. domu.

Prim.: Osební podatki; Izvestje državnih srednjih šol s slov. učnim jezikom v Gorici, 1965-1975, 36, 41; 1975-1985, 75; Sedejev simpozij v Rimu, Celje 1988, 191 - 98; ZSKP - Gorica, Ob tridesetletnici 1959-1989, Gorica 1989, 30, 147 (sl.); PDK 30. jun. 1994; KatG. 25. sept. 1986; 20. nov. 1986.

B.Lu.

SAU Silvano, časnikar, r. 30. jun. 1942 v Trstu, živi v Kopru. Oče Giuseppe iz Izole, mati Antonia Rihtar iz Dola pri Kopru. Osn. š. v Strunjanu in Izoli, sred. (licej) v Piranu. Nekaj let študiral v Lj. pravo, nato se 1964 zaposlil na Radiu Koper, kjer je sprva vodil kult. oddaje (terza pagina), ciklese o jazzu, amer. protestnih pesmih, imel intervjuje z ustvarjalci umetnosti. 1970 se je zaposlil na TV Koper-Capodistria, kjer je vodil dnevno informativne oddaje, bil časnikar, urednik kult. programa, odg. ur. in med 1982-90 dir. Strok. tekste je objavljaval v nekaterih osred. it. kult. revijah, zlasti v strok. časopisu za gledališče Sipario, v lj. Ekranu, v Obali. V času direktorovanja na televiziji je bil tudi dva mandata preds. Unije Italijanov za Istro in Reko, 1982-86 poslanec v republ. skupščini, od 1986 pa do razpada Jsle 1991 poslanec v zvezni skupščini. Zavzema se za kompleksno vlogo it. manjšine v polit. in gospodar. življenju obmejnega območja, za vlogo, ki teži po sožitju, strpnosti, toleranci in čim boljšem odnosu s sosedi.

Prim.: Osební podatki.

Darovec

SAUNIG (SAVNIK) Ivan, deželni poslanec, r. 22. febr. 1863 v Biljah, u. 11. jun. 1947 prav tam. Oče posestnik in župan Matevž, mati Marija Nemec. V Mrbu se je šolal na nem. sadjarsko-vinarski š. Posodobil je vinograde in sadovnjake domačega posestva. V Biljah je postal 1905 župan (do 1901 je bil župan tudi njegov oče). Na nadomestnih volitvah (odstopil je dr. Franko, ker je bil sočasno izvoljen v splošni kurji, je bil izvoljen 30. mar. 1908 v gor. dežel. zbor v skupini veleposestva. 1908 je kupil v Biljah Majerjevo graščino. S. je bil tudi med ustanovitelji Kmečke banke v Gor. in bil 12 let podpreds., med 1921-47 pa preds. njegove uprav. odb. Jan. 1918 je bil izvoljen za preds. Zveze slov. županstev po vojni prizadetih občin na Primorskem (krajše Županska zveza).

Prim.: Župnij. arhiv Bilje; Gab II, 273, 541; PDK

17. jan. in 13. jun. 1947; V. Melik, Volitve na Slovenskem 1861-1918, Lj. 1965, 369; M. Waltritsch, Slov. bančništvo in posojilništvo na Goriškem. Gor. 1982, pass.; N. Nemec, Bilje. Kronika, Bilje 1989, pass.

B. Mar.

SCHIV(W)IZ von SCHIVIZHOF(F)EN Ludwig (ŠIVIC Ludovik), pravnik, genealog, r. 8. maja 1859 v Zgbu, u. 28. avg. 1939 v Lj. Oče Jožef, namestniški svetnik, mati Barbara pl. Hrvoić. Izhaja iz vipavske svobodniške družine (poplemenitena 1754). Osn. š. opravil v Kamniku in Lj., gimn. obiskoval v Lj. (1869), na Dunaju v Terezijanišču in v Gor., kjer je 1879 maturiral na klasični gimn. (Staatsgymnasium), pravo pa je študiral v Gradcu (1879-83). Prvo službo je nastopil kot pravnik pri Kranjski dež. vladi, nato je služboval na raznih okraj. glavarstvih, 1900 je bil upokojen kot okraj. komisar in je preživel zadnja l. v Lj. S. se je ukvarjal predvsem z genealogijami plemstva. Sam in s pomočjo študentov je izpisoval podatke o rojstvih, porokah in smrti plemičev iz cerkvenih matičnih knjig na Kranjskem, Goriškem in v Gradcu ter jih objavil v treh knjigah: *Der Adel in den Matriken der Grafschaft Gorz und Gradisca*, Gor. 1904, *Der Adel in den Matriken des Herzogtums Krain*, Gor. 1905 in *Der Adel in den Matriken der Stadt Graz*, Graz 1909. Sestavil je tudi izpiske iz c. matrik v Egiptu, ki mu jih je odkupil neki Anglež.

Prim.: Jahresbericht 1878-79; SBL III, 219-20 in tam navedena bibliografija.

Vh

SCHNEIDER Erwin, alpinist, kartograf, r. 17. apr. 1907 v takratnem Joachimstalu na Češkem, u. sept. 1987. Oče Anton, rudarski inž. in kemik, mati Ivanka Zazula. Osn. š. je obiskoval v Idriji, kamor se je družina preselila 1910, ker je oče dobil delo v rudniku. Tu je družina ostala do 1917. Realco je kočal v Salzburgu 1924, diplomiral iz rudarstva 1934 v Berlinu. Že kot dijak se je iz Salzburga odpravljaval na plezalne ture. 1928 je bil član odprave Nemško-avstrij. planinskega društva v takrat popolnoma neraziskani Pamir v notranji Aziji. Vrhunec odprave je bil prvi vzpon na 7130 m visoki Pik Lenina, kjer je bil 25. sept. 1928 s svojima kolegoma Allweinom in Wienom prvi pristopnik. Po himalajski odpravi 1930 se ga je oprijelo ime »krojač sedemtisočakov« (Siebentauseser - Schneider). 1932 je v Južni Ameriki in v Cordilleri Blanci kot prvi človek preplezal sedem neosvojenih vrhov. Na vseh odpravah je bil S. predvsem alpinist, poleg tega pa je vseskozi

pomagal pri meritvah. Že 1932 je začel skupaj s prof. Kinzlom veliko kartografsko delo. Nastajati je začela planinska karta Cordillere Blanca v Peruju. 1936 je v Peruju v Cordilleri Huayhuasu prvič vodil samostojne meritve in vrednotenje rezultatov. Med drugo svet. vojno in po njej je opravil vrsto meritev za osnovne karte nekaterih alpskih predelov. 1955 pa se je začelo njegovo glavno delo: kartografska izmera Vzhodnega Nepala in območja Mount Everesta v merilu 1:50000. Bil je vodja merilne skupine nemškega raziskovalnega projekta v Nepalju in je od 1959 do 1974 premeril 11000 kvadratnih km ekstremnega visokogorja v Vzh. Nepalju. Opravil je zaključna dela za karto Mt. Kenye v Vzh. Afriki in Huascarana v Cordilleri Blanca.

Prim.: PV 1988, št. 2, 69-71.

DaV

SELJAK Gabrijel, mag. kmetijskih znanosti, specialist za varstvo rastlin, r. 22. jan. 1950 v Labinju pri Cerknem, živi v Novi Gor. Oče Peter, kmet, mati Pavla Pagon, gospodinja. Osn. š. 1957-65 v Cerknem, gimn. J. Vege v Idriji 1965-69, vpisal se je na Biotehn. fak., Odd. za agronomijo v Lj. in 1975 diplomiral z nalogo *Travniška vegetacija Porezna*. Kot stažist Biotehn. fak. je bil po diplomu eno leto v Ampelografskem vrtu Kromberk pri Novi Gor. Od 1977 je v službi pri Kmetijsko veterinarskem zavodu v Novi Gor. Magisterij je dosegel 1989 z nalogo *Plevelna vegetacija vinogradov in sadovnjakov na Goriškem in vpliv večletne rabe nekaterih herbicidov na spremembo dominantnih plevelnih vrst*, mentor prof. dr. Jože Maček. Soavtor (ob dr. Zlati Stropnik in Bogdanu Tratniku) knjige *Naše gobe bogastvo*, Lj. 1988. Med važnejšimi eseji in članki: *Scaphoideus titanus* Ball., novi štetnik vinove loze u Jugoslaviji, Zaščita ilja, vol. 38, zv. IV., št. 182, Bgd 1987; *Medeči škrtat - Metcalfa pruinsa* (Say.) za Slovenijo nova, potencialno škodljiva žuželčja vrsta, Zbornik predavanj in referatov s I. slov. posveta o varstvu rastlin v Radencih 1993; *Rjava hruševa gniloba, nova bolezen hrušk pri nas*, Sad, št. 7-8, Krško 1991; *Škodljivi škrtati vinske trte*, Sad, št. 4, 5, 7-8, 9, Krško 1993. Piše tudi za Kmečki glas, Moj mali svet in Sodobno kmetijstvo. Predvsem obravnava varstvo vinske trte in varstvo sadnih rastlin. Veliko je predaval, od 1982 vsako leto tudi v zamejstvu na raznih tečajih, ki jih prirejajo kmetijske strok. organizacije ali Zavod za poklicno izobraževanje.

Prim.: Osebni podatki; razni časopisni viri.

M. Tavčar

SELJAK Peter, arhitekt, r. 25. maja 1941 v Vipavi, živi v Novi Gor. Oče Ivan, soboslikarski in pleskarski mojster, mati Dora Bukovič. Osn. š. je obiskoval v Vipavi, gimn. v Ajdovščini in v Novi Gor. Arhitekturo je študiral v Lj. pri prof. Edu Mihevcu, diplomiral je 19. maja 1967 (mentor prof. Vladimir Brezar). Zaposlen je na novogor. projektivni organizaciji Projekt. Pri svojem delu je izrazito orientiran na funkcionalnost. Oblikoval je vrsto različnih objektov, kot na primer: sakralni objekti (farovž v Vipavi, cerkev sv. Urbana pred Podrago, posamezne adaptacije cerkva v Podkrajju, Renčah in v Vrtojbi), stanovanjski objekti (bloki, stolpiči, vrstne hiše od Tolmina, Kanala, Nove Gor. Ajdovščine, Postojne, Ilir. Bistrice do Ankarana, v tem sklopu tudi samski domovi v nekaterih prej omenjenih mestih). Poseben poudarek je na individualnih stanovanjskih objektih po vsej Primorski in tudi širše. Javni objekti: zdravstveni domovi in lekarne v Vipavi, Ajdovščini, Kobaridu, Bovcu, trgovine na Žagi, v Ajdovščini, na Neblem in v Komnu ter objekti na mejnem prehodu Vrtojba (El, Fl in stekleni Duty free), objekti vzgoje in izobraževanja v Ajdovščini, Renčah, Bukovici. Izven naše države pa je projektiral v Bratuncu (BiH), Stonu in Zgbu. Med gostinskimi objekti naj omenimo nekatere adaptacije, sicer pa gostišče Mark nad Šempetrom in gostilna Hrast. Zlasti pomembno delo je zunanja podoba Perle (Nova Gor.), stavba Projekta in pokojninskega in invalidskega zavarovanja Nova Gor.

Prim.: Osebni podatki (30. maja in 14. jun. 1994).

I.Ur.

SELJAK Tomaž, informatik, r. 1. nov. 1950 v Klavžah na Tolminskem, živi v Mrbu. Mati Hema Seljak, delavka. Osn. š. je obiskoval na Iloviči (Podmelec) in Mostu na Soči. Po poklicni š. v Novi Gor. (1966-69) se je 1969 vpisal na prvo stopnjo Visoke tehniške šole v Mrbu in diplomiral 1972 kot strojni inž. Študij je nadaljeval na drugi stopnji Visoke ekonom. komercial. šole v Mrbu (tehniško-ekonomska smer), kjer je diplomiral 1975. Istega leta se je zaposlil na VTS Mrb. in bil 1976 izvoljen za asistenta za predmete organizacija in ekonomika proizvodnje, tehnološka priprava proizvodnje in proizvodni sistemi. Podiplomski študij s področja informatike (tehnika in ekonomika avtomatizacije) je zaključil na Vseučilišču v Zgbu 1983 z magistrsko nalogo *Model informacijskog podsistema proizvodnje u in-*

tegralnom informacijskom sistemu organizacije udruženog rada. Medtem se je izpopolnjeval na različnih seminarjih s področja računalniških in informacijskih znanosti doma in v tujini. Na VTŠ je zasnoval, organiziral in kasneje vodil dejavnost Centra za proizvodno informatiko. Ob tem je aktivno sodeloval pri načrtovanju in usklajevanju razvoja računalništva na VTŠ in U v Mrbu. 1983 je postal predstojnik Računalniškega centra U v Mrbu (RCUM). 1987 je bil na Tehn. fak. v Mrbu izvoljen v naziv višjega predavatelja za predmetno področje računalništvo in informatika. S preoblikovanjem RCUM v Inštitut informacijskih znanosti U v Mrbu 1990 je prevzel funkcijo direktorja IZUM, ki jo je opravljal do jun. 1994. Od 1988 do 1991 je vodil projekt izgradnje Sistema znanstvenih in tehnoloških informacij Jsl. Kot direktor IZUM je koordiniral razvoj kooperativnega *online* bibliografskega sistema in servisov COBISS kot skupne osnove knjižničnega informacijskega sistema in sistema znanstvenega informiranja v Sji. Jun. 1994 ga je slov. vlada imenovala za svetovalca in vodjo Odd. za informacijsko infrastrukturo v Ministrstvu za znanost in tehnologijo s sedežem v Mrbu. - Aktivno se je udeležil več simpozijev in posvetovanj o enotnem znanstvenem in tehnološkem informacijskem sistemu v okviru Jsle (Mrb., Herceg Novi, Bgd, Dubrovnik) oz. Sje. (Mrb., Portoroč). Sodeloval je tudi v delu mednarod. konferenc in simpozijev o uvajanju računalniško podprtih informacijskih sistemov v univ. študij (Zgb, Cavtat) oz. o avtomatizaciji knjižnic (Bruselj). Bese-dila referatov so izšla v zbornikih.

Prim.: Osební podatki.

S. Tor.

SEMIČ Karmen, akademska glasbenica, pianistka, pedagoginja, r. 14. dec. 1956 v Kopru. Oče Jože, uradnik-komercialist, mati Ljubomira Funa, uradnica, živi v Lj. Osn. in niž. glasb. šolo (klavir) je obiskovala v Kopru, nato je nadaljevala študij klavirja na Sred. glasb. šoli s prof. Jelko Suhadolnik in potem na Glasb. akad. v Lj. s prof. Dubravko Tomšič Srebotnjakovo. Tu je jun. 1980 diplomirala iz klavirja. Udeležila se je izpopolnjevalnih seminarjev v Vidmu, Rovinju (Vald-ma) in Dubrovniku (Brumberg). Med 1980 in 1993 je poučevala klavir na Glasb. šoli Vič-Rudnik v Lj., istočasno je med 1981 in 1990 honorarno učila na Glasb. akad. Od jes. 1993 poučuje in korepetira na Sred. glasb. š. v Lj. Med študijem je veliko koncertirala po Sji in se udeleževala glasb. tekmo-

vanj (leta 1973 1. mesto na republ. in 3. mesto na drž. tekmovanju). Posnela je tudi samostojno od-dajo za radio Koper. Po diplomi nastopa manj, pretežno pa v komornih skupinah, npr. z violi-nistom Rokom Klopčičem, s katerim je tudi sne-mala za RTV Lj. Posveča se predvsem pe-dagoškemu delu z gojenci, ki dosegajo vidne uspehe na nastopih in tekmovanjih. Uvaja jih tu-di v komorne skupine.

Prim.: Osebna pola; časopisna poročila o delu in uspehih.

T. Simčič

SEMOLIČ Dušan, javni delavec, r. 8. avg. 1947 v Prvačini, živi v Lj. Oče Jože, višji upravni dela-vec, mati Ivanka Lisjak, doma iz kraja Lisjaki pri Spodnji Branici. Šest razr. osn. š. je obiskoval v Mrbu, nato je nadaljeval v Lj., najprej na gimn. Diplomiral je na Pravni fak., nato je opravil pravo-sodni izpit in magistrirjal iz mednar. prava. 1972 se je zaposlil kot pravnik v Intertrade (podjetju za zunanjo trgovino), nato pri RK SZDL kot se-kretar odb. za mednar. odnose. Konec 1987 se je vrnil na delo v RK in bil izvoljen za njenega sekretarja Republ. konference SZDL. Po volitvah v večstrankarski slov. parlament ga je Sociali-stična stranka Sje izbrala za vodjo poslanskega kluba, izvoljen je bil tudi za delegata prej ome-njene stranke v družbenopolit. zboru. Sredi 1991 je bil izvoljen za preds. Zveze svobodnih sindi-katov Sje.

Prim.: Osební podatki (pismo 21. mar. 1994); Slovenski almanah 92, Lj. 1991, str. 216-17.

I.Ur.

SEMOLIČ Emil, društveni delavec v slov. skup-nosti v Argentini, r. 8. avg. 1901 v Mavhinjah, u. 13. mar. 1973 v Buenos Airesu. Oče Andrej, krojač iz Brestovice, mati Ivana Terčon. Pod pritiskom faš. režima se je kot veliko drugih primor. Slov. izselil v Arg. Deloval je v Delavskem kult. društvu Ljudski oder, ki je nastal med slov. iz-seljenci že 1925. Bil je večkrat preds. te organi-zacije in si prizadeval za sodelovanje med vsemi društvi predvojnih slov. emigrantov v Arg., ki so bili v veliki večini s Primor. Sodeloval je pri več poizkusih združitve omenjenih društev v enotno in pluralno organizacijo. Med drugo svet. vojno so slov. izseljenci v Arg. osnovali skupni Primor. odbor, ki je javno zahteval priključitev SlovPrim k Sji in Jsli. Pri Gregorčičevem odboru, ki je 1944 organiziral skupno proslavo ob stoletnici pesni-kovega rojstva, je S. predstavljal Ljud. oder. Ob koncu vojne je v tem vzdušju misel za združitev

vseh tedanjih slov. društev v Arg. dozorela. Začela se je uresničevati 27. jul. 1946 z ustanovitvijo Slovenskega sveta. Temu je predsedoval S. kot predstavnik Ljud. odra, podpreds. je bil Viktor Černič, predstavnik društva Naš dom, tajnik pa je bil Stanislav Baretto, ki je predstavljal društvo Slovenski dom. Pri tem slednjem je bil tudi sedež Slov. sveta. Na občnem zboru 19. apr. 1947 je bil odbor potrjen, hkrati pa je bilo sklenjeno, naj se vsa tedanja društva ukinejo in naj se s prodajo njihovega imetja postavi osnova za močnejšo skupno organizacijo. Tako je 21. dec. 1947 nastal Slovenski ljudski dom, toda kmalu so se pojavile resne polit. razlike in nestrpnosti. Še istega meseca je tajnik S. Baretto odstopil, društvo Samopomoč (sestavljali so ga izseljenci s Kranj.) pa se je umaknilo. - Društva so ob ustanovitvi Slov. ljud. doma sprejela sklep, da se razpustijo. Tako je npr. Ljud. oder že istega 21. dec. 1947 nehal obstajati. Časopis *Slovenski glas*, ki je izhajal že od 1946, je postal uradno glasilo Slov. ljud. doma. S. je vseskozi zagovarjal strpno sodelovanje vseh pripadnikov slov. skupnosti, toda v hudo politizirani situaciji prvih poveljnih let ni mogel ustaviti vse bolj agresivne levice. Slov. ljud. dom je kljub temu razvil pomembno kult. dejavnost in tudi skrbel za naraščaj. Prof. Albert Prinčič je vodil tečaj materinščine, njegov sodelavec učitelj Vlado Krmac pa je v Slov. glasu objavljaj življenjepise pomembnih slov. mož: Kosovela, Aškerca, Levstika, Trubarja, Miklošiča. Urejena je bila skupna knjižnica z več tisoč zvezki in prirejenih je bilo več veselic in srečanj. - 1948 se je polit. situacija v Arg. izredno zaostрила. Preds. general Juan D. Perón je vse jasneje nastopal proti delavskim združenjem in polit. nasprotnikom. Informbirojevska resolucija pa je še dodatno prizadela slov. skupnost. Na sestanku Centralnega jsl. sveta 24. avg. 1948 je S. v imenu Slov. ljud. doma izjavil, da »ne želijo razpravljati o notranji jugoslovanski situaciji«. V posebni izjavi, ki jo je podpisal skupaj z drugimi predstavniki hrvaških in jsl. društev, je bil potrjen sklep Slov. ljud. doma, da gre pri vsej stvari v glavnem za notr. jsl. zadevo, podpisniki so se tudi distancirali od tistih, ki so zahtevali ostro obsodbo jsl. voditeljev. Arg. oblasti pa so medtem ukinile tečaj slov. jezika pri Slov. ljud. domu z obrazložitvijo, da društvo potrebuje posebno dovoljenje za prosv. dejavnost. Napeti notr. odnosi v organizaciji so nato povzročili odhod predstavnikov društva Naš dom, ki je bil mdr. zaradi statusa vzajemne organizacije podvr-

žen drugačni zakonodaji. To je društvo ohranilo pri življenju tudi po objavi vladnega dekreta št. 9.565 z dne 26. apr. 1949, s katerim so prepovedali delovanje številnih organizacij, vključenih v Slovensko unijo, med katerimi je bil tudi Slov. ljud. dom. Policija je takoj zapečatila sedež organizacije v ul. Ramón Lista v buenosaireškem mestnem okraju Villa Devoto (tam je bil prej sedež Ljud. odra) ter zaplenila arhiv. Slov. glas, ki je imel uredništvo pri istem naslovu, je za nekaj mesecev nehal izhajati. Šele po Peronovem padcu in ponovni vzpostavitvi demokracije so slov. predvojni priseljenci v Arg. začeli obnavljati skupno organizacijo. Od sept. 1957 so si sledili sestanki, ki so privedli 13. jul. 1958 do ustanovitve Arg.-slov. društva Zarja. Na izrednem občnem zboru 20. jul. 1958 so izvolili odbor. Toda komaj dva dni pozneje se je skupina okr. nekdanjega Ljud. odra odločila, da obnovi lastno društvo. S. je javno reagiral z ostro kritiko svojih nekdanjih kolegov ter jim očital nestrpnost in sebičnost. Upravičeno je opozoril na usodno nevarnost, ki je pretila skupnosti zaradi neenotnosti v trenutku občutljive generacijske izmenjave. Toda namesto obnovljene enotne organizacije so posledje delovala v že omenjenem okraju Villa Devoto, kjer je bilo precej predvojnih slov. izseljencev v Arg. strnjeno naseljenih, tri društva. S. je aktivno deloval pri Zarji, ki je razvila bogato kult. dejavnost. Šele druga generacija izseljencev je uresničila njegove zamisli: Zarja je 29. maja 1973 naslovila ostalim društvom predlog za združitev in ta njen korak je bil pozitivno sprejet. Po dolgih razpravah je bilo 26. avg. 1974 ustanovljeno skupno društvo Triglav. S. ni bilo več, saj je umrl 13. mar. 1973.

Prim.: LibBapt (liber IV) v ž. arh. v Mavhinjah; Podatki g. Ručija Guština iz Buenos Airesa in ge. Ide Semolič iz Mavhinj; časopisa Pravica in Slov. glas, Buenos Aires.

Ir. Mislej

SEMOLIČ Livio, šolnik, javni in športni delavec, r. 2. jan. 1961 v Gorici, kjer živi. Oče Orlando, trgovec, mati Marija Pahor, trgovka in gospodinja. Osn. in niž. sred. š. v Gor., mat. 1980 na klas. lic. P. Trubarja, prom. na Polit. vedah v Trstu 16. dec. 1987 z dipl. nalogo *Immigrazione nel FVG - Il caso di Gorizia*. Najprej je igral odbojko z Olimpyo, od 13. leta dalje aktiven športnik v košarkarskem ŠZ Dom. V 70-letih v Mladinskem krožku, med pobudniki Kinoateljaja, pozneje aktiven v SMReKK(u). Od 1977 trener minikošarke, 1985-87 trener I. članske ekipe ŠZ Dom, dalje

mladinskih ekip. Od 1989 v odboru SSS. Od 1990 član Konzulte za mestno etnično manjšino pri obč. Gorica. Od 1989 član odb. ZSSDI. Od 1990 v pokraj. odb. SKGZ, od 1992 v izvršnem dež. odb. SKGZ, od 1990 izvoljen v Rajonskem svetu Podgora kot predstavnik Zelenih.

Prim.: Vprašalna pola febr. 1994; GorIzv. 1965-75 in 1975-85; V. Prinčič, Športno združenje Dom, Gorica 1963-1988, 121, 132, 151; KatG 19. dec. 1991; PDK 18. maja 1989; 17. febr. 1990; 14. jul. 1992; 20. apr. 1994 s sl.

Sirk

SERDOČ (SERDOCH) Peter Leon (Pedro), duhovnik in jezikoslovec, r. 28. jun. 1902 v Mendoza (Argentina), u. 3. mar. 1961 v kraju Rodeo del Medio (arg. provinca Mendoza). Oče Franc, sodar, doma iz Serdočev pri Kastvu, mati Ivana roj. Čekada iz Dolenj, župnija Jelšane. Starši so se na prelomu 19. stol. izselili v Argentino, in sicer v Mendozo, gl. mesto istoimenske arg. province. Tam je oče kmalu po prihodu umrl. S. se je šolal v Mendoza, Rodeo del Medio in Bernalu, kjer je 1919 postal član salezijanske redovne skupnosti. V letih 1919-23 je opravljal obvezno vzgojno prakso, študiral filoz. in dokončal učit. Teologijo je študiral v Turinu 1923-27; zaključil jo je z doktoratom. V času študija je navezal tesne vezi s slov. sošolci. Pred odhodom v Arg. je imel jul. 1927 novomašno slavlje v Jelšanah, kamor je prihajal v času študija v It. Za kraj je bil to poseben dogodek. Po vrnitvi v Arg. je opravljal učiteljski poklic. Poučeval je v šolah raznih stopenj in v raznih krajih (npr. Rosario, Vignaud) ter obenem imel vodilne službe v redovni skupnosti. Daljše obdobje, in sicer 1934-43, je deloval v Mendoza, kjer je kot predstojnik obnovil zavod Don Bosco. Za učence je začel izdajati mesečnik *Don Bosco* in ga sam tudi urejal. 1943-49 je vodil vzgojno-izobraževalno ustanovo General Belgrano v Tucumanu ter zgradil nov in sodobnim pedagoškim zahtevam ustrezen šolski in vzgojni zavod. Zaradi živčne izčrpanosti je po štirinajstih letih vodstvenih služb prevzel v zavodih v Mendoza in Rodeo del Medio, kjer je deloval 1949-61, manjše šolske obveznosti. Posvetil se je zbiranju gradiva za onomatološki slovar, ki ga je izdal 1952. V njem je analiziral več kot 2500 lastnih imen; pri tem mu je pomagalo temeljito znanje jezikov. Slovar je bil med izvedenci sprejet z naklonjenostjo. Dobra pedagoška izobrazba in sposobnosti za glasb. delo so mu zagotavljali uspeh. V zavodih, kjer je deloval, je moral reševati težko gosp. stanje in urejati nji-

hovo poslovanje. V vsakem se je tudi zavzel za ureditev knjižnice in arhiva.

Prim.: Matične knjige in kronika župnije Jelšane (ž. arh. v Jelšanah); Elenco Generale della Società Salesiana; Posmrtni list; A. Mrkun, Argentina, KolGMD 1929, 93; J. Hladnik, Po Argentini sem ter tja. Na obisku pri slovenskem duhovniku, Duhovno življenje, jun. 1939, 107-09; B. Kolar, In memoriam. Nekrolog salezijancev slovenske narodnosti, Lj. 1991, 205.

B. Kolar

SERJUN Alfonz, zdravnik, r. 30. jul. 1877 v Idriji, u. 25. jan. 1956 v Gor. Oče Josip, posestnik, kavarnar in župan v Idriji (1883-86), mati Ivana Kos. Po končanem študiju je postal zdravnik v Tolminu. L. 1936 se je preselil v Gor., kjer je opravljal splošno prakso. Bil je znan gor. zdravnik in sodi v rod zdravnikov, ki je na Gor. predstavljal dr. Anton Breclj, v Trstu pa dr. Just Pertot. Med službovanjem v Tolminu je organiziral abstinenčno gibanje Sveta vojska, vodil ga je in imel mnogo predavanj o škodljivosti alkoholnih pijač in prekomernega pitja. Udeležil se je občnega zbora Svete vojske v Lj. (26. avg. 1913) ter tudi mednar. protialkoholnega kongresa sept. 1913 v Milanu.

Prim.: PDK 28. jan. 1956; Soča 4. febr. 1956; Poslanstvo slovenskega zdravnika, Lj. 1965, 334 (pomotoma je njegovo ime zapisano kot Serjim); Žup. ur. Idrija; Zlata doba 1913, str. 132; A. Mrkun, Zgodovina protialkoholnega gibanja, Lj. 1927, 122, 125, 240.

A. Pr.

SFERCO Ester, prof. in kult. delavka, r. 19. mar. 1955 v Izoli, živi v Trstu. Oče Lorenzo, Italijan iz Trsta, orodjar, mati Stanislava Hreščak iz Podgorja na Krasu, uradnica. Osn. š. v Podgorju in v Hrpeljah, 1969 se je preselila v Trst, kjer je obiskovala DTTZ Žige Zoisa, nato pa slavistiko na videmski U. - Poučevala je slov. in zgod. na DPZIO Jožef Stefan v Trstu, danes poučuje na DTTZ Žige Zoisa. S knjižnimi ocenami sodeluje na RAI Trst A, v Celovškem Zvonu, Primorskih srečanjih in v Mladiki. Član je uredniškega odbora Mladike. Prevodi iz ital.: Teresio Bosco, *Dominik Savio*.

Prim.: Osební podatki (29. sept. 1994).

Ured.

SIMONETA Boris, publicist, pokojninski izvedenec, športni in javni delavec, r. 26. jan. 1948 v Kopru, živi v Zgoniku od 1951. Oče Danilo in mati Milka Caharija, oba iz Zgonika. Osn. š. v Zgoniku, maturiral na Znan. liceju Fr. Prešerna v Trstu

1966. Sodeloval v Literarnih vajah. Študiral na Pravni fak. na trž. U; vzgojitelj v dijaškem domu Srečka Kosovela v Trstu (1970); tajnik ZSSD v It. (1971), nato njen odbornik in preds. Od 1974 do 1991 ravno. Patronata Kmečke zveze INAC. Leta 1979 se je poročil z domačinko Marto Gruden. Dve zaporedni dobi 1975-85 podžupan v Zgoniku. Od 1986 preds. Združenega centra za socialno dejavnost. Dolgoletni športni delavec pri športnem krožku Kras, kateremu je za krajše obdobje tudi predsedoval. Publicistično dejavnost je začel s 15 leti kot dopisnik PDka, redni sodelavec na časnikarskem oddelku RAI Trst A, Radia Koper, dopisnik PrimN; nekaj prispevkov objavil v mesečniku Dan in JKol. Piše predsem o športnih, gospodarskih in socialnih vprašanjih.

Prim.: Osební podatki in časopisni viri.

MJ

SIMUNIČ Ivan, zdravnik, r. 18. nov. 1933 v Padričah pri Trstu, živi v Trstu. Oče Ivan, delavec v pivovarni, mati Tončka Kalc, gospodinja. Osn. š. pri Sv. Ivanu v Trstu, Niž. sred. š. v Trstu. Vpisal se je na gimn. v Mariboru in tam maturiral 1959. Medicino je študiral na Medic. fak. v Lj. in doktoriral 1965. Strok. izpit je opravil v Lj. 1968, nato se je specializiral v pediatriji in kardiologiji. 1974 je prišel v Trst, ker so v Nabrežini potrebovali zdravnika asistenta v pnevmološkem sanatoriju. Od 1976 do 1987 je opravljal posle pediatra pri občinski zdravstveni strukturi. 1987 je odšel v Gvinejo Bissau kot vodja projekta OZN za pomoč nerazvitim afriškim državam v boju proti gobavosti in tuberkulozi. 1991 je bil najprej predstavnik, nato 1993 vodja zahodnokraškega zdravstvenega okraja, ki razpolaga z vsemi profesionalnimi profili. Opravlja tudi potrebne posle higienika pri tržaški občini. Sodeloval je v številnih ekspedicijah v hribe kot zdravnik in vodja trekingov po svetu.

Prim.: Osební podatki; PDk 9. jan. 1990 s sl. in 15. okt. 1993.

Pan

SIRK Adriano (Ježko), gostinec, r. 29. avg. 1952 v Gor., živi in dela v Subidi pri Krminu, kjer je lastnik znanega gostinskega podjetja pri Lovcu in kjer je ustvaril počitniško središče La Subida. Njegova družina izhaja iz Višnjevika v Brdih. Oče mu je bil Jožef (Pepi), gostilničar in lovec, mati Hema Kristančič, gostilničarka, ki ga je uvedla v poklic in mu še vedno z nasveti pomaga pri delu. Osn. in nižjo srednjo it. š. (1958-66) je opravil v Krminu, nato se je vpisal na it. Industrijski

tehnični zavod v Gor., vendar je po nekaj letih prekinil študije, ker je po očetovi smrti (1968) prevzel v oskrbo domačo gostilno. Po dobrem desetletju je prepustil delo v kuhinji poklicnim kuharjem in je posvetil vse svoje moči vodstvu gostilne. Pri tem mu je bila v veliko pomoč žena Loredana Antoni. V teku 80. l. se je iz domače vaške gostilne izoblikovalo visokokvalitetno gostinsko podjetje, ki je postalo osrednja točka bogatega počitniškega središča s konjušnico, barom in turističnim naseljem. Vredno je omeniti, da je njegovo počitniško središče vplivalo kot prototip tovrstne turistične ponudbe na izoblikovanje novega dež. zakona (št. 39 iz l. 1988) za razvoj turizma v predgorskih področjih naše dežele. Za nadaljnji razvoj podjetja so bila odločilna še posebej leta 1981-87, v katerih se je gostilna uveljavila in bila vključena v priznane gastronomske vodnike (Michelin, Veronelli, Espresso, Accademia italiana della cucina, Guida ai ristoranti d'Italia Rizzoli, Ristoranti d'Italia del Gambero Rosso). O S. in njegovih uspehih so začeli poročati it. in tuji časopisi ter specializirane revije (Gambero Rosso, VIF Gourmet-Journal, Der Feinschmecker International, Ospitalità Friulana, Alisei, Weekend Viaggi, Dove, Class, Slow Food). S. vključuje v svoje menuje predvsem recepte, ki so značilni za srednjeevropski prostor, še posebej tiste, ki izvirajo iz kmečke in krajevne tradicije. S. jih je posodobil in prilagodil zahtevam moderne visokokvalitetne kuhinje. V zadnjih časih, ko je začela upadati it. klientela, je začel usmerjati svojo ponudbo predvsem na avstrijsko in nem. turistično tržišče. V sodelovanju s prijateljem E. Cucitom, fotografom M. Frullanijem in publicistom J. Paljkom (gl. čl.) je objavil zanimivo ilustrirano brošuro *La Subida* v it., slov. in nem. jeziku (Poligrafiche San Marco, Krmin 1992). Vsako l. pripravi v fotokopiji in za notranjo rabo tudi bogat izbor člankov iz časopisov, ki prinašajo vesti o njegovem podjetju. S. je podpreds. sindikata FIPE za dež. F-JK, aktiven član slov. sindikata, član izvršnega odb. SDGZ, odbornik (1988-94) in od 1994 podpreds. gor. Kmečke banke. Nekaj časa je bil aktiven tudi v politiki: med 1974 in 1978 je bil tajnik in nato član glavnega odb. SSk v Krminu, potem pa je polit. delovanje zapustil, ker ni ustrezalo njegovemu značaju.

Prim.: Osební podatki in domači arh.; Nedeljski dnevnik 17. jun. 1973; Delo 11. apr. 1975; PDk 19. dec. 1976, 15. avg. 1985, 11. febr. 1993, 31. maja 1994; La Cucina Italiana okt. 1982; Il Punto 15.

dec. 1982; Falstaff Magazin 1984, 5, 72-77; Playboy 6. jun. 1987, 5; PrimN 21. jul. 1987; Picc. 30. maja 1990; Messaggero 15. jul. 1990; Der Feinschmecker International jul. 1991; Plein Air jul.-avg. 1991; Gambero Rosso 1992, 3 (marec), 14-17 (s sl.); Pdk 11. febr. 1993, 31. maja 1994; Weekend Viaggi jan. 1993; VIF Gourmet-Journal okt. in dec. 1993; Qui Touring apr. 1994; Alisei 1994 (III), 20. (maj), 115-23; T. Gomišček, Joško Sirk: iz kuhinje z ljubeznijo; PrimSreč 1994, št. 155.

Vh

SIRK Dora, por. **OBLJUBEK**, ljudska pesnica, r. 6. sept. 1903 v Višnjeviku v Goriških Brdih, živi v Drnovku. Oče Anton, kmet, mati Katarina Vuga, kmetica. Osn. š. (do 5. r.) obiskovala v Višnjeviku, prekinila zaradi začetka I. svet. v.; v l. 1919-20 na osemmesečnem gospodinjiskem tečaju v Tomaju na Krasu. Na domači kmetiji je ostala do l. 1924, ko se je primožila na kmetijo Obljubkovich na Bregu, kjer je gospodinjala številni družini. V zakonu so se ji rodili trije sinovi (glej Franc Obljubek) in dve hčeri. Med 2. svet. v. je njena družina morala prenesti požig domačije zaradi sodelovanja s partizani in umor moževega očeta (1944), konec vojne pa ji je prinesel upor kolonov. Uvajanje socialističnih družbenih odnosov na vasi je hudo pretreslo Obljubkove: sledili so si razlastitev premoženja, beg sina Mirka v Kanado, aretacija sina Stojana in beg sina Franca. O vsem tem govori nekakšna družinska kronika, namenjena njenim potomcem, ki jo je S-ova napisala na 107 straneh. Njeno pričevanje je hkrati bogat vir informacij o stanju kolonov. S-ova je začela pesniti po zgledu očeta, ki je večkrat pisal v verzih. Prvi njeni verzi so nastali v njeni zgodnji mladosti, toda se niso ohranili. Ponovno je začela pisati med 2. svet. v., da bi pomagala slov. gibanju za osvoboditev izpod fašistične Italije. Njene pesmi so recitali na različnih zborovanjih v Brdih, po vojni pa na proslavah in kome-moracijah. Največ pesmi je nastalo po končani vojni. Pesnica izpoveduje v njih svojo bolečino, opisuje vojne grozote, naravo, Brda, govori o briškem kmetu, domovini, družini in hrepeni po sinovih v tujini. Njene pesmi so bile prvič zbrane v zbirko, ki nosi naslov *Pesmi Dore Obljubek*, ob avtoričini 80-letnici leta 1983. Izšle so v 80 izvodih in v samozaložbi. Nekatere pesmi iz te zbirke so bile objavljene v Primorskih srečanjih, Naši ženi, Rodni grudi in v KolGMD 1984. Leta 1985 je sledila zbirka 35 pesmi z naslovom *Pesmi Dore Obljubek, Drugi zvezek*. Tudi te so osebnoizpovedne in refleksivne, prevladujoča motivika je družina, narava, vojna. Ob avtoričini 90-letnici

je izšlo nadaljnjih 53 pesmi pod naslovom *Moje pesmi, tretji zvezek*, Lj. 1993. Avtorica se razgleduje po ljubljenih Brdih in lepotah narave, hkrati obuja spomine na svoje težke izkušnje in na preizkušnje njenih družinskih članov ter se loteva religiozne motivike. Njena pesem je »oblikovno preprosta; avtorica posveča pozornost predvsem enostavni rimi, ritem verza pa se ji, kot kaže, oblikuje samodejno« (M. Mihevc).

Prim.: Osebni podatki; NŽ jun. 1984 (s sl.); Et-nolog LIII, 2/1, Lj. 1992, 166-90 (s sl.); Oko 14. apr. 1994 (s sl.).

B. Lu.

SKALAR Monika, violinistka, koncertni mojster, r. 25. jun. 1958 v Kopru, živi v Lj. Oče Maksimilijan, prof. violine in izdelovalec violin, mati Filomena Kramberger, učiteljica. Osn. š. in glasb. š. je obiskovala v Kamniku. Sred. glasb. š. v Lj. je 1976 zaključila pri prof. Cirilu Veroneku, 1982 pa z odliko diplomirala na Viš. š. za glasbo v Kölnu pri prof. Igorju Ozimu. Istega leta je opravila tudi podiplomski študij. Med študijem se je izpopolnjevala v komorni igri pri prof. G. Kehru, B. Pergamenščikovem in članih Amadeus Quartetta. Od 1982 je koncertni mojster - koncertant Simfonikov RTV Sje, od 1984 - koncertni mojster komornega orkestra Camerata Labacensis, od 1985 - primarius Lj. godalnega kvarteta, istega leta začne poučevati violino na AG. S. je ena najvidnejših slov. poustvarjalk violinistk, ki stalno delujejo v našem kult. prostoru, s svojim umetniškim delom pa je dosegla vidne uspehe tudi v svetu. Prvič je nastopila s petimi leti v Ptuj. Do odhoda v Köln je koncertirala v številnih slov. mestih. Po diplomu je veliko koncertirala po vsej Jsl i v okviru Festivala Lj. Grobeljskih koncertov, Ohridskega in Dubrovniškega festivala. Poleg rednih snemanj za RTV Sje in vsakoletnih koncertov v okviru Zelenega abonmaja je s simfoniki gostovala tudi zunaj Sje: koncertna turneja po ZDA 1985, koncertna turneja v okviru Kuhman Festivala na Finskem 1985, turneja po Nemški demokratični republiki 1986, turneja po SZ 1987, gostovanje v Španiji, koncerti v Trstu, Milanu, Turinu, Kölnu, Bonnu, Parizu. Z lj. godalnim kvartetom je gostovala v Avstriji, It., Rusiji, snemali so za RTV Sjo in Rai. - Sestra **Sabina** (r. 27. okt. 1934 v Bgdu) je violinistka New York City Ballet Orchestra, **Olga** (r. 24. febr. 1942 v Mrbu) je koncertni mojster Beethoven Orchestra v Bonnu in **Darka** (r. 23. jan. 1954 v Lj.) je prof. glasbe v Kamniku.

Prim.: Osebni podatki; S 5. jul. 1994; SBL III, 324-25.

S.M.

SKOK Edi, športnik, vinogradnik, r. 7. nov. 1970 v Gorici, živi na Jazbinah. Oče Pepi (Giuseppe), vinogradnik, mati Erminia Nardin, gospodinja. Osn. š. v Števerjanu, sred. š. I. Trinka v Gor., v letih 1991-93 je obiskoval strok. tečaje vinogr. in kletarstva v Gradišču. S streljanjem na glinaste golobe se je začel ukvarjati 1988 pri it. strelnem društvu v Gradišču in že tega leta osvojil 2. mesto v *double trap* na it. mlad. drž. prvenstvu. 1989 in 1990 je v Lontatu pri Brescii postal mlad. drž. prvak v *double trap*. Na tekmovanju za svet. pokal iste veščine v Bologni 1990 je dosegel 1. mesto, 8. pa na svet. prvenstvu. Od 1989 do 1994 je vsakoletni dežel. prvak streljanja na glinaste golobe, v večini *double trap*. V večini olimpijskega strelskega položaja je 1990 postal dežel. prvak mlad. kategorije, 1989 in 1990 je bil dežel. mlad. prvak tudi v večini univerzalnega strelskega položaja, 1991 pa je osvojil prvo mesto na dežel. ravni tudi kot strelec 2. kategorije seniorjev. V letu 1994 je dosegel potrebno število točk, da bo z novim letom prestopil v 1. kategorijo. - S stricem Armandom (z očetom sta bila kolona grofa Teufenbacha, kmetijo sta odkupila leta 1969) in sestro Orietto vodi vinogradniško kmetijo. Na približno 10 ha gojijo chardoney, sivi pinot, sauvignon in merlot. Od 1991 stekleničijo vino, ki ga v glavnem namenijo it. tržišču, del izvažajo v Nemčijo, nekaj pa tudi v Sjo.

Prim.: Osebni podatki, PDK 19. jun. 1991; Števerjanski vestnik, jan 1991; KatG 10. mar. 1994; Picc. 8. maja 1988, 25. avg. 1988, 29. dec. 1990, 18. okt. 1993, 3. nov. 1993; Mess 25., 24. avg. 1988, 16. dec. 1990.

M. Tavčar

SKRINJAR Pavel, kulturni organizator, publicist, r. 8. febr. 1941 v Trstu, živi v Križu pri Sežani. Oče Rudolf, uslužbenec in amaterski slikar, mati Viktorija Urdih. Osn. š. v Sežani, gimn. v letih 1956-58 v Sežani, potem v Postojni, absolviral je slavistiko na Filoz. fak. lj. U. 1964-69 je poučeval na osn. š. v Sežani, od 1969 je bil dir. na Delavski U (od 1992 Ljudska U) v Sežani. V začetku sedemdesetih let je bil preds. Zveze kult. organizacij občine Sežana, potem preds. občinske Kult. skupnosti v Sežani, 1972 je bil pobudnik in organizator akcije za postavitev Kosovelove spominske sobe v Sežani, ki je bila končana 1976. Skupaj z Marijanom Sušo (gl. čl.) sta 1980-86 organizirala prva liter. srečanja v

jami Vilenici pri Sežani, ki je potem prerasla v srednjeevrop. liter. nagrado. Piše o lokalni zgod. Sežane in Krasa. Napisal je dve samostojni publikaciji *Primarni vodovod v občini Sežana 1981-1987* (Sežana 1987) in *100 let Prostovoljnega gasilskega društva Sežana 1894-1994* (Sežana 1994). V Glasilu krajevne skupnosti Sežana je več let pisal feljton o sežanski preteklosti, v raznih razstavnih katalogih je objavljial kratke predstavitve likovnih umetnikov. Napisal je uvod k pesniški zbirki osmih kraških pesnikov *Oktava* (Sežana 1990), Kras in Sežano je opisal v zborniku Vilenica 1986, o znamenitih Sežancih je pisal v zborniku Vilenica 1989. S. je redni sodelavec revije Kras in član uredništva knjižne zbirke Življenje na Krasu, ki je doslej izdalo dve knjižici o preteklosti Repentabra in Senožeč.

Prim.: Osebni podatki.

Er. Dol.

SLAMIČ Herman, športnik, r. 22. apr. 1906 v Podgori pri Gor., u. 5. avg. 1988 v Šempetru pri Gor. Oče Alojz, mati Antonija Ščurk. Izšolal se je za gradbenega tehnikarja. Bil je član akad. društva Primorje v Lj., kjer so se zbirali zlasti primor. Slov. Društvo je bilo med vodilnimi v nogometu, atletiki, plavanju. Ukvarjal se je z nogometom, a tudi z atletiko, zlasti v mnogoboju; bil je odličen tekač, metalec diska in krogle, v teh dveh tehničnih disciplinah je bil 1928 slov. prvak, zmagal pa je tudi na slov. prvenstvu v prvem nastopu v hoji. Oče, ki je bil podpreds. kolesarskega društva Sava, ga je zvalil tudi na kolo. S kegljanjem se je ukvarjal že pred vojno in po vojni je nadaljeval, odnehal pa je šele, ko je bil star petinšestdeset let. Med vojno je bil član OF, deloval je v Mostah v narodni zaščiti in kot obveščevalec. 1943 je odšel v partizane, najprej je bil šofer pri glavnem štabu, nato pa obveščevalec v Bračičevi brigadi. Poleti je bil premeščen v poveljstvo 4. operativne cone, kjer je bil odgovoren za inozemsko obveščevalno službo. Po vojni je bil zaposlen najprej na Ministrstvu za gradnje, kasneje pa je delal pri gradbenem podjetju Primorje v Ajdovščini, kjer je bil dir. pomočnik do upokojitve 1966.

Prim.: Miloš Rutar, Sodelovati in zmagati, Slovenski športniki v NOB, Lj. 1986, 280-83; Delo 22. avg. 1988; podatki Sava Slokarja iz Ajdovščine 10. maja 1994.

I. Ur.

SLOKAR Anton, trgovec, polit. in kult. delavec, tigrovec, r. 10. jan. 1898 pri Slokarjih (Ajdovščina), župnija Lokavec, u. 27. sept. 1982 v Ajdov-

ščini. Oče Anton, mati Marjeta Vidmar, gostilničarja in lesna trgovca. Osn. š. v Lokavcu, obrtno trgov. š. v Ajdovščini. Po vrnitvi iz avstr. vojske, zlasti od 1920 je vneto sodeloval v kult.-prosv. organizacijah ter jih gmotno podpiral. Sam je trdil, da je v te namene napravil skoraj vse premoženje. V Ajdovščini je ustanovil ŠKAŠ (Športni klub Ajdovščina-Šturje). Zaradi izseljevanja pred faš. terorjem je zmanjkalo nogometašev, zato so se združili z Vipavo v športni klub BURJA. Povezan je bil s politiki v Gor., predvsem z Alb. Rejcem, ur. E in tajnikom polit. društva Edinost, ter z Z. Jelinčičem, tajn. Zveze prosv. društev, a tudi s kulturniki v Trstu (L. Čermelj). V Ajdovščini je najtesneje sodeloval s pe-
 povodjem Jan. Fajglom in režiserjem Rud. Brajnikom. V tajni organ. TIGR je bil med začetnimi sodelavci, prejemal in oddajal je prepovedano liter. Imel je več polic. preiskav in bil večkrat aretiran. Ponoči 19. maja 1934 je s pobegom v Jslo ušel zaporu. - Po 7 mesecih je dobil S. zaposlitev v Lj. pri banski upravi kot dnevničar s tisoč din. mesečne plače, kar je bilo za petčlansko družino (trije otroci od 3 do 11 let) malo. Jsl. državljanstva ni mogel dobiti zaradi osumljenosti. Po zasedbi Jsle je sodeloval z OF. Skrival je slov. vojaške ubežnike iz it. vojske in jih oskrboval s hrano in orožjem. Sodelovala sta tudi njegova sinova Samo in Bojan. Aretirali so ga 28. avg. 1941 in ga po treh mes. lj. zaporov prepeljali v Rim; tožili so ga sodelovanja v NOB in TIGR. Medtem so aretirali ženo in jo po nekaj mesecih izpustili, sina Sama so internirali na Sardinijo, Bojana v Palmanovo. S. so med zasliševanjem hudo mučili in ga 12. jun. 1942 obsodili pred Posebnim faš. sodiščem na 26 let ječe. Premestili so ga v Sieno, in ker so karabinjerji zgubili dokumente, niso vedeli, kaj bi z njim napravili. Poslali so ga v San Gimignano, kjer je bilo več Primor. in 4 iz Sje. Konec nov. 1943 je prišel oče zaprtega dr. Borisa Zidariča (gl. čl.) s ponarejenimi dokumenti in odpeljal s seboj 4 Slov. iz Sje. S. se je vrnil z njimi in dobil ponovno službo na banovini na prosv. oddelku ter še dalje sodeloval z OF. Po upokojitvi se je vrnil v Ajdovščino, kjer je bolehal in umrl.

Prim.: S-jev življenjepis, podatki njegovih znancev in osebni arhiv.

Rut

SLOKAR Rajko, bibliotekar, r. 16. jan. 1936 v Plačah pri Ajdovščini, živi na Pristavi (Nova Gor.). Oče Edvard, mati Valerija Cotič. Osn. š. in niž.

gimn. v Ajdovščini, gimn. pa v Šempetru pri Gor. in v Novi Gor. (matura 1954). Na lj. U je diplomiral 1960 (angl. jezik in slov. jezik s književnostjo). Po študiju se je zaposlil na osn. š. v Šempetru pri Gor. Študiral je nato na bgd. Visoki šoli za političke nauke (diploma 1965). Med 1965-88 je bil direktor Delavske U v Novi Gor. Od 1988 je vodil GorKnj v Novi Gor. S. je pobudil ustanovitev Zveze splošnih izobraževalnih knjižnic Sje in bil med 1990-94 preds. njenega izvršnega odb. Med službovanjem v novogor. Delavski U je poleg drugega sodeloval pri organizaciji tečajev slov. jezika na Holandskem (Europa Huis Bemenlen 1969-1974), delo v GorKnj pa je osredotočil tudi na to, da bi postala ustanova informacijsko središče sev. predelov Primorske. Prispevke s strok. vsebino je objavil v PrimSreč, PrimN in v Knjižnici. S. je deloval tudi kot športni organizator (smučanje, planinstvo), med 1985-93 je bil preds. Planinskega društva Nova Gor. in član upravnega odb. Planinske zveze Sje. Dopisoval je tudi v PV.

Prim.: Osebni podatki.

B. Lušina

SMET Jožica (Gluseppina), prosvetna delavka, r. 12. febr. 1912 v Mlinskem pri Kobaridu, u. 16. apr. 1986 v Gorici. Oče Anton (Antonio), sodnijski uslužbenec, mati Jožefa Kranjc, gospodinja. Oče je bil službeno premeščen v razne kraje na Primorskem, v Sežano (tu obiskovala osn. š.), Červinjan (tu je Jožica opravila sred. dekliško strok. šolo) in nazadnje v Gor., kjer se je družina ustalila. V nekaj letih je bil tako opravljen prehod kmečke družine v meščansko. V Gor. najprej uradnica, po 2. svet. vojni tajnica pri odvnetiku Josipu Grudnu (gl. PSBL I, 509), nato pri ZSKD do upokojitve. Na Zvezi je poleg službenih zadolžitvev opravljala delo knjižničarke, skrbela za širjenje in raznašanje otroških in družinskih revij, pomagala pri Dijaški matici, aktivna v podpor-nem društvu, pela v raznih zborih, nazadnje v štandreškem. Več let v upravnem odboru SPD, 1970-77 mu predsedovala. Bila med pobudniki in glavnimi organizatorji srečanj zamejskih planinskih drštev, vzpostavila pa je tudi vrsto traj-nih stikov z raznimi planinskimi društvi iz Sje. Planinska zveza Sje jo je za prizadevanja na pro-dročju planinstva odlikovala z zlatim častnim znakom, za njeno vsesplošno aktivnost na Gor. pa je bila deležna tudi priznanja SKGZ.

Prim.: PDK 17. apr. 1986 s sl.; 19. apr. 1986; Glasilo ZSKD in ZSSDI, št. 9, maj 1994, 10; Isonzo-Soča, št. 14, 1994, 33.

Sirk

SMRDEL Vencelj, delavec, tigrovec, r. 20. dec. 1907 v Slovenski vasi pri Pivki, u. 18. jun. 1989 v Pivki. Oče Jožef, mati Marija Cvetnič. S. je bil star 19 let, ko ga je 1926 Janez Vadnal iz Žej peljal na nočno zborovanje 50 mladih ljudi v gozdu med Žejami in Prestrankom. Poslej je stalno sodeloval v ileg. boju proti faš. do izbruha druge svet. vojne. Predvsem je sodeloval z Vadnalom in tistimi, ki so bili v prvih letih pobudniki ileg. dejavnosti proti faš., kot so Janez Penko iz Koč, Matevž Rutar, Jože Vadnjal, Franc Česnik iz Zagorja, Tomaž Smrdel in Gašper Slavec iz Sela in drugi. S. se je udeleževal sestankov v okolici Žej, Prestranka in Čadežvega mlina. Vodil jih je Vadnal, ki je S. dostavljal propag. liter. S. jo je s svojimi sodelavci širil v vaseh Slovenska vas, Selce, Petelinje, Trnje, Šempeter (Pivka) in po drugih naseljih. Tesno je sodeloval tudi s člani Vadnalove celice v Žejah, Fr. Slugom in Jak. Semcem. Sodelovanje z Vadnalom je postalo tesnejše, ko se je S. poročil z Vadnalovo sestro.

Prim.: Osebn. arhiv.

Rut

SMREKAR Venceslav, gradbeni inž., slikar, r. 19. sept. 1875 na Kamnem pri Kobaridu, u. neznan kdaj in kje. Oče Janez, mati Uršula Sovdat. Osn. š. je obiskoval na Libušnjem, potem je bil za pastirja na Seliščih. Prišel je v pisarno geometra Ivana Lapanje (gl. čl.) v Kobaridu, tu je služboval do Velike noči 1902. Zatem se je zaposlil pri zemljemercu Obizziju v Gor. (do febr. 1904) in nato pri podjetju Burger & Redlich na Grahovem pri Bači. Od 1. jan. 1905 je bil uslužbenec stavbinskega urada dežel. zbora v Gor. Ob delu je študiral in postal 1909 gradbeni inž. Po diplomi se je zaposlil pri dežel. odb. v Lj. Takrat se je pričel izpopolnjevati v slikarstvu. Ker mu služba v Lj. ni prijala, se je okoli 1912 odpravil v Bgd. Dobil je služno pri bgd. občini (mestni inž.), za kar sta verjetno intervenirala D. Lapčević in J. Cvijič. Kasneje o S. ni več podatkov. 1910 je sodeloval z dvema akvareloma (portret matere in očeta) na 3. umetniški razstavi v Lj. v Jakopičevem paviljonu. Jul. 1912 je razstavil skupaj z drugimi slov. umetniki (med njimi tudi Hinko Smrekar) v stanovanju dr. Antona Dermote v Gor. Slikal je tudi olja. Kot vdovec se je v drugo poročil s hčerko skladatelja H. Volariča (gl. čl.).

Prim.: Soča 24. apr. 1902, 14. apr. 1906 in 12. okt. 1909; Pertrattazioni della IV tornata, epoca VIII della Dieta provinciale... Gorizia 1905, 54-55; Gab II, 301; Tuma, Pisma, pass.; Gorica 13. in 17. jul. 1912.

B. Mar.

SOLDO Tatjana, por. **MIKLAVČIČ**, pesnica, r. 6. jul. 1962 v Kopru, u. 28. maja 1992 v Dekanah pri Kopru (po svoji volji je odšla iz življenja). Oče Miljenko, arhitekt, po rodu iz Mostarja, po rojstvu dvojčič Tatjana in Martine odšel v Maroko; mati Darinka Kragelj, učiteljica. Šolala se je na gimn. v Kopru in srednješol. študij zaključila na pedag. gimn. v Tolminu (1981). Na Filoz. fak. U v Lj. je študirala it. in španski jezik, a študija ni končala; zaposlila se je na ZKO v Kopru. - Pesnila je od otroških let naprej, prve objave so v šol. listih v Kopru. Šele 1991 se je pojavila z izredno dovršeno poezijo v revijah PrimSreč, Mentor in revija 2000. (Postumne objave so še v Novi reviji in Dialogih). V 130. št. PrimSreč. je nastopila s pesmimi *Pesem za Charlotte Salomon, Pozabil sem te pozabiti in Uspavanka*. Za 136. šte. je poslala zadnje tri pesmi *Pesem za angele po abecednem redu, Nioba in Lama sabaktani* (mogoče njena najboljša pesem). Po smrti ji je V. Fulančič-Valentinčič v PrimSreč. 139 posvetila dva pesniška nekrologa (Kontroverznost današnjega večera; Tebi Tatjana, kjerkoli že si). Ob smrti je že imela pripravljeno pesniško zbirko *Posvetitve* za zbirko Rob založbe Lipa. »Njena pesniška zapuščina pa je razkrila nenavadno kritičnost in skromnost te popolnoma izoblikovane pesniške osebnosti. Poleg pesmi, ki jih je namenila objavi, je namreč za njo ostal zajeten kup tipkopisov in subtilna, a zato nič manj močna pesniška govorica. Kako resno se je ukvarjala s pesniškim poklicem, pričajo različne verzije istih pesmic; v iskanju najbolj preciznega, najbolj pravega izraza jih je brusila do neumornosti. Skoraj nemogoče je, da se ne bi bila zavedala njihove vrednosti - pregloboko je bila doma v poeziji. Zakaj jih ni dala med ljudi? Zdaj so tu. Morda v drugačnem izboru, kot bi hotela sama, in tudi v obširnejši zbirki. Zakon dokončnosti, škoda. Ženska, ki je pisala te dialoge z Bogom, poezijo, pesniki, z našim pritlikavim stoletjem, bi nam morala dati več knjig,« pravi urednik na 62 pesmi povečane zbirke *Posvetitve*, Zdravko Duša, ki jo je junija 1994 izdala grosupeljska založba Mondena z globoko občuteno spremno besedo Marjana Tomšiča. Kot nadarjeno pesnico smo jo odkrili, ko je ni bilo več, kar je dokazala zelo svečana postumna predstavitev *Posvetitev* v tolm. knjiž. C. Kosmača 16. jun. 1994.

Prim.: Osebno sporočilo matere Darinke v avg. 1994; PrimSreč št. 130, 136, 138, 139, 141/42, 145, 147; PrimN 9. jun. 1992; M. Žižmond-Kofol: Dialogi z Bogom, PrimN 21. jun. 1994. Dolenc

SPACAL Borut, zdravnik, specialist pulmologije in medicine dela, r. 21. dec. 1947 v Trstu. Dela v ambulantni za športno medicino v Tržiču (Monfalcone). Oče Lojze, slikar (gl. čl.), mati učiteljica Milojka Vodopivec. Osn. š. na Opčinah med 1953-1957, Sred. š. obiskoval pri Sv. Jakobu v Trstu. Med leti 1958 in 1965 ji obiskoval znanstveni licej Franceta Prešerna v Trstu. Na Medic. fak. v Trstu je študiral medicino in diplomiral 1972 z nalogo iz medicine dela (*Delo v vročem okolju*). Publiciral je razprave o poklicnih boleznih kakor tudi o višinski medicini. 1992 je bil v slov. tržaški ekspediciji na Himalaji. Kot samostojno knjigo je napisal *Himalaya - appunti medici* (Trst 1993).

Prim.: Osební podatki.

A. Pr.

SPACAL Savo, zdravnik, psihoanalitik, r. 10. maja 1943, u. 23. sept. 1989 v Trstu. Oče Lojze, slikar (gl. čl.), mati Milojka Vodopivec, učiteljica. Maturiral na klas. liceju v Trstu. Končal Medic. fak. v Lj. Nato odšel v New York, kjer je specializiral psihiatrijo in dopolnil psihoanalitični trening. Dobil je mnoge ponudbe, da bi ostal v Ameriki. Vendar se je 1976 vrnil v Trst, kjer je delal kot psihoanalitik in psihoterapevt. Objavljal je strok. razprave o vlogi introspekcije in o odnosih med spoznavanjem sebe in spremembami psihične strukture. Svoje znanstveno delo je razvijal v okviru It. psihonalitičnega združenja. Bil je tudi redni član mednar. psihoanalitične zveze, ustanovni član Psihoanalitičnega centra za deželo Veneto ter član ured. odb. Rivista Italiana di Psicoanalisi. Močno se je posvečal tudi manjšinski problematiki.

Prim.: PDK 16. sept. 1989.

A. Pr.

SPECOGNA Angelo, duhovnik, r. 22. nov. 1911 v Črnem Vrhu (Čenavarh) v obč. Podbonesec, u. 5. jan. 1994 v bolnišnici v Vidmu, pokopan 7. jan. v Črnem Vrhu. Bil je prvi sin v Štiefovi družini, za njim so se rodili še 4 bratje in 3 sestre; duhovnik je bil tudi brat Luigi. Gimn. in bogoslovje je dovršil v videmskem semenišču, novo mašo je pel v Črnem Vrhu 26. avg. 1936. Nekaj mesecev je kaplanoval v Matajurju, od 1936 do 1940 v Kozci v Leški dolini, od 1940 do 1978 župnik v Plestiščah (Platitsch) v tipanski občini. L. 1978 se mu je vid tako poslabšal, da je moral stopiti v pokoj. Vid. škof ga je imenoval za kanonika čedajske stolnice. Sprejeli so ga v Zavod Piccolo Cottolengo v Santa Maria la Longa pri Vidmu in

tam je preživel v miru in molitvi zadnjih 15 let življenja. - »Pre Angelin je bil človek veselega sarca, vedno nasmejan in te je razveselilo, kar si se sreču z njim. Je biu maternege sarca: znu je zastopiti človeka, ga sprejeti, jubiti, mu oprostiti in pozabiti po Jezusovim zgledu. Znu je gojiti z veliko občutljivostjo in zvestobo parijateljstvo. Je biu tudi moškega sarca: udau se je dielu brez ankul se utruditi ali naveličati... Pre Angelin je posebno jubu svojo domovino, našo Benečijo, nje kraje... Jubu je svoj materin slovenski jezik. Po slovensko je govoriu, pridgu, molu in pieu» (Emil Cencig, Dom 1994, št. 1). - Na praznik Marijinega Vnebovzetja 1986 je imel v Črnem Vrhu zlato mašo, ki so se je udeležili duhovniki špeterske in nemške dekanije, podboneški župan Romano Specogna z občin. odborom in številnimi verniki. Župan mu je poklonil ikono Paskvala Zuanelle, verniki sliko Device Marije (Dom 1986, št. 15). - Pogrebno mašo je opravil v cerkvi Zavoda Piccolo Cottolengo vid. nadšk. mons. Alfredo Battisti s pomož. škofom Pietrom Brollom in več kot 50 duhovniki, v Črnem Vrhu pa je maševalo 10 duhovnikov špeterske dekanije.

Pri.: Cerkev na Slovenskem, Lj. 1971, 391; Mons. A. Specogna zlatomašnik, Dom 1986, št. 15 s sl.; Emil Cencig, Umaru je pre Angelin Stiefu, Dom 1994, št. 1 in dve sliki; Smart mons. A. S., NMat 13. jan. 1994.

Jem.

SPETIČ Ivko (Ivan - uporabljen le v uradnih dokumentih), pesnik, pisatelj, kult. organizator, r. 3. avg. 1931 v Ilir. Bistrici. Oče Ivan, gostilničar, mati Zorka Magajna, gospodinja. Po domači osn. š. je obiskoval v letih 1947-52 postojnsko gimn. Nato se je vpisal v Lj. na Prav. fak. in jo končal 1956. Kot diplomirani pravnik je služboval najprej v Kopru do 1967, nato v Ilir. Bistrici pri Lesonitu do 1991. - Njegovo izven poklicno delovanje zajema področje kulture, in to predvsem v organizacijskem smislu. Preds. je Zveze kulturnih organizacij bistriške občine, preds. Numizmatičnega društva Primorske, preds. kult. društva »Lesonit« Ilir. Bistrice in preds. »Literarnega društva« v Ilir. Bistrici. Član je Združenja književnikov Primorske. V tem Združenju je bil preds. nadz. odb. in sedaj je član izvrš. odb. Nadalje je član uredn. odborov: zbornika Bistriški zapisi, literarnega glasila »Lesonitov zvezek« Ilir. Bistrica in literarnega glasila »Stopinje« Ilir. Bistrica. Član je sveta revije Primorska srečanja Nova Gor. Na njegovo pobudo so ustanovili: likovno društvo France Pavlovce. Sodeloval je pri

ustanovitvi Društva za krajevno zgodovino in kulturo. - Na njegov predlog je bil določen 19. jan., rojstni dan Dragotina Ketteja, za občinski praznik občine Ilir. Bistrica. Za izjemne kult. dosežke podeljujejo Kettejevo nagrado, katere dobitnik je bil od 1983 tudi S. - Svoje pesmi in krajše črtice objavlja v reviji Primorska srečanja, Fontana, Koper, Lesonitov zvezek in Stopinje Ilir. Bistrica. Skupno še z dvema avtorjema je izdal pesniško zbirko: *Nekoliko poetična ulakna* v izdaji Literarnega društva Ilir. Bistrica. Odmevi na to pisanje so bili objavljeni v dnevnem časopisu samo kot informativni zapisi. Pesniška zbirka *Nekoliko poetična ulakna* je izšla pod psevdonimom »Magajna«.

Prim.: Osebo pripovedovanje; časopisna poročila; lastni arhiv.; Zgod. ods. NŠKT.

Min. Pah.

SPINOZZI MONAI Lilliana, profesorica, raziskovalka, r. 30. okt. 1936 v Trstu, živi v Čedadu. Oče Cesare, doma iz Pescare, funkcionar na notr. ministrstvu, mati Angela Černač iz Matenje vasi pri Postojni. Osn. š. je obiskovala v raznih krajih na Notranjskem, sred. š. in klas. licej v Čedadu. Na Leposlovnji fak. tržaške U je 1960 doktorirala z disertacijo iz zgod. *Il cardinale Pier Antonio Zorzi e il giansenismo*. Poučevala je na višjih sred. šolah v Čedadu (1960-1974) in v Špetru Slovenov (1980-1987). V 80. letih se je preusmerila v študij slavistike; to njeno odločitev je motivirala ozaveščenost lastnega izvora. Vpisala se je na Fak. za tuje jezike in književnosti videmske univ. ter se posvetila predvsem jezikoslovju, rušč. in slov. Za svoj drugi doktorat (1986) je v disertaciji objavila in obdelala še neobjavljeno dialektološko gradivo, ki ga je Baudouin de Courtenay zapisal v Nadiških dolinah l. 1873, s posebnim ozirom na spremembe v leksiki. Gradivo je sama nabrala v arhivu Akademije znanosti v Sankt Peterburgu. V letih 1981-84 je bila članica komisije za upravljanje Mestne knjižnice v Čedadu. Od 1980 se posveča jezikosl. vprašanjem, zlasti slov. dialektologiji in pojavom, ki so v zvezi z večjezičnostjo na področju Furlanije. 1986 je začela delati kot znanstvena tajnica v delovni skupini za proučevanje plurilingvizma na ozemlju Alpe-Jadran, ki deluje pod pokroviteljstvom ustanove Consorzio per la costituzione e lo sviluppo degli insegnamenti universitari in Udine. Bila je eden glavnih organizatorjev mednar. zborovanja o plurilingvizmu, ki je potekalo v Vidmu od 12. do 14. okt. 1989, in je tudi uredila

zbornik predavanj z naslovom *Aspetti metodologici e teorici nello studio del plurilinguismo nei territori dell'Alpe-Adria* (1990). Z natečajem je 1991 postala raziskovalka na Inštitutu za jezikoslovje na U v Vidmu. Od 1993 je znanstvena sodelavka mednar. središča za plurilingvizem pri omenjenem inštitutu. Od 1990 sodeluje z Arhivom ruske Akademije znanosti, ki ima sedež v S. Peterburgu in tudi sicer goji stike in izmenjave z videmskim univerzitetnim konzorcijem. Pri svojem znanstvenoraziskovalnem delu v okviru omenjenih inštitucij se S. osredotoča zlasti na proučevanje jezikovnih stikov in medsebojnih vplivov na ozemlju, kjer se srečujeta slovanski in romanski svet. Eden njenih namenov je objavljanje in poglobljanje teoretične misli J. Baudouina de Courtenaya, kakršna izhaja iz njegovega raziskovanja slov. narečij. V tem pogledu je pomembna dvojezična knjižna objava že v disertaciji obravnavanih besedil. Delo je izšlo 1988 pri Založništvu tržaškega tiska in Študijskem centru »Nediža« z naslovom *Jan Baudouin de Courtenay, Materiali za južnoslovansko dialektologijo in etnografijo IV*. Gre za ljudska besedila v prozi in verzih, ki jih je zbral znameniti ruski jezikoslovec poljskega rodu in ki so skoraj v celoti prišla tu prvič v javnost. S. jih je pripravila za objavo ter jih pospremila z uvodno študijo in opombami, folklorni komentar pa je prispeval Milko Matičetov. Besedila so podana v prepisu, v današnjem nadiškem narečju, v knjižni slov. in v it. prevodu, zraven pa še v reprodukciji originala. Na Baudouina de Courtenaya oz. na korespondenco njemu se nanaša tudi druga knjižna objava S. z naslovom *Dal Friuli alla Russia: mezzo secolo di storia e di cultura in margine all'epistolario (1875-1928) Jan Baudouin de Courtenay*, Udine 1994. Avtorica je objavila pisma 14 dopisnikov B. de C., med katerimi so najuglednejši furlanski kult. delavci (večinoma Slovenci): Bruno Guyon, Ivan Domenis, Anton Klodič, Francesco Musoni idr. M. Jevnikar je v svoji recenziji napisal, da je S. opravila ogromno delo, saj pisem ni samo objavila, ampak jih je po potrebi bogato dokumentirala ter je na njihovi osnovi in na osnovi številnih časopisov, ki so izhajali v Vidmu, skrbno obnovila tedanje kult. in polit. življenje v Furlaniji. S. je objavila vrsto člankov in recenzij. V reviji *Cultura russa* je 1984 (2) izšel prispevek *L'ultimo Cankar*, v *MondOperaio* 1986 (8-9) pa *Il mito di Trieste: Una vita né bella né brutta*. V reviji *Incontri linguistici* so 1991 (14) izšli prispevki o treh jezikoslovnih delih. Quader-

ni Cividalesi so 1993 (20) objavili članek *In margine all'archivio privato Mor-Leicht (... e sulle orme del linguista Jan Baudouin de Courtenay)*. V tisku so trije prispevki S.: *Vicende di un antico codice slavo* (Forum Iulii, XVII/1994), *Mescolanza linguistica/lingue miste: alcune riflessioni* (Atti del Convegno seminario - Lingue speciali e interferenza, Università di Udine, 1994), *Il mutamento del lessico a partire da un corpus dialettologico di Jan Baudouin de Courtenay* (Grazer Linguistische Studien, Graz 1995). Za Slovenski lingvistični atlas (SLA) je S. obdelala govor Šetra Slovenov, za Slovanski lingvistični atlas (OLA) pa govor Sv. Lenarta (točka Ošnje). - S svojim znanstvenoraziskovalnim delom je opozorila na dragoceno, dotlej neobjavljeno gradivo, ga temeljito proučila in osvetlila njegov pomen. Njene objave pričajo o resni strokovnosti, znanstveni natančnosti in žaru raziskovalca, najsi zahteva gradivo jezikovno ali kulturnozgodovinsko analizo. Prejela je nagrado Laštra Landarske banke, Špeter Slovenov 1987.

Prim.: Osebnosti podatki; M. Skubic, *Linguistica XXVIII/1988*; P. Petricig, *Novi Matajur* okt. 1988; B. Zuanella, *Dom* 20, 1988; P. Merku, *PDK* 15. nov. 1988; M. Novak-Kajzer, *Delo* 22. dec. 1988; R. Gushmani, *Incontri linguistici* 12/1987-88; J. Lisac, *JiS* 7-8/1988-89; P. Weiss, *Traditiones* 18/1989; T. Logar, *XXV. seminar slov. jezika, literature in kulture* 1989; B. Sivec, *Rodna gruda*, jan. 1990; Ž. Muljačić, *Archivio Glottologico Italiano*, vol. LXXV, 1, 1990; Z. Mihail, *Synthesis, Académie Roumaine*/XVII, 1990; F. Micelli, *Il Gazzettino del Friuli* 22. dec. 1990; G. Frau, *Sot la nape* 3, sept. 1991; M. Kropelj, *Fabula* 32/4, Berlin 1991; P. Petricig, *Novi Matajur* 12. maja 1994; *Dom*/11, 1994; M. Jevnikar, *Mladika*/4, Trst 1994; F. Jakopin, *Delo* 12. maja 1994; M. Turello, *Messaggero Veneto di Udine*, 5. sept. 1994; P. Merku, *PrimSreč* 163/1994; G.B. Pellegrini, *Cefastu?* 2/1994; M. Kravos, *JKol* 1995.

L.B.

STANIČ Edvard, politik, r. 29. maja 1947 v Gor., živi v Kanalu. Mati Rozalija (Marica) Stanič, uradnica, po rodu iz Gorenjega Polja oz. iz Ajbe. Mati je hčerka znanega čebelarja Jožefa Staniča (gl. čl. v PSBL) in sorodnica gor. narodnega buditelja Valentina Staniča (gl. čl.). Osn. š. je obiskoval v Kanalu. 1962 se je vpisal na gimn. v Novi Gor. Kot pevovodja in organist je pričel delovati 1964. Režiral je tudi manjše igre in 1966 maturiral na gimn. V jeseni 1966 je pričel s študijem na Teol. fak. v Lj. Pozneje se je vpisal na Filoz. fak., kjer je študiral primerjalno književnost. So-

deloval je v Akad. pev. zboru Vinko Vodopivec. 18. okt. 1969 se je v Zaloščah poročil z Marico Saksida in v družini se je rodilo pet otrok. 1971 se je zaposlil v Salonitu Anhovo in od jan. 1972 urejal tovarniško glasilo Naš list. 1972 je napisal brošuro *25 let kanalske odbojke*, ki jo je založil Salonit. Izdelal je tudi vsebinsko zasnovano knjigo *Salonit Anhovo - petdesetletnik*. Po vojaškem roku je 1975 postal vodja splošnega sektorja v Salonitu. Ob delu je tudi študiral. Zaradi verske diskriminacije v Salonitu ga je maja 1977 zapustil in postal vodja splošnega sektorja v novogor. TOZD-u gradb. podjetja Primorje Ajdovščina, kjer je pozneje napredoval do dir. TOZD-a. 1977 se je včlanil v Gasilsko društvo Kanal in naslednje leto organiziral proslavo 100-letnice društva. 1982 je vodil gradb. odb., ki je zgradil gasilski dom. V okviru župnije je organiziral več glasb. prireditev. Konec 1989 je ustnovil privatno podjetje Interes in knjigarno v Kanalu. Jan. 1990 se je udeležil ustanovitve novogor. regionalnega odb. SKD in bil izvoljen v odb. Jun. 1990 je postal preds. občin. odb. in sept. se je zaposlil v stranki. Poleg tega je skrbel za domače podjetje. Dosegel je, da je bil 2. tabor SKD v Novi Gor., in na njem se je sept. 1991 politično uveljavil. Jan. 1992 je postal organizacijski tajnik stranke na drž. nivoju. Maja 1992 je bil izvoljen za glavnega tajnika SKD. Po volitvah v drž. zbor in državni svet se je odločno zavzemal za oblikovanje koalicije LDS - SKD. Veliko je pripomogel k uveljavitvi stranke v slov. prostoru. Zaradi kritik je pozneje ponudil ostavko, na kongresu okt. 1994 ni več kandidiral za to mesto.

Prim.: Župnij. arhiv Kanal, krstne in družinske knjige; Edvard Stanič, *Mladina* 28. jun. 1994; Stanič vs. Janša, *Mladina* 14. jun. 1994; Krščansko-demokratska izštevanka, *Mladina* 21. jun. 1994.

Stres

STARINA Janez, dramski igralec, r. 13. dec. 1948 v Jagnjenici pri Radečah, živi v Novi Gor. Oče Martin, kmet, mati Alojzija Zahrastnik. Osn. š. je obiskoval v Jagnjenici in v Radečah, gimn. v Celju. Študij je nadaljeval na AGRFT v Lj., v letniku prof. Mileta Koruna. Poklicno kariero je začel v Novi Gor. v sezoni 1973/74, nato je bil osem sezon v Slov. ljud. gledal. (SLG) v Celju. 1982 se je vrnil v Novo Gor., kjer je ostal vse do danes. Njegovo delo obsega gledal., filmske, radijske in TV vloge, radijske in gledališke režije, bil je mentor tehnike govora v Pomurskem gledal. studiu v Murski Soboti in v Gor. V Novi Gor. je bil tri

sezone umetniški vodja PDG. - Odigral je veliko pomembnih vlog. V celjsko obdobje sodijo sledeče gledal. vloge: Novinar Križnik (D. Jovanovič, Igrajte tumor v glavi), Torquato Tasso (Goethe, Torquato Tasso), Gospod s Preseka (Škofič, Gospod s Preseka), Dioniz (Cankar, Lepa Vida), Bog Dioniz (Evripid, Bakhantke), Baron Tuzenbah (Čehov, Tri sestre) in druge. V Novi Gor. je odigral: vlogo Vladimirja Martelanca (Rupel, Pošljite za naslovnikom), režiser (Pirandello, Šest oseb išče avtorja), Edgar (Kroetz, Ne krop ne voda), Mackie nož (Brecht, Opera za tri groše), pater Flote (Barnes, Rdeči nosovi), Valerio (Buechnez, Leonce in Lena), Vojvoda Ferdinand (Webster, Vojvodinja Malfijska), moški (Pasolini, Orgija), Podsekalknikov (Erdman, Samomori-lec), Foustka (Havel, Skušnjava), oče (Fišer, Ambrozij in Lucija), Bonifacij, vladika Salzburški (Smole, Krst pri Savici). - Filmske vloge: Kaplan (rež. B. Šprajc, Krč), David (rež. B. Hladnik, Ubij me nežno), Frenk (rež. Ž. Pavlovič, Nasvidenje v naslednji vojni), Piki (rež. M. Milčinski, Prestop), poveljnik (rež. M. Pevec, Vse je pod kontrolo). Igral je tudi v nadaljevanjih A. Stojana (Oblaki so rdeči, Manj strašna noč), J. Drozga, Rodna letina in v TV noveli A. Stojana, Hči mestnega sodnika. - Na radiu Celje je režiral radij. igre po liter. predlogah M. Straška, v Novi Gor. pa za tamkajšnji radio M. Bulgakova, Pasje srce. 1992 je režiral v Mestnem gledališču Brno (Mest-ske divadlo Brno - DBM) delo D. Kovačevića, Maratonci tečejo častni krog in 1993 A. Nikola-ja, Veselje do življenja. Prejel je več nagrad. Rad sodeluje z amaterskimi skupinami in je zanje na Stajerskem zrežiral tudi vrsto del, na Primor. pa je delal z njimi v glavnem kot strok. sodelavec.

Prim.: Osební podatki (30. maja in 13. jun. 1994); Znani Radečani, 1993; Ob otvoritvi nove gledališke hiše, Nova Gor., maj 1994.

I. Ur.

STARMAN Danijel, advokat, drž. poslanec, r. 29. jul. 1940 v vasi Gabrijele pri Mokronogu, živi v Kopru. Oče Jože, mati Ana Praznik. Osn. š. je obiskoval v Tržišču na Dolenjskem, gimn. v Brežicah. Po maturi 1959 se je vpisal na Pravno fak. v Lj., diploma 1964. Tedaj so ga kot štipendista republ. Sekretariata za pravosodje nastavili za pri-pravnika v Piranu. Po vojaškem roku je v naslednjih letih menjaval službe, zlasti v gospodarstvu. Tako je bil tudi pravnik v Luki Koper (1966-68). V l. 1971-72 pa je postal namestnik javnega pravobranilca v Kopru in tajnik Skupnosti obalnih občin, vendar so ga zaradi lastnega pre-

pričanja ob znanem »Titovem pismu«¹ po partij-ski liniji odstranili iz državnih služb. Tako je od 1. avg. 1972 advokat. 1990 je bil na prvih demo-kratičnih volitvah kot neodvisen kandidat DE-MOSa izvoljen za poslanca v Zbor občin. Politi-ka ga je od vedno zanimala, razume pa jo kot urejanje zadev med ljudmi. Zavzema se za neod-visen in svoboden profil politika, ki bi se s ča-som moral razviti tudi v Sji, kjer strankarsko življenje še ni profilirano, zato sam ne pripada nobeni stranki. Najbližje so mu stranke, ki za-govarjajo pravno državo, nacionalne interese, eti-ko in poštenost.

Prim.: Osební podatki.

Darovec

STATIN Ljubomir, stomatolog, parodontolog, r. 24. avg. 1929 v Zgbu, živi v Novi Gor. Oče Ivan, industrijalec, mati Marija Sterman, gospodinja. Osn. š. je končal v Novem Vinodolskem (Hrvat-ska), maturiral v Zgbu 1947. Višu zubarsku ško-lu (Višjo dentistično šolo) je končal v Zgbu (1952), Stomatološko fak. v Zgbu (1972). Končal je po-diplomski študij iz javnega zobozdravstva v Lj. (1976), prav tam tudi specializacijo za zobne in ustne bolezni in parodontopatijo (1980). Bil je prvi strokovnjak oz. specialist te stroke na Prim. Zaposlen je bil kot višji dentist na Reki, v Cri-kvenici in Travniku ter Tolminu. Kot stomato-log v Tolminu je bil tudi vodja zobozdravstvene službe med 1970-78. V letih 1987-92 je bil član razširjenega strok. kolegija stomatološke klini-ke v Lj. Sodeloval je pri študiji *Ocena stanja oral-nega zdravja in potreb po zdravljenju v Sloveniji*, ki je sestavni del mednar. epidemiološke študi-je oralnega zdravja mednar. zdravstvene organi-zacije (WHO).

Prim: Osební podatki.

A. Pr.

STEIN Johann Baptista, poslanec v frankfurt-skem parlamentu, r. 1810 v Gor., u. 18. mar. 1873 v Trstu. Po poklicu je bil pravnik in najprej sod-nik patrimonialnih sodišč v Kanalu in Štanjelu. Spomladi 1848 je bil izvoljen na Gor. za poslan-ca v nem. parlament v Frankfurtu. Poleg njega je bil izvoljen še grof Mihael Coronini, v Trstu pa Karl Ludwig Bruck in Friedrich Moritz Bur-ger (gl. čl.) in v Istri Pietro Kandler (gl. čl.) in davčni uradnik v Trstu Jenny. V času revolucio-narnih dogodkov 1848 na Dunaju je S. ustanovil v Kanalu narodno stražo. Kasneje je bil usluž-ben pri dežel. sodniji v Trstu.

Prim.: Podatki anagrafskega urada občine Trst

(pismo 22. jun. 1994); J. Apih, Slovenci in 1848. leto. Lj. 1888, 194; Soča 27. mar. 1873; Gab I, 12; V. Melik, ZČ 2, 3/1948-1949, 69-134.

B. Mar.

STEPANČIČ Nicefor, fotograf, r. 18. mar. 1867 v Temnici pri Kostanjevici na Krasu, u. 5. febr. 1934 prav tam. Oče Franc, posestnik, mati Ana Šauer, gospodinja. Po osn. š. je nadaljeval šolanje na gimn., vendar ni maturiral postal je posloven človek. Z bratom Gracijanom sta v Trstu vodila znano uvozno izvozno firmo J. Pipan. Vendar bolj kot trgovec je S. znan kot amaterski fotograf. Njegove fotografije segajo v čas od približno 1894 do 1914, sodijo v najzgodnejši čas slov. amaterske fotografije. Odlikuje jih dobra tehnična izvedba in izreden čut za kompozicijo. Fotografska zapuščina S je dragoceno gradivo za lokalno zgod. Krasa in širše Primorske. Njegova odlika je tudi v tem, da je vse posnetke dokumentiral z datumom, svojim podpisom (začetnice) in osnovnim opisom posnetka. - Njegovi sorodniki (pranečakinji) so doma na Krasu ohranili večino njegovega dela kot tudi fotoaparat (znamke MURER'S EXPRESS-NEWNESS), s katerim je delal.

Prim.: Podatki ž.u. Vojšćica pri Kostanjevici na Krasu; Kron. 34/1986, 89-93; 150 let fotografije na Slovenskem 1839-1919. Lj. 1989.

Les.

STRAJNAR Aleš, skladatelj, r. 29. nov. 1947 v Vipavi, živi v Lj. Oče Oton, višji gradbeni tehnik, mati Mara Cunta, gospodinja. Osn. š. je začel obiskovati v Ajdovščini, po zaključnem 6. razr. se je družina preselila v Lj., kjer je zaključil osn. š., gimn., nižjo in sred. glasb. š. - na glasb. teoret. odd. in odd. za kitaro. Na AG je študiral kompozicijo, najprej pri Urošu Kreku, nato pri Danetu Škerlu in diplomiral 1986. Od 1976 do 1991 je poučeval kitaro na glasb. š. Moste-Polje, od 1991 dalje poučuje na Sred. glasb. š., tudi v Lj., na odd. za jazz in zabavno glasbo, in sicer kitaro in solfeggio. Od 1986 je član Društva slov. skladateljev. Napisal je za orkester. *Divertimento za kitaro in orkester* (1984) ter komorna dela *Suita za flavto in kitaro* (1982), *Sonata za flavto in harfo* (1985), *Sporočilo III za violino in klavir* (1989), *Sporočilo IV za oboe, klarinet in fagot* (1990). Poleg tega je napisal solistična dela za kitaro in nekaj šansonov. Za glasbena dela je prejel nekaj nagrad.

Prim.: Osební podatki; Kdo je kdo (1993), 215. S.M.

STRAZZOLINI Geltruda, redovniško ime Madre Serafina del Santo Amore (mati Serafina Svete Ljubezni), redovnica, r. 8. mar. 1825 v Vidmu, u. tam 18. mar. 1889, toda starši so živeli v Špetru, le za nekaj let so se po poroki preselili v Videm, kjer je oče trgoval z lanom. Oče Simon je izhajal iz družine Strazzolini, katere prednik je prišel v Špeter iz okolice Čedad okrog 1640. Mati Lucija je bila hči Andreja Bressana (Brešana) iz Drežnice, ki se je zatekel v Podvaršč (Podbonec) pred letom 1790 in se tam poročil z domačinko Marino Birtič. Okr. 1830 se je družina Strazzolini vrnila v Špeter in tu se je trem videmskim otrokom pridružilo še pet novih. Gertruda je živel v družini do 19. leta starosti, ko je stopila v redovno kongregacijo Suore della Provvidenza (Sestre božje Previdnosti), ki jo je v Vidmu ustanovil škof. duhovnik, zdaj blaženi Luigi Scrosoppi. V kongregacijo je vstopila 19. maja 1850, preoblečena je bila 9. nov. 1851, večne zaobljube je izrekla 1854. Prednica je bila od 1855 do 1862 in od 1873 do 1880. Od 1862 do 1873 in od 1880 do smrti je bila generalni vikar in prednica videmskega samostana. Bila je najuglednejša predstavnica reda, nad trideset let desna roka Luigija Scrosoppija, med drugim mu je pomagala sestaviti »pravila«, zato jo upravičeno štejejo za soustanoviteljico te redovne kongregacije. Bila je Slovenka, njen svetniški vpliv je segal preko družbene ustanove.

Prim.: B. Zuanella, Priimki v obč. Špeter, Dom 1994, št. 11; B. Zuanella, Gertrude Strazzolini. Dom 1994, št. 12, s Scrosoppijevo sliko; Sorgenti - cenni biografici della vita edificante delle nostre amate consorelle, Roma 1992, kjer je opisano njeno svetniško redovniško življenje.

B.Z.

STUBEL Adalbert, šolnik, r. 11. mar. 1886 v Trstu (Sv. Marija Magdalena Zgornja), u. 30. jan. 1964 tam. Oče Anton, prvi tehn. vodja v Lloydovem Arzenalu, iz Trsta, mati Terezija Vekjet, gospodinja iz Trsta (Kolonkovec), sestra Antonija, por. s Ferdinom Kleinmayrjem (gl. čl.), učiteljica v Škednju. Slov. učiteljišče je končal v Kopru, v Gorici pa se je na tamkajšnjem učiteljišču usposobil tudi za pouk v nemšč. in it. Učiteljsko službo je začel v Škednju, 1908 je prišel v Rojan, kjer je učil do ukinitve slov. šol. Poleg poučevanja je vodil tudi pev. zbor na Kolonkovcu. Ko je bil odpravljen pouk na slov. šolah, je bil prestavljen na it. rojansko šolo. Ker se ni hotel vpisati v it. faš. stranko, ga je oblast prestavila na deželo pri Bologni, vendar se ni vdal. Odklonil je premesti-

tev, zato je bil 1934 prisilno upokojen. Istega leta mu je umrla žena Josipina Škerjanc, učiteljica iz Trsta, in ga zapustila s tremi mladoletnimi otroki. Po vojni mu je Zavezniška voj. uprava ponudila mesto šol. nadzornika, a je iz zdravstvenih razlogov sprejel mesto didaktičnega ravn. pri Sv. Jakobu (Trst). To službo je opravljal do 1954, ko je bil upokojen. - V prvih povojnih letih je tudi predaval na dopolnilnih tečajih za učitelje v Trstu. Obvladal je več jezikov, posebno pa je pri učencih gojil ljubezen do materinega jezika.

Prim.: Podatki domačih; IzvTrst 1947-1948, 37; Sr. Vilhar, Slov. učiteljsiše v Kopru 1875-1909, Lj. 1976, 88; Rojan skozi čas. Ob poimenovanju osn. šole po Bazoviških junakih, Trst 1978, 91.

Jem.

SUCCAGLIA Zaharija, duhovnik, r. 6. sept. 1909 v kraju Landar pri Podbonescu v Beneški Sloveniji, u. 28. dec. 1978 v bolnišnici v Cedadu. Oče Štefan, kmet, mati Giuseppa Spagnut. Študiral je v Vidmu, posvečen 23. jul. 1933, kaplan-kurat v Gorenjem Barnasu, od 26. maja 1937 do jun. 1974 župnik v Ukvah v Kanalski dolini. Časi so bili težki, 13. mar. 1938 so Avstrijo priključili Nemčiji, v Kanalski dolini je bila propaganda za Nemčijo na višku z napisi: »Hitler, čakamo te!« Kdor je hotel, je lahko optiral za Nemčijo od 26. nov. do 31. dec. 1939. Ob koncu leta se je 60 Ukovčanov na 550 izselilo v Nemčijo, samo 10 slov. družin na 110 ni optiralo, prišlo pa je 20 it. družin. S. je prepričeval ljudi, naj ostanejo, vendar pravi sam, »in nič ni koristilo prepričevanje duhovnikov« (Mario Gariup, I parroci di Ugovizza, 223). Ker je posredoval med mladimi, so ga hoteli poslati v konfinacijo na Ponzo, ker je odvrčal ljudi od izselitve, so mu grozili z Dachauom. 10 fantov se ni vrnilo iz Hitlerjeve vojske, 20 deklet je odšlo 1942 v službo v velika it. mesta. Jun. 1940 je bila v župnišču komanda XVII. B, nato do nov. menza za nem. častnike. Ob koncu vojne so ga obsodili Nem. na smrt, rešil ga je maršal SS oddelkov, katerega je S. rešil pred partizani. - S. se je trudil za mir med prebivalci, ki so bili Nem., It. in Slov. V cerkvi in pri verouku je uporabljal slov. jezik, kolikor so mu dopuščale razmere, čeprav so na škofiji v Vidmu zelo pazili nanj. Skrbel je za lepoto cerkve: ogrevanje na topel zrak, orgle, stranski oltarji, barvna okna, kapela sv. Sebastijana. Ni imel razvitega umetniškega čuta, zato se je pustil goljufati in je izdal toliko, da je bil vedno zadolžen. Prodal je tudi dragocene lesene kipe (gl. Gariup, o.d. 228-29). - Od 1953 je prosil za premostitev v kako manjšo

župnijo v ravnini, a so njegove prošnje zavračali. Maja 1969 je dobil pokojnino zaradi invalidnosti in starosti, naslednje leto je prosil za mesto kanonika penitenciarja v videmski stolnici, 9. jun. 1972 je nadškof. Zaffonato dosegel v Rimu za S. naslov »kaplan njegove Svetosti z naslovom monsignor«. Jun. 1974 se je umaknil za kaplana v Casa di riposo v San Giorgio di Nogaro. Umrl je zaradi hepatitisa, ki se ga je našel na romanju v Sv. deželo. - Sodeloval je v domačem odseku Pokrajinskega komiteja Narodnega društva družin padlih v vojni (od 1956) in pri Koloniji katol. akcije pod Monte Cocco. - Kot človek je bil zelo dober, nebojevit, zato so ga ljudje izkoriščali.

Prim.: Mario Gariup, I Parroci di Ugovizza, Ugovizza 1989, 221-37 s sl.; NMat 1979, št. 3; Uke, apr. 1979; Dom 1979, št. 1.

Jem.

SUOCH (SUOK) Marjana, usmiljenka, r. 1834 v Špetru ob Nadiži v Benečiji, u. 13. maja 1901 v samostanu Sester božje Previdnosti v Vidmu. Oče Mihael se je rodil v Špetru, toda njegov oče se je okr. 1800 preselil iz Kreda pri Kobaridu, tudi mati Marjana Zuiz (Čujc) je bila iz Špetra, toda njen rod se je priselil iz Bovca. V družini je bilo pet sinov in pet hčera. Najbrž je pod vplivom sestre Geltrude Strazzolini, ki je bila tudi iz Špetra in samo devet let starejša od nje, vstopila 17. maja 1856 v red Sestre božje Previdnosti (Suore della Provvidenza) v Vidmu in dobila ime s. Marija Filomena od sv. Alojzija (gl. čl. o G. Strazzolini v tem snopiču). Preoblečena je bila 15. avg. 1859, večne zaobljube je podala 7. avg. 1862. Posvečala se je predvsem bolnikom v bolnišnicah v Primiero (Trento), Portu in Vidmu, tudi v samostanu je imela nalogo bolničarke in je materinsko skrbela za bolne sestre. - Zadnjih šest let je zelo trpela, večji del leta je preživljala na postelji, a je z veliko vdanostjo v božjo voljo prenašala vse težave. Umrla je v duhu svetosti, njene sestre so po njeni smrti pričale, da je bila »skrita svetnica«, in ta naslov si je zaslužila z molitvijo in z vzorno oskrbo bolnikov.

Prim.: B.Z., Marianna Suoch, Dom 1994, št. 14; Suore della Provvidenza, Sorgenti, Roma 1992, 202-14, kjer je opisano njeno zgledno življenje.

B.Z.

SUPPANCIG (Suppantlg, Suppanzlg, Suppancich, Suppancizh), aristokratska družina z Brd, pomembna za cerkveno zgod. Malo pred izumrtjem družine v prvi polovici 19. stol. so tri veje S-eve živele na Zalem Bregu (Salimbergo), na Do-

brovem in v Šmartnem. S. so bili lastniki večje- ga števila kolonov. V prazupnji Biljana so se prvi S. pojavili v 16. stol. Njihova grobnica je v desni kapeli ž. c. v Biljani. Grobnica je bila narejena l. 1558. Okoli 1676 in 1679 je v Biljani deloval duhovnik Andrej S. L. 1672 je v Zalem Bregu u. Lavrentij S. V kapeli c. v Biljani je bila oljnata podoba MB, na njej je bil upodobljen tudi grb S- čev. Parcela »Kapelno« v bližini biljanske ž.c. je bila namenjena vzdrževanju grobnice S. v cerkvi. Plošča s te grobnice je vzdana na fasadi cerkve, na plošči iz l. 1658 je ime **Jurija S.** in družinski grb. Jurij S. je bil zelo zaslužen pri prede- lavi biljanske ž.c. in pri zgraditvi njenega poznogotskega prezbiterija. Zgradil je tudi hišo na Zalem Bregu, na njenem portalu je letnica 1644. - Jurijev sin **Andrej** se je rodil 1630, hči **Lukrecija** se je poročila z Valentinom Teia iz Martinjaka, hči **Marina** pa z Leonhardom Jasničem. Jurijev brat **Boštjan** je imel sina **Antona** (r. 1624). Morda je bil **Anton S.** oče **Petra Adama S.**, duhovnika in generalnega vikarja gor. nadškofa At- temsa (gl. čl.; pri tem je treba popraviti podatek, da se je rodil v Zalem Bregu in ne v Biljani). Peter Adam S. je na starost živel ponovno v Bi- ljani, iz tega časa je daljši zapis v knjigi mrtvih. 15. avg. 1780 je bil v Biljani krščen **Peter Adam S.**, sin Jožefa Marije in Margerite. Ime je očitno prejel po svojem slavnem sorodniku. Iz družine S. je bil tudi **Dominek Andrej Frančišek** (gl. čl.). 6. apr. 1785 je Jožefo (Marijo, Cecilijo), hčer Ja- neza Antona S. in Katarine (Zali Breg 2), krstil **Andrej Franc S.** Večkrat so kot botri imenovani člani družine De Reya iz Šmartnega, kjer so ži- vele tri plemenite družine tega imena. **Andrej Fri- derik S.** je dal 1776 postaviti osrednji oltar ž.c. v Biljani, r. je bil v začetku 1753 na Zalem Bre- gu. Na hrbtni strani oltarja v Biljani je napis, ki Andreja Friderika S. označuje kot: Insignis Col- legiatae Ecclesiae Posoniensis Canonici Lec- tor. Andrej Friderik S., doktor teologije, je u. 31. jul. 1816 na Zalem Bregu. Generacijam v druž- inah S. lahko sledimo v krstnih in mrljskih knji- gah od začetka 17. stol. pa vse do prve četrtine 19. stol. Pripadali so pokraj. aristokraciji in so se v 17. stol. še poročali s premožnimi kmečki- mi družinami, pozneje pa z družinami nižjega plemstva v Brdih in Furlaniji ter Gor. Kot botri so bili večkrat imenovani člani plemenite druž- ine Catterini z Dobrovega. V biljanski cerkvi je tudi mlajša grobnica iz 18. stol., ki jo je dala zgra- diti družina Benigni. Po izumrtju družine S. so njeni hiši na Zalem Bregu in del zemljišč odku-

pili bratje Kocijančiči iz Neblega. Vsaj ena ko- lonska hiša in kmetija na župi pri Biljani je spa- dala pod družino Kocijančič. Morda je pred tem ves zaselek spadal k družini S.

Prim.: Krstne, mrljske in družinske knjige žup- nije Biljana (1600-1850); izjava Lince Marinič, Biljana.

Stres

SUŠA Marljjan, kulturni in športni organizator, politik, r. 6. avg. 1950 v Postojni, živi v Sežani. Oče Ivan, kmet, mati Jožefa. Osn. š. v Senožečah, 1971 je končal srednjo poštarsko š. v Lj. Eno le- to je bil zaposlen na pošti Lj. 1, eno leto na Zava- rovalnici Sava, tri leta je delal pri podružnici bgd. trg. podjetja Jugošped v Sežani. 1976 se je zapo- slil v občinski Kult. skupnosti v Sežani (od 1981 Skupne strok. službe Samoupravnih interesnih skupnosti občine Sežana), med 1985-91 je bil se- kretar skupščine občine Sežana, 1991 je postal dir. Kult. centra Srečko Kosovel v Sežani, 1973 je bil med pobudniki in ustanovitelji Kult. druš- tva »Pepca Cehovin-Tatjana« v Senožečah, od 1978 je bil njegov preds. 1974 je pomagal usta- noviti športno društvo Senožeče, katerega preds. je bil od 1977 naprej. Med 1974-1991 je bil ured. in največ časa glavni in odgov. ured. glasila kra- jevne skupnosti Senožeče 7 vasi (od 1979 razšir- jeno še za krajevni skupnosti Štjak in Vrabče ter preimenovano v 27 vasi), kjer je tudi redno ob- javljal. L. 1981 je napisal brošuro *100 let Gasil- skega društva Senožeče*. Ob 400-letnici kobilarne v Lipici je bil S. skupaj s Pavlom Skrinjarjem (gl. čl.) pobudnik in organizator prvih liter. srečanj v jami Vilenici pri Sežani. V l. 1980-86 so imela ta srečanja najprej povezovalni značaj za kraške literate z obeh strani meje z ambicijo medseboj- no in širše seznanjati literate it., nem. in slov. je- zikovne skupine, ki se tu stikajo. Od 1986 imajo vileniška srečanja širši srednjeevrop. značaj z mednar. liter. nagrado, pobudo in organizacijo pa so sčasoma prevzeli drugi. S. je bil jun. 1992 med pobudniki in ustanovitelji polit. stranke Zve- za za Primorsko, ki je prvič nastopila na parla- mentarnih volitvah dec. 1992, jan. 1993 je postal strankin glavni tajnik.

Prim.: Osební podatki.

Er. Dol.

SVETEK Lev, pravnik, pesnik, publicist, r. 15. febr. 1914 v Gornjem Logatcu, živi v Lj. Oče Raj- ko, vladni svetnik, mati Dragica Gartner. Osn. š. v Lj., gimn. v Novem mestu in Lj. (matura 1932). Pravo študiral na U v Lj. (diplomiral 1937, pro-

moviral 1938). Bil je sodni (1938-41) in odvet. pravnik (1941-43); opravil je odvet. izpit. (1943), v OF delal od 1941, ob kapitulaciji It. je odšel v part. Kot polit. in sodni organ je bil najprej v Ljubljanski brigadi, jan. 1944 je odšel na Prim., kjer je bil sodni inštruktor pri štabu IX. korpusa, nato od okt. 1944 tajnik okrož. sodišča za srednjeprim. okrožje in preds. okrožnega sodišča za zahodno Prim. Med 1945-46 je služboval v Bgdu kot inštruktor za socialno politiko zvezne jsl. vlade, med 1946-49 docent za delovno pravo na lj. Pravni fak. Sledilo je službovanje na Min. za delo in socialno polit. LRS, od 1952 je bil pravni svetnik pri repub. zavodu za socialno zavarovanje oz. pri skupnosti pokojnin. zavarovanja (upokojen 1984). - S. je začel pesniti v part., nekaj pesmi je objavil v zbirki *Pesmi naših borcev* (1944, ur. Mile Klopčič), deset pesmi (*Slike iz Slovenske Benečije*; ponat. Borec 1985) je priloženih knjižici reportaž *Po Benečiji in Reziji* (1945), ki jo je S. ur. in deloma napisal. Pisal je tudi pesmi za otroke, ki jih je že med vojno uglasbil M. Pirih (gl. čl.). V part. tisku (PartDk, Matajur, LdP, SPor) je poleg pesmi objavljali tudi članke in poročila. V povojnem času je S-ova publicistika namenjena predvsem obujanju spominov zlasti na čas, ki ga je kot part. prebil na Prim.; med proznimi sestavki je tudi nekaj pesmi (GiL, PV, Obz, SPor, PDk, Soča, Pravnik, Borec, Delo itd.). Globok vtis je S. pustilo zlasti sodelovanje pri štirih turnejah kulturno-propag. skupine IX. korpusa po Reziji in Ben. Sloveniji (jun.-okt. 1944), pri skupini je sodeloval kot pevec in inštruktor sodnega odseka IX. korpusa. V okviru teh turnej je bil S. v skupinah part., ki so slov. zastavo postavile na vrh Krna (1. jul. 1944), Triglava (2. avg. 1944) in Kanina (14. avg. 1944); 4. jul. 1944 se je v Trčmunu sestal z Ivanom Trinkom. Svoja doživetja je nato zbral v knjigi *Pri svojih na svojem. Spomini s poti po Reziji in Beneški Sloveniji v vojnem letu 1944* (Trst 1987). S področja delovnega prava in socialnega zavarovanja pa je objavil več kot sto prispekov v slov. in jsl. strok. (Pravnik, Javna uprava, Ljudski pravnik, Vesnik rada, Zbornik znanst. razprav Juridične fak. Lj.) ter dnevnem (DEn, LdP, SPor) in drugem periodičnem tisku (Rodna gruda, Babiški vestnik, Gosp. koledar, Obz, KolPD, Priročnik za mlade aktiviste, Samouprava socialističnega zavarovanja, Vestnik društva LRS za Združene narode itd.). - S. je sodeloval s pravnimi nasveti v oddaji za zdomce R Lj., nastopal je tudi kot predavatelj. S. je avtor besedila pesmi *Vstajenje Primorske*,

ki jo je uglasbil R. Simoniti (gl. čl.). Svoje part. (pesniško) ime Zorin je vzel po junaku Stritarjevega romana.

Prim.: SBL III, 561; ZSS VII, 136-37, 196-97; S. Plahuta, JKol 1983, 68-89; PrimSreč 7/1983, 288-93; M. Krišelj, O avtorju, v: Pri svojih na svojem, Trst 1987, 5-9.

B. Mar.

SVETIČIČ Slavko, alpinist, r. 31. jan. 1958 na Vojskem, živi v Šebreljah. Oče Gregor, gozdar, mati Matilda Vojska, gospodinja. Osn. š. na Vojskem in v Šebreljah. Šolanje je nadaljeval na poklicni kovinarski š. v Teznem pri Mariboru (končal 1974). Zaposlil se je v tovarni ETA v Cerknem. Istočasno se je vpisal v dveletni tečaj za alpiniste in bil 1978 predčasno sprejet med alpiniste. 1984 je opustil službo v tovarni in se posveti samo alpinizmu. S tem se je ukvarjal profesionalno. Sistematično je treniral, vzpostavljaj kontakte z največjimi alpinisti sodobnega časa in postal specialist za najtežje vzpone v največjih stenah sveta. Njegova posebnost so bili izjemno zahtevni solo vzponi. Med najtežje vsekakor sodijo južna stena Aconcague (1958, smer Sončna linija), Grandes Jorasses (vzpon v smeri Manitua) in zah. stena Anapurne (1991). Poleg vrhunskih vzponov v slov. prostoru je S. preplezal vse najpomembnejše smeri v evrop. Alpah, med njimi mnoge prvenstveno. Plezal je V El Capitanu (Severna Amerika), Cerro Toreju in Aconcagui (Argentina), perujskih in bolivijskih Andih, na Novi Zelandiji. Sodeloval je na odpravah na osemtisočake (Yalung Kang, K 2, Mt. Everest in Anapurna). Ukvarjal se je tudi s plezanjem na zaledenelih slapovih, poizkusil pa se je tudi v pisanju. 1984 sta skupaj z Milanom Černilogarjem napisala plezalni vodnik *Zadnja Trenta*. S. je bil ob 1983 v vrhunskem športnem razredu pri Športni zvezi Slov. 1986 je prejel za vpzon v Cerro Toreju Bloudkovo nagrado v 1992 je bil proglašen za najboljšega slov. alpinista; 1993 je prejel Bloudkovo plaketo. O S. in njegovih uspehih so poročali mnogi znani evrop. športni časopisi.

Prim.: Osební podatki in osebni arhiv; Heme-roteka Mestnega muzeja Idrija.

Les.

SVETLIČIČ Dragica, slikarka, r. 10. jul. 1951 v Spodnji Idriji, živi in dela v Padovi. Oče Rajmund Svetličič, gradbeni tehnik, mati Emilija Felc, uslužbenka. Osn. š. je obiskovala v Spodnji Idriji (1958-66), nato dva letnika gimn. v Idriji. 1968 je odšla v It. (Benetke, Padova), nadaljevala šo-

lanje na gimn. v Padovi (matura 1972). Študirala je na U Cà Foscari v Benetkah, in sicer na Fak. za tuje jezike in književnosti ter diplomirala 1977. Tam je vpisana tudi na doktoratu ruske književnosti s temo Sergej Jesenin in elementi folklorne v poeziji. Od 1977 do 1979 je poučevala angl. na gimn. v Padovi. Slikati je začela že v gimn. letih, najprej pod mentorstvom padovanskega slikarja Bruna Gorlata, pozneje pa je navezovala številne stike z umetniki iz Milana, Firenc in Rima. Med 1972-77 je v Benetkah obiskovala neobvezne tečaje slikarstva in slikarskih tehnik. Razstavljal je začela 1979, od 1980 do 1988 pa je delala kot »art director« za različne fotografske studije po It. Sprva je upodabljala figuralko z lesnimi barvami na bombažnem papirju, pozneje pa se je usmerila v svet »abstraktnih labirintov«, ki jih komponira v temperi, največkrat pa kot kolaž s kombinacijami platna, žakljevine, papirja, akrilnih in oljnih barv ter lesenih paličic in iveri. Veliko se ukvarja s plastiko, ki jo konstruira iz lesa, papirja, plastičnih mas ter kovinskih letvic in žic. Največ je razstavljal po It. (Padova, Monselice, Tarvisio, Carmignano di Brenta, Modena, Santhià pri Turinu), 1992 tudi dvakrat v New York (Artexpo in Colombiane) ter od 1991 do 1993 v Lj., Celovcu in Idriji. Prejela je nekaj vidnejših nagrad, npr.: Premio G. Monegato per il Paesaggio Interiore (Carmignano di Brenta 1992) ter Premio Nazionale di Pittura Contemporanea (Santhià 1992). Njena dela trajno hranijo: Galleria Selearte v Padovi, Galerija Lala v Lj. in Gallerie Petrochem v Celovcu.

Prim.: Dragica Svetličič, zgibanka, izdal Mestni muzej Idrija ob razstavi v Galeriji Idrija, 11. maj 1993; osebni podatki. Kvčč

SVETLIK Edvard, gospodarstvenik, r. 2. okt. 1945 v Idrijskih Krnicah nad Spodnjo Idrijo, živi v Idriji. Oče Leopold, gospodarstvenik, mati Angela Rovtar, gospodinja. Osn. š. in gimn. v Idriji (maturiral 1964). Študiral je na Ekonom. fak. lj. U (diplomiral 1971). Po diplomi se je izpopolnjeval doma in v tujini, med drugim v Loussani v Švici itd. Po študiju se je 1969 zaposlil v tovarni ETA v Cerknem in kmalu prevzel vodenje plansko-analitske službe. Po odsluženju vojaškega roka (1972) je postal pomočnik dir. za domačo prodajo, 1974 pa dir. marketinga vse do 1980. Prav gotovo je bilo prelomno v S. poklicni karieri leta 1980, ko je prevzel mesto dir. Iskre TOZD Montaža v Spodnji Idriji in nato mesto dir. Iskre Rotomatike, naslednice prej omenjenega obrata. Izoblikoval je dolgoročno razvojno strategijo,

tovarno usmeril v povečanje proizvodnje, okrepil kadrovske ekipo in povečal izvoz. Podjetje se je pospešeno vključevalo v mednar. delitev dela, posodabljal opremo in uvajalo sodobno tehnologijo. Tako se je v slabem desetletju razvilo v podjetje, ki je od 1980 do 1989 štirikrat povečalo proizvodnjo elektromotorjev (od 1,5 milijona na 6 milijonov letno) in se tako uvrstilo med največje slov. izvoznike. 1990 je podjetje izstopilo iz poslovnega sistema Iskra na samostojno pot in prodrlo v sam svetovni vrh te branže. 1993 so na tuje trge izvozili kar 96% celotne proizvodnje, tako so 1992 prodali za 62 milijonov mark izdelkov, leta 1993 za 75. Uspehi in rezultati podjetja so bili tudi plod dolgoletnega sodelovanja s tujim partnerjem Danfosom iz Danske in drugimi partnerji. S. je član upravnega odb. slov. železarn, preds. Sveta Gimn. »Jurija Vege« iz Idrije, član uprav. odb. Centra Brdo pri Kranju in član uprav. odb. ameriške firme STR, INC. Kot glavni dir. rotomatike pa je tesno povezan z življenjem in razvojem Spodnje Idrije, ki v zadnjih letih dobiva popolnoma novo podobo. Za delo je prejel priznanje občine Idrija, zlato plaketo Gospodar. zbornice Jsle 1986, Red zaslug za narod s srebrno zvezdo 1989 in 1990 nagrado Borisa Krajgherja, kot najvišje priznanje za gospodarske dosežke v Sji.

Prim.: Osebni podatki (sept. 1994); Hermeroteka mestnega muzeja Idrija. Bevk

SVOLJŠAK Petra, zgodovinarica, r. 8. jul. 1965 na Jesenicah na Gorenjskem, živi v Lj. Oče Drago, arheolog (gl. čl.), mati Darinka Gale. dipl. inž. kemije. Osn. š. v Šempetru pri Gor., gimn. v Novi Gor. (maturo 1984). Na lj. U je študirala angl. in zgod. (diploma 1990). Zaposlila se je kot asistent na Zgod. inštitutu ZRC SAZU (1994 je postala raziskovalni sodelavec). 1991 je v ZČ (št. 3 in 4) objavila diplomsko nalogo, ki je izšla tudi v separatni obliki kot Slovenski begunci v Italiji med prvo svetovno vojno (Lj. 1991). Druga samostojna objava S-ove je vodnik Soška fronta (Lj. 1994; izšel tudi v it., nem. in angl.). V ZČ (47/1993, št. 2 in 4) je objavila obširen pregled slov. zgodovinisja in publicistike o prvi svet. vojni. O problemih prve svet. vojne na Slov. je pisala v JKol in PrimSreč, o tem je tudi predavala na strok. sestankih v Sji. (Lj., Kobarid, Sveta Gora) in v It. (Gorica, Maniago in Montereale). Knjižne ocene in poročila je objavila v PDK, PrimSreč, ZČ in Kron. Napisala je gesla za PSBL in Enc Sje.

Prim.: Osebni podatki; LAZU 1990-1993. Češč.

Š

ŠABEC Nada, jezikoslovka, r. 22. apr. 1956 v Postojni, živi v Mrbu. Oče Donat, delavec, mati Pavlina Slejko, gospodinja. Osn. š. je obiskovala v Hruševju in Postojni, tam 1971-75 tudi gimn. 1975-80 je študirala angl. in franc. na Filoz. fak. U v Lj. S pomočjo Fulbrightove štipendije je sledil magistrski študij na pennsilvanijski U v Philadelphiji (magisterij 1985). 1993 na Filoz. fak. v Zgbu promovirala z doktorsko disertacijo *Lingvistične in sociolingvistične omejitve pri kodnem preklapljanju med angleščino in slovenščino*. Po diplomi je bila nekaj časa samostojna prevajalka ter občasno poučevala angl. na osn. š. in Delavski U Borisa Kidriča v Lj. 1982-83 je prevajalka za podjetje IMP v Lj. in Iraku. Od 1986 je bila zaposlena kot pedagoginja in raziskovalka na Oddelku za anglistiko in amerikanistiko Pedag. fak. v Mrbu, kjer je bila docentka predstojnica oddelka. Ukvarjala se je s sociolingvistikom, morfologijo in besedotvorjem angl. jezika ter teorijo o usvajanju drugih jezikov. Odlikovala se je že kot študentka, kasneje je ob izpopolnjevanju in raziskovanju v tujini prejela več štipendij. Izpopolnjevala se je predvsem v ZDA, a tudi v Veliki Britaniji in Franciji. Posebej je pomembno njeno raziskovanje o sociolingvističnem položaju pri amer. Slovencih. S svojega področja raziskovanja je predvsem v tujih publikacijah objavila več pomembnih razprav, med drugimi: *Functional and Structural Constraints on Slovene-English Code Switching* (Slovene Studies 10. Edmonton 1988); *Language Maintenance and Ethnic Identity in Two Cleveland Slovene American Communities* (v: The European Emigrant Experience in the U.S.A., Tuebingen 1992); *Humor kot sredstvo za učenje tujega jezika* (v: Trenutak sadašnjosti u učenju jezika, Zgb 1993) itd. Z referati in diskusijami je redno sodelovala na znanst. in strok. srečanjih, sama pa je kot preds. organizacijskega odb. odločilno sodelovala pri izvedbi mednar. simpozija Poučevanje angl. jezika in književnosti, ki je bil mar. 1993 v Mrbu.

Prim.: Kdo je kdo (1993) 218; osebni pisni podatki. Mlakar

ŠAVLI Peter, skladatelj, r. 7. sept. 1961 v Šempetru pri Gor., doma iz vasi Poljubinj pri Tolminu, živi v Domžalah. Oče Franc, inž. organizacije

dela, mati Roza Rutar, delavka v računovodstvu. Osn. in glasb. š. (kitaro) ter gimn. je zaključil v Tolminu. Na AG v Lj. je 1986 diplomiral na odd. za glasb. pedagogiko, 1988 pa je z odliko diplomiral tudi na odd. za glasb. kompozicijo in glasb. teorijo v razr. prof. A. Srebotnjaka. 1988 je postal član Društva slov. skladateljev. Istega leta se je zaposlil na osn. š. Nove Fužine v Lj., kasneje je učil v Domžalah, 1993 je odšel v New Haven (ZDA) na enoletno izpopolnjevanje s pomočjo štipendije, ki mu jo je dodelilo slov. Ministrstvo za kult. Že med študijem je napisal vrsto odmevnih skladb. Prvi velik umetniški uspeh je Š. prinesla izvedba *Koncerta za saksofon in simfonični orkester* v jun. 1992 v izvedbi Slov. filharmonije (solist Matjaž Drevenšek, dirigent Hans Graf iz Salzburga). Zelo odmeven je bil tudi avtorski večer okt. 1992 v Cankarjevem domu, kjer je predstavil 4 skladbe. Š. je izrazit iskalec in ustvarjalec nenavadnih zvočnih barv, glasbenik, ki nikjer ne dopušča cenenih in dopadljivih efektov, skladatelj, ki si prizadeva svoj zvočni svet uglasiti in soočiti v povezavah, ki se dotikajo vprašanj človekove duševnosti, tudi podzvesti. Slogovno se približuje neoklasičnim in ekspresionističnim elementom. Napisal je še *Concertino za orkester* (1986-87), več komornih del, scensko glasbo, zborovske in skladbe za klavir.

Prim.: Osebni podatki; S 19. okt. 1992 in 11. dec. 1993; Naši zbori 1988, št. 1-2, str. 15 in 1993, št. 3-4, str. 79; Kdo je kdo (1993) 219.

S.M.

ŠČEK Matjaž, glasbenik, zborovodja, r. 26. apr. 1958 v Kopru, živi v Trebčah pri Trstu; oče Ivan, skladatelj (gl. čl.), mati Marija Zorč iz Bovca, uradnica. Osn. š. in prva dva letnika gimn. je obiskoval v Kopru, nato je študiji nadaljeval v Lj. Tu je 1976 maturiral na glasb. gimn., 1978 pa je diplomiral na Sred. glasb. š., in sicer iz klavirja. Nato je študiral dirigiranje na PA. - V šol. letu 1981-82 je učil glasb. vzgojo na osn. š. v Dekanih, 1987-89 je bil strok. svetovalec na ZKO Koper, od 1989 je svobodni umetnik. - Od 1974 do 1986 je bil umet. vodja Gimnazijskega okteta (kasneje Primorskega študentskega okteta in Obalne- ga okteta). Na gimn. v Kopru je vodil tudi Dekliški oktet, istočasno pa je 1974-77 korepeti-

ral M. Slosarju pri zboru Gimnazije in pri MZ Svoboda iz Izole. Med 1977 in 1980 je vodil MZ »S. Gregorčič« iz Kopra, s katerim je na rep. tekmovanju v Mrbu dosegel lep uspeh (80/100 točk). V lj. štud. letih je pel v zborih Sred. glasb. šole in na Akad., pa tudi v Zboru Slov. filharmonije. V letih 1980-87 je v Nabrežini vodil mešani, moški in ženski zbor »I. Gruden«. 1986 je prevzel zbor Primorec-Tabor (Trebče-Opčine), ki ga vodi še danes in ki je pod njegovim vodstvom postal eden izmed najbolj kakovostnih slov. zborov v zamejstvu. S tem zborom je 1988 v Mariboru dosegel zlato plaketo, 1990 pa najvišjo nagrado na tekmovanju Corovivo v Trstu. Zbor nastopa v zamejstvu, Sji in tujini (turneja po Češki). 1989 je Š. postal asistent-korepetitor Janeza Boleta pri Slov. madrigalistih. Ko je bil 1991 ustanovljen zbor Ljubljanskih madrigalistov, je bil Š. izbran za njegovega zborovodjo. Zbor je prvič nastopil poleti 1991. Od tedaj nastopa v Sji in v tujini in za svojo visoko izvajalsko raven dosega najvišja priznanja, saj mu kritika priznava »izjemno muzikalnost«. Leta 1991 se je na tekmovanju v Arezu uvrstil med 5 finalistov, 1992 je bil na mednar. tekmovanju v Mrbu absolutni zmagovalec, 1993 je na mednar. tekm. Seghizzi (Go) v raznih kategorijah dosegel 2 drugi in 1 tretje mesto, 1994 se je na tekmovanju v Touru (Fra) uvrstil na drugo mesto. S tem zborom je do sedaj posnel 2 kaseti in 2 laserski plošči. Izoblikoval je več zaključenih programov (Gallus, Maša za dva zboru F. Martina, Poulenc in drugi avtorji). Prejema številna vabila iz tujine, posebno iz It. 1993 je Š. začel dirigirati tudi Komorni zbor RTV Lj.

Prim.: Osebna polja; Münster Zeitung 18. okt. 1993; Delo 25. maja in 4. sept. 1994.

T. Simčič
ŠČUKA Marija, por. **KERŽE**, univ. prof., r. 22. nov. 1940 v Barkovljah, živi v Trstu. Oče Zorko iz Barkovelj, tigrovec in agronom (gl. čl.), mati Anica Milkovič iz Rojana, pevka in uradnica. Osn. š. je obiskovala v Barkovljah, niž. sred. š. pri Sv. Jakobu in real. gimn. do mature 1959 v Trstu. Nato je študirala na Farmac. fak. trž. U, tam doktorirala 1964 in postala štipendistka na trž. U v Inštitutu za farmakologijo. Od 1965 je bila prostovoljna asistentka na Inštitutu za farmakologijo U v Bologni, nato od 1968 redna asistentka na Inštitutu za fiziologijo trž. U; istočasno je postala tudi poverjena asistentka, nato pa pov. prof. za Splošno fiziologijo na trž. U. L. 1977 ji je U v Lj. podelila doktorat znanosti s področja nevrofiziologije. Od 1982 je redni prof. druge stop-

nje (»prof. associato«) za Splošno fiziologijo na Znanstveni fak. trž. U. Od 1968 je redno študijsko sodelovala na Medic. fak. v Lj., 1970 pa v ZDA. - Priobčila je več znanst. poročil na it. in mednar. kongresih, kakor tudi več razprav, član- kov in poročil v it. in mednar. strok. revijah, npr.: Pflügers Arch., J. Am. Physiol., J. Physiol., Neurol. Rev. (vsega več kot 70 strok. publikacij; se- znam je na Znanstv. fak. v Trstu). - V sklopu slov. šolstva v It. je bila preds. izpraševalnih komisij pri maturitetnih in prof. izpitih. Predavala je tudi v slov. in it. krožkih ter društvi predvsem o nevrofiziologiji.

Prim.: Osebni podatki (31. jul. 1993); časopisna poročila o delu.

Jem.

ŠČUKA Viljem, zdravnik - specialist šolske medicine in psihoterapevt, r. 7. jun. 1938 v Dutovljah na Krasu. Oče Anton, avtomehanik, mati Ljudmila Štok, gospodinja. Živi v Novi Gor. Osn. š. je obiskoval pri Šolskih sestrah v Tomaju, nižjo gimn. (po razpustu samostana) prav tam, maturiral na gimn. v Postojni 1957; ves čas šolanja (10 let) tudi študij klavirja. Diplomiral je na Medic. fak. v Lj. 1966, opravil specialistični izpit iz šol. medicine 1975 in končal podiplomski študij ter diplomiral v zdravstvenem varstvu otrok in mladine (1974), pedopsihiatriji (1978) in psihoterapiji (1986), vse v Lj., kjer je dobil 1988 tudi naziv »psihoterapevt« pri Psihoterapevtski sekciji Slov. zdravn. društva (licenciat). Sedaj se podiplomsko izobražuje iz geštalt-psihoterapevtske tehnike. Vsa leta študija je deloval kot glasb. pedagog in pevovodja mladinskega pev. zbora slov. esperantistov ter z njim nastopal na številnih koncertih doma in po svetu (pribl. 45 koncertov oz. nastopov). Zdravn. poklic opravlja najprej v Dispanzerju za žene in otroke v Ajdovščini (1967-73), nato v Dispanzerju za šol. mladino v Novi Gor. (1975-82) kot šol. zdravnik in v Ambulanti za motnje v razvoju v Novi Gor. (od 1982 dalje) kot zdravnik in psihoterapevt ter kot vodja terapevtskega tima Ambulante. Medtem je v letih 1973-81 honorarni predavatelj otroškega zdravstva (pediatrije) na Sred. zdravstv. š. v Novi Gor. Kot šol. zdravnik se posebej ukvarja z organizacijo dispanzerske zdravstv. službe ter raziskuje problematiko utrujenosti šol. mladine ter vplivov šol. sistemov na zdravje šolarjev in pedagogov, sodeluje pri organizaciji šol. pouka in sestavi urnikov, organizira in vodi preko 50 strok. seminarjev za pedagoške delavce po Sji (deloma tudi v zamejstvu) o sindromu utru-

jenosti otrok in izgorelosti pedagogov ter se posveča z veliko zavzetostjo številnim predavanjem, razgovorom s starši, intervjujem in radijskim oddajam (Lj., Koper, Trst) s področja telesnega in duševnega zdravja otrok in mladine. Od 1990 dalje je stalni strok. sodelavec Sklada »Mitja Čuk« na Opčinah pri Trstu, kjer vodi posvetovalnico za otroke, starše in pedagoge s področja učnih in vedenjskih problemov in kjer je tudi redni sodelavec revije (mesečnika) »Škrat«. - Izsledke svojega izpopolnjevalnega študija, raziskovanja in bogate izkušnje je napisal in posredoval drugim z razpravami in članki, ki jih je objavil v raznih strok. revijah: *Nastopanje menarhe pri deklicah na Goriškem ter primerjava z nekaterimi področji v Sloveniji* (Glasnik antropološkega društva Jugoslavije, sveska 13, Beograd 1976); *Možnosti detekcije in spremljanja motenj telesnega razvoja pri šol. mladini* (Zbornik radova, Savez fizioterapeuta i radnih terapeuta Jugoslavije, Nova Gorica 1981); *Gibalna neokretnost šol. otrok* (Drugačnost otrok v šoli, Zbornik, Cankarjev dom, Lj. 1986); *Motorna retardacija učenika* (Bilten Udruženja liječnika školske medicine Jugoslavije, št. 5, Zagreb 1987); *Duševno zdravje našega šolarja - izziv mlade generacije* (Zdravstveno varstvo XXIV, št. 11-12, Lj. 1985); *Šolski zdravnik v dinamiki odnosov z mladostnikom* (Pedopsihiatrija 5, Katedra za psihiatrijo Medic. fak., Lj. 1983); *Akutna anksioznost - zapis terapevtskega razgovora* (Pedopsihiatrija 7, Katedra za psihiatrijo Medic. fak., Lj. 1986); *Psihiatrična problematika v ambulantni šol. zdravniku* (Medicinski razgledi XXII., suppl. 1, Lj. 1983); *Vloga šol. zdravnika pri obravnavanju vedenjskih odklonov šol. mladine* (Inštitut za kriminologijo pri Pravni fak., Gradivo seminarja, Lj. 1986); *Dejavnost šol. zdravnika pri obravnavi otrok z umsko manjrazvitostjo* (Zdravstveno varstvo, posebna publ. št. 3/85, Lj. 1985); *Dopustne obremenitve učencev v usmerjenem izobraževanju glede na učenčeve biološke ritme* (Vzgoja in izobraževanje, XX., št. 4, Lj. 1989); *Genetske značilnosti mladine v Goriških Brdih* (Zbornik tabora v Goriških Brdih, 14.5.1989, Slov. kmečka zveza, Lj. 1990); *O bioloških in šolskih ritmih* (Pedagoški delavec, Lj. sept. 1990). - Članki, objavljeni v reviji Škrat: *Več gibanja otrokom* (Škrat, začetna št., avg. 1991); *O obveznem cepljenju otrok* (1/91); *Nekaj besed o prehladu* (2/91); *Vse sladkosti tega sveta* (3/91); *Zloraba drog, igra s smrtjo* (štirje članki: Škrat 1., 2., 3., in 4./92); *Utrujenost ob koncu pouka* (5/92); *Spanje je vir zdravja* (6/92); *Biološki*

ritmi in naše zdravje (9/92); *Biološki ritmi in delovni ritmi* (10/92); *Biološki ritmi ponovno* (11-12/92); *Ali šola spoštuje biološke ritme?* (1-2/93); *Spati, morda sanjati...* (3-4/93); *Zdravstveni pogoji učenja* (5/93); *Ali je sončenje škodljivo?* (6/93); *Izgorelost delavcev v službah pomoči* (8/93); *Nova šola za nove čase* (9-10/93); *Pomembno zaveznitvo* (11-12/93); *Novi učitelj za novo šolo* (1/94); *Novi šolar za novo šolo* (2-3/94); *Kakšni starši za novega šolarja* (4/94); *Stres naš vsakdanji* (5-6/94). - Zadnja leta se izraziteje posveča gestaltističnemu načinu dela, uveljavlja fenomenološki in eksistencialistični pristop v psihoterapevtskem delu ter pripravlja obširnejše strok. gradivo za samostojno publikacijo z delovnim naslovom: »Gestalt kot nova možnost in način razmišljanja ter dela v psihoterapiji.« (Izide predvidoma maja 1995). - Za dosedanje dejavnost, opravljeno na področju šolske medicine in psihoterapije, je bil v letu 1992 izbran kot »dobitnik priznanja mesta Nove Gorice«.

Prim.: Osební podatki (pismo z dne 25. avg. 1994); Večer (Mrb.) 24. jan. 1989 (Marsikaj v šoli je proti naravi); Slovenec (Lj.) 30. jan. 1992 (Travo kadi več tisoč Slovencev) idr.

E.D.

ŠERCER Nikola (Nikola), arhitekt, r. 13. febr. 1911 v Solkanu, živi v Bgdu. Oče Franc, vodja mizarske zadruge v Solkanu, rojak iz Trebnjega, mati Frančiška Hönigschmid, Ljubljancanka. Osn. š. je obiskoval v Lj. in Mrbu, realko v Mrbu (1921-28). Od 1928 je živel z družino v Bgdu, kjer je študiral arhitekturo. Študij je nadaljeval v Lj., kjer je diplomiral 1933 (prof. I. Vurnik). Med 1933-41 je služboval v Bgdu v privatnem biroju (A. Melameda). Med drugo svet. vojno je bil v nem. ujetništvu kot jsl. vojni ujetnik (1941-45, OF LG Osnabrück). Po vojni je služboval v Bgdu v državnih uradih (ministrstvo za gradbeništvo Jsl. itd.) ter v projektantskih organizacijah. L. 1975 se je upokojil. Od 1947 je izdelal več načrtov za arhitekturne objekte v Bgdu. Udeležil se je več arhitekturnih natečajev (skupaj s soprogo arh. Vero Čirkovič). Š-jeva glavna dela so stanovanjsko naselje v ul. Th. Dreiserja v Bgdu in notranjost obnovljene stavbe Narodnog pozorišta prav tam. Nekaj mesecev je bil preds. leta 1989 ustanovljenega Društva slovensko-srbskega prijateljstva.

Prim.: Osební podatki (pismo 1. maja 1992); Mala enciklopedija Prosveta; Opšta enciklopedija, Bgd 1986, 3, str. 971.

B. Mar.

ŠIRCA Majda, kulturna delavka, urednica, publicistka, r. 20. apr. 1953 v Postojni. Oče (1920-89) je bil po poklicu mehanik, mati Marta, r. Zega (1932-) je gospodinja. Š. je mladost preživel v Hruševici, obiskovala osnovno šolo v Štanjelu in Dutovljah, gimnazijo pa v Postojni (1968-72), kjer je pokazala izrazito zanimanje za likovno umetnost, sodelovala pri številnih dijaških pobudah (med drugim je poučevala otroke o slikarstvu). Na Filoz. fak. v Lj. je študirala umetnostno zgod. in dipl. iz industrijskega oblikovanja 1977. Kratek čas je poučevala filmsko vzgojo na gimnaziji v Šentvidu (Lj.), nato se je zaposlila pri Zvezi kulturnih organizacij v Lj., kjer je skrbela za stike z javnostjo in urejala časopis *Kulturni poročevalec*. Istočasno je bila sekretarka revije za film in televizijo Ekran, kjer je tudi redno objavljala filmske kritike, eseje, ocene. Kasneje je urejala tudi filmsko rubriko Telexa. Od 1987 dela na TV Lj. (Slovenije) v kulturni redakciji, najprej kot novinarka, nato pa urednica kulturne redakcije. Objavila je številne filmske kritike in eseje v revijah Ekranu, Naših razgledih, Telexu, Mladini, LDk in tudi obširnejše študije, med drugim knjižno študijo Federico Fellini (Lj. 1986, Kinotečni zvezek), s teoretskimi zapisi je sodelovala tudi v zbornikih Filmska komedija (Lj. 1989), Gledanje na daljavo (Lj. 1993), Filmska komedija (Lj. 1993), Slovenske filmske zvezde (Lj. 1993). Kot redaktorica je zasnovala in urejala številne TV oddaje, med katerimi so nekatere postale zelo popularne in gledane (Osmi dan, Forum, Povečava), poleg filmskih komentarjev je avtorsko pripravila vrsto prispevkov s širšega kulturno-političnega življenja (Utrip, Oči kritike, TVD). Najbolj je prodrla z izrazito avtorskimi oddajami, npr. Povečava, ki so prinesle vrsto video esejev o filmu kot kulturološkem fenomenu, portrete ustvarjalcev (France Štiglic), obravnavala je zakonitosti elektronskih medijev (Črno-beli ekran, Filmska scenografija, Avant-Garda, Video umetnost, Politična propaganda na filmu in v reklamah). O tej problematiki je imela tudi vrsto javnih predavanj v okviru Jesenske filmske šole v Lj., Vesele znanosti na Jesenicah, Oblikovalske delavnice v Piranu). Za svoje novinarsko delo je prejela več nagrad: Nagrado Toneta Tomšiča 1992, nagrado strokovne žirije 7 D za leto 1993, Viktorja revija Stop (1993)

Prim.: Osebni podatki; dokumentacija RTV Lj.

Jan

ŠKAMPERLE Igor, esejist, sociolog, alpinist, r. 21. nov. 1962 v Trstu, živi v Lj. Oče Nikolaj, mati Anastazija Bizjak. Osn. in niž. sred. š. je obiskoval v Trstu pri Sv. Ivanu, 1976 se vpisal na Znan. lic. F. Prešerna, leto kasneje je nadaljeval študij na Gozdarski tehniški šoli v Postojni. Jes. 1981 se v Lj. vpisal na študij telesne kulture, 1985 pa na Filoz. fak. in 1990 končal študij primerjalne književnosti v sociologiji kulture s tezo o renesančni kulturi v It. in srednjeveških mentalitetah. Leta 1994 je dokončal magisterij na oddelku za sociologijo Filoz. fak. v Lj. z nalogo o humanizmu in hermetizmu v renesansi. - L. 1991 je pol leta delal zaposlen kot raziskovalec na oddelku za sociologijo Filoz. fak. v Lj. - Že od mladih let je sodeloval pri SPD v Trstu. V osemdesetih letih se je aktivno posvetil alpinizmu. Nekaj pomembnejših vzponov. 1981: z Biščakom in Fabjanom prvi zimski vzpon po Ljubljanski smeri Triglavse sev. stene (VI); 1982: pozimi v okviru prve primorske alp. odprave v Ande s Svetičičem, Biščakom in Černilogarjem južna stena Aconcague (6958 m) po Francoski smeri. 1983: z Biščakom prva slov. ponovitev smeri Super couloir v Mount Blancu du Tacul (VI, 90°); poleti z Lidijo Painkiher prva slov. ponovitev smeri Prežeči strah (VII) v steni El Capitan (Yosemite); jes. s slov. odpravo juž. stena Anapurne (8078) v Himalaji, vendar neuspešno. 1984: prvenstvena smer v Loški steni (Jul. Alpe) Znamenje ob poti (VI). - L. 1985 je izdal plezalni vodnik *Možnica in Koritnica* (soavtor E. Kozorog), kasneje pa se je posvetil predvsem književnosti, sociologiji in filozofiji. - V Trstu pogosto sodeluje na slov. radijski postaji s potopisnimi prispevki. Liter. in kulturne ocene objavlja v PDK in Jadranskem koledarju, reviji Telex, Problemih, Literaturi in Novi reviji. Nekaj pomembnejših esejev: *Nove oblike umetnosti v osrednji Sloveniji*, JKol 1987; *Menage à trois ali realno v trojnem*, »Razpol« 4 (1988); *Mrtvaški ples živih*, »Podoba kristal« (1988); *Pisava in kultura*, »Problemi-eseji« (1988); *Literarni spisi Michela Foucaulta*, »Literatura« (1989); *Križpotja slovenske pomladi*, JKol 1990; *Narodnost v postmoderni misli*, Zbornik jubilejne Drage 1990 (1991). Dec. 1992 je pri ZTT izšel roman *Sneg na zlati veji*, 1993 je pripravil spremno besedo in izbor besedil it. zgodovinarja Eugenia Garina *Spisi o humanizmu in renesansi* za zbirko *Studia humanitatis*. 1993 je pripravil in uredil zbornik *Hermetizem in gnostični spisi*, Nova revija.

Prim.: Osebna pola.

T. Simčič

ŠKERLJ Jakob, podobar, r. verjetno v zač. 19. stol. na Vipavskem. Dobro je bil znan predvsem po Istri (veliko deloval v Poreču in poreški škofiji). V Kožljeku ob Čepiškem jezeru je obnovil veliki oltar sv. Hadrijana, prižnico in še nekaj druge c. opreme. V Brseču v Istri je izdelal v pokopališki kapeli oltar in verjetno tudi obnovil tabernakelj v ž. c.

Prim.: N 1857, št. 7, 28; Gaberšček I, 43.

V-ž

ŠKOBERNE Boža, roj. **MARKIČ**, časnikarka, publicistka, r. 10. dec. 1925 v Levpi (Kal nad Kanalom). Oče Anton, mati Avgušтина Močnik, kmeta. V domačem kraju je obiskovala prva dva razr. it. osn. š. Zaradi dogodkov v Kopriviščih 1930, ki so prizadeli tudi materino družino, in zaradi narodnostnega in faš. pritiska se je družina 1934 izselila v Dogoše pri Mariboru. Osn. š. je dokončala v Brezju in se vpisala na klas. gimn. v Mariboru. Ob začetku vojne 1941 je končala 5. razr. Ker družina še ni imela jsl. državljanstva, ji je bilo z izselitvijo med vojno prizaneseno. Po vojni je dokončala tečajno gimn. v Mrbu, se vpisala na slavistiko v Lj. in dokončala tri letnike. Še med študijem se je 1949 zaposlila v kult. ured. Mladine. Ob ustanovitvi Ljudske pravice 1953 je bila premeščena v njeno dopisništvo. 1956 je postala tehnična ured. revije Sodobna pota, 1958 se je zaposlila v Mladinskem ured. Radia Lj., kjer je pripravljala otroške sporede. 1959 je sledila možu Francu Škobernetu v Mursko Soboto in bila na tamkajšnji lokalni radij. postaji nekaj časa upravnica, nakar dopisnica R Lj. Po vrnitvi v Lj. 1965 je delala v radij. dopisništvu, potem je bila v Mladinski redakciji ured. javne otroške oddaje Veseli tobogan. Ob tem delu je začela spremljati delo slov. dopolnilne šole v tujini, ki so jo kot prvo ustanovili v Stuttgartu. Z ekipo Veselega tobogana je med slov. otroki v tujini pripravila nekaj javnih oddaj (v Stuttgartu v Nemčiji, v Merlebachu v Franciji, v Eisdeni v Belgiji in oddajo med slov. otroki v Porabju v Monoštru na Madžarskem). Zadnja leta pred upokojitvijo 1981 je delala v ured. za Slovence po svetu in spremljala predvsem slov. dopolnilni pouk v Nemčiji, Švici in na Švedskem. O tem je napisala tudi nekaj člankov, objavljenih v reviji Otrok in družina, SIK, NŽ, NRazgl, Naš delavec. Uboj financarja v Kopriviščih 1930, množične aretacije v vasi in obsodba 13 vaščanov na kazni od 20 do 30 let zaporu so jo spodbudili najprej k raziskovanju dogodka, zaradi katerega je bil obso-

jen tudi njen ded Štefan Močnik, gostilničar in trgovec v Kopriviščih, potem tigrovstva in lika Danila Zelena še posebej. O tem je objavila nekaj člankov (*Fašistična sodna burka z ljudmi iz Koprivišča*, Borec 35/1983, št. 4; *Je zdaj to zgodovinska resnica?*, Borec 36/1984, št. 10; *Tigrodel Justovega življenja*, TV 15 22/1984, št. 46 in 47; *Danilo Zelen - kdo je bil to?*, PrimN, podlistek od 15. nov. 1989 do 20. apr. 1990). O tem obdobju primor. zgodovine je pripravila skupaj z ured. Lido Turk nekaj dokumentarnih nizov za Radio Trst A (*Dosje Koprivišče*, 1984; *Pričevanja o Tigru*, 1987; *Trst, december 1941*, 1991) ter dala pobudo in sodelovala pri zbiranju gradiva za rad. niz o Prim. emigrantih v Jsl. med obema vojnama (1987), o Lipetu Koscu (1987), Albertu Rejcu (1988) in o obtožencih II. trž. procesa (1991). L. 1993 je za Radio Trst A pripravila niz o neuspeli prim. kolonizaciji naselja Bistrenica v Makedoniji. Sodelovala je na simpoziju o D. Zeleni v Senožecah maja 1991 (referat objavljen v PrimSreč).

Prim.: Osebni podatki (junij 1994); arhiv RAI-Trst A; M(Trst) 1987, št. 7, 84-85.

ldt

ŠKOF Ivanka, roj. **SLUGA**, učiteljica, knjižničarka, pesnica in publicistka, r. 24. jun. 1929 na Rtvizah (obč. Sežana). Oče Ivan Sluga, delavec v trž. pristanišču, mati Karolina Vatovec, v mladosti boln. sestra v Trstu. Končala je 5. razr. (it.) osn. š. na Rtvizah; po vojni je 1948 končala v dveh letih 4. razr. gimn. (nižje) v Herpeljah pri Kozini in še isto leto odšla na učiteljske v Tolmin, kjer je diplomirala 1951 in nastopila službo v Loki pri Črnem Kalu, nato je poučevala v Obrovem in Izoli. Strok. izpit je naredila 1956 v Kopru. Napravila je tudi tečaj it. jezika in tako je poleg ostalih predmetov poučevala tudi it. na osn. š. v Izoli. Velika prelomnica v njenem življenju je bil odhod v Avstralijo mar. 1966. Brkinska rojakinja, ki je kot učiteljica prve povojne generacije s slov. sred. š. doživljala blišč in bedo jugosocializma na Slovenskem, je prišla med popolnoma drugačne družbene in polit. razmere, a se je, preskušena v mladosti, znala vanje vključiti, še več, s svojimi sposobnostmi je pomagala orati kult. ledino med avstralskimi Slovenci, še posebej Primorci. Po šestih letih življenja v Avstraliji ji je umrl mož in pustil 7-letno hčer (sedaj umetnostna zgodovinarka) in 15-letnega sina, ki je danes zelo znan arhitekt in vogi sedem gradbenih družb, ki imajo svojo podružnico tudi v Trstu. Škofova, ki je dolgoletna članica Slovensko-avstralskega li-

terarnega umetniškega kluba (SALUC), je bila zlasti dejavna v Primor. slov. klubu »Jadran«, kjer je bila 10 let kult. referentka in je od vsega začetka vodila društveno kroniko, 1979 pa je pripravila odkritje doprsnega kipa Otonu Župančiču (delo Zdenka Kalina); deset let je vodila otroški zbor, organizirala pa tudi moški zbor, ki ga vodi Roland Carmodi, na pol slov. rodu iz Egipta. V Avstraliji se je Š. še naprej izobraževala, tako je 1975 začela obiskovati štiriletni tečaj knjižničarstva na Royal Melbourne Institute of Technology in ga dokončala ob službi v Ljudski knjižnici v mestu Altona, kjer je bila odtlej knjižničarka. L. 1985 se je strok. usposobila še v računalništvu in se potem zaposlila v knjižnici mesta Footscray, kjer je katalogizirala in nabavljala knjige iz Sije, Hrv., Srb., Maked., It., Češke in Rusije. Pred tem se je 1981 udeležila seminarja za slov. jezik na Filoz. fak. v Lj., da bi si osvežila znanje, ki ga je potrebovala, ko je 10 let poučevala na Dopolnilni slov. šoli pri Primor. slov. društvu »Jadran« v Melbourne. Njeno poučevanje na dopolnilni šoli kot tudi njena bogata predavateljska dejavnost za odrasle sta bila popolnoma zastonj, iz slov. zavesti, požrtvovalnosti in dobre volje. - Zanimivo je, da se je Š. šele na peti celini razvila v pesniško in publicistično osebnost. Čeprav ni izdala samostojne zbirke, ima vendar na desetine objavljenih pesmi po najrazličnejših zdomskih revijah, zbornikih in koledarjih, nekaj tudi v Sji. Pesmi zajemajo različne motive, nekatere so priložnostne, druge pa so se ji porodile ob sočutju življenjskih usod; vidna je njena navezanost na domače slov. kraje, ki ji manjkajo (Koala in lastovka). Pesmi so izraz njene čustvene narave, ljubezni do stvarstva in otrok, zapuščenih, hkrati pa obsojajo krutost in pokvarjenost. Sicer pa se te motivne in izrazne prvine vidijo tudi v njenih črticah, člankih, esejih in polemikah. Nekaj pesmi je prišlo v *Zbornik avstralskih Slovencev*, ki ga je izdala Slov. izseljenska matica (1985, 1988, 1989), precej jih je objavljenih v avstralskih Svoobodnih razgovorih, nekatere pa najdemo tudi v *Antologiji slov. zdomske poezije* (Aleph 1990), objavlja jih večkrat tudi Rodna gruda. Širina njenega zanimanja in želja po iskanju resnice ter potrebne obveščenosti, zlasti v družbenih in narodnih zadevah sta jo vzpodbujali za pisanje člankov z različno tematiko in številnimi vprašanji, pa naj gre za predstavitev, intervjuje ali tudi polemične razprave. Pisala je iz notranje in zunanje potrebe, da osreči sebe in druge, ni ji bilo mar,

kje bo spis izšel, v zdomskih glasilih ali kje v Sji. Z dobrim poznavanjem slov. razmer in prijateljskimi stiki z nekaterimi znanimi literati je bila vedno na tekočem, kaj se dogaja s slov. liter. in politiko, to pa ji je dalo vedno nove pobude za publicistične odmeve. Sledila je slov. kulturi in polemikam, tako je ni obšlo niti delovanje pristavev »venetološke teorije«. Dragocena so njena poročila o kult. dogodkih in dosežkih med rojaki v Avstraliji; odkrivala nam je mnoge neznane stvari in celo približala življenje oziroma pokrajino na Tasmaniji. Bila je pomembna sodelavka in sour. avstralskega zbornika literature številnih etničnih skupin *Naše steze* (Our Paths, Melbourne 1986). Pisala je skoraj o vsem in predstavila mnogo slov. knjig. Prijetno se berejo njeni spisi, v katerih opisuje zgodnjo mladost dekleta iz Brkinov (*Utrinki iz otroških let*, Novi list, podlistek od 24. jun. do 31. jul. 1986). V več člankih izraža bolečino nad slov. notranjimi razprtijami. Tik pred slov. pomladjo se je bila zamerila jsl. oblastem zaradi nekega spisa o Mamulovi vili v Opatiji. Prevratne dni, ko se je rojevala samostojna Sja, je preživela na prvem zasedanju Svetovnega slov. kongresa v Lj. in na obiskih pri sorodnikih in prijateljih. Ob zračnih alarmih je sodelovala na liter. večerih. Večji odmev so imeli njeni liter. nastopi v PEN klubu, v Murski Soboti, Tolminu in Kopru. Odziv na burne dogodke 1991 so njeni zapisi, npr. *Kako sem doživela samostojno Slovenijo* (Rodna gruda 8/9, 1991), zlasti pa več člankov v Novi dobi. Za avstralski Midland Express je 1992 napisala članek *Quiet reflection of my country*. V svoji evidenci, ki še zdaleč ni popolna, ima 45 člankov in drugih spisov, med katerimi so nekatere črtice in esejistični zapisi. V zelo širokem kult., izobraževalnem in vzgojnem delovanju se je Š. skazala tudi kot socialna delavka, še posebej pri občini Altona. Predavala je o zgod. Slovencev tudi na univerzi za tretjo dobo (U3A). Počasi okreva po prometni nesreči (1994) in je še vedno dejavna kot slov. kult. delavka v Avstraliji. Kot upokojenka živi v Macedonu pri Melbourne.

Prim.: NL 24. jun. - 31. jul. 1986; A. Klinkon, Med dvema domovinama, Dnevnik, 66, 20. avg. 1991.

Pšč

ŠKOF Vanda, por. NEWBY, r. 26. mar. 1922 v Kobjeglavi na Krasu, živi v mestu Dorset (Anglija). Oče Viktor, r. v Volčjem Gradu pri Komnu, učitelj, služboval v Štanjelu, mati Gizela Urdih iz Mavhinj. Zakonca Š. sta živela najprej devet

let v Kobjeglavi, konec l. 1922 pa sta se preselila v Štanjel, ker se je tam izpraznilo učiteljevo stanovanje. 1931 so učitelja z družino premestili v Fontanellato blizu Parme. Š-ova si je hitro našla prijateljice in je sredi It., fašizmu navkljub, preživela lepo in zanimivo mladost. Tam je obiskovala tudi osn. š. in nato še srednjo. Proti koncu druge svet. vojne se je zaljubila v angleškega vojnega ujetnika Erika Newbyja in ga pomagala rešiti. 1946 sta se poročila v Firencah in po poroki odšla v Veliko Britanijo. E. Newby je poznan kot neutrujen popotnik in avtor zanimivih potopisov, žena pa je njegova zvesta spremljevalka. 1991 je v Londonu pri Založbi Collins izdala delo *Peace and War. Growing up in Fascist Italy*. It. izdaja z naslovom *Tra pace e guerra. Una ragazza slovena nell'Italia fascista*. Izšla pri založbi Mulino iz Bologne 1994. Zanimiv je predvsem prvi del z naslovom *My Country and my People*, ki prinaša podrobne opise življenja, običajev in ljudi na Krasu v letih njenega odraščanja (v tridesetih letih). Drugi del pa opisuje življenje v It., v kraju Fontanellato.

Prim.: Podatki župnij. urada Kobjeglava, krstna knjiga za leto 1922; podatki Sonje Sardoč (22. mar. 1994); A. Puhar, Kraška uvertura v svet, Delo 20. jan. 1994; The other half of the Apennines, Financial Times 5. jan. 1991; How we met, Eric and Wanda Newby, Independent on Sunday 2. avg. 1992; N. Pertot, Pomembna novost na knjižni polici, KatG 21. jul. 1994; Ista, Slov. dekle pod faš., PDK 17. jul. 1994.

I.Ur.

ŠPACAPAN Albin Henrik, kamnosek, župan, r. 8. jan. 1878 v Mirnu, u. 18. mar. 1956 v Podgori, pokopan v rodnem Mirnu. Oče Mihael, strojarški delovodja, mati Frančiška Pavletič, gospodinja, sin Bogomir (PSBL III, 421), vnuka dr. Bernard (PSBL III, 420-21) in dr. Mirko (PSBL III, 424-25). V Mirnu je obiskoval osn. š. in se v Nabrežini izučil za kamnoseka. Z ženo Hilarijo Štanta sta pred prvo svetovno vojno vodila uspešno trgovino, nakar jima je nadaljnjo gospodarsko rast prekrizala vojna. Težki poveljni časi so prinesli tudi brezposelnost. Zadnje obdobje življenja je Š. preživel pri sinu Bernardu, duhovniku, najprej v Brestovici, nato v Jamljah in nazadnje še v Podgori. Že v mladosti so ga zanimala javna, zlasti socialna vprašanja. 1921 je bil v Mirnu izvoljen za župana in bil tako zadnji tamkajšnji slov. župan pod It. Vedno pa je rad pisal in občasno tudi publiciral (Edinost, Čas, KatG). 1955 je KatG v šestih nadaljevanjih objavil njegovo socialno razpravo *Svetloba in senca demokracije*,

v kateri Š. razmišlja o poti v pravičnejši svet in sploh o vprašanjih, ki so v mnogih razsežnostih aktualna in nerešena še dandanes. Tudi ta razprava pokaže Š. kot skupnosti odprtega moža, ki opazuje, bere, razmišlja, piše in postane samodejni izobraženec kot eden v vrsti mnogih, ki jih je rodila slov. zemlja.

Prim.: Žpk arhiv v Mirnu - R/2 Rojstna knjiga X. 1870-1886 (z indeksom); podatki hčerke Nežice in sina Bogomirja, Gorica; KatG 10. nov. do 15. dec. 1955, 8. mar. 1956, 21. mar. 1956.

B-n

ŠPACAPAN Lojzka (Alojzija), pesnica in kulturna delavka, r. 10. okt. 1938 v Ozeljanu, živi v Lj. Oče Jožef, delavec, mati Jožefa Humar, gospodinja. Osn. š. v Ozeljanu, 1951 je prišla v Lj. kot članica mlad. pev. zbora Slov. filharmonije. Tu je končala nižjo gimn. in administrativno š., nato je bila zaposlena kot tajnica otroškega in mladinskega programa Radia Sje od 1958 do upokojitve 1991. Poročila se je s pesnikom Ivanom Minattijem; z njim ima hčerko Katarino in sina Mateja. Igrala in recitirala je od otroštva dalje; kot amaterska igralka je nastopala v Lj. v Šentjakobskem in Obrtniškem gledališču ter na Delavskem odru. Opravila je več igralskih in recitacijskih tečajev. Večkrat je recitirala na Radiu Sja. - Pesniti je začela že kot 16-letno dekle, prve objave so v reviji Mlada pota (1958). Dolga leta potem je pesnila le zase, naslednja objava je šele v Obzorniku (1987); objave pesmi so še v Sd (1993), Kekcu (1993/4) in na radijskih postajah Lj., Trst in Praga. 1991 je v samozaložbi izdala pesn. zbirko *Vračanje ptic* v umetniški opremi Vl. Lakoviča. - Recenzije o zbirki so objavili Delo, PDK, Cel. zvon, Dolenjski list in Radio Sja. Sama avtorica pa pravi o svojem delu: »V svoji poeziji zajemam iz prgišča enajstih let svojega otroštva v Ozeljanu in je moje pisanje samo velika nuja, ki je po letih samozatajevanja kot hudournik prestopila bregove, da je našla spet svoj lastni obraz.« Pripravljeno ima tudi že novo pesniško zbirko, ki še ni našla založnika.

Prim.: I. Sivec, Vse bo obstalo ta hip... Delo 8. mar. 1991 s sl.; osebno sporočilo 2. jun. 1994.

Dolenc

ŠPIK (SPIK) Jakob, izdelovalec orgel, r. 4. apr. 1820 na Bukovem pri Grahovem (Vrh 60), u. 31. jul. 1897 v Pulju. Oče Janez, mati Marija Raspet (Respett, Razpet). Verjetno bil samouk, čeprav sam pravi, da »moram tud toliko pravičen biti in keršanske ljubezni imeti, da ne kratim mojim mojstrom zaslug, pri katerih sem šest let delal in

tudi vsakevrstne reči izdelaval«. Zdi se, da se je poleg izdelovanja orgel loteval še drugih del (barvanja cerkva, zvonikov, orgelskih omar, mizar-skih in kovaških (?) del). L. 1854 je za c. v Kostanjevici na Krasu izdelal s pomočnikom Andrejem Novakom iz Kostanjevice »zale in tako dobre orgle s 16 registri, da zaslužita očitno pohvalo umetnosti svoje«. L. 1871 je izdelal orgle za Banjšice (do tega leta postavil že nad 12 orgel). L. 1873 je napravil nov meh za orgle Pietra da Corte (1862) pri Sv. Luciji (Most na Soči) in po-barval zvonik cerkve v Šempetru; istega leta je izdelal orgle za c. sv. Jožefa v Vrtojbi pri Gor. (porušena v 1. svet. vojni). Mnenja o kvaliteti Š. orgel so bila zelo različna (glej sočasna časopi-sna poročila!).

Prim: LibBapt Capellanie Bucova 1785-1840, 75; Status animarum parochiae S. Lenardi, Bukovo, N. 2; N 1854, št. 26, 104; Glas 1873, št. 39, št. 41; Glas 1874, št. 2, št. 6; Gabersček I, 39; A. Vetrih, Cerkev Srca Jezusovega v Vrtojbi, Vrtoj-ba 1994, 14, 52.

V-č

ŠRIBAR Vinko (Vincencij), arheolog, r. 19. jul. 1922 v Lj., živi v Kortini pri Kopru. Mati Amalija Šribar, delavka. Osn. š. je obiskoval v Suhorju pri Črnomlju in Skopju, gimn. v Sremski Kamenici, Prizrenu in Lj. (matura 1943). Arheologijo je Š. študiral na Filoz. fak. v Lj. (diplomiral 1956) in tam tudi doktoriral 1965 z disertacijo *Problem prehoda poznega latena v rimsko dobo na področju Krke*. Od 1951 do upokojitve (1987) je bil zaposlen v Narodnem muzeju v Lj., najprej s konservatorskimi nalogami, po diplomi (1956) pa kot kustos za arheologijo. Ves čas delovanja Centra za arheologijo sred. veka je v njem deloval (kustos, znanstveni sodelavec in vodja). Sprva se je temeljiteje posvečal problemom mlajše železne dobe in prehodnemu obdobju med prazgod. in antiko, nato pa skorajda izključno arheologiji sred. veka, katere utemeljitelj je bil na Slov. z obsežnim raziskovanjem srednjeveškega Gutenwertha - Otok pri Dobravi na Dolenjskem (1968-83). Posvečal se je staroslovan. zgodnjemu sred. veku, posebej problemom ketlaške kulture 9. in 10. stol. in sakralne arhitekture. Za raziskovanje in poznavanje tega obdobja so bila posebej donosna Š. izkopavanja blejskega otoka. Š. je pogosto deloval na Primorskem: *Simonov zaliv pri Izoli* (Arheološko topografske ugotovitve v Simonovem zalivu pri Izoli, AV 9-10, 1958-59, 271 ss.), *Podmelec* (Zgodnjerednjeveško grobišče in naselbina v Podmelcu - Baška grapa, AV 18, 1967,

377-388), *Krkavče* (Skeletno grobišče na Hribu pri Krkavčah, AV 18, 1967, 365 ss.), *Batuje* (staroslovansko grobišče s cerkvijo sv. Jurija). Izkopaval je v Furlaniji (sodelovanje Narodnega muzeja iz Lj. s Centro regionale dei beni culturali e di restauro, Passariano): cerkev sv. Lovrenca v kraju Buia (*Poročilo o sodelovanju v Furlaniji in Julijski krajini v letu 1982*, Varstvo spomenikov 25, 1983, 157-159; *Zanimivosti iz zamejstva*, l. c. 23, 1981, 115-116), *Staroselsko grobišče v Laucu v Karniji*; raziskoval je tako imenovani langobardski limes in v zvezi z njim zahodno slov. etnično mejo *Existierte der langobardische Limes und sein Verhältnis zum slowenischen ethnischen Raum*, Balcanoslavica 11-12, 1984-85, 56 ss.) ter slovan. naselitev v Furlaniji (o tem npr. *Odkod ketlaške najdbe v Furlaniji*, AV 25, 1976, 462; *Slawen in Ostfriaul*, Balcanoslavica 2, 1973, 109-123; *Le immigrazioni slave in Friuli dal VII al XI secolo alla luce di alcuni ritrovamenti archeologici*, Atti del Convegno regionale Ambiente e storia nel territorio di Faedis, Faedis 1988, 61-68). V ta slovansko-furlanski sklop Š. raziskav, s katerimi je, po P. Koroščevi (AV 6, 1955 in 7, 1956) nadaljeval raziskovanje v it. strok. krogih dolgo zanemarjanega segmenta iz preteklosti Furlanije (npr. še *I primordi del feudalesimo in Friuli nelle testimonianze archeologiche*, v: Cultura in Friuli, Udine 1988, 43-48; *I codici miniati altomedioevali e la cultura carinziano-köttlachiana*, Atti del Convegno Internazionale »Miniatura in Friuli crocevia di civiltà«, Passariano-Udine 1987, 21-25) sodijo tudi dnevniško popotni zapisi o razmerjih na romansko-slovanskem stičišču, o arheologiji, toponomastiki, z občutno avtobiografsko noto, v PrimSreč: *Iz popotnega dnevnika po Furlaniji 1980-1987* (119, 371-400 in 123, 615-620), *Iz popotnega dnevnika po Karniji poleti 1989* (103, 1990, 29-34) in *Bernadia, lepota z meje med Beneško Slovenijo in Furlanijo* (148, 1993, 575-581).

Prim.: Argo 35/1993, 27-33; D. Svöljšak-T. Knific, Vipavska dolina. Zgodnjerednjeveška najdišča. Lj. 1976, pass.; ZČ 27/1973, 305-320.

Svd.

ŠTEMPIHAR Aleksander-Saša, visokošolec, partiz. kulturnik in propagandist. Oče dr. Ivo Štempihar, odvetnik na Jesenicah (1930-1941), mati Elizabeta Einspieler (Sveče na Koroškem). Rodil se je 28. jul. 1922 v Lj., padel 1. apr. 1945 pri Vojskem. Osn. š. obiskoval delno v Kranju in delno v Lj. v Marijanišču od 1928 do 1932. Od 1932 do 1940 je obiskoval in dokončal škof. klas. gimn.

v Št. Vidu nad Lj. Še istega leta se je vpisal na Pravno fak. v Lj. Bil je vključen v napredne študentske vrste in bil pevec v Akad. pev. zboru pod dirigentom Maroltom. Po it. zasedbi Lj. je postal pristaš OF, spomladi 1942 pa je bil aretiran in interniran v Trevisu, Reniciju in Gonarsu. Njegovo družino so medtem Nemci že 1941 izgnali iz Kranja v Srbijo. Ob kapitulaciji It. se je pridružil part. na Primor. in se kmalu uveljavil kot sposoben kult. delavec in propagandistični organizator. Postal je vodja propagandnega oddelka Bazoviške brigade, poleti 1944 pa je bil po odhodu dotedanjega šefa inž. Marjana Tepine imenovan za vodjo propagandnega odd. pri štabu IX. Korpusa z vojaškim činom podporočnika. S svojo organizacijsko sposobnostjo je veliko naredil za razmah kult. in dopisniških dejavnosti v brigadah in divizijah, sam je pisal v Partizanski dnevnik in njegova pobuda je bila natis knjige *Leto borb ob Soči*, ki je izšla v izdaji Prop. oddelka IX. Korpusa in v natisu centralne vojaške tehnike IX. Korpusa »Tone« sept. 1944 in je za takratne razmere predstavljala izjemen ured. in tiskarski izdelek. V knjigi *Leto borb ob Soči* je A.Š. napisal članek z naslovom »Generalmajor Albrožič-organizator IX. Korpusa«. Padel je v zadnji sovražni ofenzivi na območju Vojskega 1. apr. 1945. Pokopan je bil v skupnem grobu na Razpotju pri Gačniku.

Prim.: Pisna izjava brata Miloša Štampiharja 21. sept. 1994; Saša Štampihar padel, Partiz. dnevnik, št. 84, 25. apr. 1945, (podpis Franci, verjetno Franci Preis, op. pisec); *Leto borb ob Soči*, sept. 1944, izdal prop. odd. IX. Korpusa; Saša, posvetilo nekrolog Dušana Fortiča, *SlovPor* 31. maja 1945; pismo Iva Bajžlja, komandirja I. pomor. komande mesta Trsta, svojcem o kraju Š. pokopa (datum ni naveden); osmrtnici v bgd. Borbi 2. jun. 1945 (objavil oče) in v *SlovPor* 5. jun. 1945 (objavili Š. soborci).

Koren

ŠTOKA Tea, leposlovna kritičarka, publicistka in prevajalka, r. 16. avg. 1964 v Postojni, živi v Kopru. Oče Boris, odvetnik, mati Norma Marija Furlan, uslužbenka. Gimn. v Kopru (1979-83), študij primerjalne književnosti in italijanistike na Filoz. fak. v Lj. (1984-93), študijsko se je izpopolnjevala v It. Od 1988 se ukvarja z liter. kritiko in esejistiko, z ocenami del iz sodobne it. in slov. književnosti, še posebej poezije, ki jih objavlja v dnevnem (Mladina, Slovenec, Republika) in revijalnem tisku: Problemi-Literatura (od 1989 Literatura). NRazgl (od 1992 Razgledi), Nova re-

vija. Izdala je knjigo kritičkih zapisov o sodobni slov. poeziji *Prevara ogledala* (Lj. 1994). Š. je napisala spremne besede k delom sodobnih piscev (Brane Senegačnik, *Srčni grb*, Lj. 1991; Italo Calvino, *Ce neke zimske noči popotnik*, Lj. 1993) in je avtorica intervjujev z osebnostmi iz slov. kult. življenja (Ž. Marušič, A. Medved, J. Mikuž, T. Šalamun). Za Š. kritičsko pisanje je značilno oprijemanje pri najsodobnejših metodoloških pristopih, ki jih je v sodobne estetske teorije vpeljal tkim. postmodernizem s svojimi nacionalnimi poganjki: francoski poststrukturalizem in ameriška dekonstrukcija ter it. mehka misel (il pensiero debole). Njeni kritičski teksti dokazujejo resen, poglobljen pristop k obravnavanim delom kot tudi široko informiranost, preudarnost in osebno občutljivost. Tudi prevajalka besedil s področja filoz., estetike in umetnostne zgod. (Christopher Lasch, Massimo Cacciari, Giuliano Serafini, Michel Serres, Gianni Vattimo) ter leposlovnih tekstov, zlasti iz sodobne it. književnosti (A. Tabucchi, I. Calvino). Uredila in pripravila je it. prevod pesniške zbirke *Minute strahu* Aleša Debeljaka (Momenti d'angoscia, Napoli 1992).

Prim.: Osebni podatki; PrimN 19. apr. 1994.

Darovec

ŠTOKELJ Bojan, akademski kipar, r. 19. febr. 1956 v Postojni, živi in dela v Novi Gor. kot svobodni umetnik in je član DSLU. Oče Benedikt, uslužbenec na železnici, mati Frančiška, delavka v tovarni. Osn. š. je končal v Pivki, železniško poklicno š. v Lj. Zaposlil se je kot pomočnik strojevodje na elektrolokomotivi ter končal strojevodjo. 1981 je opravil sprejemne izpite na ALU v Lj., kjer je 1985 diplomiral - smer kiparstvo pri prof. Tomažu Brejcu na temo *Umetnost v totalitarnih režimih*. Že v osn. in poklicni š. se je udeleževal raznih razstav, po sred. š. pa je svoja dela predstavljal v Lj., Novem mestu, Sežani, Novi Gor. Na njegovo umetniško delovanje so vplivale struje dadaizma, ruskega konstruktivizma in pop art-a. Poleg kiparstva se od 1981 ukvarja tudi s fotografijo, kjer je prešel več faz ustvarjanja. S fotografskimi postopki interpretira in reproducira svoje objekte. Kipi, ki jih postavlja v določen arhitekturni prostor, mu služijo za oblikovanje arhitekturne skulpture. Prostorško je opremil že več lokalov: Opera bar v Lj., WC - Moderna galerija, Velesojem - Zagreb, Atlantis - Novo mesto, Perla, Luxor - Nova Gor., Jelcin bar - Postojna itd. Razstave: od 1982 svo-

ja dela in projekte predstavlja v Lj., Sežani, Mrbu, Novi Gor., Ilirski Bistrici, Škofji Loki, Portorožu, Novem mestu in drugod. Udeležuje se tudi razstav v tujini, npr. 1986 in 1989 na Reki in v Apatinu, 1990 v Avstriji in Banji Luki, 1991 in 1992 v Franciji, It. (Benetke), Nemčiji (Kassel), 1993 Kanada (Quebec). Nagrade: nagrada za skulpturo 1989 na Bienalu mladih umetnikov Reka; mednar. kiparski simpozij Glace (Francija).

Prim.: Osební podatki; Kdo je kdo za Slovence.

DaV ŠTOLFA (ŠTOLFA) Alojz, javni delavec, r. 1. jul. 1886 v Volčjem Gradu, u. 30. dec. 1953 v Gor. Oče Štefan, kmet, mati Vincencija Luin. Iz domačega kraja se je preselil v Trst, kjer se je izučil pekarske obrti. Začel je delovati v delavskem socialističnem gibanju in sodeloval pri ustanavljanju Ljudskega odra ter v Delavskem pev. društvu in pri konsumnih zadrugah (Delavske zadruge). Še pred prvo svet. vojno se je preselil v Gor., udeležil se je prve svet. vojne (Debrecen) in prišel iz vojne kot invalid. Po vojni je deloval v it. socialistični stranki, v Gor. je ustanovil Delavsko zbornico. Po razcepitvi PSI (1921) je ostal socialist in v Gor. od 8. apr. do 17. sept. 1921 urejal časnik *Proletarec*, glasilo socialistične zveze Julijske Benečije. Na parlamentarnih volitvah 1921 je v gor. volilnem okraju nastopil kot kandidat PSI.

Prim.: Proletarec 14. maja in 17. sept. 1921; H. Tuma, Pisma, pass.

B.Mar.

ŠTOLFA Rajko, športni organizator, r. 25. jun. 1927 v Sežani, živi prav tam. Oče Jožef, gostilničar, mati Srečka. Osn. š. v Sežani, niž. tehn. sred. š. v Gor. Med 1942-44 se je šolal na višji navtični š. v Trstu, vendar je sredi drugega letnika odšel v part. Pridružil se je Južnoprimorskemu odredu, mar. 1944 je bil ranjen in ujet. Iz tržaške bolnišnice je bil odpuščen mar. 1945, nekaj časa se je doma skrival, konec apr. se je spet pridružil part. enotam, vendar je bil kot invalid iz vojske odpuščen že 10. maja 1945. Po vojni je naredil izpite za ekonom. sred. š. 1948 se je zaposlil na Okraj. gradb. uradu v Sežani, od 1955 pa pri Kraškem zidarju, kjer je bil vodja stranskih obratov in je ob delu končal še višjo ekonom. š. v Mrbu. (1959-61). Med 1960-62 je bil komercialni dir. Tovarne pletenin v Sežani, 1962 se je kot vodja splošne službe zaposlil v podjetju za distribucijo električne energije Elektro Sežana, kjer je bil od 1974 do 1979, ko se je upokojil, dir. - Nogomet je začel igrati 1938 med šolanjem v Gor. pri

podmladku kluba Pro Gorizia. Ko se je šolal v Trstu, je od sept. 1942 igral pri mladinskem moštvu kluba Triestina, od jun. do dec. 1943 pa je kljub mladosti občasno igral tudi za člansko ekipo Triestina v it. prvi nogometni ligi. Po vojni je bil avg. 1945 med ustanovitelji nogometnega krožka v okviru prosv. društva v Sežani. Od 1945 do 1958 je igral v nogometnem klubu v Sežani (od 1957 Tabor Sežana), razen sezone 1952, ko je igral pri NK Železničar v Novi Gor. Od ustanovitve domačega nogometnega kluba v Sežani (1945) je bil tudi v njegovem odb. 1947 je naredil izpit za sodnika in trenerja, večkrat je bil preds. kluba, sedaj je njegov edini častni član. V letih 1966-70 je bil preds. nogometne podzveze Primorske, od 1972 je bil podpreds. izvršnega odb. Nogometne zveze Sje, od 1976 do 1990 je deloval v Nogometni zvezi Jsl. v Bgd. (1976-1981 v finančni komisiji, 1980-1986 v predsedstvu, 1985-1990 v mednar. komisiji). L. 1982 je vodil mlado nogometno reprezentanco Jsl. na svet. prvenstvu mladih nogometašev v Mehiki, 1984 je bil vodja nogometne reprezentance Jsl. na Olimpijskih igrah v Los Angelesu v ZDA.

Prim.: Osební podatki.

Er. Dol.

ŠTRANCAR Anton, duhovnik, obnovitelj cerkva, r. 15. jan. 1922 v Planini nad Ajdovščino. Oče Anton, mati Cancianila Pipan. Osn. š. opravil v domačem kraju, gimn. v malem sem. v Gor. (1935-43), maturiral na klas. gimn. v Lj. (1943). Nato se je vrnil v Gor., kjer je doštudiral bogoslovje in bil posvečen v duhovnika 5. apr. 1947. Dve l. je bil žpk v Novakih nad Cerknim, nato je odšel v Tolmin, kjer je deloval polnih 37 l. Tolminski c. je ob svojem odhodu podaril sliko Zadnje večerje, ki jo je napravil akad. slik. T. Perko. Od 1986 je žpk v Podnanosu. Velike zasluge si je pridobil kot vzdrževalec in obnovitelj številnih podružničnih cerkva. V Podnanosu je obnovil vaške kapelice, na Nanosu c. sv. Hieronima, ki je bila med vojno porušena. Zelo si je prizadeval tudi za širjenje verskega tiska.

Prim.: LibBapt. v NadškAGor; Družina 19. jan. 1992 s sl..

Vh

ŠTRUCELJ Karel (Dragotin), publicist, urednik, r. 24. okt. 1871 v Lj., u. 27. dec. 1942 prav tam. Oče Matija, mestni stražnik, mati Uršula Pibernik. V Gor. (tu je živel po preselitvi iz Sarajeva) je bil od konca okt. 1896 do srede maja 1897 izdajatelj in odgovorni ur. *Primorca* in ur. *Soče*.

Preselil se je v Brazilijo (Porto Alegre), kjer je izdajal list *Viribus unitis* in vodil slov. kolonijo. O življenju Slov. v Braziliji je pisal članke zlasti za Sočo in Primorca. Vrnil se je v Sjo, v Lj. deloval kot carinski posrednik in bil častni konzul Portugalske.

Prim.: Zgod. arhiv Lj.; Jutro 29. dec. 1942; ZHT.

B. Mar.

ŠTURM, por. **KOCJAN** Jadranka, prof., drž. poslanka, r. 20. dec. 1952 v Postojni, živi v Hrvatinih pri Kopru. Oče Jože Šturm (iz Senožec) je bil šofer, mati Marija Fidel (Nova Sušica pri Pivki), gospodinja. Osn. š. v Kopru, kakor tudi gimn., kjer je 1972 maturirala ter se vpisala na Filoz. fak. (psihol. pedagog.). Po študiju se je zaposlila na gimn. v Kopru, ob prehodu na usmerjeno izobraževanje pa je poučevala tudi na Sred. ekonom. in družboslovni š. v Kopru, od 1988 tudi pedagogiko. - Od 1986 je vodila Obalno društvo pedagog. delavcev, ki je enkrat letno organiziralo teden pedagog. delavcev. Njena pobuda so bile zlasti teme o izvirnih oblikah neformalnega izobraževanja v Sji, prirejala pa je tudi predavanja za zamejce ter radijske oddaje na Radiu Koper za Slov. na Tržaškem. Na tem mediju in v časopisu Delo ter PrimN je pripravljala prispevke o bilingvizmu, problematiki predšolskih otrok pri govoru ter o uporabi slov. jezika pri učiteljih ter o psihopedagoških temah. - Od sept. do dec. 1992 je bila rav. Gimn. Koper, ko je bila izvoljena na listi Liberalne stranke Sje za poslanko v Državnem zboru. Tu sodeluje v komisiji za žensko politiko, komisiji za poslovniki, komisiji za narodne skupnosti, odboru za šolstvo, kulturo in šport ter v odboru za mednar. odnose, kjer vodi delovno skupino za problematiko Slov. v zamejstvu.

Prim.: Osebni podatki; Ženska imena v politiki, Lj. 1994.

Darovec

SUŠTERŠIČ Venceslav (Srečko), frančiškan, r. 31. dec. 1924 v vasi Kosovelje (župnija Pliskovica na Krasu). Oče Jožef, kolar, mati Roza Colja. Osn. š. v Pliskovici, obrtna v Gabrovici, sred. pa v Trentu, kjer je obiskoval tudi bogoslovje. V frančiškanski red je vstopil v avg. 1934 v Arcu. Mašniško posvečenje je prejel v Trentu 8. febr. 1951, novo mašo pa je imel maja istega leta v Bazovici. - Že jun. 1952 je odšel v misijone v Bolivijo (Južna Amerika), kjer je še danes. Njegove službe v Boliviji: 1. Od 1952 do 1958 župnik v Independecia, prov. Ayopaya, dep. Cochabamba. 2. Od 1958 do 1962 gvardijan samostana Tarata,

dep. Cochabamba. 3. Od 1962 do 1979 župnik v Tortori, prov. Carrasco, dep. Cochabamba. 4. Od 1979 do 1989 župnik v Tin Tin in rudnika Asientos-Quiema, dep. Cochabamba. 5. Od 1989 do 1992 župnik v Pojo, prov. Carrasco, dep. Cochabamba. V tem času je bil 25 let generalni vikar škofa Giacinta Eccherja prelature Aiquile. - Svoje težko delo je sam opisal v razgovoru z ured. Ognjišča, ki je objavljen v Ognjišču v febr. 1984. Med drugim pravi: »Zdaj pa je vse naše delo zaradi mamil le "prisotnost". Duhovnik ima lahko mašo, kakšen krst... pridiganje pa je že problem. Nekdaj je bilo tu prepovedano gojiti koko, zdaj pa je drugače, stanje je težko, saj je nevarno govoriti zoper ta mamila, ker bogatašem, lastnikom zemlje, gre v račun, da ljudje to uživajo.«

Prim.: Osebni podatki; Ognjišče (Koper), febr. 1984.

Škerl

ŠVARA Dušan-Dule, partizanski komandant, upok. general-podpolkovnik JLA, r. 20. jul. 1918 v Rakitniku pri Postojni. Oče Karel, železničar (r. v Komnu), mati Ana Curk iz Rakitnika, gospodinja. 1919 se je družina odselila v Jslo v Novo mesto. Tam je obiskoval osn. š. in nato opravil malo maturo v Lj. Vstopil je v stroj. š. jsl. vojne mornarice v Kumborju v Boki Kotorski. Po triletnem šolanju je bil kot strojnik na raznih jsl. vojnih ladjah do propada Jsle, nakar se je preko Zgba vrnil v Novo mesto in se povezal z narodnoosvob. gibanjem. Po nalogu Okrož. odb. OF je odšel s skupino 26 prvoborcev 3. jan. 1942 v partizane na območju Novega mesta in bil kmalu izbran za komandirja skupine. Po krajšem sodelovanju s 5. Dolenjskim bataljonom za mobilizacijo je odšel marca-apr. 1942 v Suho krajino za komandanta 1. bat. v Zahodnodolenjskem odredu in zatem za komandanta Krškega odreda. V tem času je dobil partiz. vzdevek Dule. Po veliki it. »roški« ofenzivi okt. 1942 je postal komandant 1. bat. Cankarjeve brigade, kjer je ostal skoraj eno leto. Pri napadu na Žužemberk je bil 15. jul. 1943 hudo ranjen v pljuča in se zdravil v part. bojnišnici v Jelendolu v Kočevskem Rogu. Po okrevanju je odšel v bazo 20 Glavnega štaba na Rogu in bil 1. sept. 1944 imenovan za komandanta Prešernove brigade. Z njo je odšel preko Polhograjskih Dolomitov in Blegoša na Primorsko v sklop tedanje IV. Alpske cone NOV in POS. Okt. 1943 je bil imenovan za komandanta Triglavске divizije v Zgornjih Novakih nad Cerknim. V tem času je prosv. oddelek divizije na Cerkljanskem

začel najprej izdajati dnevne radijske novice, iz katerih je na njegovo spodbudo 26. nov. 1943 v vasi Zakriž nastal Partizanski dnevnik. Iz Triglavske divizije (zdaj že preimenovane v 31. div. IX. korpusa) je mar. 1944 odšel za načelnika štaba 30. div. IX. korpusa, kmalu za tem pa v Glavni štab NOV in POS Sje za komandanta podofic. š. v Semiču v Beli krajini. Po krajšem obdobju je bil določen za komandanta baze GŠ Sje v Biogradu na moru, kjer je ostal do konca vojne, prišel je v Trst in bil imenovan za namestnika komandanta štaba Julijske krajine in mesta Trsta, a te funkcije ni nikoli opravljal, ker je takoj odšel v Lj. in bil imenovan za komandanta mrh. vojaškega okrožja s činom podpolkovnika. Še v letu 1945 je bil izvoljen za poslanca v slov. skupščino, apr. 1946 pa bil imenovan za načelnika oddelka za goriva vojske v Bgdu. 1948 je vstopil v 1. generacijo gojencev Višje voj. akad. v Bgdu in po dveletnem šolanju vstopil še v Višjo voj. »bojno« šolo. Nato je bil 8 let predavatelj na Višji voj. akad., potem pa imenovan za načelnika operative Skopskega korpusa. 1959 je prišel iz Skopja

v Lj. za pomočnika komandanta lj. korpusa JLA. V tem času je sestavil publikacijo o atomskem orožju, ki je v izdaji Združenja rezervnih oficirjev izšla v 20.000 izvodih. L. 1960 je opravil izpit za generalmajorja in bil do 1970 pomočnik komandanta korpusa in še istega leta stopil v pokoj. Kot upokojenec deluje v družbenopolit. organizacijah, član je ZZB in preds. odbora 31. divizije. Ukvarja se s čebelarstvom, bil je 5 let preds. Čebelarskega društva Sje in član osrednjega organa čebelarske organizacije Jsle. Zavzemal se je za ustanovitev slov. čebelarskega laboratorija za vzgojo matic in sodeloval s češkoslovaškimi čebelarji. Nosilec je več visokih voj. odlikovanj, med katerimi Reda bratstva in enotnosti z zlatim vencem, part. spomenice 1941.

Prim.: Osebna ustna izjava piscu 14. apr. 1944; EJ 8, str. 279; Beležke in spomini Marjana Tepine, člana prop. oddelka Triglavske divizije iz nov. 1943 (PDK 22. dec. 1968); Stanko Petelin, Prešernova brigada, monografija, Knjižnica NOV in POS 11, Nova Gor. 1967.

Koren

T

TABAJ Božidar, obrtnik, igralec, prosv. delavec, r. 20. apr. 1946 v Štandrežu (Gor.), kjer živi. Oče Alojz, kmet, mati Marija Mojč, gospodinja. Osn. š. v Štandrežu, nižja sred. š. v Gor. (1960). Kot vajenec se je zaposlil pri avtobusnem podjetju Ribi, istočasno 3 leta obiskoval večerni izobraževalni tečaj. Nato se je zaposlil pri poštinih prevozi, od 1975 pa pri zadrugi Traspost, katere je soustanovitelj in tudi njen preds. Od 1969 je član PD Štandrež, MePZ Štandrež, član odbora ZSKP 1983 in od 1992 član nadzor. odb. SSO, član svetov SSK na pokraj. in dežel. ravni, tajnik štandreske sekcije SSK od njene ustanovitve. Večkrat je kandidiral na listi SSK za občinske, pokraj. in dežel. volitve. 1975 je bil izvoljen kot predstavnik PD Štandrež v rajonski svet za Štandrež, nato na listi SSK najprej podpreds., 1993 pa preds. rajonskega sveta. Na volitvah 1994 spet izvoljen na listi SSK in ponovno imenovan za preds. rajonskega sveta za Štandrež. - T. pa je pri srcu predvsem gledališče. Svojo gled. pot je začel z Linhartovo Županovo Micko 1968 pri dramski skupini PD Štandrež. V okviru te dramske skupine je odigral 27 celovečernih iger in 18 enodejank. Oblikoval je vrsto karakternih in komičnih vlog v delih: A. Collalto, Beneški trojčki; Molière, Namišljeni bolnik; Nušić, Narodni poslanec; Goldoni, Sluga dveh gospodov; Nušić, Kaj bodo rekli ljudje idr. 1989 je nastopil v Gobčevi opereti Planinska roža in 1992 v Vodopivčevi opereti Srce in denar v org. ZSKP. 1978 je prejel jubilejno Linhartovo značko ZKO Sje za vlogo Georga Kimballa v komediji Cvetje hvaležno odklanjamo in 1989 Linhartovo značko za vlogo Tome v Nušičevi komediji Kaj bodo rekli ljudje.

Prim.: Osební podatki; PDK 10. jan. 1989; 23. maja 1989; 25. maja 1989; 6. jun. 1989 s sl.; 6. mar. 1993; 14. jul. 1994 s sl.; KatG 25. maja 1989; Picc. 6. mar. 1993; 10 let dramske dejavnosti, Štandrež 1975; Dvajset let župnijskega doma A. Gregorčič, 1965-85; 20 let dramske dejavnosti, Štandrež 1985; 30 let dramske dejavnosti PD Štandrež (v tisku); 30 let ZSKP, Gor. 1989, 42, 82, 144 s sl.; R. Gobec, Planinska roža, Gor. 1989; V. Vodopivec, Srce in denar, Gor. 1992.

Češč.

TAVČAR Albin - Zoran, šolnik, r. 12. apr. 1920 v Krepljah, pri Kršarjevih; u. 11. jun. 1985 v bolnišnici v Trziču. Pokopan je v Devinu, kjer je sta-

noval od 1945. Oče Josip, kmet, mati Marija Starac, gospodinja. Osn. š. je obiskoval v Dutovljah. Nato je študiral v Alojzijevišču in v Malem ter Velikem semenišču v Gor. in v Kopru. Kot študent je za fašizma vodil več mesecev cerkveno in narodno petje v Dutovljah, kar je močno razburjalo tedanje oblasti. Maturo klas. gimn. je napravil takoj po vojni v Trstu na liceju »Petrarca«. Med vojno je sodeloval z OF in bil med organizatorji slov. partiz. šolstva na zah. Krasu. Imel je funkcijo šol. nadzornika, za kar je dobil tudi priznanje. 1946 je bil aretiran na Kozini in nato enajst mesecev zaprt v lj. zaporih. Po vrnitvi iz zapora se je ustavil za nekaj dni v Krepljah, nato se je preselil v Devin. Tu je opravljal razna dela, dokler ni pristopil k tržaški civilni policiji, kjer je služboval do odhoda zavezniških vojaških sil iz Trsta. Tedaj je odšel z družino v Kanado. 1958 se je vrnil v Devin in se vpisal na Fak. liter. ved ter zaprosil šol. skrbništvo za sprejem v službo. Kot pov. prof. je služboval na raznih Niž. sred. šolah na Tržaškem in nazadnje po prof. drž. izpitu na sred. š. pri Sv. Križu, kjer je ostal do smrti. Bil je priljubljen in dober šolnik.

Prim.: Po spominih brata Miroslava; NL 13. jun. 1985; PDK 12. jun. 1985 s sl.; Drago Pahor, Prispevki k zgodovini obnove slov. šolstva na Primorskem 1943-1945, Trst 1974, ZTT, št. 81; IzvTrst 1986, 119; Slovensko šolstvo 1945-85, Trst 1986, 324.

Žl

TAVČAR Irena, zdravnica, športnica, r. 2. nov. 1960 v Trstu, živi v Devinu. Oče Miroslav, šolnik (gl. čl.), mati Marta Legiša, gospodinja; brat Marko (gl. čl.). Osn. š. v Devinu, niž. sred. š. I. Gruđen v Nabrežini, maturirala na drž. učiteljišču A.M. Slomška v Trstu 1978. Po dodatnem petem letniku se je vpisala na Medic. fak. v Trstu in dokončala študij mar. 1986. Od 1989 je specialist v športni medicini, končuje kardiologijo na isti fak. Trenutno je zaposlena na Medic. (internem) oddelku splošne bolnišnice v S. Vito al Tagliamento (PN). V okviru interne klinike trž. vseuč. je sodelovala pri raznih raziskavah na področju bolezni presnov. Nekateri rezultati so bili objavljeni v skupinskih člankih in študijah. Med pomembnejšimi: Razni avtorji, *Distribuzione dei lipidi sierici in un campione randomizzato della*

popolazione triestina (Progetto Trieste), *Giornale della arterosclerosi*, vol. 15, 1990, 31-39.; Razni avtorji, *Eventi neurologici cerebrali acuti. Quando la T.A.C è necessaria*, NAM. vol. 9, 4, 1993; Razni avtorji *An Usual Case of Primary Liver Cancer*, vol. 73, 5, March 1, 1994; Razni avtorji, *Effects of Gemfibrozil on alimentary lipaemia*. Za KolGMD 1991 je napisala članek: *Prehrana prvi pogoj zdravja*, 144-48. Občasno nastopa s predavanji iz splošne higijene in zdrave prehrane na slov. š. na Tržaškem. V otroških letih je pela pri zboru GlasbM Kraški slavček v Nabrežini in se nato vključila v Dekliški zbor Devin, pri katerem je bila v obdobju 1984-85 in del leta 1986 predsednica. Prav tako je v otroških letih začela igrati harmoniko pri GlasbM in še vedno igra pri harmonikarskem orkestru Synthesis 4. Z vstopom na višjo sred. š. je začela trenirati pod vodstvom Vojka Cesarja pri ŠD Bor met krogle in diska. 1977 je postala mladinska drž. prvakinja v metu diska z znamko 41,20 m. Dolgo let je bila dežel. prvak v metu diska z znamko 47,44 m. Eden najboljših rezultatov je drugo mesto na drž. članskem prvenstvu 1980 v metu krogle z osebnim rekordom 13,99 m. Štirikrat je bila poklicana v mladinsko drž. reprezentanco in enkrat v člansko. Danes se s športnom ukvarja profesionalno in je odgovorni zdravnik atletske raprezentance v deželi F-JK.

Prim.: Osební podatki; PDK 26. avg. 1977; 31. dec. 1977 s sl.; 11., 14., 16., 17. maja 1980; 6., 18., 21., 24., 25., 26. jun. 1980: druga časnikarska poročila.

ŽI

TAVČAR Marko, časnikar, kult. delavec, r. 18. sept. 1958 v Trstu, živi v Devinu. Oče Miroslav, učitelj (gl. čl.), mati Marta Legiša, gospodinja. Osn. š. v Devinu in Nabrežini, Niž. sred. š. Igo Gruden v Nabrežini, maturiral na klas. liceju Franceta Prešerna v Trstu 1977. Vpisan na Filoz. fak. v Trstu, zgodov. smer. Od 1974 član SZSO - Trst, od 1977-84 glavni ur. skavt. glasila Jambor, od 1980 do danes tudi njegov odgovorni urednik, podpisuje se s skavtskim imenom Visoki Jastreb, Čriček, T. Komar idr. Od 1980 do 1990 publicist. Od 1981 redno sodeluje pri tedniku Novi list. Pisal je tudi v mesečnik Mladika in prilogo Rast ter druge liste in revije. Od 1978 zunanji sodelavec Radia Trst A. Za programski oddelek je pripravljaj oddaje o mladinski problematiki, pisal prispevke in beležke za kult. dogodke. Od okt. 1980 do mar. 1981 je po zgod. virih in pričevanjih napisal oddajo v 24 nadaljevanjih

Primorska duhovščina pod fašizmom. Od 1981 do 1988 je v različnih obdobjih občasno sodeloval pri časnikarskem oddelku, kjer je redno zaposlen od mar. 1988. Od jan. 1990 je poklicni časnikar, od 1991 vodi oddajo Kmetijski tednik. Od 1982 je poverjenik GMD in kooptiran v odbor GMD. Uredil je nekaj knjig in sodeluje pri PSBL, od 1992 tajnik GMD in od 1993 tudi odgov. ured. KolGMD. Za deželni inštitut za dokumentacijo in medije je s Tulliom Mikolom napisal študijo *Le pubblicazioni slovene e croate a Trieste dal 1945-1982*, ki je izšla v Vidmu 1982 v zbirki *I giornali del Friuli Venezia Giulia*. Z A. Brecljem (PSBL IV, 493) je ob poimenovanju slov. osn. šole v Devinu po J. Jurčiču 1983 sodeloval pri nastajanju brošure *Devin, dom lepe Vide* s prispevkom *Nekaj zgodovinskih podatkov o Devinu in okolici*. Ob 100-letnici rojstva Iga Grudna (PSBL I, 506-08) je v sodelovanju z I. Vogričem (gl. čl.) napisal življenjepis pesnika *Narcis širokega srca*, knjigo je nov. 1993 v počastitev obletnice izdalo nabrežinsko KD I. Gruden. Za revijo 2.000 (št. 25/26, 1983, 144-52) je napisal strnjen prikaz življenja in dela Virgila Ščeka. Med raznimi članki za KolGMD naj omenimo: *Nekaj prispevkov za zgod. Sosljane* (1985); *Nekaj primerov ljudske vernosti pri nas* (1986); *Nekaj arhivskih zanimivosti o šolskih sestrah v Tomaju* (1988); *Ivan Tranko posrednik med Slovensko politično organizacijo in Sturzo Ljudsko stranko* (1990); *Slovenija kakšna prihodnost?* (1991); *Nova zakonska določila o vinogradništvu* (1994). Ob prostem času se ukvarja z zborovskim petjem, kot otrok je pel pri zboru GM Kraški slavček v Nabrežini, nato pri Tržaškem moškem zboru in od 1977 pri zboru Fantje izpod Grmade, pri katerem je tudi tajnik. Sodeluje pri življenju v domači vasi, kjer je aktiven član tudi pri delovanju župnije.

Prim.: Osební podatki; Arhiv Radia Trst A; Podatki tajništva SZSO Trst; Mladika 9/10, 1993, 238 s sl.; KatG 23. dec. 1993; PDK 5. dec. 1993 s sl.; 31. dec. 1993; Lida Turk, Glas v... etru, Trst 1991, 137, 203.

ŽI

TAVČAR Miroslav, šolnik, r. 2. nov. 1914 v Krep-ljah, pri Kršarjevih. Oče Josip, kmet, mati Marija Starec, gospodinja. Miroslav je bil peti od devetih otrok. Osemletno osn. š. in triletno večerne tečaje za vajance je obiskoval v Dutovljah, kjer se je izučil za krojača in bil aktivni čl. krajevne godbe na pihala. Po kratki bolezni je zapustil krojaški poklic in šel od doma z željo, da bi študiral. Zaposlil se je po raznih zavodih v It. in

se učil ob delu. Učit. maturo v Gor. in maturo realne gimn. v Trstu je opravil kot privatist. 5. okt. 1946 se je usposobil za poučevanje na slov. osn. š. Civilno mobiliziran je bil od jul. 1941 do sept. 1942 poslan za pomožnega uradnika na obč. upravo v Dutovlje, nato pa na kmet. sred. š. v Poreč, kjer je služboval kot prefekt in pov. prof. na priključeni nižji sred. š. do nov. 1943. Zaradi vojnih razmer se je preselil v Trst, kjer je do konca jul. 1944 poučeval slov. in druge predmete po družinah. Isto je delal tudi v Krepljah do apr. 1945 v soglasju z OF, s katero je sodeloval od dec. 1943 do konca vojne. Zadnje dni apr. in do 15. maja 1945 je bil zaposlen kot tajnik krajevnega izvr. odb. Dutovlje, kjer je od 16. maja pa do zadnjih dni jul. poučeval na osn. š. 1945/46 je služboval na osn. š. v Avberu. Tu je vodil tudi večerne tečaje in drugo prosvetno delo. 1. okt. 1946 je bil imenovan za pover. didaktičnega rav. v Sežano, kjer je tudi poučeval kot pov. prof. nekaj ur tedensko na tamkajšnji kmet. strok. š. Po priključitvi Sežane Jsli je bil 1947-48 najprej premeščen na osn. š. v Štivan, po nekaj tednih pa v Bazovico. Med 1948-49 - 1951-52 je služboval kot pov. did. rav. v Škofijah. Leta 1950-51 je vodil poleg did. ravnateljstva tudi Kmetij. strok. tečaj na Plavjah, katerega je bil pobudnik in soustanovitelj in na katerem je tudi poučeval dve leti. 1952-53 in 1953-54 je učil it., zgod. in zemlj. na Nižji industr. strok. š. v Rojanu, 1954-55 pa it. na osn. š. v Sosljanu, Devinu in Štivanu. Od okt. 1955 do sept. 1960 je bil učitelj v Sosljanu, do sept. 1963 tajnik did. ravnateljstva v Nabrežini. Okt. 1963 je bil imenovan za pov. did. rav. v Dolino, okt. 1966 pa za pov. did. rav. v Nabrežino, kjer je služboval do upokojitve 1979. Stalni učitelj je postal 1958, stalni did. rav. pa 1976. V letih 1955-56 - 1956-57 je vodil dvomesečne poletne kolonije za šol. otroke, ki sta jih organizirali upravi nabrežinske in zgoniške občine v Forni di Sopra (UD). Kot did. rav. je organiziral razna vzgojno-poučna predavanja za odraslo mladino in starše ter več let po enega ali dva izpopolnjevalna tečaja za vzgojiteljice otroških vrtcev nabrežinske, zgoniške in tudi tržaške občine. Od jan. do 5. dec. 1974 je bil komisar šol. patronata devinsko-nabrežinske občine. Bil je med pobudniki in soustanovitelji prvih sindikalnih nadstrankarskih gibanj slov. šolnikov na Tržaškem po 2. svet. vojni. Sodeloval je pri sestavi pomožnih učnih knjig *Naša pot* za 3., 4. in 5. r. slov. osn. šol (Trst 1963) s poglavji: državlj. vzgoja, zgodovina, zemljepis in prirodopis, ter

Okno v svet za 3., 4. in 5. r. slov. osn. šol (Trst 1974) z ital. slovnico in civilno vzgojo. Sodeloval je pri publ. *Devin, dom lepe Vide* (Devin 1983), ki je izšla ob poimenovanju devinske osn. š. po pisatelju J. Jurčiču. Od 1948 do 1978 je bil pokraj. šol svetnik za trž. pokraj. in je pod ZVU odigral zelo važno vlogo posebno pri gradnji šol slossipij. V desetletju 1966-76 je bil koordinator in aktivni član ured. odbora osnovnoš. radijskih oddaj za Tržaško na RAITrsta.

Prim.: Osebn. arh.; arh. šol. skrb. v Trstu; arh. did. rav. v Nabrežini; Pčk 1982-83, št. 6, mar. 83, 128-30 s sl.; A. Geržinič, Boj za slovensko šolstvo na Primorskem, Buenos Aires 1983, 57, 119; Slovensko šolstvo 1945-85, Trst 1986, 174.

ŽI

TERČELJ Žitomir, šolnik, čebelarški strokovnjak, r. 15. jun. 1921 v Ajdovščini, u. 25. mar. 1989 v Trstu. Oče Anton, uradnik, mati Marija Bone, gospodinja. Osn. š. v domačem kraju, zaradi fašist. pritiskov se je družina preselila v Gor., kjer je bil oče zaposlen v uradih zdravstvene službe. Tu je dokončal višjo trg. š. in se 1941 vpisal na Ekonom. fak. v Trstu. Študij je prekinil, ker je bil vpoklican v it. mornarico. Bil je sprejet na akadem. za vojno mornarico v Livornu. Tu je bil od nov. 1941 do apr. 1942 tudi na kadetski ladji Vespucci, nato v Pulju in na ladji Colombo od apr. 1942 do jul. 1943, ko je postal pomožni mornariški častnik, vkrcan na ladjo Sirtori in je bil poslan na vojno področje v Sredozemlje. Na tej ladji je služboval od 1. avg. 1942 do sept. 1943, ko je bila Sirtori pri Krfu potopljena. Bil je med preživelimi. Zajeli so ga Nemci in 26. sept. 1943 odpeljali v vojaško taborišče Deblin-Irena na Poljskem. Konec vojne je dočakal v taborišču pri Hamburgu. Domov se je vrnil avg. 1945 in bil na razpolago vojaškim oblastem do okt. istega leta. Nadaljeval je z univ. študijem in diplomiral 1949. Zaposlil se je kot šolnik. Od okt. 1950 do sept. 1953 je bil pover. prof. na slov. nižji strok. š. v Nabrežini, nato od okt. 1953 do sept. 1959 pover. prof. in rav. na nižji. slov. strok. š. trgov. smeri na Proseku, od š. l. 1959-60 do upokojitve 1978 je poučeval kot stalni prof. za trgov. predmete na Trg. tehn. š. Carli in na poklicnem trgov. zavodu Sandrinelli v Trstu. Tast, dr. Mirko Legiša, znani živinozdravnik iz Mavhninj, ga je uvedel v čebelarstvo, ki ga je vzljubil, tako da si je ob svojem domu v Vižoljah uredil vzoren čebelnjak. Navdušeno je preučeval slov. in mednar. liter. in postal cenjen strokovnjak. Bil je med pobudniki in ustanovitelji Čebelarškega konzorci-

ja za Tržaško pokrajino in od ustanovitve, 17. maja 1976 do srede 1985, ko je odstopil, njegov preds. Z rednimi sestanki in predavanji je skrbel za poglobljanje strok. znanja med čebelarji, pisal je strok. članke za tednik Gospodarstvo in večkrat predaval tudi za kmetijsko oddajo na RAI Trst A. Nekaj člankov in poročil je napisal tudi za Slovenskega čebelarja. Še zlasti se je angažiral v letih, ko je čebele skorajda uničila varoza, pršica, ki se je na Tržaškem pojavila v izredno zaskrbljivi obliki okrog leta 1980. Vzdrževal je redne stike s posameznimi raziskovalci it. in evrop. vseučilišč (Bologna, Videm, London), s Čebelarstvo zvezo Sje in s konzorcijem južnotirolskih čebelarjev. Kot strokovnjak in predavatelj se je udeležil tudi nekaterih vsedrž. in mednar. čebelarskih srečanj in posvetov.

Prim.: Podatki žene prof. Marte Legiša; arhiv tržaškega Čebelarskega konzorcija; Pdk 2. apr. 1989; KatG 6. apr. 1989.

M. Tavčar

TERČON Antek, javni in kulturni delavec, r. 11. febr. 1939 v Nabrežini, živi v Sosljanu, obč. Devin-Nabrežina. Oče Izidor, trgovec, mati Ana Gruden, gospodinja. Osn. š. v Nabrežini, niž. sred. š. najprej v Gor., nato pri Sv. Jakobu v Trstu, v Trstu je 1958 tudi maturiral na Znan. lic., zdaj poimenovanem po Fr. Prešernu. Študiral je inž. na trž. U do 1961, ko je šel na služenje vojaškega roka. Po vojaščini je najprej pomagal očetu v trgovini z gradb. materialom, 1965 pa se je zaposlil kot teh. učitelj za fiziko na Znan. lic. Fr. Prešerna v Trstu. 1981-82 je bil delovodja gradb. podjetja v Adenu (J. Jemen), nato se je povrnil v prejšnjo službo. 1988 je postal uslužbenec pri dež. svetu F-JK v Trstu kot tajnik Svetovalske skupine SSK (dež. svetovalci SSK D. Štoka, B. Brezigar, I. Jevnikar). Po volitvah za dež. zbor 1993 je zaposlen v Pravnem uradu dež. sveta F-JK. - T. se je mlad vključil v kult. in prosvetno delo v Nabrežini. 1965-66 je bil med ustanovitelji obnovljenega SKD Igo Gruden in novega ŠD Sokol. 1966-69 je bil preds. obeh društev, to funkcijo je ponovno opravljal 1972 in 1983-87. Ves čas je bil v odb. obeh društev. Bil je med ustanovitelji zadruga Skala, ki je v Nabrežini kupila del zemljišča za igrišče Sokola. T. je bil 1970 med ustanovitelji ZSSDI in član njenega prvega odb. Bil je tudi soustanovitelj združene žen. odbojbarske ekipe Meblo in njen prvi preds. 1983-84. V polit. delo se je vključil 1964 kot kandidat SSK za obč. svet v Devinu-Nabrežini. V ta obč. svet je bil izvoljen 1970 in bil do 1975 odb. za osebje ter predstav-

nik obč. v Ustanovi za razvoj turizma na Sosljanski rivieri. V devinsko-nabrežinski obč. svet je bil ponovno izvoljen v mandatnih dobah 1975-80 in 1980-85. 1981 je odstopil zaradi zaposlitve v Adenu. Kot obč. odb. se je mdr. udeležil enotne skupščine vseh županov, obč. in pokraj. svetovalcev s celotnega Tržaškega, ki se je zbrala 12. nov. 1974 v prostorih trž. obč. v podporo zahtevi po večji avtonomiji krajevnih uprav. Tam je v imenu vseh obč. in pokraj. svetovalcev SSK na Tržaškem izrazil podporo zborovanju tudi v slov. jeziku. Bilo je to prvič, da je predstavnik slov. manjšine nemoteno govoril v materinščini v dvorani trž. obč. sveta. Za njim je slov. spregovoril tudi D. Lovriha (PSBL II, 311), župan v Dolini, ki je nastopil v imenu izvoljenih predstavnikov KPI v trž. pokrajini. Tudi njega ni nihče prekinil. - V zvezi s polit. dejavnostjo je imel T. še naslednje funkcije: 1965-70 preds. obč. podporne ustanove ECA v Devinu-Nabrežini, 1975-81 član upravnega sveta Dež. ustanove za trž. bolnišnice, 1971-81 član dež. vodstva Zveze občin It. ANCI, več let član Kraške gorske skupnosti. V SSK je od 1964 član. trž. pokraj. sveta in med tem časom večkrat tudi član pokraj. izv. odbora. 1975-89 je bil član dež. tajništva stranke, 1988-94 pa tajnik njene devinsko-nabrežinske sekcije. V tisku se oglašala zlasti v NL, PDK, Skupnosti in Poročevalcu SSK za obč. Devin-Nabrežina. Pseudonima: n.k., ketna.

T-ova sinova Mitja in Aljoša sta aktivna v javnem življenju Slov. v It. Mitja, dipl. ekonomist in publicist, r. 24. okt. 1964 v Trstu, je bil 1990-93 izvoljeni predstavnik SSK v devinsko-nabrežinskem obč. svetu in tudi odb. najprej za zdravstvo in skrbstvo, nato pa za obč. službe in okolje. Od 1994 je podtajnik sekcije SSK za Devin-Nabrežino. Aljoša, športnik, r. 9. jun. 1969 v Trstu, je nastopal kot košarkar pri ŠD Sokol in v sezoni 1986-87 pri članski ekipi Jadrana. V odb. je obeh omenjenih društev. Nastopa tudi kot amat. igravec pri dram. odseku SKD Igo Gruden.

Prim.: Osební podatki; NL 18. jun. 1970; Picc. 13. nov. 1974; Prvič v dvorani tržaške občine nemoteni govori v slovenščini, Pdk 13. nov. 1974; Prvič nemoten slovenski govor, NL 14. nov. 1974; L. Santin, Come noi o zitti, Panorama, Milan 28. nov. 1974, št. 449, str. 56; Pdk 12. jun. 1975 s sl.; 10. jun. 1980; 21. nov. in 14. dec. 1990; NL 8. in 29. maja 1980 s sl.; 12. jun. 1980; 20. dec. 1990; Pdk 12. maja 1993. ab

TERČON David, pesnik, pisatelj, r. 5. avg. 1960 v Sežani. Oče Avgust (r. 1929-) je po poklicu avtomehanik, mati Marija (r. Ozbič, 1936-) je po-

poklicu natakarica. Po osnovni šoli v Sežani je maturiral na dislociranem oddelku koprške gimn. v Sežani (1979) ter nekaj časa študiral slavistiko na Filoz. fak. v Lj. Od 1982 dela kot carinski referent pri različnih špediterjskih podjetjih v Sežani. 1991 se je poročil s pesnico Magdaleno (Svetina) T., s katero je 1993 v Sežani ustanovil založniško podjetje Žbrinca. Deluje tudi v različnih kult. organizacijah: preds. Zveze kult. organizacij v Sežani, vodja liter. kluba v Sežani. Prejel je tudi javna priznanja, med drugim priznanje Kulturne skupnosti Sežana za 1987 ter plaketo Srečka Kosovela za leto 1988. Že kot dijak je pričel objavljati pesmi, tako da je ena izšla v zborniku slov. srednješol. lirike *Pokušina* (Velenje 1978), že naslednje leto so mu prav tako v Velenju izdali prvo pesniško zbirko *Ptica*, naslednjo pesniško zbirko pa je 1986 izdal v samozaložbi *Na zdrizastem robu jeklene noči*. Pričel je objavljati tudi v osrednjih slov. liter. revijah, pojavlja se na radiu in TV ter sodeluje v različnih zbornikih: *Pisatelji za demokracijo* (Lj. MK 1989), *Oktava* (Sežana 1990). V poeziji »izhaja iz moderne Šalamunove šole, vendar jemlje od tod bolj vesele, poskočne, včasih celo humoristično zasukanе momente«, »za slovenskega duha (pa) je poskočnost, lahkotnost, neobremenjenost inovativna, osvežilna« (T. Kermauner). Kasneje se je domala povsem preusmeril v prozo ter piše kratke pripovedi, na meji s pesmimi v prozi. Z nadrealističnimi metaforami skuša poustvariti določeno razpoloženje, pri čemer si pomaga z besednimi igrkami in nenavadnimi besednimi zvezami. Tudi prozo objavlja v revijah in zbornikih: *Zgodbe 1990*, (Jesenice 1991), *Jadranski koledar 1992*, *Kraški koledar 1994*. Predvsem v PrimSreč je objavil tudi več člankov s kulturno problematiko.

Prim.: Osebni podatki; T. Kermauner, *Raznolika izpoved*, PrimSreč 1987, str. 602.

Jan

TERPIN Damijan, odvetnik, prosv. in polit. delavec, r. 3. okt. 1963 v Gor., živi v Števerjanu. Oče Ciril, trgovec, mati Cvetka Graunar, učiteljica. Osn. š. v Števerjanu, nižja sred. š. in klas. licej P. Trubarja v Gor. (matura 1982). Nato se je vpisal na Pravno fak. U v Trstu in promoviral 12. jul. 1989. Odvetniški izpit je opravil 1992 na Prizivnem sodišču v Trstu; samostojen odvetnik je v Gor. Že zelo zgodaj (pri 14 letih) se je vključil v domače prosv. življenje in postal član PD F.B. Sedej, istoimenskega MePZ, ki mu od 1993 predseduje; sodelavec in član ured. odbora glasila *Šte-*

verjanski vestnik, ki ga izdaja PD F.B. Sedej od 1969; član je MePZ Primorec-Tabor in preds. Društva za socialna vpraš. »A. Gregorčič«. Vrsto let je aktivno deloval v skavtski org., bil član MePZ L. Bratuž, preko 10 let je igral pri ekipi SŽ Olympia do C1 lige. Že v mladih letih je začel polit. delati. Postal je član Mladinske sekcije SSK, in 1984 je njen dežel. tajnik, poleg tega je član svetov in tajništev SSK na dežel. in pokraj. ravni. 1993 je bil kandidat SSK za pokraj. preds. v gor. pokraj. svetu. V publikaciji *40 let ustave in slov. manjšina*, Trst 1989, je objavil prispevek *Pogledi mlajše generacije*. Skupaj z odvetnikom dr. Andrejem Berdonom je pripravil publikacijo *Navodila za spremembo poitalijančenih priimkov in imen*, Gor. 1987. S članki je sodeloval v KatG, NL, PDK.

Prim.: Osebni podatki; M. Terpin, Števerjan, Gor. 1984, 261, 267; NL 13. maja 1993 s sl.; 20. maja 1993 s sl.; PDK 4. jun., 9. jun., 18. jun. 1993; KatG 27. maja 1993 s sl.; Picc. 5. jun. 1993; MessV 17. jun. 1993; Albo degli avvocati e procuratori, Gor. 1993.

Češč.

TOMŠIČ Aleksander, gospodarski in prosvetni delavec, r. 19. avg. 1893 v Ilirski Bistrici, u. 19. okt. 1992 v Dutovljah v domu onemoglih, star nekaj mesecev manj kot sto let. Pokopan je v Ilir. Bistrici. Oče Ivan, posestnik, mati Roza, gospodinja. V družini je bilo osem otrok. »Sašo Ivetov«, kot so ga Bistričani imenovali, je bil zadnji mlinar in pilar (žagar), ki ga omenja tudi »Bistriška himna«: »Tječe, tječe bistra voda, / bistra voda Bistrica, / po njej pa melje inu žaga / Ive, Hlist in pa Mehlin.« - T. je preživel toliko usodnih obdobj ne le zanj, temveč tudi za kraj in ljudstvo te doline. Z njegovo smrtjo je izginil eden zadnjih domačih pilarjev in mlinarjev. Bil je sin ugledne posestniške družine, ki je imela v lasti več mlinov in žag, hotel, polj, gozdov in kapitala, ki je omogočil svojim številnim otrokom šolanje na višjih šolah. Kot zavedni Slov. so sodelovali, posebno trije fantje, Ivo, Vlado in Aleksander, pri Sokolu, pri gasilcih, planincih in pri prireditvah domače čitalnice. V družini so imeli bogato knjižnico. - O uglednosti Ivetove domačije pripoveduje podatek, da je pri njih preupal tudi sam kasnejši avstr. cesar Karel. Šolanje na Dunaju je Ivetovim fantom prekinila prva svet. vojna. Njene strahote so kruto posegle v njihovo družino. Aleksander je preživel rusko fronto in štiriletno ujetništvo v Sibiriji. Brat Ivo je na fronti padel, Vlado je umrl na poti domov.

Med vojno je umrl oče, nekaj mesecev kasneje še T-eva mati. Vso skrb za gospodarstvo je moral prevzeti sam. Toda komaj je domače posestvo dobro zaživelo, je prišel faš., kateremu je bil izobraženi in zavedni narodnjak, kakršen je bil T., v napoto. Moral je v pregnanstvo v juž. It. Vrnil se je 1943 po razpadu It. - Tudi po osvoboditvi 1945 ni mogel zaživeti, kot je želel. Zelo ga je prizadela krivica, ko mu je bilo v »imenu ljudstva« in po »ljudskih zakonih« odvzeto popolnoma vse premoženje, mlin, žaga in hiša, v kateri se je znašel le še kot podnajemnik. Za vedno sta utihnila mlin in žaga. Zagrenjenega in žalostnega, obloženega z leti so srečevali znanci, kako je še vedno stikal okrog mlina in žage, kot da bi hotel poskrbeti, da ne zarjavi, da ne propade. Vendar obnovitve ni dočakal. Rad je pokramljal z mimoidočimi, načitan, kot je bil, odličen govornik. Vedno znova je nanesla beseda na nerazumljivo propadanje nekdanj cvetočega mlinarstva, ki ga ni ostalo niti za muzejsko znamenitost. Na desetine prošenj je odposlal, preden je uspel dobiti nazaj rodno hišo. Zadnjih 10 let je preživel v oskrbi doma onemoglih v Dutovljah.

Prim.: Pripovedovanje domačinov; lastni arhiv.

Min. Pah.

TOMŠIČ Pavel, zdravnik, r. 7. sept. 1927 v Knežaku, živi v Bohusu na Švedskem. Oče Pavel, kmet, mati Frančiška Keš, gospodinja. Osn. š. do petega razr. je obiskoval v Knežaku, nato hodil na gimn. na Reko. Med vojno je bil zaprt v Turinu, nato je bil nekaj časa pri partizanih. Maturo je opravil na slov. gimn. v Trstu 1946. Po maturi se je vpisal na Med. fak. v Padovi. Istočasno je učiteljeval eno š. leto v Utovljah. Jul. 1947 je odšel študirat medicino v Prago. 1948 (resolucija Informbiroja) je ostal brez dovoljenja za bivanje kakor tudi brez izhodne vize. Uspel je pobegniti na Dunaj. Nato je študiral medicino v Gradcu. 1951 je odšel v Stockholm, kjer se je preživljal s priložnostnim delom. Z denarjem, ki ga je zaslužil v enem letu, je lahko končal študij medicine in promoviral 1955. Zaposlil se je na kirurgiji. Odšel je ponovno na Švedsko, tam nostrificiral diplomo in delal kot kirurg. Ob poškodbah, ki jih je opazoval pri industrijskem delu na Švedskem, je sprejel delo v ambulanti ladjedelnice in se ukvarjal z medicino dela in opravil specialistični izpit. Posebej ga je zanimal ropot pri delu, poškodbe na delu in azbestoza. Napisal je nekaj člankov o industrijskem ropotu in njegovih posledicah v angl. in šved. Ob osamosvo-

jitvi Sje je pisal članke in objavljajl prispevke na radiu o dejanskem položaju v Sji in borbi za osamosvojitve.

Prim.: Osebni podatki.

A. Pr.

TOPLIKAR Giovanni (Janko), šolnik, kulturni delavec, publicist, r. 6. sept. 1948 v Gor., živi v Gradišču. Oče Alojz Vrativoj, delavec, mati Gizela Sabotič, hišna gospodinja. Osn. š. obiskoval v Gor. (1954-59), sr. š. in klas. gimn. v minoritskem semenišču v Villazzanu (Trento) (1959-64), klas. licej v semenišču minoritov v Roveretu (Trento) (1964-67). Od l. 1967 na učiteljišču S. Slataper v Gor., kjer je maturiral l. 1970. Študiral na Fak. za tuje jezike in literature pri trž. U, izpopolnjeval se v nemščini v Nemčiji in na Dunaju, l. 1993 doktoriral na Pedagoški fak. trž. U (naloge: *Pouk zgodovine v osnovnošolskih učnih načrtih od Gentilejeve reforme do danes*). Od l. 1976 učiteljeval v kraju Boscat (Gradež), Gorici, Foljanu, Tržiču, trenutno v Gradišču ob Soči. T-ova zasluga je, da so ital. krogi spoznali versko, socialno in kulturno stvarnost Slovenije, predvsem v okviru »Comunione e Liberazione«; od l. 1969 sodeluje z Vinkom Kobalom (gl. 8. snopič). V l. 1970-84 je iz slov. prevedel 55 člankov, ki jih je izdal CSEO Documentazione - Rivista del Centro Studi Europa Orientale. Materiali per la conoscenza dell'Est, Bologna. Previde slov. člankov je objavil še v »L'Altra Europa«, »Il Nuovo Areopago«. Prevedel je tudi Toneta Stresa *Jugoslovanski marksizem in religija. Razvoj poveljne jugoslovanske marksistične teorije religije* (prevod ni bil objavljen). Da bi približal Italijanom slov. svet, je priredil poučne izlete po Sloveniji; med popotresno obnovo Rezije (1976) delovne tabore za pripadnike »Comunione e Liberazione« in univerzitetne študente iz Slovenije. Po T. posredovanju sta SKAD in »Movimento Popolare« proslavila l. 1977 dan slov. kulture s Prešernovim večerom. Sodeloval pri sestavi dokumenta, ki ga je predstavil Movimento Popolare za zaščito Slovencev v Italiji (1978). Med ustanovitelji in večletni sodelavec Ljudskega radia v Gor. Iz zanimanja za evropske kulture se je na študijskih potovanjih seznanil s stvarnostjo predvsem vzhodnoevropskih socialističnih držav in navezal stike s tamkajšnjimi kulturniki in nekatere predstavil na srečanjih v Gor. (E.A. Vagin, V. Maksimov, F. Blachnicki); pripravil tudi razstavo o poljski ljudski umetnosti. - 1983 pobudnik gor. zborovanja na temo Evropa narodov in kultur; 1987

priredil versko srečanje v Ogleju: sodelovali pripadniki »Comunione e Liberazione« sev.-vzh. Italije in slov. gibanja Pot. V l. 1977-90 član Konzulte za probleme slov. etnične skupnosti pri gor. občini. Na šolskem področju: član deželni in državnih šol. ustanov, med drugim strokovne komisije za antropološko področje pri IRRSAE F-JK; predavatelj na izpopolnjevalnih tečajih za šolnike; sodeloval s slov. sekcijo IRRSAE F-JK pri pripravi seminarja o pouku zgod. na slov. šoli v Italiji; pedagoški sodelavec in avtor številnih člankov revije »Scuola Italiana Moderna« in sodelavec raziskovalnega in eksperimentalnega projekta »Progetto Anthropos« pri založbi »La Scuola«; 1990-91 v uredniškem odboru revije »Il Territorio«; odbornik in tajnik pri gor. Inštitutu za socialno in versko zgodovino. Uresničil je med drugim načrt večletnega sodelovanja (1989-94) med osn. š. »Largo Isonzo« (Tržič) in O. Župančiča (Gor.). O tem in drugem poroča v člankih za »Voce Isontina« in v strokovnih revijah in glasilih.

Prim.: Osebni podatki; KatG 3. mar. 1977; 7. jul. 1994; Voce Isontina 2. jun. 1979; 31. maja 1980; 10. jun. 1989; 24. jun. 1989; 1. jun. 1991; 6. febr. 1993; 13. mar. 1993; Il Piccolo 20. jun. 1981; 7. jun. 1989; Messaggero Veneto 22. jun. 1989; PdK 17. jun. 1989; 22. okt. 1992; 30. jun. 1994; Scuola Italiana Moderna, XCIX, 13, 1992, 58-63; CI 6, 1993; CI 13, 1994; Per i 200 anni dell'Istituto Magistrale di Gorizia. Storia ricordi esperienza. Gorizia 1978, 94-99; F. Salimbeni, Istria, storia di una regione di frontiera, Brescia 1994, 28 (op. 43); celoten popis del v arhivu PSBL.

B.Lu.

TOSI Gaudenzio (Gaudentius), vitez, r. v Sovodnjah ob Soči 9. jun. 1834 in tudi u. tam 31. okt. 1913, pokopan na sovodnjanskem pokopališču. Oče Cesare, trgovec in posestnik, mati Marija Elizabeta Mesesneu, verjetno gor. Slovenka. Ni znano, kdaj in zakaj sta G. in njegov brat Evgen Kajetan (Eugenio Gaetano) prejela viteški naslov. G. se je poročil z Margarito Karolo Collarig (Kolarič) (r. 25. apr. 1841) (V. Koršič, Cerkev sv. Martina). Živel je v Škrljah v krasni neoklasični vili in bil gospodar velike zemljiške posesti. Blizu vile je bila zgrajena strojilnica usnja (velike kadi za strojenje in barvanje usnja). Izdelke so razstavili na prvi razstavi kmetijstva in industr. izdelkov v Gor. 1853. Priznanja so prejeli tudi na razstavah v drugih mestih (Trst, London, Dunaj, Pariz). Rodbina Tosi se je izkazala kot dobrotnica sovodske cerkve. G. in brat Evgen (vitez Montegrado) sta pripomogla tudi h gradnji glavnega

oltarja v Marijini cerkvi na Mirenskem Gradu (Monte Grado). G. je bil nekaj let župan v Sovodnjah (verjetno do 1883), več let preds. it. gledališkega društva v Gor. in član gor. trgov. zbornice. Imel je odlične konje, s katerimi se je udeleževal konjskih dirk na Rojcah (»Kampanjuca«) v Štandrežu pri Gor. O njem znajo starejši domačini marsikaj povedati. Naučil se je malo slovenščine. Marsikomu od sosedov je podelil kos zemljišča. Po njegovi smrti so sorodniki zapustili vilo, ki je bila med 1. svet. vojno močno poškodovana. Za hiše, ki so bile zgrajene na nekdanji posesti Tosijev, se je ohranilo podomačeno ime Toži. - Člani rodbine Tosijev na Gor. so po vsej verjetnosti prišli v naše kraje iz severne It. (Lombardije). Podatki o njih so skopi, nepopolni, ponekod napačni. Na Gor. je živelo več družin Tosijev, ki so imele pomembno vlogo na družb., polit. in gospodar. področju (kot npr. Gavdencij). Nekatere so se vključile v krog gor. plemiških rodbin.

Prim.: Žpk arh. Sovodnje; V. Koršič, Cerkev sv. Martina - Sovodnje ob Soči, mar. 1993; R.M. Cossar, Cara vecchia Gorizia, Gor. 1981, 166; R.M. Cossar, Gorizia d'altri tempi, Gor. 1954, 55 s sl.; R.M. Cossar, Storia dell'arte e dell'artigianato in Gorizia, Pordenone 1948, 278; L. Bader, I Borboni di Francia in esilio a Gorizia, Cassa. di Resp. di Gorizia, Pordenone 1993, 244; A. Moschetti, I danni ai monumenti, Venezia 1931, 63, 68 s sl.; A. Pust, Mirenski Grad pri Gor., Miren 1991, 5; Gabršček, Kažipot 1895-96; Formentini, La Contea di Gorizia illustrata dai suoi figli, 142, 154. E.D.

TOVORNIK Magdalena, javna delavka, r. 2. okt. 1945 v Obrovu, živi v Mrbu. Oče Zorko Ceglar, delavec, mati Frančiška Ceglar, gospodinja. Osn. š. je obiskovala v Stari Cerkvi na Kočevskem in v Izoli, gimn. pa v Kopru (matura 1964). Študirala je na Fak. za naravoslovje in tehnologijo lj. U (smer: kemija). Diplomirala je 1969 ter se nato zaposlila v tovarni Delamaris v Izoli. Po poroki (1970) se je preselila v Mrb., kjer je učila na tehnični kemijski š. v Rušah (1971-76). Vodila je nato predstavništva kemijske opreme za Sjo ter med 1981-88 mrb. razikovalno skupnost. 1988 je postala sekretar mestne konference SZDL v Mrbu, takrat si je prizadevala za uveljavitev demokratičnega življenje v Sji in za enotno upravljanje mesta Mrba. Na prvih demokratičnih volitvah je bila izvoljena za mrb. županjo. Bila je protagonist dogodkov v Pekrci (maj 1991), ko se je dejansko začela slov. osamosvojitvena vojna 1991. 1992 je dala pobudo za ustanovitev stalne

konference skupnosti slov. občin in je postala njena preds., bila je vodja slov. delegacije v podobni skupnosti Sveta Evrope in članica komiteja preds. v Svetu evrop. komun in regij evrop. skupnosti. Več člankov je objavila v strok. tisku, objavila pa je tudi članke in intervjuje polit. vsebine.

Prim.: Osební podatki (15. sept. 1994); Ženska imena v politiki. Lj. 1994, 60-61.

B.Mar.

TREMUL Maurizio, pesnik, javni delavec, r. 9. avg. 1962 v Kopru, kjer živi. Oče Koprčan Giacomo in mati Nela iz Cunj pri Roču sta se ob istrskem »esodu« preselila v Koper, kjer je M. obiskoval it. osn. š., sred. It. ekonom. š. pa v Izoli. Po diplomí na Filoz. fak. v Trstu se je 1986 zaposlil na sred. ekonom. š. v Izoli, kjer je poučeval zemlj. in it. 1991 je bil izvoljen za preds. Izvršilnega odb. it. unije (Unione Italiana) z glavnim sedežem na Reki in v Kopru. - Že 1978 je s pesnimi osvojil nagrado na natečaju umetnosti in kulture, ki ga je organizirala revija »Istria Nobilissima«. Svoje pesmi je objavljál tudi v Prim-Sreč, JKol, v reviji Battana, kjer je bil v letih 1990-92 tudi ur., v reviji Lunario nuovo, Arenarii, Panorama, kot manjšinski pesnik je uvrščen v antologijo it. literatov, omenjen pa je tudi v it. učbenikih. Objavljál je tudi polit.-sociološke spise, zlasti v rovinški reviji Le Ricerche. - V okviru organizacije, ki jo predstavlja, se zavzema za zaščito in obstoj it. manjšine v Sji in na Hrv., in sicer zlasti s pomočjo pravnih, kult., ekonom. in polit. danosti, tako da bo lahko nemoteno razvijala svojo identiteto ter sodelovala pri razvoju celotne družbe in države, kjer biva. Z ohranjanjem multikulturnih, multietničnih in plurilingvističnih značilnosti Istre naj bi it. manjšina tvorila enega od elementov pri povezovanju in vključevanju Hrv. in Slov. v enotno Evropo, s povezovanjem in enakovrednim zavzemanjem za pravice manjšin pa skupno s Slov. v It. prispevala k preseganju problematičnih odnosov večine do manjšine ter vzpostavljanju zavesti o prednostih njenega obstoja.

Prim.: Storia della Letteratura italiana, 1992; osebni podatki.

Darovec

TRETJAK Ani, slik., r. 23. dec. 1954 v Trstu. Oče Dominik iz Sv. Križa pri Trstu, železničar, mati Gabrijela Vitez iz Vipave. Osn. in nižjo sred. š. (1964-67) opravila na Opčinah. Zatem je obiskovala drž. zavod za umetnost E. Nordio v Trstu

in dipl. 1971 za umetnostnega mojstra, 1973 pa za učit. Prvo službo je nastopila kot prof. lik. vzgoje na slov. sred. š. (1973-75), nato je odšla študirat v Lj. Tam je dokončala študij na Pedag. akad. (1975-77), 1978 se je vpisala na Akademijo za lik. umetnost in dipl. 1983. Sedaj poučuje lik. vzgojo, se ukvarja s slik. in kolažem ter aktivno sodeluje s kult. umetniškim društvom Magnet. V vsebinskem pogledu T. raziskuje »slikarsko resnico, kakršna se začenja šele onstran realnega sveta, nekje v oniričnem vesolju, se pravi v človekovi ponotranjenosti, v oblikovnem pogledu pa izstopa dejstvo, da je barva s svojo snovnostjo in duhovnostjo izključni nosilec izraznosti« (M. Rener). V njenih zadnjih delih postanejo glavni predmet njenega razmišljanja in slik. raziskovanja miti in duhovna bitja. »Bežanje v svet iracionalnosti, poln mističnih simbolov, se odraža v slikah kot oblikovanje pogansko-verskih ikonskih podob, kjer se oba nasprotujoča si idejna tabora mešata v mistični kolaž figuralike in simbolike« (S. Cesar). Samostojne razst.: Benetke (da Codroma 1989, 1992; Casa Gialla 1992), Ajdovščina (Pilonova 1990, skupno s P. Devide, PSBL IV, 548), Trst (TK 1994), Sv. Križ (Dom A. Širka 1994). Udeležila se je okoli deset skupinskih razstav. O njej so pisali mdr. S. Cesar, G. Montenero, M. Rener.

Prim.: Osebni podatki; M. Rener v katalogu Pilonove galerije 1990; PDK 7. apr. 1994.

Vh

TRINKO Janez (John) Vianney OFM, p. frančiškan, duhovnik med slov. izseljenci v ZDA, r. 17. mar. 1907 v Chicagu (ZDA), u. 10. okt. 1969 v Berwijnju (ZDA). Njegovi starši so bili iz vasi Trinko (obč. Dreka) v Beneški Sloveniji, oče »Zajcov«, mati »Bénjova«. Pred prvo svet. vojno so se preselili v ZDA in se naselili v Detroitu, kjer imajo slov. patri frančiškani svojo postojanko oz. redovno hišo (rezidenco) in upravljajo župnijo Sv. Janeza Vianneya. Kaže, da je opravljal oče pri tamkajšnji cerkvi službo cerkovnika. Zato ni čudno, če je dal (prvemu?) sinu ime Janez Vianney in če se je kasneje ta sin odločil za duhovniški poklic, saj je živel v zelo verni družini in v nenehnem stiku z redovniki. Frančiškani so nadarjenemu in pobožnemu fantu, ki se je naučil slov. v družini in na župniji, omogočili potovanje v Evropo in bogoslovne študije v Lj., kjer je sedež slov. franč. province sv. Križa (Prešernov trg). K franč. je vstopil 29. avg. 1927, večne zaobljube je izrekel 6. sept. 1931, v redovnika je bil posvečen 2. jul. 1933, novo mašo pa je pel 16. jul. i.l.

v žup. cerkvi Device Marije nad Krasom v Ben. Sloveniji. Ko je bil v Lj., si je dopisoval s prijateljico svoje matere Mateličevo iz Livških Ravni, in tudi pozneje do njene smrti 1956. Kaže, da je imel vsaj občasne stike s faro svojih staršev, z dreškim župnikom in s prijatelji iz bližnjih Livških Ravni. Po novi maši se je vrnil v ZDA in deloval med slov. izseljenci na raznih postojankah, ki jih imajo slov. franč. v ZDA. Pomagal je pri ohranjanju slovenstva, krščanskih izročil in pri splošni ljudski prosveti.

Prim.: Letopis slov. škofij 1978, 304; B. Z., Vredni spomina: amer. frančiškan s koreninami v Dreki, J.V. Trinko, Dom 31. avg. 1993, 3 s sl.

B. Z.

TROŠT Matija, duhovnik, kronist, u. 16. nov. 1729 v Rihemberku. Rihemberški župnik je postal apr. 1707. V matične knjige rihemberške fаре je vpisoval podatke o dogodkih v kraju. Tako je v poročni knjigi popisal cesarsko slovesnost v Rihemberku pomladi 1716. O suši, ki je na Goriskem 1718 trajala pet mesecev, je podal v knjigi mrtvih, prav tam tudi o upornih kmečkih dogajanjih v Rihemberku 1713 ter o materi demorilki. Rihemberške matične knjige so uničene. T-ovi zapisi so ohranjeni v člankih Josipa Baliča, izhajali so v Gorici (1908, š. 95, 96; 1911, št. 68; 1912, št. 76 in 1913, št. 43). Podobno kot T. je kronistične podatke v matične knjige vnašal tudi prvaški župnik Sova-Noctua Matevž (gl. čl.).

Prim.: Kronika Rihemberka-Branika. Branik 1994, 92, 94, 99.

B. Mar.

TURK Ivo, elektrotehnik, r. 17. nov. 1930 v Idriji, živi v Idriji in Lj. Oče Ivan Turk, trgovec v Idriji, mati Jelka Capanec. Osn. š. je dokončal v Idriji, nižji klas. gimn. v Gor., tehniško sred. š. pa v Lj. z maturo 1949. Po zaposlitvi v tovarni Iskra v Kranju se je vpisal na Fak. za elektrotehniko v Lj. in diplomiral 1958. Kmalu je postal tehnični vodja Tovarne elektrotermičnih aparatov (ETA) v Cerknem, nato vodja razvoja pri tovarni Kolektor v Idriji. 1963 je prešel iz industrije na Fak. za elektrotehniko v Lj. za rednega asistenta, dosegel 1973 naziv magistra in 1978 opravil doktorat elektrotehniških znanosti s področja modeliranja električnih, magnetnih in toplotnih polj. Leto

kasneje je postal docent, 1985 pa izredni prof. na omenjeni Fak. Svojo dejavnost je začel v industriji, kjer je kot mlad inž. postavil temelje tovarni ETA v Cerknem in pozneje razvijal novo tehnologijo proizvodnje komulatorjev za potrebe Iskrinih tovarn kolektorskih motorjev. S prihodom na Fak. se je vključil v program dela Laboratorija za elektrotermijo in kontrolo kakovosti, nadaljeval začeto dejavnost in jo dvignil na znanstveno-raziskovalno raven. Sodelovanje je razširil na vso slov., velik del tedanje jsl. in del evrop. elektrotermične industrije. Tako je nastala množica okoli 900 raziskav in elaboratov o elektrotermičnih proizvodih, katerih rezultati so objavljeni v obliki ekspertiz ali člankov (nad 11000 strani). Razvil je okoli 50 preizkusnih postopkov in merilnih aparatov, ki so jih industrijski inštituti takoj prevzeli za uporabo v svojih laboratorijih. Učinkovit pripomoček k razvojnemu delu je zlasti njegov analogni računalnik - električni model, ki ga je po originalni zamisli razvil in izdelal v okviru magistrskega dela in doktorske disertacije. Delovanje sloni na električni analogiji splošne teorije polj, omogoča nazoren fizikalni pregled dogajanj in je uporaben za raziskave na vseh električnih, magnetnih, toplotnih in gravitacijskih poljih. Sedaj vodi fakultetni eksperimentalni laboratorij, pooblaščen od Ministrstva za znanost in tehnologijo za izdajo certifikatov o ustreznosti elektrotehniških izdelkov. Strokovnjaki teh pooblaščenih laboratorijev sestavljajo jedro komisij za izdelavo tehničnih standardov, prej jsl. JUS, sedaj slov. SIS. V skupinskem delu s svojimi kolegi je vzgojil 15 generacij slov. inženirjev elektrotehnike.

Prim.: Osebni podatki.

Kvčč

TUŠAR Fran, publicist, r. 12. okt. 1869 v Prvačini, u. 18. mar. 1894 prav tam. Oče Jakob je bil trgovec. Gimn. je obiskoval v Gor. (matura 1892), študiral je pravo na U v Gradcu. Pisal je humoristične prispevke v humoristična lista Jurij s pušo in Rogač (podpisane s R.C.). Sodeloval je pri časnikih Sloga in Soča (objavljal je članke in bil tudi korektor). Ob smrti je tiskarna Obizzi v Gor. izdala brošuro *V spomin pokojnega Franca Tušar-ja* (1894, 11 str.).

Prim.: Osebni arhiv.

B. Mar.

U

UDOVIČ Rudolf (Rudi), časnikar, r. 6. jul. 1910 v Obrovu v Brkinih, u. 7. apr. 1987 v Kopru, kjer je pokopan. Oče Štefan, upravljalca dela telefonske napeljave med Trstom in Reko in kmetovalec, mati Marija Guštinčič, gospodinja. V družini je bilo 8 otrok. Osn. š. v domači vasi, gimn. v Kopru in na Sušaku, kamor je z Reke hodil z redno obmejno dovolilnico. Zaradi nevarnosti, da mu oblasti potno dovolilnico odvzamejo in bi ne mogel redno nadaljevati študija na Sušaku, se leta 1930 ni več vrnil v It. Po končani gimn. na Sušaku se je vpisal na Agronom. fak. in na Filoz. fak. zgb. U, ki pa ju zaradi posebnih razmer ni dokončal. V Zagrebu se je povezal s primorsko-istrsko emigrantsko skupino in še kot študent sodeloval pri njenem glasilu Istra, ki pa je bilo na zahtevo it. oblasti kmalu ukinjeno. Za krajši čas se je za preživljanje zaposlil pri potovalni agenciji Putnik. Ob nacifaš. zasedbi Jsle se je vključil v narodnoosvob. gibanje in v njem deloval do osvoboditve. V tem času je bil aretiran in zaprt v ustaških zaporih v Zgbu do dneva osvoboditve. Po koncu vojne se je nekaj časa zdravil doma v Obrovu zaradi hude izčrpanosti, vendar je kmalu prišel v Trst in se že 1945 zaposlil pri Prim. dnevniku kot časnikar. 1947 je odšel v Gorico za ured. Soče, glasila Demokratične fronte Slov. v It. 1. maja 1949 je prešel za časnikarjaturusnega šefa v radiu Koper in na tem mestu ostal do 15. jun. 1956. Kot časnikar je deloval do upokojitve 1960 in še potem najprej pri Istrskem tedniku, pri Slov. Jadranu v Novi Gor. in po njegovi združitvi s Primor. novicami še naprej v Kopru. Ob dnevnem časnikarskem delu je na koprskem radiu vodil humoristično-satirične oddaje *Franina in Jurina*, *Pepi in Tone*, *Vane in Juca*, *Kmet Andreja in agronom*, v Primor. novicah pa rubriko *Barba Vane*, ki je bila med bralci še posebno priljubljena. - U. je bil razgledan in načitan časnikar, prepojen z ljudskostjo in bogato duhovitostjo, s katero je znal obravnavati najrazličnejša aktualna vprašanja tako v knjižnem jeziku kot v brkinsko-čiškem narečju. Stanko Renko ga v Primor. dnevniku (14. apr. 1987) uvršča ob bok humorističnega pisca Franca Magajne in omenja, da je bil v času angloamer. vojaške uprave »ustanovitelj in prvi in zadnji preds. brkinsko-čiške republike«.

Prim.: Kartotečni list iz arhiva Radia Koper; podatki Udovičeve sestre Cilke, por. Bole, živeče v Semedeli (Koper), piscu sept. 1994; Cvetka Guzej-Sabadin; Barba Vane je rekel in zapisal (intervju), PrimN 1. jan. 1985; Zdenka Lovec, Barba Vane tokrat o sebi (intervju), PrimN 2. avg. 1980; Stanko Renko, Rudetov posmeh, PrimN 14. apr. 1987; N.L., Umrli je novinar Rudi Udovič, PDK 10. apr. 1987; arhiv domoznan. odd. Nar. knjižnice v Kopru.

Koren

URDIH Anton, duhovnik, r. 17. jan. 1795 v Mavhinjah, u. 18. avg. 1865 v Gor. V duhovnika je bil posvečen 18. okt. 1818. Bil je najprej kaplan na Šentviški Gori, 1819 je postal pisar in tajnik v nadškof. pisarni, v letih 1824-48 je bil nadškof. kancler. Nato je bil imenovan za kanonika in 1864 je postal dekan stolne cerkve. U. je bil tudi nadškof. šol. nadzornik.

Prim.: ZD 1. sept. 1865; ŠematGor.

B. Mar.

URŠIČ Jurij (URSI Giorgia), športni kolesar, r. 1. sept. 1942 v Doberdobu, kjer je mati začasno živela s starši, u. 8. okt. 1982 v Gorici. Oče Mario, krojač, r. v Gorici, priseljenec v Kojsko, mati Erminija Nemec, delavka, r. v Bukovici. Osn. š. je U. opravil v Kojskem, potem se je družina 1954 preselila v Gor., kjer je U. še nekaj let obiskoval it. šole. Zaposlil se je kot mehaniški pomočnik v delavnici in trgovini koles Vuga. Pozneje se je zaposlil kot splošni bolničar v gor. bolnišnici. V dobi vajeništva v Vugovi delavnici na Kornu je njegove atletske zmožnosti zaslutil znani gor. športni navdušenec in poznejši tajnik pokraj. olimpij. komiteja Elvio Ferigo. Povabil ga je v kolesarsko društvo, kjer se je U. takoj uveljavil in kot mladinec zmagal kakih 30 tekem. Med vojaščino se je izpopolnjeval v športnem centru v Rimu in pritegnil pozornost drž. tehničnih komisarjev. Do 1962 se je posvečal predvsem cestnim dirkam, pozneje pa je odkril izredne zmožnosti v zasledovalni vožnji na dirkališču. Bil je izbran za drž. amatersko reprezentanco in 1963 zmagal v zasledovalni vožnji za nagrado Bracciale Umberto Dei. V hitrostni vožnji je v tem času osvojil več zmag in se spomladi 1964 izkazal na vseh selekcijah za olimpijske igre. Na olimpiadi v Tokiu okt. 1964 je gor. Slovenec U.

zastopal It. v kategoriji amaterjev za disciplino: zasledovalna vožnja na dirkališču za posameznike. Za prvi dan olimpiade je nedeljski PDK 11. okt. 1964 objavil na prvi strani veliko U-evo fotografijo. Pričakovanja je U. izpolnil in 18. okt. 1964 priboril It. srebrno kolajno (zmagal je Čeh Daller). O njem so v tistih dneh pisali vsi it. dnevniki in športni časniki. Po vrnitvi v Gor. je doživel slovesen sprejem pri županu. Po Tokiu je tekmoval le še dobrih pet let in ni nikoli pristopil k profesionalcem. U. je bil dobrega srca in vselega značaja, a svojeglav in uporen. V športnih

društvih ni rad upošteval navodil nadrejenih in je kmalu prišel v spore z vodstvom. Bil je tudi izključen iz drž. reprezentance. Padec z olimpa svetovnega kolesarstva ga je zagrenil. 1978 ga je močno prizadela smrt očeta, na katerega je bil zelo navezan. Zanimaril je zdravje in 8. okt. 1982 so ga našli mrtvega v stanovanju, baje zaradi srčne kapi.

Prim.: Podatki sorodnikov in g. E. Ferigo; PDK 20. jun.; 3. okt.; 11. okt. s sl.; 18. okt.; 24. okt. 1964; 9. okt. 1982.

Danč

V

VALIČEK (WALICEK, WELICEK, VALICHEK) Josip, orglar, r. 12. febr. 1879 blizu Brna na Moravskem. Mlad je prišel v Lj. in se zaposlil pri znanem orglarju Ivanu Milavcu (gl. čl. v tem snopeču). Že tedaj je užival sloves izbornega izdelovalca pnevmatike, še posebej igralnikov. Po 1. svet. vojni je prišel v Gor. in delal pri org. mojstru Ivanu Kacinu (gl. PSBL), ki je 1919 odprl tovarno harmonijev, pianinov in orgel. Ko je Kacin 1928 zapustil Gor. in se preselil v Domžale, sta V. in Jurij Benz ustanovila lastno družbo Caecilia, ki je vztrajala le 4 l. Potem je V. imel svoje podjetje, kjer je gradil in popravljaval instrumente. Zaradi gospodarske krize se je družina V. znašla v finančnih težavah. Viri poročajo, da je V. zgradil orgle za cerkev v Steverjanu. Njegovo delo so tudi orgle v Šempetru na Krasu in v Spodnji Idriji, o katerih poroča v CG (1936-1939) strokovnjak za orgle dr. Fr. Kimovec in ga zelo hvali. Tudi njegova sinova sta bila orglarja.

Jožef, r. 20. mar. 1911 v Lj. in u. 4. jul. 1973 v Jamljah in **Bogomil**, r. 22. okt. 1922 v Lj., u. 27. jan. 1974 v Gor. Jožef ali Jožko se je učil obrti že v Kacinovi delavnici in nadaljeval v delavnici Caecilia. Potem sta sinova delala z očetom do približno 50. let. Nadaljevala sta sama v nelahkih gospodarskih razmerah. Strok. knjige poročajo, da je podjetje V. zgradilo orgle v kraju Treppo Carnico v Furlaniji. Tu so baje delali vsi trije. 1960 je B.V. naredil orgle z manualoma in s pedalom v Doberdolu; prejšnje so bile iz delavnice Caecilia, 1960 je B.V. popravil orgle v Bazovici in jim vgradil električni ventilator, jih 1969 prečistil in uglasil. 1963 je prenovil orgle sv. Vincenca Pavelskega v Trstu. 1964 sta brata V. zgradila orgle z manualoma in s pedalom v Šempolaju. Enake orgle sta zgradila 1959-69 v Borštu. Na Katinari v Trstu sta popravila mehaniko ter spremenila foniko in nomenklaturu registrov. 1971 je podjetje zgradilo orgle v Ukvah v Kanalski dolini. 1972 je B.V. popravil orgle v Rojanu v Trstu. V cerkvi sv. Terezije Deteta Jezusa v Trstu je B.V. preložil orgle na kor nad glavni oltar. Ni letnice.

Prim.: G. Radole, *L'arte organaria a Trieste*, 159-60, 162, 176, 181-3, 193 (Bologna 1975); I. Caruana, *L'arte degli organi nel Friuli-Venezia Giulia*. *L'arcidiocesi di Gorizia* (Il Loggione 1973),

37, 48, 86-87; I. Paroni-O. Barbina, *Arte organaria in Friuli*, 223-24, 239-40 (Nuova base); CG LIX (1936), 184; CG LXII (1939), 183-84; podatki žpk A. Prinčiča, L. Makuca in Z. Gravnerja.

Har.

VALUSSI Giorgio, univ. prof., geograf, r. 4. febr. 1930 v Trstu, u. 24. dec. 1990 prav tam. Oče Josip, tiskar, mati Avgusta, uradnica. Osn. š. v Trstu, prav tako gimn. in maturiral na klas. liceju F. Petrarca 1948, diplomiral iz geografskih ved na Leposlovni fak. tržaške U 1952. Takoj nato je postal asistent pri katedri za geografijo, istočasno pa poučeval zemljepis najprej na sr. š. v Trstu, nato v Mestrah in Cervinjanu, kjer je bil več let ravn., nato pa poučeval na zavodu L. Da Vinci v Trstu. Po drž. izpitih za poučevanje na U je bil že 1968 imenovan na stolico za geografijo pri novo ustanovljeni Fakulteti za tuje jezike in književnosti v Vidmu, ki je tedaj spadala v sklop trž. U. Bil je predstojnik Inštituta za geografijo in od 1971 do 1977 tudi dekan Fak.; kot človek širokih pogledov je (menda med prvimi s trž. U) navezal stike z lj. vseučiliščem, posebno z oddelkom za geografijo in dolgo let plodno sodeloval z Inštitutom za geografijo, še posebej s predstojnikom prof. Vl. Klemenčičem, S. Ilesičem, J. Medvedom in drugimi. V okviru teh stikov se je porodila tudi zamisel o strok. srečanjih med geografi videmske in lj. U (simpoziji v Vidmu 1971, Murski Soboti 1972, Pordenonu 1973 in leto kasneje v Postojni), na katerih so geografi z obeh U razpravljali o socioekonomskih, demografskih in geomorfoloških problemih obmejnih področij. V okviru 1969 ustanovljene Inštituta za slovansko filologijo pri Fak. za tuje jezike in knjiž. v Vidmu je dal pobudo za ustanovitev neke vrste središča za študij, raziskave in razvoj slavističnih ved v It., a zaradi nasprotovanja v nekaterih krogih se njegova zamisel še danes ni uresničila. Prodril je le s predlogom za ustanovitev stolice za slov. jez. s knjiž., tako da so se že dec. 1971 začela predavanja iz slov. jez. (R. Petaros) in knjiž. (J. Rotar, od 1972 M. Jevnikar), naslednje leto pa tudi predavanja iz slovan. filol. in shr. (Gusmani, Jevnikar). Tudi po osamosvojitvi videmske U 1979 je še več let predaval na furl. vseuč., na Ekon. fak. v Trstu pa uporabni in gospodarski zemljepis in vseskozi

vodil Inštitut za geografijo. 1989 je postal predstojnik visoke š. za trgovske izvedence v Gor. Bil je član in več let preds. It. geogr. društva in Združenja it. geografov, 1989 pa je bil izvoljen za preds. mednar. oddelka te ustanove. Veliko je objavljajl tako v it. kot v mednar. revijah in strok. publikacijah s področja geografskih ved. Se posebej pa se je zanimal za demografska vprašanja obmejnih področij. Sad raziskovalnega dela na teh območjih sta tudi dve zelo pomembni knjigi o Slovencih v It.: *Il confine nordorientale d'Italia*, Trst, Lint 1972, in *Gli Sloveni in Italia*, Trst, Lint 1974, v katerih je za tisti čas kar se da objektivno poročal o Slovencih v it., njih problemih od naselitve do današnjih dni in o odnosih med Slovenci in Italijani v teh krajih.

Prim.: Arhiv U v Vidmu; Picc. 25. dec. 1990; NL 10. jan. 1991; podatki pok. vdove sept. 1994; V. Orioles, Studi in memoria di Giorgio Valussi, U Videm 1994.

Ropot

VEBER Norbert, sindikalni organizator, politik, r. 25. jul. 1912 v Trstu, u. 7. apr. 1974 v Sisku. Oče je bil železničarski in pristaniški delavec. Zaradi fašizma se je družina kmalu po prvi svet. vojni preselila v Maribor. Tu je V. končal mešč. š. in se izučil za stroj. ključavničarja. Vstopil je v sindikalno gibanje in se izkazal kot dober organizator delavskih stavk. Oblast ga je zato preganjala. Preselil se je v Lj., kjer se je zaposlil v Strojni tovarni in livarni. Vendar so ga zaradi sindikalne aktivnosti odpustili z dela. Vrnil se je v Mrb., kjer je bil 1937 sprejet v KPJ 1938 se je zaradi pregona in brezposelnosti odselil v Banjo Luko in se zaposlil v livarni Jelšin grad. V Banja Luki je dobil ilegalno ime Šaban. Od tod se je spet selil, tokrat v Slavonski Brod, v tovarno železniških vozil in mostov. Ves ta čas je bil aktiven član KPJ in 1941 se je vključil v NOB. Kot dobremu organizatorju je bilo poverjeno dokaj veliko območje Županje, Djakova in Osijek. Po treh letih je odšel v Zgb na mesto organizacijskega sekretarja CK KPH. 1944 je postal instruktor CK KPH. Po vojni je bil na številnih pomembnih delovnih mestih: načelnik Ministrstva za trgovino in oskrbo LRH, potem v Ministrstvu za zunanjo trgovino, 1948 pomočnik ministra za lahko industrijo FLRJ, nato pomočnik ministra za predelovalno industrijo FLRJ. Okt. 1951 je bil izvoljen v centralni svet zveze sindikatov, na tajniško mesto. Bil je tudi preds. kovinarjev. 1958 je odšel v Sisak, kjer je do smrti vodil železarno. Za delo je prejel nekaj visokih

odlikovanj: Partizansko spomenico 1941, nagrada AVNOJ 1972, Red hrabrosti, Red bratstva in edinosti I. in II. reda, Red za vojne zasluge, Red dela, Red za zasluge narodov II. in III. reda.

Prim.: Kojeko 1970, 1120; Delo 8. apr. 1974 s sl.; N. Veber umrl, TV 15 18. apr. 1974; Stane Kumar, V spomin N. Vebru, Borec 1974, št. 6-7 s sl.; EJ 8, 468.

Mal

VERDNIK Barbara, časnikarka, r. 31. avg. 1957 v Mrbu, živi na Škofijah. Oče Viktor, mati Branka Ferlinc. Gimn. je končala v Mrbu, na lj. U je diplomirala na FSPN. 1982 se je zaposlila kot časnikar pri PrimN (uredništvo Koper), 1991 je postala dir. podjetja ČZP Primorske novice Koper. Kot časnikarka se je posvečala gospodarskim problemom. 1989 je objavila publikacijo *Obrtno združenje Koper*, na njeno pobudo je izšla knjiga *Dan prej* (Koper 1994).

Prim.: Osebni podatki (pismo 20. jul. 1994); Kdo je kdo za Slovence (1993), 240.

B. Mar.

VERGINELLA Marta, raziskovalka, prof., r. 20. jun. 1960 v Trstu, živi v Trstu. Oče Ottavio, upokojenec, Slovenec, mati Savina Štoka, gospodinja. Slov. osn. š. je obiskovala 1966-71 v Sv. Križu pri Trstu, srednjo š. pa na Znan. liceju F. Prešerna v Trstu 1974-1979. Nato se je vpisala na Filozofsko fakulteto U v Trstu, kjer je 1984 diplomirala. Na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani je vpisala podiplomski študij in septembra 1994 oddala doktorsko desertacijo. Kot prof. slov. in zgod. je poučevala na slov. srednjih š. v Trstu, na Oddelku za sociologijo Filozofske fakultete U v Lj. je asistentka sociologije kulture, na Deželnem inštitutu za zgod. osvobodilnega gibanja v F-JK v Trstu dela kot raziskovalka. Njeno delo je izpričano v številnih objavah; tako je rezultate proučevanja družine in odnosov v njej na Tržaškem v 19. stoletju objavila v publikaciji *Družina v Dolini pri Trstu v 19. stoletju* (Ljubljana 1990). O družini in o odnosu med mestom in podeželjem v 19. stoletju je pisala v razpravah v Jadranskem koledarju, v revijah Qualestoria, Rivista di Storia Contemporanea, Annales - Anali Koprškega primorja in bližnjih pokrajin. Drugo polje njenega raziskovanja predstavlja prva svetovna vojna in izkušnje slov. vojakov v njej, razprave o tej problematiki pa je priobčila v zborniku *La gente, La guerra* (Udine 1990) in v reviji Qualestoria. Sodelovala je tudi v zborniku *Trieste in guerra. Gli anni 1938-1943* (Quaderni di Qualestoria, Trieste 1992), kjer se

je ukvarjala z vprašanjem faš. in obrambe narodnosti v avtobiografskih virih. V. je članica uredništva Studia Humanitatis Minora ter Pretokov, kot publicistka pa sodeluje s kulturnim uredništvom Primorskega dnevnika.

Prim.: Osební podatki.

Svp.

VERTOVEC Roman, pravnik, r. 20. febr. 1934 v Velikih Žabljah, živi v Stockholmu. Oče Roman, trgovec, mati Vera Bratina, učiteljica. Osn. š. v domačem kraju, gimn. v Gor., Šempetru pri Gor., v Novi Gor. Na lj. U je študiral pravo (diploma 1962). Med študijem se je ukvarjal s časnikarstvom (1956-63). Med 1962-64 je bil pravnik pri SGP Primorje v Ajdovščini, nato pa pravni svetovalec za tujce, zaposlene pri Marabou AB, Sundbyberg (Švedska) in pravni svetovalec ter zastopnik za inozemske škode pri zavarovalnici Skandia v Stockholmu. Od 1966 je lastnik pravne pisarne Utländsk Juridisk Byrå, ta se ukvarja z mednar. zasebnim in trgovskim ter odškodninskimi pravam. Od 6. jul. 1991 do 15. avg. 1992 je bil predstavnik slov. zunanjega ministrstva na Švedskem; potlej je bil pravi svetovalec slov. ambasade. V. ima strok. objave v slov. in drugih jezikih.

Prim.: Dnevnik 5. mar. 1978; Men of achievement 9/1992; Naš glas (Alvsijö), Švedska 19/1991, št. 111, 9-11; Kdo je kdo (1993), 240-41.

B.Mar.

VESEL Viljanka, agronomka, specialist za oljkarstvo, r. 6. apr. 1958 v Koprú, živi v Izoli. Oče Milan, sadjar, mati Rozalija Markežič, gospodinja. Osn. š. v Izoli, splošna gimn. v Koprú, 1978 se je vpisala na Bioteh. fak., odd. za agronomijo v Lj. in diplomirala 1985 z nalogo: *O povezavi kmetijstva in turizma v slov. Istri*. V službi je pri Kmetijski svetovalni službi v Koprú, ki deluje v okviru Kmetijsko-veterinarskega zavoda iz Nove Gor. Ukvarja se zlasti z mediteranskimi kulturami in še posebej z oljkarstvom. Strok. članke je objavila v Kmečkem glasu, reviji Sad, PrimN, Oljki - glasilo Društva oljkarjev slov. Istre (DOSI). Za publikacijo *Sadni izbor*, Lj. 1990, je pripevala poglavje o oljki. Med važnejšimi članki: *Oljkarstvo v slov. Istri*, Sač., Krško 1990, 12-15, (soavtor Darko Sedmak). Od ustanovitve (1992) dalje je v uprav. odb. DOSI, ki je bilo ustanovljeno v Marezigah, da bi povezovalo oljkarje in širilo gojenje oljke v slov. Istri. DOSI šteje med člani tudi oljkarje iz zamejstva. V okviru službenih pristojnosti in delovanja društva DOSI je vodila več strok. tečajev.

Prim.: Osební podatki; Kmečki glas 10. febr. 1993.

M. Tavčar

VIDRIH Alenka, gled. igralka in pevka, r. 17. avg. 1964 v Lj., živi med Novo Gor. in Lj. Oče Jože, dipl. inž. gozdarstva, mati Marija Rezec, gospodinja. Osn. in sred. š. v Lj., po maturi na gimn. v Lj. obiskovala v Parizu Alliaze Françoise in nato Aktor Studio. Dalje na AGRFT v Lj. Med gimn. študijem plesalka v plesni šoli Kazina v Lj. Na sred. glasb. š. študirala petje pri prof. Nadi Žgur. Od 1990 pri PDG v Novi Gor. Kot pevka nastopala v raznih ansamblih (Lolita, Quatebriga, Miladoyka unite). Imela več koncertov s pianistom Borutom Lesjakom (šanson, slov. pesmi, jazz, komercialna glasba). Pripravila glasbeni projekt filma *Coprnicca Zofka*, za televizijo in radio glasbene in govorne risanke. 8. maja 1993 je v Lj. ponudila javnosti svoj odrski projekt *Piaf - koncert za dva igralca*, pozneje še na dvorcu Zemono pri Vipavi in v dvorani občinske stavbe v Novi Gor.

Prim.: Vprašalna pola sept. 1994; PDG Ob otvoritvi nove gledališke hiše, Nova Gor. 1994, 97, 100, 103, 104 s sl.; Delo 12. maja 1993; Jana, št. 11, 15. mar. 1994, 14-15 s sl.; Stop, št. 4, jan.-febr. 1994 s sl.; PrimN 18. jun. 1994 s sl.; članki v raznih časopisih ob gled. premierah.

Sirk

VISINTIN Lilijana, pesnica, javna delavka, r. 26. jun. 1952 v Tržiču, živi v Ronkah. Oče Mirko, zaposlen v ladjedelnici, mati Vida Cotič, hišna gospodinja. Osn. š. obiskovala do 4. r. v Ronkah, 5. r. v Gor., prav tam sred. š. in učiteljske (matura l. 1970). Do upokojitve l. 1994 je bila zaposlena v tajništvih gor. Strokovnega zavoda za trgovino Ivana Cankarja in osn. š. Prežihovega VORANCA v Doberdolu. V. si prizadeva za ohranitev slov. življa v Laškem in je kot občinska odbornica za kulturo v Ronkah pripomogla, da je bila v š. l. 1978-79 odprta slov. sekcija otroškega vrtca v Romjanu. Bila je članica ustanovne komisije za dvojezično knjižnico v Ronkah (1977); članica ožjega odbora Večnamenskega središča od njegove ustanovitve; sodelovala pri ustanovitvi Slovenskega rekreativnega društva Jadro in bila društvena tajnica. - Svoje pesmi je prvič predstavila javnosti l. 1990 na kult. večeru v Ronkah, nato okt. 1993 na pesniškem večeru, ki ga je priredil kult. krožek »Il Punto« iz Tržiča. L. 1991 se je udeležila leposlovnega natečaja »Il Paese che non c'è« v Milanu in prejela priznanje, prav tako naslednjega leta. L. 1992 je za pesem *Balada* prejela prvo nagrado na večnarodnem nate-

čaju »Giuseppe Malattia della Vallata« v Barcisu in prav tako prvo nagrado za pesem v španščini na državnem natečaju »Luci di poesia« v Vareseju. L. 1994 je prejela priznanje na natečaju »Ippolito Nievo« v Varmu, se uvrstila med finaliste na »Premio Nazionale di Poesia e Narrativa - Santa Chiara« - v Vidmu in na tretje mesto na natečaju »Poesia in video« v Barcisu. Pesniški dosežki V-ove so zbrani v trijezični zbirki (slov., ital., španšč.) *Ecat'ombre* (Lunine sence), ki je izšla l. 1993 ob podpori gor. Pokrajine in Slov. kult. rekreativnega društva Jadro. Zbirka predstavlja nekakšen antološki izbor dosedanjega avtoričinega pesnjenja. Njene pesmi so »kratke in lahne in govorijo o najglobljih čustvih« (J. Paljk). Zadnje čase se pesnica posveča tudi likovni kritiki in je pripravila oceno likovnega ustvarjanja umetnice Brune de Fabris (zgebanka).

Prim.: Osebni podatki; PDK 25. avg. 1994; KatG 24. jun. 1993; Mese Regione, XIII, 1, maj 1994; MessV 29. maja 1994; La nuova tribuna letteraria, Periodico di lettere e arte, IV, 34, jul.-avg. 1994, 39.

B.Lu.

VISINTIN Luigi, zemljepisec, r. 28. jan. 1892 v Brazzanu pri Krminu, u. 21. febr. 1958 v Novari. Oče Bartolomeo, mizar, mati Benvenuta Culvan (iz Mečane v Beneški Sloveniji). Gimn. je končal v Gor. (1912), na dunajski U je študiral zgod. in zemlj. (obenem je obiskoval konservatorij). Ob začetku vojne je bil vpoklican in se boril na ruski fronti, kjer je prišel v rusko ujetništvo. Po vrnitvi iz Rusije je nadaljeval študij v Turinu (promoviral 1919). Nastopil je službo kot kartograf v Istituto Geografico De Agostini v Novari, 1920 je postal znanstveni ravn. tega inštituta, to dolžnost je opravljal do smrti. V. ima velike zasluge, ki jo je inštitut opravil pri izdaji različnih zemljepisnih atlasov (Grande Atlante Geografico, Calendario Atlante), ki so izhajali v različnih izdajah. V-ovi šol. atlasi so izšli tudi v slov. jeziku, tako *Zgodovinski atlas za srednje in njim sorodne šole* (Novara 1941), *Zemljepisni atlas za ljudske šole* (Novara 1941) in *Zemljepisni atlas za srednje in njim sorodne šole* (Novara 1941, 1942). Ta atlas je nato s popravki in dopolnili izšel tudi 1948 na pobudo Prosv. urada ZVU v coni A STO. Vse navedene slov. atlase je V. pripravil v originalu v sodelovanju z M. Baratto in P. Fraccarom, pri prevodih pa so sodelovali slov. poznavalci (V. Bohinec, R. Savnik, M. Avenak, M. Miklavčič in drugi). V. je izdelal tudi zemljevide JK, na mirovnih konferencah po

drugi svet. vojni jih je uporabljala it. stran.

Prim.: G. Maghet, Inizl 90/1988, 72-77; L. Visintin 1892-1958, Geografo e cartografo. Cormons 1989.

B. Mar.

VITEZ Marjan Maks, pesnik in likovnik, r. 29. nov. 1962 v Kopru, živi v Sežani. Oče Edvard, strojevodja, mati Marija Škerlj, pletilja. Poklicno š. za upravljalce energetskih naprav je dovršil v Lj. 1980, a je bil le eno leto zaposlen pri tem delu. Kot človek nemirnega, občutljivega duha se je popolnoma posvetil umetniškemu ustvarjanju. Začel je s slikanjem na steklo, s kiparstvom in rezbarstvom. Od 1984 dalje se je udeležil mnogih likovnih tečajev (tudi na ALU), študijskih kreacij in razstav (Kaštel, Portorož, Železniki, Kranj, Šepulje, Lj., Sarajevo, Idrija, Dutovlje). V letih 1989/90 je ustvaril ciklus slik *Osamelci* po istoimenski knjigi idrijskega psihiatra dr. Jožeta Felca. Ker je bil tedaj v depresiji, so obrazi precej grozljivi, morbidni. Samostojno kiparsko razstavo je pripravil v Sežani (1990). Pomembnejše kiparske stvaritve so Slovenske jaslice v Sežani, Pietà na Gorjanskem, Nagrobnik slikarju M. Amalietiju na lj. Žalah itd. - Vedno bolj ga je mikalo tudi novo področje umetnosti - poezija. S sponzorstvom Psihiatr. bolnišnice Idrija je objavil zbirko *Žarenja* (1991), s pomočjo občine Sežana pa zbirko *Kamen spoznanja duhovnosti po Kosovelovih stezah* (1993). Poezijo je objavil še v JKol 1993, v PrimSreč (1993, št. 149) in v reviji Kras. Poezija je izvirna, osebno izpovedna, izraz depresivnega in kaotičnega občutja, z rahlim vplivom Baudelairovega Cvetja zla in Kosovelovega ekspresionizma. 25. jan. 1994 je objavil *Manifest elite plemenitega duha* v okviru studia Brinjevka v Sežani, podpiral naj bi kulturno dejavnost mladih in se boril proti drogam vseh oblik. V tem prizadevanju je izdelal 5 grafičnih listov-serigrafij na temo *Kras* in jih opremil s svojo poezijo.

Prim.: M. Uršič, Osamelčeva Žarenja, PrimN 11. okt. 1991 s sl.; avtorjevo osebno sporočilo in dopolnilo knjižničarke Kosovelove knjižnice v Sežani Tanje Pipan (20. jun. 1994).

Dolenc

VODOPIVEC Jedrt, konservator in restavrator, r. 12. sept. 1953 v Postojni, živi v Trzinu pri Domžalah. Oče Anton, mati Frančiška Kovačič. Osn. š. v Kopru, prav tam tudi gimn. (matura 1972). Na Fak. za naravoslovje in tehnologijo lj. U je diplomirala 1979 za inženirja kemije. Službovala je najprej kot predmetna učiteljica (Preska pri

Medvodah), 1980 se je zaposlila v Arhivu Sje, kjer je 1990 postala vodja konservatorsko-restavratorskega oddelka. 1988 je postala magister kemijskih ved z nalogo o uporabi sintetičnih polimerov pri konserviranju in restavriranju kulturne dediščine na papirju. S področja konserviranja in restavriranja papirja in pergamenta je objavila več člankov in razprav v slov. revijah Arhivi, Varstvo spomenikov, Papir, Knjižnica, Argo in drugod. Objavila je tudi v drugih jezikih v okviru publikacij, ki so spremljale mednarodna strok. srečanja s področja konserviranja in restavriranja papirja (Copenhagen 1990, Zagreb 1991, Budimpešta 1990, Bratislava 1993, Graz 1994). Strokovna predavanja je imela zlasti na zborovanjih slov. arhivistov (Radenci 1989, 1990, 1992, Žreče 1990, Lj. 1991, Škofja Loka 1991), strokovnjakov za papir (Bled 1990, 1991, Lj. 1992) in na mednar. sestankih (Budimpešta 1990). Sodelovala je kot avtor in sodelavec pri razstavah, ki sta jih pripravila Arhiv Sje (1984, 1992, 1994) ter Osrednja knjižnica v Kopru (1992). Sodelovala je kot predstavnik Jsl., kasneje Sje pri komiteju za konservacijo in restavracijo mednar. arhivske zveze (1989-1992). Bila je mentor študentom konservatorske specialke ALU ter arhivistom, muzealcem in bibliotekarjem pri opravljanju strok. izpitov.

Prim.: Osební podatki (pismo 8. jul. 1994); Kdo je kdo (1993), 244.

B.Mar.

VODOPIVEC Miran (uradno **Friderik**), enolog, strok. pisec, r. 21. jan. 1942 v Zaloščah pri Dornberku, živi v Tomaju. Osn. š. v Dornberku, maturira na Sred. kmet. š. v Mrbu, diplomiral iz vinogradništva na Biotehn. fak. v Lj., a.l. 1970-71. Leta 1992 je dosegel magisterij na isti Fak. z nalogo *Vpliv različnih vzgojnih oblik in njihovih obremenitev na kvaliteto kraškega terana*. V obdobju 1971-91 je delal kot enolog pri KZ Vina-kras Sežana. Postal je glavni enolog in to službo opravljal tudi po združitvi s podjetjem Timav in tako vodil dve kleti. Od 1992 je v službi kot izvedenec za vinarstvo pri Kmetijsko veterinar. zavodu v Novi Gor. Kot strokovnjak je v 20-letnem delovanju vodil več strok. tečajev bodisi na Primorskem, kakor tudi v zamejstvu, predaval je tudi v Makedoniji in občasno na lj. Biotehn. fak. S strok. članki sodeluje v reviji Sodobno kmetijstvo in tudi v Zborniku te fakultete. Redno sodeluje s strok. nasveti in članki v Kmečkem glasu, Primorskih novicah, Delu, Primorskem dnevniku in Slovencu. Za Kmetijski tednik RAI Trst A

je imel niz predavanj o negi vina. S podobnimi prispevki sodeluje tudi pri Radio Sja in Radio Koper-Capodistria. Leta 1993 je pri Kmečkem glasu izšel strok. priročnik *Kako pripravimo dobro vino*. - Bil je med ustanovitelji društva someljev Sje in 1993 predaval na usposobljenostnih tečajih za someljeje v Novi Gor. in Ormožu. Od 1982 je član mednar. društva enologov, ki deluje pod pokroviteljstvom urada OIV iz Pariza. Od 1984 je član Panonskih viteзов vina s sedežem v Železnem na Gradiščanskem in je dosegel naslov sodnika.

Prim.: Osební podatki; časopisni viri.

M. Tavčar

VODOPIVEC Vladimír (Vlado) Vito, častnik in pesnik, r. 27. jan. 1898 v Gor., živi v Bgdu. Oče Maksimilijan, uradnik, mati Marija Šval, gospodinja. V Gor. je obiskoval osn. š., gimn. in slov. možko učiteljsko. Maturiral je v Lj. v uniformi, ker so ga 1916 mobilizirali v avstr. vojsko. Končal je rezervno oficirsko š., se boril v Posočju, nato pa v Romuniji, kjer je bil hudo ranjen. Bil je Maistrov borec in po plebiscitu aktivni podporočnik stare jsl. vojske. Poročil se je s Fani Hude in služboval po mnogih garnizonih. Bil je v partizanih v Beli krajini in ob osvoboditvi 1945 bil prvi komandant mesta Trsta s činom polkovnika. Tudi v JA je menjal mnogo garnizonov in šele po 42 letih vojaške službe se je upokojil. Odlikovan je bil s 7 visokimi odlikovanji v stari in prav tako s 7 v novi Jsl. Po upokojitvi se je vključil v Strelsko zvezo Jsle in napisal zanjo več strok. knjig. - S pesnikovanjem je začel že kot sedemletni fantič, ko je zložil pesem *Katarini*, ki je močno ugajala S. Gregorčiču, stanujočemu na tem trgu v Gor. Dal mu je 2 krajcarja, da si kupi zvezek za pesmi. A kot šolar se je raje ukvarjal z modeliranjem gline in mavca. Nekaj pesmi je nastalo v zvezi z njegovo ljubeznijo do Fani, še več pa v času njegove partizanščine (*Spomini, Ličkanje na vasi, Gozdna ptička in Grob neznanega junaka*). Po osvoboditvi je njegova muza spet za dolgo utihnila in se oglasila šele po smrti njegove žene Fani 1980. Nastalo je okrog 80 pesmi, ki so »literarčenje« po Gregorčičevem vzoru, a v pravilni slovenščini; ker so večinoma datirane, so pravi dnevnik njegovega življenja v visoki starosti. S poezijo se je boril proti osamljenosti in sklerozi. (Zanj so skrbele slov. usmiljenke, obiskoval ga je bgd. nadškof dr. F. Perko). Pesnil je tudi v prelomnem letu 1991 in se odločno postavil na slov. stran. Založba Monde-

na v Grosupljem mu je 1993 založila pesn. zbirko *Moj grmiček* (mišljen je star kaktus, ki se razvete v decembru in ga spremlja vse življenje). Pesmim je dodal prozo Spomin na S. Gregorčiča in avtobiografijo. Poleg portreta je v knjigi še druga slikovna oprema.

Prim.: NadškA Gor.; J.J. Frbežar, Pesnik pri petindevetdesetih, Delo 7. mar. 1993 s sl.; M. Jevnikar, Vl. V., Moj grmiček, M(Trst) 1994, 62-63.

Dolenc

VOGRICH (VOGRIČ) Ivan, publicist, drž. uradnik, r. 18. apr. 1963 v Trstu. Oče Edvard, kamnar, mati Ana Uršič, bolničarka. Trenutno živi v Lj., kjer je zaposlen na it. veleposlaništvu. Osn. š. in niž. sred. š. Iga Grudna v Nabrežini, maturiral 1982 na DTT Ž. Zoisa. Diplomiral na Fak. za družbene vede v Lj. z nalogo o mirovnih gibanjih v It. Po maturi je začel sodelovati pri PDK in Gospodarstvu, občasno tudi pri drugih zamejskih glasilih in medijih, kot so TV agencija A-A, RAI Trst A, Il Territorio, JKol, koroško Kladivo, Sodelavec PSBL. V letih študija v Lj. je sodeloval tudi pri Radiu Sja. Med pomembnejšimi članki naj omenimo, da je v PDK v nov. 1985 izšlo osem nadaljevanj z naslovom *Zgodovina delavskega gibanja v nabrežinskih kamnolomih*. Dec. 1989 in jan. 1990 je v štirih nadaljevanjih za PDK obravnaval razmere slov. izseljencev v Avstraliji. Te članke so ponatisnili v listu Nova doba, ki izhaja v Sydneyu. Za govornike sporede RAI Trst A je med drugim 1993 napisal šest oddaj *Tihotapstvo, ropi, krivolov in druga hudodelstva ob meji*. Popisal je razmere vzdolž it.-jsl. meje na Notranjskem med obema vojnama. V sodelovanju s Z. Legišo (PSBL IV, 687) in A. Brecljem (PSBL IV, 493) je napisal delo *Nabrežinski kamnolomi* (1989, ZTT). V sodelovanju z M. Tavčarjem (gl. čl.) je ob 100-letnici rojstva pesnika Iga Grudna napisal knjigo *Narcis širokega srca*, ki jo je izdalo KD Igo Gruden iz Nabrežine nov. 1993. - Bil je gojenec harmonikarskega razreda GM v Nabrežini in leta 1976 ter 1977 dosegel potrebno število točk za zlato odličje Mednar. natečaja mladih harmonikarjev v Recanatiu. Ukvarjal se je tudi z lahkotno atletiko, in sicer s cestnim tekom pri ŠZ Bor.

Prim.: Osební podatki; Arhiv RAI Trst A; PDK 31. dec. 1993.

M. Tavčar

VONČINA Marjan (Voncina Mariano), šolnik in prevajalec, r. 27. avg. 1951 v Gorici, živi v Pevmi. Oče Janez (Janko), delavec, mati Ana Cej, gospodinja. Osn. š. in nižjo sred. š. v Gor., mat. na

klasičnem lic. »D. Alighieri« v Gor. (1970), dipl. na trž. U iz antičnih ved s tezo iz papirologije (1975). Od 1974 uči ital. na Poklic. zavodu za trg. I. Cankarja v Gor. V odboru SŠŠ od 1975, tajnik od 1984. Član Konzulte za mestno etnično manjšino pri občini Gorica od 1990. V ured. odb. gor. Izvestij 1975-85. Prevedel v ital. knjigo H. Tume *Iz mojega življenja*, ki naj bi izšla ob koncu 1994.

Prim.: Vprašalna pola dec. 1993; IzvGor 1975-1985, Gor. 1985 (službovanje); PDK 20. jan. 1982; 5. dec. 1987; 22. dec. 1987; 14. maja 1993 s sl.; KatG 19. dec. 1991.

Sirk

VOŠNJAK Bogumil, pravnik, politik, r. 4. sept. 1882 v Celju, u. 18. jun. 1959 v Washingtonu (ZDA). Oče Mihael, organizator zadružništva in posojilništva, mati Henrietta Deutschmann. Osn. š. in tri razr. gimn. je obiskoval v Celju. Preostale razr. gimn. pa v Gor., kamor sta se z očetom preselila po materini smrti. Študiral je pravo v Pragi, v Gradcu in na Dunaju, tu je 1906 tudi doktoriral. Šolanje je nadaljeval v Parizu in Heidelbergu. V dijaških letih je veliko potoval in objavil knjigo *Zapiski mladega potnika* (Gor. 1903) ter knjigo o Rusiji *Na razsvitu* (Lj. 1906). 1910 je objavil knjigo *Ustava in uprava Ilirskih dežel* (1911 je knjiga izšla v češkem prevodu). V času pred prvo svet. vojno je sodeloval v Soči, celjski Domovini, LZ in bil ustanovitelj, ured. in sodelavec goriške revije Veda (1911-15). V Gor. je sodeloval pri akademskem društvu Adria in pri ustanovitvi založbe Socialna matica (1910). Takrat sta bila oče Mihael V. in sin Bogumil pomembna dejavnika v javnem življenju gor. Slov. **Mihael V.** (1837-1920) se je v Gor. naselil 1896 zaradi sinovega zdravja, potem ko se je uveljavil kot organizator slov. denarnih zavodov zlasti na Štajerskem. V Gor. sta Vošnjakova stanovala najprej v ul. Codelli, potem v vili »Judit« na korzu Franca Jožefa. Njun dom je bil pomembno zbirališče gor. slov. javnih delavcev zlasti liberalne smeri. 1912 je V. postal privatni docent zgb. U (predaval je obče državno pravo). Ob začetku prve svet. vojne je bil mobiliziran, ko se je dec. 1914 vrnil na dopust v Gor., se je pričel pripravljati za odhod v tujino, kamor je v začetku febr. 1915 odšel. Živel je najprej v It., nato je prišel v Švico (sem mu je sledil oče) in deloval kot član jsl. odb. (ustanovljen maja 1915 v Parizu, svoj sedež je imel v Londonu). Med bivanjem v tujini je z objavami, predavanji, obiski in drugim sodeloval pri utemeljevanju zamisli bodoče jsl. države (med drugim je že 1915 objavil brošuro *La*

question de Trieste). Poleti 1917 je sodeloval pri nastajanju krfske deklaracije. O bodoči državi je sodil, da mora biti unitarna, vendar ne centralistična in uniformirana. V začetku 1918 je bil na obisku pri preds. ZDA Wilsonu, konec istega l. pa se je vrnil v Pariz, kjer je začel delovati v jsl. delegaciji na mirovni konferenci. Takrat je objavil tudi propagandno brošuro *Les pays de Goritsa et de Gradisca et la ville de Goritsa* (Paris 1919). V letih 1919-20 je predaval na lj. U, izvoljen je bil v jsl. konstituanto (na listi Samostojne kmečke stranke). 1921 in 1923 je bil izvoljen za jsl. veleposlanika v Pragi, tu je ostal do 1924. Potem je živel v Bgdu. 1928 je objavil spomine *U borbi za ujedinjenu narodnu državu*. Objavil je nekaj brošur in razprav s področja prava in politike. Med vojno se je pridružil četniškemu gibanju Draže Mihailovića. Po vojni je emigriral v ZDA, kjer je deloval v nekaterih vladnih organih in bil eno leto predavatelj na U v Berkeleyu.

Prim.: SBL IV, 583-84 (in tam navedena lit.); M. Waltritsch, Slovensko bančništvo in posojilništvo na Goriškem, Gor. 1982, 45-49.

B. Mar.

VRABEC Franjo, rezbar, restavrator, pozlatar, r. 26. nov. 1907 v Trstu, u. 20. okt. 1986 v Lj. Oče Alojz, državni uradnik, mati Antonija Renčelj, gospodinja. Otroška leta je preživel v Trstu, na Greti. Kot mnogi zavedni Slov. so se v času vojne njegovi starši preselili v Maribor, kjer je obiskoval realko in pokazal nadarjenost za risanje, zato so profesorji staršem svetovali, naj se posveti likovni umetnosti - cerkvenemu kiparstvu. Te stroke se je učil 4 leta pri znanem mariborskem mojstru Ivanu Sojiču. Ko je odslužil vojaški rok v Zagrebu, ga je pot zanesla v Beograd. Najprej se je zaposlil pri podjetju, ki je izdelovalo stilno pohištvo. Lastnoročno je izrisal vse načrte in predloge, po katerih so izdelovali stilno opremo. Kmalu je ustanovil tudi lastno delavnico, kjer je po naročilu rezbaril pohištvo, lestence, svečnike, kipe, okvirje in druge umetnine. Po vojni so ga kot strokovnjaka povabili v Sevnico, kjer so takrat ustanovili stilsko delavnico umetnega mišarstva. Tudi tu je risal in rezbaril, ukvarjal pa se je tudi s pozlato, izredno težavnim in nadvse preciznim delom. Vabili so ga v tujino, vendar je raje ostal v Sji, kjer je vse moči posvetil restavriranju cerkva. Pod vodstvom Zavoda za spomeniško varstvo v Lj. je obnavljal umetnostne spomenike, saj tovrstnih strokovnjakov v Sji tedaj skorajda ni bilo. Med drugim je obnovil božjepotno cerkev Novo Štifto pri Ribnici na Dolenj-

skem. Več restavratorskih del je opravil tudi na cistercijanskem samostanu. Restavriral je še po številnih drugih župnij. in podruž. cerkvah (Stari trg pri Ložu, D. Lendava, Logatec itd.). V teh cerkvah je večinoma popravljaval zlate oltarje, izdelane iz lesa in bogato okrašene z najrazličnejšo motiviko in številnimi angeli ter svetniške figure, različne reliefne plastike, bogato rezljane klopi, spovednice itd. V Sji, pa tudi v tujini, so po mnogih domovih zasebnikov umetnine, ki jih je izrezljal lastnoročno. To so kipi svetnikov, lestenci, okvirji slik in ogledal, kakor tudi figure in portreti v keramiki. Bil je cenjen in spoštovan in mnogi so pri njem iskali strokovne nasvete. Skoraj vse življenje je živel v cerkvenem miljeju. Ustvarjal je v samoti in tišini, ob nizkih honorarjih, saj je bil kot človek poosebljena skromnost in dobrot. Mnogokrat so ga vabili na intervjuje za javna občila, vendar je to vedno odklonil.

Prim.: NL (Trst) 1992, št. 1826; sorodniki.

VIK

VRČON Stanko, zdravnik, r. 12. sept. 1913 v Dobravljah pri Ajdovščini, u. 2. jul. 1976 v San Franciscu v Kaliforniji, ZDA. Oče Franc, zidar, mati Jožefa Colja. Izhajal je iz revne družine in je zgodaj izgubil očeta. Odločilen vpliv na njegovo življenje je imel Ivan Rejec, žpk v Vipavskem Križu, moder in učen človek, preds. Zbora svečnikov sv. Pavla, ustanovitelj fantovske in dekliške MarDr., ki je imel velik vpliv, posebno na dijaško mladino. R. je nadarjenemu fantu priskrbel podporo in mu omogočil šolanje, za kar mu je bil V. vedno hvaležen, tudi ko je bil v daljni Ameriki in je R. preživel svoje zadnje dni bolan in oslepel pri dobrih ljudeh v Zaloščah pri Dornberku. V. je študiral v Malem semenišču kakor mnogi primorski izobraženci do srede liceja, ko je po nasvetu semeniškega spirituala Leopolda Cigoja izstopil in se pripravljaval privatno na državno maturo. Maturiral je v Gor. in se vpisal na Medic. fak. v Padovi. Študije je redno končal in začel z medic. prakso v ul. Pavia in nato pri Rdeči hiši v Gor. Po kapitulaciji It. se je pridružil domobranskim odredom. Zaradi te odločitve so ljudje pri OF zažgali V. hišo in pognali na cesto mater vdovo in vso njeno družino. V. je bil nameščen kot zdravnik v Ajdovščini in tam ostal do konca apr. 1945, ko je odšel v It. in se ustavil v zbirnem centru v Latini, kjer je opravljal zdravniško službo tudi za civilno prebivalstvo, dokler se ni uprl sindikat Zveze zdravnikov in mu onemogočil delo. Kot mnogo drugih se je odločil za izselitev v ZDA. Da je mogel v novi domovini

opravljati poklicno delo, je moral narediti izpite iz medic. predmetov, angl. in ameriške ustave. Službo je dobil v San Franciscu v Kaliforniji. Začetka si je prizadeval, da bi dobil k sebi mamo, sestro Zorko in brata Branka, ki so emigrirali v Argentino in se nastanili v Buenos Airesu. Mama in sestra sta prišli k njemu šele po bratovi smrti 1975. Tragična smrt brata Branka, ki je u. po večdnem trpljenju zaradi opeklin, ki jih je dobil, ko je skušal reševati pred zublji podjetje, pri katerem je delal, ga je hudo prizadela, da ni bil več, kakor je bil prej. Zbolel je za neozdravljivo boleznijo in sredi naslednjega leta umrl. - V. je bil živahen, družaben, duhovit, izredno bister in dober pevec, ki je še prav mlad pel v domačem cerkv. zboru in v semeniških zborih. Kot študent je zelo aktivno sodeloval pri kat. usmerjeni organizaciji slov. dijakov. Vedno je pomagal pri pripravah sestankov in študijskih srečanj, kamor so prihajali zavedni slov. dijaki tudi iz širše Primorske, od Istre do avstr. meje. Pomagal je pri sestavljanju revij in knjižic ter predavanj narodne, zgod., verske in socialne vsebine. Sestanki so bili v Gor., največkrat pri prof. R. Bednariku, ki je bil vedno pripravljen na delo s slov. dijaki, in v bližnjih krajih. Pri tem vzgojnem in izobraževalnem delu so pomagali mnogi narodno zaved-

ni kult. delavci, kakor Janko Kralj, prijatelj J.E. Kreka, Jožko in Lojze Bratuž, Josip Rustja, Anton Vuk in duhovniki, kakor Božo Milanović, Venceslav Bele in drugi. V. je omenjen v aktih II. trž. procesa kot vodja študent. organizacij. V velikem in prometnem San Franciscu, kjer posameznik težko vzbudi pozornost, je bil V. znana osebnost kot zdravnik ubogih in po krščanskem in asketskem življenju. Vsako jutro je bil pri zgodnji maši in pri obhajilu in potem je ves dolgi dan do pozne noči posvetil bolnikom. Ni si vzel časa niti za kosilo: med eno in drugo vizito je zavžil kak kosček kruha. Nikoli se ni vrnil domov pred 23. uro. Po večerji ni vstal od mize, ne da bi s svojci zmolil rožnega venca. Med zdravniki v San Franciscu je bil edini, ki si je upal ponoči v zloglasne in nevarne predele mesta, čeprav so ga večkrat napadli, okradli in mu tudi vzeli avto. Ob njegovi smrti je žalovalo vse mesto. Ob njegovi krsti so se zbrali duhovniki vseh narodnosti. V spominskih govorih tudi po radiu in TV so ga proslavljali kot zdravnika ubogih in svetniško osebnost.

Prim.: Podatki prof. St. Sobana; podatki sestre Zorke; podatki g. Fr. Zlobca; KatG 29. jul. 1976. Har.

W

WINDISCHGRAETZ (*Windisch-Grätz, de Graz, von Graez*), zelo ugledna in ena najstarejših plemiških rodbin habsburške monarhije. Začetek rodbine sega v 11. stol., ko se na območju Slovenj Gradca 1091 Windischgraetzi prvič spominjajo z omembo Werianda de Graz. Po mnenju zgodovinarjev (prim. D. Trstenjak, Weriand de Graetz, Clc 1884) so bili W. lastniki gradu in mesta Slovenj Gradec. Sledeč družinski kroniki (prim. Hugo W. Windischgraetz, *Unsere Familiengeschichte*) pa naj bi Weriand de Graz bil sicer gospodar Slovenj Gradca, ne pa prvi znani prednik Windischgraetzov. Zdi se, da so W. prišli v slovenjgraški okoliš iz zgornje Bavarske kot ministeriali Andeških grofov. Šele z nastopom uglednega mestnega sodnika v Slovenj Gradcu Hermanna II. W. leta 1299 lahko nepretrgoma sledimo družinskemu rodovniku Windischgraetzov. V 15. stol. je družina že imela bogate posesti na Štajerskem in Koroškem, njeni člani so celo postali vitezi božjega (svetega) groba, vendar je takrat prišlo do rodbinske in premoženjske delitve v dve liniji. Starejši Siegmund je bil nosilec tkim. koroške veje, mlajši Ruprecht pa štajerske veje. Obe veji sta bili 1551 povzdignjeni v baronski stan, 1557 je Siegmund kot prvi postal grof, leto kasneje, 1558, tudi Ruprecht. V dobi protestantizma v 16. stol. so bili W. vneti zagovorniki novega nauka, vendar so se v 17. stol. vrnili v katolištvo. V 18. stol. se je Siegmundova veja zaključila in družinsko tradicijo nadaljuje Ruprechtova veja. V povezavi s Habsburžani se je njihov ugled na gospodar., polit., vojaškem in kult. področju silno povečal. Za svoje pokrovitelje so opravljali mnogo pomembnih funkcij v notranjem in zunanjem polit. življenju cesarstva. Imetju na Štajerskem in Koroškem so pridružili posestva v nemških, ogrskih in čeških deželah. Vzporedno z gospodarsko rastjo so stkali mrežo sorodstvenih vezi z najuglednejšimi srednjeevrop. rodbinami iz najvišjega plemstva. - Vrh ugleda in moči so W. dosegli v 19. stol., ko so si njeni člani pridobili knežjo čast. Ta čas se je rodbina ponovno razcepila v dve veji, v Alfred-Kandidovo in Weriandovo linijo. - Starejši **Alfred Kandid Ferdinand** (1787-1862) je postal najbolj znan predstavnik rodbine zaradi pomembne vlo-

ge, ki jo je odigral v službi habsburške monarhije. Že 1804 ga je cesar Franc I. uvrstil v elitno vrsto vojskovodij, ki naj bi monarhijo ubranili pred Napoleonom. Knežjo čast je, skupaj z mlajšim bratom Weriandom, prejel 1822. Jedro Alfred-Kandidove kneževine sta bili grofiji Egloffs in Siggen na Švabskem. V naslednjih letih se je Alfred Kandid naglo uveljavil na vojaškem polju. Leta 1833 je bil imenovan za maršala v Pragi, kjer je jun. 1848 najprej zatrl praške nemire, nato je okt. istega leta pomagal zadušiti dunajsko vstajo, dec. 1848 in jan. 1849 je skupaj z Jelačićem krenil proti Budimpešti in začasno premagal uporne Madžare. Njegov zmagoviti pohod proti revoluciji so zaustavili še vedno bojevitimi Madžari, ki so apr. 1849 porazili njegovo vojsko blizu Budimpešte in s tem povzročili zastoj v njegovi blesteči karieri: izgubil je večino visokih državnih in vojaških funkcij. Pri dušenju revolucionarnega vrenja v monarhiji je sodelovalo tudi njegovih pet sinov. Njihova polit. naravnost je bila, sledeč očetovemu zgledu, izrazito konservativna, zapisali so se v zgod. celo kot simbol konservativnih sil habsburške monarhije. Glede na visok položaj na družbeni lestvici jim je pripadal dedni sedež v gosposki zbornici avstrij. parlamenta. Proti koncu 19. stol. je predstavnik Alfred-Kandidove linije, maršalov vnuk **Alfred Avgust** (1851-1927), postal v letih 1893-95 preds. avstrij. vlade, t.i. koalicijskega ministrstva. Člani te rodbine so v drugi polovici 19. stol. od grofov Attemsov kupili posesti okoli Rogatca in grad Strmol. Njeni predstavniki so še danes prisotni v avstr. javnosti in živijo pretežno na Dunaju. - Mnogo tesneje je s slov. prostorom povezana knežja rodbina mlajšega **Werlanda Aloisa** (31. maj 1790, Strasbourg - 31. okt. 1867, Haasberg-Planina). Po očetu Josephu Niclasu je sicer podedoval gospostva v Spodnji Avstriji in nekaj posestev na Češkem, vendar si je sredi 19. stol. pridobil številna posestva na slov. Štajerskem in Kranjskem. Že 1846 (8. sept.) je za 650.000 goldinarjev kupil posestva in gradove Haasberg-Planina, Šteberg, Logatec in Jamo pri Postojni, 1853 še grad Bogenšperk, dve leti kasneje Slatno, nato še šest gradov v vzh. Sji, mdr. Konjice, Žiče, Oplotnico, Podčetrtek, Bizeljsko

in Podsredo. Skupni obseg posestev na Štajerskem in Kranjskem je presegal 45.000 ha, po zemljiški odvezi je družini še vedno ostalo 18.000 ha. Svojim potomcem je tako zagotovil veliko in donosno dediščino. Njegov naslednik **Hugo Alfred** (1823-1904) se je po vojaški karieri, kjer je dosegel stopnjo generalmajorja, posvetil svojim posestvom, bil je mdr. navdušen raziskovalec kraškega sveta na Notranjskem (»Windischgraetzove jame« pri Rakovem Škocjanu, medtem pa je Erazmovo jamo v Predjamskem gradu odkrili že njegov oče Weriand Alois). - Med brati kneza Huga Alfreda se je posebej uveljavil **Ernest Ferdinand Werland** (1827-1918), ki so ga kranjski Slov. (bržkone zaradi obširnih rodbinskih posesti na Slovenskem in priimka, ki spominja na Slovenj Gradec, predvsem pa zaradi volje dvora) leta 1880 in 1885 izvolili za drž. poslanca v kmečki kuriji. Knez je v času prvega mandata zgradil двореc na Bledu, kasnejšo razidenco kralja Aleksandra Karadžordževića, imenovano Suvobor. Njegov sin **Otto Werland Hugo** (1873-1952) se je 1902 poročil z nadvojvodinjo Elizabeto Marijo Habsburško, vnukinjo cesarja Franca Jožefa I., in tako utrdil družinsko vez s Habsburžani. Sam Ernest Ferdinand je bil tudi velik zbiralec arheološkega in numizmatičnega gradiva. Na področju arheologije mu je sledila nečakinja, hči starejšega brata Huga Alfreda, **Marija** (1856-1929), sicer vojvodinja Mecklenburška (poročena s Paulom Friederichom Wilh. Mecklenburškim). Zaslovela je po arheoloških izkopavanjih med leti 1904-1915 v Sji, posebej velikega najdišča Magdalenske gore. Bila je strokovno izobražena ljubiteljica, ki je vložila veliko denarja v izkopavanja in urejanje izkopanin, najdbe pa je hranila na gradu Bogenšperk. Zbirka neprecenljive kulturnozgod. vrednosti je 1934 prišla na dražbo v ZDA, kjer jo še danes hranijo v muzeju Cambridge (Mass., ZDA) in v muzeju Oxford, le skromen del je v dar prejel Narodni muzej v Lj. - Sin Huga Alfreda in Marijin starejši brat **Hugo Werland Alfred** (1854-1920), ki je podeloval rodbinsko posest, je po študiju prava uspešno nastopil v državnih službi. Leta 1912 je bil izvoljen za dežel. poslanca v veleposestvu kranjskega dežel. zbora. Kasneje je vstopil v vojaško službo, prijateljaval z generalom S. Borojevičem in se udeležil tudi bojov na soški fronti v prvi svet. vojni, dočakal zlom habsburške monarhije in kmalu zatem umrl na gradu Haasberg. Med njegovimi nasledniki je najstarejši sin **Hugo Winzenz** (1887-1959) leta 1917 prevzel od očeta

upravljanje družinskih posesti. Po prvi svet. vojni naj bi W. moč in sloves celo vplivala na potek rapske meje pri Planinskem gradu Haasberg, ki bi moral pripasti kraljevini SHS, pa je vendarle dve tretjini posestev ostalo v Italiji. Glavnemu dediču Hugu Winzenzu je pri gozdnem gospodarstvu strokovno pomagal zlasti mlajši brat, inž. gozdarstva **Gottlieb** (Amadeo), ki so ga partizani zajeli 13. maja 1945 v Trstu, ga odpeljali v Lj. zapore, ker se je za njim izgubila vsakršna sled. Medvojne in povojne revolucionarne razmere so člane W. rodbine pregnale s slov. tal. Potomci te veje se zadržujejo pretežno v It. Že v prvi Jslji je agrarna reforma posest obeh knežjih rodbin okrnila za skoraj 8.000 ha. Po drugi svet. vojni je jsl. realsocialistična oblast preostala posestva, tudi iz priključenega notranjsko-primor. dela, nacionalizirala. - S svojim prihodom na Notranjsko (njihova rezidenca postane grad Haasberg pri Planini, eden najprezentativnejših dvorcev zrele baročne dobe pri nas) so W. postali nosilci gospodar. napredka. Najboljša osnova gospodar. je bilo izkoriščanje obširnih gozdov s prodajo lesa, ki so ga planinski knezi prevzeli od prednikov in nadaljevali. Največ lesa, namenjega pomorstvu, je šlo v Trst. Pomemben vir dohodkov je bilo tudi oglarstvo iz drevesnih odpadkov. Na svojih tleh so postavili šest žag. Poleg gozdarjev, vozarjev (furmanov) so našli zaslužek še kovači, sedlarji, kolarji, po večini iz vrst domačinov. Tudi sicer so znali prisluhniti preprostemu človeku in njegovim težavam. V slabih sto letih so W. nakazali smernice lesni industriji na Notranjskem in jo postavili na noge. Iz žagarskih obratov se je med obema vojnama razvilo dvoje pomembnih lesarskih podjetij: Falersa (današnji Lesonit v Ilirski Bistrici) in tovarna vezanih plošč (današnji Javor v Šempetru na Krasu-Pivki). Prostrani gozdovi so nudili hkrati odlične možnosti za lov. Lovne dneve so knezi izkoristili tudi za sklepanje poslov s poslovnimi partnerji najrazličnejših pomorskih družb. Med vojno so partizani 28. apr. 1944 požgali grad Haasberg. Po zlu ni šel le dragocen spomenik grajske arhitekture, ampak tudi oprema, bogata knjižnica, arhiv in družinska kronika, po zaslugi dobrih ljudi so se ohranili le neprecenljivi mašni plašči in nekaj cerkvenih posod iz grajske kapele (trenutno v oskrbi župnijskega urada Planina). Po vojni je bila v Planini neodgovorno porušena in grobo oskrunjena tudi grobnica knezov W. Ko je bil grad Haasberg požgan, se je vsa družina umaknila v Trst, kjer naj bi se hranil še del arhiva.

Prim.: Windischgräetz dr. Hugo W., Unsere Familiengeschichte, Samozal. 1959; Pahor M. in Hajnal I., Po jamborni cesti v mesto na peklju, Lj. 1981; Granda S., Windischgräetz, SBL IV, 700-01, z viri in liter.; Štupar-Šumi N., Grad Planina, Lj. 1989; Steckl H., Wakounig M., Windischgräetz, Ein Fuerstenhaus im 19. un 20. Jahrhundert, Wien, etc. 1992; Žigon Tanja, Grad Haasberg in knezi Windischgräetz, Logatec 1992 z liter.

Kralj

WOLSEGGER Ferdinand P., pravnik, r. 11. okt. 1880 v Kočevju, u. 1. febr. 1959 v Innsbrucku. Oče Peter, gimn. prof., je prišel v Kočevje iz kraja Matrei na vzhodnem Tirolskem, mati Friederike Wenedikter, gospodinja. W. je študiral pravo na Dunaju in Černovicah v Bukovini. Poleg rodne nem. je obvladal tudi slov. in it., sporazumeval pa se je tudi v poljščini in ruščini. Uradniško kariero je pričel v Velikovcu na Koroškem kot okrožni glavar, potem je bil v Wolfsbergu in Clcu. Nato je postal svetnik na notranjem ministrstvu na Dunaju. Službeno pot je nadaljeval kot vodja dežel. urada za Koroško za časa dežel. glavarja Lemischa. Podpiral je nacionalsocializem in germanizacijo kot privrženec velikonemške ideje. Bil je tudi poznavalec etničnih problemov. Zaradi idejnih pogledov, poznavanja okolja in uradniških izkušenj ga je koroški gauleiter in vrhovni komisar operacijskega območja Jadransko primorje Friederich Rainer imenoval sept. 1943 za svojega namestnika v uradu v Trstu. Podobno kot večina Rainerjevih sodelavcev je tudi W. izhajal iz vrst koroških uradnikov, tedaj je bil vladni preds. na Koroškem. Poleg tega je nem. politika

v operacijskem območju, ki se je razlikovala od tiste na zasedenem Štajerskem in Gorenjskem, zahtevala uglajenega in diplomatsko spretnega uradnika, kar je W. bil. Njegova prva naloga je bila organiziranje Rainerjevega urada v Trstu, vključno z pravosodnimi organi. Pri tem je imel široka pooblastila pri izbiri sodelavcev, s katerimi je po Rainerjevih smernicah upravljal operacijsko območje. W. pa ni bil le izvrševalec ukazov nadrejenih, temveč je s poznavanjem razmer pomembno vplival na oblikovanje Rainerjeve politike. Značilnost delovanja W. je bila diskretnost, tako da se ni javno pretirano izpostavljala. Zato je njegova medvojna vloga razmeroma skromno poznana. Po vojni se je umaknil v Matrei na vzhodno Tirolsko, kjer so ga aretirale angl. okupacijske oblasti in odpeljale v Wolfsberg zaradi obtožb na račun medvoj. delovanja. Isti dan, ko je bil aretirán, so njegovi sorodniki v Matreiu uničili vse gradivo, ki bi ga moglo bremeniti. V Wolfsbergu je W. hudo zbolel, sorodnikom ga je uspelo prepeljati na Tirolsko, na bolj varno ozemlje pod franc. upravo. Ko je val denacifikacije opešal, se je zaposlil kot administrator v samostanu v Stamsu.

Prim.: Pier Arrigo Carnier, Lo sterminio mancato. La dominazione nazista nel Veneto orientale 1943-1945, Mursia, Milano 1982; Tone Ferenc, Kapitulacija Italije in narodnoosvobodilna borba v Sloveniji jeseni 1943, Mrb. 1967; August Walzl, »Als erster Gau...«. Entwicklungen und Strukturen der Nationalsozialismus in Kärnten. Universitätsverlag Carinthia, Celovec 1992. Godeša

Z

ZABAN Gherardo Walter, beneškoslov. duhovnik, r. 4. apr. 1918 v vasi Podklap (Canal di Grivo), obč. Fojda (Faèdis), u. 26. jun. 1994 v bolnišnici v Čedadu. Že kot otrok je odšel s starši v Francijo, kjer je hodil v šole in stopil v semenišče v Reimsu. 1940 se je vrnil v rojstno vas za kratek čas, druga svet. vojna pa ga je prisilila, da je ostal v It. V videmskem semenišču je dopolnil teološke študije in bil 1943 posvečen v duhovnika. Imenovan je bil za kaplana v Arbeču in s seboj je vzel tudi desetletnega brata Vittoria (Mimo). Bili so težki časi, po fari in okolici so se sprehajali Nemci in partizani, življenjskih nevarnosti je bilo polno, Z. je ves čas stal ob svojih ljudeh in jim pomagal. 1948 je bil prestavljen za župnika v Landar (Antro) in tu je ostal 21 let ter napravil veliko del. Obnovil je žup. cerkev sv. Silvestra in cerkvico sv. Duha na Vrhu (Spignon), sezidati je dal kinematografsko dvorano v Landarju in narediti nov oltar v cerkvi sv. Jakoba v Bjačah (Biacis). Veliko se je trudil, da bi dvignil turizem v Landarski jami. Po načrtu arh. Valentina Simonittija iz Špetra (gl. čl.) in s finančno pomočjo dežele F-JK in ljudi je preuredil Landarsko jamo in odprl ta zgod. spomenik nadiških dolin svetu. - Z. je bil goreč in aktiven duhovnik, po nadiških dolinah in v Laškem so ga poznali kot dobrega pridigarja. Veliko skrb je posvečal kršč. nauku, trudil se je za lepoto cerkva in za farne sejme, ki so vedno priklicali veliko ljudi. »Četudi njegovi starši so bli slov. rodu in so govorili domači dialekt, morebit zaujojo polit. pred sodku pre Walter je biu naspruotan iniciativam in tistim ljudem, ki so delali za rast slov. kulture par nas« (Dom 1994, št. 12). »Slov. jeziku ni biu zlo naklonjen,« NMat 7. jul. 1994. - L. 1969 je postal vojaški kaplan v Čedadu, kjer je ostal do upokojitve 1984. V pokoju se je posvetil faram Podklap in Čenebola, kjer je zapustil zelo dober spomin. - Pokopali so ga v Podklapu. Pogreb je vodil vid. nadšk. mons. Alfredo Battisti, somaševali so tudi pomožni škof Pietro Brollo in številni duhovniki iz špeterske in čedajske fare. Po maši je spregovoril župan iz Fojde in predstavnik župnij Podklap in Čenebola. Zadnji je pozdravil tudi po slov.: »Zbuogan, mons. Zaban. Buog vam dajte nebesa!«

Prim.: L.M., Vumaru je g. Zaban, Dom 1994, št. 12 s sl.; Zapustu nas je monsinjor Zaban, NMat 7. jul. 1994.

Jem.

ZADNIK Ludvik, delavski organizator, urednik, r. 17. sept. 1864 v Lj., u. 3. avg. 1950 tam. Mati šiviljska pomočnica Helena Zadnik. Po poklicu je bil krojaški pomočnik, več let je bil zaposlen na lj. magistratu. Kot petnajstletnik se je vključil v delavsko gibanje. Ob »krvavškem« procesu zoper člane lj. delavskega izobraževalnega društva (1884) je z izjavami v precejšnji meri obremenjeval obtožene. Vendar si je kasneje pridobil zaupanje V. Adlerja (vodja avstrij. socialne demokracije) in sodeloval na Združitvenem kongresu avstrij. socialdemokratov (Hainfeld 1889). Avg. 1890 je nameraval izdajati v Lj. Delavski list, vendar mu tega ni dovolila oblast. Zato je lahko svojo zamisel uresničil v Trstu, kamor se je preselil. Od 3. okt. 1890 do 16. maja 1891 je izšlo 13 števk »časopisa za interese slov. delavskega ljudstva« z naslovom *Delavski list*. Zadnji dve št. sta izšli kot *Delavski list - Zora*. List je bil sedemkrat zaplenjen in danes je ohranjenih le nekaj števk (Archivio di Stato, Trst). - Z. je v Trstu deloval kot organizator slov. delavcev. Avg. 1894 se je iz Trsta preselil v Celje. Febr. 1898 je zamenjal urednike listov Delavec in Svoboda, prišel je zato v spor z JSDS in bil izključen. V Lj. je delal v Narodni delavski organizaciji, vrnil se je v socialdemokratsko stranko, po 1920 ni polit. več delal.

Prim.: SBL IV, 736 in tam navedena liter.; B. Gombač, Prispevek k poznanju »Delavskega lista«, prvega socialističnega glasila na Slovenskem, Slovensko morje in zaledje 4-5/1981, 57-76; Monti Orel, 623.

B. Mar.

ZAMPARUTTI Agostino Walter, prof., prevajalec, r. 14. avg. 1918 v Bologni, kjer je bila mati Marija Marinig najbrž begunka zaradi avstrijsko-nem. preboja 1917, u. 23. nov. 1989 v Čedadu. Oče Anton, njegovi predniki so bili furlanskega rodu, a so se davno priselili na Čedajsko. Vključili so se v Špeter ob Nadiži, asimilirali beneško špetersko narečje in prevzeli vse slov. krajevne posebnosti. Hišno ali domače ime Z. družine, navadno ni uporabljal prvega imena

(Agostino), je bilo Bobic. Družina Bobic, kmetje, majhni posestniki, je bila sestavljena iz staršev in treh sinov (?): Walter, Antonio (Tonino) in Mario. Izmed teh nihče več ne živi, le kak sorodnik. Z. je obiskoval šole v Špetru ob Nadiži in tu maturiral na učiteljskišči 1937. Nato se je vpisal na Fak. tujih jezikov na Ca' Foscari v Benetkah. 31. avg. 1939 so ga pred nem. napadom na Poljsko poklicali pod orožje in je bil poročnik v 8. alpinskem regimentu, čedajskem bataljonu. Ko je It. napadla Grčijo, so Z. poslali na tisto bojišče in ujeli so ga Angleži. Večino ujetništva je preživel v Avstraliji, naučil se je angl. in drugih jezikov, do katerih je imel nagnjenje. Po vrnitvi v It. (odpuščen je bil 4. avg. 1947) je končal univ. študij na Ca' Foscari. Med vojno je družina sodelovala s slov. partiz. gibanjem, mlajši brat Mario je bil partiz. borec, Nemci so ga ujeli in je umrl v taborišču Dachau. Tudi po vojni so Bobici sodelovali s slov. demokratsko fronto in Walter je bil podpornik slov. kulture in sodeloval pri različnih prireditvah kultur. krožkov. - Z. je zlasti gojil slovan. jezike in literature, v prvi vrsti slov. in rus., v tej predvsem Aleksandra Puškina. Prijatelj je bil ljudi iz Špetra ob Soči, kot so bili Valentin Simoniti in Bruno Mullig in iz Čedada Paolo Rieppi. Zaradi dela je živel od 1955 do 1957 v Gor. Po vrnitvi v Špeter ob Soči je poučeval, toda pozneje se je naselil v Angliji zaradi dela (prevajanje in druge dejavnosti). 23. jan. 1962 se je poročil z amer. državljanko in se 1979 dokončno preselil v ZDA. Imel je dva sinova, ki živita tam. - Z. je preživel več počitnic v Špetru ob Soči, tudi po bratovi smrti. Vzdrževal je stike, tudi pismene, s slov. družbi, s Študijskim centrom Nediža, z dvojezičnim šolskim središčem in z Novim Matajurjem, medtem ko je v ZDA spoznal slov. znanstvenika prof. Rada Lenčka. V Špetru je gojil posebno prijateljstvo s Carlom Tomasegigom, iz Trogarjeve družine, pri kateri se je ustvaril majhne liter. krožek, katerega središče je čedajska raziskovalka Liliana Spinozzi (gl. čl. o njej v tem snopiču). Zadnja Z-jeva liter. ljubezen je bila srbska ljudska epika, iz katere je zapustil nekaj registriranih kaset.

Prim.: Osebni spomini in osebni arhiv.

Petričič

ZEGA Bogdan, kemik in kulturnik, r. 13. sept. 1923 v Gor., živi v Ženevi (CH). Oče Andrej Milan iz Kazelj pri Sežani (rod sicer iz Soške doline), računski uradnik, mati Nikolina Karković (hči Nikole Karkovića s Hvara, junaka viške bit-

ke), učiteljica na Ciril-Methodovi š. do njenega zaprtja. Oče in mati sta bila po I. svet. vojni do odhoda v Jsl. zelo aktivna med Slov. na Gor., pa tudi kasneje je oče veliko pomagal slov. fantom - dezertierjem iz abesinsko-ital. vojne, ki so preko Idrije prihajali v Škofjo Loko. Tam je tudi ustanovil Primorsko društvo za pomoč. Bil je tudi dober pevec, sodeloval na RAI Trst A. L. 1928 je oče Andrej, ki je takrat služboval v Vidmu, prejel dekret za Potenzo. Izognil se je s tem, da je zaprosil potni list za Češkoslovaško, a se z druž. ustavil v Lj., nekaj let kasneje pa dobil stalno mesto v Šk. Loku, kjer je B. dokončal osn. š. Realno gimn. je B. obiskoval v Lj., matur. v Trstu (izredni rok). Od 1942-51 v Lj. študiral na Prir.-mat.-filoz. fak. (dipl. delo *Prispevek k fotokemiji svinčevih kromatov*), doktorat znanosti pa dosegel 1957 (z disertacijo *Magnetske posebnosti gama-ferioksida, nastalega iz gama-hidroksida*). V gimn. letih je bil zelo aktiven v skavtski organizaciji. 1942 se je z nekaterimi prijatelji pripravljaj na beg iz obkoljene Lj., a so ga It. prestregli in ga teden pred maturo poslali v taborišče Gonars, kasneje v Treviso. L. 1943 so ga kot voj. obveznika poslali na vojno okrožje v Gor., nato v posebni bataljon v Piemont. Po Mussolinijevem padcu se je zatekel k stricu učitelju v Parmo, kjer se je skrival do pomladi 1944. Ob ponovni mobilizaciji za rep. Salò so ga zajeli in odpeljali v posebno vežbališča v Nemčjo, od tam pa 22. jul. istega l. spet. v sev. It. Tam je s tovariši stopil v stik z odporniškim gibanjem; skupno so organizirali pobeg cele čete. Po srečno preživeti ofenzivi, ki so jo pripravili za pobeglimi, in po mesecu življenja v brigadi Giustizia e libertà je Z. dosegel fronto pri Massi-Carrari, se javil zavezniškimi voj. oblastem, bil priznan kot zavezniški državljani, odšel v Rim, nato v Taranto, kjer se je javil zastopstvu jsl. kraljeve mornarice. Po zapletih med Titom in londonsko vlado se je prevoz na Malto (kjer je bila baza te mornarice) zavlekel do 1945. Po razpustu le-te je bil Z. postavljen pred izbiro: povratek v Jsl. in nadaljevanje službe v Titovi mornarici ali demobilizacija in prevoz v It. Izbral je drugo, prišel v Trst, v izrednem roku opravil manjkajočo mu maturo, nato odšel v Lj. Na meji aretiran in odpeljan v lj. zapor OZNE. Obtožen dvakratnega prostovoljnega vstopa v it. faš. vojsko, zaradi pomanjkanja dokazov oproščen. V Lj. je po končani fak. delal nekaj let na Inštitutu za elektrovezve, kjer je ustanovil obrat za izdelavo magnetnih feritov, nato zaprosil za nadaljevanje specializacije v tujini. Od 1951-58 de-

lal na CNRS (Centre national de la recherche scientifique) v Belleville (F) (1954-55 »attaché«, 1958-59 »chargé de recherche«). Od 1959-88 delal kot »senior research scientist« na Battelle Memorial Institute, Centre de Recherche de Genève v Ženevi. Veliko je objavljaval v strok. revijah, sodeloval na številnih kongresih in iz svoje stroke izdal 12 patentov. - Z. kulturno in družbeno deluje, posebno še po upokojitvi in po osamosvojitvi Sje. Na konferenci CSCE v Ženevi 15. jul. 1991 je sodeloval kot član delegacije Support Group for the International Recognition of the Republic of Slovenia; 4. sept. 1991 je na sestanku s švicarskimi parlamentarci kot član slov. delegacije; na ustanovni skupščini 20. okt. 1991 je izvoljen za preds. Združenja ženevskih Slovencev; od jan. 1992 je ured. in izdajatelj Ženevskih novic, tromesečnega informativnega lista za Slov. v franc. govorečih predelih Švice; 21. mar. 1993 je izvoljen za člana gl. odbora Svetovnega slov. kongresa (Konferenca za Švico in Liechtenstein); 27. maja 1994 je izvoljen za podpreds. gl. odbora SSK za Švico in Liechtenstein. Izbor Z-ovih publikacij in referatov na kongresih: *Obtention par évaporation sous vide des couches mixtes aluminium-bore de composition prédéterminée par contrôle du débit de chaque source*, Le Vide, N 104 (1963); *Jauge à ionisation à balayage électronique destinée à la régulation des évaporations sous vide*, 4th Intern. Vacuum Congress, Manchester, 1968; *Evaporation Rate Monitoring by Sweeping Electron Beam Ionisation Method: Deposition Control of Thin and Thick Films*, 4th Intern. Conference on Electron and Ion Beam Science and Technology, Los Angeles, 1970; *Contribution to the Problem of Continuous Control of Vacuum Coating*, 5th Yugoslav Vacuum Congress, Portorož, 1971; *Evaporation Rate and Thickness Monitoring by Sweeping Electron-Beam Ionisation Gauge*, Invited paper on AVS, Delaware Section Symposium on Deposition Monitoring Techniques, Princeton (N.J.), May 20, 1971; *Selective Growth of Si Single Crystals on to Quartz and Sapphire*, Intern. Conference on Heterojunctions, Budapest, 1971; *Hard Decorative TiN Coatings by Ion Plating*, Intern. Conference on Metallurgical Coatings, San Francisco, 1977, Thin Sol. Films, 9 (1977) 577; *Ion Plating - Depositione ionica sotto vuoto, Vuoto nella metallurgia*, Firenze, May 1980; *An Improved Magnetron, Incorporating a Target-Piercing Detection Device, for Coating Internal Surfaces*, 26th Annual Tech. Conf. of the Society of Vacuum Coaters,

Chicago, April 1983; *Low Friction and Antifretting Coating Inside Borings by Magnetically Enhanced Sputtering*, AMS Materials Week, Toronto, Oct. 1985; *Trde prevleke: trendi in razvoj nove opreme*, B. Zega, invited paper on the 11th Yugoslav Vacuum Congress, Gozd Martuljek, April 1990.

Prim.: Vprašalna pola (23. jun. 1994); Kdo je kdo za Slovence, Lj. 1991, 299; Kdo je kdo za Slovence, Lj. 1993, 252; obsežnejši seznam Z. publikacij hrani arhiv GMD.

V-č

ZELEN Jože, politik, r. 13. mar. 1830 v Senožeah, u. prav tam 24. jul. 1919. Oče Jernej, kmet, mati Marija Antončič. Za senožeške razmere je bil nadpovprečno premožen posestnik (okrog 10 ha zemlje in tri stanovanjske hiše). V 70. letih se je začel okvarjati tudi s trg., ki jo je potem nadaljeval sin Ivan, oče Danila Zelena (gl. čl.). Po upravni reformi in oblikovanju polit. občine Senožee, ki je dobila isti obseg kot fara, je bil Z. v občinskem odb. 22. sept. 1866 izbran za župana. V njegovem prvem mandatu do 11. jul. 1874 so v Senožeah okrog leta 1870 ustanovili društvo Narodna čitalnica ter začeli v trgu novo štiritirazredno osn. š., ki je bila končana 1876. V kmečki kuriji notranjskega volilnega okraja je na listi »Staroslovencev« 7. jul. 1877 kandidiral na volitvah v kranjski dežel. zbor, vendar sta bila izvoljena »mladoslovenska« kandidata Valentin Zarnik in Josip Vošnjak. Za župana polit. občine Senožee je bil ponovno izbran 12. jul. 1882. Sredi osemdesetih let je v Senožeah prišlo do ločitve med liberalno in katol. usmerjenimi lokalnimi veljaki. Polit. nasprotje so poglobila še osebna nesoglasja med Z. in župnikom Ignacijem Okornom na eni strani ter veleposestnikom Francem pl. Garzarollijem na drugi. Garzarolli si je pridobil naklonjenost premožnejšega sloja prebivalcev, zlasti gostilničarjev in trgovcev ter na naslednjih občinskih volitvah l. 1890 Z. premagal. Župansko mesto je Garzarolli obdržal do 1922 in v tem času z ostro protikatol. gonjo v Senožeah utrdil pot liberalni polit. Zelen je moral svoje polit. ambicije usmeriti ven iz Senožee. V kmečki kuriji notranjskega volilnega okraja je ponovno kandidiral na volitvah v deželni zbor 21. nov. 1895 in bil na listi Katoliške narodne stranke tudi izvoljen. V šestletnem mandatu ni bil med aktivnejšimi poslanci. Nekaj časa je delal v upravnem odseku dežel. zbora. Poleg podpore politiki svoje stranke se je posebej zavzemal za interese svojega volivnega okraja, npr. za

železniško povezavo med Škofjo Loko in Divačo preko Senožeč, za uravnavo struge reke Pivke ipd.

Prim.: Matične knjige v arhivu župnišča v Senožečah; Ervin Dolenc, Senožeče - skupnost na prepihu, Senožeče 1994; Novice 1866, št. 39; 1872, str. 165.

Er. Dol.

ZGONIK Nadja, umetnostna zgodovinarica in likovna kritičarka, r. 25. jan. 1964 v Postojni; živi v Lj. Oče Danijel, mati Helena Rupnik, oba dipl. inž. agronomije; brat Marko (gl. čl.) Osn. š. v Šempetru pri Gor. Kasneje je obiskovala gimn. v Novi Gor., kjer je maturirala 1982. Študij je nadaljevala na lj. Filoz. fak., kjer je 1988 diplomirala z monografskim orisom dela slikarja Marija Preglja. Diplomsko delo je bilo objavljeno v ZUZ (1988) ter nagrajeno s študentsko fakultetno Prešernovo nagrado (1989). 1993 magistrirala z analizo razmerja pomenov značaja risarskega in slikarskega medija ter njunega odnosa na podlagi opusa slikarja Marija Preglja. Tekst je bil v dopolnjeni obliki pod naslovom *Marij Pregelj. Risba v sliki* objavljen v knjižni izdaji v edicijah Moderne galerije Lj. (1994). 1989 je bila izvoljena v naziv asistentka za umetnostno zgod. in od tedaj dalje vodi umetnostnozgod. seminar na lj. ALU. Pred tem je sodelovala z lj. gal. ŠKUC ter bila honorarno zaposlena v Moderni gal. Lj. Bila je med ustanovitelji časopisa Moderne galerije M'ARS in njegova prva glav. ur. Študijsko se je izpopolnjevala na Dunaju kot štipendistka lj. U, v Rimu s štipendijo it. vlade ter v Parizu na povabilo franc. Ministrstva za kulturo. - Pripravila je več samostojnih razstav v različnih slov. galerijah ter nekaj skupinskih (mdr. de-figure, Gal. ŠKUC, 1993), za katere je napisala spremne tekste v katalogih. V kritikah ter teoretskih razpravah poudarja temeljne probleme ter njim sledeč izbira metode interpretacije, ki združujejo fenomenološki, socialnozgod. ter psihoanalitski pristop. Že od študijskih let dalje objavlja likovne kritike ter umetnostnozgod. razprave v Delu, NRazgd ter M'ARSu.

Prim.: Osební podatki; Delo 16. sept. 1984.

Darovec

ZLOBEC Franc, deželni poslanec, r. 29. jan. 1866 v Ponikvah na Krasu, u. 4. okt. 1943 prav tam. Oče Jožef, mati Anamarija Turk; njegova brata Albert (oče pesnika Cirila Z.) in Avguštin (gl. čl.). V gor. dežel. zbor je bil izvoljen 19. dec. 1909 (splošna kurija sodnih okrajev slov. dela dežele) namesto tragično umrlega Alojzija Jeriča (gl. čl.). Pri nadomestnih volitvah je premagal liberalca A. Vrtočca, agrarca J. Vrana in socialista H. Tumo.

Prim.: V. Melik, Volitve na Slovenskem 1861-1918, Lj. 1965; Gorica 5. okt. 1909; Soča 14. okt. 1909; Prim. list 16. in 23. dec. 1909.

B. Mar.

ZUPANČIČ Davor, alpinist, trgovec, r. 14. sept. 1959 v Trstu, živi v Bazovici pri Trstu. Oče Edvard, avtoprevoznik, mati Edda Turčinovich, šivilja. Vse šole v Trstu: osn. š. v Bazovici, sred. š. pri Sv. Ivanu, nato strok. š. L. Galvani. Najprej dve leti zaposlen v tržaški ladjedelnici, nato tri leta v banki Credito italiano, od 1990 solastnik športne trgovine. Alpinist od 1979 s številnimi vzponi v alpskem loku. Plezal je tudi v Turčiji (4 prvenstveni vzponi), v ZDA in Keniji. Član 1. zamejske himalajske odprave na Južno Annapurno 1985 in odprave Alpe-Adria Sagarmatha Expedition, ki je 1990 dosegla vrh Everesta. Od 1987 do 1989 je bil načelnik Alpinističnega odseka, nato dve leti član glav. odbora SPDT. Večkrat je bil vodja alpinistične šole pri SPDT. Od 1984 do 1988 je sodeloval pri PDK s članki o planinstvu in alpinizmu. V istem obdobju je objavil v PDK dva podlistka: *Sanje in bogovi* ter *Pregled zgodovine alpinizma*. Za Radio Trst A je napisal vrsto nizov oddaj o planinski literaturi, o lastnih potovanjih in odpravah in o osebnem pogledu na razvoj in filoz. alpinizma. Pisal je še za Mladiko in Alpinismo triestino. Nekajkrat je predaval na slov. šolah in v društvih na Tržaškem.

Prim.: Osební podatki maja 1994; časopisna poročila.

Sirk

Ž

ŽELE Andreja, slavistka, r. 7. avg. 1963 v Postojni, živi v Pivki. Oče Andrej, elektrotehnik, mati Ludvika Smrdelj, ekonomski tehnik. Osn. š. v Pivki, gimn. v Postojni, maturirala 1982. 1982 je vpisala na Filoz. fak. v Lj. študij slov. in rus. jezika s književnostma in diplomirala 1987. Ves čas študija je obiskovala tudi lektorat češ. jezika in se udeležila poletnih jezikovnih šol v Brnu in Bratislavi. Po diplomi je pet let delala kot učiteljica slov. jezika v osn. in sred. š. v Lj. Od 1. sept. 1992 dela na inštitutu za Slov. jezik ZRC SAZU kot raziskovalna asistentka. Dec. 1993 je na Filoz. fak. v Lj. uspešno zagovarjala magistrsko nalogo z naslovom *Besedotvorne in skladenjske značilnosti glagolnika (Tipološka primerjava s češčino)*. Ukvarja se z vprašanji glagolske vezljivosti (referat na 1. mednar. kongresu Društva za uporabno jezikoslovje v Lj. sept. 1993, objava v zborniku). Na Radiu Sja je imela 1993 več jezikoslovnih predavanj, z referatom se je udeležila Kopitarjevega simpozija v Lj. (jun. 1994). Od 1990 objavlja v SR. Ukvarja se tudi z zbiranjem pripovednega ljudskega izročila krajev ob Pivki.

Prim.: AZU 44/1993; osebni podatki.

S.Tor.

ŽIGON Zvone, publicist in urednik, r. 4. okt. 1967 v Postojni. Oče Stanko, mati Vida Bratina, oba iz Stomaža pri Ajdovščini. OŠ v Postojni, sred. družboslovna š. v Sežani. Po vojaščini (Nikšić) se je vpisal na Fak. za sociol., polit. vede in novinarstvo, smer novinarstvo. Sept. 1993 je diplomiral (že na Fak. za družb. vede) z nalogo *Problem dvojne identitete slovenskih izseljencev*. Od 4. okt. 1991 je redno (honorarno) zaposlen pri *Slovincu*, od 1. nov. 1993 je tam tudi stalno zaposlen. 1. dec. 1993 je bil imenovan za ur. zunanje-polit. redakcije, od sept. 1993 pa ureja tudi stran za *Slovence po svetu*. - Že v sred. š. je bil kulturno dejaven, za kar je prejel tudi nagrado občine Sežana (1986). V drugem letniku študija je začel honorarno delati pri *Delu* kot vestičar v kroniki, obenem je napisal več prispevkov za reportažno in dopisniško stran. V istem času (1989) se je že pojavil s prispevki v *Sobotni prilogi Dela*. - Jun. 1990 je javnost razburil njegov članek *Krogla v zasedi*, objavljen v *Tribuni*, kjer problematizira smrt narodnega heroja Janka

Premrla Vojka. Po potovanju v Južni Ameriki (okt. 1990) je napisal več potopisnih člankov (okrog 80 tipkanih strani), ki so bili objavljeni v *Družini*, *Delu*, *Rodni grudi* in *Primorskih novicah*. Ob koncu 1992 je obiskal Slov. po zah. Evropi ter o tem napisal več reportaž za *Slovenca* (jan. in febr. 1993). - Kot ur. zunanje-polit. redakcije *Slovenca* je napisal vrsto komentarjev o meddrž. in notranje-polit. premikih v državah Evrope, nekdanje SZ in Sev. Amerike, nekdanje Jsle ter o slov. zunanji politiki. - Od mar. 1990 poje pri Vokalni skupini (sedaj Komornem zboru) *AVE*, kjer je tudi preds. pev. društva in odgovoren za stike z javnostjo.

Prim.: Osebni podatki.

Rustja

ŽIVEC Fani (Frančiška), učiteljica, r. 18. febr. 1883 v vasi Skopo na Krasu, u. 4. okt. 1971 v Pordenonu. Oče Ivan, posestnik, kamnosek, cerkovnik, mati Frančiška Ferjančič, gospodinja iz Lož pri Vipavi. Osn. š. v roj. kraju, pripravnica v Sežani, učiteljšče v Gor. Poučevala je v Dutovljah od 1903 do 1927, ko je bila premeščena v notranjost It. Premestitveni dekret je odklonila in se odločila za predčasno upokojitve. Na dutovski šoli je bila dolgo let voditeljica, med prvo svet. vojno edina učna moč in še na osn. š. v Skopem; imela je ok. 200 otrok. Po predčasni upokojitvi ni več poučevala v šol. poslopijih, ampak je neumorno učila rojake in nerojake z besedo in zgledom, kakšne so dolžnosti, ki jih ima vsak človek do Boga, naroda in države. Ko je po drugi svet. vojni ZVU odprla v Trstu in con A slov. šole, se je Ž. takoj priglasila in poučevala v Skopem in Dutovljah. Sept. 1947 se je umaknila v Trst in učila na osn. š. pri Sv. Ivanu do upokojitve 1949. Nekaj let po upokojitvi se je preselila k nečaku v Pordenone, kjer je pokopana. Pred smrtjo je izrazila željo, naj jo spremlja v grob vrečica domače grude, ki jo je ob odhodu od doma vzela s seboj. Željo so ji ob veliki ganjenosti navzočih izpolnili.

Prim.: IzvTrst 1948, 35; † Učiteljica Fanny Živec, KatG 14. in 21. okt. 1971 s sl.

Bož. Živec

PRIMORSKI SLOVENSKI BIOGRAFSKI LEKSIKON

IV. KNJIGA

Tič - Žvanut

in

DODATEK

A - Ž

Uredil Martin Jevnikar

GORICA 1990 - 1994
GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

Posamezni snopiči so izšli:

16. 1990

17. 1991

18. 1992

19. 1993

20. 1994

PRIMORSKEGA SLOVENSKEGA BIOGRAFSKEGA LEKSIKONA

Z 20. snopičem (1994) je sklenjena četrta knjiga Primorskega slovenskega biografskega leksikona (PSBL), istočasno pa tudi celotna izdaja tega dela.

Dvajset let je razmeroma dolga doba nepretrganega in rednega izdajanja knjižnega načrta, saj razen enega leta (1980) ni bilo zamud in zastojev, ki bi bili delo zavlačevali. Podobno delo - Slovenski biografski leksikon (SBL) - je nastajalo 66 let, vsaj za čas po drugi svetovni vojni je izhajalo v okviru Slovenske akademije znanosti in umetnosti in tako imelo na voljo potrebna gmotna sredstva.

Kljub SBL pa je bil PSBL potreben in koristen in je na neko tako izdajo Goriška Mohorjeva družba (GMD) mislila dolga leta svojega delovanja. Iz sejnih zapisnikov je razvidno, da so večkrat govorili o leksikonu. Tako je na seji 6. marca 1949 predsednik Stanko Stanič predlagal, da se pripravi knjiga **Obrazi naših mož**, ki naj vsebuje krajše življenjepise tudi manj znanih kulturnih delavcev na Primorskem. Delo so poverili kar predlagatelju Staniču, sprejel ga je, a zaradi prezaposlenosti se dela ni niti lotil.

Na seji 31. marca 1955 je Stanko Stanič znova sprožil vprašanje o knjigi primorskih zaslužnih mož; odbor mu je spet naročil, naj knjigo pripravi, toda umrl je že 29. oktobra 1955.

Na seji 5. aprila 1965 je dr. Anton Kacin opozoril na potrebo, da se končno le izda **Galerija primorskih likov**, to je kratkih življenjepisov zaslužnih primorskih osebnosti, vsaj od leta 1900 dalje.

Načrt za izdajo knjige življenjepisov pa je dobil prve in prave obrise takrat, februarja 1971, ko je novogoriški bibliotekar in znani primorski publicist Marijan Breclj, sodelavec publikacij GMD, predstavil odboru GMD načrt primorskega biografskega leksikona in zanj že sestavil geslovnik. Delo naj bi bilo podobno SBL, obdelalo naj bi osebnosti, ki so bile v važnejši zvezi z življenjem in delom primorskega človeka, a tudi tiste, ki bi zaradi nepomembnosti na splošni slovenski ravni ne našle vstopa v SBL, a so za Primorsko za služne.

Načrt je našel vso podporo in odobravanje pri takratnem tajniku GMD dr. Rudolfu Klincu, ki ima pri obnovi delovanja GMD po drugi svetovni vojni neprecenljive zasluge. Tako je odbor GMD predlog Marijana Breclja sprejel (23. dec. 1972) in sklenil, naj delo izhaja v snopičih z vsakoletnimi mohorjevkami. Dr. Klinec se je naloge takoj lotil in pridobil zanj prve sodelavce. Jedro velikopoteznega knjižnega načrta so tako poleg Breclja sestavljali dr. Klinec na Goriškem ter dr. Anton Kacin na Tržaškem. Njim se je nekoliko kasneje na izrecno željo dr. Kacina pridružil še prof. dr. Martin Jevnikar. Organizacijske naloge pa je vestno opravljala dr. Marija Češčutova. Ta načrt je GMD uradno sporočila uredništvu SBL in njegovemu uredniku prof. Alfonzu Gspanu v Ljubljano in prosila obenem, naj dovoli prenašati v to de-

lo tudi gradivo iz SBL. Uredništvo SBL je 9. aprila 1973 pozdravilo zamisel PSBL, dovolilo črpanje podatkov iz SBL in sprejelo predlog, da se bo tudi samo okoriščalo s primorsko publikacijo.

V letu, ko je minevala petdesetletnica od izida prvih knjig GMD (1924), je 16. novembra 1974 izšel prvi snopič PSBL v nakladi 2400 izvodov. Obsegal je 41 gesel črke A in 33 gesel črke B, poleg tega pa je objavil še kratice, ki jih je in naj bi jih leksikon rabil (splošne in bibliografske) ter seveda uvod, v katerem je uredništvo razložilo namen izdaje in celoten program. Prvi snopič je v slovenski javnosti, ne le v zamejstvu, ampak tudi v matici, vzbudil pozornost. Ob pohvalnih besedah je bilo mogoče v tisku prebrati tudi nekaj pomislov. Sodelavci leksikona so delo nadaljevali in že čez leto dni je med bralce prišel drugi snopič. Bil je nekoliko obsežnejši in 19 sodelavcem prvega snopiča se je pridružilo 10 novih, povečani so bili z Goriškega in Tržaškega, nekaj pa tudi iz matične domovine. Redno so izšli še trije snopiči (v petem je število sodelavcev naraslo na 49), šesti pa je izšel z zamudo (sredi maja 1980 namesto decembra 1979).

Pri delu, ki je organizacijsko potekalo neprofesionalno, vendar z rezultati na visoki strokovni ravni, so se pojavile mnogotere težave. Te je skušala GMD rešiti tudi tako, da je uredništvo PSBL poverila prof. Martinu Jevnikarju, ki je kot urednik podpisal sedmi snopič (1981) in vse, ki so mu do zadnjega, t.j. dvajsetega, sledili, v rednem vsakoletnem izhajanju.

Urednik prof. Jevnikar je svoje uredniško delo zasnoval na izhodiščih predhodnih urednikov (M. Breclj, R. Klinec, A. Kacin, M. Jevnikar) in nadaljeval po poteh doseženega. Vpeljal pa je navado, da so se ob izidu vsakega snopiča (začetek decembra) sestali v goriškem Zavodu sv. Družine sodelavci in na skupnem sestanku načrtovali bodoče snopiče, tako da so dopolnjevali glossator in si razdelili naloge. Nastajanje vsakega snopiča je bilo predvsem kolektivno delo, ki ga je usmerjal in dograjeval urednik. Ob uredniku je tehnične in organizacijske probleme reševala prof. Češčutova.

Žal pa moramo ugotoviti, da je PSBL v času svojega nastajanja tudi izgubljal svoje sodelavce. Tako so po vrsti umrli Rado Bednařik, Albert Rejec, Ludvik Zorzut, Rudolf Klinec, Slavko Tuta, Bernarda Perc, Emil Valentinčič, Roman Savnik, Mirko Rijavec, Boris Sancin, Andrej Šavli, Maks Šah in Gorazd Marušič.

Pred izhajanjem je GMD določila o izbiri gesel ali imen naslednje: »Pri odločanju, kdo pride v leksikon, uredniški odbor ne bo gledal, kateri stranki, gibanju ali veri je kdo pripadal, niti ne bo dela posameznih osebnosti ocenjeval s strankarskega ali drugačnega stališča; sodelavci se bodo vzdrževali vsakršnega odobravanja ali obsojanja osebnosti in njihovega dela. Navajali bodo dejstva. Leksikon bo torej faktografski. Uredniški odbor se pri tem ne bo podrejal nikomur in ničemu razen - resnici. Vodilo mu bo trezna presoja, združena z ljubeznijo« (PSBL I, Uvod).

V tem pogledu se leksikon strogo drži ustanovnih načel in ni spustil nikogar, ki je zaslužen. Zasnovan je v resnici demokratično neodvisno, saj se mu ni treba ozirati na nikogar. Skuša biti karseda popoln in ves čas ga vodita resnica in zgodovinska dejstva.

Vsa gesla so obdelana po istem vzorcu: življenje in delo in na koncu literatura, ki govori o obravnavani osebnosti.

Že od začetka izhajanja so bili v zamejstvu in v matici ugovori, češ da PSBL ni potreben, saj bi sicer morala imeti vsaka slovenska pokrajina svoj

leksikon. Toda samo po sebi je očitno, da niso vse slovenske pokrajine enake. Tržaška, Goriška, Benečija in Istra so od narodnega prebujanja 1848 (in že prej) hodile svoja pota, imele svojo politiko, stranke in časopise, od konca prve svetovne vojne so bile pod Italijo in fašistično strahovlado. Tedaj so bile meje tako neprehodne, da ni bilo možno kulturno sodelovati, še manj politično. Primorci so si morali sami pomagati in si ustvariti organizacije in ustanove, da so mogli narodno preživeti. Primorska je ostala razdeljena tudi po drugi svetovni vojni. Slovenska oblast v matici je sprva sodelovala samo z delom zamejskih Slovencev, ostali pa so se morali opirati na lastne moči in sposobnosti.

Primorci živijo od nekdaj v neposrednem sosedstvu z Italijani, navadno v istih hišah, vendar jih Italijani ne poznajo in ne priznavajo. Morajo se jim razkrivati, predstavljati, jim nuditi tiskane pripomočke. In prav PSBL je tak priročnik, iz katerega so že začeli zajemati italijanski znanstveniki.

Zakaj se imenuje PSBL? Zato, ker obravnava samo Primorsko. Toda pojem »primorski« je imel v preteklosti različne pomeni. GMD se je odločila za pomen in obseg, ki ga je ta izraz imel med obema svetovnima vojnama: to je ozemlje, na katerem prebivajo Slovenci že več kot tisoč let, a je po rapalski pogodbi (1920) pripadlo Italiji. Sem spadajo torej Goriška, Tržaška, Primorska, slovenska Istra, del Notranjske, Kanalska dolina. Prišteti je treba še Beneško Slovenijo in Rezijo, ki sta bili v Italiji že od 1866 in prej pod beneško republiko. Vključeni so tudi Slovenci, ki so se rodili ali dalj časa delovali v pravi Italiji, ker se življenje na mejah vedno prepleta.

Poleg teh avtohtonih, rojenih Primorcev pa so v leksikon vključeni tudi Slovenci iz drugih pokrajin, ki so dalj časa živeli ali delali tukaj, ki so se »poprimorščili«. Opisanih je tudi nekaj Italijanov iz teh krajev, in sicer tisti, ki so Slovincem koristili, jim pomagali, in tisti, ki so jim škodili. Tudi tu ne gre za hvaljenje ali obsojanje, ampak za resnico in zgodovinska dejstva.

GMD je utemeljila potrebo po PSBL z istimi besedami, ki jih je zapisal urednik SBL v Ljubljani. In sicer: »Usoda našega naroda je, da še nismo prišli do svoje kulturne zgodovine in da podajamo gradivo zanjo v leksikalni obliki.« Če v Ljubljani nimajo napisane kulturne zgodovine, ni prav nič drugače med Slovenci na Primorskem v Italiji. Tukaj je treba zbrati ali prerešati veliko temeljnega gradiva, šele potem bo mogoče misliti na delo o kulturni zgodovini. Zlasti Slovincem v Italiji je treba dati po fašističnem raznarodovanju in razočaranju po zadnji vojni poguma in optimizma, vcepiti jim zgodovinski spomin, da niso nič manj kot njihovi sosedje, ampak da so imeli Primorci v vseh dobah ljudi, ki so se po nadarjenosti, znanju, delavnosti in uspehih kosali z italijanskimi someščani. In to niso bili redki posamezniki, nekake izjeme, ampak jih je PSBL nabral za štiri debele knjige, nad 4.300 žená in mož, ki so delali za Primorsko, za slovenski narod in človeštvo.

Res je SBL vključil mnogo pomembnih Primorcev, toda poleg velikih osebnosti so v vsaki pokrajini tudi take, ki imajo zasluge predvsem za rojstno pokrajino. Teh SBL ni mogel sprejeti, zato so ostali zunaj in bodo sčasoma pozabljeni. PSBL pa se je spomnil tudi teh ljudi in jih prikazal, saj so po svojih sposobnostih sooblikovali primorsko zgodovino, zato jih ne moremo pozabiti.

Posebno zaslugo pa ima PSBL za Beneško Slovenijo, ki je bila vedno odrezana od ostale Slovenije, težko dostopna, celo prepovedana od italijanskih oblasti še dolgo po zadnji vojni. Čeprav je hribovita, kmečka in revna, nad

polovico ljudi v izseljenstvu, je skoraj vsaka vas dala kako pomembno osebnost. Res so bili v prejšnjih časih skoraj samo duhovniki, ki so brez šol ohranjali med ljudmi domačo govorico, vero in narodno zavest, kljub težkim razmeram pa so pisali pridige in katekizme. Če pa so šli iz Benečije, so se uveljavili v slovenskem in italijanskem svetu na raznih področjih. PSBL jih je odkril - prav odkril, vsaj večino, nad petdeset. Največjo zaslugo za to ima duhovnik in kulturni delavec Božo Zuanella, župnik v Trčmunu.

Število sodelavcev PSBL je od snopiča do snopiča naraščalo. V zadnjih snopičih je število sodelavcev iz zamejstva in matice izenačeno. V zadnjem snopiču je vseh 77. Spočetka so vsi tvorci PSBL (uredniki, pisci člankov) delali po Cankarjevih besedah »za narodov blagor«, iz idealizma in požrtvovalnosti in prav to je največ pomagalo, da je leksikon lahko redno izhajal. Kasneje, ko je PSBL izboljšal materialno podlago svojega izhajanja, je bilo mogoče tudi sodelavce za njih sodelovanje skromno nagraditi.

Pri iskanju sodelavcev v Sloveniji in pri navduševanju za pisanje člankov ima največ zaslug dr. Branko Marušič, znanstveni svetnik ZRC SAZU iz Solkana, nesebično, požrtvovalno in z navdušenjem je delal za PSBL in pomagal uredniku v vseh potrebah. Samo »hvala lepa!« je premalo.

Brez dvoma so v PSBL napake - katero delo je brez njih? Nekaj oseb je izpadlo, a to je bilo predvideno in zato določen Dodatek. Kritiki so zlasti očitali, da članki niso premerjeni, da je pri nekaterih geslih preveč vrstic, pri drugih premalo. To drži in se da pojasniti: s centimetri ni mogoče meriti, ker mora iziti leksikon vsako leto, urednik pa ni imel vseh prispevkov istočasno na mizi, da bi jih primerjal in usklajeval. Članki so prihajali skozi vse leto, nekateri tudi zadnji trenutek naravnost v tiskarno. Kaj bi lahko urednik naredil, če pa je moral leksikon iziti z ostalimi mohorjevkami? Zanesti se je moral mnogokrat na sodelavce, da sami presodijo pomen osebnosti, in ji dajo obseg, ki ga zasluži.

Vsem kritikom je urednik v 8. snopiču na ovitku zadevo takole pojasnil: »Ker še ni kulturne in politične zgodovine Primorske, je bilo treba pri nekaterih geslih natančneje pojasniti razmere in okoliščine, v katerih so opisani delovali. Pomen predstavljenih oseb je zato razviden iz vsebine, ne iz dolžine člankov.«

PSBL obsega torej štiri knjige, ki so takole razdeljene:

- I. knjiga 1. - 7. snopič, 606 str., 922 gesel (Abram - Juvančič)
 - II. knjiga 8. - 11. snopič, 692 str., 1073 gesel (Kacin - Pirjevec)
 - III. knjiga 12. - 15. snopič, 648 str., 921 gesel (Birjevec - Theuerschuh)
 - IV. knjiga 16. - 20. snopič, 424 str., 567 gesel (Tič - Žvanut)
- Skupaj je 3483 gesel na 2370 straneh. V Dodatku pa je še 946 gesel na 441 straneh.

Brez dvoma je Primorski slovenski biografski leksikon veliko delo, pomembno za Primorce in vse Slovence, saj je predstavilo celo galerijo ljudi, ki so na raznih področjih delali in se trudili za rojake in vse ljudi. In vse to delo je opravila Goriška Mohorjeva družba, ki se je morala desetletja boriti za preživetje, v novih razmerah po drugi svetovni vojni pa se ji ne godi veliko bolje. Vendar pa marljivost, vztrajnost in požrtvovalnost prinašajo sadove.

Urednik MARTIN JEVIKAR

SODELAVCI ČETRTE KNJIGE IN NJIHOVE ZNAČKE

(Imena umrlih sodelavcev so zaznamovana s križcem)

ab	dr. Aleš Brecelj, prof., Devin
A.B.	dr. Andrej Bratuž, prof., Gor.
A. Bened.	Anka Benedetič, prof. zgod., Arhiv. muzejska služba, U Lj.
Adč	dr. France Adamič, univ. prof. v p., Lj.
A. Pr.	dr. Anton Prijatelj, zdravnik, univ. docent, Zdravstveni dom, Nova Gor.
A. Šavli	dr. Andrej Šavli, učitelj, Lj. (+)
Bevk	Samo Bevk, prof. zgod., ravn., Mestni muzej, Idrija
B. Jakov.	mag. Božo Jakovljevič, zgod. in urednik, Buzet
B. Kolar	Bogdan Kolar, salezijanec, Lj-Rakovnik
B. Lu.	dr. Lučana Budal, prof., Gor.
B. Lušina	Branko Lušina, založnik, Nova Gor.
B. Mar.	dr. Branko Marušič, znan. svetnik, ZRC SAZU, Solkan
B-n	Pavel Budin, pravnik, preds. temeljnega sodišča, Nova Gor.
BolS	Boleslav Simoniti, strok. sodelavec, ZKO, Nova Gor.
Breda Pahor	Breda Pahor, časnika, Trst
Brj	Marijan Breclj, bibliotekarski svetnik v p., Nova Gor.
B.S.	inž. Boris Sancin, urednik, RAITrsta, Trst (+)
B. Ur.	Borut Uršič, prof. umetnostne zgod., manager za turistične dejavnosti, MD, Clc
B.Z.	Božo Zuanella, župnik, Trčmun
Cevc	dr. Emilijan Cevc, akademik, Lj.
Čeligoj	Vojko Čeligoj, prof., Ilirska Bistrica
Češč.	dr. Marija Češčut, prof., Gor.
DanČ	dr. Danijel Čotar, agronom, Gor.
Dar. Košuta	Darinka Košuta Prinčič, prof., Gor.
Darovec	mag. Darko Darovec, arhivist, Pokrajinski arh., Koper
(tudi D.D.)	
DaV	Darko Viler, prof. zgod., kustos, Mestni muzej, Idrija
D. Možina	Dana Praprotnik Možina, učiteljica v p., Trst
Dolenc	Janez Dolenc, prof. v p., Tolmin
Dolinar	dr. France Martin Dolinar, izr. univ. prof., Lj
Dr. Bajc	dr. Drago Bajc, univ. prof., Trst-Mrb.
E.D.	dr. Emil Devetak, prof., Gor.
Er. Dol.	dr. Ervin Dolenc, znan. sodelavec, Inštitut za novejšo zgod., Lj.
F. Čotar	Franc Čotar, prosvetni delavec, Buenos Aires
Fikfak	mag. Jurij Fikfak, raziskovalni sodelavec, ZRC SAZU, Lj.
FilSed	Filip Sedmak, dipl. inž. v p., Nova Gor.
Godeša	dr. Bojan Godeša, znan. sodelavec, Inštitut za novejšo zgod. Lj.
Gor. Mar.	Gorazd Marušič, prof. zgod., Koper (+)
Guštin	mag. Damijan Guštin, Inštitut za novejšo. zgod., Lj.
Har.	dr. Zorko Harej, urednik v p., RAITrsta, Trst
Holz	mag. Eva Holz, znan. sodelavec, ZRC SAZU, Lj.
Hozjan	mag. Snježana Hozjan, Inštitut za filologiju i folkloristiku, Zgb.
Hum.	dr. Kazimir Humar, stolni vikar, Gor.
Humar	Albin Humar, samostojni kult. delavec, Lj.
Ij	Ivo Jevnikar, časnika, RAITrsta, Trst

Ir. Mislej (tudi Mislej, Irene Mislej)	dr. Irene Mislej, znan. sodelavec, Znan. Inštitut, Filozofska fakulteta, Lj.
I.t.	Igor Tuta, urednik, RAITrstA, Trst
I. Ur.	Ivana Uršič, prof. zgod., arhivist, Pokrajinski arh., Nova Gor.
Ivančič	Damjana Ivančič, višji knjižničar, Matična knjižnica, Izola
Ivan Vogrič (tudi IV)	Ivan Vogrič, publicist, Nabrežina
Jan	Zoltan Jan, prof., sodelavec U Trst, drž. svetnik, Nova Gor.
Jc	Jelka Cvelbar, publicistka, Trst
Jem.	dr. Martin Jevnikar, univ. prof. v p., Trst
Jok	Jožko Kragelj, župnik v p., Vipava
Kčč	dr. Peter Krečič, rav., Arhitekturni muzej, Lj.
K.K.	Karla Kofol, etnologinja, Pečine
Klemenčič	dr. Drago Klemenčič, urednik, TV Slov., Lj.
Koren	Jože Koren, časnikar v p., Trst
Kralj	Franc Kralj, prof., župnik, Slap pri Vipavi
Kranjc	dr. Andrej Kranjc, znan. sodelavec, ZRC SAZU, Postojna
Kranner	dr. Marjeta Kranner, prof., Gor.
Kvčč	Janez Kavčič, prof. zgod., kustos, Mestni muzej, Idrija
L.B.	dr. Lojzka Bratuž, prof., asistent, U Videm, Gor.
Lc.	Ljubomir Lisac, arhivar v p., Zgb.
L. Chlabudini (tudi Luciano Chlabudini)	Luciano Chiabudini, kulturni delavec, Ščigle
Idt	Lida Debeljak Turk, urednica v p., RAITrstA, Trst
Les	Ivana Leskovec, etnologinja, kustos, Mestni muzej, Idrija
Lil. Trampuž	mag. Lilijana Trampuž, prof. zgod., Lj.
LRS	Lelja Rehar Sancin, univ. prof., Trst
mak	dr. Marijan Kravos, prof., rav., Nižja sr. š. Sv. Ciril in Metod, Trst
Mal	Andrej Malnič, etnolog, kustos, GorMuz, Nova Gor.
Mat	Marjan Tavčar, prof. sociol., direktor, Zdravstveni dom, Nova Gor.
Maver	dr. Igor Maver, docent, Filozofska fakulteta, Lj.
M. Bajc	dr. Marjan Bajc, uradnik, deželna uprava F-JK, Trst
Milov.	Nikola Milovančev, pravnik, Trbovlje
Mln. Pah. (tudi M. Pah., M. Pahor)	Minka Pahor, učiteljica v p., Trst
M.J. Br.	Maja Jerman Bratec, prof. umetnostne zgod., Tolmin
M. K.-W	dr. Milica Kacin Wohinz, znan. svetnica, Inštitut za novejšo zgod., Lj.
Mlakar	mag. Boris Mlakar, Inštitut za novejšo zgod., Lj.
mlp	dr. Maja Lapornik Pelikan, urednica, RAITrstA, Trst
M. Tavčar	Marko Tavčar, časnikar, RAITrstA, Trst
Mtv	dr. Milko Matičetov, znan. svetnik ZRC SAZU v p., Lj.
Mučič	inž. Karlo Mučič, prof., Ronke
M. Udovič	dr. Marko Udovič, prof., Trst
M. Ur.	Mojca Uršič, prof. umetnostne zgod., Clc
M.V.	Marko Vuk, umetnostni zgod., višji kustos, GorMuz, Nova Gor.
Nn.	Nataša Nemec, prof. zgod., kustos, GorMuz, Nova Gor.
N.P.	Nada Gspan Prašelj, strokovni svetnik, ZRC SAZU, Lj.
nsf	dr. Nataša Sosič Fabjan, urednica, RAITrstA, Trst
Pan	dr. Nadja Pahor Verri, prof. v p., Trst
Petričič (tudi Petricig)	Pavel Petričič, prof., Špeter Slovenov
Plah	mag. Slavica Plahuta, rav., GorMuz, Nova Gor.

Pšč	Tomaž Pavšič, prof., konzul Sje, Trst
Pucer	Albert Pucer, arhivar, Pokrajinski arh. Koper, Piran
Qualizza	dr. Marino Qualizza, prof., bogoslovno semenišče, Videm
R.A.	dr. Aldo Rupel, prof. v p., Gor.
Richter	Andreja Richter, ravn., Muzej novejše zgod., Celje
Ropet	dr. Robert Petaros, raziskovalec, U Videm, Trst
Rupnik	France Rupnik, dekan, Kobarid
Rustja	Božo Rustja, duhovnik, urednik Ognjišča, Koper
Rut.	Tone Rutar, učitelj v p., Nova Gor.
R.V.	dr. Rafko Valenčič, prof., Teološka fakulteta, Lj.
Ry	Miloš Rybář, docent, Filozofska fakulteta, Lj.
Samo Pah.	dr. Samo Pahor, prof., pov. ravn., Učit. A.M. Slomšek, Trst
Sandi Volk	dr. Aleksander Volk, raziskovalec, SLORI, Trst
SAS	dr. Sandi Sitar, urednik, Lj.
Sed.	Drago Sedmak, prof. zgod., kustos, GorMuz, Nova Gor.
Sirk	dr. Ivan Sirk, prof., Gor.
S.M.	Slavica Mlakar, prof. muzikologije, Glasb. š. center, Tolmin
(tudi Mlakar Sl.)	
Smč	dr. Oskar Simčič, nadškofov vikar, Gor.
S. Tor.	Silvo Torkar, prof. ruščine in sociologije, strok. sodelavec, ZRC SAZU, Lj.
Strčič	dr. Petar Strčić, akademik, ravn. arhiva HAZU, Zgb.
Stres	Peter Stres, prof., ravn. osn. š., Dobrovo v Brdih
Svd	Drago Svoljšak, arheolog, muzejski svetovalec, Narodni muzej, Lj.
(tudi Svolj.)	
Svk	dr. Roman Savnik, višji znan. sodelavec, SAZU, Lj. (+)
Svn Brn	dr. Stanislav Bratina, prof. v p., Gor.
Svp	Petra Svoljšak, asistent, Zgod. inštitut, ZRC SAZU, Lj.
Šah	dr. Maks Šah, prof., Trst (+)
Škerl	dr. Lojze Škerl, kanonik, Trst
Škoberne	Boža Škoberne, publicistka, Lj.
Tavano L.	dr. Luigi Tavano, duhovnik, zgod., Gor.
Tavano S.	dr. Sergio Tavano, univ. prof., U Trst, Gor.
T.P.	dr. Tone Požar, prof. v p., duhovnik, Vipava
T. Simčič	dr. Tomaž Simčič, prof., ravn., Znan. licej F.Prešeren, Trst
-ù	dr. Pavle Merku, urednik v p., RAITrstA, Trst
Ur., Ured.	urednik, uredništvo
V-č	dr. Verena Koršič, umetnostni zgod., Pariz-Gor.
Vh	dr. Jožko Vetrih, prof., Gor.
Vid.	dr. Cvetko Vidmar, pravnik, skupščina občine, Nova Gor.
VIK	Vilma Krapež, prof., višji bibliotekar, Osrednja knjižnica, Koper
Vovko	dr. Andrej Vovko, ravn., Slov. š. muzej, Lj.
Wbr.	dr. Anton Wraber, univ. prof., Lj.
Zd.F	Zdenko Ferletič, časnikar, Marezige
Žlvec	Božidar Živec, kulturni delavec, Pordenone
Ž-l	Franko Žerjal, prof., Gor.-Trst

DODATNE KRATICE IN KRAJŠAVE

(od 2. snopiča naprej)

A. Splošne

ACLI	Associazione Cattolica Lavoratori Italiani
AS	Arhiv Slovenije, Ljubljana (gl. ODAS)
BIO	Bienale industrijskega oblikovanja
CecD	Cecilijansko društvo
CM	Congregatio Missionis (lazaristi)
DBS	Društvo bibliotekarjev Slovenije
DC = KD	Democrazia Cristiana = Krščanska demokracija
DD	Dramatično društvo, Ljubljana
DFS	Demokratska fronta Slovencev
DKUD	Delavsko kulturno umetniško društvo
DSLU	Društvo slovenskih likovnih umetnikov
DSS	Društvo slovenskih skladateljev
DSUU	Društvo slovenskih upodablajočih umetnikov
DZS	Državna založba Slovenije, Ljubljana
EST	Editoriale stampa triestina, Trst
FAGG	Fakulteta za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo
FSPN	Fakulteta za socialne, politične vede in novinarstvo v Lj.
GDS	Geografsko društvo Slovenije
GEFF	Genre film festival
gl. čl.	glej članek
gosp.	gospodar, gospodarski
GRS	Gorska reševalna služba
HMZ	Hidrometeorološki zavod
ib.	ibidem (prav tam)
l.l.	istega leta
intern.	internacionalen (-a, -o)
INV	Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana
IRO	International Refugees Organization
izv.	izvirnik, izvirno
JA	Jugoslovanska akademija, Zagreb
JNS	Jugoslovenska narodna stranka
KA	Katoliška akcija
KDZ	Kmetijska delovna zadruga
KID	Kranjska industrijska družba
KLS = KL Sje	Krajevni leksikon Slovenije
knšk.	knezoškof, knezoškofija, knezoškofijski
KPJ	komunistična partija Jugoslavije
kpl.	kaplan
KS	krajevna skupnost
kult.	kultura, kulturni
KZ	kmetijska zadruga
l.c.	loco citato
MD	Mohorjeva družba, Celovec-Prevalje-Celje-Ljubljana-Celje
mdr.	med drugim
MLO	Mestni ljudski odbor

nadšk.	nadškoč, nadškofija, nadškofijski
NNS	Narodno napredna stranka
NSU	Novejši slovenski urbanizem, v okviru razstave Urbanex, Zagreb & Ljubljana
NSZ	Neodvisna socialistična zveza, Trst
NŠKT	Narodna in študijska knjižnica, Trst
NUK	Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana
ODAS	Osrednji državni arhiv Slovenije, Ljubljana
okraj.	okrajni
OLO	Okrajni ljudski odbor
ONOO	Okrožni narodnoosvobodilni odbor
PA	Pedagoška akademija, Ljubljana (prej. VPŠ = Višja pedagoška šola)
PDG	Primorsko dramsko gledališče, Nova Gorica
PK	pokrajinski komite
PNOO	Pokrajinski narodnoosvobodilni odbor
POJ	Partizanski odredi Jugoslavije
POS	Partizanski odredi Slovenije
ravn.	ravnatelj, ravnateljski
RSS	Raziskovalna skupnost Slovenije
SCVPB	Splošna centalna vojaška partizanska bolnišnica
SED	Slovensko etnološko društvo
sem.	semenišče, semeniški
sez.	sezona
SHPZ	Slovensko-hrvaška prosvetna zveza
SICOT	Société Internationale de Chirurgie Orthopédique et de traumathologie
SKK	Slovenski kulturni klub, Trst
SKPD	Slovensko katoliško prosvetno društvo
SKS	Slovenska katoliška skupnost
SLG	Slovensko ljudsko gibanje
SLORI	Slovenski raziskovalni inštitut, Trst
SLS	Slovenska ljudska stranka
SM (MS)	Slovenska matica, knjižna ustanova od 1864, Lj.
SNG	Slovensko narodno gledališče
SNJP	Slovanska narodno-podporna jednota
SPD	Slovensko planinsko društvo
sred.	srednji (-a, -e)
SSk	Slovenska skupnost
SSŠ	Sindikata slovenske šole, Trst
s.v.	sub voce (glej geslo)
SZD	Slovensko zdravniško društvo
ŠD	Športno društvo
ŠkAKop	Škofijski arhiv, Koper
ŠkAREka	Škofijski arhiv, Reka
ŠtG	Šentjakobsko gledališče, Ljubljana
TF-AO	Tehnična fakulteta Univerze v Ljubljani, oddelek za arhitekturo
TIR	Tabula Imperii Romani
uč.	učitelj
uprav.	upravnika, upravniški
Vat As	Archivio segreto vaticano
v.d.	vršilec dolžnosti
VDV	Vojska državne varnosti
Vid.	Videm (Udine)
VMA	Vojno-medicinska akademija, Beograd
v p.	v pokoju
VZPI	Vsdržavno združenje partizanov Italije (it. ANPI)
ZbD	Zbrano delo (Zbrana dela)

ZDUS	Združenje dramskih umetnikov Slovenije
ZHT	Zapuščina Henrika Tume (Raziskovalna enota Zgod. inštituta Zrc Sazu, Nova Gorica).
ZPPS	Zveza poklicnih prevajalcev Slovenije
ZSŠDI	Zveza slovenskih športnih društev v Italiji
ZSV	Zavod za spomeniško varstvo
zvd	zemljevid
ZVNKD	Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine
žpk	župnik, župnijski

B. Bibliografske

AD	Ameriška domovina - American Home, slov. časopis v Clevelandu, ZDA (1908) -.
AKJ	Arheološka karta Jugoslavije.
AM	Ave Maria. Slovenski nabožni list za jugoslovanske izseljence v Ameriki. New York I (1909) -.
AMKol	Ave Maria Koledar, izdajajo slov. frančiškani v Lemontu, Ill., ZDA (1913) -.
ANSI	Arheološka najdišča Slovenije. Ljubljana 1975.
Apih, Slovenci	Josip Apih, Slovenci in leto 1848. Ljubljana 1888.
Arch. Triestlno	Archeografo Triestino 1/1829 -.
ArhV	Arheološki vestnik. Lj. I (1950) -.
B	Besednik. Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo. Celovec I (1869) do X (1878).
BibIJKol	Bibliografija Jadranskega koledarja 1946-1981, Trst 1982.
BibINOR	Bibliografija izdanja u narodnooslobodilačkom ratu 1941-1945. Beograd 1964.
BiolV	Biološki vestnik. Ljubljana I (1952) -.
Bollettino ISML	Bollettino dell'Istituto Regionale per la storia del movimento di liberazione nel Friuli-Venezia Giulia, Trst 1973-1978, od tedaj Qualestoria, Trst 1978 -.
Boll. Soc. Adr.	Bollettino della Società adriatica di scienze naturali in Trieste 1/1875 - 30/1931.
Brecelj, Koledarji	Marijan Brecelj, Slovenski primorski koledarji, v: Knjižnica 1965, Novi list 1968.
Brumen	Vinko Brumen, Srce v sredini, Buenos Aires 1960.
BV	Bogoslovni vestnik. Ljubljana I (1920) do XXIV (1944), XXV (1965) -.
Caucig, Faidutti	Paolo Caucig, Attività sociale e politica di Luigi Faidutti. Udine 1977.
Cevc, Slov. um.	Emilijan Cevc, Slovenska umetnost, Ljubljana 1966.
CG	Cerkveni glasbenik. Organ Cecilijinega društva v Ljubljani. Ljubljana I (1878) do LXVIII (1945).
Codelli, scrittori	Pietro Antonio Codelli, Gli scrittori friulano-austriaci degli ultimi due secoli. Gorizia 1785.
Combi, Bibliografia	Carlo Combi, Saggio di bibliografia istriana. Capodistria 1864.
CorrTs	Il Corriere di Trieste. Trieste I (1945) - XV (1959).
Cvetko, Histoire	Dragotin Cvetko, Histoire de la musique slovène. Maribor 1967.
Cvetko, Stoletja	Dragotin Cvetko, Stoletja slovenske glasbe. Ljubljana 1964.
Čermelj, Il Vescovo	Lavo Čermelj, Il vescovo Antonio Santin e gli sloveni e croati. Ljubljana 1953.
Delo Tr.	Delo, Trst 1949 -.
Dimitz, Geschichte	August Dimitz, Geschichte Krains von der ältesten Zeit bis auf das Jahr 1813. Ljubljana 1876.
Doc. Hist. Gor.	Documenta historiam Archidioceseos Goritensis illustrantia (Appendix Folii Ecclesiastici), Goritiae 1907.

Dokumentl revolucije	Dokumenti ljudske revolucije v Sloveniji I -, Inštitut za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani, Lj. 1962 -.
Dokumentl SGM	Dokumenti Slovenskega gledališkega muzeja, Ljubljana (zborniki).
DŽ	Duhovno življenje. Buenos Aires I (1933) -. Prvi naslov Moje versko življenje, nato Naše duhovno življenje.
Enc Sje	Enciklopedija Slovenije I, Lj. 1987 -.
Ferenc, Tlger	Tone Ferenc, Akcije organizacije TIGR v Avstriji in Italiji spomladi 1940. Ljubljana 1977.
Galeb	Galeb. List za mladino. Trst 1954/55 -.
GlorTs	Giornale di Trieste. Trieste I (1947) - VIII (1954).
Glasnik SED	Glasnik slovenskega etnološkega društva, Ljubljana 1948-1949.
GlasSKA	Glas Slovenske kulturne akcije - Vocero de la cultura eslovena. Buenos Aires I (1955)-.
GlasZ	Glas zaveznikov. Dnevna izdaja PWB (od 13. jul. 1945: Informacijski dnevnik PWB oz. od 31. jul. 1945 AIS). Trst I (1945) - III (1947).
Glonar	Joža Glonar, Poučni slovar. Ljubljana I (1931) - II (1933).
GM(D)S,	Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo. A. Zgodovinski del. Ljubljana I (1919/20) do XXV/XXVI (1944/45). - B. Prirodoslovni del. Ljubljana I (1919/20) do X (1929).
GO	Geografski obzornik. Časopis za geografsko vzgojo in izobrazbo. Ljubljana I (1954) -.
GorLtk	Goriški letnik. Zbornik Goriškega muzeja. I (1974) -.
GZb	Geografski zbornik. - Acta geographica. Izd. SAZU. Ljubljana I (1952) -.
HBL	Hrvatski biografski leksikon I, Zgb 1983.
HC	Gauchat P., Hierarchia catholica, IV, Monasterii 1935.
HE	Hrvatska enciklopedija. Sv I-V. Zagreb 1942-1945.
IB	Illyrisches Blatt zum Nutzen und Vergnügen. Laibach 1819 do 1849. Prej Laibacher Wochenblatt, glej LW.
IMK	Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko. Lj. I (1891) do XIX (1909).
Jahresbericht...	Jahresbericht des k.k. Staats-Gymnasium in Görz, Görz 1860-1919.
Jelerčič	Ivo Jelerčič, Pevsko izročilo Primorske. Trst 1980.
Kacinova, 1921-28	Milica Kacin-Wohinz, Narodnoobrambno gibanje primorskih Slovencev 1921-1928. Knj. 1-2. Koper 1977.
Kaplje	Kaplje. Revija za kulturo in obča vprašanja. Idrija 1966-1972.
Kdo je kdo	Kdo je kdo za Slovence. Lj. 1991.
Kermavner,	Temeljni problemi primorske politične zgodovine (zlasti v letih 1918-1921). [Napisal] Dušan Kermauner [prav. Kermavner!]. Ljubljana 1977.
Temeljni problem	
KL	Koncertni list. Ljubljana I (1951/52) -.
Klinec,	Rudolf Klinec, Primorska duhovščina pod fašizmom, Gorica 1979.
Duhovščina	
Klun MHK	Archiv für die Landesgeschichte des Herzogthums Krain. Laibach 1852-1854.
KmŽ	Kmečka žena. Mesečnik. Ljubljana I (1947) - IV (1950). S prilogama: Kmečki dom, Krojna pola.
Knj.	Knjižnica. Glasilo Društva bibliotekarjev Slovenije. Ljubljana I (1957) -.
Koblar,	France Koblar, Simon Gregorčič. Njegov čas, življenje in delo. Ljubljana 1962.
Gregorčič	A. Kolerič - M. Pertot, Bibliografija slovenskega tiska v Italiji od 1.V.1945 do 31.XII.1954. Knj. I. Trst 1969.
Koleričeva II	
Koleričeva III	A. Kolerič - M. Pertot, Bibliografija slovenskega tiska v Italiji od 1.I.1955 do 31.XII.1964. Knj. II. Trst 1970.
KolMD	Koledar Družbe sv. Mohorja. Celovec-Prevalje-Celje-Ljubljana. 1861 -. Prvotni naslov: Koledarček družbe sv. Mohorja (1861-1971).
La Resistenza nel	
F.-V.G.	La resistenza nel Friuli e nella Venezia Giulia. Guida bibliografica impostata e diretta da Enzo Collotti a cura di Silva Bon Gherardi e Adriana Petronio, Videm 1979, I - II.

Lav.	Il Lavoratore. Trst 1897 -.
LCZ	Leksikon Cankarjeve založbe. Ljubljana 1973, 1976.
LD	= LDk
Linhart, Versuch I	Anton Tomaž Linhart, Versuch einer Geschichte von Krain und der übrigen südlichen Slaven Österreichs. Ljubljana 1788.
L'Italia dissidente	Adriano dal Pont - Simonetta Carolini, L'Italia dissidente e antifascista (Le ordinanze, le sentenze istruttorie e le sentenze in Camera di Consiglio emesse dal Tribunale speciale fascista contro gli imputati di antifascismo dall'anno 1927 al 1943), Milan 1980, I-III.
LitL	Literarni list. Priloga revij Obala, Srečanja, Idrijski razgledi. Koper-Nova Gorica-Idrija I (1976).
LKU	Ljubitelj krščanske umetnosti. Maribor I (1914).
LL	Ljubljanski list. Lj. 1884-85.
LMNO	Letopis Muzeja narodne osvoboditve. Ljubljana I (1957) do II (1958).
LMS	Letopis Matice slovenske, zbornik, 1869-1912.
LMSrpske	Letopis Matice Srpske, Novi Sad I (1825) -.
LT	Laibacher Tagblatt. Laibach I (1868) do XIII (1880). - Nadaljevanje: 1880-1893 Laibacher Wochenblatt, glej LW.
LW	Laibacher Wochenblatt. Zum Nutzen und Vergnügen. Als Zugabe zur Edel von Kleinmeyerschen Laibacher Zeitung. Laibach I (1804) do XII (1818). - V letih 1811 do 1813 ni izhajal. Nadaljevanje glej IB.
MaliL	Mali list. Tednik. Trst I (1923) do VII (1929).
Manzano, Annali	Francesco di Manzano, Annali del Friuli, ossia raccolte delle cose storiche appartenenti a questa regione. Udine 1858-1879.
Manzano, Cenni	Francesco di Manzano, Cenni biografici dei letterati ed artisti friulani dal secolo IV al XIX. Udine 1885.
Marušič, Razvoj	Branko Marušič, Razvoj polit. življenja gor. Slov. od uvedbe ustavnega življenja do prvega političnega razkola, ZČ 1969 (XXIII), 1/2, 1-30 in 3/4, 211-56.
MAS I, II MCC	Monumenta artis slovenicae. Ljubljana 1935-1938, Fr. Stelè. Mittheilungen der k.k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Baudenkmale. (I. serija) 1/1856-19/1874; Neue Folge (-und Erhaltung der Kunst- und historischen Denkmale) 1/1875-28/1902; III Folge 1/1902- 15/1916-17.
Medeot, Lettere	Camillo Medeot, Lettere da Gorizia a Zatičina. Udine 1975.
Menaše	Luc Menaše, Evropski umetnostnozgodovinski leksikon. Ljubljana 1971.
MessV	Messaggero Veneto. Udine I (1946) -.
MHK	Mittheilungen des historischen Vereines für Krein. Laibach I (1846) do XXIII (1868).
MisKol	Misijonski koledar. Lj. (1917) -.
Monti Orel	Silvana Monti Orel, I giornali triestini dal 1863 al 1902. Trieste 1976.
Narodni heroji	Narodni heroji Jugoslavije, I-II, pripravil Institut za savremenu istoriju, Bgd 1975.
NJ	Naše jame. Glasilo Društva za raziskovanje jam Slovenije. Ljubljana I (1959) -.
NO	= NOja
NP	Nova proizvodnja. Glasilo Zveze inženirjev in tehnikov Slovenije. (Prej: Glasilo uprave za napredek v proizvodnji pri Planski komisiji). Ljubljana I (1950) -.
NRod	Novi rod. List za mladino. Trst I (1921) do VI (1925/26).
NTr	Novice. Trst 1924-27.
OBL	Osterreichisches biografisches Lexicon.
OIK	Organizacija in kadri. Združena jugoslovanska revija za organizacijska, kadrovska in samoupravna raziskovanja in prakso. Kranj, Beograd, Zagreb I (1972) -.
PČZ	Priroda, človek in zdravje. Mesečnik za poljudno zdravstvo. Ljubljana I (1945/46)
PD	Prosvetni delavec. Glasilo sindikata prosv. delavcev. Lj. I (1950) -.
Pertrattazioni	Pertrattazioni della Dieta Provinciale di Gorizia e Gradisca. Gorizia 1863-1912.
Pič	Prostor in čas. Revija za kulturno-družbena vprašanja. Maribor I (1969) do VI (1974).

PionL	Pionirski list. Glasilo Zveze pionirjev Slovenije). Ljubljana I (1948).
PLk	Pedagoški letnik. Lj. 1887-1896
PohlIn	Bibliotheca Carnioliae... Laibach 1862. Priloga k Mittheilungen des historischen Vereins für Krain XVII (1862).
PonS	Ponedeljski Slovenec. Ljubljana I (1928) do XII (1939). Prvotni naslov: Slovenski list (1928-1931).
Poslanstvo	Poslanstvo slovenskega zdravnika. Ljubljana 1965.
Prijatelj,	Ivan Prijatelj, Kulturna in politična zgodovina Slovencev 1848-1895. Ljubljana I (1938) do V (1940).
KPZS I-V	
Primorski učitelji	Minka Lavrenčič-Pahor, Primorski učitelji, 1914-1941. Prispevek k proučevanju zgod. slovenskega šolstva na primorskem. Trst 1994.
PrimSreč	Primorska srečanja. Revija za družboslovje, gospodarstvo in kulturo. Idrija, Koper, Nova Gorica 1977.
PrV	Pravni vestnik. List za pravoslovje in pravosodje. Trst I (1921) do VIII (1928).
PSBL I - IV	Primorski slovenski biografski leksikon. Gorica I (1974-1981), II (1982-1985), III (1986-1989), IV (1990-1994).
Pzb	Planinski zbornik. Lj. 1945.
PZDG	Prispevki za zgodovino delavskega gibanja. Ljubljana I (1960).
Rakuša	Fran Rakuša, Slovensko petje v preteklih dobah. Ljubljana 1890.
RDHV	Razprave Znanstvenega društva za humanistične vede. Ljubljana I (1923) do V/VI (1930).
Relaz. Giunta	Relazione della Dieta provinciale delle principate contee di Gorizia e Gradi-sca sulla gestione della Giunta provinciale. Gorizia 1861-1912.
Rudež	Anton Rudež, Gluhonemi. Zgodovina in sedanja metoda njih vzgojevanja. Go-rica 1894.
Sardoč	Dorče Sardoč, Tigrova sled. Zapisala, uredila in z opombami opremila Lida Turk. Trst-Koper 1983.
SČ	Slovenski čebelar. Glasilo Slovenskega čebelarskega društva. Ljubljana I (1898) -. Leta 1944 izšel Čebelarski zbornik.
Sejnl zapiski	Sejnl zapiski prve seje seje dobe dež. zbora pokneženih grofij Gor. in Gradiške. Gorica 1861.
Sfiligoj	Avugst Sfiligoj, Slovenska demokratska zveza v Gorici 1947-1969. Gorica 1969.
Sij (SijSS)	Sij slovenske svodobe - Alba de la libertad eslovena. Buenos Aires I (1969).
Silič-Nemec,	Nelida Silič-Nemec, Javni spomeniki na Primorskem 1945-1978. Koper 1982.
Javnl spomeniki	Primož Simoniti, Jugoslaviac scriptores latini recentioris aetatis. P. II, Zgb-Simoniti
SKol	Lj. 1972.
Sl. I.	Slovenčev koledar. Ljubljana 1941-1945.
SLNP	Službeni list kr. banske uprave Dravske banovine (od 1941 Lj. pokrajina, od 1943 šefa Pokrajinske uprave), Lj. 1930-45.
Slov. Istra	Janko Moder, Slovenski leksikon novejšega prevajanja. Koper 1985.
Šockig	Slov. Istra v boju za svobodo. Koper 1976.
SodG	Socialistično kmetijstvo. Lj. I (1950) - Od 1962: Social. kmet. in gozdarstvo.
SodP	Sodobno gospodinjstvo. Ljubljana I (1954) - VII (1960).
Soklič, Istra	Sodobna pedagogika. Ljubljana I (1950).
ST	Jakob Soklič, Istra kliče. Ljubljana 1928.
Stancovich,	Slovenska Talija. Zbirka dramatičnih del in iger. Na svetlo daje dramatično društvo v Ljubljani. V Ljubljani 1867.
Biografia	Biografia degli uomini distinti dell'Istria. Del canonico Pietro Stancovich. Trie-ste I-III (1828-1829).
Stelè, Umetnost	Francè Stelè, Umetnost v Primorju. Ljubljana 1940; Francè Stelè, Umetnost v Primorju. Ljubljana 1960.
Steska, SlikM	Viktor Steska, Pregled slov. umetnosti. Mladika 1923-26.
Steska, SlikP	Viktor Steska, Slov. umetnost, I. del, MK 16. Celje 1927.
Sv. Jakob	Lida Debelli-Turk, Sv. Jakob. Zgodovinski razgledi po življenju Slovencev v tržaškem delavskem okraju. Trst 1980.

SvSl	Svododna Slovenija, Ljubljana I (1941) do V (1945); Buenos Aires (1948).
Šavli	Andrej Šavli, Vrsta skozi čas. Obrazi koprsko-goriške generacije slovenskih učiteljev (1875 - 1909 - 1919), PDK sept. 1977 - 14. jan. 1978.
Šijanec	France Šijanec, Sodobna slovenska likovna umetnost. Maribor 1961.
Škerl, 15 let	France Škerl-Bregar, Petnajst let bibliografije o narodnoosvobodilnem boju Slovencev 1945-1959. Ljubljana 1960. - Nadaljevanje - tudi drugih avtorjev - v PZDG.
Šlebinger	Janko Šlebinger, Slovenski časniki in časopisi. Bibliografski pregled od 1797 do 1936, v knjigi: Razstava slovenskega novinarstva v Ljubljani 1937.
Šuklje	Franjo Šuklje, Iz mojih spominov. Ljubljana I (1926) do III (1929).
Tamaro, Atti	Attilio Tamaro, Atti e memorie della Società istriana di archeologia e storia patria. Parenzo 1927.
TIP	Teorija in praksa. Lj. 1964.
Trobina	Stanko Trobina, Slovenski cerkveni skladatelji. Maribor 1972.
Tuma, Pisma	Henrik Tuma, Pisma. Osebnosti in dogodki (1893-1935). Ljubljana-Trst 1994.
UG	Umni Gospodar. Gorica I (1863) - III (1865).
UL	Učiteljski list. Glasilo »Zveze slovenskih učiteljskih društev v Trstu«. Trst I (1920) do VII (1926).
Ur. l. Sl.	Uradni list Narodne vlade SHS (od 1919 Deželne vlade za Sjo, od 1921 Pokrajinske uprave za Sjo, od 1924 Lj. in Mrb. oblasti, od 1929 Dravske banovine). Lj. 1918-30.
Valdemarin, Chiesa	Igino Valdemarin, La Chiesa e la Parrocchia dei Santi Ilario e Taziano di Gorizia. Gorizia 1959.
Vascotti	Chiaro Vascotti, Storia della Castagnevizza. Gorizia 1848.
VBV	Voditelj v bogoslovni vedah. Maribor I (1898) do XIX (1916).
Vijolca	Vijolca. Glasilo Slovenske dekliške Marijine družbe v Gorici. Gorica I (1945).
Vilhar	Srečko Vilhar, Slovensko učiteljišče v Kopru (1875-1909). Koper 1976.
Z	Zvon. Lepoznanski list. Dunaj I (1870) do IV (1880). - V letih 1871 do 1875 ni izhajal.
ZdrO(ZO)	Zdravstveni obzornik. Instruktivno informativno glasilo. Izdaja Zveza društev medicinskih sester Slovenije. Ljubljana I (1967).
Zgod. glasbe	Ukmar-Cvetko-Hrovatin, Zgodovina glasbe. Ljubljana 1948.
ZSM	Zbornik Slovenske matice. Lj. 1899-1912.
ZstV	Zdravstveni vestnik. Strokovno glasilo Slovenskega zdravniškega društva. Lj. XV (1946)-. Prvotni naslov: Zdravniški vestnik (1929-1941); nato: Partizanski zdravstveni vestnik (1944-1945). Glej tudi ZdrV.
ZZ	Zgodovinski zbornik. Priloga Laibacher Diocesanblatt-u. Ljubljana 1888-1908.
ZZNT	Zbornik za zgodovino naravoslovja in tehnike. Ljubljana 1971.

Mal	Andrej Malnič, etnolog, kustos, GorMuz, Nova Gor.
M. Bajc	dr. Marjan Bajc, uradnik, deželna uprava F-JK, Trst
Mln. Pah.	Minka Pahor, učiteljica v p., Trst
M.J.	dr. Jožko Markuža, župnik, Mavhinje
M. K.-W	dr. Milica Kacin-Wohinz, znan. svetnik, Inštitut za novejšo zgod., Lj.
Mrakar	mag. Boris Mrakar, Inštitut za novejšo zgod., Lj.
M. Tavčar	Marko Tavčar, časnikar, RAITrsta, Trst
Mučič	inž. Karlo Mučič, prof., Ronke
M.V.	Marko Vuk, umetnostni zgod., višji kustos, GorMuz, Nova Gor.
Nn	Nataša Nemec, prof. zgod., kustos, GorMuz, Nova Gor.
nsf	dr. Nataša Sosič Fabjan, urednica, RAITrsta, Trst
Pan	dr. Nadja Pahor-Verri, prof. v p., Trst
Petričič	Pavel Petričič, prof., Špeter Slovenov
Plah	mag. Slavica Plahuta, ravnatelj, GorMuz, Nova Gor.
Pšč	Tomaž Pavšič, prof., konzul Sje, Trst
Pucer	Albert Pucer, arhivar, Pokrajinski arh., Piran
Richter	Andreja Richter, ravn., Muzej novejše zgod., Celje
Ropet	dr. Robert Petaros, raziskovalec, U Videm, Trst
Rupnik	France Rupnik, dekan, Kobarid
Rustja	Božo Rustja, duhovnik, urednik Ognjišča, Koper
Rut.	Tone Rutar, učitelj v p., Nova Gor.
R.V.	dr. Rafko Valenčič, prof., Teološka fakulteta, Lj.
Ry	Miloš Rybář, docent, Filozofska fakulteta, Lj.
Sirk	dr. Ivan Sirk, prof., Gor.
S.M.	Slavica Mrakar, prof. muzikologije, Glasb. š. center, Tolmin
Smč	dr. Oskar Simčič, nadškofov vikar, Gor.
S. Tor.	Silvo Torkar, prof. ruščine in sociologije, strokovni sodelavec, ZRC SAZU, Lj.
Stres	Peter Stres, prof., ravn. osn. š., Dobrovo v Brdih
Svd	Drago Svoljšak, arheolog, muzej. svetovalec, Narodni muzej, Lj.
Svp	Petra Svoljšak, asistent, Zgod. inštitut, ZRC SAZU, Lj.
Škerl	dr. Lojze Škerl, kanonik, Trst
Tavano S.	dr. Sergio Tavano, univ. prof., U Trst, Gor.
T.P.	dr. Tone Požar, prof. v p., duhovnik, Vipava
T. Simčič	dr. Tomaž Simčič, prof., ravn., Znan. licej F. Prešeren, Trst
Ur., Ured.	urednik, uredništvo
Vč	dr. Verena Koršič, umetnostni zgod., Pariz-Gorica
Vh	dr. Jožko Vetrih, prof., Gor.
VIK	Vilma Krapež, prof., višji bibliotekar, Osrednja knjižnica, Koper
Živec	Božidar Živec, kulturni delavec, Pordenone
Z-l	Franko Žerjal, prof., Gor.-Trst

POPRAVEK

ELSBACHER Angela je u. 8. jun. 1955, ne 8. jan. (str. 560)

DODATNI KRATICI

Primorski učitelji	Minka Lavrenčič Pahor, Primorski učitelji, 1914-1941. Prispevek k proučevanju zgod. slovenskega šolstva na Primorskem, Trst 1994.
Tuma, Pisma	Henrik Tuma, Pisma. Osebnosti in dogodki (1893-1935). Ljubljana-Trst 1994.